॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਦੀਘਨਿਕਾਯੇ

ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗਟ੍ਠਕਥਾ

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ

ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯਂ , ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮਂ।
ਸਨਰਾਮਰਲੋਕਗਰੁਂ, ਵਨ੍ਦੇ **ਸੁਗਤਂ** ਗਤਿਵਿਮੁਤ੍ਤਂ॥

ਬੁਦ੍ਧੋਪਿ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਂ, ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਚੇਵ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਚ।
ਯਂ ਉਪਗਤੋ ਗਤਮਲਂ, ਵਨ੍ਦੇ ਤਮਨੁਤ੍ਤਰਂ **ਧਮ੍ਮਂ॥**

ਸੁਗਤਸ੍ਸ ਓਰਸਾਨਂ, ਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਮਾਰਸੇਨਮਥਨਾਨਂ।
ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਮੂਹਂ, ਸਿਰਸਾ ਵਨ੍ਦੇ **ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਂ॥**

ਇਤਿ ਮੇ ਪਸਨ੍ਨਮਤਿਨੋ, ਰਤਨਤ੍ਤਯਵਨ੍ਦਨਾਮਯਂ ਪੁਞ੍ਞਂ।
ਯਂ ਸੁਵਿਹਤਨ੍ਤਰਾਯੋ, ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੇਨ॥

ਦੀਘਸ੍ਸ ਦੀਘਸੁਤ੍ਤਙ੍ਕਿਤਸ੍ਸ, ਨਿਪੁਣਸ੍ਸ **ਆਗਮਵਰਸ੍ਸ।**
ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਬੁਦ੍ਧਸਂਵਣ੍ਣਿਤਸ੍ਸ, ਸਦ੍ਧਾਵਹਗੁਣਸ੍ਸ॥

ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਤ੍ਥਂ, **ਅਟ੍ਠਕਥਾ** ਆਦਿਤੋ ਵਸਿਸਤੇਹਿ।
ਪਞ੍ਚਹਿ ਯਾ ਸਙ੍ਗੀਤਾ, ਅਨੁਸਙ੍ਗੀਤਾ ਚ ਪਚ੍ਛਾਪਿ॥

ਸੀਹਲ਼ਦੀਪਂ ਪਨ ਆਭਤਾਥ, ਵਸਿਨਾ ਮਹਾਮਹਿਨ੍ਦੇਨ।
ਠਪਿਤਾ ਸੀਹਲ਼ਭਾਸਾਯ, ਦੀਪਵਾਸੀਨਮਤ੍ਥਾਯ॥

ਅਪਨੇਤ੍ਵਾਨ ਤਤੋਹਂ, ਸੀਹਲ਼ਭਾਸਂ ਮਨੋਰਮਂ ਭਾਸਂ।
ਤਨ੍ਤਿਨਯਾਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ, ਆਰੋਪੇਨ੍ਤੋ ਵਿਗਤਦੋਸਂ॥

ਸਮਯਂ ਅਵਿਲੋਮੇਨ੍ਤੋ, ਥੇਰਾਨਂ ਥੇਰਵਂਸਪਦੀਪਾਨਂ।
ਸੁਨਿਪੁਣਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾਨਂ, ਮਹਾਵਿਹਾਰੇ ਨਿਵਾਸੀਨਂ॥

ਹਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਾਗਤਮਤ੍ਥਂ, ਅਤ੍ਥਂ ਪਕਾਸਯਿਸ੍ਸਾਮਿ।
ਸੁਜਨਸ੍ਸ ਚ ਤੁਟ੍ਠਤ੍ਥਂ, ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ॥

ਸੀਲਕਥਾ ਧੁਤਧਮ੍ਮਾ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਚੇਵ ਸਬ੍ਬਾਨਿ।
ਚਰਿਯਾਵਿਧਾਨਸਹਿਤੋ, ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਤ੍ਥਾਰੋ॥

ਸਬ੍ਬਾ ਚ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ, ਪਞ੍ਞਾਸਙ੍ਕਲਨਨਿਚ੍ਛਯੋ ਚੇਵ।
ਖਨ੍ਧਧਾਤਾਯਤਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਅਰਿਯਾਨਿ ਚੇਵ ਚਤ੍ਤਾਰਿ॥

ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਦੇਸਨਾ, ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਨਿਪੁਣਨਯਾ।
ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਤਨ੍ਤਿਮਗ੍ਗਾ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਨਾ ਚੇਵ॥

ਇਤਿ ਪਨ ਸਬ੍ਬਂ ਯਸ੍ਮਾ, **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** ਮਯਾ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ।
ਵੁਤ੍ਤਂ ਤਸ੍ਮਾ ਭਿਯ੍ਯੋ, ਨ ਤਂ ਇਧ ਵਿਚਾਰਯਿਸ੍ਸਾਮਿ॥

‘‘ਮਜ੍ਝੇ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ,** ਏਸ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਆਗਮਾਨਞ੍ਹਿ।
ਠਤ੍ਵਾ ਪਕਾਸਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਭਾਸਿਤਂ ਅਤ੍ਥਂ’’॥

ਇਚ੍ਚੇਵ ਕਤੋ ਤਸ੍ਮਾ, ਤਮ੍ਪਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾਨ ਸਦ੍ਧਿਮੇਤਾਯ।
ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਵਿਜਾਨਥ, ਦੀਘਾਗਮਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਿ॥

ਨਿਦਾਨਕਥਾ

ਤਤ੍ਥ **ਦੀਘਾਗਮੋ** ਨਾਮ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗੋ, ਮਹਾਵਗ੍ਗੋ, ਪਾਥਿਕਵਗ੍ਗੋਤਿ ਵਗ੍ਗਤੋ ਤਿਵਗ੍ਗੋ ਹੋਤਿ; ਸੁਤ੍ਤਤੋ ਚਤੁਤ੍ਤਿਂਸਸੁਤ੍ਤਸਙ੍ਗਹੋ। ਤਸ੍ਸ ਵਗ੍ਗੇਸੁ **ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗੋ** ਆਦਿ, ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਂ।** ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸ੍ਸਾਪਿ ‘‘ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਂ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦੇਨ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਲੇ ਵੁਤ੍ਤਂ ਨਿਦਾਨਮਾਦਿ।

ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਥਾ

ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿ ਨਾਮ ਚੇਸਾ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਵਿਨਯਪਿਟਕੇ ਤਨ੍ਤਿਮਾਰੂਲ੍ਹਾ, ਨਿਦਾਨਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥਂ ਪਨ ਇਧਾਪਿ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਞ੍ਹਿ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਸੁਭਦ੍ਦਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਵਿਨਯਨਾ ਕਤਬੁਦ੍ਧਕਿਚ੍ਚੇ, ਕੁਸਿਨਾਰਾਯਂ ਉਪਵਤ੍ਤਨੇ ਮਲ੍ਲਾਨਂ ਸਾਲਵਨੇ ਯਮਕਸਾਲਾਨਮਨ੍ਤਰੇ ਵਿਸਾਖਪੁਣ੍ਣਮਦਿਵਸੇ ਪਚ੍ਚੂਸਸਮਯੇ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਭਗਵਤਿ ਲੋਕਨਾਥੇ, ਭਗਵਤੋ ਧਾਤੁਭਾਜਨਦਿਵਸੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਸਙ੍ਘਤ੍ਥੇਰੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਸਤ੍ਤਾਹਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਭਗਵਤਿ ਸੁਭਦ੍ਦੇਨ ਵੁਡ੍ਢਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ – ‘‘ਅਲਂ, ਆਵੁਸੋ, ਮਾ ਸੋਚਿਤ੍ਥ, ਮਾ ਪਰਿਦੇਵਿਤ੍ਥ, ਸੁਮੁਤ੍ਤਾ ਮਯਂ ਤੇਨ ਮਹਾਸਮਣੇਨ, ਉਪਦ੍ਦੁਤਾ ਚ ਹੋਮ – ‘ਇਦਂ ਵੋ ਕਪ੍ਪਤਿ, ਇਦਂ ਵੋ ਨ ਕਪ੍ਪਤੀ’ਤਿ, ਇਦਾਨਿ ਪਨ ਮਯਂ ਯਂ ਇਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮ, ਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ, ਯਂ ਨ ਇਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮ ਨ ਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ (ਚੂਲਵ॰ ੪੩੭) ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋ, ਈਦਿਸਸ੍ਸ ਚ ਸਙ੍ਘਸਨ੍ਨਿਪਾਤਸ੍ਸ ਪੁਨ ਦੁਲ੍ਲਭਭਾਵਂ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ, ‘‘ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਪਾਪਭਿਕ੍ਖੂ ‘ਅਤੀਤਸਤ੍ਥੁਕਂ ਪਾਵਚਨ’ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ਪਕ੍ਖਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਯ੍ਯੁਂ, ਯਾਵ ਚ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਾਵ ਅਨਤੀਤਸਤ੍ਥੁਕਮੇਵ ਪਾਵਚਨਂ ਹੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

‘ਯੋ ਵੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਵਿਨਯੋ ਚ ਦੇਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਵੋ ਮਮਚ੍ਚਯੇਨ ਸਤ੍ਥਾ’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧੬)।

‘ਯੰਨੂਨਾਹੰ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯੇਯ੍ਯੰ, ਯਥਯਿਦੰ ਸਾਸਨੰ ਅਦ੍ਧਨਿਯੰ ਅਸ੍ਸ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੰ’।

ਯਞ੍ਚਾਹੰ ਭਗਵਤਾ –

‘ਧਾਰੇਸ੍ਸਸਿ ਪਨ ਮੇ ਤ੍ਵੰ, ਕਸ੍ਸਪ, ਸਾਣਾਨਿ ਪੰਸੁਕੂਲਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਸਨਾਨੀ’ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੪) ਵਤ੍ਵਾ ਚੀਵਰੇ ਸਾਧਾਰਣਪਰਿਭੋਗੇਨ।

‘ਅਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇਵ ਆਕਙ੍ਖਾਮਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕੰ ਸਵਿਚਾਰੰ ਵਿਵੇਕਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖੰ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮਿ; ਕਸ੍ਸਪੋਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇਵ, ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕੰ ਸਵਿਚਾਰੰ ਵਿਵੇਕਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖੰ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ’ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੨)।

ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਨਵਾਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਛਲਭਿਞ੍ਞਾਪ੍ਪਭੇਦੇ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਸਮਟ੍ਠਪਨੇਨ ਚ ਅਨੁਗ੍ਗਹਿਤੋ, ਤਥਾ ਆਕਾਸੇ ਪਾਣਿੰ ਚਾਲੇਤ੍ਵਾ ਅਲਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਚੇਵ ਚਨ੍ਦੋਪਮਪਟਿਪਦਾਯ ਚ ਪਸੰਸਿਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਕਿਮਞ੍ਞੰ ਆਣਣ੍ਯੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਨਨੁ ਮੰ ਭਗਵਾ ਰਾਜਾ ਵਿਯ ਸਕਕਵਚਇਸ੍ਸਰਿਯਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਲਵੰਸਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕੰ ਪੁਤ੍ਤੰ ‘ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵੰਸਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕੋ ਮੇ ਅਯੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ, ਮਨ੍ਤ੍ਵਾ ਇਮਿਨਾ ਅਸਾਧਾਰਣੇਨ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਨ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਸਿ, ਇਮਾਯ ਚ ਉਲ਼ਾਰਾਯ ਪਸੰਸਾਯ ਪਸੰਸੀਤਿ ਚਿਨ੍ਤਯਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਙ੍ਗਾਯਨਤ੍ਥੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਉਸ੍ਸਾਹੰ ਜਨੇਸਿ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘ਏਕਮਿਦਾਹੰ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੰ ਪਾਵਾਯ ਕੁਸਿਨਾਰੰ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਮਹਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹੀ’’ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੩੭) ਸਬ੍ਬੰ **ਸੁਭਦ੍ਦਕਣ੍ਡੰ** ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਤ੍ਥੰ ਪਨਸ੍ਸ ਮਹਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਵਸਾਨੇ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮ।

ਤਤੋ ਪਰੰ ਆਹ –

‘‘ਹਨ੍ਦ ਮਯੰ, ਆਵੁਸੋ, ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯਾਮ, ਪੁਰੇ ਅਧਮ੍ਮੋ ਦਿਪ੍ਪਤਿ, ਧਮ੍ਮੋ ਪਟਿਬਾਹਿਯ੍ਯਤਿ; ਪੁਰੇ ਅਵਿਨਯੋ ਦਿਪ੍ਪਤਿ, ਵਿਨਯੋ ਪਟਿਬਾਹਿਯ੍ਯਤਿ; ਪੁਰੇ ਅਧਮ੍ਮਵਾਦਿਨੋ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮਵਾਦਿਨੋ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪੁਰੇ ਅਵਿਨਯਵਾਦਿਨੋ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਨਯਵਾਦਿਨੋ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਹੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੩੭)।

ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਹੰਸੁ – ‘‘ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਥੇਰੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਉਚ੍ਚਿਨਤੂ’’ਤਿ। ਥੇਰੋ ਪਨ ਸਕਲਨਵਙ੍ਗਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਰੇ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਅਨਾਗਾਮਿ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕ ਖੀਣਾਸਵਭਿਕ੍ਖੂ ਅਨੇਕਸਤੇ, ਅਨੇਕਸਹਸ੍ਸੇ ਚ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਤਿਪਿਟਕਸਬ੍ਬਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪ੍ਪਭੇਦਧਰੇ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਮਹਾਨੁਭਾਵੇ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਭਗਵਤੋ ਏਤਦਗ੍ਗੰ ਆਰੋਪਿਤੇ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਦਿਭੇਦੇ ਖੀਣਾਸਵਭਿਕ੍ਖੂਯੇਵ ਏਕੂਨਪਞ੍ਚਸਤੇ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਸਿ। ਯੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ – ‘‘ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਏਕੇਨੂਨਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਅਰਹਨ੍ਤਸਤਾਨਿ ਉਚ੍ਚਿਨੀ’’ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੩੭)।

ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਥੇਰੋ ਏਕੇਨੂਨਮਕਾਸੀਤਿ? ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਓਕਾਸਕਰਣਤ੍ਥੰ। ਤੇਨਹਾਯਸ੍ਮਤਾ ਸਹਾਪਿ, ਵਿਨਾਪਿ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗੀਤਿੰ ਕਾਤੁੰ। ਸੋ ਹਾਯਸ੍ਮਾ ਸੇਕ੍ਖੋ ਸਕਰਣੀਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਹਾਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਸਬਲਦੇਸਿਤੰ ਸੁਤ੍ਤਗੇਯ੍ਯਾਦਿਕੰ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਦ੍ਵਾਸੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧਤੋ ਗਣ੍ਹਿੰ, ਦ੍ਵੇ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੁਤੋ।

ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਯੇ ਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਵੱਤ੍ਤਿਨੋ''ਤਿ॥ (ਥੇਰਗਾ॰ ੧੦੨੭)।

ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਨਾਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ।

ਯਦਿ ਏਵੰ ਸੇਕ੍ਖੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗੀਤਿਯਾ ਬਹੁਕਾਰੱਤ੍ਤਾ ਥੇਰੇਨ ਉੱਚਿਨਿਤਬ੍ਬੋ ਅਸ੍ਸ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਉੱਚਿਨਿਤੋਤਿ? ਪਰੂਪਵਾਦਵਿਵੱਜਨਤੋ। ਥੇਰੋ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇ ਆਨਨ੍ਦੇ ਅਤਿਵਿਯ ਵਿਸ੍ਸੱਤ੍ਥੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਥਾ ਹਿ ਨਂ ਸਿਰਸ੍ਮਿਂ ਪਲਿਤੇਸੁ ਜਾਤੇਸੁਪਿ 'ਨ ਵਾਯਂ ਕੁਮਾਰਕੋ ਮੱਤਮਞ੍ਞਾਸੀ'ਤਿ, (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੪) ਕੁਮਾਰਕਵਾਦੇਨ ਓਵਦਤਿ। ਸਕ੍ਯਕੁਲਪ੍ਪਸੁਤੋ ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਭਾਤਾ ਚੂਲ਼ਪਿਤੁਪੁੱਤ੍ਤੋ। ਤੱਤ੍ਥ ਕੇਚਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਛਨ੍ਦਾਗਮਨਂ ਵਿਯ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ – ''ਬਹੂ ਅਸੇਕ੍ਖਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪ੍ਪੱਤ੍ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਆਨਨ੍ਦਂ ਸੇਕ੍ਖਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪ੍ਪੱਤ੍ਤਂ ਥੇਰੋ ਉੱਚਿਨੀ''ਤਿ ਉਪਵਦੇਯ੍ਯੁਂ। ਤਂ ਪਰੂਪਵਾਦਂ ਪਰਿਵੱਜੇਨ੍ਤੋ, 'ਆਨਨ੍ਦਂ ਵਿਨਾ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗੀਤਿਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕਾਤੁਂ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂਯੇਵ ਨਂ ਅਨੁਮਤਿਯਾ ਗਹੇਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਨ ਉੱਚਿਨਿ।

ਅਥ ਸਯਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਨਨ੍ਦਸ੍ਸੱਤ੍ਥਾਯ ਥੇਰਂ ਯਾਚਿਂਸੁ। ਯਥਾਹ –

''ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – 'ਅਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੇਕ੍ਖੋ ਅਭਬ੍ਬੋ ਛਨ੍ਦਾ ਦੋਸਾ ਮੋਹਾ ਭਯਾ ਅਗਤਿਂ ਗਨ੍ਤੁਂ, ਬਹੁ ਚਾਨੇਨ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਵਿਨਯੋ ਚ ਪਰਿਯੱਤ੍ਤੋ, ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਥੇਰੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਆਨਨ੍ਦਂ ਉੱਚਿਨਤੂ'ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਆਨਨ੍ਦਂ ਉੱਚਿਨੀ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੩੭)।

ਏਵਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਨੁਮਤਿਯਾ ਉੱਚਿਨਿਤੇਨ ਤੇਨਾਯਸ੍ਮਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਞ੍ਚਥੇਰਸਤਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂ।

ਅਥ ਖੋ ਥੇਰਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਕੱਤ੍ਥ ਨੁ ਖੋ ਮਯਂ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯੇਯ੍ਯਾਮਾ''ਤਿ? ਅਥ ਖੋ ਥੇਰਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਰਾਜਗਹਂ ਖੋ ਮਹਾਗੋਚਰਂ ਪਹੂਤਸੇਨਾਸਨਂ, ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਰਾਜਗਹੇ ਵਸ੍ਸਂ ਵਸਨ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯੇਯ੍ਯਾਮ, ਨ ਅਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਰਾਜਗਹੇ ਵਸ੍ਸਂ ਉਪਗੱਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੩੭)।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਨੇਸਂ ਏਤਦਹੋਸਿ? ''ਇਦਂ ਪਨ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਥਾਵਰਕਮ੍ਮਂ, ਕੋਚਿ ਵਿਸਭਾਗਪੁੱਗਲੋ ਸਙ੍ਘਮੱਜ੍ਝਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਉੱਕੋਟੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ਅਥਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਞੱਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਸਾਵੇਸਿ –

''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਆਵੁਸੋ ਸਙ੍ਘੋ, ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪੱਤਕੱਲ੍ਲਂ ਸਙ੍ਘੋ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨਿ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨੇਯ੍ਯ ਰਾਜਗਹੇ ਵਸ੍ਸਂ ਵਸਨ੍ਤਾਨਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤੁਂ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਰਾਜਗਹੇ ਵਸ੍ਸਂ ਵਸਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ। ਏਸਾ ਞੱਤ੍ਤਿ।

''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਆਵੁਸੋ ਸਙ੍ਘੋ, ਸਙ੍ਘੋ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨਿ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨ''ਤਿ 'ਰਾਜਗਹੇ ਵਸ੍ਸਂ ਵਸਨ੍ਤਾਨਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤੁਂ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਰਾਜਗਹੇ ਵਸ੍ਸਂ ਵਸਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਸਾਯਸ੍ਮਤੋ ਖਮਤਿ ਇਮੇਸਂ ਪਞ੍ਚੱਨ੍ਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨਂ ਸਮ੍ਮੁਤਿ' ਰਾਜਗਹੇ ਵਸ੍ਸਂ ਵਸਨ੍ਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤੁਂ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਰਾਜਗਹੇ ਵਸ੍ਸਂ ਵਸਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਤੁਣ੍ਹਸ੍ਸ; ਯਸ੍ਸ ਨੱਕ੍ਖਮਤਿ, ਸੋ ਭਾਸੇਯ੍ਯ।

''ਸਮ੍ਮਤਾਨਿ ਸਙ੍ਘੇਨ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨਿ ਰਾਜਗਹੇ ਵਸ੍ਸਂ ਵਸਨ੍ਤਾਨਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤੁਂ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਰਾਜਗਹੇ ਵਸ੍ਸਂ ਵਸਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ, ਖਮਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੁਣ੍ਹੀ, ਏਵਮੇਤਂ ਧਾਰਯਾਮੀ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੩੮)।

ਅਯਂ ਪਨ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਏਕਵੀਸਤਿਮੇ ਦਿਵਸੇ ਕਤਾ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਵਿਸਾਖਪੁਣ੍ਣਮਾਯਂ ਪਚ੍ਚੂਸਸਮਯੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਅਥਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਂ ਸਰੀਰਂ ਗਨ੍ਧਮਾਲਾਦੀਹਿ ਪੂਜਯਿਂਸੁ। ਏਵਂ ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਸਾਧੁਕੀਲ਼ਨਦਿਵਸਾ ਨਾਮ ਅਹੇਸੁਂ। ਤਤੋ ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਚਿਤਕਾਯ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਝਾਯਿ, ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਸਤ੍ਤਿਪਞ੍ਜਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਗਾਰਸਾਲਾਯਂ ਧਾਤੁਪੂਜਂ ਕਰਿਂਸੂਤਿ, ਏਕਵੀਸਤਿ ਦਿਵਸਾ ਗਤਾ। ਜੇਟ੍ਠਮੂਲਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖਪਞ੍ਚਮਿਯਂਯੇਵ ਧਾਤੁਯੋ ਭਾਜਯਿਂਸੁ। ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਧਾਤੁਭਾਜਨਦਿਵਸੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਸ੍ਸ ਮਹਾਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਸੁਭਦ੍ਦੇਨ ਵੁਡ੍ਢਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਕਤਂ ਅਨਾਚਾਰਂ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਉਚ੍ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਅਯਂ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾ ਕਤਾ।

ਇਮਞ੍ਚ ਪਨ ਕਮ੍ਮਵਾਚਂ ਕਤ੍ਵਾ ਥੇਰੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਆਵੁਸੋ, ਇਦਾਨਿ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਦਿਵਸਾ ਓਕਾਸੋ ਕਤੋ, ਤਤੋ ਪਰਂ ‘ਅਯਂ ਨਾਮ ਨੋ ਪਲਿਬੋਧੋ ਅਤ੍ਥੀ’ਤਿ, ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਲਬ੍ਭਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਯਸ੍ਸ ਰੋਗਪਲਿਬੋਧੋ ਵਾ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਪਲਿਬੋਧੋ ਵਾ ਮਾਤਾਪਿਤੁਪਲਿਬੋਧੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਪਤ੍ਤਂ ਵਾ ਪਨ ਪਚਿਤਬ੍ਬਂ, ਚੀਵਰਂ ਵਾ ਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਸੋ ਤਂ ਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਕਰਣੀਯਂ ਕਰੋਤੂ’’ਤਿ।

ਏਵਞ੍ਚ ਪਨ ਵਤ੍ਵਾ ਥੇਰੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਞ੍ਚਸਤਾਯ ਪਰਿਸਾਯ ਪਰਿਵੁਤੋ ਰਾਜਗਹਂ ਗਤੋ। ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਮਹਾਥੇਰਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਵਾਰੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੋਕਸਲ੍ਲਸਮਪ੍ਪਿਤਂ ਮਹਾਜਨਂ ਅਸ੍ਸਾਸੇਤੁਕਾਮਾ ਤਂ ਤਂ ਦਿਸਂ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਾ। ਪੁਣ੍ਣਤ੍ਥੇਰੋ ਪਨ ਸਤ੍ਤਸਤਭਿਕ੍ਖੁਪਰਿਵਾਰੋ ‘ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਟ੍ਠਾਨਂ ਆਗਤਾਗਤਂ ਮਹਾਜਨਂ ਅਸ੍ਸਾਸੇਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਕੁਸਿਨਾਰਾਯਂਯੇਵ ਅਟ੍ਠਾਸਿ।

ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਯਥਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ, ਏਵਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸਾਪਿ ਭਗਵਤੋ ਸਯਮੇਵ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਪਞ੍ਚਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੇਨ ਸਾਵਤ੍ਥਿ ਤੇਨ ਚਾਰਿਕਂ ਪਕ੍ਕਾਮਿ। ਗਚ੍ਛਤੋ ਗਚ੍ਛਤੋ ਪਨਸ੍ਸ ਪਰਿਵਾਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਗਣਨਪਥਂ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਯਸ੍ਮਤਾ ਗਤਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਮਹਾਪਰਿਦੇਵੋ ਅਹੋਸਿ । ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਪਨ ਸਾਵਤ੍ਥਿਮਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਥੇਰੇ ਸਾਵਤ੍ਥਿਵਾਸਿਨੋ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ‘‘ਥੇਰੋ ਕਿਰ ਆਗਤੋ’’ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਧਮਾਲਾਦਿਹਤ੍ਥਾ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ – ‘‘ਭਨ੍ਤੇ, ਆਨਨ੍ਦ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਗਚ੍ਛਥ, ਅਜ੍ਜ ਕੁਹਿਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਆਗਤਤ੍ਥਾ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਦਮਾਨਾ ਪਰੋਦਿਂਸੁ। ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਦਿਵਸੇ ਵਿਯ ਮਹਾਪਰਿਦੇਵੋ ਅਹੋਸਿ।

ਤਤ੍ਰ ਸੁਦਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦਿਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਯ ਧਮ੍ਮਿਯਾਕਥਾਯ ਤਂ ਮਹਾਜਨਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਜੇਤਵਨਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਦਸਬਲੇਨ ਵਸਿਤਗਨ੍ਧਕੁਟਿਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਰਂ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਚਪੀਠਂ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਪ੍ਫੋਟੇਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਂ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਮਿਲਾਤਮਾਲਾਕਚਵਰਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਚਪੀਠਂ ਅਤਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਯਥਾਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਠਿਤਕਾਲੇ ਕਰਣੀਯਂ ਵਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਮਕਾਸਿ। ਕੁਰੁਮਾਨੋ ਚ ਨ੍ਹਾਨਕੋਟ੍ਠਕਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਉਦਕੁਪਟ੍ਠਾਪਨਾਦਿਕਾਲੇਸੁ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ – ‘‘ਨਨੁ ਭਗਵਾ, ਅਯਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਨ੍ਹਾਨਕਾਲੋ, ਅਯਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਕਾਲੋ, ਅਯਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਓਵਾਦਦਾਨਕਾਲੋ, ਅਯਂ ਸੀਹਸੇਯ੍ਯਕਪ੍ਪਨਕਾਲੋ, ਅਯਂ ਮੁਖਧੋਵਨਕਾਲੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਰਿਦੇਵਮਾਨੋਵ ਅਕਾਸਿ, ਯਥਾ ਤਂ ਭਗਵਤੋ ਗੁਣਗਣਾਮਤਰਸਞ੍ਞੁਤਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਪੇਮੋ ਚੇਵ ਅਖੀਣਾਸਵੋ ਚ ਅਨੇਕੇਸੁ ਚ ਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸੇਸੁ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸੂਪਕਾਰਸਞ੍ਜਨਿਤਚਿਤ੍ਤਮਦ੍ਦਵੋ। ਤਮੇਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦੇਵਤਾ – ‘‘ਭਨ੍ਤੇ, ਆਨਨ੍ਦ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਏਵਂ ਪਰਿਦੇਵਮਾਨਾ ਕਥਂ ਅਞ੍ਞੇ ਅਸ੍ਸਾਸੇਸ੍ਸਥਾ’’ਤਿ ਸਂਵੇਜੇਸਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਸਾ ਵਚਨੇਨ ਸਂਵਿਗ੍ਗਹਦਯੋ ਸਨ੍ਥਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਪਭੁਤਿ ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਬਹੁਲਤ੍ਤਾ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਧਾਤੁਕਂ ਕਾਯਂ ਸਮਸ੍ਸਾਸੇਤੁਂ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਖੀਰਵਿਰੇਚਨਂ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰੇਯੇਵ ਨਿਸੀਦਿ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਸੁਭੇਨ ਮਾਣਵੇਨ ਪਹਿਤਂ ਮਾਣਵਕਂ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਅਕਾਲੋ, ਖੋ ਮਾਣਵਕ, ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਜ ਭੇਸਜ੍ਜਮਤ੍ਤਾ ਪੀਤਾ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਸ੍ਵੇਪਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯਾਮਾ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੭)।

ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਚੇਤਕਤ੍ਥੇਰੇਨ ਪਚ੍ਛਾਸਮਣੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸੁਭੇਨ ਮਾਣਵੇਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਦੀਘਨਿਕਾਯੇ **ਸੁਭਸੁਤ੍ਤੰ** ਨਾਮ ਦਸਮੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਅਭਾਸਿ।

ਅਥ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ ਜੇਤਵਨਮਹਾਵਿਹਾਰੇ ਖਣ੍ਡਫੁਲ੍ਲਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣੰ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਉਪਕਟ੍ਠਾਯ ਵਸ੍ਸੂਪਨਾਯਿਕਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੰ ਓਹਾਯ ਰਾਜਗਹੰ ਗਤੋ ਤਥਾ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਾਹਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਗਤੇ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਚ ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਅਥ ਖੋ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਰਾਜਗਹੰ ਅਗਮੰਸੁ, ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ (ਚੂਲਵ॰ ੪੩੮)। ਤੇ ਆਸਲ੍ਹੀਪੁਣ੍ਣਮਾਯੰ ਉਪੋਸਥੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਵਸ੍ਸੰ ਉਪਗਚ੍ਛਿੰਸੁ।

ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਰਾਜਗਹੰ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਮਹਾਵਿਹਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਛਡ੍ਡਿਤਪਤਿਤਉਕ੍ਲਾਪਾ ਅਹੇਸੁੰ। ਭਗਵਤੋ ਹਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਵਿਹਾਰੇ ਚ ਪਰਿਵੇਣੇ ਚ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਅਗਮੰਸੁ। ਤਤ੍ਥ ਕਤਿਕਵਤ੍ਤੰ ਕੁਰੁਮਾਨਾ ਥੇਰਾ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਪੂਜਨਤ੍ਥੰ ਤਿਤ੍ਥਿਯਵਾਦਪਰਿਮੋਚਨਤ੍ਥਞ੍ਚ – 'ਪਠਮੰ ਮਾਸੰ ਖਣ੍ਡਫੁਲ੍ਲਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣੰ ਕਰੋਮਾ'ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸੁੰ। ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਹਿ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯੁੰ – ''ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾ ਸਤ੍ਥਰਿ ਠਿਤੇਯੇਵ ਵਿਹਾਰੇ ਪਟਿਜਗ੍ਗਿੰਸੁ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਛਡ੍ਡੇਸੁੰ, ਕੁਲਾਨੰ ਮਹਾਧਨਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ ਵਿਨਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਤੇਸਞ੍ਚ ਵਾਦਪਰਿਮੋਚਨਤ੍ਥੰ ਚਿਨ੍ਤੇਸੁਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਚਿਨ੍ਤਯਿਤ੍ਵਾ ਚ ਪਨ ਕਤਿਕਵਤ੍ਤੰ ਕਰਿੰਸੁ। ਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ –

> ''ਅਥ ਖੋ ਥੇਰਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਏਤਦਹੋਸਿ – ਭਗਵਤਾ, ਖੋ ਆਵੁਸੋ, ਖਣ੍ਡਫੁਲ੍ਲਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣੰ ਵਣ੍ਣਿਤੰ, ਹਨ੍ਦ ਮਯੰ, ਆਵੁਸੋ, ਪਠਮੰ ਮਾਸੰ ਖਣ੍ਡਫੁਲ੍ਲਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣੰ ਕਰੋਮ, ਮਜ੍ਝਿਮੰ ਮਾਸੰ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ (ਚੂਲਵ॰ ੪੩੮)।

ਤੇ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਰਾਜਦ੍ਵਾਰੇ ਅਟ੍ਠੰਸੁ। ਰਾਜਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ – ''ਕਿੰ ਭਨ੍ਤੇ, ਆਗਤਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚੰ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਥੇਰਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਮਹਾਵਿਹਾਰਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣਤ੍ਥਾਯ ਹਤ੍ਥਕਮ੍ਮੰ ਪਟਿਵੇਦੇਸੁੰ। ਰਾਜਾ ਹਤ੍ਥਕਮ੍ਮਕਾਰਕੇ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਅਦਾਸਿ। ਥੇਰਾ ਪਠਮੰ ਮਾਸੰ ਸਬ੍ਬਵਿਹਾਰੇ ਪਟਿਸਙ੍ਖਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਆਰੋਚੇਸੁੰ – ''ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਹਾਰਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣੰ, ਇਦਾਨਿ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਙ੍ਗਹੰ ਕਰੋਮਾ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ ਭਨ੍ਤੇ ਵਿਸਟ੍ਠਾ ਕਰੋਥ, ਮਯ੍ਹੰ ਆਣਾਚਕ੍ਕੰ , ਤੁਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ ਹੋਤੁ, ਆਣਾਪੇਥ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਿੰ ਕਰੋਮੀ''ਤਿ। ''ਸਙ੍ਗਹੰ ਕਰੋਨ੍ਤਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਨ੍ਨਿਸਜ੍ਜਟ੍ਠਾਨੰ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਕਤ੍ਥ ਕਰੋਮਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ? ''ਵੇਭਾਰਪਬ੍ਬਤਪਸ੍ਸੇ ਸਤ੍ਤਪਣ੍ਣਿ ਗੁਹਾਦ੍ਵਾਰੇ ਕਾਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤੰ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਰਾਜਾ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ਵਿਸ੍ਸਕਮ੍ਮੁਨਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤਸਦਿਸੰ ਸੁਵਿਭਤ੍ਤਭਿਤ੍ਤਿਥਮ੍ਭਸੋਪਾਨੰ, ਨਾਨਾਵਿਧਮਾਲਾਕਮ੍ਮਲਤਾਕਮ੍ਮਵਿਚਿਤ੍ਤੰ, ਅਭਿਭਵਨ੍ਤਮਿਵ ਰਾਜਭਵਨਵਿਭੂਤਿੰ, ਅਵਹਸਨ੍ਤਮਿਵ ਦੇਵਵਿਮਾਨਸਿਰਿੰ, ਸਿਰਿਯਾ ਨਿਕੇਤਨਮਿਵ ਏਕਨਿਪਾਤਤਿਤ੍ਥਮਿਵ ਚ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਨਯਨਵਿਹਙ੍ਗਾਨੰ, ਲੋਕਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕਮਿਵ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਤੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਸਾਰਮਣ੍ਡੰ ਮਣ੍ਡਪੰ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਵਿਧਕੁਸੁਮਦਾਮੋਲਮ੍ਬਕਵਿਨਿਗ੍ਗਲਨ੍ਤਚਾਰੁਵਿਤਾਨੰ ਨਾਨਾਰਤਨਵਿਚਿਤ੍ਤਮਣਿਕੋਟ੍ਟਿਮਤਲਮਿਵ ਚ, ਨੰ ਨਾਨਾਪੁਪ੍ਫੂਪਹਾਰਵਿਚਿਤ੍ਤਸੁਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਭੂਮਿਕਮ੍ਮੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਮਾਨਸਦਿਸੰ ਅਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਮਹਾਮਣ੍ਡਪੇ ਪਞ੍ਚਸਤਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਅਨਗ੍ਘਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਕਪ੍ਪਿਯਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਸਤਾਨਿ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ, ਦਕ੍ਖਿਣਭਾਗੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਤ੍ਤਰਾਭਿਮੁਖੰ ਥੇਰਾਸਨੰ, ਮਣ੍ਡਪਮਜ੍ਝੇ ਪੁਰਤ੍ਥਾਭਿਮੁਖੰ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਆਸਨਾਰਹੰ ਧਮ੍ਮਾਸਨੰ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ, ਦਨ੍ਤਖਚਿਤੰ ਬੀਜਨਿਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਠਪੇਤ੍ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਆਰੋਚਾਪੇਸਿ – ''ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਮ ਕਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ।

ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਨ ਦਿਵਸੇ ਏਕਚ੍ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਆਨਨ੍ਦੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਵਮਾਹੰਸੁ – ''ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ਏਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਸ੍ਸਗਨ੍ਧੰ ਵਾਯਨ੍ਤੋ ਵਿਚਰਤੀ''ਤਿ। ਥੇਰੋ ਤੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ਅਞ੍ਞੋ ਵਿਸ੍ਸਗਨ੍ਧੰ ਵਾਯਨ੍ਤੋ

ਵਿਚਰਣਕਭਿਕ੍ਖੁ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਦ੍ਧਾ ਏਤੇ ਮਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਨ੍ତੀਤਿ ਸਂਵੇਗਂ ਆਪਜ੍ਜਿ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਨਂ ਆਹਂਸੁਯੇਵ – ''ਸ੍ਵੇ ਆਵੁਸੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ, ਤ੍ਵਞ੍ਚ ਸੇਕ੍ਖੋ ਸਕਰਣੀਯੋ, ਤੇਨ ਤੇ ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਂ ਗਨ੍ਤੁਂ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਹੋਹੀ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ – 'ਸ੍ਵੇ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ, ਨ ਖੋ ਮੇਤਂ ਪਤਿਰੂਪਂ ਯ੍ਵਾਹਂ ਸੇਕ੍ਖੋ ਸਮਾਨੋ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ, ਬਹੁਦੇਵ ਰਤ੍ਤਿਂ ਕਾਯਗਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤ੍ਵਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚੂਸਸਮਯੇ ਚਙ੍ਕਮਾ ਓਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ''ਨਿਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਕਾਯਂ ਆਵਜ੍ਜੇਸਿ, ਦ੍ਵੇ ਪਾਦਾ ਭੂਮਿਤੋ ਮੁਤ੍ਤਾ, ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਸੀਸਂ ਬਿਮ੍ਬੋਹਨਂ, ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਬਹਿ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਨਨੁ ਮਂ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਕਤਪੁਞ੍ਞੋਸਿ ਤ੍ਵਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਪਧਾਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜ, ਖਿਪ੍ਪਂ ਹੋਹਿਸਿ ਅਨਾਸਵੋ'ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦੭)। ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਕਥਾਦੋਸੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਮਮ ਪਨ ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਂ ਵੀਰਿਯਂ, ਤੇਨ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਵੀਰਿਯਸਮਤਂ ਯੋਜੇਮੀ''ਤਿ, ਚਙ੍ਕਮਾ ਓਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਪਾਦਧੋਵਨਟ੍ਠਾਨੇ ਠਤ੍ਵਾ ਪਾਦੇ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਚਕੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ, ''ਥੋਕਂ ਵਿਸ੍ਸਮਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਕਾਯਂ ਮਞ੍ਚਕੇ ਅਪਨਾਮੇਸਿ। ਦ੍ਵੇ ਪਾਦਾ ਭੂਮਿਤੋ ਮੁਤ੍ਤਾ, ਸੀਸਂ ਬਿਮ੍ਬੋਹਨਮਪ੍ਪਤ੍ਤਂ, ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ, ਚਤੁਇਰਿਯਾਪਥਵਿਰਹਿਤਂ ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਰਹਤ੍ਤਂ। ਤੇਨ ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ ਅਨਿਪਨ੍ਨੋ ਅਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਅਟ੍ਠਿਤੋ ਅਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਅਥ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਪਞ੍ਚਮਿਯਂ ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕਤਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਪਟਿਸਾਮੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਸਭਾਯਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਂਸੁ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਅਰਹਾ ਸਮਾਨੋ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਂ ਅਗਮਾਸਿ। ਕਥਂ ਅਗਮਾਸਿ? ''ਇਦਾਨਿਮ੍ਹਿ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਮਜ੍ਝਂ ਪਵਿਸਨਾਰਹੋ''ਤਿ ਹਟ੍ਠਤੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਏਕਂਸਂ ਚੀਵਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਬਨ੍ਧਨਾ ਮੁਤ੍ਤਤਾਲਪਕ੍ਕਂ ਵਿਯ, ਪਣ੍ਡੁਕਮ੍ਬਲੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਜਾਤਿਮਣਿ ਵਿਯ, ਵਿਗਤਵਲਾਹਕੇ ਨਭੇ ਸਮੁਗ੍ਗਤਪੁਣ੍ਣਚਨ੍ਦੋ ਵਿਯ, ਬਾਲਾਤਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਵਿਕਸਿਤਰੇਣੁਪਿਞ੍ਜਰਗਬ੍ਭਂ ਪਦੁਮਂ ਵਿਯ ਚ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇਨ ਸਪ੍ਪਭੇਨ ਸਸ੍ਸਿਰੀਕੇਨ ਚ ਮੁਖਵਰੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਆਰੋਚਯਮਾਨੋ ਵਿਯ ਅਗਮਾਸਿ। ਅਥ ਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਸੋਭਤਿ ਵਤ ਭੋ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਆਨਨ੍ਦੋ, ਸਚੇ ਸਤ੍ਥਾ ਧਰੇਯ੍ਯ, ਅਦ੍ਧਾ ਅਜ੍ਜਾਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸਾਧੁਕਾਰਂ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਹਨ੍ਦ , ਦਾਨਿਸ੍ਸਾਹਂ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਦਾਤਬ੍ਬਂ ਸਾਧੁਕਾਰਂ ਦਦਾਮੀ''ਤਿ, ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਸਾਧੁਕਾਰਮਦਾਸਿ।

ਮਜ੍ਝਿਮਭਾਣਕਾ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ – ''ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਞਾਪੇਤੁਕਾਮੋ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਾਗਤੋ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਯਥਾਵੁਡ੍ਢਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਤ੍ਤਾਸਨੇ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਾ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਆਸਨਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ। ਤਤ੍ਥ ਕੇਚਿ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – 'ਏਤਂ ਆਸਨਂ ਕਸ੍ਸਾ'ਤਿ? 'ਆਨਨ੍ਦਸ੍ਸਾ'ਤਿ। 'ਆਨਨ੍ਦੋ ਪਨ ਕੁਹਿਂ ਗਤੋ'ਤਿ? ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਥੇਰੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – 'ਇਦਾਨਿ ਮਯ੍ਹਂ ਗਮਨਕਾਲੋ'ਤਿ। ਤਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਨੁਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਪਥਵਿਯਂ ਨਿਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਸਨੇਯੇਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਸੀ''ਤਿ, ਆਕਾਸੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦੀਤਿਪਿ ਏਕੇ। ਯਥਾ ਵਾ ਤਥਾ ਵਾ ਹੋਤੁ। ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਸਾਧੁਕਾਰਦਾਨਂ ਯੁਤ੍ਤਮੇਵ।

ਏਵਂ ਆਗਤੇ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਆਵੁਸੋ, ਕਿਂ ਪਠਮਂ ਸਙ੍ਗਾਯਾਮ, ਧਮ੍ਮਂ ਵਾ ਵਿਨਯਂ ਵਾ''ਤਿ? ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਹਂਸੁ – ''ਭਨ੍ਤੇ, ਮਹਾਕਸ੍ਸਪ, **ਵਿਨਯੋ ਨਾਮ** ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨਸ੍ਸ ਆਯੁ। ਵਿਨਯੇ ਠਿਤੇ ਸਾਸਨਂ ਠਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਠਮਂ ਵਿਨਯਂ ਸਙ੍ਗਾਯਾਮਾ''ਤਿ। ''ਕਂ ਧੁਰਂ ਕਤ੍ਵਾ''ਤਿ? ''ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਉਪਾਲਿ''ਨ੍ਤਿ। ''ਕਿਂ ਆਨਨ੍ਦੋ ਨਪ੍ਪਹੋਤੀ''ਤਿ? ''ਨੋ ਨਪ੍ਪਹੋਤਿ''। ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਧਰਮਾਨੋਯੇਵ ਵਿਨਯਪਰਿਯਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਉਪਾਲਿਂ ਏਤਦਗ੍ਗੇ ਠਪੇਸਿ – ''ਏਤਦਗ੍ਗਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਮ ਸਾਵਕਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਵਿਨਯਧਰਾਨਂ ਯਦਿਦਂ ਉਪਾਲੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੮)। 'ਤਸ੍ਮਾ ਉਪਾਲਿਤ੍ਥੇਰਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਯਂ ਸਙ੍ਗਾਯਾਮਾ'ਤਿ।

ਤਤੋ ਥੇਰੋ ਵਿਨਯਂ ਪੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥਾਯ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿ। ਉਪਾਲਿਤ੍ਥੇਰੋਪਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿ – ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਸਙ੍ਘਂ ਞਾਪੇਸਿ –

‘‘ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਸਙ੍ਘੋ, ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲੰ,
ਅਹੰ ਉਪਾਲਿੰ ਵਿਨਯੰ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਉਪਾਲਿ ਸਙ੍ਘੰ ਞਾਪੇਸਿ –

‘‘ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲੰ,
ਅਹੰ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੇਨ ਵਿਨਯੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਚੂਲਵ॰ ੪੩੯)।

ਏਵੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਪਾਲਿ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਏਕੰਸੰ ਚੀਵਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ ਦਨ੍ਤਖਚਿਤੰ ਬੀਜਨਿੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ, ਤਤੋ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੋ ਥੇਰਾਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਉਪਾਲਿੰ ਵਿਨਯੰ ਪੁਚ੍ਛਿ। ‘‘ਪਠਮੰ ਆਵੁਸੋ, ਉਪਾਲਿ, ਪਾਰਾਜਿਕੰ ਕਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਵੇਸਾਲਿਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਕੰ ਆਰਬ੍ਭਾ’’ਤਿ? ‘‘ਸੁਦਿਨ੍ਨੰ ਕਲਨ੍ਦਪੁਤ੍ਤੰ ਆਰਬ੍ਭਾ’’ਤਿ। ‘‘ਕਿਸ੍ਮਿੰ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੇ’’ਤਿ।

‘‘ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਉਪਾਲਿੰ ਪਠਮਸ੍ਸ ਪਾਰਾਜਿਕਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛਿ, ਨਿਦਾਨਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛਿ, ਪੁਗ੍ਗਲਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛਿ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛਿ, ਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛਿ, ਆਪਤ੍ਤਿਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛਿ’’ (ਚੂਲਵ॰ ੪੩੯)। ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੁਟ੍ਠੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਪਾਲਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ।

ਕਿੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਪਨੇਤਬ੍ਬੰ ਵਾ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬੰ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ? ਅਪਨੇਤਬ੍ਬੰ ਨਤ੍ਥਿ। ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤੇ ਅਪਨੇਤਬ੍ਬੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਨ ਹਿ ਤਥਾਗਤਾ ਏਕਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮ੍ਪਿ ਨਿਰਤ੍ਥਕੰ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਸਾਵਕਾਨੰ ਪਨ ਦੇਵਤਾਨੰ ਵਾ ਭਾਸਿਤੇ ਅਪਨੇਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਥੇਰਾ ਅਪਨਯਿੰਸੁ। ਪਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬੰ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯੰ ਯਤ੍ਥ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਪਕ੍ਖਿਪਿੰਸੁਯੇਵ। ਕਿੰ ਪਨ ਤਨ੍ਤਿ? ‘ਤੇਨ ਸਮਯੇਨਾ’ਤਿ ਵਾ, ‘ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨਾ’ਤਿ ਵਾ, ‘ਅਥ ਖੋਤਿ ਵਾ’, ‘ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇਤਿ’ ਵਾ, ‘ਏਤਦਵੋਚਾ’ਤਿ ਵਾ, ਏਵਮਾਦਿਕੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਚਨਮਤ੍ਤੰ। ਏਵੰ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤੰ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਨ – ‘‘ਇਦੰ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕ’’ਨ੍ਤਿ ਠਪੇਸੁੰ। ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕੇ ਸਙ੍ਗਹਮਾਰੂਲ੍ਹੇ ਪਞ੍ਚ ਅਰਹਨ੍ਤਸਤਾਨਿ ਸਙ੍ਗਹੰ ਆਰੋਪਿਤਨਯੇਨੇਵ ਗਣਸਜ੍ਝਾਯਮਕੰਸੁ – ‘‘ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ ਵੇਰਞ੍ਜਾਯੰ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿ। ਤੇਸੰ ਸਜ੍ਝਾਯਾਰਦ੍ਧਕਾਲੇਯੇਵ ਸਾਧੁਕਾਰੰ ਦਦਮਾਨਾ ਵਿਯ ਮਹਾਪਥਵੀ ਉਦਕਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥ।

ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਸੇਸਾਨਿ ਤੀਣਿ ਪਾਰਾਜਿਕਾਨਿ ਸਙ੍ਗਹੰ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਇਦੰ ਪਾਰਾਜਿਕਕਣ੍ਡ’’ਨ੍ਤਿ ਠਪੇਸੁੰ। ਤੇਰਸ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਾਨਿ ‘‘ਤੇਰਸਕ’’ਨ੍ਤਿ ਠਪੇਸੁੰ। ਦ੍ਵੇ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ‘‘ਅਨਿਯਤਾਨੀ’’ਤਿ ਠਪੇਸੁੰ। ਤਿੰਸ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ‘‘ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਾਨਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨੀ’’ਤਿ ਠਪੇਸੁੰ । ਦ੍ਵੇਨਵੁਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ‘‘ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨੀ’’ਤਿ ਠਪੇਸੁੰ। ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ‘‘ਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਾਨੀ’’ਤਿ ਠਪੇਸੁੰ। ਪਞ੍ਚਸਤ੍ਤਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ‘‘ਸੇਖਿਯਾਨੀ’’ਤਿ ਠਪੇਸੁੰ। ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮੇ ‘‘ਅਧਿਕਰਣਸਮਥਾ’’ਤਿ ਠਪੇਸੁੰ। ਏਵੰ ਸਤ੍ਤਵੀਸਾਧਿਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਤਾਨਿ ‘‘ਮਹਾਵਿਭਙ੍ਗੋ’’ਤਿ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਠਪੇਸੁੰ। ਮਹਾਵਿਭਙ੍ਗਾਵਸਾਨੇਪਿ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਮਹਾਪਥਵੀ ਅਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥ।

ਤਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਵਿਭਙ੍ਗੇ ਅਟ੍ਠ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ‘‘ਪਾਰਾਜਿਕਕਣ੍ਡੰ ਨਾਮ ਇਦ’’ਨ੍ਤਿ ਠਪੇਸੁੰ। ਸਤ੍ਤਰਸ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ‘‘ਸਤ੍ਤਰਸਕ’’ਨ੍ਤਿ ਠਪੇਸੁੰ। ਤਿੰਸ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ‘‘ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਾਨਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨੀ’’ਤਿ ਠਪੇਸੁੰ। ਛਸਟ੍ਠਿਸਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ‘‘ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨੀ’’ਤਿ ਠਪੇਸੁੰ। ਅਟ੍ਠ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ‘‘ਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਾਨੀ’’ਤਿ ਠਪੇਸੁੰ। ਪਞ੍ਚਸਤ੍ਤਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ‘‘ਸੇਖਿਯਾਨੀ’’ਤਿ ਠਪੇਸੁੰ। ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮੇ ‘‘ਅਧਿਕਰਣਸਮਥਾ’’ਤਿ ਠਪੇਸੁੰ। ਏਵੰ ਤੀਣਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਤਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ

‘‘ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਵਿਭਙ੍ਗੋ’’ਤਿ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ – ‘‘ਅਯਂ ਉਭਤੋ ਵਿਭਙ੍ਗੋ ਨਾਮ ਚਤੁਸਟ੍ਠਿਭਾਣਵਾਰੋ’’ਤਿ ਠਪੇਸੁਂ। ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗਾਵਸਾਨੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਮਹਾਪਥਵਿਕਮ੍ਪੋ ਅਹੋਸਿ।

ਏਤੇਨੇਵੁਪਾਯੇਨ ਅਸੀਤਿਭਾਣਵਾਰਪਰਿਮਾਣਂ ਖਨ੍ਧਕਂ, ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਭਾਣਵਾਰਪਰਿਮਾਣਂ ਪਰਿਵਾਰਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਹਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਇਦਂ **ਵਿਨਯਪਿਟਕਂ** ਨਾਮਾ’’ਤਿ ਠਪੇਸੁਂ । ਵਿਨਯਪਿਟਕਾਵਸਾਨੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਮਹਾਪਥਵਿਕਮ੍ਪੋ ਅਹੋਸਿ। ਤਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਉਪਾਲਿਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਪੇਸੁਂ – ‘‘ਆਵੁਸੋ, ਇਮਂ ਤੁਯ੍ਹਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਕੇ ਵਾਚੇਹੀ’’ਤਿ। ਵਿਨਯਪਿਟਕਸਙ੍ਗਹਾਵਸਾਨੇ ਉਪਾਲਿਤ੍ਥੇਰੋ ਦਨ੍ਤਖਚਿਤਂ ਬੀਜਨਿਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਸਨਾ ਓਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਤ੍ਤਾਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ।

ਵਿਨਯਂ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤੁਕਾਮੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪੁਚ੍ਛਿ – ‘‘ਧਮ੍ਮਂ ਸਙ੍ਗਾਯਨ੍ਤੇਹਿ ਕਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਧੁਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੋ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ? ਭਿਕ੍ਖੂ – ‘‘ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਂ ਧੁਰਂ ਕਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਆਹਂਸੁ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਸਙ੍ਘਂ ਞਾਪੇਸਿ –

‘‘ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਸਙ੍ਘੋ, ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ,
ਅਹਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਸਙ੍ਘਂ ਞਾਪੇਸਿ –

‘‘ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ,
ਅਹਂ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਏਕਂਸਂ ਚੀਵਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ ਦਨ੍ਤਖਚਿਤਂ ਬੀਜਨਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪੁਚ੍ਛਿ – ‘‘ਕਤਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਪਿਟਕਂ ਪਠਮਂ ਸਙ੍ਗਾਯਾਮਾ’’ਤਿ? ‘‘ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕੇ ਚਤਸ੍ਸੋ ਸਙ੍ਗੀਤਿਯੋ, ਤਾਸੁ ਪਠਮਂ ਕਤਰਂ ਸਙ੍ਗੀਤਿ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਦੀਘਸਙ੍ਗੀਤਿਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਦੀਘਸਙ੍ਗੀਤਿਯਂ ਚਤੁਤ੍ਤਿਂਸ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਯੋ ਵਗ੍ਗਾ, ਤੇਸੁ ਪਠਮਂ ਕਤਰਂ ਵਗ੍ਗ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ‘‘ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗੇ ਤੇਰਸ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ, ਤੇਸੁ ਪਠਮਂ ਕਤਰਂ ਸੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸੁਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਭਨ੍ਤੇ, ਤਿਵਿਧਸੀਲਾਲਙ੍ਕਤਂ, ਨਾਨਾਵਿਧਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਕੁਹਲਪਨਾਦਿਵਿਦ੍ਧਂਸਨਂ, ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲਵਿਨਿਵੇਠਨਂ, ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਕਮ੍ਪਨਂ, ਤਂ ਪਠਮਂ ਸਙ੍ਗਾਯਾਮਾ’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਏਤਦਵੋਚ, ‘‘ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਂ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਕਤ੍ਥ ਭਾਸਿਤ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਾਜਗਹਂ ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ ਨਾਲ਼ਨ੍ਦਂ ਰਾਜਾਗਾਰਕੇ ਅਮ੍ਬਲਟ੍ਠਿਕਾਯ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਕਂ ਆਰਬ੍ਭਾ’’ਤਿ ? ‘‘ਸੁਪ੍ਪਿਯਞ੍ਚ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤਞ੍ਚ ਮਾਣਵ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਵਣ੍ਣਾਵਣ੍ਣੇ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛਿ, ਪੁਗ੍ਗਲਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛਿ, ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੪੦)। ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ। ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਵਸਾਨੇ ਪਞ੍ਚ ਅਰਹਨ੍ਤਸਤਾਨਿ ਗਣਸਜ੍ਝਾਯਮਕਂਸੁ। ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਚ ਪਥਵਿਕਮ੍ਪੋ ਅਹੋਸਿ।

ਏਵਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਂ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰਂ ‘‘ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਂ, ਪਨਾਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਕਤ੍ਥ ਭਾਸਿਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇਰਸ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ – ‘‘ਅਯਂ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗੋ ਨਾਮਾ’’ਤਿ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਠਪੇਸੁਂ।

ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਮਹਾਵਗ੍ਗਂ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਪਾਥਿਕਵਗ੍ਗਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਤਿਵਗ੍ਗਸਙ੍ਗਹਂ ਚਤੁਤ੍ਤਿਂਸਸੁਤ੍ਤਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ ਚਤੁਸਟ੍ਠਿਭਾਣਵਾਰਪਰਿਮਾਣਂ ਤਨ੍ਤਿਂ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ ''ਅਯਂ **ਦੀਘਨਿਕਾਯੋ** ਨਾਮਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਪੇਸੁਂ – ''ਆਵੁਸੋ, ਇਮਂ ਤੁਯ੍ਹਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਕੇ ਵਾਚੇਹੀ''ਤਿ।

ਤਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਅਸੀਤਿਭਾਣਵਾਰਪਰਿਮਾਣਂ **ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯਂ** ਸਙ੍ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਿਤਕੇ ਪਟਿਚ੍ਛਾਪੇਸੁਂ – ''ਇਮਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਪਰਿਹਰਥਾ''ਤਿ।

ਤਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਸਤਭਾਣਵਾਰਪਰਿਮਾਣਂ **ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯਂ** ਸਙ੍ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਪੇਸੁਂ – ''ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਕੇ ਵਾਚੇਥਾ''ਤਿ।

ਤਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਵੀਸਤਿਭਾਣਵਾਰਸਤਪਰਿਮਾਣਂ **ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯਂ** ਸਙ੍ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੇਰਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਪੇਸੁਂ – ''ਇਮਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਕੇ ਵਾਚੇਥਾ''ਤਿ।

ਤਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਹਵਿਭਙ੍ਗਧਾਤੁਕਥਾਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕਥਾਵਤ੍ਥੁਯਮਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਂ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਂ ਸੁਖੁਮਞਾਣਗੋਚਰਂ ਤਨ੍ਤਿਂ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ – ''ਇਦਂ **ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕਂ** ਨਾਮਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਅਰਹਨ੍ਤਸਤਾਨਿ ਸਜ੍ਝਾਯਮਕਂਸੁ। ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਥਵਿਕਮ੍ਪੋ ਅਹੋਸੀਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰਂ ਜਾਤਕਂ, ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗੋ, ਅਪਦਾਨਂ, ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੋ, ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠੋ, ਧਮ੍ਮਪਦਂ, ਉਦਾਨਂ, ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਂ, ਵਿਮਾਨਵਤ੍ਥੁ, ਪੇਤਵਤ੍ਥੁ, ਥੇਰਗਾਥਾ , ਥੇਰੀਗਾਥਾਤਿ ਇਮਂ ਤਨ੍ਤਿਂ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ **"ਖੁਦ੍ਦਕਗਨ੍ਥੋ** ਨਾਮਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਵਾ ''ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਸਙ੍ਗਹਂ ਆਰੋਪਯਿਂਸੂ''ਤਿ ਦੀਘਭਾਣਕਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਮਜ੍ਝਿਮਭਾਣਕਾ ਪਨ ''ਚਰਿਯਾਪਿਟਕਬੁਦ੍ਧਵਂਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤਂ ਖੁਦ੍ਦਕਗਨ੍ਥਂ ਨਾਮ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕੇ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਏਵਮੇਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਰਸਵਸੇਨ ਏਕਵਿਧਂ, ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਂ, ਪਠਮਮਜ੍ਝਿਮਪਚ੍ਛਿਮਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਂ। ਤਥਾ ਪਿਟਕਵਸੇਨ। ਨਿਕਾਯਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ, ਅਙ੍ਗਵਸੇਨ ਨਵਵਿਧਂ, ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸਵਿਧਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਕਥਂ **ਰਸਵਸੇਨ ਏਕਵਿਧਂ?** ਯਞ੍ਹਿ ਭਗਵਤਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਪਞ੍ਚਚਤ੍ਤਾਲੀਸਵਸ੍ਸਾਨਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਨਾਗਯਕ੍ਖਾਦਯੋ ਅਨੁਸਾਸਨ੍ਤੇਨ ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੇਨ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਏਕਰਸਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਰਸਵਸੇਨ ਏਕਵਿਧਂ।

ਕਥਂ **ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਂ?** ਸਬ੍ਬਮੇਵ ਚੇਤਂ ਧਮ੍ਮੋ ਚੇਵ ਵਿਨਯੋ ਚਾਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਨਯਪਿਟਕਂ ਵਿਨਯੋ, ਅਵਸੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਧਮ੍ਮੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਯਨ੍ਨੂਨ ਮਯਂ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯੇਯ੍ਯਾਮਾ''ਤਿ (ਚੂਲਵ॰ ੪੩੭)। ''ਅਹਂ ਉਪਾਲਿਂ ਵਿਨਯਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਂ, ਆਨਨ੍ਦਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਚ। ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਂ।

ਕਥਂ **ਪਠਮਮਜ੍ਝਿਮਪਚ੍ਛਿਮਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਂ?** ਸਬ੍ਬਮੇਵ ਹਿਦਂ ਪਠਮਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ, ਮਜ੍ਝਿਮਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ, ਪਚ੍ਛਿਮਬੁਦ੍ਧਵਚਨਨ੍ਤਿ ਤਿਪ੍ਪਭੇਦਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ –

''ਅਨੇਕਜਾਤਿਸਂਸਾਰਂ, ਸਨ੍ਧਾਵਿਸ੍ਸਂ ਅਨਿਬ੍ਬਿਸਂ।
ਗਹਕਾਰਂ ਗਵੇਸਨ੍ਤੋ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਜਾਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ॥

ਗਹਕਾਰਕ ਦਿਟ੍ਠੋਸਿ, ਪੁਨ ਗੇਹੰ ਨ ਕਾਹਸਿ।
ਸਬ੍ਬਾ ਤੇ ਫਾਸੁਕਾ ਭਗ੍ਗਾ, ਗਹਕੂਟੰ ਵਿਸਙ੍ਖਤੰ।
ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਗਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਤਣ੍ਹਾਨੰ ਖਯਮਜ੍ਝਗਾ''ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੫੩-੫੪)।

ਇਦੰ ਪਠਮਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ। ਕੇਚਿ ''ਯਦਾ ਹਵੇ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧) ਖਨ੍ਧਕੇ ਉਦਾਨਗਾਥੰ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਏਸਾ ਪਨ ਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੋਮਨਸ੍ਸਮਯਞਾਣੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਉਦਾਨਗਾਥਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਯੰ ਪਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਕਾਲੇ ਅਭਾਸਿ – ''ਹਨ੍ਦ ਦਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਮਨ੍ਤਯਾਮਿ ਵੋ, ਵਯਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਥਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧੮) ਇਦੰ ਪਚ੍ਛਿਮਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ। ਉਭਿਨ੍ਨਮਨ੍ਤਰੇ ਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਏਤੰ ਮਜ੍ਝਿਮਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ ਨਾਮ। ਏਵੰ ਪਠਮਮਜ੍ਝਿਮਪਚ੍ਛਿਮਬੁਦ੍ਧਵਚਨਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੰ।

ਕਥੰ **ਪਿਟਕਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੰ?** ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ ਵਿਨਯਪਿਟਕੰ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕੰ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕਨ੍ਤਿ ਤਿਪ੍ਪਭੇਦਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਸਙ੍ਗੀਤਿਯੰ ਸਙ੍ਗੀਤਞ੍ਚ ਅਸਙ੍ਗੀਤਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਉਭਯਾਨਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਾਨਿ, ਦ੍ਵੇ ਵਿਭਙ੍ਗਾ, ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ ਖਨ੍ਧਕਾ, ਸੋਲਸਪਰਿਵਾਰਾਤਿ – ਇਦੰ **ਵਿਨਯਪਿਟਕੰ** ਨਾਮ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਾਦਿਚਤੁਤ੍ਤਿੰਸਸੁਤ੍ਤਸਙ੍ਗਹੋ ਦੀਘਨਿਕਾਯੋ, ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਸੁਤ੍ਤਾਦਿਦਿਯਡ੍ਢਸਤਦ੍ਵੇਸੁਤ੍ਤਸਙ੍ਗਹੋ ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯੋ, ਓਘਤਰਣਸੁਤ੍ਤਾਦਿਸਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਸਹਸ੍ਸਸਤ੍ਤਸਤਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਸੁਤ੍ਤਸਙ੍ਗਹੋ ਸੰਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯੋ, ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯਾਦਾਨਸੁਤ੍ਤਾਦਿਨਵਸੁਤ੍ਤਸਹਸ੍ਸਪਞ੍ਚਸਤਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਸਸੁਤ੍ਤਸਙ੍ਗਹੋ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯੋ, ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠ-ਧਮ੍ਮਪਦ-ਉਦਾਨ-ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕ-ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤ-ਵਿਮਾਨਵਤ੍ਥੁ-ਪੇਤਵਤ੍ਥੁ-ਥੇਰਗਾਥਾ-ਥੇਰੀਗਾਥਾ-ਜਾਤਕ-ਨਿਦ੍ਦੇਸ-ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗ-ਅਪਦਾਨ-ਬੁਦ੍ਧਵੰਸ-ਚਰਿਯਾਪਿਟਕਵਸੇਨ ਪਨ੍ਨਰਸਪ੍ਪਭੇਦੋ ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯੋਤਿ ਇਦੰ **ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕੰ** ਨਾਮ। ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਹੋ, ਵਿਭਙ੍ਗੋ, ਧਾਤੁਕਥਾ, ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਕਥਾਵਤ੍ਥੁ, ਯਮਕੰ, ਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ – ਇਦੰ **ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੰ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ –

''ਵਿਵਿਧਵਿਸੇਸਨਯਤ੍ਤਾ, ਵਿਨਯਨਤੋ ਚੇਵ ਕਾਯਵਾਚਾਨੰ।
ਵਿਨਯਤ੍ਥਵਿਦੂਹਿ ਅਯੰ, ਵਿਨਯੋ ਵਿਨਯੋਤਿ ਅਕ੍ਖਾਤੋ''॥

ਵਿਵਿਧਾ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਵਿਧਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਪਾਰਾਜਿਕਾਦਿ ਸਤ੍ਤ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਮਾਤਿਕਾ ਵਿਭਙ੍ਗਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਾ ਨਯਾ। ਵਿਸੇਸਭੂਤਾ ਚ ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮਸਿਥਿਲਕਰਣਪ੍ਪਯੋਜਨਾ ਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਨਯਾ। ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕਅਜ੍ਝਾਚਾਰਨਿਸੇਧਨਤੋ ਚੇਸ ਕਾਯੰ ਵਾਚਞ੍ਚ ਵਿਨੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਵਿਧਨਯਤ੍ਤਾ ਵਿਸੇਸਨਯਤ੍ਤਾ ਕਾਯਵਾਚਾਨੰ ਵਿਨਯਨਤੋ ਚੇਵ ਵਿਨਯੋਤਿ ਅਕ੍ਖਾਤੋ। ਤੇਨੇਤਮੇਤਸ੍ਸ ਵਚਨਤ੍ਥਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ –

''ਵਿਵਿਧਵਿਸੇਸਨਯਤ੍ਤਾ, ਵਿਨਯਨਤੋ ਚੇਵ ਕਾਯਵਾਚਾਨੰ।
ਵਿਨਯਤ੍ਥਵਿਦੂਹਿ ਅਯੰ, ਵਿਨਯੋ ਵਿਨਯੋਤਿ ਅਕ੍ਖਾਤੋ''ਤਿ॥

ਇਤਰੰ ਪਨ –

''ਅਤ੍ਥਾਨੰ ਸੂਚਨਤੋ ਸੁਵੁਤ੍ਤਤੋ, ਸਵਨਤੋਥ ਸੂਦਨਤੋ।
ਸੁਤ੍ਤਾਣਾ ਸੁਤ੍ਤਸਭਾਗਤੋ ਚ, ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਕ੍ਖਾਤੰ॥

ਤਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਪਰਤ੍ਥਾਦਿਭੇਦੇ ਅਤ੍ਥੇ ਸੂਚੇਤਿ। ਸੁਵੁਤ੍ਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਾ, ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਲੋਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਸਵਤਿ ਚੇਤੰ ਅਤ੍ਥੇ ਸਸ੍ਸਮਿਵ ਫਲੰ, ਪਸਵਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਸੂਦਤਿ ਚੇਤੰ ਧੇਨੁ ਵਿਯ ਖੀਰੰ, ਪਗ੍ਘਰਾਪੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਚ ਨੇ ਤਾਯਤਿ,

ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਵੁੱਤੁੰ ਹੋਤਿ। ਸੁਤ੍ਤਸਭਾਗਞ੍ਚੇਤੁੰ, ਯਥਾ ਹਿ ਤਚ੍ਛਕਾਨੁੰ ਸੁਤ੍ਤੁੰ ਪਮਾਣੁੰ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਤਮ੍ਪਿ ਵਿਞ੍ਞੂਨੁੰ। ਯਥਾ ਚ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਨ ਵਿਕਿਰੀਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਵਿਦ੍ਧੁੰਸੀਯਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਤੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਅਤ੍ਥਾ। ਤੇਨੇਤਮੇਤਸ੍ਸ ਵਚਨਤ੍ਥਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥੁੰ ਵੁੱਤੁੰ –

> ''ਅਤ੍ਥਾਨੁੰ ਸੂਚਨਤੋ, ਸੁਵੁੱਤਤੋ ਸਵਨਤੋਥ ਸੂਦਨਤੋ।
> ਸੁਤ੍ਤਾਣਾ ਸੁਤ੍ਤਸਭਾਗਤੋ ਚ, ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਕ੍ਖਾਤ''ਨ੍ਤਿ॥

ਇਤਰੋ ਪਨ –

> ''ਯੁੰ ਏਤ੍ਥ ਵੁਡ੍ਢਿਮਨ੍ਤੋ, ਸਲਕ੍ਖਣਾ ਪੂਜਿਤਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ।
> ਵੁੱਤਾਧਿਕਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਭਿਧਮ੍ਮੋ ਤੇਨ ਅਕ੍ਖਾਤੋ''॥

ਅਯਞ੍ਹਿ ਅਭਿਸਦ੍ਦੋ ਵੁਡ੍ਢਿਲਕ੍ਖਣਪੂਜਿਤਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਧਿਕੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਥਾ ਹੇਸ ''ਬਾਲ੍ਹਾ ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੮੯) ਵੁਡ੍ਢਿਯੁੰ ਆਗਤੋ। ''ਯਾ ਤਾ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਅਭਿਲਕ੍ਖਿਤਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯) ਸਲਕ੍ਖਣੇ। ''ਰਾਜਾਭਿਰਾਜਾ ਮਨੁਜਿਨ੍ਦੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੯੯) ਪੂਜਿਤੇ। ''ਪਟਿਬਲੋ ਵਿਨੇਤੁੰ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਵਿਨਯੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਵ॰ ੮੫) ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਙ੍ਕਰਵਿਰਹਿਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਵਿਨਯੇ ਚਾਤਿ ਵੁੱਤੁੰ ਹੋਤਿ। ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨ ਵਣ੍ਣੇਨਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਵਿ॰ ਵ॰ ੮੧੯) ਅਧਿਕੇ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਰੂਪੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਗ੍ਗੁੰ ਭਾਵੇਤਿ'' (ਧ॰ ਸ॰ ੨੫੧), ''ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕੁੰ ਦਿਸੁੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੬੪੨) ਨਯੇਨ ਵੁਡ੍ਢਿਮਨ੍ਤੋਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਵੁੱਤਾ। ''ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੁੰ ਵਾ ਸਦ੍ਦਾਰਮ੍ਮਣੁੰ ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧) ਨਯੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦੀਹਿ ਲਕ੍ਖਣੀਯਤ੍ਤਾ ਸਲਕ੍ਖਣਾਪਿ। ''ਸੇਕ੍ਖਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਲੋਕੁੱਤਰਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ਤਿਕਮਾਤਿਕਾ ੧੧, ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ ੧੨) ਨਯੇਨ ਪੂਜਿਤਾਪਿ, ਪੂਜਾਰਹਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ''ਫਸ੍ਸੋ ਹੋਤਿ, ਵੇਦਨਾ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧) ਨਯੇਨ ਸਭਾਵਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਪਿ। ''ਮਹਗ੍ਗਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਪ੍ਪਮਾਣਾ ਧਮ੍ਮਾ (ਧ॰ ਸ॰ ਤਿਕਮਾਤਿਕਾ ੧੧), ਅਨੁੱਤਰਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ ੧੧) ਨਯੇਨ ਅਧਿਕਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਵੁੱਤਾ। ਤੇਨੇਤਮੇਤਸ੍ਸ ਵਚਨਤ੍ਥਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥੁੰ ਵੁੱਤੁੰ –

> ''ਯੁੰ ਏਤ੍ਥ ਵੁਡ੍ਢਿਮਨ੍ਤੋ, ਸਲਕ੍ਖਣਾ ਪੂਜਿਤਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ।
> ਵੁੱਤਾਧਿਕਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਭਿਧਮ੍ਮੋ ਤੇਨ ਅਕ੍ਖਾਤੋ''ਤਿ॥

ਯੁੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਵਿਸਿਟ੍ਠੁੰ, ਤੁੰ –

> ''ਪਿਟਕੁੰ ਪਿਟਕਤ੍ਥਵਿਦੂ, ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਬ੍ਭਾਜਨਤ੍ਥਤੋ ਆਹੁ।
> ਤੇਨ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ, ਤਯੋਪਿ ਵਿਨਯਾਦਯੋ ਞੇਯ੍ਯਾ''॥

ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪਿ ਹਿ ''ਮਾ ਪਿਟਕਸਮ੍ਪਦਾਨੇਨਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੬੬) ਪਿਟਕਨ੍ਤਿ ਵੁੱਚਤਿ। ''ਅਥ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਕੁਦਾਲਪਿਟਕਮਾਦਾਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੦) ਯੁੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭਾਜਨਮ੍ਪਿ। ਤਸ੍ਮਾ 'ਪਿਟਕੁੰ ਪਿਟਕਤ੍ਥਵਿਦੂ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਭਾਜਨਤ੍ਥਤੋ ਆਹੁ।

ਇਦਾਨਿ '**ਤੇਨ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਤਯੋਪਿ ਵਿਨਯਾਦਯੋ ਞੇਯ੍ਯਾ**'ਤਿ, ਤੇਨ ਏਵੰ ਦੁਵਿਧਤ੍ਥੇਨ ਪਿਟਕਸਦ੍ਦੇਨ ਸਹ ਸਮਾਸੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਨਯੋ ਚ ਸੋ ਪਿਟਕਞ੍ਚ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਭਾਜਨਤੋ ਚਾਤਿ ਵਿਨਯਪਿਟਕੰ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਞ੍ਚ ਤੰ ਪਿਟਕਞ੍ਚਾਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕੰ, ਅਭਿਧਮ੍ਮੋ ਚ ਸੋ ਪਿਟਕਞ੍ਚਾਤਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਤੇ ਤਯੋਪਿ ਵਿਨਯਾਦਯੋ ਞੇਯ੍ਯਾ।

ਏਵੰ ਞਤ੍ਵਾ ਚ ਪੁਨਪਿ ਤੇਸੁਯੇਵ ਪਿਟਕੇਸੁ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥੰ –

''ਦੇਸਨਾਸਾਸਨਕਥਾਭੇਦੰ ਤੇਸੁ ਯਥਾਰਹੰ।
ਸਿਕ੍ਖਾਪ੍ਪਹਾਨਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵਞ੍ਚ ਪਰਿਦੀਪਯੇ॥
ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਭੇਦੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ, ਵਿਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚਾਪਿ ਯੰ ਯਹਿੰ।
ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਯਥਾ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਤਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਬੰ ਵਿਭਾਵਯੇ''॥

ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਪਰਿਦੀਪਨਾ ਵਿਭਾਵਨਾ ਚ। ਏਤਾਨਿ ਹਿ ਤੀਣਿ ਪਿਟਕਾਨਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਆਣਾਵੋਹਾਰਪਰਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾ, ਯਥਾਪਰਾਧਯਥਾਨੁਲੋਮਯਥਾਧਮ੍ਮਸਾਸਨਾਨਿ, ਸੰਵਰਾਸੰਵਰਦਿਟ੍ਠਿਵਿਨਿਵੇਠਨਨਾਮਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਥਾਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਵਿਨਯਪਿਟਕੰ ਆਣਾਰਹੇਨ ਭਗਵਤਾ ਆਣਾਬਾਹੁਲ੍ਲਤੋ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ **ਆਣਾਦੇਸਨਾ,** ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕੰ ਵੋਹਾਰਕੁਸਲੇਨ ਭਗਵਤਾ ਵੋਹਾਰਬਾਹੁਲ੍ਲਤੋ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ **ਵੋਹਾਰਦੇਸਨਾ,** ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੰ ਪਰਮਤ੍ਥਕੁਸਲੇਨ ਭਗਵਤਾ ਪਰਮਤ੍ਥਬਾਹੁਲ੍ਲਤੋ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ **ਪਰਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤਥਾ ਪਠਮੰ – 'ਯੇ ਤੇ ਪਚੁਰਾਪਰਾਧਾ ਸਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਯਥਾਪਰਾਧੰ ਏਤ੍ਥ ਸਾਸਿਤਾ'ਤਿ **ਯਥਾਪਰਾਧਸਾਸਨੰ,** ਦੁਤਿਯੰ – 'ਅਨੇਕਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਸਯਚਰਿਯਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ ਸਤ੍ਤਾ ਯਥਾਨੁਲੋਮੰ ਏਤ੍ਥ ਸਾਸਿਤਾ'ਤਿ **ਯਥਾਨੁਲੋਮਸਾਸਨੰ,** ਤਤਿਯੰ – 'ਧਮ੍ਮਪੁਞ੍ਜਮਤ੍ਤੇ ''ਅਹੰ ਮਮਾ''ਤਿ ਸਞ੍ਞਿਨੋ ਸਤ੍ਤਾ ਯਥਾਧਮ੍ਮੰ ਏਤ੍ਥ ਸਾਸਿਤਾ'ਤਿ **ਯਥਾਧਮ੍ਮਸਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤਥਾ ਪਠਮੰ – ਅਜ੍ਝਾਚਾਰਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤੋ ਸੰਵਰਾਸੰਵਰੋ ਏਤ੍ਥ ਕਥਿਤੋਤਿ **ਸੰਵਰਾਸੰਵਰਕਥਾ।** ਸੰਵਰਾਸੰਵਰੋਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕੋ ਚੇਵ ਮਹਨ੍ਤੋ ਚ ਸੰਵਰੋ, ਕਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮੰ ਵਿਯ, ਫਲਾਫਲੰ ਵਿਯ ਚ, ਦੁਤਿਯੰ – ''ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਨਿਵੇਠਨਾ ਏਤ੍ਥ ਕਥਿਤਾ''ਤਿ **ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਨਿਵੇਠਨਕਥਾ,** ਤਤਿਯੰ – ''ਰਾਗਾਦਿਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤੋ ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਏਤ੍ਥ ਕਥਿਤੋ''ਤਿ **ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਥਾ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤੀਸੁਪਿ ਚੇਤੇਸੁ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ, ਤੀਣਿ ਪਹਾਨਾਨਿ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਚ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਿਨਯਪਿਟਕੇ ਵਿਸੇਸੇਨ **ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ** ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕੇ **ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ,** ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੇ **ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ।**

ਵਿਨਯਪਿਟਕੇ ਚ **ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਪ੍ਪਹਾਨੰ** , ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਪਟਿਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਸੀਲਸ੍ਸ। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕੇ **ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਹਾਨੰ,** ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਪਟਿਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ। ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੇ **ਅਨੁਸਯਪ੍ਪਹਾਨੰ,** ਅਨੁਸਯਪਟਿਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਪਠਮੇ ਚ **ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨੰ,** ਇਤਰੇਸੁ **ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨਾਨਿ।** ਪਠਮੇ ਚ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸੰਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨੰ, ਇਤਰੇਸੁ **ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਸੰਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨੰ।**

ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋਪਿ ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾ ਪਟਿਵੇਧਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਤਨ੍ਤਿ। **ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾਯੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦੇਸਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਮਨਸਾ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਾਯ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਦੇਸਨਾ। **ਪਟਿਵੇਧੋ**ਤਿ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਤਨ੍ਤਿਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚ ਯਥਾਭੂਤਾਵਬੋਧੋ। ਤੀਸੁਪਿ ਚੇਤੇਸੁ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾਪਟਿਵੇਧਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਸਸਾਦੀਹਿ ਵਿਯ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਮਨ੍ਦਬੁਦ੍ਧੀਹਿ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਲ੍ਹਾ ਅਲਬ੍ਭਨੇਯ੍ਯਪਤਿਟ੍ਠਾ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਗਮ੍ਭੀਰਾ। ਏਵੰ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿੰ ਏਤ੍ਥ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋਪਿ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ, **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਹੇਤੁ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ – ''ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਞਾਣੰ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''ਤਿ। **ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਹੇਤੁਫਲੰ, ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ – ''ਹੇਤੁਫਲੇ ਞਾਣੰ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੭੨੦)। **ਦੇਸਨਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਥਾ ਧਮ੍ਮੰ ਧਮ੍ਮਾਭਿਲਾਪੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਸਙ੍ਖੇਪਵਿਤ੍ਥਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾ ਕਥਨੰ। **ਪਟਿਵੇਧੋ**ਤਿ ਅਭਿਸਮਯੋ, ਸੋ ਚ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਵਿਸਯਤੋ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਚ, ਅਤ੍ਥਾਨੁਰੂਪੰ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਰੂਪੰ ਅਤ੍ਥੇਸੁ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਥਾਨੁਰੂਪੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਸੁ ਅਵਬੋਧੋ। ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬੋ ਸਲਕ੍ਖਣਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵੋ।

ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਏਤੇਸੁ ਪਿਟਕੇਸੁ ਯੰ ਯੰ ਧਮ੍ਮਜਾਤੰ ਵਾ ਅਤ੍ਥਜਾਤੰ ਵਾ, ਯਾ ਚਾਯੰ ਯਥਾ ਯਥਾ ਞਾਪੇਤਬ੍ਬੋ ਅਤ੍ਥੋ ਸੋਤੂਨੰ ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਭਿਮੁਖੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਿਕਾ ਦੇਸਨਾ, ਯੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਵਿਪਰੀਤਾਵਬੋਧਸਙ੍ਖਾਤੋ ਪਟਿਵੇਧੋ, ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬੋ ਸਲਕ੍ਖਣਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵੋ। ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤੰ ਅਨੁਪਚਿਤਕੁਸਲਸਮ੍ਭਾਰੇਹਿ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੇਹਿ ਸਸਾਦੀਹਿ ਵਿਯ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਲ੍ਹੰ ਅਲਬ੍ਭਨੇਯ੍ਯਪਤਿਟ੍ਠਞ੍ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਗਮ੍ਭੀਰੰ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿੰ ਏਤ੍ਥ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋਪਿ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ –

''ਦੇਸਨਾਸਾਸਨਕਥਾ, ਭੇਦੰ ਤੇਸੁ ਯਥਾਰਹੰ।
ਸਿਕ੍ਖਾਪ੍ਪਹਾਨਗਮ੍ਭੀਰ, ਭਾਵਞ੍ਚ ਪਰਿਦੀਪਯੇ''ਤਿ –

ਅਯੰ ਗਾਥਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਵ ਹੋਤਿ।

''ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਭੇਦੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ, ਵਿਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚਾਪਿ ਯੰ ਯਹਿੰ।
ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਯਥਾ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਤਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਬੰ ਵਿਭਾਵਯੇ''ਤਿ –

ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਤੀਸੁ ਪਿਟਕੇਸੁ ਤਿਵਿਧੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਭੇਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਿਸ੍ਸੋ ਹਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯੋ – ਅਲਗਦ੍ਦੂਪਮਾ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਤ੍ਥਾ, ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਪਰਿਯਤ੍ਤੀਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਾ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਾ, ਉਪਾਰਮ੍ਭਾਦਿਹੇਤੁ ਪਰਿਯਾਪੁਟਾ, ਅਯੰ **ਅਲਗਦ੍ਦੂਪਮਾ।** ਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਲਗਦ੍ਦਤ੍ਥਿਕੋ ਅਲਗਦ੍ਦਗਵੇਸੀ ਅਲਗਦ੍ਦਪਰਿਯੇਸਨੰ ਚਰਮਾਨੋ, ਸੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਮਹਨ੍ਤੰ ਅਲਗਦ੍ਦੰ, ਤਮੇਨੰ ਭੋਗੇ ਵਾ ਨਙ੍ਗੁਟ੍ਠੇ ਵਾ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਸੋ ਅਲਗਦ੍ਦੋ ਪਟਿਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥੇ ਵਾ ਬਾਹਾਯੰ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗੇ ਡੰਸੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਤਤੋ ਨਿਦਾਨੰ ਮਰਣੰ ਵਾ ਨਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਮਰਣਮਤ੍ਤੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਲਗਦ੍ਦਸ੍ਸ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੇ ਮੋਘਪੁਰਿਸਾ ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਸੁਤ੍ਤੰ...ਪੇ॰... ਵੇਦਲ੍ਲੰ, ਤੇ ਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥੰ ਨ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥੰ ਅਨੁਪਪਰਿਕ੍ਖਤੰ ਨ ਨਿਜ੍ਝਾਨੰ ਖਮਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਉਪਾਰਮ੍ਭਾਨਿਸੰਸਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਇਤਿਵਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਾਨਿਸੰਸਾ ਚ, ਯਸ੍ਸ ਚਤ੍ਥਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਨਾਨੁਭੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੮)।

ਯਾ ਪਨ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਪਾਰਿਪੂਰਿਂਯੇਵ ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੇਨ ਪਰਿਯਾਪੁਟਾ, ਨ ਉਪਾਰਮ੍ਭਾਦਿਹੇਤੁ, ਅਯੰ **ਨਿਸ੍ਸਰਣਤ੍ਥਾ।** ਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਤੇਸੰ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੯)।

ਯਂ ਪਨ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸੋ ਭਾਵਿਤਮਗ੍ਗੋ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾਕੁਪ੍ਪੋ ਸਚ੍ਛਿਕਤਨਿਰੋਧੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਕੇਵਲਂ ਪਵੇਣੀਪਾਲਨਤ੍ਥਾਯ ਵਂਸਾਨੁਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥਾਯ ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤਿ, ਅਯਂ **ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਪਰਿਯਤ੍ਤੀ**ਤਿ।

ਵਿਨਯੇ ਪਨ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਾਸਂਯੇਵ ਚ ਤਤ੍ਥ ਪਭੇਦਵਚਨਤੋ। ਸੁਤ੍ਤੇ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਾਸਂਯੇਵ ਚ ਤਤ੍ਥ ਪਭੇਦਵਚਨਤੋ। ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਾਸਞ੍ਚ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਭੇਦਵਚਨਤੋ, ਏਵਮੇਤੇਸੁ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਯਥਾਕ੍ਕਮੇਨ ਇਮਂ ਵਿਜ੍ਜਾਤ੍ਤਯਛਲਭਿਞ੍ਞਾਚਤੁਪ੍ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਭੇਦਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ।

ਵਿਨਯੇ ਪਨ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਸੁਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਅਤ੍ਥਰਣਪਾਵੁਰਣਾਦਿਫਸ੍ਸਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇਸੁ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਫਸ੍ਸਾਦੀਸੁ ਅਨਵਜ੍ਜਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹੇਤਂ – ''ਤਥਾਹਂ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਿਤਂ ਆਜਾਨਾਮਿ, ਯਥਾ ਯੇ ਮੇ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ, ਤੇ ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਨਾਲਂ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੪)। ਤਤੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲਭਾਵਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਸੁਤ੍ਤੇ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ – ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੫) ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਅਤ੍ਤਨਾ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤੇਨ ਅਮ੍ਹੇ ਚੇਵ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਤਿ, ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਖਣਤਿ, ਬਹੁਞ੍ਚ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੬)। ਤਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਧਮ੍ਮਚਿਨ੍ਤਂ ਅਤਿਧਾਵਨ੍ਤੋ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਾਨਿਪਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ। ਤਤੋ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖੇਪਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ – ''ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਾਨਿ, ਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਯਾਨਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਉਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤਸ੍ਸ ਭਾਗੀ ਅਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੭੭)। ਏਵਮੇਤੇਸੁ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਯਥਾਕ੍ਕਮੇਨ ਇਮਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲਭਾਵ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖੇਪਭੇਦਂ ਵਿਪਤ੍ਤਿਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀ''ਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ –

''ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਭੇਦਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ, ਵਿਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚਾਪਿ ਯਂ ਯਹਿਂ।
ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਯਥਾ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਤਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਬਂ ਵਿਭਾਵਯੇ''ਤਿ –

ਅਯਮ੍ਪਿ ਗਾਥਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਵ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਪਿਟਕਾਨਿ ਞਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਵਸੇਨੇਤਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਤਿਵਿਧਨ੍ਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਂ।

ਕਥਂ ਨਿਕਾਯਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ? ਸਬ੍ਬਮੇਵ ਚੇਤਂ ਦੀਘਨਿਕਾਯੋ, ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯੋ, ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯੋ, ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯੋ, ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯੋਤਿ ਪਞ੍ਚਪ੍ਪਭੇਦਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ **ਦੀਘਨਿਕਾਯੋ?** ਤਿਵਗ੍ਗਸਙ੍ਗਹਾਨਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਾਦੀਨਿ ਚਤੁਤ੍ਤਿਂਸ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ।

''ਚਤੁਤ੍ਤਿਂਸੇਵ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ, ਤਿਵਗ੍ਗੋ ਯਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹੋ।
ਏਸ ਦੀਘਨਿਕਾਯੋਤਿ, ਪਠਮੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕੋ''ਤਿ॥

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸ ਦੀਘਨਿਕਾਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ? ਦੀਘਪ੍ਪਮਾਣਾਨਂ ਸੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮੂਹਤੋ ਨਿਵਾਸਤੋ ਚ। ਸਮੂਹਨਿਵਾਸਾ ਹਿ ਨਿਕਾਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ''ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਂ ਏਕਨਿਕਾਯਮ੍ਪਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਯਥਯਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾ ਪਾਣਾ'' (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੦੦)। ਪੋਣਿਕਨਿਕਾਯੋ ਚਿਕ੍ਖਲ੍ਲਿਕਨਿਕਾਯੋਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਚੇਤ੍ਥ ਸਾਧਕਾਨਿ ਸਾਸਨਤੋ ਲੋਕਤੋ ਚ। ਏਵਂ ਸੇਸਾਨਮ੍ਪਿ ਨਿਕਾਯਭਾਵੋ ਵਚਨਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕਤਮੋ **ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯੋ?** ਮਜ੍ਝਿਮਪ੍ਪਮਾਣਾਨਿ ਪਞ੍ਚਦਸਵਗ੍ਗਸਙ੍ਗਹਾਨਿ ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਦਿਯਡ੍ਢਸਤਂ ਦ੍ਵੇ ਚ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ।

‘‘ਦਿਯਡ੍ਢਸਤਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ, ਦ੍ਵੇ ਚ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਯਤ੍ਥ ਸੋ।
ਨਿਕਾਯੋ ਮਜ੍ਝਿਮੋ ਪਞ੍ਚ, ਦਸਵਗ੍ਗਪਰਿਗ੍ਗਹੋ’’ਤਿ॥

ਕਤਮੋ **ਸੰਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯੋ?** ਦੇਵਤਾਸੰਯੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਕਥਿਤਾਨਿ ਓਘਤਰਣਾਦੀਨਿ ਸਤ੍ਤ ਸੁਤ੍ਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਚ ਸੁਤ੍ਤਸਤਾਨਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਚ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ।

‘‘ਸਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ , ਸਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਸਤਾਨਿ ਚ।
ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਚੇਵ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ, ਏਸੋ ਸੰਯੁਤ੍ਤਸਙ੍ਗਹੋ’’ਤਿ॥

ਕਤਮੋ **ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯੋ?** ਏਕੇਕਅਙ੍ਗਾਤਿਰੇਕਵਸੇਨ ਕਥਿਤਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯਾਦਾਨਾਦੀਨਿ ਨਵ ਸੁਤ੍ਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਸਤਾਨਿ ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਸਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ।

‘‘ਨਵ ਸੁਤ੍ਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਸਤਾਨਿ ਚ।
ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਸ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਸਙ੍ਖਜਾ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰੇ ਅਯ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਕਤਮੋ **ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯੋ?** ਸਕਲੰ ਵਿਨਯਪਿਟਕੰ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੰ, ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠਾਦਯੋ ਚ ਪੁਬ੍ਬੇ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਚਦਸਪ੍ਪਭੇਦਾ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਨਿਕਾਯੇ ਅਵਸੇਸੰ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ।

‘‘ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਚਤੁਰੋਪੇਤੇ, ਨਿਕਾਯੇ ਦੀਘਆਦਿਕੇ।
ਤਦਞ੍ਞੰ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ, ਨਿਕਾਯੋ ਖੁਦ੍ਦਕੋ ਮਤੋ’’ਤਿ॥

ਏਵੰ ਨਿਕਾਯਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧੰ।

ਕਥੰ ਅਙ੍ਗਵਸੇਨ ਨਵਵਿਧੰ? ਸਬ੍ਬਮੇਵ ਹਿਦੰ ਸੁਤ੍ਤੰ, ਗੇਯਜੰ, ਵੇਯਜਾਕਰਣੰ, ਗਾਥਾ, ਉਦਾਨੰ, ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕੰ, ਜਾਤਕੰ, ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮੰ, ਵੇਦਲ੍ਲਨ੍ਤਿ ਨਵਪ੍ਪਭੇਦੰ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸਖਨ੍ਧਕਪਰਿਵਾਰਾ, ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੇ ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਰਤਨਸੁਤ੍ਤਨਾਲਕਸੁਤ੍ਤਤੁਵਟ੍ਟਕਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਚ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਚ ਸੁਤ੍ਤਨਾਮਕੰ ਤਥਾਗਤਵਚਨੰ **ਸੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਸਗਾਥਕੰ ਸੁਤ੍ਤੰ **ਗੇਯਜ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਵਿਸੇਸੇਨ ਸੰਯੁਤ੍ਤਕੇ ਸਕਲੋਪਿ ਸਗਾਥਵਗ੍ਗੋ, ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੰ, ਨਿਗ੍ਗਾਥਕੰ ਸੁਤ੍ਤੰ, ਯਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੰ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ, ਤੰ **ਵੇਯਜਾਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਧਮ੍ਮਪਦੰ, ਥੇਰਗਾਥਾ, ਥੇਰੀਗਾਥਾ, ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੇ ਨੋਸੁਤ੍ਤਨਾਮਿਕਾ ਸੁਦ੍ਧਿਕਗਾਥਾ ਚ **ਗਾਥਾ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੋਮਨਸ੍ਸਞ੍ਞਾਣਮਯਿਕਗਾਥਾ ਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵੇਅਸੀਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ **ਉਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ‘‘ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ’’ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਦਸੁਤ੍ਤਰਸਤਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ **ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਪਣ੍ਣਕਜਾਤਕਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਞਾਸਾਧਿਕਾਨਿ ਪਞ੍ਚਜਾਤਕਸਤਾਨਿ ‘**ਜਾਤਕ**’ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਚ੍ਛਰਿਯਾ ਅਬ੍ਭੁਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੇ’’ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦੯) ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ **ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਚੂਲ਼ਵੇਦਲ੍ਲ-ਮਹਾਵੇਦਲ੍ਲ-ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ-ਸਕ੍ਕਪਞ੍ਹ-ਸਙ੍ਖਾਰਭਾਜਨਿਯ-ਮਹਾਪੁਣ੍ਣਮਸੁਤ੍ਤਾਦਯੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵੇਦਞ੍ਚ ਤੁਟ੍ਠਿਞ੍ਚ ਲਦ੍ਧਾ ਲਦ੍ਧਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ **ਵੇਦਲ੍ਲ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਏਵੰ ਅਙ੍ਗਵਸੇਨ ਨਵਵਿਧੰ।

ਕਥੰ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸਵਿਧੰ? ਸਬ੍ਬਮੇਵ ਚੇਤੰ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ –

‘‘ਦ੍ਵਾਸੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧਤੋ ਗਣ੍ਹਿੰ, ਦ੍ਵੇ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੁਤੋ।
ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਯੇ ਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਵਤ੍ਤਿਨੋ’’ਤਿ॥

ਏਵਂ ਪਰਿਦੀਪਿਤਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸਪ੍ਪਭੇਦਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਏਕਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ਯਂ ਅਨੇਕਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਂ, ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਗਣਨਾ। ਗਾਥਾਬਨ੍ਧੇਸੁ ਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਨਂ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਏਕੋ। ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਏਕਮੇਕਂ ਤਿਕਦੁਕਭਾਜਨਂ, ਏਕਮੇਕਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਵਾਰਭਾਜਨਂ, ਏਕਮੇਕੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ਵਿਨਯੇ ਅਤ੍ਥਿ ਵਤ੍ਥੁ, ਅਤ੍ਥਿ ਮਾਤਿਕਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਦਭਾਜਨੀਯਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨ੍ਤਰਾਪਤ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਆਪਤ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਤਿਕਚ੍ਛੇਦੋ। ਤਤ੍ਥ ਏਕਮੇਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਏਕਮੇਕੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸਵਿਧਂ।

ਏਵਮੇਤਂ ਅਭੇਦਤੋ ਰਸਵਸੇਨ ਏਕਵਿਧਂ, ਭੇਦਤੋ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਾਦਿਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਾਦਿਭੇਦਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਸਙ੍ਗਾਯਨ੍ਤੇਨ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਪ੍ਪਮੁਖੇਨ ਵਸੀਗਣੇਨ ''ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਯਂ ਵਿਨਯੋ, ਇਦਂ ਪਠਮਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ, ਇਦਂ ਮਜ੍ਝਿਮਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ, ਇਦਂ ਪਚ੍ਛਿਮਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ, ਇਦਂ ਵਿਨਯਪਿਟਕਂ, ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕਂ, ਇਦਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕਂ, ਅਯਂ ਦੀਘਨਿਕਾਯੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯੋ, ਇਮਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਨਵਙ੍ਗਾਨਿ, ਇਮਾਨਿ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਸਹਸ੍ਸਾਨੀ''ਤਿ, ਇਮਂ ਪਭੇਦਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾਵ ਸਙ੍ਗੀਤਂ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਇਮਮੇਵ, ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਉਦ੍ਦਾਨਸਙ੍ਗਹ-ਵਗ੍ਗਸਙ੍ਗਹ-ਪੇਯ੍ਯਾਲਸਙ੍ਗਹ-ਏਕਕਨਿਪਾਤ-ਦੁਕਨਿਪਾਤਾਦਿਨਿਪਾਤਸਙ੍ਗਹ-ਸਂਯੁਤ੍ਤਸਙ੍ਗਹ-ਪਣ੍ਣਾਸਸਙ੍ਗਹਾਦਿ-ਅਨੇਕਵਿਧਂ ਤੀਸੁ ਪਿਟਕੇਸੁ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹਪ੍ਪਭੇਦਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਏਵ ਸਤ੍ਤਹਿ ਮਾਸੇਹਿ ਸਙ੍ਗੀਤਂ।

ਸਙ੍ਗੀਤਿਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਚਸ੍ਸ – ''ਇਦਂ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੇਨ ਦਸਬਲਸ੍ਸ ਸਾਸਨਂ ਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਪਰਿਮਾਣਕਾਲਂ ਪਵਤ੍ਤਨਸਮਤ੍ਥਂ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਪ੍ਪਮੋਦਾ ਸਾਧੁਕਾਰਂ ਵਿਯ ਦਦਮਾਨਾ ਅਯਂ ਮਹਾਪਥਵੀ ਉਦਕਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਂ ਕਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਕਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਕਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਵੇਧਿ, ਅਨੇਕਾਨਿ ਚ ਅਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ ਪਾਤੁਰਹੇਸੁਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿ ਨਾਮ। ਯਾ ਲੋਕੇ –

''ਸਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਤਾ, ਤੇਨ ਪਞ੍ਚਸਤਾਤਿ ਚ।
ਥੇਰੇਹੇਵ ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ, ਥੇਰਿਕਾਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥

੧. ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਯਾ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਯ ਵਿਨਯਸਙ੍ਗਹਾਵਸਾਨੇ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕੇ ਆਦਿਨਿਕਾਯਸ੍ਸ ਆਦਿਸੁਤ੍ਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੇਨ – ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੰ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਕਤ੍ਥ ਭਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਏਵਮਾਦਿਵਚਨਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਯਤ੍ਥ ਚ ਭਾਸਿਤੰ, ਯਞ੍ਚਾਰਬ੍ਭ ਭਾਸਿਤੰ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸ੍ਸਾਪਿ ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤਨ੍ਤਿਆਦਿਕੰ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦੇਨ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਲੇ ਵੁਤ੍ਤੰ ਨਿਦਾਨਮਾਦੀ''ਤਿ।

੧. ਤਤ੍ਥ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਪਦੰ। **ਮੇ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਨਾਮਪਦਾਨਿ। **ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਟੀ**ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗਪਦੰ, **ਹੋਤੀ**ਤਿ ਆਖ੍ਯਾਤਪਦਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਤਾਵ ਨਯੇਨ ਪਦਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ **ਏਵੰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਤਾਵ ਉਪਮੂਪਦੇਸਸਮ੍ਪਹੰਸਨਗਰਹਣਵਚਨਸਮ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਾਕਾਰਨਿਦਸ੍ਸਨਾਵਧਾਰਣਾਦਿਅਨੇਕਤ੍ਥਪ੍ਪਭੇਦੋ। ਤਥਾਹੇਸ – ''ਏਵੰ ਜਾਤੇਨ ਮਚ੍ਚੇਨ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਕੁਸਲੰ ਬਹੁ''ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੫੩) ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਉਪਮਾਯੰ ਆਗਤੋ। ''ਏਵੰ ਤੇ ਅਭਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੰ, ਏਵੰ ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੨) ਉਪਦੇਸੇ। ''ਏਵਮੇਤੰ ਭਗਵਾ, ਏਵਮੇਤੰ ਸੁਗਤਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੬੬) ਸਮ੍ਪਹੰਸਨੇ। ''ਏਵਮੇਵੰ ਪਨਾਯੰ ਵਸਲੀ ਯਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਮੁਣ੍ਡਕਸ੍ਸ ਸਮਣਕਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੭) ਗਰਹਣੇ। ''ਏਵੰ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧) ਵਚਨਸਮ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹੇ। ''ਏਵੰ ਬ੍ਯਾ ਖੋ ਅਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਿਤੰ ਆਜਾਨਾਮੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੯੮) ਆਕਾਰੇ। ''ਏਹਿ ਤ੍ਵੰ, ਮਾਣਵਕ, ਯੇਨ ਸਮਣੋ ਆਨਨ੍ਦੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮ, ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਵਚਨੇਨ ਸਮਣੰ ਆਨਨ੍ਦੰ ਅਪ੍ਪਾਬਾਧੰ ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕੰ ਲਹੁਟ੍ਠਾਨੰ ਬਲੰ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੰ ਪੁਚ੍ਛ। ''ਸੁਭੋ ਮਾਣਵੋ ਤੋਦੇਯ੍ਯਪੁਤ੍ਤੋ ਭਵਨ੍ਤੰ ਆਨਨ੍ਦੰ ਅਪ੍ਪਾਬਾਧੰ ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕੰ ਲਹੁਟ੍ਠਾਨੰ ਬਲੰ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੰ ਪੁਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ। ''ਏਵਞ੍ਚ ਵਦੇਹਿ, ਸਾਧੁ ਕਿਰ ਭਵੰ ਆਨਨ੍ਦੋ ਯੇਨ ਸੁਭਸ੍ਸ ਮਾਣਵਸ੍ਸ ਤੋਦੇਯ੍ਯਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਵੇਸਨੰ, ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਤੁ ਅਨੁਕਮ੍ਪੰ ਉਪਾਦਾਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੫) ਨਿਦਸ੍ਸਨੇ। ''ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਥ, ਕਾਲਾਮਾ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ ਵਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਾਤਿ? ਅਕੁਸਲਾ, ਭਨ੍ਤੇ। ਸਾਵਜ੍ਜਾ ਵਾ ਅਨਵਜ੍ਜਾ ਵਾਤਿ? ਸਾਵਜ੍ਜਾ, ਭਨ੍ਤੇ। ਵਿਞ੍ਞੁਗਰਹਿਤਾ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾ ਵਾਤਿ? ਵਿਞ੍ਞੁਗਰਹਿਤਾ, ਭਨ੍ਤੇ। ਸਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨੋ ਵਾ, ਕਥੰ ਵੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀਤਿ? ਸਮਤ੍ਤਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੬੬) ਅਵਧਾਰਣੇ। ਸ੍ਵਾਯਮਿਧ ਆਕਾਰਨਿਦਸ੍ਸਨਾਵਧਾਰਣੇਸੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਥ ਆਕਾਰਤ੍ਥੇਨ **ਏਵੰ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਦੀਪੇਤਿ, ਨਾਨਾਨਯਨਿਪੁਣਮਨੇਕਜ੍ਝਾਸਯਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ, ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਵਿਵਿਧਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ, ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾਪਟਿਵੇਧਗਮ੍ਭੀਰੰ, ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਕਸਕਭਾਸਾਨੁਰੂਪਤੋ ਸੋਤਪਥਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੰ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨੰ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਕੋ ਸਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁੰ, ਸਬ੍ਬਥਾਮੇਨ ਪਨ ਸੋਤੁਕਾਮਤੰ ਜਨੇਤ੍ਵਾਪਿ 'ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ' ਮਯਾਪਿ ਏਕੇਨਾਕਾਰੇਨ ਸੁਤਨ੍ਤਿ।

ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੇਨ – ''ਨਾਹੰ ਸਯਮ੍ਭੂ, ਨ ਮਯਾ ਇਦੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਿਮੋਚੇਨ੍ਤੋ – 'ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ', 'ਮਯਾਪਿ ਏਵੰ ਸੁਤ'ਨ੍ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਕਲੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੇਨ – ''ਏਤਦਗ੍ਗੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਮ ਸਾਵਕਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾਨੰ ਯਦਿਦੰ ਆਨਨ੍ਦੋ, ਗਤਿਮਨ੍ਤਾਨੰ, ਸਤਿਮਨ੍ਤਾਨੰ, ਧਿਤਿਮਨ੍ਤਾਨੰ, ਉਪਟ੍ਠਾਕਾਨੰ ਯਦਿਦੰ ਆਨਨ੍ਦੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੩)। ਏਵੰ ਭਗਵਤਾ – ''ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਅਤ੍ਥਕੁਸਲੋ, ਧਮ੍ਮਕੁਸਲੋ,

ਬਜਵ੍ਜਨਕੁਸਲੋ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਕੁਸਲੋ, ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਕੁਸਲੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੬੯)। ਏਵੰ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ ਚ ਪਸਤ੍ਥਭਾਵਾਨੁਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਾਰਣਬਲਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸੋਤੁਕਾਮਤਂ ਜਨੇਤਿ – 'ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤਂ', ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਾ ਬਜਵ੍ਜਨਤੋ ਵਾ ਅਨੂਨਮਨਧਿਕਂ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਅਞ੍ਞਥਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ।

ਮੇ-ਸਦ੍ਦੋ ਤੀਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ – ''ਗਾਥਾਭਿਗੀਤਂ ਮੇ ਅਭੋਜਨੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੮੧) ਮਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਸਾਧੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੂ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੮੮) ਮਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਭਵਥਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯) ਮਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਧ ਪਨ ਮਯਾ ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਚ, ਮਮ ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਚ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯੇ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।

ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਅਯਂ **ਸੁਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਉਪਸਗ੍ਗੋ ਚ ਅਨੁਪਸਗ੍ਗੋ ਚ – ਗਮਨਵਿਸ੍ਸੁਤਕਿਲਿਨ੍ਨ-ਉਪਚਿਤਾਨੁਯੋਗ-ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯ-ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾਨੁਸਾਰ-ਵਿਞ੍ਞਾਤਾਦਿਅਨੇਕਤ੍ਥਪ੍ਪਭੇਦੋ, ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ''ਸੇਨਾਯ ਪਸੁਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਸੁਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਉਦਾ॰ ੧੧) ਵਿਸ੍ਸੁਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਅਵਸ੍ਸੁਤਾ ਅਵਸ੍ਸੁਤਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੬੫੭) ਕਿਲਿਨ੍ਨਾਕਿਲਿਨ੍ਨਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸੁਤਂ ਅਨਪ੍ਪਕ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੭.੧੨) ਉਪਚਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਯੇ ਝਾਨਪਸੁਤਾ ਧੀਰਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੮੧) ਝਾਨਾਨੁਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। 'ਦਿਟ੍ਠਂ ਸੁਤਂ ਮੁਤ'ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੧) ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਸੁਤਧਰੋ ਸੁਤਸਨ੍ਨਿਚਯੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੩੯) ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾਨੁਸਾਰਵਿਞ੍ਞਾਤਧਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਧ ਪਨਸ੍ਸ ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾਨੁਸਾਰੇਨ ਉਪਧਾਰਿਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਉਪਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। 'ਮੇ' ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਹਿ 'ਮਯਾ'ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸਤਿ 'ਏਵੰ ਮਯਾ ਸੁਤਂ' ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾਨੁਸਾਰੇਨ ਉਪਧਾਰਿਤਨ੍ਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। 'ਮਮਾ'ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸਤਿ ਏਵੰ ਮਮ ਸੁਤਂ ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾਨੁਸਾਰੇਨ ਉਪਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।

ਏਵਮੇਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਪਦੇਸੁ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਵਿਞ੍ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। **ਮੇ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮਙ੍ਗਿਪੁਗ੍ਗਲਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸਵਨਭਾਵਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਅਨੂਨਾਧਿਕਾਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਹਣਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਥਾ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾਨੁਸਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿਯਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨਂ। **ਮੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਸਨਂ। **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਕਾਸਨਂ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ – ''ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿਯਾ ਮਯਾ ਨ ਅਞ੍ਞਂ ਕਤਂ, ਇਦਂ ਪਨ ਕਤਂ, ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਸੁਤੋ''ਤਿ।

ਤਥਾ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਪ੍ਪਕਾਸਨਂ। **ਮੇ**ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਪ੍ਪਕਾਸਨਂ। **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਕਿਚ੍ਚਪ੍ਪਕਾਸਨਂ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ''ਯਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਤਂ ਮਯਾ ਏਵੰ ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿ।

ਤਥਾ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਨਾਨਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਨਾਨਤ੍ਥਬਜਵ੍ਜਨਗ੍ਗਹਣਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਨਾਨਾਕਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਅਯਮਾਕਾਰਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। **ਮੇ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨਾਨਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇਨ ਤਂ ਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਕਤ੍ਤੁ ਵਿਸਯਗ੍ਗਹਣਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਤਂ ਹੋਤਿ।

ਅਥਵਾ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਕਿਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਮੇ**ਤਿ ਉਭਯਕਿਚ੍ਚਯੁਤ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ''ਮਯਾ ਸਵਨਕਿਚ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮਙ੍ਗਿਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧਸਵਨਕਿਚ੍ਚਵੋਹਾਰੇਨ ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਏਵਨ੍ਤਿ ਚ ਮੇਤਿ ਚ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਕਿਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਤਂ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਂ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਮੇਤਿ ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਲਭੇਥ? ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਯਞ੍ਹਿ ਤਂ ਏਤ੍ਥ ਸੋਤੇਨ ਉਪਲਦ੍ਧਂ, ਤਂ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ 'ਏਵ'ਨ੍ਤਿ ਚ, ਮੇਤਿ ਚ, ਤਂ ਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਉਪਾਦਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। 'ਸੁਤ'ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਾਦੀਨਿ ਉਪਨਿਧਾਯ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਉਪਨਿਧਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਏਵਨ੍ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਅਸਮ੍ਮੋਹਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਨ ਹਿ ਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਪਟਿਵੇਧਸਮਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ। 'ਸੁਤ'ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਸੁਤਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਮੋਸਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਸੁਤਂ ਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਸੋ ਕਾਲਨ੍ਤਰੇਨ ਮਯਾ ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਇਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਮੋਹੇਨ ਪਞ੍ਞਾਸਿਦ੍ਧਿ,

ਅਸਮ੍ਮੋਸੇਨ ਪਨ ਸਤਿਸਿਦ੍ਧਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯ ਸਤਿਯਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਵਧਾਰਣਸਮਤ੍ਥਤਾ, ਸਤਿਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਪਟਿਵੇਧਸਮਤ੍ਥਤਾ। ਤਦੁਭਯਸਮਤ੍ਥਤਾਯੋਗੇਨ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਕੋਸਸ੍ਸ ਅਨੁਪਾਲਨਸਮਤ੍ਥਤੋ ਧਮ੍ਮਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਿ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ, ਏਵਨ੍ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੰ ਦੀਪੇਤਿ। ਅਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਹਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਪਟਿਵੇਧਾਭਾਵਤੋ। ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਦੀਪੇਤਿ, ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਵਨਾਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋਪਿ ''ਨ ਮਯਾ ਸੁਤੰ, ਪੁਨ ਭਣਥਾ''ਤਿ ਭਣਤਿ। ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਮਾਪਣਿਧਿੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਚ ਕਤਪੁਞ੍ਞਤੰ ਸਾਧੇਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਕਤਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਾ ਤਦਭਾਵਤੋ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੰ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਞ੍ਚ ਸਾਧੇਤਿ। ਨ ਹਿ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਸੋਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਨ ਚ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇ ਅਨੁਪਸ੍ਸਯਮਾਨਸ੍ਸ ਸਵਨੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ, ਯਸ੍ਮਾ ਏਵਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਨਾਨਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਨਾਨਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਹਣੰ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਨਾਨਾਕਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਸੋ ਚ ਏਵੰ ਭਦ੍ਦਕੋ ਆਕਾਰੋ ਨ ਸਮ੍ਮਾਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਤ੍ਤਨੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਕਤਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਭਦ੍ਦਕੇਨਾਕਾਰੇਨ ਪਚ੍ਛਿਮਚਕ੍ਕਦ੍ਵਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਨੋ ਦੀਪੇਤਿ। ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਸਵਨਯੋਗੇਨ ਪੁਰਿਮਚਕ੍ਕਦ੍ਵਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ। ਨ ਹਿ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਦੇਸੇ ਵਸਤੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਿਰਹਿਤਸ੍ਸ ਵਾ ਸਵਨੰ ਅਤ੍ਥਿ। ਇਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਚਕ੍ਕਦ੍ਵਯਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਆਸਯਸੁਦ੍ਧਿਸਿਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ, ਪੁਰਿਮਚਕ੍ਕਦ੍ਵਯਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਪਯੋਗਸੁਦ੍ਧਿ, ਤਾਯ ਚ ਆਸਯਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਧਿਗਮਬ੍ਯਤ੍ਤਿਸਿਦ੍ਧਿ, ਪਯੋਗਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਆਗਮਬ੍ਯਤ੍ਤਿਸਿਦ੍ਧਿ। ਇਤਿ ਪਯੋਗਾਸਯਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਆਗਮਾਧਿਗਮਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਚਨੰ ਅਰੁਣੁਗ੍ਗੰ ਵਿਯ ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਉਦਯਤੋ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਵਿਯ ਚ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਰਹਤਿ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੰ ਭਵਿਤੁਨ੍ਤਿ ਠਾਨੇ ਨਿਦਾਨੰ ਠਪੇਨ੍ਤੋ – ''ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ, 'ਏਵ'ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਪਟਿਵੇਧਦੀਪਕੇਨ ਵਚਨੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵੰ ਦੀਪੇਤਿ। 'ਸੁਤ'ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੋਤਬ੍ਬਪ੍ਪਭੇਦਪਟਿਵੇਧਦੀਪਕੇਨ ਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵੰ। 'ਏਵ'ਨ੍ਤਿ ਚ ਇਦੰ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰਦੀਪਕੰ ਵਚਨੰ ਭਾਸਮਾਨੋ – ''ਏਤੇ ਮਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਿਤਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ''ਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। 'ਸੁਤ'ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਸਵਨਯੋਗਦੀਪਕੰ ਵਚਨੰ ਭਾਸਮਾਨੋ – ''ਬਹੂ ਮਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸੁਤਾ ਧਾਤਾ ਵਚਸਾ ਪਰਿਚਿਤਾ''ਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਤਦੁਭਯੇਨਾਪਿ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਾਰਿਪੂਰਿੰ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ਸਵਨੇ ਆਦਰੰ ਜਨੇਤਿ। ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਰਿਪੁਣ੍ਣਞ੍ਹਿ ਧਮ੍ਮੰ ਆਦਰੇਨ ਅਸ੍ਸੁਣਨ੍ਤੋ ਮਹਤਾ ਹਿਤਾ ਪਰਿਬਾਹਿਰੋ ਹੋਤੀਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਦਰੰ ਜਨੇਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਅਯੰ ਧਮ੍ਮੋ ਸੋਤਬ੍ਬੋਤਿ।

''ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਸਕਲੇਨ ਵਚਨੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਦਹਨ੍ਤੋ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਭੂਮਿੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਤਿ। ਸਾਵਕਤ੍ਤੰ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਭੂਮਿੰ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਤਥਾ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ''ਕੇਵਲੰ ਸੁਤਮੇਵੇਤੰ ਮਯਾ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਿਮੋਚੇਤਿ, ਸਤ੍ਥਾਰੰ ਅਪਦਿਸਤਿ, ਜਿਨਵਚਨੰ ਅਪ੍ਪੇਤਿ, ਧਮ੍ਮਨੇਤ੍ਤਿੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ।

ਅਪਿਚ ''ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਭਾਵੰ ਅਪ੍ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪੁਰਿਮਵਚਨੰ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ – ''ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਮਿਦੰ ਮਯਾ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਵਿਸਾਰਦਸ੍ਸ ਦਸਬਲਧਰਸ੍ਸ ਆਸਭਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਾਯਿਨੋ ਸੀਹਨਾਦਨਾਦਿਨੋ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਿਸ੍ਸਰਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਰਾਜਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾਧਿਪਤਿਨੋ ਧਮ੍ਮਦੀਪਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸਰਣਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵਰਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਚਨੰ, ਨ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੇ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇ ਵਾ ਪਦੇ ਵਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ ਵਾ ਕਙ੍ਖਾ ਵਾ ਵਿਮਤਿ ਵਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮੇ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੰ ਵਿਨਾਸੇਤਿ, ਸਦ੍ਧਾਸਮ੍ਪਦੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਤੇਨੇਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਵਿਨਾਸਯਤਿ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਂ, ਸਦ੍ਧਂ ਵਡ੍ਢੇਤਿ ਸਾਸਨੇ।
ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਮਿਚ੍ਚੇਵਂ, ਵਦਂ ਗੋਤਮਸਾਵਕੋ''ਤਿ॥

ਏਕਨ੍ਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਸਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਏਕਂ ਸਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਯਮਿਤਪਰਿਦੀਪਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮਯ**ਸਦ੍ਦੋ –

''ਸਮਵਾਯੇ ਖਣੇ ਕਾਲੇ, ਸਮੂਹੇ ਹੇਤੁਦਿਟ੍ਠਿਸੁ।
ਪਟਿਲਾਭੇ ਪਹਾਨੇ ਚ, ਪਟਿਵੇਧੇ ਚ ਦਿਸ੍ਸਤਿ''॥

ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ – ''ਅਪ੍ਪੇਵਨਾਮ ਸ੍ਵੇਪਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯਾਮ ਕਾਲਞ੍ਚ ਸਮਯਞ੍ਚ ਉਪਾਦਾਯਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੭) ਸਮਵਾਯੋ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਏਕੋਵ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਖਣੋ ਚ ਸਮਯੋ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੨੯) ਖਣੋ। ''ਉਣ੍ਹਸਮਯੋ ਪਰਿਲ਼ਾਹਸਮਯੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੩੫੮) ਕਾਲੋ। ''ਮਹਾਸਮਯੋ ਪਵਨਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੩੨) ਸਮੂਹੋ। ''ਸਮਯੋਪਿ ਖੋ ਤੇ, ਭਦ੍ਦਾਲਿ, ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੋ ਅਹੋਸਿ, ਭਗਵਾ ਖੋ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ, ਭਗਵਾਪਿ ਮਂ ਜਾਨਿਸ੍ਸਤਿ, ਭਦ੍ਦਾਲਿ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ'ਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਤੇ ਭਦ੍ਦਾਲਿ, ਸਮਯੋ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੋ ਅਹੋਸੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੩੫) ਹੇਤੁ। ''ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਉਗ੍ਗਹਮਾਨੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਸਮਣਮੁਣ੍ਡਿਕਾਪੁਤ੍ਤੋ ਸਮਯਪ੍ਪਵਾਦਕੇ ਤਿਨ੍ਦੁਕਾਚੀਰੇ ਏਕਸਾਲਕੇ ਮਲ੍ਲਿਕਾਯ ਆਰਾਮੇ ਪਟਿਵਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੬੦) ਦਿਟ੍ਠਿ।

''ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਯੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਯੋ ਚਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ।
ਅਤ੍ਥਾਭਿਸਮਯਾ ਧੀਰੋ, ਪਣ੍ਡਿਤੋਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੨੮) –

ਆਦੀਸੁ ਪਟਿਲਾਭੋ। ''ਸਮ੍ਮਾ ਮਾਨਾਭਿਸਮਯਾ ਅਨ੍ਤਮਕਾਸਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੯) ਪਹਾਨਂ। ''ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪੀਲ਼ਨਟ੍ਠੋ ਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੋ ਸਨ੍ਤਾਪਟ੍ਠੋ ਵਿਪਰਿਣਾਮਟ੍ਠੋ ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਟਿ॰ ੧੦੮) ਪਟਿਵੇਧੋ। ਇਧ ਪਨਸ੍ਸ ਕਾਲੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਸਂਵਚ੍ਛਰਉਤੁਮਾਸਡ੍ਢਮਾਸਰਤ੍ਤਿਦਿਵਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਾਯਨ੍ਹਪਠਮਮਜ੍ਝਿ-ਮਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮਮੁਹੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਕਾਲਪ੍ਪਭੇਦਭੂਤੇਸੁ ਸਮਯੇਸੁ ਏਕਂ ਸਮਯਨ੍ਤਿ ਦੀਪੇਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਏਤੇਸੁ ਸਂਵਚ੍ਛਰਾਦੀਸੁ ਸਮਯੇਸੁ ਯਂ ਯਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਂਵਚ੍ਛਰੇ ਉਤੁਮ੍ਹਿ ਮਾਸੇ ਪਕ੍ਖੇ ਰਤ੍ਤਿਭਾਗੇ ਵਾ ਦਿਵਸਭਾਗੇ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸੁਵਿਦਿਤਂ ਸੁਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ – ''ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ'' ਅਸੁਕਸਂਵਚ੍ਛਰੇ ਅਸੁਕਉਤੁਮ੍ਹਿ ਅਸੁਕਮਾਸੇ ਅਸੁਕਪਕ੍ਖੇ ਅਸੁਕਰਤ੍ਤਿਭਾਗੇ ਅਸੁਕਦਿਵਸਭਾਗੇ ਵਾਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਸੁਖੇਨ ਧਾਰੇਤੁਂ ਵਾ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤੁਂ ਵਾ ਉਦ੍ਦਿਸਾਪੇਤੁਂ ਵਾ, ਬਹੁ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕੇਨੇਵ ਪਦੇਨ ਤਮਤ੍ਥਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ''ਏਕਂ ਸਮਯ''ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਯੇ ਵਾ ਇਮੇ ਗਬ੍ਭੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਸਮਯੋ, ਜਾਤਿਸਮਯੋ, ਸਂਵੇਗਸਮਯੋ, ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨਸਮਯੋ, ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਸਮਯੋ, ਮਾਰਵਿਜਯਸਮਯੋ, ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਸਮਯੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਸਮਯੋ, ਦੇਸਨਾਸਮਯੋ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮਯੋਤਿ, ਏਵਮਾਦਯੋ ਭਗਵਤੋ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਅਤਿਵਿਯ ਪਕਾਸਾ ਅਨੇਕਕਾਲਪ੍ਪਭੇਦਾ ਏਵ ਸਮਯਾ। ਤੇਸੁ ਸਮਯੇਸੁ ਦੇਸਨਾਸਮਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਏਕਂ ਸਮਯਨ੍ਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਯੋ ਚਾਯਂ ਞਾਣਕਰੁਣਾਕਿਚ੍ਚਸਮਯੇਸੁ ਕਰੁਣਾਕਿਚ੍ਚਸਮਯੋ, ਅਤ੍ਤਹਿਤਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਮਯੇਸੁ ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਮਯੋ, ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨਂ ਕਰਣੀਯਦ੍ਵਯਸਮਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮਿਕਥਾਸਮਯੋ ਦੇਸਨਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਮਯੇਸੁ ਦੇਸਨਾਸਮਯੋ, ਤੇਸੁਪਿ ਸਮਯੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਮਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਏਕਂ ਸਮਯ”**ਨ੍ਤਿ ਆਹ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਯਥਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ''ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਕਾਮਾਵਚਰ''ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧) ਚ, ਇਤੋ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੁ – ''ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ''ਤਿ ਚ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ, ਵਿਨਯੇ ਚ – ''ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ''ਤਿ ਕਰਣਵਚਨੇਨ, ਤਥਾ ਅਕਤ੍ਵਾ ''ਏਕਂ ਸਮਯ''ਨ੍ਤਿ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋਤਿ? ਤਤ੍ਥ ਤਥਾ ਇਧ ਚ ਅਞ੍ਞਥਾ

ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੁ ਚ ਅਧਿਕਰਣਤ੍ਥੋ ਭਾਵੇਨ ਭਾਵਲਕ੍ਖਣਤ੍ਥੋ ਚ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਅਧਿਕਰਣਞ੍ਹਿ ਕਾਲਤ੍ਥੋ, ਸਮੂਹਤ੍ਥੋ ਚ ਸਮਯੋ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਫਸ੍ਸਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਖਣਸਮਵਾਯਹੇਤੁਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਚ ਸਮਯਸ੍ਸ ਭਾਵੇਨ ਤੇਸਂ ਭਾਵੋ ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਨਤ੍ਥਂ ਤਤ੍ਥ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ।

ਵਿਨਯੇ ਚ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ ਕਰਣਤ੍ਥੋ ਚ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਮਯੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਾਦੀਹਿਪਿ ਦੁਬ੍ਬਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਹੇਤੁਭੂਤੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨ ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਪਞ੍ਞਾਪਯਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਹੇਤੁਞ੍ਚ ਅਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਭਗਵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਾਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਨਤ੍ਥਂ ਤਤ੍ਥ ਕਰਣਵਚਨੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ।

ਇਧ ਪਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਏਵਂ ਜਾਤਿਕੇ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਂਯੋਗਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਯਞ੍ਹਿ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਇਮਂ ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਂ ਦੇਸੇਸਿ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਤਂ ਸਮਯਂ ਕਰੁਣਾਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਾਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਨਤ੍ਥਂ ਇਧ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋਤਿ।

ਤੇਨੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

‘‘ਤਂ ਤਂ ਅਤ੍ਥਮਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ, ਭੁਮ੍ਮੇਨ ਕਰਣੇਨ ਚ।
ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਮਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਉਪਯੋਗੇਨ ਸੋ ਇਧਾ’’ਤਿ॥

ਪੋਰਾਣਾ ਪਨ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ – ‘‘ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ’’ਤਿ ਵਾ, ‘‘ਤੇਨ ਸਮਯੇਨਾ’’ਤਿ ਵਾ, ‘‘ਏਕਂ ਸਮਯ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਅਭਿਲਾਪਮਤ੍ਤਭੇਦੋ ਏਸ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਭੁਮ੍ਮਮੇਵਤ੍ਥੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਏਕਂ ਸਮਯ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ‘‘ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਭਗਵਾਤਿ ਗਰੁ। ਗਰੁਞ੍ਹਿ ਲੋਕੇ ਭਗਵਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਯਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠਤਾਯ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰੁ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪੋਰਾਣੇਹਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ –

‘‘ਭਗਵਾਤਿ ਵਚਨਂ ਸੇਟ੍ਠਂ, ਭਗਵਾਤਿ ਵਚਨਮੁਤ੍ਤਮਂ।
ਗਰੁ ਗਾਰਵਯੁਤ੍ਤੋ ਸੋ, ਭਗਵਾ ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥

ਅਪਿ ਚ –

‘‘ਭਾਗ੍ਯਵਾ ਭਗ੍ਗਵਾ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਭਗੇਹਿ ਚ ਵਿਭਤ੍ਤਵਾ।
ਭਤ੍ਤਵਾ ਵਨ੍ਤਗਮਨੋ, ਭਵੇਸੁ ਭਗਵਾ ਤਤੋ’’ਤਿ॥

ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਵਸੇਨਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਚ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚੇਤ੍ਥ **ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਯਥਾਸੁਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਕਾਯਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਰੋਤਿ। ਤੇਨ ‘‘ਨਯਿਦਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਸਤ੍ਥੁਕਂ ਪਾਵਚਨਂ, ਅਯਂ ਵੋ ਸਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਸਤ੍ਥੁ ਅਦਸ੍ਸਨੇਨ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤਂ ਜਨਂ ਸਮਸ੍ਸਾਸੇਤਿ।

ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾਤਿ ਵਚਨੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਭਗਵਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਰੂਪਕਾਯਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਾਧੇਤਿ। ਤੇਨ ‘‘ਏਵਂਵਿਧਸ੍ਸ ਨਾਮ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦੇਸਕੋ ਦਸਬਲਧਰੋ ਵਜਿਰਸਙ੍ਘਾਤ ਸਮਾਨਕਾਯੋ ਸੋਪਿ ਭਗਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਕੇਨ ਅਞ੍ਞੇਨ ਜੀਵਿਤੇ ਆਸਾ ਜਨੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ ਜੀਵਿਤਮਦਮਤ੍ਤਂ ਜਨਂ ਸਂਵੇਜੇਤਿ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ ਚਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਜਨੇਤਿ।

ਏਵਨ੍ਤਿ ਚ ਭਣਨ੍ਤੋ ਦੇਸਨਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ। **ਮੇ ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਵਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ। **ਏਕੰ ਸਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਦੇਸਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ।

ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ ਰਾਜਗਹੰ ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ ਨਾਲ਼ਨ੍ਦਨ੍ਤਿ **ਅਨ੍ਤਰਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ਕਾਰਣਖਣਚਿਤ੍ਤਵੇਮਜ੍ਝਵਿਵਰਾਦੀਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਤਦਨ੍ਤਰੰ ਕੋ ਜਾਨੇਯ੍ਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤਥਾਗਤਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੪੪) ਚ, ''ਜਨਾ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਚ ਤਞ੍ਚ ਕਿਮਨ੍ਤਰ''ਨ੍ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੮) ਚ ਆਦੀਸੁ ਹਿ ਕਾਰਣੇ ਅਨ੍ਤਰਾ-ਸਦ੍ਦੋ। ''ਅਦ੍ਦਸ ਮੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਇਤ੍ਥੀ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਰਿਕਾਯ ਭਾਜਨੰ ਧੋਵਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੪੯) ਖਣੇ। ''ਯਸ੍ਸਨ੍ਤਰਤੋ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਕੋਪਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਉਦਾ॰ ੨੦) ਚਿਤ੍ਤੇ। ''ਅਨ੍ਤਰਾ ਵੋਸਾਨਮਾਪਾਦੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੫੦) ਵੇਮਜ੍ਝੇ। ''ਅਪਿ ਚਾਯੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਪੋਦਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਮਹਾਨਿਰਯਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰਿਕਾਯ ਆਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੨੩੧) ਵਿਵਰੇ। ਸ੍ਵਾਯਮਿਧ ਵਿਵਰੇ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਰਾਜਗਹਸ੍ਸ ਚ ਨਾਲ਼ਨ੍ਦਾਯ ਚ ਵਿਵਰੇਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਨ੍ਤਰਾ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ ਕਤੰ। ਈਦਿਸੇਸੁ ਚ ਠਾਨੇਸੁ ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ ''ਅਨ੍ਤਰਾ ਗਾਮਞ੍ਚ ਨਦਿਞ੍ਚ ਯਾਤੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਏਕਮੇਵ ਅਨ੍ਤਰਾਸਦ੍ਦੰ ਪਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਦੁਤਿਯਪਦੇਨਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ ਹੋਤਿ, ਅਯੋਜਿਯਮਾਨੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾਯੇਵ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ।

ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੰ ਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ''ਦੀਘਮਗ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਦ੍ਧਾਨਗਮਨਸਮਯਸ੍ਸ ਹਿ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ''ਅਡ੍ਢਯੋਜਨੰ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਪਾਚਿ॰ ੨੧੮) ਅਡ੍ਢਯੋਜਨਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗੋ ਹੋਤਿ। ਰਾਜਗਹਤੋ ਪਨ ਨਾਲ਼ਨ੍ਦਾ ਯੋਜਨਮੇਵ।

ਮਹਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ 'ਮਹਤਾ'ਤਿ ਗੁਣਮਹਤ੍ਤੇਨਪਿ ਮਹਤਾ, ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਮਹਤ੍ਤੇਨਪਿ ਮਹਤਾ। ਸੋ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ ਗੁਣੇਹਿਪਿ ਮਹਾ ਅਹੋਸਿ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਿਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ। ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਯਪਿ ਮਹਾ, ਪਞ੍ਚਸਤਸਙ੍ਖ੍ਯਤ੍ਤਾ। ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਙ੍ਘੋ 'ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ', ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ। ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞਸਙ੍ਘਾਤਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਮਣਗਣੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਤੋ।

ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹੀਤਿ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤਾਨਿ। ਮਤ੍ਤਾਤਿ ਪਮਾਣੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ''ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਪਮਾਣੰ ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ – ''ਤੇਸੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨੰ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚਪਮਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਤਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨਿ, ਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹਿ।

ਸੁਪ੍ਪਿਯੋਪਿ ਖੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋਤਿ **ਸੁਪ੍ਪਿਯੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮੰ। **ਪਿ**-ਕਾਰੋ ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਸਭਾਗਤਾਯ ਪੁਗ੍ਗਲਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ। **ਖੋ**-ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ**ਤਿ ਸਞ੍ਜਯਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਛਨ੍ਨਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ''ਯਦਾ ਭਗਵਾ ਤੰ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਤਦਾ ਸੁਪ੍ਪਿਯੋਪਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ। ਅਤੀਤਕਾਲਤ੍ਥੋ ਹੇਤ੍ਥ ਹੋਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ।

ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਨਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੇਨ ਮਾਣਵੇਨਾਤਿ – ਏਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤੇ ਵਸਤੀਤਿ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸੀ। ਸਮੀਪਚਾਰੋ ਸਨ੍ਤਿਕਾਵਚਰੋ ਸਿਸ੍ਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮੰ। **ਮਾਣਵੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੋਪਿ ਚੋਰੋਪਿ ਤਰੁਣੋਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

''ਚੋਦਿਤਾ ਦੇਵਦੂਤੇਹਿ, ਯੇ ਪਮਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਮਾਣਵਾ।
ਤੇ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਸੋਚਨ੍ਤਿ, ਹੀਨਕਾਯੂਪਗਾ ਨਰਾ''ਤਿ॥ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੭੧) –

ਆਦੀਸੁ ਹਿ ਸਤ੍ਤੋ ਮਾਣਵੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ''ਮਾਣਵੇਹਿਪਿ ਸਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਕਤਕਮ੍ਮੇਹਿਪਿ ਅਕਤਕਮ੍ਮੇਹਿਪੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੪੯) ਚੋਰੋ। ''ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਮਾਣਵੋ, ਅਙ੍ਗਕੋ ਮਾਣਵੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੧੬) ਤਰੁਣੋ 'ਮਾਣਵੋ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਇਧਾਪਿ

ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੇਨ ਨਾਮ ਤਰੁਣਨ੍ਤੇਵਾਸਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗੇ, ਤੇਸੁ ਵਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਜਨੇਸੁ। **ਸੁਦ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੰ। **ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਯਾਯ-ਸਦ੍ਦੋ ਤਾਵ ਵਾਰਦੇਸਨਾਕਾਰਣੇਸੁ ਵਤ੍ਤਤਿ। ‘‘ਕਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਜ੍ਜ ਪਰਿਯਾਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਓਵਦਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੯੮) ਹਿ ਵਾਰੇ ਪਰਿਯਾਯਸਦ੍ਦੋ ਵਤ੍ਤਤਿ। ‘‘ਮਧੁਪਿਣ੍ਡਿਕਪਰਿਯਾਯੋਤ੍ਵੇਵ ਨੰ ਧਾਰੇਹੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੦੫) ਦੇਸਨਾਯੰ। ‘‘ਇਮਿਨਾਪਿ ਖੋ, ਤੇ ਰਾਜਞ੍ਞ, ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਏਵੰ ਹੋਤੂ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੧੧) ਕਾਰਣੇ। ਸ੍ਵਾਯਮਿਧਾਪਿ ਕਾਰਣੇ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – ‘‘ਅਨੇਕਵਿਧੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ’’ਤਿ, ‘‘ਬਹੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਤੀਤਿ ਅਵਣ੍ਣਵਿਰਹਿਤਸ੍ਸ ਅਪਰਿਮਾਣਵਣ੍ਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸਾਪਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ – ‘‘ਯੰ ਲੋਕੇ ਜਾਤਿਵੁਡ੍ਢੇਸੁ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਅਭਿਵਾਦਨਾਦਿਸਾਮੀਚਿਕਮ੍ਮੰ ‘ਸਾਮਗ੍ਗਿਰਸੋ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੰ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਮਾ ਅਰਸਰੂਪੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ, ਨਿਬ੍ਭੋਗੋ, ਅਕਿਰਿਯਵਾਦੋ, ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦੋ, ਜੇਗੁਚ੍ਛੀ, ਵੇਨਯਿਕੋ, ਤਪਸ੍ਸੀ, ਅਪਗਬ੍ਭੋ। ਨਤ੍ਥਿ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੋ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ। ਤਕ੍ਕਪਰਿਯਾਹਤੰ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ, ਵੀਮੰਸਾਨੁਚਰਿਤੰ, ਸਯੰਪਟਿਭਾਨੰ। ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ, ਨ ਲੋਕਵਿਦੂ, ਨ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ, ਨ ਅਗ੍ਗਪੁਗ੍ਗਲੋ’’ਤਿ। ਏਵੰ ਤੰ ਤੰ ਅਕਾਰਣਮੇਵ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਤਥਾ ਅਵਣ੍ਣੰ ਦੋਸੰ ਨਿਨ੍ਦੰ ਭਾਸਤਿ।

ਯਥਾ ਚ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਏਵੰ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਪਿ ਤੰ ਤੰ ਅਕਾਰਣਮੇਵ ਕਾਰਣਤੋ ਵਤ੍ਵਾ – ‘‘ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੋ ਦੁਰਕ੍ਖਾਤੋ, ਦੁਪ੍ਪਟਿਵੇਦਿਤੋ, ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ, ਅਨੁਪਸਮਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕੋ’’ਤਿ ਤਥਾ ਤਥਾ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਤਿ।

ਯਥਾ ਚ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਏਵੰ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸਾਪਿ ਯੰ ਵਾ ਤੰ ਵਾ ਅਕਾਰਣਮੇਵ ਕਾਰਣਤੋ ਵਤ੍ਵਾ – ‘‘ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ, ਕੁਟਿਲਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਦੰ ਅਨਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦੰ ਅਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿ ਤਥਾ ਤਥਾ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਤਿ।

ਅਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਪਨਸ੍ਸ – ‘‘ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਆਚਰਿਯੋ ਅਪਰਾਮਸਿਤਬ੍ਬੰ ਪਰਾਮਸਤਿ, ਅਨਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੰ ਅਕ੍ਕਮਤਿ, ਸ੍ਵਾਯੰ ਅਗ੍ਗਿੰ ਗਿਲਨ੍ਤੋ ਵਿਯ, ਹਤ੍ਥੇਨ ਅਸਿਧਾਰੰ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤੋ ਵਿਯ, ਮੁਟ੍ਠਿਨਾ ਸਿਨੇਰੁੰ ਪਦਾਲੇਤੁਕਾਮੋ ਵਿਯ, ਕਕਚਦਨ੍ਤਪਨ੍ਤਿਯੰ ਕੀਲ਼ਮਾਨੋ ਵਿਯ, ਪਭਿਨ੍ਨਮਦੰ ਚਣ੍ਡਹਤ੍ਥਿੰ ਹਤ੍ਥੇਨ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਚ ਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸੇਵ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਮਾਨੋ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨੰ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਤਿ। ਆਚਰਿਯੇ ਖੋ ਪਨ ਗੂਥੰ ਵਾ ਅਗ੍ਗਿੰ ਵਾ ਕਣ੍ਟਕੰ ਵਾ ਕਣ੍ਹਸਪ੍ਪੰ ਵਾ ਅਕ੍ਕਮਨ੍ਤੇ, ਸੂਲੰ ਵਾ ਅਭਿਰੂਹਨ੍ਤੇ, ਹਲਾਹਲੰ ਵਾ ਵਿਸੰ ਖਾਦਨ੍ਤੇ, ਖਾਰੋਦਕੰ ਵਾ ਪਕ੍ਖਲਨ੍ਤੇ, ਨਰਕਪਪਾਤੰ ਵਾ ਪਪਤਨ੍ਤੇ, ਨ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਨਾ ਤੰ ਸਬ੍ਬਮਨੁਕਾਤਬ੍ਬੰ ਹੋਤਿ। ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਾ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਮ੍ਮਾਨੁਰੂਪਮੇਵ ਗਤਿੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਨੇਵ ਪਿਤਾ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਪੁਤ੍ਤੋ ਪਿਤੁ ਕਮ੍ਮੇਨ, ਨ ਮਾਤਾ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਨ ਪੁਤ੍ਤੋ ਮਾਤੁਯਾ, ਨ ਭਾਤਾ ਭਗਿਨਿਯਾ, ਨ ਭਗਿਨੀ ਭਾਤੁ, ਨ ਆਚਰਿਯੋ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਨੋ, ਨ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਮਯ੍ਹਞ੍ਚ ਆਚਰਿਯੋ ਤਿਣ੍ਣੰ ਰਤਨਾਨੰ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਤਿ, ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ ਖੋ ਪਨਾਰਿਯੂਪਵਾਦੋਤਿ। ਏਵੰ ਯੋਨਿਸੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਆਚਰਿਯਵਾਦੰ ਮਦ੍ਦਮਾਨੋ ਸਮ੍ਮਾਕਾਰਣਮੇਵ ਕਾਰਣਤੋ ਅਪਦਿਸਨ੍ਤੋ ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਤਿਣ੍ਣੰ ਰਤਨਾਨੰ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਿਤੁਮਾਰਦ੍ਧੋ, ਯਥਾ ਤੰ ਪਣ੍ਡਿਤਜਾਤਿਕੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ’’। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – ‘‘ਸੁਪ੍ਪਿਯਸ੍ਸ ਪਨ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੋ ਮਾਣਵੋ ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਤਿ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਤਿ, ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਤੀ’’ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਵਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਵਣ੍ਣ-ਸਦ੍ਦੋ ਸਣ੍ਠਾਨ-ਜਾਤਿ-ਰੂਪਾਯਤਨ-ਕਾਰਣ-ਪਮਾਣ-ਗੁਣ-ਪਸੰਸਾਦੀਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ । ਤਤ੍ਥ ‘‘ਮਹਨ੍ਤੰ ਸਪ੍ਪਰਾਜਵਣ੍ਣੰ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੪੨) ਸਣ੍ਠਾਨੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ‘‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਵ ਸੇਟ੍ਠੋ ਵਣ੍ਣੋ, ਹੀਨੋ ਅਞ੍ਞੋ ਵਣ੍ਣੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੦੨) ਜਾਤਿ। ‘‘ਪਰਮਾਯ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦੩) ਰੂਪਾਯਤਨੰ।

‘‘ਨ ਹਰਾਮਿ ਨ ਭਞ੍ਜਾਮਿ, ਆਰਾ ਸਿਙ੍ਘਾਮਿ ਵਾਰਿਜਂ।
ਅਥ ਕੇਨ ਨੁ ਵਣ੍ਣੇਨ, ਗਨ੍ਧਤ੍ਥੇਨੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੪) –

ਆਦੀਸੁ ਕਾਰਣਂ। ‘‘ਤਯੋ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੬੦੨) ਪਮਾਣਂ। ‘‘ਕਦਾ ਸਞ੍ਞੂਲ੍ਹਾ ਪਨ, ਤੇ ਗਹਪਤਿ, ਇਮੇ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੭੭) ਗੁਣੋ। ‘‘ਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੩੫) ਪਸਂਸਾ। ਇਧ ਗੁਣੋਪਿ ਪਸਂਸਾਪਿ। ਅਯਂ ਕਿਰ ਤਂ ਤਂ ਭੂਤਮੇਵ ਕਾਰਣਂ ਅਪਦਿਸਨ੍ਤੋ ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਗੁਣੂਪਸਞ੍ਹਿਤਂ ਪਸਂਸਂ ਅਭਾਸਿ। ਤਤ੍ਥ – ‘‘ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੧) ਨਯੇਨ, ‘‘ਯੇ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬੁਦ੍ਧੇ ਪਸਨ੍ਨਾ ਅਗ੍ਗੇ ਤੇ ਪਸਨ੍ਨਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ‘‘ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਅਸਮੋ ਅਸਮਸਮੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੪) ਚ ਨਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ‘‘ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੯) ਚ ‘‘ਆਲਯਸਮੁਗ੍ਘਾਤੋ ਵਟ੍ਟੂਪਚ੍ਛੇਦੋ’’ਤਿ (ਇਤਿ॰ ੯੦, ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪) ਚ, ‘‘ਯੇ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯੇ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੇ ਮਗ੍ਗੇ ਪਸਨ੍ਨਾ, ਅਗ੍ਗੇ ਤੇ ਪਸਨ੍ਨਾ’’ਤਿ ਚ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਨਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ‘‘ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੯) ਚ, ‘‘ਯੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਘੇ ਪਸਨ੍ਨਾ, ਅਗ੍ਗੇ ਤੇ ਪਸਨ੍ਨਾ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪) ਚ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਪਨ ਨਯੇਹਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਹੋਨ੍ਤੇਨ ਪਨ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੇਨ ਪਞ੍ਚਨਿਕਾਯੇ ਨਵਙ੍ਗਂ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਂ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਓਗਾਹਿਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਵਣ੍ਣੋ ਪਕਾਸੇਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਠਾਨੇ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਗੁਣੇ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ਅਤਿਤ੍ਥੇਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ। ਈਦਿਸੇਸੁ ਹਿ ਠਾਨੇਸੁ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਸ੍ਸ ਥਾਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੋ ਪਨ ਮਾਣਵੋ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦਿਮਤ੍ਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਥਾਮੇਨ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਤਿ।

ਇਤਿਹ ਤੇ ਉਭੋ ਆਚਰਿਯਨ੍ਤੇਵਾਸੀਤਿ ਏਵਂ ਤੇ ਦ੍ਵੇ ਆਚਰਿਯਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾ। **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ। **ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਵਾਦਾ**ਤਿ ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਅਪਰਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁਮੇਵ ਵਿਵਿਧਪਚ੍ਚਨੀਕਵਾਦਾ, ਅਨੇਕਵਾਰਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧਵਾਦਾ ਏਵ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਚਰਿਯੇਨ ਹਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣੇ ਭਾਸਿਤੇ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਤਿ, ਪੁਨ ਇਤਰੋ ਅਵਣ੍ਣਂ, ਇਤਰੋ ਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਆਚਰਿਯੋ ਸਾਰਫਲਕੇ ਵਿਸਰੁਕ੍ਖਆਣਿਂ ਆਕੋਟਯਮਾਨੋ ਵਿਯ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਤਿ। ਅਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਪਨ ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਮਣਿਮਯਾਯ ਆਣਿਯਾ ਤਂ ਆਣਿਂ ਪਟਿਬਾਹਯਮਾਨੋ ਵਿਯ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਵਾਦਾ’’ਤਿ।

ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਅਨੁਬਨ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਞ੍ਚਾਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਞ੍ਚ ਪਚ੍ਛਤੋ ਪਚ੍ਛਤੋ ਦਸ੍ਸਨਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤਾ ਇਰਿਯਾਪਥਾਨੁਬਨ੍ਧਨੇਨ ਅਨੁਬਨ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੀਸਾਨੁਲੋਕਿਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨੁਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਭਗਵਾ ਤਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ? ਕਸ੍ਮਾ ਚ ਸੁਪ੍ਪਿਯੋ ਅਨੁਬਨ੍ਧੋ? ਕਸ੍ਮਾ ਚ ਸੋ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਤੀਤਿ? ਭਗਵਾ ਤਾਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਰਾਜਗਹਪਰਿਵਤ੍ਤਕੇਸੁ ਅਟ੍ਠਾਰਸਸੁ ਮਹਾਵਿਹਾਰੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਪਾਤੋਵ ਸਰੀਰਪ੍ਪਟਿਜਗ੍ਗਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਵੇਲਾਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਪਰਿਵੁਤੋ ਰਾਜਗਹੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਦਿਵਸਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਸੁਲਭਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ – ‘‘ਨਾਲ਼ਨ੍ਦਂ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ, ਰਾਜਗਹਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। ਸੁਪ੍ਪਿਯੋਪਿ ਖੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਰਾਜਗਹਪਰਿਵਤ੍ਤਕੇ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਰਾਮੇ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਪਰਿਵੁਤੋ ਰਾਜਗਹੇ ਭਿਕ੍ਖਾਯ ਚਰਤਿ। ਸੋਪਿ ਤਂ ਦਿਵਸਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਪਰਿਸਾਯ ਸੁਲਭਭਿਕ੍ਖਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭੁਤ੍ਤਪਾਤਰਾਸੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੇ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ – ਨਾਲ਼ਨ੍ਦਂ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਿਚ੍ਚੇਵ ਭਗਵਤੋ ਤਂ ਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਭਾਵਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋਵ ਅਨੁਬਨ੍ਧੋ। ਸਚੇ ਪਨ ਜਾਨੇਯ੍ਯ ਨਾਨੁਬਨ੍ਧੇਯ੍ਯ। ਸੋ ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾਵ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਗੀਵਂ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕਯਮਾਨੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਦ੍ਦਸ ਬੁਦ੍ਧਸਿਰਿਯਾ ਸੋਭਮਾਨਂ ਰਤ੍ਤਕਮ੍ਬਲਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮਿਵ ਜਙ੍ਗਮਕਨਕਗਿਰਿਸਿਖਰਂ।

ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਿਰ ਸਮਯੇ ਦਸਬਲਸ੍ਸ ਸਰੀਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਰਸ੍ਮਿਯੋ ਸਮਨ੍ਤਾ ਅਸੀਤਿਹਤ੍ਥਪ੍ਪਮਾਣੇ ਪਦੇਸੇ ਆਧਾਵਨ੍ਤਿ ਵਿਧਾਵਨ੍ਤਿ ਰਤਨਾਵੇਲਰਤਨਦਾਮਰਤਨਚੁਣ੍ਣਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਂ ਵਿਯ, ਪਸਾਰਿਤਰਤਨਚਿਤ੍ਤਕਞ੍ਚਨਪਟਮਿਵ, ਰਤ੍ਤਸੁਵਣ੍ਣਰਸਨਿਸਿਞ੍ਚਮਾਨਮਿਵ, ਉਕ੍ਕਾਸਤਨਿਪਾਤਸਮਾਕੁਲਮਿਵ, ਨਿਰਨ੍ਤਰਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਕਣਿਕਾਰਪੁਪ੍ਫਮਿਵ ਵਾਯੁਵੇਗਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚੀਨਪਿਟ੍ਠਚੁਣ੍ਣਮਿਵ, ਇਨ੍ਦਧਨੁਵਿਜ੍ਜੁਲਤਾਤਾਰਾਗਣਪ੍ਪਭਾਵਿਸਰਵਿਪ੍ਫੁਰਿਤਵਿਚ੍ਛਰਿਤਮਿਵ ਚ ਤਂ ਵਨਨ੍ਤਰਂ ਹੋਤਿ।

ਅਸੀਤਿ ਅਨੁਬਜਞ੍ਜਨਾਨੁਰਞ੍ਜਿਤਞ੍ਚ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਸਰੀਰਂ ਵਿਕਸਿਤਕਮਲੁਪ੍ਪਲਮਿਵ, ਸਰਂ ਸਬ੍ਬਪਾਲਿਫੁਲ੍ਲਮਿਵ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕਂ, ਤਾਰਾਮਰੀਚਿਵਿਕਸਿਤਮਿਵ, ਗਗਨਤਲਂ ਸਿਰਿਯਾ ਅਵਹਸਨ੍ਤਮਿਵ, ਬਜਾਮਪ੍ਪਭਾਪਰਿਕ੍ਖੇਪਵਿਲਾਸਿਨੀ ਚਸ੍ਸ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਵਰਲਕ੍ਖਣਮਾਲਾ ਗਨ੍ਥੇਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਚਨ੍ਦਮਾਲਾਯ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਸੂਰਿਯਮਾਲਾਯ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਠਪਿਤਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਸਕ੍ਕਦੇਵਰਾਜਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਸਿਰਿਂ ਸਿਰਿਯਾ ਅਭਿਭਵਨ੍ਤਿਮਿਵ। ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਬ੍ਬੇਵ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਾ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਾ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਾ ਅਸਂਸਟ੍ਠਾ ਚੋਦਕਾ ਪਾਪਗਰਹਿਨੋ ਵਤ੍ਤਾਰੋ ਵਚਨਕ੍ਖਮਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞ੍ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਤੇਸਂ ਮਜ੍ਝੇ ਭਗਵਾ ਰਤ੍ਤਕਮ੍ਬਲਪਾਕਾਰਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਕਞ੍ਚਨਥਮ੍ਭੋ, ਰਤ੍ਤਪਦੁਮਸਣ੍ਡਮਜ੍ਝਗਤਾ ਵਿਯ ਸੁਵਣ੍ਣਨਾਵਾ, ਪਵਾਲਵੇਦਿਕਾਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਤਾਰਾਗਣਪਰਿਵਾਰਿਤੋ ਵਿਯ ਪੁਣ੍ਣਚਨ੍ਦੋ ਮਿਗਪਕ੍ਖੀਨਮ੍ਪਿ ਚਕ੍ਖੂਨਿ ਪੀਣਯਤਿ, ਪਗੇਵ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਨ ਦਿਵਸੇ ਯੇਭੁਯਜੇਨ ਅਸੀਤਿਮਹਾਥੇਰਾ ਮੇਘਵਣ੍ਣਂ ਪਂਸੁਕੂਲਂ ਏਕਂਸਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਕਤ੍ਤਰਦਣ੍ਡਂ ਆਦਾਯ ਸੁਵਮ੍ਮਵਮ੍ਮਿਤਾ ਵਿਯ ਗਨ੍ਧਹਤ੍ਥਿਨੋ ਵਿਗਤਦੋਸਾ ਵਨ੍ਤਦੋਸਾ ਭਿਨ੍ਨਕਿਲੇਸਾ ਵਿਜਟਿਤਜਟਾ ਛਿਨ੍ਨਬਨ੍ਧਨਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪਰਿਵਾਰਯਿਂਸੁ। ਸੋ ਸਯਂ ਵੀਤਰਾਗੋ ਵੀਤਰਾਗੇਹਿ, ਸਯਂ ਵੀਤਦੋਸੋ ਵੀਤਦੋਸੇਹਿ, ਸਯਂ ਵੀਤਮੋਹੋ ਵੀਤਮੋਹੇਹਿ, ਸਯਂ ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ ਵੀਤਤਣ੍ਹੇਹਿ, ਸਯਂ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੇਹਿ, ਸਯਂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ; ਪਤ੍ਤਪਰਿਵਾਰਿਤਂ ਵਿਯ ਕੇਸਰਂ, ਕੇਸਰਪਰਿਵਾਰਿਤਾ ਵਿਯ ਕਣ੍ਣਿਕਾ, ਅਟ੍ਠਨਾਗਸਹਸ੍ਸਪਰਿਵਾਰਿਤੋ ਵਿਯ ਛਦ੍ਦਨ੍ਤੋ ਨਾਗਰਾਜਾ, ਨਵੁਤਿਹਂਸਸਹਸ੍ਸਪਰਿਵਾਰਿਤੋ ਵਿਯ ਧਤਰਟ੍ਠੋ ਹਂਸਰਾਜਾ, ਸੇਨਙ੍ਗਪਰਿਵਾਰਿਤੋ ਵਿਯ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਾਜਾ, ਦੇਵਗਣਪਰਿਵਾਰਿਤੋ ਵਿਯ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਰਾਜਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਗਣਪਰਿਵਾਰਿਤੋ ਵਿਯ ਹਾਰਿਤੋ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾ, ਅਪਰਿਮਿਤਕਾਲਸਞ੍ਚਿਤਪੁਞ੍ਞਬਲਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਯ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯਜਾਯ ਅਨੋਪਮਾਯ ਬੁਦ੍ਧਲੀਲਾਯ ਚਨ੍ਦੋ ਵਿਯ ਗਗਨਤਲਂ ਤਂ ਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ।

ਅਥੇਵਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਨੋਪਮਾਯ ਬੁਦ੍ਧਲੀਲਾਯ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਚ ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੂ ਸਨ੍ਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਨ੍ਤਮਾਨਸੇ ਉਪਰਿਨਭੇ ਠਿਤਂ ਪੁਣ੍ਣਚਨ੍ਦਂ ਵਿਯ ਭਗਵਨ੍ਤਂਯੇਵ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੇ ਦਿਸ੍ਵਾਵ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਸਂ ਅਵਲੋਕੇਸਿ। ਸਾ ਹੋਤਿ ਕਾਜਦਣ੍ਡਕੇ ਓਲਮ੍ਬੇਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤੋਲੁਗ੍ਗਵਿਲੁਗ੍ਗਪਿਟ੍ਠਕਤਿਦਣ੍ਡਮੋਰਪਿਞ੍ਛਮਤ੍ਤਿਕਾਪਤ੍ਤਪਸਿਬ੍ਬਕਕੁਣ੍ਡਿਕਾਦਿਅਨੇਕਪਰਿਕ੍ਖਾਰਭਾਰਭਰਿਤਾ । ‘‘ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਾ ਸੋਭਣਾ, ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਪਾਦਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਿਰਤ੍ਥਕਵਚਨਾ ਮੁਖਰਾ ਵਿਕਿਣ੍ਣਵਾਚਾ ਅਦਸ੍ਸਨੀਯਾ ਅਪਾਸਾਦਿਕਾ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਉਦਪਾਦਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤੇਨ ਭਗਵਤੋ ਵਣ੍ਣੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਭਵੇਯਜ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਹਾਨਿਯਾ ਚੇਵ ਪਕ੍ਖਹਾਨਿਯਾ ਚ ਨਿਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਸੂਯਤਿ। ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਞ੍ਹਿ ਯਾਵ ਬੁਦ੍ਧੋ ਲੋਕੇ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਾਵਦੇਵ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਤੋ ਪਨ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਰਿਹੀਨਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਸੂਰਿਯੁਗ੍ਗਮਨੇ ਖਜ੍ਜੋਪਨਕਾ ਵਿਯ ਨਿਸ੍ਸਿਰੀਕਤਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਉਪਤਿਸ੍ਸਕੋਲਿਤਾਨਞ੍ਚ ਸਞ੍ਜਯਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਕਾਲੇਯੇਵ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਮਹਾਪਰਿਸਾ ਅਹੇਸੁਂ, ਤੇਸੁ ਪਨ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੇਸੁ ਸਾਪਿ ਤੇਸਂ ਪਰਿਸਾ ਭਿਨ੍ਨਾ। ਇਤਿ ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਅਯਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਯਸ੍ਮਾ ਨਿਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਸੂਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਉਸੂਯਵਿਸੁਗ੍ਗਾਰਂ ਉਗ੍ਗਿਰਨ੍ਤੋ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣਮੇਵ ਭਾਸਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੨. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਅਮ੍ਬਲਟ੍ਠਿਕਾਯੰ ਰਾਜਾਗਾਰਕੇ ਏਕਰਤ੍ਤਿਵਾਸੰ ਉਪਗਚ੍ਛਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨਾਤਿ ਭਗਵਾ ਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧਲੀਲਾਯ ਗਚ੍ਛਮਾਨੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਅਮ੍ਬਲਟ੍ਠਿਕਾਦ੍ਵਾਰੰ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਸੂਰਿਯੰ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ – ''ਅਕਾਲੋ ਦਾਨਿ ਗਨ੍ਤੁੰ, ਅਤ੍ਥਸਮੀਪੰ ਗਤੋ ਸੂਰਿਯੋ''ਤਿ ਅਮ੍ਬਲਟ੍ਠਿਕਾਯੰ ਰਾਜਾਗਾਰਕੇ ਏਕਰਤ੍ਤਿਵਾਸੰ ਉਪਗਚ੍ਛਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਮ੍ਬਲਟ੍ਠਿਕਾ**ਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਉਯ੍ਯਾਨੰ। ਤਸ੍ਸ ਕਿਰ ਦ੍ਵਾਰਸਮੀਪੇ ਤਰੁਣਅਮ੍ਬਰੁਕ੍ਖੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੰ ''ਅਮ੍ਬਲਟ੍ਠਿਕਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਦੂਰੇ ਭਵਤ੍ਤਾ ਉਯ੍ਯਾਨਮ੍ਪਿ ਅਮ੍ਬਲਟ੍ਠਿਕਾ ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖ੍ਯੰ ਗਤੰ। ਤੰ ਛਾਯੂਦਕਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ ਪਾਕਾਰਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਸੁਯੋਜਿਤਦ੍ਵਾਰੰ ਮਞ੍ਜੁਸਾ ਵਿਯ ਸੁਗੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਰਞ੍ਞੋ ਕੀਲਨਤ੍ਥੰ ਪਟਿਭਾਨਚਿਤ੍ਤਵਿਚਿਤ੍ਤੰ ਅਗਾਰੰ ਅਕੰਸੁ। ਤੰ ''ਰਾਜਾਗਾਰਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਸੁਪ੍ਪਿਯੋਪਿ ਖੋਤਿ ਸੁਪ੍ਪਿਯੋਪਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਸੂਰਿਯੰ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ – ''ਅਕਾਲੋ ਦਾਨਿ ਗਨ੍ਤੁੰ, ਬਹੂ ਖੁਦ੍ਦਕਮਹਲ੍ਲਕਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ, ਬਹੁਪਰਿਸ੍ਸਯੋ ਚ ਅਯੰ ਮਗ੍ਗੋ ਚੋਰੇਹਿਪਿ ਵਾਲਯਕ੍ਖੇਹਿਪਿ ਵਾਲਮਿਗੇਹਿਪਿ। ਅਯੰ ਖੋ ਪਨ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਉਯ੍ਯਾਨੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ, ਸਮਣਸ੍ਸ ਚ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨੇ ਦੇਵਤਾ ਆਰਕ੍ਖੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਹਨ੍ਦਾਹਮ੍ਪਿ ਇਧ ਏਕਰਤ੍ਤਿਵਾਸੰ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸ੍ਵੇਵ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਤਦੇਵੁਯ੍ਯਾਨੰ ਪਾਵਿਸਿ। ਤਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ ਭਗਵਤੋ ਵਤ੍ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨੰ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਸਿ। ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋਪਿ ਉਯ੍ਯਾਨਸ੍ਸ ਏਕਪਸ੍ਸੇ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇ ਓਤਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵਾਸੰ ਉਪਗਚ੍ਛਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਸਾਯ। ਪਾਲ਼ਿਯਮਾਰੂਲ਼੍ਹਵਸੇਨੇਵ ਪਨ – ''ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਨਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੇਨ ਮਾਣਵੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਏਵੰ ਵਾਸੰ ਉਪਗਤੋ ਪਨ ਸੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਰਤ੍ਤਿਭਾਗੇ ਦਸਬਲੰ ਓਲੋਕੇਸਿ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਸਮਯੇ ਸਮਨ੍ਤਾ ਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਤਾਰਕਾ ਵਿਯ ਪਦੀਪਾ ਜਲਨ੍ਤਿ, ਮਜ੍ਝੇ ਭਗਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ ਚ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਏਕਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸਪਿ ਹਤ੍ਥਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਵਾ ਪਾਦਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਵਾ ਉਕ੍ਕਾਸਿਤਸਦ੍ਦੋ ਵਾ ਖਿਪਿਤਸਦ੍ਦੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ। ਸਾ ਹਿ ਪਰਿਸਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਸਿਕ੍ਖਿਤਸਿਕ੍ਖਤਾਯ ਸਤ੍ਥਰਿ ਚ ਗਾਰਵੇਨਾਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਨਿਵਾਤੇ ਪਦੀਪਸਿਖਾ ਵਿਯ ਨਿਚ੍ਚਲਾ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਵ ਅਹੋਸਿ। ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਤੰ ਵਿਭੂਤਿੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਸੰ ਓਲੋਕੇਸਿ। ਤਤ੍ਥ ਕੇਚਿ ਹਤ੍ਥੰ ਖਿਪਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਪਾਦੰ, ਕੇਚਿ ਵਿਪ੍ਪਲਪਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਨਿਲ੍ਲਾਲਿਤਜਿਵ੍ਹਾ ਪਗ੍ਘਰਿਤਖੇਲ਼ਾ, ਦਨ੍ਤੇ ਖਾਦਨ੍ਤਾ ਕਾਕਚ੍ਛਮਾਨਾ ਘੁਰੁਘੁਰੁਪਸ੍ਸਾਸਿਨੋ ਸਯਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਗੁਣਵਣ੍ਣੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇਪਿ ਇਸ੍ਸਾਵਸੇਨ ਪੁਨ ਅਵਣ੍ਣਮੇਵ ਆਰਭਿ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੋ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵਣ੍ਣੰ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਸੁਦੰ ਸੁਪ੍ਪਿਯੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ''ਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ **ਤਤ੍ਰਾਪੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ, ਅਮ੍ਬਲਟ੍ਠਿਕਾਯੰ ਉਯ੍ਯਾਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੩. ਸਮ੍ਬਹੁਲਾਨਨ੍ਤਿ ਬਹੁਕਾਨੰ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਨਯਪਰਿਯਾਯੇਨ ਤਯੋ ਜਨਾ ''ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਪਰੰ ਸਙ੍ਘੋ। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨ ਤਯੋ ਤਯੋਵ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ। ਇਧ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇਨ ''ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਮਣ੍ਡਲਮਾਲ਼ੇ**ਤਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਦ੍ਵੇ ਕਣ੍ਣਿਕਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਹੰਸਵਟ੍ਟਕਚ੍ਛਨ੍ਨੇਨ ਕਤਾ ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾਪਿ ''ਮਣ੍ਡਲਮਾਲ਼ੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਏਕੰ ਕਣ੍ਣਿਕੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਥਮ੍ਭਪਨ੍ਤਿੰ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਕਤਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਸਾਲਾਪਿ ''ਮਣ੍ਡਲਮਾਲ਼ੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਨਿਸੀਦਨਸਾਲਾ ''ਮਣ੍ਡਲਮਾਲ਼ੋ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਸਜ੍ਜਨਵਸੇਨ। **ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੋਧਾਨਵਸੇਨ। **ਅਯੰ ਸਙ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਿਯਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਥਾ , ਕਥਾਧਮ੍ਮੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਕਤਮੋ ਪਨ ਸੋਤਿ? ਅਚ੍ਛਰਿਯੰ ਆਵੁਸੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਤਾਰੋਹਣੰ ਵਿਯ ਨਿਚ੍ਚੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ **ਅਚ੍ਛਰਿਯੰ।** ਅਯੰ ਤਾਵ ਸਦ੍ਦਨਯੋ। ਅਯੰ ਪਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਨਯੋ – ਅਚ੍ਛਰਾਯੋਗ੍ਗਨ੍ਤਿ **ਅਚ੍ਛਰਿਯੰ।** ਅਚ੍ਛਰੰ ਪਹਰਿਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਭੂਤਪੁਬ੍ਬੰ ਭੂਤਨ੍ਤਿ **ਅਬ੍ਭੁਤੰ।** ਉਭਯੰ ਪੇਤੰ ਵਿਮ੍ਹਯਸ੍ਸੇਵਾਧਿਵਚਨੰ। **ਯਾਵਞ੍ਚਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਵ ਚ ਇਦੰ ਤੇਨ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦਿਤਤਾਯ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯਤ੍ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ…ਪੇ॰… ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦਿਤਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਯੰ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ। ਯੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਮਤਿੰਸ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਆਸਯਾਨੁਸਯੰ **ਜਾਨਤਾ,**

ਹਤ੍ਥਤਲੇ ਠਪਿਤੰ ਆਮਲਕੰ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਞੇਯਧਮ੍ਮੰ **ਪਸ੍ਸਤਾ**।

ਅਪਿ ਚ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਦੀਹਿ **ਜਾਨਤਾ**, ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ **ਪਸ੍ਸਤਾ।** ਤੀਹਿ ਵਿਜ੍ਜਾਹਿ ਛਹਿ ਵਾ ਪਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਹਿ **ਜਾਨਤਾ**, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤੇਨ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਨਾ **ਪਸ੍ਸਤਾ।** ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਜਾਨਨਸਮਤ੍ਥਾਯ ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯ **ਜਾਨਤਾ**, ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨੰ ਚਕ੍ਖੁਵਿਸਯਾਤੀਤਾਨਿ ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਾਦਿਗਤਾਨਿਪਿ ਰੂਪਾਨਿ ਅਤਿਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਮੰਸਚਕ੍ਖੁਨਾ **ਪਸ੍ਸਤਾ।** ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਾਧਿਕਾਯ ਵਾ ਸਮਾਧਿਪਦਟ੍ਠਾਨਾਯ ਪਟਿਵੇਧਪਞ੍ਞਾਯ **ਜਾਨਤਾ**, ਪਰਹਿਤਸਾਧਿਕਾਯ ਕਰੁਣਾਪਦਟ੍ਠਾਨਾਯ ਦੇਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯ **ਪਸ੍ਸਤਾ।**

ਅਰੀਨੰ ਹਤਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨਞ੍ਚ ਅਰਹਤ੍ਤਾ **ਅਰਹਤਾ।** ਸਮ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਧਮ੍ਮੇ ਵਾ **ਜਾਨਤਾ**, ਨਿਯਜਾਨਿਕਧਮ੍ਮੇ **ਪਸ੍ਸਤਾ**, ਕਿਲੇਸਾਰੀਨੰ ਹਤਤ੍ਤਾ **ਅਰਹਤਾ।** ਸਮ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ **ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ। ਏਵੰ ਚਤੂਵੇਸਾਰਜ੍ਜਵਸੇਨ ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਥੋਮਿਤੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨੰ **ਨਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਤਾ** ਨਾਨਜ੍ਝਾਸਯਤਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਯਾਵ ਚ **ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ।**

ਇਦਾਨਿਸ੍ਸ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦਿਤਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **ਅਯਞ੍ਹੀ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ ਯਾ ਚ ਅਯੰ ਭਗਵਤਾ ''ਧਾਤੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਸੰਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਸਮੇਨ੍ਤਿ, ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੰਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਸਮੇਨ੍ਤਿ, ਕਲਜਾਣਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ ਕਲਜਾਣਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੰਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਸਮੇਨ੍ਤਿ। ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਦ੍ਧਾਨੰ ਧਾਤੁਸੋਵ ਸਤ੍ਤਾ ਸੰਸਨ੍ਦਿੰਸੁ ਸਮਿੰਸੁ, ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੇਹਿ...ਪੇ॰... ਕਲਜਾਣਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ ਕਲਜਾਣਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੰਸਨ੍ਦਿੰਸੁ ਸਮਿੰਸੁ, ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਦ੍ਧਾਨੰ...ਪੇ॰... ਸੰਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਸਮੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਏਤਰਹਿਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਅਦ੍ਧਾਨੰ ਧਾਤੁਸੋਵ ਸਤ੍ਤਾ ਸੰਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਸਮੇਨ੍ਤਿ, ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੇਹਿ...ਪੇ॰... ਕਲਜਾਣਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ ਕਲਜਾਣਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੰਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਸਮੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਨਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਤਾ, ਨਾਨਜ੍ਝਾਸਯਤਾ, ਨਾਨਾਦਿਟ੍ਠਿਕਤਾ, ਨਾਨਾਖਨ੍ਤਿਤਾ, ਨਾਨਾਰੁਚਿਤਾ, ਨਾਲ਼ਿਯਾ ਮਿਨਨ੍ਤੇਨ ਵਿਯ ਤੁਲਾਯ ਤੁਲਯਨ੍ਤੇਨ ਵਿਯ ਚ ਨਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਤਾਞਾਣੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਿਦਿਤਾ, ਸਾ ਯਾਵ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ। ਦ੍ਵੇਪਿ ਨਾਮ ਸਤ੍ਤਾ ਏਕਜ੍ਝਾਸਯਾ ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ। ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੇ ਏਕੋ ਠਾਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਪਿਵਿਤੁਕਾਮੇ ਏਕੋ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਕਾਮੋ। ਇਮੇਸੁ ਚਾਪਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਆਚਰਿਯਨ੍ਤੇਵਾਸੀਸੁ **ਅਯਞ੍ਹਿ "ਸੁਪ੍ਪਿਯੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ...ਪੇ॰... ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਅਨੁਬਨ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਞ੍ਚਾ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਇਤਿਹਮੇ**ਤਿ ਇਤਿਹ ਇਮੇ, ਏਵੰ ਇਮੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

੪. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਤੇਸੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਇਮੰ ਸਙ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਮੰਸਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਜਾਨਾਤਿ – ''ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਭਗਵਾ ਮਹਨ੍ਤੰ ਦਾਰੁਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਗਙ੍ਗਾਯ ਨਦਿਯਾ ਸੋਤੇਨ ਵੁਯ੍ਹਮਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੧) ਵਿਯ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਜਾਨਾਤਿ – ''ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਭਗਵਾ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਤਾ ਦੇਵਤਾਯੋ ਸਹਸ੍ਸਸ੍ਸੇਵ ਪਾਟਲਿਗਾਮੇ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਪਰਿਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿਯੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੨) ਵਿਯ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਕਤਿਸੋਤੇਨ ਸੁਤ੍ਵਾ ਜਾਨਾਤਿ – ''ਅਸ੍ਸੋਸਿ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਆਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸੁਭਦ੍ਦੇਨ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਇਮੰ ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧੩) ਵਿਯ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਦਿਬ੍ਬਸੋਤੇਨ ਸੁਤ੍ਵਾ ਜਾਨਾਤਿ – ''ਅਸ੍ਸੋਸਿ ਖੋ ਭਗਵਾ ਦਿਬ੍ਬਾਯ ਸੋਤਧਾਤੁਯਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਿਕਾਯ ਸਨ੍ਧਾਨਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਰੋਧੇਨ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਇਮੰ ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੫੪) ਵਿਯ। ਇਧ ਪਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਾਸਿ। ਕਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਾਸਿ? ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮਕਿਚ੍ਚੰ, ਕਿਚ੍ਚਞ੍ਚ ਨਾਮੇਤੰ ਸਾਤ੍ਥਕੰ, ਨਿਰਤ੍ਥਕਨ੍ਤਿ ਦੁਵਿਧੰ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਨਿਰਤ੍ਥਕਕਿਚ੍ਚੰ ਭਗਵਤਾ ਬੋਧਿਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਯੇਵ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੰ ਕਤੰ। ਸਾਤ੍ਥਕਂਯੇਵ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਕਿਚ੍ਚੰ ਹੋਤਿ। ਤੰ ਪਞ੍ਚਵਿਧੰ – ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚੰ, ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚੰ, ਪੁਰਿਮਯਾਮਕਿਚ੍ਚੰ, ਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮਕਿਚ੍ਚੰ, ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮਕਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਰਿਦੰ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚੰ –

ਭਗਵਾ ਹਿ ਪਾਤੋਵ ਉਟ੍ਠਾਯ ਉਪਟ੍ਠਾਕਾਨੁਗ੍ਗਹਤ੍ਥਂ ਸਰੀਰਫਾਸੁਕਤ੍ਥਞ੍ਚ ਮੁਖਧੋਵਨਾਦਿਸਰੀਰਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਵੇਲਾ ਤਾਵ ਵਿਵਿਤ੍ਤਾਸਨੇ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤ੍ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਵੇਲਾਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਕਾਯਬਨ੍ਧਨਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਚੀਵਰਂ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਮਾਦਾਯ ਕਦਾਚਿ ਏਕਕੋ, ਕਦਾਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਪਰਿਵੁਤੋ, ਗਾਮਂ ਵਾ ਨਿਗਮਂ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਤਿ; ਕਦਾਚਿ ਪਕਤਿਯਾ, ਕਦਾਚਿ ਅਨੇਕੇਹਿ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇਹਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਹਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਤੋ ਲੋਕਨਾਥਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਪੁਰਤੋ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮੁਦੁਗਤਵਾਤਾ ਪਥਵਿਂ ਸੋਧੇਨ੍ਤਿ, ਵਲਾਹਕਾ ਉਦਕਫੁਸਿਤਾਨਿ ਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤਾ ਮਗ੍ਗੇ ਰੇਣੁਂ ਵੂਪਸਮੇਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿ ਵਿਤਾਨਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਅਪਰੇ ਵਾਤਾ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਉਪਸਂਹਰਿਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗੇ ਓਕਿਰਨ੍ਤਿ, ਉਨ੍ਨਤਾ ਭੂਮਿਪ੍ਪਦੇਸਾ ਓਨਮਨ੍ਤਿ, ਓਨਤਾ ਉਨ੍ਨਮਨ੍ਤਿ, ਪਾਦਨਿਕ੍ਖੇਪਸਮਯੇ ਸਮਾਵ ਭੂਮਿ ਹੋਤਿ, ਸੁਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਨਿ ਪਦੁਮਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਵਾ ਪਾਦੇ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਇਨ੍ਦਖੀਲਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਠਪਿਤਮਤ੍ਤੇ ਦਕ੍ਖਿਣਪਾਦੇ ਸਰੀਰਤੋ ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਰਸ੍ਮਿਯੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਸੁਵਣ੍ਣਰਸਪਿਞ੍ਜਰਾਨਿ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਰਪਟਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ ਵਿਯ ਚ ਪਾਸਾਦਕੂਟਾਗਾਰਾਦੀਨਿ ਅਲਙ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿਯੋ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਧਾਵਨ੍ਤਿ, ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਵਿਹਙ੍ਗਾਦਯੋ ਸਕਸਕਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਠਿਤਾਯੇਵ ਮਧੁਰੇਨਾਕਾਰੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਭੇਰਿਵੀਣਾਦੀਨਿ ਤੂਰਿਯਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਞ੍ਚ ਕਾਯੂਪਗਾਨਿ ਆਭਰਣਾਨਿ। ਤੇਨ ਸਞ੍ਞਾਣੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ – ''ਅਜ੍ਜ ਭਗਵਾ ਇਧ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਟ੍ਠੋ''ਤਿ। ਤੇ ਸੁਨਿਵਤ੍ਥਾ ਸੁਪਾਰੁਤਾ ਗਨ੍ਧਪੁਪ੍ਫਾਦੀਨਿ ਆਦਾਯ ਘਰਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਵੀਥਿਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਨ੍ਧਪੁਪ੍ਫਾਦੀਹਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਪੂਜੇਤ੍ਵਾ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ – ''ਅਮ੍ਹਾਕਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਸ ਭਿਕ੍ਖੂ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਵੀਸਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਸਂ...ਪੇ॰... ਸਤਂ ਦੇਥਾ''ਤਿ ਯਾਚਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋਪਿ ਪਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਸਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨ ਪਟਿਮਾਨੇਨ੍ਤਿ। ਭਗਵਾ ਕਤਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚੋ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਾਨਿ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਯਥਾ ਕੇਚਿ ਸਰਣਗਮਨੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਸੀਲੇਸੁ, ਕੇਚਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਸਕਦਾਗਾਮਿਅਨਾਗਾਮਿਫਲਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ; ਕੇਚਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਫਲੇ ਅਰਹਤ੍ਤੇਤਿ। ਏਵਂ ਮਹਾਜਨਂ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਵਿਹਾਰਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਣ੍ਡਲਮਾਲੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਵਰਬੁਦ੍ਧਾਸਨੇ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਆਗਮਯਮਾਨੋ। ਤਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਉਪਟ੍ਠਾਕੋ ਭਗਵਤੋ ਨਿਵੇਦੇਤਿ। ਅਥ ਭਗਵਾ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਂ ਪਵਿਸਤਿ। ਇਦਂ ਤਾਵ **ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਂ।**

ਅਥ ਭਗਵਾ ਏਵਂ ਕਤਪੁਰੇਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚੋ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਯਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਪਾਦੇ ਪਕ੍ਖਾਲੇਤ੍ਵਾ ਪਾਦਪੀਠੇ ਠਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਓਵਦਤਿ – ''ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਥ, ਦੁਲ੍ਲਭੋ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੋ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਦੁਲ੍ਲਭੋ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ, ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ, ਦੁਲ੍ਲਭਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨ''ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕੇਚਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਭਗਵਾਪਿ ਤੇਸਂ ਚਰਿਯਾਨੁਰੂਪਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਦੇਤਿ। ਤਤੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਦਿਵਾਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਕੇਚਿ ਅਰਞ੍ਞਂ, ਕੇਚਿ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ, ਕੇਚਿ ਪਬ੍ਬਤਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ, ਕੇਚਿ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਭਵਨਂ...ਪੇ॰... ਕੇਚਿ ਵਸਵਤ੍ਤਿਭਵਨਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਭਗਵਾ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮੁਹੁਤ੍ਤਂ ਸੀਹਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਅਥ ਸਮਸ੍ਸਾਸਿਤਕਾਯੋ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਭਾਗੇ ਲੋਕਂ ਵੋਲੋਕੇਤਿ। ਤਤਿਯਭਾਗੇ ਯਂ ਗਾਮਂ ਵਾ ਨਿਗਮਂ ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤਿ ਤਤ੍ਥ ਮਹਾਜਨੋ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਂ ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਸੁਨਿਵਤ੍ਥੋ ਸੁਪਾਰੁਤੋ ਗਨ੍ਧਪੁਪ੍ਫਾਦੀਨਿ ਆਦਾਯ ਵਿਹਾਰੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਤਿ। ਤਤੋ ਭਗਵਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਪਰਿਸਾਯ ਅਨੁਰੂਪੇਨ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਸਭਾਯਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਵਰਬੁਦ੍ਧਾਸਨੇ ਨਿਸਜ੍ਜ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਕਾਲਯੁਤ੍ਤਂ ਸਮਯਯੁਤ੍ਤਂ, ਅਥ ਕਾਲਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸਂ ਉਯ੍ਯੋਜੇਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ **ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਂ।**

ਸੋ ਏਵਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚੋ ਸਚੇ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਓਸਿਞ੍ਚਿਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਬੁਦ੍ਧਾਸਨਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਨ੍ਹਾਨਕੋਟ੍ਠਕਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਕੇਨ ਪਟਿਯਾਦਿਤਉਦਕੇਨ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਉਤੁਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਤਿ। ਉਪਟ੍ਠਾਕੋਪਿ ਬੁਦ੍ਧਾਸਨਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਪਰਿਵੇਣੇ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ। ਭਗਵਾ ਸੁਰਤ੍ਤਦੁਪਟ੍ਟਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਕਾਯਬਨ੍ਧਨਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਏਕਂਸਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਤਿ ਏਕਕੋਵ ਮੁਹੁਤ੍ਤਂ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੋ, ਅਥ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤਤੋ ਤਤੋ ਆਗਮ੍ਮ ਭਗਵਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਏਕਚ੍ਚੇ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੇ

ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ ਯਾਚਨ੍ਤਿ। ਭਗਵਾ ਤੇਸਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਪੁਰਿਮਯਾਮਂ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤਿ। ਇਦਂ **ਪੁਰਿਮਯਾਮਕਿਚ੍ਚਂ।**

ਪੁਰਿਮਯਾਮਕਿਚ੍ਚਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੇਸੁ ਸਕਲਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਦੇਵਤਾਯੋ ਓਕਾਸਂ ਲਭਮਾਨਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਯਥਾਭਿਸਙ੍ਖਤਂ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਚਤੁਰਕ੍ਖਰਮ੍ਪਿ। ਭਗਵਾ ਤਾਸਂ ਦੇਵਤਾਨਂ ਪਞ੍ਹਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮਂ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤਿ। ਇਦਂ **ਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮਕਿਚ੍ਚਂ।**

ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮਂ ਪਨ ਤਯੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਪੀਲ਼ਿਤਸ੍ਸ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਕਿਲਾਸੁਭਾਵਮੋਚਨਤ੍ਥਂ ਏਕਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤਿ। ਦੁਤਿਯਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸੀਹਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਤਤਿਯਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਯ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਮਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਦਾਨਸੀਲਾਦਿਵਸੇਨ ਕਤਾਧਿਕਾਰਪੁਗ੍ਗਲਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ ਲੋਕਂ ਵੋਲੋਕੇਤਿ। ਇਦਂ **ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮਕਿਚ੍ਚਂ।**

ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਦਿਵਸੇ ਭਗਵਾ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਂ ਰਾਜਗਹੇ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੇ ਮਗ੍ਗਂ ਆਗਤੋ, ਪੁਰਿਮਯਾਮੇ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਕਥੇਤ੍ਵਾ, ਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮੇ ਦੇਵਤਾਨਂ ਪਞ੍ਹਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮੇ ਚਙ੍ਕਮਂ ਆਰੁਯ੍ਹ ਚਙ੍ਕਮਮਾਨੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨਂ ਇਮਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਂ ਕਥਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨੇਵ ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਾਸੀਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮਕਿਚ੍ਚਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਾਸੀ''ਤਿ।

ਞਤ੍ਵਾ ਚ ਪਨਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਇਮੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਮਯ੍ਹਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਆਰਬ੍ਭ ਗੁਣਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ, ਏਤੇਸਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਂ ਨ ਪਾਕਟਂ, ਮਯ੍ਹਮੇਵ ਪਾਕਟਂ। ਮਯਿ ਪਨ ਗਤੇ ਏਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਥਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਆਰੋਚੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਨੇਸਂ ਅਹਂ ਤਂ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਿਵਿਧਂ ਸੀਲਂ ਵਿਭਜਨ੍ਤੋ, ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਠਾਨੇਸੁ ਅਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਿਯਂ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਨ੍ਤੋ, ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇ ਪਾਕਟੇ ਕਤ੍ਵਾ, ਸਿਨੇਰੁਂ ਉਕ੍ਖਿਪੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਸੁਵਣ੍ਣਕੂਟੇਨ ਨਭਂ ਪਹਰਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਚ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਕਮ੍ਪਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਂ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਸਾ ਮੇ ਦੇਸਨਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸਾਪਿ ਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਮਤਮਹਾਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਮ੍ਪਾਪਿਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਏਵਂ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਮਣ੍ਡਲਮਾਲ਼ੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੀਤਿ । **ਯੇਨਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਦਿਸਾਭਾਗੇਨ, ਸੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੋ। ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਵਾ ਏਤਂ ਕਰਣਵਚਨਂ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਸੋ ਮਣ੍ਡਲਮਾਲ਼ੋ, ਤਤ੍ਥ ਗਤੋਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧਕਾਲੇ ਕਿਰ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਏਕੋਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਹਰਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧਾਸਨਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਭਗਵਾ ਕਿਰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਫਾਸੁਕਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ – ''ਅਸੁਕੋ ਮਯ੍ਹਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਤੋ, ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ ਨੁ ਖੋ ਵਿਸੇਸਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁਂ ਨੋ ਵਾ''ਤਿ। ਅਥ ਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਕੁਸਲਵਿਤਕ੍ਕਂ ਵਿਤਕ੍ਕਯਮਾਨਂ, ਤਤੋ ''ਕਥਞ੍ਹਿ ਨਾਮ ਮਾਦਿਸਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ ਇਮਂ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਂ ਅਕੁਸਲਵਿਤਕ੍ਕਾ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਅਨਮਤਗ੍ਗੇ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖੇ ਸਂਸਾਰੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਗ੍ਗਹਤ੍ਥਂ ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਂ ਓਵਦਿਤ੍ਵਾ ਆਕਾਸਂ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਥੇਵਂ ਓਵਦਿਯਮਾਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਚਿਨ੍ਤਯਿਂਸੁ – ''ਸਤ੍ਥਾ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਮਨਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਸਮੀਪੇ ਠਿਤਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ''। ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ – ''ਭਨ੍ਤੇ, ਇਧ ਨਿਸੀਦਥ, ਇਧ ਨਿਸੀਦਥਾ''ਤਿ ਆਸਨਪਰਿਯੇਸਨਂ ਨਾਮ ਭਾਰੋਤਿ। ਤੇ ਆਸਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾਵ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਪੀਠਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋ ਤਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ, ਸੋ ਮਞ੍ਚਂ ਵਾ ਫਲਕਂ ਵਾ ਕਟ੍ਠਂ ਵਾ ਪਾਸਾਣਂ ਵਾ ਵਾਲੁਕਪੁਞ੍ਜਂ ਵਾ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ। ਤਂ ਅਲਭਮਾਨਾ ਪੁਰਾਣਪਣ੍ਣਾਨਿਪਿ ਸਙ੍ਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਂਸੁਕੂਲਂ ਪਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਠਪੇਨ੍ਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਰਞ੍ਞੋ ਨਿਸੀਦਨਾਸਨਮੇਵ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ

ਪਪ੍ਫੋਟੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਞ੍ਞਾਣਮਾਰਬ੍ਭ ਗੁਣੰ ਥੋਮਯਮਾਨਾ ਨਿਸੀਦਿੰਸੁ। ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦੀ''ਤਿ।

ਏਵੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਪਨ ਜਾਨਨ੍ਤੋਯੇਵ ਕਥਾਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਤ੍ਥੰ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਤੇ ਚਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੰ ਕਥਯਿੰਸੁ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਨਿਸਜ੍ਜ ਖੋ ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਯ ਨੁਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਕਤਮਾਯ ਨੁ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਭਵਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਯ ਨੇਤ੍ਥਾ**ਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਕਤਮਾਯ ਨੁ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ **ਕਾਯ ਨੇਤ੍ਥਾ**ਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿ। ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਪੁਰਿਮੋਯੇਵ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਨ੍ਤਰਾਕਥਾਤਿ , ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨਸਿਕਾਰਉਦ੍ਦੇਸਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਦੀਨੰ ਅਨ੍ਤਰਾ ਅਞ੍ਞਾ ਏਕਾ ਕਥਾ। **ਵਿਪ੍ਪਕਤਾ**ਤਿ, ਮਮ ਆਗਮਨਪਚ੍ਚਯਾ ਅਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਸਿਖੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾ। ਤੇਨ ਕਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ? ''ਨਾਹੰ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਕਥਾਭਙ੍ਗਤ੍ਥੰ ਆਗਤੋ, ਅਹੰ ਪਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਕਥੰ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਆਗਤੋ''ਤਿ ਨਿਸਜ੍ਜੇਵ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਪਵਾਰਣੰ ਪਵਾਰੇਤਿ। **ਅਯੰ ਖੋ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਨ੍ਤਰਾਕਥਾ ਵਿਪ੍ਪਕਤਾ , ਅਥ ਭਗਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਅਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਯੰ ਭਨ੍ਤੇ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ ਆਰਬ੍ਭ ਗੁਣਕਥਾ ਵਿਪ੍ਪਕਤਾ, ਨ ਰਾਜਕਥਾਦਿਕਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾ, ਅਥ ਭਗਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ; ਤੰ ਨੋ ਇਦਾਨਿ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਥਾਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਯੰ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦੇਨ ਕਮਲਕੁਵਲਯੁਜ੍ਜਲਵਿਮਲਸਾਧੁਰਸਸਲਿਲਾਯ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯਾ ਸੁਖਾਵਤਰਣਤ੍ਥੰ ਨਿਮ੍ਮਲਸਿਲਾਤਲਰਚਨਵਿਲਾਸਸੋਭਿਤਰਤਨਸੋਪਾਨੰ, ਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਮੁਤ੍ਤਾਤਲਸਦਿਸਵਾਲੁਕਾਕਿਣ੍ਣਪਣ੍ਡਰਭੂਮਿਭਾਗੰ ਤਿਤ੍ਥੰ ਵਿਯ ਸੁਵਿਭਤ੍ਤਭਿਤ੍ਤਿਵਿਚਿਤ੍ਰਵੇਦਿਕਾਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਪਥੰ ਫੁਸਿਤੁਕਾਮਤਾਯ ਵਿਯ, ਵਿਜਮ੍ਭਿਤਸਮੁਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਪਾਸਾਦਵਰਸ੍ਸ ਸੁਖਾਰੋਹਣਤ੍ਥੰ ਦਨ੍ਤਮਯਸਣ੍ਹਮੁਦੁਫਲਕਕਞ੍ਚਨਲਤਾਵਿਨਦ੍ਧਮਣਿਗਣਪ੍ਪਭਾਸਮੁਦਯੁਜ੍ਜਲਸੋਭੰ ਸੋਪਾਨੰ ਵਿਯ, ਸੁਵਣ੍ਣਵਲਯਨੂਪੁਰਾਦਿਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਸਦ੍ਦਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਿਤਕਥਿਤਹਸਿਤਮਧੁਰਸ੍ਸਰਗੇਹਜਨਵਿਚਰਿਤਸ੍ਸ ਉਲ਼ਾਰਿਸ੍ਸਰਿਯਵਿਭਵਸੋਭਿਤਸ੍ਸ ਮਹਾਘਰਸ੍ਸ ਸੁਖਪ੍ਪਵੇਸਨਤ੍ਥੰ ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਮਣਿਮੁਤ੍ਤਪਵਾਲ਼ਾਦਿਜੁਤਿਵਿਸ੍ਸਰਵਿਜ੍ਜੋਤਿਤਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਵਿਸਾਲਦ੍ਵਾਰਬਾਹੰ ਮਹਾਦ੍ਵਾਰੰ ਵਿਯ ਚ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨੁਭਾਵਸੰਸੂਚਕਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਾਵਗਾਹਣਤ੍ਥੰ ਕਾਲਦੇਸਦੇਸਕਵਤ੍ਥੁਪਰਿਸਾਪਦੇਸਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੰ ਨਿਦਾਨੰ ਭਾਸਿਤੰ, ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾਤਿ।

੫. ਇਦਾਨਿ – ''ਮਮੰ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸੇਯ੍ਯੁੰ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਭਗਵਤਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਨਾਯ ਓਕਾਸੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪੰ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪੰ ਤਾਵ ਵਿਚਾਰਯਿਸ੍ਸਾਮ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਾ – ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ, ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੋ, ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੋ, ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਭਗਵਾ ਪਰੇਹਿ ਅਨਜ੍ਝਿਟ੍ਠੋ ਕੇਵਲੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨੇਵ ਕਥੇਸਿ; ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ, ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤੰ, ਵਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤੰ, ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ, ਮਹਾਸਲ਼ਾਯਤਨਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤੰ, ਅਰਿਯਵੰਸਸੁਤ੍ਤੰ, ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਹਾਰਕੋ, ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਲਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਮਗ੍ਗਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਹਾਰਕੋਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ; ਤੇਸੰ ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ।

ਯਾਨਿ ਪਨ ''ਪਰਿਪਕ੍ਕਾ ਖੋ ਰਾਹੁਲਸ੍ਸ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ; ਯਂਨੂਨਾਹੰ ਰਾਹੁਲੰ ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯੇ ਵਿਨੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ; (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੧) ਏਵੰ ਪਰੇਸੰ ਅਜ੍ਝਾਸਯੰ ਖਨ੍ਤਿੰ ਮਨੰ ਅਭਿਨੀਹਾਰੰ ਬੁਜ੍ਝਨਭਾਵਞ੍ਚ ਅਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਕਥਿਤਾਨਿ; ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ, ਚੂਲ਼ਰਾਹੁਲੋਵਾਦਸੁਤ੍ਤੰ, ਮਹਾਰਾਹੁਲੋਵਾਦਸੁਤ੍ਤੰ, ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨੰ, ਧਾਤੁਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ; ਤੇਸੰ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੋ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ।

ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਪਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਰਿਸਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਣ੍ਣਾ, ਨਾਗਾ, ਸੁਪਣ੍ਣਾ, ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ, ਅਸੁਰਾ, ਯਕ੍ਖਾ, ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ, ਤਾਵਤਿੰਸਾਦਯੋ ਦੇਵਾ, ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ – ''ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ''ਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ''ਨੀਵਰਣਾ

ਨੀਵਰਣਾ’’ਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ; ‘‘ਇਮੇ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ’’। ‘‘ਕਿੰ ਸੂਧ ਵਿੱਤੰ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਪੁਟ੍ਠੇਨ ਭਗਵਤਾ ਯਾਨਿ ਕਥਿਤਾਨਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸੰਯੁਤ੍ਤਾਦੀਨਿ, ਯਾਨਿ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਦੇਵਤਾਸੰਯੁਤ੍ਤ-ਮਾਰਸੰਯੁਤ੍ਤ-ਬ੍ਰਹ੍ਮਸੰਯੁਤ੍ਤ-ਸਕ੍ਕਪਞ੍ਹ-ਚੂਲ਼ਵੇਦਲ੍ਲ-ਮਹਾਵੇਦਲ੍ਲ-ਸਾਮਞ੍ਞਫਲ-ਆਲ਼ਵਕ-ਸੂਚਿਲੋਮ-ਖਰਲੋਮਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਿ; ਤੇਸੰ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੋ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ।

ਯਾਨਿ ਪਨ ਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਕਾਰਣੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕਥਿਤਾਨਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦੰ, ਚੂਲ਼ਸੀਹਨਾਦੰ, ਚਨ੍ਦੂਪਮੰ, ਪੁਤ੍ਤਮੰਸੂਪਮੰ, ਦਾਰੁਕ੍ਖਨ੍ਧੂਪਮੰ, ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੂਪਮੰ, ਫੇਣਪਿਣ੍ਡੂਪਮੰ, ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੂਪਮਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ; ਤੇਸੰ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ।

ਏਵਮੇਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਨਿਕ੍ਖੇਪੇਸੁ ਇਮਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਹਿ ਇਦੰ ਭਗਵਤਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ। ਕਤਰਾਯ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ? ਵਣ੍ਣਾਵਣ੍ਣੇ। ਆਚਰਿਯੋ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣੰ ਅਭਾਸਿ, ਅਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਣ੍ਣੰ। ਇਤਿ ਇਮੰ ਵਣ੍ਣਾਵਣ੍ਣੰ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਾਕੁਸਲੋ ਭਗਵਾ – ‘‘ਮਮੰ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿ ਦੇਸਨੰ ਆਰਭਿ। ਤਤ੍ਥ **ਮਮ**ਨ੍ਤਿ , ਸਾਮਿਵਚਨੰ, ਮਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਾਸਦ੍ਦੋ ਵਿਕਪ੍ਪਨਤ੍ਥੋ। **ਪਰੇ**ਤਿ, ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਾ ਸਤ੍ਤਾ। **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਯੇ ਅਵਣ੍ਣੰ ਵਦਨ੍ਤਿ ਤੇਸੁ।

ਨ ਆਘਾਤੋਤਿਆਦੀਹਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤੇਸੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਆਘਾਤੋਯੇਵ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਥ ਖੋ ਆਯਤਿੰ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾਨੰ ਈਦਿਸੇਸੁਪਿ ਠਾਨੇਸੁ ਅਕੁਸਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਪਟਿਸੇਧੇਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਨੇਤ੍ਤਿੰ ਠਪੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਆਹਨਤਿ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ **‘ਆਘਾਤੋ’;** ਕੋਪਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਅਪ੍ਪਤੀਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਅਤੁਟ੍ਠਾ ਅਸੋਮਨਸ੍ਸਿਕਾਤਿ **ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ;** ਦੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨ ਪਰੇਸੰ ਹਿਤੰ ਅਭਿਰਾਧਯਤੀਤਿ **ਅਨਭਿਰਦ੍ਧਿ;** ਕੋਪਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਏਕੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤੇਸੰ ਵਸੇਨ ਸੇਸਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਕਾਰਣੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮੇਵ।

ਏਵੰ ਪਠਮੇਨ ਨਯੇਨ ਮਨੋਪਦੋਸੰ ਨਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਨਯੇਨ ਤਤ੍ਥ ਆਦੀਨਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ – ‘‘ਤਤ੍ਰ ਚੇ ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਸ੍ਸਥ ਕੁਪਿਤਾ ਵਾ ਅਨਤ੍ਤਮਨਾ ਵਾ, ਤੁਮ੍ਹੰ ਯੇਵਸ੍ਸ ਤੇਨ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ’’ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **‘ਤਤ੍ਰ ਚੇ ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਸ੍ਸਥਾ’**ਤਿ ਤੇਸੁ ਅਵਣ੍ਣਭਾਸਕੇਸੁ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਅਵਣ੍ਣੇ ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਵੇਯ੍ਯਾਥ ਚੇ; ਯਦਿ ਭਵੇਯ੍ਯਾਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘ਕੁਪਿਤਾ’ ਕੋਪੇਨ, ਅਨਤ੍ਤਮਨਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ। **‘ਤੁਮ੍ਹੰ ਯੇਵਸ੍ਸ ਤੇਨ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ’**ਤਿ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰਯੇਵ ਤੇਨ ਕੋਪੇਨ, ਤਾਯ ਚ ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਾਯ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਭਵੇਯ੍ਯ।

ਏਵੰ ਦੁਤਿਯੇਨ ਨਯੇਨ ਆਦੀਨਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ, ਤਤਿਯੇਨ ਨਯੇਨ ਵਚਨਤ੍ਥਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤੇਪਿ ਅਸਮਤ੍ਥਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ – ‘‘ਅਪਿ ਨੁ ਤੁਮ੍ਹੇ ਪਰੇਸ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪਰੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਸੰ ਕੇਸੰ ਚਿ। ਕੁਪਿਤੋ ਹਿ ਨੇਵ ਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਅਰਿਯਸਾਵਕਾਨੰ, ਨ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨੰ, ਨ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾਨੰ ਸੁਭਾਸਿਤਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਆਜਾਨਾਤਿ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਕੁਦ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਕੁਦ੍ਧੋ ਧਮ੍ਮੰ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਅਨ੍ਧੰ ਤਮੰ ਤਦਾ ਹੋਤਿ, ਯੰ ਕੋਧੋ ਸਹਤੇ ਨਰੰ॥

ਅਨਤ੍ਥਜਨਨੋ ਕੋਧੋ, ਕੋਧੋ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਕੋਪਨੋ।
ਭਯਮਨ੍ਤਰਤੋ ਜਾਤੰ, ਤੰ ਜਨੋ ਨਾਵਬੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ॥ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੬੪)।

ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਅਵਣ੍ਣੇ ਮਨੋਪਦੋਸੰ ਨਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾਕਾਰੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ – ‘‘ਤਤ੍ਰ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਅਭੂਤੰ ਅਭੂਤਤੋ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ **ਤਤ੍ਰ ਤੁਮ੍ਹੇਹੀ**ਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਵਣ੍ਣੇ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ। **ਅਭੂਤੰ ਅਭੂਤਤੋ ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਅਭੂਤੰ, ਤੰ ਅਭੂਤਭਾਵੇਨੇਵ ਅਪਨੇਤਬ੍ਬੰ। ਕਥੰ? **ਇਤਿਪੇਤੰ ਅਭੂਤ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਯੋਜਨਾ – ‘‘ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਸਤ੍ਥਾ ਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ, ਧਮ੍ਮੋ ਦੁਰਕ੍ਖਾਤੋ,

ਸਙ੍ਘੋ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਨ ਤੁਣ੍ਹੀ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ – ‘‘ਇਤਿ ਪੇਤਂ ਅਭੂਤਂ, ਯਂ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਇਮਿਨਾਪਿ ਕਾਰਣੇਨ ਅਭੂਤਂ, ਇਮਿਨਾਪਿ ਕਾਰਣੇਨ ਅਤਚ੍ਛਂ, **‘ਨਤ੍ਥਿ ਚੇਤਂ ਅਮ੍ਹੇਸੁ’,** ‘ਨ ਚ ਪਨੇਤਂ ਅਮ੍ਹੇਸੁ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ’, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂਯੇਵ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਸਤ੍ਥਾ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਙ੍ਘੋ, ਤਤ੍ਰ ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਕਾਰਣ’’ਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਦੁਤਿਯਂ ਪਦਂ ਪਠਮਸ੍ਸ, ਚਤੁਤ੍ਥਞ੍ਚ ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਵੇਵਚਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਞ੍ਚ ਅਵਣ੍ਣੇਯੇਵ ਨਿਬ੍ਬੇਠਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। ਯਦਿ ਹਿ ‘‘ਤ੍ਵਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ, ਤਵਾਚਰਿਯੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ, ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਤਯਾ ਕਤਂ, ਤਵਾਚਰਿਯੇਨ ਕਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੋ ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ, ਆਸਙ੍ਕਨੀਯੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਮਨੋਪਦੋਸਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਅਵਣ੍ਣੋ ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਤਬ੍ਬੋ। ‘‘ਓਟ੍ਠੋਸਿ, ਗੋਣੋਸੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਨਯੇਨ ਦਸਹਿ ਅਕ੍ਕੋਸਵਤ੍ਥੂਹਿ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਅਧਿਵਾਸਨਖਨ੍ਤਿਯੇਵ ਤਤ੍ਥ ਕਾਤਬ੍ਬਾ।

੬. ਏਵਂ ਅਵਣ੍ਣਭੂਮਿਯਂ ਤਾਦਿਲਕ੍ਖਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਵਣ੍ਣਭੂਮਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ‘‘ਮਮਂ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪਰੇ**ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਪਸਨ੍ਨਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ। ਆਨਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਆਨਨ੍ਦੋ,** ਪੀਤਿਯਾ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਸੁਮਨਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ,** ਚੇਤਸਿਕਸੁਖਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਨੋ ਭਾਵੋ **ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤਤ੍ਤਂ**। ਕਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? **ਚੇਤਸੋ**ਤਿ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾਵਹਾਯ ਉਪ੍ਪਿਲਾਪਨਪੀਤਿਯਾ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਇਧਾਪਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਏਕੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਏਵਂ ਪਠਮਨਯੇਨ ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤਤ੍ਤਂ ਨਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਤਤ੍ਥ ਆਦੀਨਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ – ‘‘ਤਤ੍ਰ ਚੇ ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਸ੍ਸਥਾ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਧਾਪਿ **ਤੁਮ੍ਹਂ ਯੇਵਸ੍ਸ ਤੇਨ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ**ਤਿ ਤੇਨ ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤਤ੍ਤੇਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂਯੇਵ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਂ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਨਨੁ ਭਗਵਤਾ –

‘‘ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਕਿਤ੍ਤਯਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਕਾਯੇ ਭਵਤਿ ਯਾ ਪੀਤਿ।
ਵਰਮੇਵ ਹਿ ਸਾ ਪੀਤਿ, ਕਸਿਣੇਨਾਪਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਸ੍ਸ॥

ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਕਿਤ੍ਤਯਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਕਾਯੇ ਭਵਤਿ ਯਾ ਪੀਤਿ।
ਵਰਮੇਵ ਹਿ ਸਾ ਪੀਤਿ, ਕਸਿਣੇਨਾਪਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਸ੍ਸ॥

ਸਙ੍ਘੋਤਿ ਕਿਤ੍ਤਯਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਕਾਯੇ ਭਵਤਿ ਯਾ ਪੀਤਿ।
ਵਰਮੇਵ ਹਿ ਸਾ ਪੀਤਿ, ਕਸਿਣੇਨਾਪਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਚ॥

‘‘ਯੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬੁਦ੍ਧੇ ਪਸਨ੍ਨਾ, ਅਗ੍ਗੇ ਤੇ ਪਸਨ੍ਨਾ’’ਤਿ ਚ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਅਨੇਕਸਤੇਹਿ ਸੁਤ੍ਤੇਹਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਮੇਵ ਵਣ੍ਣਿਤਨ੍ਤਿ। ਸਚ੍ਚਂ ਵਣ੍ਣਿਤਂ, ਤਂ ਪਨ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਨਿਸ੍ਸਿਤਂ। ਇਧ – ‘‘ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਛਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਦਿਸਂ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਂ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਝਾਨਾਦਿਪਟਿਲਾਭਾਯ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਯਸ੍ਮਾ ਛਨ੍ਨੋਪਿ ਯਾਵ ਬੁਦ੍ਧੋ ਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿ, ਤਾਵ ਵਿਸੇਸਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁਂ ਨਾਸਕ੍ਖਿ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਕਾਲੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇਨ ਪਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਣ੍ਡੇਨ ਤਜ੍ਜਿਤੋ ਤਂ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਹਾਯ ਵਿਸੇਸਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਂਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਲੋਭਸਹਗਤਾ ਪੀਤਿ। ਲੋਭੋ ਚ ਕੋਧਸਦਿਸੋਵ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਲੁਦ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥਂ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਲੁਦ੍ਧੋ ਧਮ੍ਮਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਅਨ੍ਧਂ ਤਮਂ ਤਦਾ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਲੋਭੋ ਸਹਤੇ ਨਰਂ॥

ਅਨਤ੍ਥਜਨਨੋ ਲੋਭੋ, ਲੋਭੋ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਕੋਪਨੋ।

ਭਯਮਨੁਰਤੋ ਜਾਤं, ਤं ਜਨੋ ਨਾਵਬੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ॥ (ਇਤਿਵੁ॰ ੮੮)।

ਤਤਿਯਵਾਰੋ ਪਨ ਇਧ ਅਨਾਗਤੋਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਆਗਤੋ ਯੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਕੁਦ੍ਧੋ, ਏਵं ਲੁਦ੍ਧੋਪਿ ਅਤ੍ਥं ਨ ਜਾਨਾਤੀਤਿ।

ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਵਾਰੇ ਪਨਾਯं ਯੋਜਨਾ – ''ਤੁਮ੍ਹਾਕं ਸਤ੍ਥਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਅਰਹं ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਧਮ੍ਮੋ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ, ਸਙ੍ਘੋ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਨ ਤੁਣ੍ਹੀ ਭਵਿਤਬ੍ਬं। ਏਵं ਪਨ ਪਟਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬं – **"ਇਤਿਪੇਤं ਭੂਤं** , ਯं ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤं, ਤं ਇਮਿਨਾਪਿ ਕਾਰਣੇਨ ਭੂਤं, ਇਮਿਨਾਪਿ ਕਾਰਣੇਨ ਤਚ੍ਛं। ਸੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ਇਤਿਪਿ ਅਰਹं, ਇਤਿਪਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ; ਧਮ੍ਮੋ ਇਤਿਪਿ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ, ਇਤਿਪਿ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ; ਸਙ੍ਘੋ ਇਤਿਪਿ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਇਤਿਪਿ ਉਜੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ। ''ਤ੍ਵं ਸੀਲਵਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇਨਾਪਿ ਸਚੇ ਸੀਲਵਾ, ''ਸੀਲਵਾਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬਮੇਵ। ''ਤ੍ਵं ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀ...ਪੇ॰... ਅਰਹਾ''ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੇਨਾਪਿ ਸਭਾਗਾਨं ਭਿਕ੍ਖੂਨंਯੇਵ ਪਟਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬं। ਏਵਞ੍ਹਿ ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾ ਚੇਵ ਪਰਿਵਜ੍ਜਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਚ ਅਮੋਘਤਾ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ। ਸੇਸं ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬं।

ਚੂਲ਼ਸੀਲਵਣ੍ਣਨਾ

੭. **ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕं ਖੋ ਪਨੇਤं, ਭਿਕ੍ਖਵੇ**ਤਿ ਕੋ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ? ਇਦं ਸੁਤ੍ਤं ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਆਬਦ੍ਧं ਵਣ੍ਣੇਨ ਚ ਅਵਣ੍ਣੇਨ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਅਵਣ੍ਣੋ – ''ਇਤਿ ਪੇਤं ਅਭੂਤं ਇਤਿ ਪੇਤं ਅਤਚ੍ਛ''ਨ੍ਤਿ, ਏਤ੍ਥੇਵ ਉਦਕਨ੍ਤं ਪਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਿਵਿਯ ਨਿਵਤ੍ਤੋ। ਵਣ੍ਣੋ ਪਨ ਭੂਤं ਭੂਤਤੋ ਪਟਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬं – ''ਇਤਿ ਪੇਤं ਭੂਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵं ਅਨੁਵਤ੍ਤਤਿਯੇਵ। ਸੋ ਪਨ ਦੁਵਿਧੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਵਣ੍ਣੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਅਚ੍ਛਰਿਯं ਆਵੁਸੋਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਆਰਦ੍ਧਵਣ੍ਣੋ ਚ। ਤੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਵੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਸੁਞ੍ਞਤਾਪਕਾਸਨੇ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿं ਦਸ੍ਸੇਸ੍ਸਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿं ਦਸ੍ਸੇਤੁं ''ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕं ਖੋ ਪਨੇਤं, ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿ ਦੇਸਨਾ ਆਰਦ੍ਧਾ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਾਮं। **ਓਰਮਤ੍ਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨं। **ਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਮਾਣं। ਅਪ੍ਪं ਮਤ੍ਤਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕं।** ਓਰं ਮਤ੍ਤਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਓਰਮਤ੍ਤਕं।** ਸੀਲਮੇਵ **ਸੀਲਮਤ੍ਤਕं।** ਇਦं ਵੁਤ੍ਤं ਹੋਤਿ – 'ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕं ਖੋ, ਪਨੇਤं ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਓਰਮਤ੍ਤਕं ਸੀਲਮਤ੍ਤਕं' ਨਾਮ ਯੇਨ ''ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣं ਵਦਾਮੀ''ਤਿ ਉਸ੍ਸਾਹं ਕਤ੍ਵਾਪਿ ਵਣ੍ਣं ਵਦਮਾਨੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਿਯਾ – ਨਨੁ ਇਦं ਸੀਲं ਨਾਮ ਯੋਗਿਨੋ ਅਗ੍ਗਾਵਿਭੂਸਨं? ਯਥਾਹੁ ਪੋਰਾਣਾ –

''ਸੀਲं ਯੋਗਿਸ੍ਸ'ਲਙ੍ਕਾਰੋ, ਸੀਲं ਯੋਗਿਸ੍ਸ ਮਣ੍ਡਨं।
ਸੀਲੇਹਿ'ਲਙ੍ਕਤੋ ਯੋਗੀ, ਮਣ੍ਡਨੇ ਅਗ੍ਗਤं ਗਤੋ''ਤਿ॥

ਭਗਵਤਾਪਿ ਚ ਅਨੇਕੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਸਤੇਸੁ ਸੀਲं ਮਹਨ੍ਤਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥਿਤं। ਯਥਾਹ – ''ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ 'ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨं ਪਿਯੋ ਚਸ੍ਸं ਮਨਾਪੋ ਚ ਗਰੁ ਚ ਭਾਵਨੀਯੋ ਚਾ'ਤਿ, ਸੀਲੇਸ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੫) ਚ।

''ਕਿਕੀਵ ਅਣ੍ਡं, ਚਮਰੀਵ ਵਾਲਧਿं।
ਪਿਯंਵ ਪੁਤ੍ਤं, ਨਯਨंਵ ਏਕਕं॥
ਤਥੇਵ ਸੀਲं, ਅਨੁਰਕ੍ਖਮਾਨਾ।
ਸੁਪੇਸਲਾ ਹੋਥ, ਸਦਾ ਸਗਾਰਵਾ''ਤਿ ਚ॥

''ਨ ਪੁਪ੍ਫਗਨ੍ਧੋ ਪਟਿਵਾਤਮੇਤਿ।

ਨ ਚਨ੍ਦਨੰ ਤਗ੍ਗਰਮਲ੍ਲਿਕਾ ਵਾ॥
ਸਤਞ੍ਚ ਗਨ੍ਧੋ ਪਟਿਵਾਤਮੇਤਿ।
ਸਬ੍ਬਾ ਦਿਸਾ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਪਵਾਯਤਿ॥

ਚਨ੍ਦਨੰ ਤਗਰੰ ਵਾਪਿ, ਉਪ੍ਪਲੰ ਅਥ ਵਸ੍ਸਿਕੀ।
ਏਤੇਸੰ ਗਨ੍ਧਜਾਤਾਨੰ, ਸੀਲਗਨ੍ਧੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ॥

ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਅਯੰ ਗਨ੍ਧੋ, ਯ੍ਵਾਯੰ ਤਗਰਚਨ੍ਦਨੰ।
ਯੋ ਚ ਸੀਲਵਤੰ ਗਨ੍ਧੋ, ਵਾਤਿ ਦੇਵੇਸੁ ਉਤ੍ਤਮੋ॥

ਤੇਸੰ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਾਨੰ, ਅਪ੍ਪਮਾਦਵਿਹਾਰਿਨੰ।
ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਨੰ, ਮਾਰੋ ਮਗ੍ਗੰ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤੀ''ਤਿ ਚ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੫੭)।

''ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਨਰੋ ਸਪਞ੍ਞੋ, ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਭਾਵਯੰ।
ਆਤਾਪੀ ਨਿਪਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸੋ ਇਮੰ ਵਿਜਟਯੇ ਜਟ''ਨ੍ਤਿ ਚ॥ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩)।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਾ ਵੁਡ੍ਢਿੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਪਥਵਿੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਪਥਵਿਯੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ; ਏਵਮੇਤੇ ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਾ ਵੁਡ੍ਢਿੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਸਤ੍ਤਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਬਹੁਲੀਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵੁਡ੍ਢਿੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਧਮ੍ਮੇਸੂ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੫੦) ਚ। ਏਵੰ ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਅਨੇਕਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ। ਏਵਮਨੇਕੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਸਤੇਸੁ ਸੀਲੰ ਮਹਨ੍ਤਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥਿਤੰ। ਤੰ ''ਕਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕ''ਨ੍ਤਿ ਆਹਾਤਿ? ਉਪਰਿ ਗੁਣੇ ਉਪਨਿਧਾਯ। ਸੀਲਞ੍ਹਿ ਸਮਾਧਿੰ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਸਮਾਧਿ ਪਞ੍ਞੰ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਪਰਿਮੰ ਉਪਨਿਧਾਯ ਹੇਟ੍ਠਿਮੰ ਓਰਮਤ੍ਤਕੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਕਥੰ ਸੀਲੰ ਸਮਾਧਿੰ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ? ਭਗਵਾ ਹਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਤੋ ਸਤ੍ਤਮੇ ਸੰਵਚ੍ਛਰੇ ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਗਰ – ਦ੍ਵਾਰੇ ਕਣ੍ਡਮ੍ਬਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਦ੍ਵਾਦਸਯੋਜਨੇ ਰਤਨਮਣ੍ਡਪੇ ਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣੇ ਰਤਨਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਤਿਯੋਜਨਿਕੇ ਦਿਬ੍ਬਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤੇ ਧਾਰਿਯਮਾਨੇ ਦ੍ਵਾਦਸਯੋਜਨਾਯ ਪਰਿਸਾਯ ਅਤ੍ਤਾਦਾਨਪਰਿਦੀਪਨੰ ਤਿਤ੍ਥਿਯਮਦ੍ਦਨੰ – ''ਉਪਰਿਮਕਾਯਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਹੇਟ੍ਠਿਮਕਾਯਤੋ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ...ਪੇ॰... ਏਕੇਕਲੋਮਕੂਪਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਕੇਕਲੋਮਕੂਪਤੋ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਛਨ੍ਨੰ ਵਣ੍ਣਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੰ ਯਮਕਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਸਰੀਰਤੋ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਾ ਰਸ੍ਮਿਯੋ ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਭਵਗ੍ਗਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਸਕਲਦਸਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲਸ੍ਸ ਅਲਙ੍ਕਰਣਕਾਲੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਦੁਤਿਯਾ ਦੁਤਿਯਾ ਰਸ੍ਮਿਯੋ ਪੁਰਿਮਾਯ ਪੁਰਿਮਾਯ ਯਮਕਯਮਕਾ ਵਿਯ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਪਨ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨੰ ਭਵਙ੍ਗਪਰਿਵਾਸਸ੍ਸ ਲਹੁਕਤਾਯ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਆਚਿਣ੍ਣਵਸਿਤਾਯ ਚ, ਤਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸਾ ਤਸ੍ਸਾ ਪਨ ਰਸ੍ਮਿਯਾ ਆਵਜ੍ਜਨਪਰਿਕਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰਯੇਵ।

ਨੀਲਰਸ੍ਮਿਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿ ਭਗਵਾ ਨੀਲਕਸਿਣੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਪੀਤਰਸ੍ਮਿਅਤ੍ਥਾਯ ਪੀਤਕਸਿਣੰ, ਲੋਹਿਤਓਦਾਤਰਸ੍ਮਿਅਤ੍ਥਾਯ ਲੋਹਿਤਓਦਾਤਕਸਿਣੰ, ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਤ੍ਥਾਯ ਤੇਜੋਕਸਿਣੰ, ਉਦਕਧਾਰਤ੍ਥਾਯ ਆਪੋਕਸਿਣੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਸਤ੍ਥਾ ਚਙ੍ਕਮਤਿ, ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਾ ਨਿਸੀਦਤਿ ਵਾ ਸੇਯ੍ਯੰ ਵਾ ਕਪ੍ਪੇਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬੰ। ਏਤ੍ਥ ਏਕਮ੍ਪਿ ਸੀਲਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਬ੍ਬੰ ਸਮਾਧਿਕਿਚ੍ਚਮੇਵ। ਏਵੰ ਸੀਲੰ ਸਮਾਧਿੰ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ।

ਯਂ ਪਨ ਭਗਵਾ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਾਧਿਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ, ਏਕੂਨਤਿਂਸਵਸ੍ਸਕਾਲੇ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸਿਰੀਨਿਵਾਸਭੂਤਾ ਭਵਨਾ ਨਿਕ੍ਖਮ੍ਮ ਅਨੋਮਾਨਦੀਤੀਰੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ, ਛਬ੍ਬਸ੍ਸਾਨਿ ਪਧਾਨਯੋਗਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਵਿਸਾਖਪੁਣ੍ਣਮਾਯਂ ਉਰੁਵੇਲਗਾਮੇ ਸੁਜਾਤਾਯ ਦਿਨ੍ਨਂ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਦਿਬ੍ਬੋਜਂ ਮਧੁਪਾਯਾਸਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ, ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੇ ਦਕ੍ਖਿਣੁਤ੍ਤਰੇਨ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਸ੍ਸਤ੍ਥਦੁਮਰਾਜਾਨਂ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਪੁਬ੍ਬੁਤ੍ਤਰਭਾਗੇ ਠਿਤੋ ਤਿਣਸਨ੍ਥਾਰਂ ਸਨ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ, ਤਿਸਨ੍ਧਿਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ, ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਮੇਤ੍ਤਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਵੀਰਿਯਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਯ, ਚੁਦ੍ਦਸਹਤ੍ਥਪਲ੍ਲਙ੍ਕਵਰਗਤੋ ਸੁਵਣ੍ਣਪੀਠੇ ਠਪਿਤਂ ਰਜਤਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਵਿਯ ਪਞ੍ਚਾਸਹਤ੍ਥਂ ਬੋਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਕਤ੍ਵਾ, ਉਪਰਿ ਮਣਿਛਤ੍ਤੇਨ ਵਿਯ ਬੋਧਿਸਾਖਾਯ ਧਾਰਿਯਮਾਨੇ, ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੇ ਚੀਵਰੇ ਪਵਾਲਸਦਿਸੇਸੁ ਬੋਧਿਅਙ੍ਕੁਰੇਸੁ ਪਤਮਾਨੇਸੁ, ਸੂਰਿਯੇ ਅਤ੍ਥਂ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਮਾਰਬਲਂ ਵਿਧਮਿਤ੍ਵਾ, ਪਠਮਯਾਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵਾ, ਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮੇ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਂ ਵਿਸੋਧੇਤ੍ਵਾ, ਪਚ੍ਚੂਸਕਾਲੇ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨਮਾਚਿਣ੍ਣੇ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੇ ਞਾਣਂ ਓਤਾਰੇਤ੍ਵਾ, ਆਨਾਪਾਨਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ, ਤਦੇਵ ਪਾਦਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ, ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਧਿਗਤੇਨ ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿ, ਇਦਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਂ। ਏਵਂ ਸਮਾਧਿ ਪਞ੍ਞਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਹਤ੍ਥੇ ਉਦਕਂ ਪਾਤਿਯਂ ਉਦਕਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਪਾਤਿਯਂ ਉਦਕਂ ਘਟੇ ਉਦਕਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਘਟੇ ਉਦਕਂ ਕੋਲਮ੍ਬੇ ਉਦਕਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਕੋਲਮ੍ਬੇ ਉਦਕਂ ਚਾਟਿਯਂ ਉਦਕਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਚਾਟਿਯਂ ਉਦਕਂ ਮਹਾਕੁਮ੍ਭਿਯਂ ਉਦਕਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਮਹਾਕੁਮ੍ਭਿਯਂ ਉਦਕਂ ਕੁਸੋਬ੍ਭੇ ਉਦਕਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਕੁਸੋਬ੍ਭੇ ਉਦਕਂ ਕਨ੍ਦਰੇ ਉਦਕਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਕਨ੍ਦਰੇ ਉਦਕਂ ਕੁਨ੍ਨਦਿਯਂ ਉਦਕਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਕੁਨ੍ਨਦਿਯਂ ਉਦਕਂ ਪਞ੍ਚਮਹਾਨਦਿਯਂ ਉਦਕਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਪਞ੍ਚਮਹਾਨਦਿਯਂ ਉਦਕਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਚਕ੍ਕਵਾਲਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਂ ਸਿਨੇਰੁਪਾਦਕੇ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਪਾਤਿਯਂ ਉਦਕਂ ਉਪਨਿਧਾਯ ਹਤ੍ਥੇ ਉਦਕਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ... ਪੇ॰... ਸਿਨੇਰੁਪਾਦਕਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਂ ਉਪਨਿਧਾਯ ਚਕ੍ਕਵਾਲਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ। ਇਤਿ ਉਪਰੂਪਰਿ ਉਦਕਂ ਬਹੁਕਂ ਉਪਾਦਾਯ ਹੇਟ੍ਠਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਦਕਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਏਵਮੇਵ ਉਪਰਿ ਉਪਰਿ ਗੁਣੇ ਉਪਾਦਾਯ ਹੇਟ੍ਠਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸੀਲਂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਂ ਓਰਮਤ੍ਤਕਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ – ''ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਓਰਮਤ੍ਤਕਂ ਸੀਲਮਤ੍ਤਕ''ਨ੍ਤਿ।

ਯੇਨ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋਤਿ, ਏਤ੍ਥ –

''ਦੁਵੇ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਬੁਦ੍ਧੇਨਾਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਨਾ।
ਅਨ੍ਧੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਏਕੋ, ਕਲ੍ਯਾਣੇਕੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ''ਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਧਾਤੁਆਯਤਨਾਦੀਸੁ ਉਗ੍ਗਹਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਸਵਨਧਾਰਣਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਨਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਯਂ ਅਨ੍ਧਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ। ਯਸ੍ਸ ਤਾਨਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋ ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ। ਦੁਵਿਧੋਪਿ ਪਨੇਸ –

''ਪੁਥੂਨਂ ਜਨਨਾਦੀਹਿ, ਕਾਰਣੇਹਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ।
ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ, ਪੁਥੁਵਾਯਂ ਜਨੋ ਇਤਿ''॥

ਸੋ ਹਿ ਪੁਥੂਨਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਦੀਨਂ ਜਨਨਾਦੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ। ਯਥਾਹ –

''ਪੁਥੁ ਕਿਲੇਸੇ ਜਨੇਨ੍ਤੀਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਅਵਿਹਤਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਕਾਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਸਤ੍ਥਾਰਾਨਂ ਮੁਖੁਲ੍ਲੋਕਿਕਾਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਸਬ੍ਬਗਤੀਹਿ ਅਵੁਟ੍ਠਿਤਾਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਓਘੇਹਿ

ਵੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਪੁਥੁ ਸਨ੍ਤਾਪੇਹਿ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਨ੍ਤਿ, ਪੁਥੁ ਪਰਿਲ਼ਾਹੇਹਿ ਪਰਿਡਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਪੁਥੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਰਤ੍ਤਾ ਗਿਦ੍ਧਾ ਗਥਿਤਾ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਅਜ੍ਝੋਪਨ੍ਨਾ ਲਗ੍ਗਾ ਲਗ੍ਗਿਤਾ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਪਞ੍ਚਹਿ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਆਵੁਤਾ ਨਿਵੁਤਾ ਓਵੁਤਾ ਪਿਹਿਤਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਪਟਿਕੁਜ੍ਜਿਤਾਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ''ਤਿ। ਪੁਥੂਨੰ ਗਣਨਪਥਮਤੀਤਾਨੰ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਪਰਮ੍ਮੁਖਾਨੰ ਨੀਚਧਮ੍ਮਸਮਾਚਾਰਾਨੰ ਜਨਾਨੰ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾਪਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ, ਪੁਥੁਵਾਯੰ ਵਿਸੁੰਯੇਵ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਤੋ ਵਿਸੰਸਟ੍ਠੋ ਸੀਲਸੁਤਾਦਿਗੁਣਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਅਰਿਯੇਹਿ ਜਨੇਹੀਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋਤਿ।

ਤਥਾਗਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਭਗਵਾ ਤਥਾਗਤੋ। ਤਥਾ ਆਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਾ ਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਲਕ੍ਖਣਂ ਆਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਧਮ੍ਮੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਦਸ੍ਸਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਵਾਦਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਾਕਾਰਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ, ਅਭਿਭਵਨਟ੍ਠੇਨ ਤਥਾਗਤੋਤਿ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ **ਤਥਾ ਆਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ?** ਯਥਾ ਸਬ੍ਬਲੋਕਹਿਤਾਯ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਮਾਪਨ੍ਨਾ ਪੁਰਿਮਕਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਆਗਤਾ, ਯਥਾ ਵਿਪਸ੍ਸੀ ਭਗਵਾ ਆਗਤੋ, ਯਥਾ ਸਿਖੀ ਭਗਵਾ, ਯਥਾ ਵੇਸ੍ਸਭੂ ਭਗਵਾ, ਯਥਾ ਕਕੁਸਨ੍ਧੋ ਭਗਵਾ, ਯਥਾ ਕੋਣਾਗਮਨੋ ਭਗਵਾ, ਯਥਾ ਕਸ੍ਸਪੋ ਭਗਵਾ ਆਗਤੋ । ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਯੇਨ ਅਭਿਨੀਹਾਰੇਨ ਏਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਆਗਤਾ, ਤੇਨੇਵ ਅਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਆਗਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਯਥਾ ਵਿਪਸ੍ਸੀ ਭਗਵਾ...ਪੇ॰... ਯਥਾ ਕਸ੍ਸਪੋ ਭਗਵਾ ਦਾਨਪਾਰਮਿਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ, ਸੀਲਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਞ੍ਞਾਵੀਰਿਯਖਨ੍ਤਿਸਚ੍ਚਅਧਿਟ੍ਠਾਨਮੇਤ੍ਤਾਉਪੇਕ੍ਖਾਪਾਰਮਿਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ, ਇਮਾ ਦਸ ਪਾਰਮਿਯੋ, ਦਸ ਉਪਪਾਰਮਿਯੋ, ਦਸ ਪਰਮਤ੍ਥਪਾਰਮਿਯੋਤਿ ਸਮਤਿਂਸਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਅਙ੍ਗਪਰਿਚ੍ਚਾਗਂ, ਨਯਨਧਨਰਜ੍ਜਪੁਤ੍ਤਦਾਰਪਰਿਚ੍ਚਾਗਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਮਹਾਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗਪੁਬ੍ਬਚਰਿਯਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਞਾਤਤ੍ਥਚਰਿਯਾਦਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਿਚਰਿਯਾਯ ਕੋਟਿਂ ਪਤ੍ਵਾ ਆਗਤੋ; ਤਥਾ ਅਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਆਗਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਯਥਾ ਵਿਪਸ੍ਸੀ ਭਗਵਾ...ਪੇ॰... ਕਸ੍ਸਪੋ ਭਗਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ, ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ, ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰੂਹੇਤ੍ਵਾ ਆਗਤੋ, ਤਥਾ ਅਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਆਗਤੋ। ਏਵਂ ਤਥਾ ਆਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ।

''ਯਥੇਵ ਲੋਕਮ੍ਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਿਆਦਯੋ,
ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਵਂ ਮੁਨਯੋ ਇਧਾਗਤਾ।
ਤਥਾ ਅਯਂ ਸਕ੍ਯਮੁਨੀਪਿ ਆਗਤੋ,
ਤਥਾਗਤੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤੇਨ ਚਕ੍ਖੁਮਾ''ਤਿ॥

ਏਵਂ ਤਥਾ ਆਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ।

ਕਥਂ **ਤਥਾ ਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ?** ਯਥਾ ਸਮ੍ਪਤਿਜਾਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸੀ ਭਗਵਾ ਗਤੋ...ਪੇ॰... ਕਸ੍ਸਪੋ ਭਗਵਾ ਗਤੋ।

ਕਥਞ੍ਚ ਸੋ ਭਗਵਾ ਗਤੋ ? ਸੋ ਹਿ ਸਮ੍ਪਤਿ ਜਾਤੋਵ ਸਮੇਹਿ ਪਾਦੇਹਿ ਪਥਵਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਉਤ੍ਤਰਾਭਿਮੁਖੋ ਸਤ੍ਤਪਦਵੀਤਿਹਾਰੇਨ ਗਤੋ। ਯਥਾਹ – ''ਸਮ੍ਪਤਿਜਾਤੋ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਸਮੇਹਿ ਪਾਦੇਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਾਭਿਮੁਖੋ ਸਤ੍ਤਪਦਵੀਤਿਹਾਰੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੇਤਮ੍ਹਿ ਛਤ੍ਤੇ ਅਨੁਧਾਰਿਯਮਾਨੇ ਸਬ੍ਬਾ ਚ ਦਿਸਾ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਤਿ, ਆਸਭਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ – 'ਅਗ੍ਗੋਹਮਸ੍ਮਿ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਜੇਟ੍ਠੋਹਮਸ੍ਮਿ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਸੇਟ੍ਠੋਹਮਸ੍ਮਿ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਅਯਮਨ੍ਤਿਮਾ ਜਾਤਿ, ਨਤ੍ਥਿਦਾਨਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ'ਤਿ'' (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੧)।

ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਗਮਨਂ ਤਥਂ ਅਹੋਸਿ? ਅਵਿਤਥਂ ਅਨੇਕੇਸਂ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨ। ਯਞ੍ਹਿ ਸੋ ਸਮ੍ਪਤਿਜਾਤੋਵ ਸਮੇਹਿ ਪਾਦੇਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਚਤੁਰਿਦ੍ਧਿਪਾਦਪਟਿਲਾਭਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਂ।

ਉਤ੍ਤਰਾਭਿਮੁਖਭਾਵੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬਲੋਕੁਤ੍ਤਰਭਾਵਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਂ।

ਸਤ੍ਤਪਦਵੀਤਿਹਾਰੋ, ਸਤ੍ਤਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਰਤਨਪਟਿਲਾਭਸ੍ਸ।

“ਸੁਵਣ੍ਣਦਣ੍ਡਾ ਵੀਤਿਪਤਨ੍ਤਿ ਚਾਮਰਾ”ਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਚਾਮਰੁਕ੍ਖੇਪੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤਿਤ੍ਥਿਯਨਿਮ੍ਮਦ੍ਦਨਸ੍ਸ।

ਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਧਾਰਣਂ, ਅਰਹਤ੍ਤਵਿਮੁਤ੍ਤਿਵਰਵਿਮਲਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭਸ੍ਸ।

ਸਤ੍ਤਮਪਦੂਪਰਿ ਠਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਨੁਵਿਲੋਕਨਂ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਨਾਵਰਣਞਾਣਪਟਿਲਾਭਸ੍ਸ।

ਆਸਭਿਵਾਚਾਭਾਸਨਂ ਅਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਿਯਵਰਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਂ।

ਤਥਾ ਅਯਂ ਭਗਵਾਪਿ ਗਤੋ, ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਗਮਨਂ ਤਥਂ ਅਹੋਸਿ, ਅਵਿਤਥਂ, ਤੇਸਂਯੇਵ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨ।

ਤੇਨਾਹੁ ਪੋਰਾਣਾ –

“ਮੁਹੁਤ੍ਤਜਾਤੋਵ ਗਵਮ੍ਪਤੀ ਯਥਾ,
ਸਮੇਹਿ ਪਾਦੇਹਿ ਫੁਸੀ ਵਸੁਨ੍ਧਰਂ।
ਸੋ ਵਿਕ੍ਕਮੀ ਸਤ੍ਤ ਪਦਾਨਿ ਗੋਤਮੋ,
ਸੇਤਞ੍ਚ ਛਤ੍ਤਂ ਅਨੁਧਾਰਯੁਂ ਮਰੂ॥

ਗਨ੍ਤ੍ਵਾਨ ਸੋ ਸਤ੍ਤ ਪਦਾਨਿ ਗੋਤਮੋ,
ਦਿਸਾ ਵਿਲੋਕੇਸਿ ਸਮਾ ਸਮਨ੍ਤਤੋ।
ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਪੇਤਂ ਗਿਰਮਬ੍ਭੁਦੀਰਯਿ,
ਸੀਹੋ ਯਥਾ ਪਬ੍ਬਤਮੁਦ੍ਧਨਿਟ੍ਠਿਤੋ”ਤਿ॥

ਏਵਂ ਤਥਾ ਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ।

ਅਥ ਵਾ ਯਥਾ ਵਿਪਸ੍ਸੀ ਭਗਵਾ…ਪੇ॰… ਯਥਾ ਕਸ੍ਸਪੋ ਭਗਵਾ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਤਥੇਵ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪਹਾਯ ਗਤੋ , ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ, ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ, ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਪਹਾਯ ਞਾਣੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਦਾਲੇਤ੍ਵਾ, ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਅਰਤਿਂ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਨ ਨੀਵਰਣਕਵਾਟਂ ਉਗ੍ਘਾਟੇਤ੍ਵਾ, ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਂ ਵੂਪਸਮੇਤ੍ਵਾ, ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇਨ ਪੀਤਿਂ ਵਿਰਾਜੇਤ੍ਵਾ, ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇਨ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ ਪਹਾਯ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯੋ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ, ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਗਤੋ।

ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਪਹਾਯ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸੁਖਸਞ੍ਞਂ, ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ, ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਨ੍ਦਿਂ, ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਰਾਗਂ, ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮੁਦਯਂ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਆਦਾਨਂ, ਖਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਘਨਸਞ੍ਞਂ, ਵਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਆਯੂਹਨਂ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਧੁਵਸਞ੍ਞਂ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਣਿਧਿਂ, ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਭਿਨਿਵੇਸਂ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਾਰਾਦਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸਂ,

ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਿਨਿਵੇਸੰ, ਆਦੀਨਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਆਲਯਾਭਿਨਿਵੇਸੰ, ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖੰ, ਵਿਵਟ੍ਟਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸੰਯੋਗਾਭਿਨਿਵੇਸੰ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਦਿਟ੍ਠੇਕਟ੍ਠੇ ਕਿਲੇਸੇ ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਓਲ਼ਾਰਿਕੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਹਾਯ, ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਅਣੁਸਹਗਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਸਮੁਗ੍ਘਾਟੇਤ੍ਵਾ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਗਤੋ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਥਾ ਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ।

ਕਥੰ **ਤਥਲਕ੍ਖਣੰ ਆਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ?**ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਕਕ੍ਖਲ਼ਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੰ ਤਥੰ ਅਵਿਤਥੰ। ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਪਗ੍ਘਰਣਲਕ੍ਖਣੰ। ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਉਣ੍ਹਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੰ। ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਲਕ੍ਖਣੰ। ਆਕਾਸਧਾਤੁਯਾ ਅਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠਲਕ੍ਖਣੰ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਵਿਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣੰ।

ਰੂਪਸ੍ਸ ਰੁਪ੍ਪਨਲਕ੍ਖਣੰ। ਵੇਦਨਾਯ ਵੇਦਯਿਤਲਕ੍ਖਣੰ। ਸਞ੍ਞਾਯ ਸਞ੍ਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣੰ। ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਲਕ੍ਖਣੰ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣੰ।

ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਲਕ੍ਖਣੰ। ਵਿਚਾਰਸ੍ਸ ਅਨੁਮਜ੍ਜਨਲਕ੍ਖਣੰ ਪੀਤਿਯਾ ਫਰਣਲਕ੍ਖਣੰ। ਸੁਖਸ੍ਸ ਸਾਤਲਕ੍ਖਣੰ। ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਯ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣੰ। ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਫੁਸਨਲਕ੍ਖਣੰ।

ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣੰ। ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਲਕ੍ਖਣੰ। ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣੰ। ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣੰ। ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਪਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣੰ।

ਸਦ੍ਧਾਬਲਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਲਕ੍ਖਣੰ। ਵੀਰਿਯਬਲਸ੍ਸ ਕੋਸਜ੍ਜੇ, ਸਤਿਬਲਸ੍ਸ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚੇ। ਸਮਾਧਿਬਲਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ, ਪਞ੍ਞਾਬਲਸ੍ਸ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਕਮ੍ਪਿਯਲਕ੍ਖਣੰ।

ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣੰ। ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਵਿਚਯਲਕ੍ਖਣੰ। ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਲਕ੍ਖਣੰ। ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਫਰਣਲਕ੍ਖਣੰ। ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਵੂਪਸਮਲਕ੍ਖਣੰ। ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣੰ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਲਕ੍ਖਣੰ।

ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਸ੍ਸਨਲਕ੍ਖਣੰ। ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਲਕ੍ਖਣੰ। ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਯ ਪਰਿਗ੍ਗਹਲਕ੍ਖਣੰ। ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣੰ। ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵਸ੍ਸ ਵੋਦਾਨਲਕ੍ਖਣੰ। ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਲਕ੍ਖਣੰ। ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਯਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣੰ। ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣੰ।

ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਞ੍ਞਾਣਲਕ੍ਖਣੰ। ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਚੇਤਨਾਲਕ੍ਖਣੰ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣੰ। ਨਾਮਸ੍ਸ ਨਮਨਲਕ੍ਖਣੰ। ਰੂਪਸ੍ਸ ਰੁਪ੍ਪਨਲਕ੍ਖਣੰ। ਸਲ਼ਾਯਤਨਸ੍ਸ ਆਯਤਨਲਕ੍ਖਣੰ। ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਫੁਸਨਲਕ੍ਖਣੰ। ਵੇਦਨਾਯ ਵੇਦਯਿਤਲਕ੍ਖਣੰ। ਤਣ੍ਹਾਯ ਹੇਤੁਲਕ੍ਖਣੰ। ਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਗਹਣਲਕ੍ਖਣੰ। ਭਵਸ੍ਸ ਆਯੂਹਨਲਕ੍ਖਣੰ। ਜਾਤਿਯਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣੰ। ਜਰਾਯ ਜੀਰਣਲਕ੍ਖਣੰ। ਮਰਣਸ੍ਸ ਚੁਤਿਲਕ੍ਖਣੰ।

ਧਾਤੂਨੰ ਸੁਞ੍ਞਤਾਲਕ੍ਖਣੰ। ਆਯਤਨਾਨੰ ਆਯਤਨਲਕ੍ਖਣੰ। ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਉਪਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣੰ। ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨੰ ਪਦਹਨਲਕ੍ਖਣੰ। ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨੰ ਇਜ੍ਝਨਲਕ੍ਖਣੰ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਅਧਿਪਤਿਲਕ੍ਖਣੰ। ਬਲਾਨੰ ਅਕਮ੍ਪਿਯਲਕ੍ਖਣੰ। ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨੰ ਨਿਯ੍ਯਾਨਲਕ੍ਖਣੰ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਹੇਤੁਲਕ੍ਖਣੰ।

ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਤਥਲਕ੍ਖਣਂ। ਸਮਥਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣਂ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਲਕ੍ਖਣਂ। ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਂ ਏਕਰਸਲਕ੍ਖਣਂ। ਯੁਗਨਦ੍ਧਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਲਕ੍ਖਣਂ।

ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸਂਵਰਲਕ੍ਖਣਂ। ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣਂ। ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਦਸ੍ਸਨਲਕ੍ਖਣਂ।

ਖਯੇ ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਨਲਕ੍ਖਣਂ। ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇ ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਲਕ੍ਖਣਂ।

ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਮੂਲਲਕ੍ਖਣਂ। ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਲਕ੍ਖਣਂ। ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਸਮੋਧਾਨਲਕ੍ਖਣਂ। ਵੇਦਨਾਯ ਸਮੋਸਰਣਲਕ੍ਖਣਂ। ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਮੁਖਲਕ੍ਖਣਂ। ਸਤਿਯਾ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਲਕ੍ਖਣਂ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਤਤੁਤ੍ਤਰਿਯਲਕ੍ਖਣਂ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਰਲਕ੍ਖਣਂ... ਅਮਤੋਗਧਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨਲਕ੍ਖਣਂ ਤਥਂ ਅਵਿਤਥਂ। ਏਵਂ ਤਥਲਕ੍ਖਣਂ ਞਾਣਗਤਿਯਾ ਆਗਤੋ ਅਵਿਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ। ਏਵਂ ਤਥਲਕ੍ਖਣਂ ਆਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ।

ਕਥਂ **ਤਥਧਮ੍ਮੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ?** ਤਥਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ। ਯਥਾਹ – ''ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਨਿ ਅਵਿਤਥਾਨਿ ਅਨਞ੍ਞਥਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ? 'ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ'ਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਮੇਤਂ ਅਵਿਤਥਮੇਤਂ ਅਨਞ੍ਞਥਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੯੦) ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ। ਤਾਨਿ ਚ ਭਗਵਾ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਥੋ ਹੇਤ੍ਥ ਗਤਸਦ੍ਦੋ।

ਅਪਿ ਚ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਭੂਤਸਮੁਦਾਗਤਟ੍ਠੋ ਤਥੋ ਅਵਿਤਥੋ ਅਨਞ੍ਞਥੋ...ਪੇ॰..., ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਭੂਤਸਮੁਦਾਗਤਟ੍ਠੋ ਤਥੋ ਅਵਿਤਥੋ ਅਨਞ੍ਞਥੋ...ਪੇ॰..., ਤਥਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੋ...ਪੇ॰..., ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੋ ਤਥੋ ਅਵਿਤਥੋ ਅਨਞ੍ਞਥੋ। ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਭਗਵਾ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਤਸ੍ਮਾਪਿ ਤਥਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਂ ਤਥਧਮ੍ਮੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ।

ਕਥਂ **ਤਥਦਸ੍ਸਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ?** ਭਗਵਾ ਯਂ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ...ਪੇ॰..., ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਪਜਾਯ ਅਪਰਿਮਾਣਾਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਅਪਰਿਮਾਣਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ ਆਪਾਥਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਂ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਚ, ਤੇਨ ਤਂ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤੇਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਕਪਦਵਸੇਨ ਵਾ। ''ਕਤਮਂ ਤਂ ਰੂਪਂ ਰੂਪਾਯਤਨਂ? ਯਂ ਰੂਪਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਵਣ੍ਣਨਿਭਾ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਸਪ੍ਪਟਿਘਂ ਨੀਲਂ ਪੀਤਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੬੧੬) ਨਯੇਨ ਅਨੇਕੇਹਿ ਨਾਮੇਹਿ ਤੇਰਸਹਿ ਵਾਰੇਹਿ ਦ੍ਵੇਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਨਯੇਹਿ ਵਿਭਜ੍ਜਮਾਨਂ ਤਥਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਵਿਤਥਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾਦੀਸੁਪਿ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੁ ਸਦ੍ਦਾਦੀਸੁ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ''ਯਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਪਜਾਯ ਦਿਟ੍ਠਂ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਤਂ ਪਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤਂ ਅਨੁਵਿਚਰਿਤਂ ਮਨਸਾ, ਤਮਹਂ ਜਾਨਾਮਿ। ਤਮਹਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿਂ, ਤਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵਿਦਿਤਂ, ਤਂ ਤਥਾਗਤੋ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਸੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪)। ਏਵਂ ਤਥਦਸ੍ਸਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਤਥਦਸ੍ਸੀ ਅਤ੍ਥੇ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਪਦਸਮ੍ਭਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕਥਂ **ਤਥਵਾਦਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ?** ਯਂ ਰਤ੍ਤਿਂ ਭਗਵਾ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੇ ਅਪਰਾਜਿਤਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਾਰਾਨਂ ਮਤ੍ਥਕਂ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਯਞ੍ਚ ਰਤ੍ਤਿਂ ਯਮਕਸਾਲਾਨਮਨ੍ਤਰੇ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿ, ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਪਞ੍ਚਚਤ੍ਤਾਲੀਸਵਸ੍ਸਪਰਿਮਾਣੇ ਕਾਲੇ ਪਠਮਬੋਧਿਯਾਪਿ ਮਜ੍ਝਿਮਬੋਧਿਯਾਪਿ ਪਚ੍ਛਿਮਬੋਧਿਯਾਪਿ ਯਂ ਭਗਵਤਾ ਭਾਸਿਤਂ – ਸੁਤ੍ਤਂ, ਗੇਯ੍ਯਂ...ਪੇ॰... ਵੇਦਲ੍ਲਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਚ ਅਨੁਪਵਜ੍ਜਂ, ਅਨੂਨਮਨਧਿਕਂ, ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ, ਰਾਗਮਦਨਿਮ੍ਮਦਨਂ, ਦੋਸਮੋਹਮਦਨਿਮ੍ਮਦਨਂ। ਨਤ੍ਥਿ ਤਤ੍ਥ ਵਾਲਗ੍ਗਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਵਕ੍ਖਲਿਤਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਏਕਮੁਦ੍ਦਿਕਾਯ ਲਞ੍ਛਿਤਂ ਵਿਯ, ਏਕਨਾਲ਼ਿਯਾ ਮਿਤਂ ਵਿਯ, ਏਕਤੁਲਾਯ ਤੁਲਿਤਂ ਵਿਯ ਚ, ਤਥਮੇਵ ਹੋਤਿ ਅਵਿਤਥਂ ਅਨਞ੍ਞਥਂ।

ਤੇਨਾਹ – ‘‘ਯਞ੍ਚ, ਚੁਨ੍ਦ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਰਤ੍ਤਿਂ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਯਂ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਭਾਸਤਿ ਲਪਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਤਥੇਵ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ। ਤਸ੍ਮਾ ‘ਤਥਾਗਤੋ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੩)। ਗਦਤ੍ਥੋ ਹੇਤ੍ਥ ਗਤਸਦ੍ਦੋ। ਏਵਂ ਤਥਵਾਦਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ।

ਅਪਿ ਚ ਆਗਦਨਂ ਆਗਦੋ, ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਯੋ ਅਵਿਪਰੀਤੋ ਆਗਦੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ, ਦ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਤ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਏਵਮੇਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਕਥਂ **ਤਥਾਕਾਰਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ?** ਭਗਵਤੋ ਹਿ ਵਾਚਾਯ ਕਾਯੋ ਅਨੁਲੋਮੇਤਿ, ਕਾਯਸ੍ਸਪਿ ਵਾਚਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵਾਦੀ ਤਥਾਕਾਰੀ, ਯਥਾਕਾਰੀ ਤਥਾਵਾਦੀ ਚ ਹੋਤਿ। ਏਵਂਭੂਤਸ੍ਸ ਚਸ੍ਸ ਯਥਾਵਾਚਾ, ਕਾਯੋਪਿ ਤਥਾ ਗਤੋ ਪਵਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਚ ਕਾਯੋ, ਵਾਚਾਪਿ ਤਥਾ ਗਤਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਤਥਾਗਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ – ‘‘ਯਥਾਵਾਦੀ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਤਥਾਕਾਰੀ, ਯਥਾਕਾਰੀ ਤਥਾਵਾਦੀ । ਇਤਿ ਯਥਾਵਾਦੀ ਤਥਾਕਾਰੀ ਯਥਾਕਾਰੀ ਤਥਾਵਾਦੀ। ਤਸ੍ਮਾ ‘ਤਥਾਗਤੋ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੩)। ਏਵਂ ਤਥਾਕਾਰਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ।

ਕਥਂ **ਅਭਿਭਵਨਟ੍ਠੇਨ ਤਥਾਗਤੋ?** ਉਪਰਿ ਭਵਗ੍ਗਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਵੀਚਿਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਿਰਿਯਂ ਅਪਰਿਮਾਣਾਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇ ਅਭਿਭਵਤਿ ਸੀਲੇਨਪਿ ਸਮਾਧਿਨਾਪਿ ਪਞ੍ਞਾਯਪਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾਪਿ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨਪਿ ਨ ਤਸ੍ਸ ਤੁਲਾ ਵਾ ਪਮਾਣਂ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ; ਅਤੁਲੋ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਰਾਜਾਤਿਰਾਜਾ ਦੇਵਦੇਵੋ ਸਕ੍ਕਾਨਂ ਅਤਿਸਕ੍ਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਅਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾ। ਤੇਨਾਹ – ‘‘ਸਦੇਵਕੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਪਜਾਯ ਤਥਾਗਤੋ ਅਭਿਭੂ ਅਨਭਿਭੂਤੋ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁਦਸੋ ਵਸਵਤ੍ਤੀ, ਤਸ੍ਮਾ ‘ਤਥਾਗਤੋ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ।

ਤਤ੍ਰੇਵਂ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਗਦੋ ਵਿਯ ਅਗਦੋ। ਕੋ ਪਨੇਸ? ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਮਯੋ ਚੇਵ ਪੁਞ੍ਞੁਸ੍ਸਯੋ ਚ। ਤੇਨ ਹੇਸ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਭਿਸਕ੍ਕੋ ਦਿਬ੍ਬਾਗਦੇਨ ਸਪ੍ਪੇ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਪਰਪ੍ਪਵਾਦਿਨੋ ਸਦੇਵਕਞ੍ਚ ਲੋਕਂ ਅਭਿਭਵਤਿ। ਇਤਿ ਸਬ੍ਬਾਲੋਕਾਭਿਭਵਨੇ ਤਥੋ ਅਵਿਪਰੀਤੋ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਮਯੋ ਚੇਵ ਪੁਞ੍ਞੁਸ੍ਸਯੋ ਚ ਅਗਦੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ। ਦ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਤ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਅਭਿਭਵਨਟ੍ਠੇਨ ਤਥਾਗਤੋ।

ਅਪਿ ਚ ਤਥਾਯ ਗਤੋਤਿਪਿ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਂ ਗਤੋਤਿਪਿ ਤਥਾਗਤੋ। **ਗਤੋ**ਤਿ ਅਵਗਤੋ, ਅਤੀਤੋ ਪਤ੍ਤੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਤ੍ਥ ਸਕਲਲੋਕਂ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਤਥਾਯ ਗਤੋ ਅਵਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ। ਲੋਕਸਮੁਦਯਂ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਤਥਾਯ ਗਤੋ ਅਤੀਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ। ਲੋਕਨਿਰੋਧਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਤਥਾਯ ਗਤੋ ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ। ਲੋਕਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਤਥਂ ਗਤੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾ –

> ‘‘ਲੋਕੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਲੋਕਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੋ ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ। ਲੋਕਸਮੁਦਯੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਲੋਕਸਮੁਦਯੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਹੀਨੋ। ਲੋਕਨਿਰੋਧੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਲੋਕਨਿਰੋਧੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ। ਲੋਕਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ, ਲੋਕਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਭਾਵਿਤਾ। ਯਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ। ਤਸ੍ਮਾ, ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੩)।

ਤਸ੍ਸਪਿ ਏਵਂ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਚ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਭਾਵਦੀਪਨੇ ਮੁਖਮਤ੍ਤਮੇਵ। ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਪਨ ਤਥਾਗਤੋਵ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਭਾਵਂ ਵਣ੍ਣੇਯ੍ਯ।

ਕਤਮਞ੍ਚ ਤੰ ਭਿਕ੍ਖਵੇਤਿ ਯੇਨ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇਨ ਓਰਮਤ੍ਤਕੇਨ ਸੀਲਮਤ੍ਤਕੇਨ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੰ ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਤੰ ਕਤਮਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ? ਤਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਾ ਨਾਮ ਅਦਿਟ੍ਠਜੋਤਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਦਿਟ੍ਠਸੰਸਨ੍ਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਅਨੁਮਤਿਪੁਚ੍ਛਾ, ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾ ਪੁਚ੍ਛਾਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ ਹੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ **ਅਦਿਟ੍ਠਜੋਤਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ?** ਪਕਤਿਯਾ ਲਕ੍ਖਣੰ ਅਞ੍ਞਾਤੰ ਹੋਤਿ, ਅਦਿਟ੍ਠੰ ਅਤੁਲਿਤੰ ਅਤੀਰਿਤੰ ਅਵਿਭੂਤੰ ਅਵਿਭਾਵਿਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਾਯ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਤੁਲਨਾਯ ਤੀਰਣਾਯ ਵਿਭਾਵਨਾਯ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਅਯੰ ਅਦਿਟ੍ਠਜੋਤਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ।

ਕਤਮਾ **ਦਿਟ੍ਠਸੰਸਨ੍ਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ?** ਪਕਤਿਯਾ ਲਕ੍ਖਣੰ ਞਾਤੰ ਹੋਤਿ, ਦਿਟ੍ਠੰ ਤੁਲਿਤੰ ਤੀਰਿਤੰ ਵਿਭੂਤੰ ਵਿਭਾਵਿਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੰਸਨ੍ਦਨਤ੍ਥਾਯ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਸੰਸਨ੍ਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ।

ਕਤਮਾ **ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ?** ਪਕਤਿਯਾ ਸੰਸਯਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਮਤਿਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋ, ਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਜਾਤੋ, ''ਏਵੰ ਨੁ ਖੋ, ਨ ਨੁ ਖੋ, ਕਿਨ੍ਨੁ ਖੋ, ਕਥੰ ਨੁ ਖੋ''ਤਿ। ਸੋ ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਤ੍ਥਾਯ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਅਯੰ ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ।

ਕਤਮਾ **ਅਨੁਮਤਿਪੁਚ੍ਛਾ?** ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਅਨੁਮਤਿਯਾ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ – ''ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੂਪੰ ਨਿਚ੍ਚੰ ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚੰ ਵਾ''ਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚੰ, ਭਨ੍ਤੇ। ਯੰ ਪਨਾਨਿਚ੍ਚੰ , ਦੁਕ੍ਖੰ ਵਾ ਤੰ ਸੁਖੰ ਵਾਤਿ? ਦੁਕ੍ਖੰ ਭਨ੍ਤੇਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੧) ਸਬ੍ਬੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਅਯੰ ਅਨੁਮਤਿਪੁਚ੍ਛਾ।

ਕਤਮਾ **ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾ ਪੁਚ੍ਛਾ?** ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਯ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ?...ਪੇ॰... ਅਟ੍ਠਿਮੇ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾ। ਕਤਮੇ ਅਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਯੰ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾ ਪੁਚ੍ਛਾ।

ਇਤਿ ਇਮਾਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਅਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਤਾਵ ਕਸ੍ਸਚਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਦਿਟ੍ਠਜੋਤਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ ਨਤ੍ਥਿ। ''ਇਦੰ ਨਾਮ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੰਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਸ੍ਸੇਵ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਦਿਟ੍ਠਸੰਸਨ੍ਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾਪਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਏਕਧਮ੍ਮੇਪਿ ਆਸਪ੍ਪਨਾ ਪਰਿਸਪ੍ਪਨਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੇਯੇਵ ਸਬ੍ਬਾ ਕਙ੍ਖਾ ਛਿਨ੍ਨਾ; ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾਪਿ ਨਤ੍ਥਿਯੇਵ। ਅਵਸੇਸਾ ਪਨ ਦ੍ਵੇ ਪੁਚ੍ਛਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਾਸੁ ਅਯੰ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾ ਪੁਚ੍ਛਾ ਨਾਮ।

੮. ਇਦਾਨਿ ਤੰ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਪੁਚ੍ਛਿਤਮਤ੍ਥੰ ਕਥੇਤੁੰ ''ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੰ ਪਹਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ ਪਾਣਸ੍ਸ ਅਤਿਪਾਤੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ, ਪਾਣਵਧੋ, ਪਾਣਘਾਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਪਾਣੋ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਵੋਹਾਰਤੋ ਸਤ੍ਤੋ, ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਪਾਣੇ ਪਾਣਸਞ੍ਞਿਨੋ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੁਪਚ੍ਛੇਦਕਉਪਕ੍ਕਮਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰਾਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਵਧਕਚੇਤਨਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ। ਸੋ ਗੁਣਵਿਰਹਿਤੇਸੁ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਦੀਸੁ ਪਾਣੇਸੁ ਖੁਦ੍ਦਕੇ ਪਾਣੇ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਮਹਾਸਰੀਰੇ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਕਸ੍ਮਾ? ਪਯੋਗਮਹਨ੍ਤਤਾਯ। ਪਯੋਗਸਮਤ੍ਤੇਪਿ ਵਤ੍ਥੁਮਹਨ੍ਤਤਾਯ। ਗੁਣਵਨ੍ਤੇਸੁ ਮਨੁਸ੍ਸਾਦੀਸੁ ਅਪ੍ਪਗੁਣੇ ਪਾਣੇ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਮਹਾਗੁਣੇ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ। ਸਰੀਰਗੁਣਾਨੰ ਪਨ ਸਮਭਾਵੇ ਸਤਿ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਉਪਕ੍ਕਮਾਨਞ੍ਚ ਮੁਦੁਤਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਤਿਬ੍ਬਤਾਯ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਸਮ੍ਭਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਪਾਣੋ, ਪਾਣਸਞ੍ਞਿਤਾ, ਵਧਕਚਿਤ੍ਤੰ, ਉਪਕ੍ਕਮੋ, ਤੇਨ ਮਰਣਨ੍ਤਿ । ਛ ਪਯੋਗਾ – ਸਾਹਤ੍ਥਿਕੋ, ਆਣਤ੍ਤਿਕੋ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੋ, ਥਾਵਰੋ, ਵਿਜ੍ਜਾਮਯੋ, ਇਦ੍ਧਿਮਯੋਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨਤ੍ਥੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਯਮਾਨੇ ਅਤਿਵਿਯ ਪਪਞ੍ਚੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਯਾਮ, ਅਞ੍ਞਞ੍ਚ ਏਵਰੂਪੰ। ਅਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਪਨ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕੰ ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥੰ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

ਪਹਾਯਾਤਿ ਇਮਂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਚੇਤਨਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਂ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ। **ਪਟਿਵਿਰਤੋ**ਤਿ ਪਹੀਨਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤਤੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਤੋ ਓਰਤੋ ਵਿਰਤੋਵ। ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਗੇਵ ਕਾਯਿਕਾਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਅਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਪਦੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸਮਣੋਤਿ ਭਗਵਾ ਸਮਿਤਪਾਪਤਾਯ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰੋ। **ਗੋਤਮੋ**ਤਿ ਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਭਗਵਾਯੇਵ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋਪਿ ਪਟਿਵਿਰਤੋ, ਦੇਸਨਾ ਪਨ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਏਵਂ ਆਗਤਾ, ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ਦੀਪੇਨ੍ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਵਸੇਨਾਪਿ ਦੀਪੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਨਿਹਿਤਦਣ੍ਡੋ ਨਿਹਿਤਸਤ੍ਥੋਤਿ ਪਰੂਪਘਾਤਤ੍ਥਾਯ ਦਣ੍ਡਂ ਵਾ ਸਤ੍ਥਂ ਵਾ ਆਦਾਯ ਅਵਤ੍ਤਨਤੋ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਦਣ੍ਡੋ ਚੇਵ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸਤ੍ਥੋ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦਣ੍ਡਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਵਸੇਸਂ ਉਪਕਰਣਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਹੇਠਨਭਾਵਤੋ ਸਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਂ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਕਤ੍ਤਰਦਣ੍ਡਂ ਵਾ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਂ ਵਾ ਵਾਸਿਂ ਪਿਪ੍ਫਲਿਕਂ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਂ ਪਰੂਪਘਾਤਤ੍ਥਾਯ। ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਹਿਤਦਣ੍ਡੋ ਨਿਹਿਤਸਤ੍ਥੋ ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਲਜ੍ਜੀਤਿ ਪਾਪਜਿਗੁਚ੍ਛਨਲਕ੍ਖਣਾਯ ਲਜ੍ਜਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਦਯਾਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਦਯਂ ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤਂ ਆਪਨ੍ਨੋ। **ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ**ਤਿ; ਸਬ੍ਬੇ ਪਾਣਭੂਤੇ ਹਿਤੇਨ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕੋ। ਤਾਯ ਦਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਾਣਭੂਤਾਨਂ ਹਿਤਚਿਤ੍ਤਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤਿ ਪਾਲੇਤਿ । **ਇਤਿ ਵਾ ਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ**ਤਿ ਏਵਂ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਵੇ। ਵਾ ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਰਿ ''ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ ਪਹਾਯਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਂ ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਵਾ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਵਿਕਪ੍ਪਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ – ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਵਦਮਾਨੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ''ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਪਾਣਂ ਨ ਹਨਤਿ, ਨ ਘਾਤੇਤਿ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਸਮਨੁਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਰਤੋ ਇਮਸ੍ਮਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਾ; ਅਹੋ, ਵਤ ਰੇ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਮਹਨ੍ਤਾ''ਤਿ, ਇਤਿ ਮਹਨ੍ਤਂ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਣ੍ਣਂ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮੋਪਿ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਂ ਓਰਮਤ੍ਤਕਂ ਆਚਾਰਸੀਲਮਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵਕ੍ਖਤਿ। ਉਪਰਿ ਅਸਾਧਾਰਣਭਾਵਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਣ੍ਣਂ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋਵ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਅਨਾਗਾਮਿਅਰਹਨ੍ਤੋਪਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿਯੇਵ; ਤਥਾਗਤੋਯੇਵ ਪਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਂ ਵੋ ਉਪਰਿ ਵਕ੍ਖਾਮੀਤਿ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ। ਇਤੋ ਪਰਂ ਪਨ ਅਪੁਬ੍ਬਪਦਮੇਵ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮ।

ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ ਪਹਾਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਆਦਾਨਂ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ, ਪਰਸਂਹਰਣਂ, ਥੇਯ੍ਯਂ, ਚੋਰਿਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਦਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ, ਯਤ੍ਥ ਪਰੋ ਯਥਾਕਾਮਕਾਰਿਤਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਅਦਣ੍ਡਾਰਹੋ ਅਨੁਪਵਜ੍ਜੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੇ ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਤਦਾਦਾਯਕਉਪਕ੍ਕਮਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਥੇਯ੍ਯਚੇਤਨਾ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ। ਤਂ ਹੀਨੇ ਪਰਸਨ੍ਤਕੇ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਂ, ਪਣੀਤੇ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਂ, ਕਸ੍ਮਾ? ਵਤ੍ਥੁਪਣੀਤਤਾਯ। ਵਤ੍ਥੁਸਮਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਗੁਣਾਧਿਕਾਨਂ ਸਨ੍ਤਕੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਂ । ਤਂ ਤਂ ਗੁਣਾਧਿਕਂ ਉਪਾਦਾਯ ਤਤੋ ਤਤੋ ਹੀਨਗੁਣਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਂ।

ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਸਮ੍ਭਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ, ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਸਞ੍ਞਿਤਾ, ਥੇਯ੍ਯਚਿਤ੍ਤਂ, ਉਪਕ੍ਕਮੋ, ਤੇਨ ਹਰਣਨ੍ਤਿ। ਛ ਪਯੋਗਾ – ਸਾਹਤ੍ਥਿਕਾਦਯੋਵ। ਤੇ ਚ ਖੋ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਥੇਯ੍ਯਾਵਹਾਰੋ, ਪਸਯ੍ਹਾਵਹਾਰੋ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਵਹਾਰੋ, ਪਰਿਕਪ੍ਪਾਵਹਾਰੋ, ਕੁਸਾਵਹਾਰੋਤਿ ਇਮੇਸਂ ਅਵਹਾਰਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ। ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਦਿਨ੍ਨਮੇਵ ਆਦਿਯਤੀਤਿ **ਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ।** ਚਿਤ੍ਤੇਨਪਿ ਦਿਨ੍ਨਮੇਵ ਪਟਿਕਙ੍ਖਤੀਤਿ **ਦਿਨ੍ਨਪਾਟਿਕਙ੍ਖੀ।** ਥੇਨੇਤੀਤਿ ਥੇਨੋ। ਨ ਥੇਨੇਨ **ਅਥੇਨੇਨ।** ਅਥੇਨਤ੍ਤਾਯੇਵ **ਸੁਚਿਭੂਤੇਨ। ਅਤ੍ਤਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਨ। ਅਥੇਨਂ ਸੁਚਿਭੂਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਂ

ਪਠਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਯਥਾ ਚ ਇਧ, ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ।

ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਅਸੇਟ੍ਠਚਰਿਯੰ। ਬ੍ਰਹ੍ਮੰ ਸੇਟ੍ਠੰ ਆਚਾਰੰ ਚਰਤੀਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ। **ਆਰਾਚਾਰੀ**ਤਿ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਤੋ ਦੂਰਚਾਰੀ। **ਮੇਥੁਨਾ**ਤਿ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਮੇਥੁਨਕਾਤਿ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰੇਹਿ ਪਟਿਸੇਵਿਤਬ੍ਬਤੋ ਮੇਥੁਨਾਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯੰ ਗਤਾ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ। **ਗਾਮਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਗਾਮਵਾਸੀਨੰ ਧਮ੍ਮਾ।

੯. **ਮੁਸਾਵਾਦੰ ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਮੁਸਾ**ਤਿ ਵਿਸੰਵਾਦਨਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਭਞ੍ਜਨਕੋ ਵਚੀਪਯੋਗੋ ਕਾਯਪਯੋਗੋ, ਵਾ ਵਿਸੰਵਾਦਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਪਨਸ੍ਸ ਪਰਵਿਸੰਵਾਦਕਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾ ਮੁਸਾਵਾਦੋ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ, '**ਮੁਸਾ**'ਤਿ ਅਭੂਤੰ ਅਤਚ੍ਛੰ ਵਤ੍ਥੁ। '**ਵਾਦੋ**'ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਭੂਤਤੋ ਤਚ੍ਛਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨੰ। ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਪਨ ਅਤਥੰ ਵਤ੍ਥੁੰ ਤਥਤੋ ਪਰੰ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਤਥਾਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾ ਮੁਸਾਵਾਦੋ। ਸੋ ਯਮਤ੍ਥੰ ਭਞ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਤਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ।

ਅਪਿ ਚ ਗਹਟ੍ਠਾਨੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕੰ ਅਦਾਤੁਕਾਮਤਾਯ ਨਤ੍ਥੀਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਸਕ੍ਖਿਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਭਞ੍ਜਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੋ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨੰ ਅਪ੍ਪਕਮ੍ਪਿ ਤੇਲੰ ਵਾ ਸਪ੍ਪਿੰ ਵਾ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਹਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ – ''ਅਜ੍ਜ ਗਾਮੇ ਤੇਲੰ ਨਦੀ ਮਞ੍ਞੇ ਸਨ੍ਦਤੀ''ਤਿ ਪੂਰਣਕਥਾਨਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਅਦਿਟ੍ਠੰਯੇਵ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਦਨ੍ਤਾਨੰ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ।

ਤਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਭਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਅਤਥੰ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਿਸੰਵਾਦਨਚਿਤ੍ਤੰ, ਤਜ੍ਜੋ ਵਾਯਾਮੋ, ਪਰਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਵਿਜਾਨਨਨ੍ਤਿ। ਏਕੋ ਪਯੋਗੋ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕੋਵ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਵਾ ਕਾਯਪਟਿਬਦ੍ਧੇਨ ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਵਾ ਪਰਵਿਸੰਵਾਦਨਕਿਰਿਯਾਕਰਣੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਾਯ ਚੇ ਕਿਰਿਯਾਯ ਪਰੋ ਤਮਤ੍ਥੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਯੰ ਕਿਰਿਯਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਚੇਤਨਾਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਮੁਸਾਵਾਦਕਮ੍ਮੁਨਾ ਬਜ੍ਝਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਯਥਾ ਕਾਯਕਾਯਪਟਿਬਦ੍ਧਵਾਚਾਹਿ ਪਰੰ ਵਿਸੰਵਾਦੇਤਿ, ਤਥਾ ''ਇਦਮਸ੍ਸ ਭਣਾਹੀ''ਤਿ ਆਣਾਪੇਨ੍ਤੋਪਿ ਪਣ੍ਣੰ ਲਿਖਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਤੋ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋਪਿ, ''ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਏਵੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਕੁਡ੍ਡਾਦੀਸੁ ਲਿਖਿਤ੍ਵਾ ਠਪੇਨ੍ਤੋਪਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥ ਆਣਤ੍ਤਿਕਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਥਾਵਰਾਪਿ ਪਯੋਗਾ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਪਨ ਅਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਵੀਮੰਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ।

ਸਚ੍ਚੰ ਵਦਤੀਤਿ **ਸਚ੍ਚਵਾਦੀ।** ਸਚ੍ਚੇਨ ਸਚ੍ਚੰ ਸਨ੍ਦਹਤਿ ਘਟੇਤੀਤਿ **ਸਚ੍ਚਸਨ੍ਧੋ।** ਨ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਮੁਸਾ ਵਦਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੋ ਹਿ ਪੁਰਿਸੋ ਕਦਾਚਿ ਮੁਸਾ ਵਦਤਿ, ਕਦਾਚਿ ਸਚ੍ਚੰ, ਤਸ੍ਸ ਮੁਸਾਵਾਦੇਨ ਅਨ੍ਤਰਿਤਤ੍ਤਾ ਸਚ੍ਚੰ ਸਚ੍ਚੇਨ ਨ ਘਟੀਯਤਿ; ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਨ ਸਚ੍ਚਸਨ੍ਧੋ। ਅਯੰ ਪਨ ਨ ਤਾਦਿਸੋ, ਜੀਵਿਤਹੇਤੁਪਿ ਮੁਸਾ ਅਵਤ੍ਵਾ ਸਚ੍ਚੇਨ ਸਚ੍ਚੰ ਸਨ੍ਦਹਤਿ ਯੇਵਾਤਿ ਸਚ੍ਚਸਨ੍ਧੋ।

ਥੇਤੋਤਿ ਥਿਰੋ ਥਿਰਕਥੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਕੋ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਹਲਿਦ੍ਦਿਰਾਗੋ ਵਿਯ, ਥੁਸਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਨਿਖਾਤਖਾਣੁ ਵਿਯ, ਅਸ੍ਸਪਿਟ੍ਠੇ ਠਪਿਤਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਮਿਵ ਚ ਨ ਥਿਰਕਥੋ ਹੋਤਿ, ਏਕੋ ਪਾਸਾਣਲੇਖਾ ਵਿਯ, ਇਨ੍ਦਖੀਲੋ ਵਿਯ ਚ ਥਿਰਕਥੋ ਹੋਤਿ, ਅਸਿਨਾ ਸੀਸੰ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੇਪਿ ਦ੍ਵੇ ਕਥਾ ਨ ਕਥੇਤਿ, ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਥੇਤੋ।

ਪਚ੍ਚਯਿਕੋਤਿ ਪਤ੍ਤਿਯਾਯਿਤਬ੍ਬਕੋ, ਸਦ੍ਧਾਯਿਤਬ੍ਬਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ ਹੋਤਿ, ''ਇਦੰ ਕੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਸੁਕੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਵਚਨੰ ਸਦ੍ਦਹਥਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਕੋ ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ ਹੋਤਿ, ''ਇਦੰ ਕੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਸੁਕੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਯਦਿ ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਇਦਮੇਵ ਪਮਾਣੰ, ਇਦਾਨਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮੇਵ ਇਦ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ। **ਅਵਿਸੰਵਾਦਕੋ ਲੋਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਾਯ ਸਚ੍ਚਵਾਦਿਤਾਯ ਲੋਕੰ ਨ ਵਿਸੰਵਾਦੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਿਸੁਣਂ ਵਾਚਂ ਪਹਾਯਾਤਿਆਦੀਸੁ ਯਾਯ ਵਾਚਾਯ ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਹਦਯੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਿਯਭਾਵਂ, ਪਰਸ੍ਸ ਚ ਸੁਞ੍ਞਭਾਵਂ ਕਰੋਤਿ, ਸਾ ਪਿਸੁਣਾ ਵਾਚਾ।

ਯਾਯ ਪਨ ਅਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਪਰਮ੍ਪਿ ਫਰੁਸਂ ਕਰੋਤਿ, ਯਾ ਵਾਚਾ ਸਯਮ੍ਪਿ ਫਰੁਸਾ, ਨੇਵ ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ ਨ ਹਦਯਙ੍ਗਮਾ, ਅਯਂ ਫਰੁਸਾ ਵਾਚਾ।

ਯੇਨ ਸਮ੍ਫਂ ਪਲਪਤਿ ਨਿਰਤ੍ਥਕਂ, ਸੋ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ।

ਤੇਸਂ ਮੂਲਭੂਤਾ ਚੇਤਨਾਪਿ ਪਿਸੁਣਵਾਚਾਦਿਨਾਮੇਵ ਲਭਤਿ, ਸਾ ਏਵ ਚ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰੇਸਂ ਵਾ ਭੇਦਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਿਯਕਮ੍ਯਤਾਯ ਵਾ ਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾ ਪਿਸੁਣਵਾਚਾ। ਸਾ ਯਸ੍ਸ ਭੇਦਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਗੁਣਤਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਾ, ਮਹਾਗੁਣਤਾਯ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾ।

ਤਸ੍ਸਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਭਾਰਾ – ਭਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬੋ ਪਰੋ, ''ਇਤਿ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਵਿਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਭੇਦਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਤਾ ਵਾ, ''ਇਤਿ ਅਹਂ ਪਿਯੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕੋ''ਤਿ ਪਿਯਕਮ੍ਯਤਾ ਵਾ, ਤਜ੍ਜੋ ਵਾਯਾਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਵਿਜਾਨਨਨ੍ਤਿ। **ਇਮੇਸਂ ਭੇਦਾਯਾ**ਤਿ, ਯੇਸਂ ਇਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸੁਤਂ ਤੇਸਂ ਭੇਦਾਯ।

ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਤਾਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਵਾ ਸਮਾਨੁਪਜ੍ਝਾਯਕਾਦੀਨਂ ਵਾ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਕਾਰਣੇਨ ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਏਕਮੇਕਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ''ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਈਦਿਸੇ ਕੁਲੇ ਜਾਤਾਨਂ ਏਵਂ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾਨਂ ਇਦਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਨਂ ਕਤ੍ਤਾ ਅਨੁਕਤ੍ਤਾ। **ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਧਾਨਾਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾ। ਦ੍ਵੇ ਜਨੇ ਸਮਗ੍ਗੇ ਦਿਸ੍ਵਾ – ''ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਏਵਰੂਪੇ ਕੁਲੇ ਜਾਤਾਨਂ ਏਵਰੂਪੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨਂ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਮੇਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮਗ੍ਗੋ ਆਰਾਮੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਮਗ੍ਗਾਰਾਮੋ।** ਯਤ੍ਥ ਸਮਗ੍ਗਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਸਿਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮਗ੍ਗਰਾਮੋਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿ, ਅਯਮੇਵੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮਗ੍ਗਰਤੋ**ਤਿ ਸਮਗ੍ਗੇਸੁ ਰਤੋ, ਤੇ ਪਹਾਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਗਨ੍ਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮਗ੍ਗੇ ਦਿਸ੍ਵਾਪਿ ਸੁਤ੍ਵਾਪਿ ਨਨ੍ਦਤੀਤਿ **ਸਮਗ੍ਗਨਨ੍ਦੀ, ਸਮਗ੍ਗਕਰਣਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ**ਤਿ ਯਾ ਵਾਚਾ ਸਤ੍ਤੇ ਸਮਗ੍ਗੇਯੇਵ ਕਰੋਤਿ , ਤਂ ਸਾਮਗ੍ਗਿਗੁਣਪਰਿਦੀਪਿਕਮੇਵ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ, ਨ ਇਤਰਨ੍ਤਿ।

ਪਰਸ੍ਸ ਮਮ੍ਮਚ੍ਛੇਦਕਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਏਕਨ੍ਤਫਰੁਸਚੇਤਨਾ ਫਰੁਸਾਵਾਚਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਆਵਿਭਾਵਤ੍ਥਮਿਦਂ ਵਤ੍ਥੁ – ਏਕੋ ਕਿਰ ਦਾਰਕੋ ਮਾਤੁਵਚਨਂ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਅਰਞ੍ਞਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਂ ਮਾਤਾ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੁਮਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀ – ''ਚਣ੍ਡਾ ਤਂ ਮਹਿਂਸੀ ਅਨੁਬਨ੍ਧਤੂ''ਤਿ ਅਕ੍ਕੋਸਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਤਥੇਵ ਅਰਞ੍ਞੇ ਮਹਿਂਸੀ ਉਟ੍ਠਾਸਿ। ਦਾਰਕੋ ''ਯਂ ਮਮ ਮਾਤਾ ਮੁਖੇਨ ਕਥੇਸਿ, ਤਂ ਮਾ ਹੋਤੁ, ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ ਤਂ ਹੋਤੂ''ਤਿ, ਸਚ੍ਚਕਿਰਿਯਮਕਾਸਿ। ਮਹਿਂਸੀ ਤਤ੍ਥੇਵ ਬਦ੍ਧਾ ਵਿਯ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਵਂ ਮਮ੍ਮਚ੍ਛੇਦਕੋਪਿ ਪਯੋਗੋ ਚਿਤ੍ਤਸਣ੍ਹਤਾਯ ਨ ਫਰੁਸਾ ਵਾਚਾ ਹੋਤਿ। ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਹਿ ਕਦਾਚਿ ਪੁਤ੍ਤਕੇ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ – ''ਚੋਰਾ ਵੋ ਖਣ੍ਡਾਖਣ੍ਡਂ ਕਰੋਨ੍ਤੂ''ਤਿ, ਉਪ੍ਪਲਪਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚ ਨੇਸਂ ਉਪਰਿ ਪਤਨ੍ਤਂ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਾ ਚ ਕਦਾਚਿ ਨਿਸ੍ਸਿਤਕੇ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ – ''ਕਿਂ ਇਮੇ ਅਹਿਰੀਕਾ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਿਨੋ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਨਿਦ੍ਧਮਥ ਨੇ''ਤਿ, ਅਥ ਚ ਨੇਸਂ ਆਗਮਾਧਿਗਮਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਣ੍ਹਤਾਯ ਫਰੁਸਾ ਵਾਚਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਵਚਨਸਣ੍ਹਤਾਯ ਅਫਰੁਸਾ ਵਾਚਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਮਾਰਾਪੇਤੁਕਾਮਸ੍ਸ – ''ਇਮਂ ਸੁਖਂ ਸਯਾਪੇਥਾ''ਤਿ ਵਚਨਂ ਅਫਰੁਸਾ ਵਾਚਾ ਹੋਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਫਰੁਸਤਾਯ ਪਨੇਸਾ ਫਰੁਸਾ ਵਾਚਾਵ। ਸਾ ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਗੁਣਤਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਾ, ਮਹਾਗੁਣਤਾਯ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਤਯੋ ਸਮ੍ਭਾਰਾ – ਅਕ੍ਕੋਸਿਤਬ੍ਬੋ ਪਰੋ, ਕੁਪਿਤਚਿਤ੍ਤਂ, ਅਕ੍ਕੋਸਨਾਤਿ।

ਨੇਲਾਤਿ ਏਲਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੋਸੋ, ਨਾਸ੍ਸਾ ਏਲਨ੍ਤਿ ਨੇਲਾ, ਨਿਦ੍ਦੋਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਨੇਲਙ੍ਗੋ ਸੇਤਪਚ੍ਛਾਦੋ''ਤਿ, (ਉਦਾ॰ ੬੫) ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨੇਲਂ ਵਿਯ। **ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ**ਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮਧੁਰਤਾਯ ਕਣ੍ਣਾਨਂ ਸੁਖਾ, ਸੂਚਿਵਿਜ੍ਝਨਂ ਵਿਯ ਕਣ੍ਣਸੂਲਂ ਨ ਜਨੇਤਿ। ਅਤ੍ਥਮਧੁਰਤਾਯ

ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਕੋਪਂ ਅਜਨੇਤ੍ਵਾ ਪੇਮਂ ਜਨੇਤੀਤਿ **ਪੇਮਨੀਯਾ।** ਹਦਯਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਪ੍ਪਟਿਹਞ੍ਞਮਾਨਾ ਸੁਖੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਵਿਸਤੀਤਿ **ਹਦਯਙ੍ਗਮਾ।** ਗੁਣਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤਾਯ ਪੁਰੇ ਭਵਾਤਿ **ਪੋਰੀ** ਪੁਰੇ ਸਂਵਡ੍ਢਨਾਰੀ ਵਿਯ ਸੁਕੁਮਾਰਾਤਿਪਿ **ਪੋਰੀ।** ਪੁਰਸ੍ਸ ਏਸਾਤਿਪਿ **ਪੋਰੀ।** ਨਗਰਵਾਸੀਨਂ ਕਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਗਰਵਾਸਿਨੋ ਹਿ ਯੁਤ੍ਤਕਥਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਿਤਿਮਤ੍ਤਂ ਪਿਤਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਭਾਤਿਮਤ੍ਤਂ ਭਾਤਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਮਾਤਿਮਤ੍ਤਂ ਮਾਤਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਏਵਰੂਪੀ ਕਥਾ ਬਹੁਨੋ ਜਨਸ੍ਸ ਕਨ੍ਤਾ ਹੋਤੀਤਿ **ਬਹੁਜਨਕਨ੍ਤਾ।** ਕਨ੍ਤਭਾਵੇਨੇਵ ਬਹੁਨੋ ਜਨਸ੍ਸ ਮਨਾਪਾ ਚਿਤ੍ਤਵੁਡ੍ਢਿਕਰਾਤਿ **ਬਹੁਜਨਮਨਾਪਾ।**

ਅਨਤ੍ਥਵਿਞ੍ਞਾਪਿਕਾ ਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਅਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ। ਸੋ ਆਸੇਵਨਮਨ੍ਦਤਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਆਸੇਵਨਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਸਮ੍ਭਾਰਾ – ਭਾਰਤਯੁਦ੍ਧਸੀਤਾਹਰਣਾਦਿਨਿਰਤ੍ਥਕਕਥਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਤਾ, ਤਥਾਰੂਪੀ ਕਥਾ ਕਥਨਞ੍ਚ।

ਕਾਲੇਨ ਵਦਤੀਤਿ **ਕਾਲਵਾਦੀ** ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਕਾਲਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਵਦਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਭੂਤਂ ਤਥਂ ਤਚ੍ਛਂ ਸਭਾਵਮੇਵ ਵਦਤੀਤਿ **ਭੂਤਵਾਦੀ।** ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਤ੍ਥਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਵਦਤੀਤਿ **ਅਤ੍ਥਵਾਦੀ।** ਨਵਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਦਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ** ਸਂਵਰਵਿਨਯਪਹਾਨਵਿਨਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਦਤੀਤਿ **ਵਿਨਯਵਾਦੀ।**

ਨਿਧਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਠਪਨੋਕਾਸੋ, ਨਿਧਾਨਮਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਨਿਧਾਨਵਤੀ।** ਹਦਯੇ ਨਿਧਾਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਕਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਲੇਨਾ**ਤਿ ਏਵਰੂਪਿਂ ਭਾਸਮਾਨੋਪਿ ਚ – ''ਅਹਂ ਨਿਧਾਨਵਤਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਨ ਅਕਾਲੇਨ ਭਾਸਤਿ, ਯੁਤ੍ਤਕਾਲਂ ਪਨ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾਵ ਭਾਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਾਪਦੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਉਪਮਂ, ਸਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਯਨ੍ਤਵਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾਸ੍ਸਾ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਏਵਂ ਭਾਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕੇਹਿਪਿ ਨਯੇਹਿ ਵਿਭਜਨ੍ਤੇਨ ਪਰਿਯਾਦਾਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਭਾਸਤਿ। ਯਂ ਵਾ ਸੋ ਅਤ੍ਥਵਾਦੀ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਤਿ, ਤੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਸਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਭਾਸਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

੧੦. **ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਸਮਾਰਮ੍ਭਾ**ਤਿ ਮੂਲਬੀਜਂ ਖਨ੍ਧਬੀਜਂ ਫਲੁਬੀਜਂ ਅਗ੍ਗਬੀਜਂ ਬੀਜਬੀਜਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਸ੍ਸ ਬੀਜਗਾਮਸ੍ਸ ਚੇਵ, ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਨੀਲਤਿਣਰੁਕ੍ਖਾਦਿਕਸ੍ਸ ਭੂਤਗਾਮਸ੍ਸ ਚ ਸਮਾਰਮ੍ਭਾ, ਛੇਦਨਭੇਦਨਪਚਨਾਦਿਭਾਵੇਨ ਵਿਕੋਪਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਕਭਤ੍ਤਿਕੋਤਿ ਪਾਤਰਾਸਭਤ੍ਤਂ ਸਾਯਮਾਸਭਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਭਤ੍ਤਾਨਿ, ਤੇਸੁ ਪਾਤਰਾਸਭਤ੍ਤਂ ਅਨ੍ਤੋਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ, ਇਤਰਂ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਅਨ੍ਤੋ ਅਰੁਣੇਨ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤੋਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਦਸਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਏਕਭਤ੍ਤਿਕੋਵ ਹੋਤਿ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਏਕਭਤ੍ਤਿਕੋ''ਤਿ।

ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਭੋਜਨਂ ਰਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਉਪਰਤੋਤਿ **ਰਤ੍ਤੂਪਰਤੋ।** ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਯਾਵ ਸੂਰਿਯਤ੍ਥਙ੍ਗਮਨਾ ਭੋਜਨਂ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਂ ਨਾਮ। ਤਤੋ ਵਿਰਤਤ੍ਤਾ **ਵਿਰਤੋ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਾ।** ਕਦਾ ਵਿਰਤੋ? ਅਨੋਮਾਨਦੀਤੀਰੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ।

ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਅਨਨੁਲੋਮਤ੍ਤਾ ਵਿਸੂਕਂ ਪਟਾਣੀਭੂਤਂ ਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਂ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਨਚ੍ਚਨਨਚ੍ਚਾਪਨਾਦਿਵਸੇਨ ਨਚ੍ਚਾ ਚ ਗੀਤਾ ਚ ਵਾਦਿਤਾ ਚ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਮਯੂਰਨਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨਪਿ ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਨਚ੍ਚਾਦੀਨਂ ਵਿਸੂਕਭੂਤਾ ਦਸ੍ਸਨਾ ਚਾਤਿ **ਨਚ੍ਚਗੀਤਵਾਦਿਤਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਾ।** ਨਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਯੋਜੇਤੁਂ ਵਾ ਪਰੇਹਿ ਪਯੋਜਾਪੇਤੁਂ ਵਾ ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਪਸ੍ਸਿਤੁਂ ਵਾ ਨੇਵ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਞ੍ਚ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ।

ਮਾਲਾਦੀਸੁ **ਮਾਲਾ**ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪੁਪ੍ਫਂ। **ਗਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਨ੍ਧਜਾਤਂ। **ਵਿਲੇਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਛਵਿਰਾਗਕਰਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਿਲ਼ਨ੍ਧਨ੍ਤੋ ਧਾਰੇਤਿ ਨਾਮ, ਊਨਟ੍ਠਾਨਂ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਮਣ੍ਡੇਤਿ ਨਾਮ, ਗਨ੍ਧਵਸੇਨ ਛਵਿਰਾਗਵਸੇਨ ਚ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤੋ ਵਿਭੂਸੇਤਿ ਨਾਮ। **ਠਾਨਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਾਰਣਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਾਯ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਚੇਤਨਾਯ ਤਾਨਿ ਮਾਲਾਧਾਰਣਾਦੀਨਿ ਮਹਾਜਨੋ ਕਰੋਤਿ, ਤਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਮਾਣਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ। **ਮਹਾਸਯਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਕਪ੍ਪਿਯਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਂ। ਤਤੋ ਵਿਰਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਜਾਤਰੂਪਨ੍ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਂ। **ਰਜਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਹਾਪਣੋ, ਲੋਹਮਾਸਕੋ, ਜਤੁਮਾਸਕੋ, ਦਾਰੁਮਾਸਕੋਤਿ ਯੇ ਵੋਹਾਰਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਉਭਯਸ੍ਸਾਪਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ, ਨੇਵ ਨਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਪੇਤਿ, ਨ ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਸਾਦਿਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਆਮਕਧਞ੍ਞਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਤਿ, ਸਾਲਿਵੀਹਿਯਵਗੋਧੂਮਕਙ੍ਗੁਵਰਕਕੁਦ੍ਰੂਸਕਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਵਿਧਸ੍ਸਾਪਿ ਆਮਕਧਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਏਤੇਸਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਮੇਵ, ਆਮਸਨਮ੍ਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ। **ਆਮਕਮਂਸਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਓਦਿਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ ਆਮਕਮਂਸਮਚ੍ਛਾਨਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਨੋ ਆਮਸਨਂ।

ਇਤ੍ਥਿਕੁਮਾਰਿਕਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪੁਰਿਸਨ੍ਤਰਗਤਾ, ਇਤਰਾ ਕੁਮਾਰਿਕਾ ਨਾਮ, ਤਾਸਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਮ੍ਪਿ ਆਮਸਨਮ੍ਪਿ ਅਕਪ੍ਪਿਯਮੇਵ।

ਦਾਸਿਦਾਸਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦਾਸਿਦਾਸਵਸੇਨੇਵ ਤੇਸਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ‘‘ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕਂ ਦਮ੍ਮਿ, ਆਰਾਮਿਕਂ ਦਮ੍ਮੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਅਜੇਲਕਾਦੀਸੁ ਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਪਰਿਯੋਸਾਨੇਸੁ ਕਪ੍ਪਿਯਾਕਪ੍ਪਿਯਨਯੋ ਵਿਨਯਵਸੇਨ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ **ਖੇਤ੍ਤਂ** ਨਾਮ ਯਸ੍ਮਿਂ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਂ ਰੁਹਤਿ। **ਵਤ੍ਥੁ** ਨਾਮ ਯਸ੍ਮਿਂ ਅਪਰਣ੍ਣਂ ਰੁਹਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਰੁਹਤਿ, ਤਂ ਖੇਤ੍ਤਂ। ਤਦਤ੍ਥਾਯ ਅਕਤਭੂਮਿਭਾਗੋ **ਵਤ੍ਥੁ।** ਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਸੀਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਵਾਪਿਤਲਾਕਾਦੀਨਿਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨੇਵ।

ਦੂਤੇਯਜਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੂਤਕਮ੍ਮਂ, ਗਿਹੀਨਂ ਪਹਿਤਂ ਪਣ੍ਣਂ ਵਾ ਸਾਸਨਂ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਗਮਨਂ। **ਪਹਿਣਗਮਨਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਘਰਾ ਘਰਂ ਪੇਸਿਤਸ੍ਸ ਖੁਦ੍ਦਕਗਮਨਂ। ਅਨੁਯੋਗੋ ਨਾਮ ਤਦੁਭਯਕਰਣਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਦੂਤੇਯਜਪਹਿਣਗਮਨਾਨਂ ਅਨੁਯੋਗਾਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਾਤਿ ਕਯਾ ਚ ਵਿਕ੍ਕਯਾ ਚ। ਤੁਲਾਕੂਟਾਦੀਸੁ **ਕੂਟ**ਨ੍ਤਿ ਵਞ੍ਚਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਤੁਲਾਕੂਟਂ ਨਾਮ ਰੂਪਕੂਟਂ ਅਙ੍ਗਕੂਟਂ, ਗਹਣਕੂਟਂ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕੂਟਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਰੂਪਕੂਟਂ** ਨਾਮ ਦ੍ਵੇ ਤੁਲਾ ਸਮਰੂਪਾ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਮਹਤਿਯਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਦਦਨ੍ਤੋ ਖੁਦ੍ਦਿਕਾਯ ਦੇਤਿ। **ਅਙ੍ਗਕੂਟਂ** ਨਾਮ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਪਚ੍ਛਾਭਾਗੇ ਹਤ੍ਥੇਨ ਤੁਲਂ ਅਕ੍ਕਮਤਿ, ਦਦਨ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ। **ਗਹਣਕੂਟਂ** ਨਾਮ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਮੂਲੇ ਰਜ੍ਜੁਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਦਦਨ੍ਤੋ ਅਗ੍ਗੇ। **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕੂਟਂ** ਨਾਮ ਤੁਲਂ ਸੁਸਿਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋ ਅਯਚੁਣ੍ਣਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਤਂ ਪਚ੍ਛਾਭਾਗੇ ਕਰੋਤਿ, ਦਦਨ੍ਤੋ ਅਗ੍ਗਭਾਗੇ।

ਕਂਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਪਾਤਿ, ਤਾਯ ਵਞ੍ਚਨਂ **ਕਂਸਕੂਟਂ।** ਕਥਂ? ਏਕਂ ਸੁਵਣ੍ਣਪਾਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਾ ਦ੍ਵੇ ਤਿਸ੍ਸੋ ਲੋਹਪਾਤਿਯੋ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੇ ਕਰੋਤਿ, ਤਤੋ ਜਨਪਦਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਅਡ੍ਢਂ ਕੁਲਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ – ‘‘ਸੁਵਣ੍ਣਭਾਜਨਾਨਿ ਕਿਣਥਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਘੇ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ਸਮਗ੍ਘਤਰਂ ਦਾਤੁਕਾਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਤੇਹਿ – ‘‘ਕਥਂ ਇਮੇਸਂ ਸੁਵਣ੍ਣਭਾਵੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ, ‘‘ਵੀਮਂਸਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਥਾ’’ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਪਾਤਿਂ ਪਾਸਾਣੇ ਘਂਸਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਾ ਪਾਤਿਯੋ ਦਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਮਾਨਕੂਟਂ ਨਾਮ ਹਦਯਭੇਦਸਿਖਾਭੇਦਰਜ੍ਜੁਭੇਦਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਹਦਯਭੇਦੋ** ਸਪ੍ਪਿਤੇਲਾਦਿਮਿਨਨਕਾਲੇ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾਛਿਦ੍ਦੇਨ ਮਾਨੇਨ – ''ਸਣਿਕਂ ਆਸਿਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋਭਾਜਨੇ ਬਹੁਂ ਪਗ੍ਘਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਦਦਨ੍ਤੋ ਛਿਦ੍ਦਂ ਪਿਧਾਯ ਸੀਘਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਦੇਤਿ।

ਸਿਖਾਭੇਦੋ ਤਿਲਤਣ੍ਡੁਲਾਦਿਮਿਨਨਕਾਲੇ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਸਣਿਕਂ ਸਿਖਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਦਦਨ੍ਤੋ ਵੇਗੇਨ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸਿਖਂ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਦੇਤਿ।

ਰਜ੍ਜੁਭੇਦੋ ਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਮਿਨਨਕਾਲੇ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਲਞ੍ਜਂ ਅਲਭਨ੍ਤਾ ਹਿ ਖੇਤ੍ਤਂ ਅਮਹਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਮਹਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਿਨਨ੍ਤਿ।

ਉਕ੍ਕੋਟਨਾਦੀਸੁ **ਉਕ੍ਕੋਟਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਮਿਕੇ ਸਾਮਿਕੇ ਕਾਤੁਂ ਲਞ੍ਜਗ੍ਗਹਣਂ। **ਵਞ੍ਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਉਪਾਯੇਹਿ ਪਰੇਸਂ ਵਞ੍ਚਨਂ। ਤਤ੍ਰਿਦਮੇਕਂ ਵਤ੍ਥੁ – ਏਕੋ ਕਿਰ ਲੁਦ੍ਦਕੋ ਮਿਗਞ੍ਚ ਮਿਗਪੋਤਕਞ੍ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ , ਤਮੇਕੋ ਧੁਤ੍ਤੋ – ''ਕਿਂ ਭੋ, ਮਿਗੋ ਅਗ੍ਘਤਿ, ਕਿਂ ਮਿਗਪੋਤਕੋ''ਤਿ ਆਹ। ''ਮਿਗੋ ਦ੍ਵੇ ਕਹਾਪਣੇ, ਮਿਗਪੋਤਕੋ ਏਕ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ ਏਕਂ ਕਹਾਪਣਂ ਦਤ੍ਵਾ ਮਿਗਪੋਤਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਥੋਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਵਤ੍ਤੋ – ''ਨ ਮੇ ਭੋ, ਮਿਗਪੋਤਕੇਨ ਅਤ੍ਥੋ, ਮਿਗਂ ਮੇ ਦੇਹੀ''ਤਿ ਆਹ। ਤੇਨ ਹਿ – ਦ੍ਵੇ ਕਹਾਪਣੇ ਦੇਹੀਤਿ। ਸੋ ਆਹ – ''ਨਨੁ ਤੇ ਭੋ, ਮਯਾ ਪਠਮਂ ਏਕੋ ਕਹਾਪਣੋ ਦਿਨ੍ਨੋ''ਤਿ? ''ਆਮ, ਦਿਨ੍ਨੋ''ਤਿ। ''ਇਦਂ ਮਿਗਪੋਤਕਂ ਗਣ੍ਹ, ਏਵਂ ਸੋ ਚ ਕਹਾਪਣੋ, ਅਯਞ੍ਚ ਕਹਾਪਣਗ੍ਘਨਕੋ ਮਿਗਪੋਤਕੋਤਿ ਦ੍ਵੇ ਕਹਾਪਣਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਸੋ ''ਕਾਰਣਂ ਵਦਤੀ''ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਮਿਗਪੋਤਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਮਿਗਂ ਅਦਾਸੀਤਿ। **ਨਿਕਤੀ**ਤਿ ਯੋਗਵਸੇਨ ਵਾ ਮਾਯਾਵਸੇਨ ਵਾ ਅਪਾਮਙ੍ਗਂ ਪਾਮਙ੍ਗਨ੍ਤਿ, ਅਮਣਿਂ ਮਣਿਨ੍ਤਿ, ਅਸੁਵਣ੍ਣਂ ਸੁਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਪਤਿਰੂਪਕੇਨ ਵਞ੍ਚਨਂ। **ਸਾਚਿਯੋਗੋ**ਤਿ ਕੁਟਿਲਯੋਗੋ, ਏਤੇਸਂਯੇਵ ਉਕ੍ਕੋਟਨਾਦੀਨਮੇਤਂ ਨਾਮਂ। ਤਸ੍ਮਾ – ਉਕ੍ਕੋਟਨਸਾਚਿਯੋਗੋ, ਵਞ੍ਚਨਸਾਚਿਯੋਗੋ, ਨਿਕਤਿਸਾਚਿਯੋਗੋਤਿ, ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਕੇਚਿ ਅਞ੍ਞਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਂ ਸਾਚਿਯੋਗੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਪਨ ਵਞ੍ਚਨੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ।

ਛੇਦਨਾਦੀਸੁ **ਛੇਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਚ੍ਛੇਦਨਾਦਿ। **ਵਧੋ**ਤਿ ਮਾਰਣਂ। **ਬਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਰਜ੍ਜੁਬਨ੍ਧਨਾਦੀਹਿ ਬਨ੍ਧਨਂ। **ਵਿਪਰਾਮੋਸੋ**ਤਿ ਹਿਮਵਿਪਰਾਮੋਸੋ, ਗੁਮ੍ਬਵਿਪਰਾਮੋਸੋਤਿ ਦੁਵਿਧੋ। ਯਂ ਹਿਮਪਾਤਸਮਯੇ ਹਿਮੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਜਨਂ ਮੁਸਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਹਿਮਵਿਪਰਾਮੋਸੋ। ਯਂ ਗੁਮ੍ਬਾਦੀਹਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਮੁਸਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਗੁਮ੍ਬਵਿਪਰਾਮੋਸੋ। **ਆਲੋਪੋ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਗਾਮਨਿਗਮਾਦੀਨਂ ਵਿਲੋਪਕਰਣਂ। **ਸਹਸਾਕਾਰੋ**ਤਿ ਸਾਹਸਿਕਕਿਰਿਯਾ। ਗੇਹਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਉਰੇ ਸਤ੍ਥਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਇਚ੍ਛਿਤਭਣ੍ਡਾਨਂ ਗਹਣਂ। ਏਵਮੇਤਸ੍ਮਾ ਛੇਦਨ...ਪੇ॰... ਸਹਸਾਕਾਰਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋਤਿ। ਇਤਿ ਵਾ ਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯਾਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚੂਲ਼ਸੀਲਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ।

ਮਜ੍ਝਿਮਸੀਲਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧. ਇਦਾਨਿ ਮਜ੍ਝਿਮਸੀਲਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ੍ਤੋ ''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨੇਕੇ ਭੋਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਪਦਵਣ੍ਣਨਾ। **ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯਾਨੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਫਲਞ੍ਚ ਇਧਲੋਕਞ੍ਚ ਪਰਲੋਕਞ੍ਚ ਸਦ੍ਦਹਿਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਾਨਿ। 'ਅਯਂ ਮੇ ਞਾਤੀ'ਤਿ ਵਾ, 'ਮਿਤ੍ਤੋ'ਤਿ ਵਾ, ਇਦਂ ਪਟਿਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਦਂ ਵਾ ਤੇਨ ਕਤਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਏਵਂ ਨ ਦਿਨ੍ਨਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ਦਿਨ੍ਨਾਨਿ ਹਿ ਨ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ । **ਭੋਜਨਾਨੀ**ਤਿ ਦੇਸਨਾਸੀਸਮਤ੍ਤਮੇਤਂ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯਾਨਿ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਚੀਵਰਾਨਿ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਸੇਵਮਾਨਾ ਗਿਲਾਨਭੇਸਜ੍ਜਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾਤਿ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ।

ਸੇਯਜਥਿਦਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤੋ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਕਤਮੋ ਸੋ ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮੋ, ਯਸ੍ਸ ਸਮਾਰਮ੍ਭਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀਤਿ। ਤਤੋ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **ਮੂਲਬੀਜ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਮੂਲਬੀਜਂ** ਨਾਮ ਹਲਿਦ੍ਦਿ, ਸਿਙ੍ਗਿਵੇਰਂ, ਵਚਾ, ਵਚਤ੍ਤਂ, ਅਤਿਵਿਸਾ, ਕਟੁਕਰੋਹਿਣੀ, ਉਸੀਰਂ, ਭਦ੍ਦਮੁਤ੍ਤਕਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ। **ਖਨ੍ਧਬੀਜਂ** ਨਾਮ ਅਸ੍ਸਤ੍ਥੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧੋ, ਪਿਲਕ੍ਖੋ, ਉਦੁਮ੍ਬਰੋ, ਕਚ੍ਛਕੋ, ਕਪਿਤ੍ਥਨੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿ। **ਫਲੁਬੀਜਂ** ਨਾਮ ਉਚ੍ਛੁ, ਨਲ਼ੋ, ਵੇਲ਼ੂਤਿ ਏਵਮਾਦਿ। **ਅਗ੍ਗਬੀਜਂ** ਨਾਮ ਅਜ੍ਜਕਂ, ਫਣਿਜ੍ਜਕਂ, ਹਿਰਿਵੇਰਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ। **ਬੀਜਬੀਜਂ** ਨਾਮ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਂ ਅਪਰਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਹੇਤਂ ਰੁਕ੍ਖਤੋ ਵਿਯੋਜਿਤਂ ਵਿਰੁਹਨਸਮਤ੍ਥਮੇਵ ''ਬੀਜਗਾਮੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਰੁਕ੍ਖਤੋ ਪਨ ਅਵਿਯੋਜਿਤਂ ਅਸੁਕ੍ਖਂ ''ਭੂਤਗਾਮੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਭੂਤਗਾਮਸਮਾਰਮ੍ਭੋ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਵਤ੍ਥੁ, ਬੀਜਗਾਮਸਮਾਰਮ੍ਭੋ ਦੁਕ੍ਕਟਵਤ੍ਥੂਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੧੨. **ਸਨ੍ਨਿਧਿਕਾਰਪਰਿਭੋਗ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਧਿਕਤਸ੍ਸ ਪਰਿਭੋਗਂ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਵਿਧਾ ਕਥਾ, ਵਿਨਯਵਸੇਨ ਚ ਸਲ੍ਲੇਖਵਸੇਨ ਚ। ਵਿਨਯਵਸੇਨ ਤਾਵ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਨ੍ਨਂ ਅਜ੍ਜ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਅਪਰਜ੍ਜੁ ਸਨ੍ਨਿਧਿਕਾਰਕਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਭੋਗੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ । ਅਤ੍ਤਨਾ ਲਦ੍ਧਂ ਪਨ ਸਾਮਣੇਰਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ, ਤੇਹਿ ਲਦ੍ਧਂ ਠਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਪਨ ਨ ਹੋਤਿ।

ਪਾਨਸਨ੍ਨਿਧਿਮ੍ਹਿਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਾਨਂ ਨਾਮ ਅਮ੍ਬਪਾਨਾਦੀਨਿ ਅਟ੍ਠ ਪਾਨਾਨਿ, ਯਾਨਿ ਚ ਤੇਸਂ ਅਨੁਲੋਮਾਨਿ। ਤੇਸਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਵਤ੍ਥਸਨ੍ਨਿਧਿਮ੍ਹਿ ਅਨਧਿਟ੍ਠਿਤਂ ਅਵਿਕਪ੍ਪਿਤਂ ਸਨ੍ਨਿਧਿ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਲ੍ਲੇਖਞ੍ਚ ਕੋਪੇਤਿ, ਅਯਂ ਪਰਿਯਾਯਕਥਾ। ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਨ ਤਿਚੀਵਰਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਦਾਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਦਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਦਾਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਉਦ੍ਦੇਸਤ੍ਥਾਯ ਵਾ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਤ੍ਥਾਯ ਵਾ ਗਤੋ, ਆਗਤਮਤ੍ਤੇ ਦਾਤਬ੍ਬਂ, ਅਦਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਚੀਵਰੇ ਪਨ ਅਪ੍ਪਹੋਨ੍ਤੇ ਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਾਸਾਯ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਕਾਲਂ ਠਪੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸੂਚਿਸੁਤ੍ਤਚੀਵਰਕਾਰਕਾਨਂ ਅਲਾਭੇਨ ਤਤੋ ਪਰਮ੍ਪਿ ਵਿਨਯਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਜਿਣ੍ਣੇ ਪੁਨ ਈਦਿਸਂ ਕੁਤੋ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਪਨ ਠਪੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਸਨ੍ਨਿਧਿ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਲ੍ਲੇਖਞ੍ਚ ਕੋਪੇਤਿ।

ਯਾਨਸਨ੍ਨਿਧਿਮ੍ਹਿ ਯਾਨਂ ਨਾਮ ਵਯ੍ਹਂ, ਰਥੋ, ਸਕਟਂ, ਸਨ੍ਦਮਾਨਿਕਾ, ਸਿਵਿਕਾ, ਪਾਟਙ੍ਕੀਤਿ; ਨੇਤਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਯਾਨਂ। ਉਪਾਹਨਾ ਪਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਯਾਨਂਯੇਵ। ਏਕਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਹਿ ਏਕੋ ਅਰਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ, ਏਕੋ ਧੋਤਪਾਦਕਤ੍ਥਾਯਾਤਿ, ਉਕ੍ਕਂਸਤੋ ਦ੍ਵੇ ਉਪਾਹਨਸਙ੍ਘਾਟਾ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ। ਤਤਿਯਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਦਾਤਬ੍ਬੋ। ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਜਿਣ੍ਣੇ ਅਞ੍ਞਂ ਕੁਤੋ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਹਿ ਠਪੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਸਨ੍ਨਿਧਿ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਲ੍ਲੇਖਞ੍ਚ ਕੋਪੇਤਿ।

ਸਯਨਸਨ੍ਨਿਧਿਮ੍ਹਿ ਸਯਨਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਚੋ। ਏਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਕੋ ਗਬ੍ਭੇ, ਏਕੋ ਦਿਵਾਠਾਨੇਤਿ ਉਕ੍ਕਂਸਤੋ ਦ੍ਵੇ ਮਞ੍ਚਾ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਾ ਗਣਸ੍ਸ ਵਾ ਦਾਤਬ੍ਬੋ; ਅਦਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਨ੍ਨਿਧਿ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਲ੍ਲੇਖਞ੍ਚ ਕੋਪੇਤਿ।

ਗਨ੍ਧਸਨ੍ਨਿਧਿਮ੍ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਣ੍ਡੁਕਚ੍ਛੁਛਵਿਦੋਸਾਦਿਆਬਾਧੇ ਸਤਿ ਗਨ੍ਧਾ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਗਨ੍ਧੇ ਆਹਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਰੋਗੇ ਵੂਪਸਨ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਵਾ ਆਬਾਧਿਕਾਨਂ ਦਾਤਬ੍ਬਾ, ਦ੍ਵਾਰੇ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗੁਲਿਘਰਧੂਪਨਾਦੀਸੁ ਵਾ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਾ। ''ਪੁਨ ਰੋਗੇ ਸਤਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਨ ਠਪੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਸਨ੍ਨਿਧਿ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਲ੍ਲੇਖਞ੍ਚ ਕੋਪੇਤਿ।

ਆਮਿਸਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸੇਯਜਥਿਦਂ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ – ''ਤਥਾਰੂਪੇ ਕਾਲੇ ਉਪਕਾਰਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਤਿਲਤਣ੍ਡੁਲਮੁਗ੍ਗਮਾਸਨਾਲ਼ਿਕੇਰਲੋਣਮਚ੍ਛਮਂਸਵਲ੍ਲੂਰਸਪ੍ਪਿਤੇਲਗੁਲ਼ਭਾਜਨਾਦੀਨਿ ਆਹਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਪੇਤਿ। ਸੋ ਵਸ੍ਸਕਾਲੇ ਕਾਲਸ੍ਸੇਵ ਸਾਮਣੇਰੇਹਿ ਯਾਗੁਂ ਪਚਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ''ਸਾਮਣੇਰ, ਉਦਕਕਦ੍ਦਮੇ ਦੁਕ੍ਖਂ ਗਾਮਂ ਪਵਿਸਿਤੁਂ, ਗਚ੍ਛ ਅਸੁਕਂ ਕੁਲਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਯ੍ਹਂ ਵਿਹਾਰੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਭਾਵਂ ਆਰੋਚੇਹਿ; ਅਸੁਕਕੁਲਤੋ ਦਧਿਆਦੀਨਿ ਆਹਰਾ''ਤਿ ਪੇਸੇਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ – ''ਕਿਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਗਾਮਂ ਪਵਿਸਿਸ੍ਸਥਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ, ''ਦੁਪ੍ਪਵੇਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਇਦਾਨਿ ਗਾਮੋ''ਤਿ ਵਦਤਿ। ਤੇ – ''ਹੋਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਚ੍ਛਥ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਮਯਂ ਭਿਕ੍ਖਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਆਹਰਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਸਾਮਣੇਰੋਪਿ ਦਧਿਆਦੀਨਿ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਭਤ੍ਤਞ੍ਚ ਬਞ੍ਜਨਞ੍ਚ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ

ਉਪਨੇਤਿ, ਤਂ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਉਪਟ੍ਠਾਕਾ ਭਤ੍ਤਂ ਪਹਿਣਨ੍ਤਿ, ਤਤੋਪਿ ਮਨਾਪਂ ਮਨਾਪਂ ਭੁਞ੍ਜਤਿ। ਅਥ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਤੋਪਿ ਮਨਾਪਂ ਮਨਾਪਂ ਗੀਵਾਯਾਮਕਂ ਭੁਞ੍ਜਤਿਯੇਵ। ਏਵਂ ਚਤੁਮਾਸਮ੍ਪਿ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਭਿਕ੍ਖੁ ਮੁਣ੍ਡਕੁਟੁਮ੍ਬਿਕਜੀਵਿਕਂ ਜੀਵਤਿ, ਨ ਸਮਣਜੀਵਿਕ''ਨ੍ਤਿ। ਏਵਰੂਪੋ ਆਮਿਸਸਨ੍ਨਿਧਿ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਨ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨੇ ਏਕਾ ਤਣ੍ਡੁਲਨਾਲ਼ਿ, ਏਕੋ ਗੁਲ਼ਪਿਣ੍ਡੋ, ਚਤੁਭਾਗਮਤ੍ਤਂ ਸਪ੍ਪੀਤਿ ਏਤ੍ਤਕਂ ਨਿਧੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਅਕਾਲੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਚੋਰਾਨਂ ਅਤ੍ਥਾਯ। ਤੇ ਹਿ ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਆਮਿਸਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਂ ਅਲਭਨ੍ਤਾ ਜੀਵਿਤਾਪਿ ਵੋਰੋਪੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਚੇ ਏਤ੍ਤਕਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਆਹਰਾਪੇਤ੍ਵਾਪਿ ਠਪੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਅਫਾਸੁਕਕਾਲੇ ਚ ਯਦੇਤ੍ਥ ਕਪ੍ਪਿਯਂ, ਤਂ ਅਤ੍ਤਨਾਪਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਕਪ੍ਪਿਯਕੁਟਿਯਂ ਪਨ ਬਹੁਂ ਠਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਸਨ੍ਨਿਧਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਨ ਤਣ੍ਡੁਲਨਾਲ਼ਿਆਦੀਸੁ ਵਾ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਚਤੁਰਤਨਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਪਿਲੋਤਿਕਖਣ੍ਡਂ ''ਇਦਂ ਮੇ ਅਜ੍ਜ ਵਾ ਸ੍ਵੇ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਠਪਿਤਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ।

੧੩. ਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨੇਸੁ **ਨਚ੍ਚਂ** ਨਾਮ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਚ੍ਚਂ, ਤਂ ਮਗ੍ਗਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਗੀਵਂ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਟ੍ਠੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਵਿਤ੍ਥਾਰਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੁ। ਇਤੋ ਪਰਞ੍ਹਿ ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਯੋਜਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ।

ਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਨਟਸਮਜ੍ਜਂ। **ਅਕ੍ਖਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਰਤਯੁਜ੍ਝਨਾਦਿਕਂ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਕਥੀਯਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਪਾਣਿਸ੍ਸਰ**ਨ੍ਤਿ ਕਂਸਤਾਲ਼ਂ, ਪਾਣਿਤਾਲ਼ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਵੇਤਾਲ਼**ਨ੍ਤਿ ਘਨਤਾਲ਼ਂ, ਮਨ੍ਤੇਨ ਮਤਸਰੀਰੁਟ੍ਠਾਪਨਨ੍ਤਿਪਿ ਏਕੇ। **ਕੁਮ੍ਭਥੂਣ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਰਸ੍ਸਅਮ੍ਬਣਕਤਾਲ਼ਂ, ਕੁਮ੍ਭਸਦ੍ਦਨ੍ਤਿਪਿ ਏਕੇ। **ਸੋਭਨਕ**ਨ੍ਤਿ ਨਟਾਨਂ ਅਬ੍ਭੋਕ੍ਕਿਰਣਂ, ਸੋਭਨਕਰਂ ਵਾ, ਪਟਿਭਾਨਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਚਣ੍ਡਾਲ਼**ਨ੍ਤਿ ਅਯੋਗੁਲ਼ਕੀਲ਼ਾ, ਚਣ੍ਡਾਲਾਨਂ ਸਾਣਧੋਵਨਕੀਲ਼ਾਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਵਂਸ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਲ਼ੁਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕੀਲ਼ਨਂ।

ਧੋਵਨਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਿਧੋਵਨਂ, ਏਕਚ੍ਚੇਸੁ ਕਿਰ ਜਨਪਦੇਸੁ ਕਾਲਙ੍ਕਤੇ ਞਾਤਕੇ ਨ ਝਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਨਿਖਣਿਤ੍ਵਾ ਠਪੇਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਨੇਸਂ ਪੂਤਿਭੂਤਂ ਕਾਯਂ ਞਤ੍ਵਾ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠੀਨਿ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਧੇਹਿ ਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਠਪੇਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਕਾਲੇ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਅਟ੍ਠੀਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਸੁਰਾਦੀਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਰੋਦਨ੍ਤਾ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤਾ ਸੁਰਂ ਪਿਵਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ – ''ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਦਕ੍ਖਿਣੇਸੁ ਜਨਪਦੇਸੁ ਅਟ੍ਠਿਧੋਵਨਂ ਨਾਮ, ਤਤ੍ਥ ਹੋਤਿ ਅਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਾਨਮ੍ਪਿ ਖਜ੍ਜਮ੍ਪਿ ਭੋਜ੍ਜਮ੍ਪਿ ਲੇਯ੍ਯਮ੍ਪਿ ਪੇਯ੍ਯਮ੍ਪਿ ਨਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਗੀਤਮ੍ਪਿ ਵਾਦਿਤਮ੍ਪਿ। ਅਤ੍ਥੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧੋਵਨਂ, ਨੇਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੧੦੭)। ਏਕਚ੍ਚੇ ਪਨ ਇਨ੍ਦਜਾਲੇਨ ਅਟ੍ਠਿਧੋਵਨਂ ਧੋਵਨਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਹਤ੍ਥਿਯੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਨੇਵ ਹਤ੍ਥਿਆਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੁਜ੍ਝਿਤੁਂ, ਨ ਤੇ ਯੁਜ੍ਝਾਪੇਤੁਂ, ਨ ਯੁਜ੍ਝਨ੍ਤੇ ਦਟ੍ਠੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਨਿਬ੍ਬੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਮਲ੍ਲਯੁਦ੍ਧਂ। **ਉਯ੍ਯੋਧਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਹਾਰੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਬਲਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਬਲਗਣਨਟ੍ਠਾਨਂ। **ਸੇਨਾਬ੍ਯੂਹ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਨਾਨਿਵੇਸੋ, ਸਕਟਬ੍ਯੂਹਾਦਿਵਸੇਨ ਸੇਨਾਯ ਨਿਵੇਸਨਂ। **ਅਨੀਕਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ – ''ਤਯੋ ਹਤ੍ਥੀ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਹਤ੍ਥਾਨੀਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਚਿ॰ ੩੨੪) ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੀਕਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਂ।

੧੪. ਪਮਾਦੋ ਏਤ੍ਥ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਜੂਤਞ੍ਚ ਤਂ ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚਾਤਿ **ਜੂਤਪ੍ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਂ**। ਏਕੇਕਾਯ ਪਨ੍ਤਿਯਾ ਅਟ੍ਠ ਅਟ੍ਠ ਪਦਾਨਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਟ੍ਠਪਦਂ** ਦਸਪਦੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਆਕਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਪਦਦਸਪਦੇਸੁ ਵਿਯ ਆਕਾਸੇਯੇਵ ਕੀਲ਼ਨਂ। **ਪਰਿਹਾਰਪਥ**ਨ੍ਤਿ ਭੂਮਿਯਂ ਨਾਨਾਪਥਮਣ੍ਡਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਹਰਿਤਬ੍ਬਂ, ਪਥਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤਾਨਂ ਕੀਲ਼ਨਂ। **ਸਨ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤਿਕਕੀਲ਼ਨਂ। ਏਕਜ੍ਝਂ ਠਪਿਤਾ ਸਾਰਿਯੋ ਵਾ ਸਕ੍ਖਰਾਯੋ ਵਾ ਅਚਾਲੇਨ੍ਤਾ ਨਖੇਨੇਵ ਅਪਨੇਨ੍ਤਿ ਚ ਉਪਨੇਨ੍ਤਿ ਚ, ਸਚੇ ਤਤ੍ਥ ਕਾਚਿ ਚਲਤਿ, ਪਰਾਜਯੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਰੂਪਾਯ ਕੀਲ਼ਾਯੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਖਲਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਜੂਤਫਲਕੇ ਪਾਸਕਕੀਲ਼ਨਂ। **ਘਟਿਕਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੀਘਦਣ੍ਡਕੇਨ ਰਸ੍ਸਦਣ੍ਡਕਂ ਪਹਰਣਕੀਲ਼ਨਂ। **ਸਲਾਕਹਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਲਾਖਾਯ ਵਾ ਮਞ੍ਜਿਟ੍ਠਿਕਾਯ ਵਾ ਪਿਟ੍ਠੋਦਕੇਨ ਵਾ ਸਲਾਕਹਤ੍ਥਂ ਤੇਮੇਤ੍ਵਾ – ''ਕਿਂ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਭੂਮਿਯਂ ਵਾ ਭਿਤ੍ਤਿਯਂ ਵਾ ਤਂ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਾਦਿਰੂਪਦਸ੍ਸਨਕੀਲ਼ਨਂ। **ਅਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਗੁਲ਼ਕੀਲ਼ਾ। **ਪਙ੍ਗਚੀਰਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਣ੍ਣਨਾਲ਼ਿਕਂ, ਤਂ

ਘਮਨ੍ਤਾ ਕੀਲਨ੍ਤਿ। **ਵਙ੍ਕਕ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਮਦਾਰਕਾਨਂ ਕੀਲਨਕਂ ਖੁਦ੍ਦਕਨਙ੍ਗਲਂ। **ਮੋਕ੍ਖਚਿਕਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਕੀਲਾ, ਆਕਾਸੇ ਵਾ ਦਣ੍ਡਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭੂਮਿਯਂ ਵਾ ਸੀਸਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠੁਪਰਿਯਭਾਵੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਕੀਲਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਚਿਙ੍ਗੁਲਿਕਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਾਲਪਣ੍ਣਾਦੀਹਿ ਕਤਂ ਵਾਤਪ੍ਪਹਾਰੇਨ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨਚਕ੍ਕਂ। **ਪਤ੍ਤਾਲ਼੍ਹਕਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਣ੍ਣਨਾਲ਼ਿਕਾ। ਤਾਯ ਵਾਲੁਕਾਦੀਨਿ ਮਿਨਨ੍ਤਾ ਕੀਲਨ੍ਤਿ। **ਰਥਕ**ਨ੍ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਰਥਂ। **ਧਨੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਧਨੁਮੇਵ। **ਅਕ੍ਖਰਿਕਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਆਕਾਸੇ ਵਾ ਪਿਟ੍ਠਿਯਂ ਵਾ ਅਕ੍ਖਰਜਾਨਨਕੀਲਾ। **ਮਨੇਸਿਕਾ** ਨਾਮ ਮਨਸਾ ਚਿਨ੍ਤਿਤਜਾਨਨਕੀਲਾ। **ਯਥਾਵਜ੍ਜਂ** ਨਾਮ ਕਾਣਕੁਣਿਖੁਜ੍ਜਾਦੀਨਂ ਯਂ ਯਂ ਵਜ੍ਜਂ, ਤਂ ਤਂ ਪਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਕੀਲਾ।

੧੫. **ਆਸਨ੍ਦਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਮਾਣਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਸਨਂ। ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ਇਦਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੁ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ ਕਤਂ। **ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੋ**ਤਿ ਪਾਦੇਸੁ ਵਾਲ਼ਰੂਪਾਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਕਤੋ। **ਗੋਨਕੋ**ਤਿ ਦੀਘਲੋਮਕੋ ਮਹਾਕੋਜਵੋ, ਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਾਧਿਕਾਨਿ ਕਿਰ ਤਸ੍ਸ ਲੋਮਾਨਿ। **ਚਿਤ੍ਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਵਾਨਵਿਚਿਤ੍ਤਂ ਉਣ੍ਣਾਮਯਤ੍ਥਰਣਂ। **ਪਟਿਕਾ**ਤਿ ਉਣ੍ਣਾਮਯੋ ਸੇਤਤ੍ਥਰਣੋ। **ਪਟਲਿਕਾ**ਤਿ ਘਨਪੁਪ੍ਫਕੋ ਉਣ੍ਣਾਮਯਤ੍ਥਰਣੋ। ਯੋ ਆਮਲਕਪਤ੍ਤੋਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਤੂਲਿਕਾ**ਤਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਤੂਲਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਪੁਣ੍ਣਾ ਤੂਲਿਕਾ। **ਵਿਕਤਿਕਾ**ਤਿ ਸੀਹਬ੍ਯਗ੍ਘਾਦਿਰੂਪਵਿਚਿਤ੍ਤੋ ਉਣ੍ਣਾਮਯਤ੍ਥਰਣੋ। **ਉਦ੍ਦਲੋਮੀ**ਤਿ ਉਭਯਤੋਦਸਂ ਉਣ੍ਣਾਮਯਤ੍ਥਰਣਂ, ਕੇਚਿ ''ਏਕਤੋਉਗ੍ਗਤਪੁਪ੍ਫ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਏਕਨ੍ਤਲੋਮੀ**ਤਿ ਏਕਤੋਦਸਂ ਉਣ੍ਣਾਮਯਤ੍ਥਰਣਂ। ਕੇਚਿ ''ਉਭਤੋਉਗ੍ਗਤਪੁਪ੍ਫ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਕਟ੍ਟਿਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਰਤਨਪਰਿਸਿਬ੍ਬਿਤਂ ਕੋਸੇਯਕਟ੍ਟਿਸ੍ਸਮਯਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਂ। **ਕੋਸੇਯ**ਨ੍ਤਿ ਰਤਨਪਰਿਸਿਬ੍ਬਿਤਮੇਵ ਕੋਸਿਯਸੁਤ੍ਤਮਯਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਂ। ਸੁਦ੍ਧਕੋਸੇਯਂ ਪਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਵਿਨਯੇ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ''ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੂਲਿਕਂ ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਗੋਨਕਾਦੀਨਿ ਰਤਨਪਰਿਸਿਬ੍ਬਿਤਾਨਿ ਨ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਕੁਤ੍ਤਕਨ੍ਤਿ ਸੋਲ਼ਸਨ੍ਨਂ ਨਾਟਕਿਤ੍ਥੀਨਂ ਠਤ੍ਵਾ ਨਚ੍ਚਨਯੋਗ੍ਗਂ ਉਣ੍ਣਾਮਯਤ੍ਥਰਣਂ। **ਹਤ੍ਥਤ੍ਥਰਂ ਅਸ੍ਸਤ੍ਥਰ**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਪਿਟ੍ਠੀਸੁ ਅਤ੍ਥਰਣਅਤ੍ਥਰਕਾਯੇਵ। ਰਥਤ੍ਥਰੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਜਿਨਪ੍ਪਵੇਣੀ**ਤਿ ਅਜਿਨਚਮ੍ਮੇਹਿ ਮਞ੍ਚਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਸਿਬ੍ਬਿਤ੍ਵਾ ਕਤਾ ਪਵੇਣੀ। **ਕਦਲੀਮਿਗਪਵਰਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਕਦਲੀਮਿਗਚਮ੍ਮਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇਨ ਕਤਂ ਪਵਰਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਂ; ਉਤ੍ਤਮਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਂ ਕਿਰ ਸੇਤਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਕਦਲੀਮਿਗਚਮ੍ਮਂ ਪਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਸਿਬ੍ਬੇਤ੍ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਸਉਤ੍ਤਰਚ੍ਛਦ**ਨ੍ਤਿ ਸਹ ਉਤ੍ਤਰਚ੍ਛਦੇਨ, ਉਪਰਿਬਦ੍ਧੇਨ ਰਤ੍ਤਵਿਤਾਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਤਵਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਕਪ੍ਪਿਯਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣੇ ਸਤਿ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਅਸਤਿ ਪਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਉਭਤੋਲੋਹਿਤਕੂਪਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਸੂਪਧਾਨਞ੍ਚ ਪਾਦੂਪਧਾਨਞ੍ਚਾਤਿ ਮਞ੍ਚਸ੍ਸ ਉਭਤੋਲੋਹਿਤਕਂ ਉਪਧਾਨਂ, ਏਤਂ ਨ ਕਪ੍ਪਤਿ। ਯਂ ਪਨ ਏਕਮੇਵ ਉਪਧਾਨਂ ਉਭੋਸੁ ਪਸ੍ਸੇਸੁ ਰਤ੍ਤਂ ਵਾ ਹੋਤਿ ਪਦੁਮਵਣ੍ਣਂ ਵਾ ਵਿਚਿਤ੍ਰਂ ਵਾ, ਸਚੇ ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤਂ, ਵਟ੍ਟਤਿ। ਮਹਾਉਪਧਾਨਂ ਪਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ। ਅਲੋਹਿਤਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇਪਿ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਦਾਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਦਾਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਮਞ੍ਚੇ ਤਿਰਿਯਂ ਅਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਂ ਦਤ੍ਵਾ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤੁਮ੍ਪਿ ਲਭਤਿ। ਆਸਨ੍ਦੀਆਦੀਸੁ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ – ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਨ੍ਦਿਯਾ ਪਾਦੇ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ, ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਸ੍ਸ ਵਾਲ਼ੇ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ, ਤੂਲਿਕਂ ਵਿਜਟੇਤ੍ਵਾ ਬਿਮ੍ਬੋਹਨਂ ਕਾਤੁਂ, ਅਵਸੇਸਂ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥਰਣਂ ਕਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੨੯੭)।

੧੬. ਉਚ੍ਛਾਦਨਾਦੀਸੁ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਦਾਰਕਾਨਂ ਸਰੀਰਗਨ੍ਧੋ ਦ੍ਵਾਦਸਵਸ੍ਸਪਤ੍ਤਕਾਲੇ ਨਸ੍ਸਤਿ, ਤੇਸਂ ਸਰੀਰਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਹਰਣਤ੍ਥਾਯ ਗਨ੍ਧਚੁਣ੍ਣਾਦੀਹਿ ਉਚ੍ਛਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਏਵਰੂਪਂ ਉਚ੍ਛਾਦਨਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਪੁਞ੍ਞਵਨ੍ਤੇ ਪਨ ਦਾਰਕੇ ਊਰੂਸੁ ਨਿਪਜ੍ਜਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਲੇਨ ਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਪਾਦਊਰੁਨਾਭਿਆਦੀਨਂ ਸਣ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ ਪਰਿਮਦ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਏਵਰੂਪਂ ਪਰਿਮਦ੍ਦਨਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਨ੍ਹਾਪਨਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂਯੇਵ ਦਾਰਕਾਨਂ ਗਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਨ੍ਹਾਪਨਂ। **ਸਮ੍ਬਾਹਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਮਲ੍ਲਾਨਂ ਵਿਯ ਹਤ੍ਥਪਾਦੇ ਮੁਗ੍ਗਰਾਦੀਹਿ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਬਾਹੁਵਡ੍ਢਨਂ। **ਆਦਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਦਾਸਂ ਪਰਿਹਰਿਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਅਞ੍ਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਲਙ੍ਕਾਰਞ੍ਜਨਮੇਵ। **ਮਾਲਾ**ਤਿ ਬਦ੍ਧਮਾਲਾ ਵਾ ਅਬਦ੍ਧਮਾਲਾ ਵਾ। **ਵਿਲੇਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਛਵਿਰਾਗਕਰਣਂ। **ਮੁਖਚੁਣ੍ਣਂ ਮੁਖਲੇਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਖੇ ਕਾਲ਼ਪੀਲ਼ਕਾਦੀਨਂ ਹਰਣਤ੍ਥਾਯ ਮਤ੍ਤਿਕਕਕ੍ਕਂ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਲੋਹਿਤੇ ਚਲਿਤੇ ਸਾਸਪਕਕ੍ਕਂ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਦੋਸੇ ਖਾਦਿਤੇ ਤਿਲਕਕ੍ਕਂ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਲੋਹਿਤੇ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਹਲਿਦ੍ਦਿਕਕ੍ਕਂ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਛਵਿਵਣ੍ਣੇ ਆਰੂਲ਼੍ਹੇ ਮੁਖਚੁਣ੍ਣਕੇਨ ਮੁਖਂ ਚੁਣ੍ਣੇਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਹਤ੍ਥਬਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਹਤ੍ਥੇ ਵਿਚਿਤ੍ਰਸਙ੍ਖਕਪਾਲਾਦੀਨਿ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਹਤ੍ਥਾਭਰਣਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਅਪਰੇ ਸਿਖਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ। ਸੁਵਣ੍ਣਚੀਰਕਮੁਤ੍ਤਲਤਾਦੀਹਿ ਚ ਤਂ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ; ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਅਪਰੇ ਚਤੁਹਤ੍ਥਦਣ੍ਡਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਪਨ ਅਲਙ੍ਕਤਦਣ੍ਡਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਰੂਪਾਦਿਵਿਚਿਤ੍ਤਂ ਭੇਸਜ੍ਜਨਾਲ਼ਿਕਂ ਸੁਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਵਾਮਪਸ੍ਸੇ ਓਲਗ੍ਗਿਤਂ; ਅਪਰੇ ਕਣ੍ਣਿਕਰਤਨਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕੋਸਂ ਅਤਿਤਿਖਿਣਂ ਅਸਿਂ, ਪਞ੍ਚਵਣ੍ਣਸੁਤ੍ਤਸਿਬ੍ਬਿਤਂ ਮਕਰਦਨ੍ਤਕਾਦਿਵਿਚਿਤ੍ਤਂ ਛਤ੍ਤਂ, ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਾਦਿਵਿਚਿਤ੍ਰਾ ਮੋਰਪਿਞ੍ਛਾਦਿਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਉਪਾਹਨਾ, ਕੇਚਿ ਰਤਨਮਤ੍ਤਾਯਾਮਂ ਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਵਿਤ੍ਥਤਂ ਕੇਸਨ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਮੇਘਮੁਖੇ ਵਿਜ੍ਜੁਲਤਂ ਵਿਯ ਨਲਾਟੇ ਉਣ੍ਹੀਸਪਟ੍ਟਂ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤਿ, ਚੂਲ਼ਾਮਣਿਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਚਾਮਰਵਾਲਬੀਜਨਿਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ।

੧੭. ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤ੍ਤਾ ਸਗ੍ਗਮੋਕ੍ਖਮਗ੍ਗਾਨਂ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਭੂਤਾ ਕਥਾਤਿ **ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾ।** ਤਤ੍ਥ ਰਾਜਾਨਂ ਆਰਬ੍ਭ ਮਹਾਸਮ੍ਮਤੋ ਮਨ੍ਧਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾਸੋਕੋ ਏਵਂ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਕਥਾ **ਰਾਜਕਥਾ।** ਏਸ ਨਯੋ **ਚੋਰਕਥਾਦੀਸੁ।** ਤੇਸੁ ਅਸੁਕੋ ਰਾਜਾ ਅਭਿਰੂਪੋ ਦਸ੍ਸਨੀਯੋਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਕਥਾਵ **ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾ** ਹੋਤਿ। ਸੋਪਿ ਨਾਮ ਏਵਂ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਖਯਂ ਗਤੋਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਚੋਰੇਸੁ ਮੂਲਦੇਵੋ ਏਵਂ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ, ਮੇਘਮਾਲੋ ਏਵਂ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋਤਿ ਤੇਸਂ ਕਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਹੋ ਸੂਰਾਤਿ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਕਥਾਵ **ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾ।** ਯੁਦ੍ਧੇਪਿ ਭਾਰਤਯੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਅਸੁਕੇਨ ਅਸੁਕੋ ਏਵਂ ਮਾਰਿਤੋ, ਏਵਂ ਵਿਦ੍ਧੋਤਿ ਕਾਮਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨੇਵ ਕਥਾ **ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾ।** ਤੇਪਿ ਨਾਮ ਖਯਂ ਗਤਾਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਅਪਿ ਚ ਅਨ੍ਨਾਦੀਸੁ ਏਵਂ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤਂ ਗਨ੍ਧਵਨ੍ਤਂ ਰਸਵਨ੍ਤਂ ਫਸ੍ਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਖਾਦਿਮ੍ਹ ਭੁਞ੍ਜਿਮ੍ਹਾਤਿ ਕਾਮਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਕਥੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਾਤ੍ਥਕਂ ਪਨ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਏਵਂ ਵਣ੍ਣਾਦਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਨ੍ਨਂ ਪਾਨਂ ਵਤ੍ਥਂ ਸਯਨਂ ਮਾਲਂ ਗਨ੍ਧਂ ਸੀਲਵਨ੍ਤਾਨਂ ਅਦਮ੍ਹ, ਚੇਤਿਯੇ ਪੂਜਂ ਕਰਿਮ੍ਹਾਤਿ ਕਥੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਞਾਤਿਕਥਾਦੀਸੁ** ਪਨ ‘‘ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਞਾਤਕਾ ਸੂਰਾ ਸਮਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਯਂ ਏਵਂ ਵਿਚਿਤ੍ਰੇਹਿ ਯਾਨੇਹਿ ਵਿਚਰਿਮ੍ਹਾ’’ਤਿ ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਾਤ੍ਥਕਂ ਪਨ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਤੇਪਿ ਨੋ ਞਾਤਕਾ ਖਯਂ ਗਤਾ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਯਂ ਏਵਰੂਪਾ ਉਪਾਹਨਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਅਦਮ੍ਹਾ’’ਤਿ ਵਾ ਕਥੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਗਾਮਕਥਾਪਿ** ਸੁਨਿਵਿਟ੍ਠਦੁਨ੍ਨਿਵਿਟ੍ਠਸੁਭਿਕ੍ਖਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾ ‘‘ਅਸੁਕਗਾਮਵਾਸਿਨੋ ਸੂਰਾ ਸਮਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਵਾ ਏਵਂ ਅਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਾਤ੍ਥਕਂ ਪਨ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਸਦ੍ਧਾ ਪਸਨ੍ਨਾ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਖਯਵਯਂ ਗਤਾ’’ਤਿ ਵਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਨਿਗਮਨਗਰਜਨਪਦਕਥਾਦੀਸੁਪਿ** ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਇਤ੍ਥਿਕਥਾਪਿ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਸਦ੍ਧਾ ਪਸਨ੍ਨਾ ਖਯਵਯਂ ਗਤਾਤਿ ਏਵਮੇਵ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਸੂਰਕਥਾਪਿ** ‘ਨਨ੍ਦਿਮਿਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਯੋਧੋ ਸੂਰੋ ਅਹੋਸੀ’ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਦ੍ਧੋ ਅਹੋਸਿ ਖਯਂ ਗਤੋਤਿ ਏਵਮੇਵ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਵਿਸਿਖਾਕਥਾਪਿ** ‘‘ਅਸੁਕਾ ਵਿਸਿਖਾ ਸੁਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਦੁਨ੍ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਸੂਰਾ ਸਮਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਦ੍ਧਾ ਪਸਨ੍ਨਾ ਖਯਵਯਂ ਗਤਾਤਿ ਏਵਮੇਵ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਕੁਮ੍ਭਟ੍ਠਾਨਕਥਾਤਿ ਉਦਕਟ੍ਠਾਨਕਥਾ, ਉਦਕਤਿਤ੍ਥਕਥਾਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਕੁਮ੍ਭਦਾਸਿਕਥਾ ਵਾ, ਸਾਪਿ ‘‘ਪਾਸਾਦਿਕਾ ਨਚ੍ਚਿਤੁਂ ਗਾਯਿਤੁਂ ਛੇਕਾ’’ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ; ਸਦ੍ਧਾ ਪਸਨ੍ਨਾਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨੇਵ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬਪੇਤਕਥਾ**ਤਿ ਅਤੀਤਞਾਤਿਕਥਾ। ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਮਾਨਞਾਤਿਕਥਾਸਦਿਸੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਨਾਨਤ੍ਤਕਥਾਤਿ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਕਥਾਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਅਵਸੇਸਾ ਨਾਨਾਸਭਾਵਾ ਨਿਰਤ੍ਥਕਕਥਾ। **ਲੋਕਕ੍ਖਾਯਿਕਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਕੇਨ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ, ਅਸੁਕੇਨ ਨਾਮ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ। ਕਾਕੋ ਸੇਤੋ, ਅਟ੍ਠੀਨਂ ਸੇਤਤ੍ਤਾ; ਬਲਾਕਾ ਰਤ੍ਤਾ। ਲੋਹਿਤਸ੍ਸ ਰਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਾ ਲੋਕਾਯਤਵਿਤਣ੍ਡਸਲ੍ਲਾਪਕਥਾ।

ਸਮੁਦ੍ਦਕ੍ਖਾਯਿਕਾ ਨਾਮ ਕਸ੍ਮਾ ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਸਾਗਰੋ? ਸਾਗਰਦੇਵੇਨ ਖਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਗਰੋ। ਖਤੋ ਮੇਤਿ ਹਤ੍ਥਮੁਦ੍ਦਾਯ ਸਯਂ ਨਿਵੇਦਿਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਸਮੁਦ੍ਦੋ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਾ ਨਿਰਤ੍ਥਕਾ ਸਮੁਦ੍ਦਕ੍ਖਾਯਨਕਥਾ। **ਭਵੋ**ਤਿ ਵੁਡ੍ਢਿ। **ਅਭਵੋ**ਤਿ ਹਾਨਿ। ਇਤਿ ਭਵੋ, ਇਤਿ

ਅਭਵੋਤਿ ਯਂ ਵਾ ਤਂ ਵਾ ਨਿਰਤ੍ਥਕਕਾਰਣਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਕਥਾ **ਇਤਿਭਵਾਭਵਕਥਾ।**

੧੮. **ਵਿਗ੍ਗਾਹਿਕਕਥਾ**ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹਕਥਾ, ਸਾਰਮ੍ਭਕਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਸਹਿਤਂ ਮੇ**ਤਿ ਮਯ੍ਹਂ ਵਚਨਂ ਸਹਿਤਂ ਸਿਲਿਟ੍ਠਂ ਅਤ੍ਥਯੁਤ੍ਤਂ ਕਾਰਣਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਸਹਿਤਂ ਤੇ**ਤਿ ਤੁਯ੍ਹਂ ਵਚਨਂ ਅਸਹਿਤਂ ਅਸਿਲਿਟ੍ਠਂ। **ਅਧਿਚਿਣ੍ਣਂ ਤੇ ਵਿਪਰਾਵਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਤੁਯ੍ਹਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਾਚਿਣ੍ਣਵਸੇਨ ਸੁਪ੍ਪਗੁਣਂ, ਤਂ ਮਯ੍ਹਂ ਏਕਵਚਨੇਨੇਵ ਵਿਪਰਾਵਤ੍ਤਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ, ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਜਾਨਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਆਰੋਪਿਤੋ ਤੇ ਵਾਦੋਤਿ ਮਯਾ ਤਵ ਦੋਸੋ ਆਰੋਪਿਤੋ। **ਚਰ ਵਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਾਯਾ**ਤਿ ਦੋਸਮੋਚਨਤ੍ਥਂ ਚਰ, ਵਿਚਰ; ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਹਿ ਵਾ ਸਚੇ ਪਹੋਸੀ**ਤਿ ਅਥ ਸਯਂ ਪਹੋਸਿ, ਇਦਾਨਿਮੇਵ ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਹੀਤਿ।

੧੯. ਦੂਤੇਯ੍ਯਕਥਾਯਂ **ਇਧ ਗਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਇਤੋ ਅਸੁਕਂ ਨਾਮ ਠਾਨਂ ਗਚ੍ਛ। **ਅਮੁਤ੍ਰਾਗਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਤਤੋ ਅਸੁਕਂ ਨਾਮ ਠਾਨਂ ਆਗਚ੍ਛ। **ਇਦਂ ਹਰਾ**ਤਿ ਇਤੋ ਇਦਂ ਨਾਮ ਹਰ। **ਅਮੁਤ੍ਰ ਇਦਂ ਆਹਰਾ**ਤਿ ਅਸੁਕਟ੍ਠਾਨਤੋ ਇਦਂ ਨਾਮ ਇਧ ਆਹਰ। ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਪਨ ਇਦਂ ਦੂਤੇਯ੍ਯਂ ਨਾਮ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੇ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਗਿਹੀਸਾਸਨਂ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ।

੨੦. **ਕੁਹਕਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਤਿਵਿਧੇਨ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁਨਾ ਲੋਕਂ ਕੁਹਯਨ੍ਤਿ, ਵਿਮ੍ਹਾਪਯਨ੍ਤੀਤਿ ਕੁਹਕਾ। ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਤ੍ਥਿਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਲਪਨ੍ਤੀਤਿ **ਲਪਕਾ।** ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੀਲਮੇਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਾ।** ਨਿਪ੍ਪੇਸੋ ਸੀਲਮੇਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਨਿਪ੍ਪੇਸਿਕਾ।** ਲਾਭੇਨ ਲਾਭਂ ਨਿਜਿਗੀਸਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਲਾਭੇਨ ਲਾਭਂ ਨਿਜਿਗੀਸਿਤਾਰੋ।** ਕੁਹਨਾ, ਲਪਨਾ, ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਤਾ, ਨਿਪ੍ਪੇਸਿਕਤਾ, ਲਾਭੇਨ ਲਾਭਂ ਨਿਜਿਗੀਸਨਤਾਤਿ ਏਤਾਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ। ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਪਨੇਤਾ ਕੁਹਨਾਦਿਕਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਸੀਲਨਿਦ੍ਦੇਸੇਯੇਵ ਪਾਲਿਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਕਥਞ੍ਚ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਕਾਸਿਤਾਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਮਜ੍ਝਿਮਸੀਲਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ।

ਮਹਾਸੀਲਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧. ਇਤੋ ਪਰਂ ਮਹਾਸੀਲਂ ਹੋਤਿ। **ਅਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦੀਸੁ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਏਵਰੂਪੇਨ ਅਙ੍ਗੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਦੀਘਾਯੁ ਯਸਵਾ ਹੋਤੀਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਙ੍ਗਸਤ੍ਥਂ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸਤ੍ਥਂ। ਪਣ੍ਡੁਰਾਜਾ ਕਿਰ ਤਿਸ੍ਸੋ ਮੁਤ੍ਤਾਯੋ ਮੁਟ੍ਠਿਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਂ ਪੁਚ੍ਛਿ – ‘‘ਕਿਂ ਮੇ ਹਤ੍ਥੇ’’ਤਿ? ਸੋ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਵਿਲੋਕੇਸਿ, ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਸਮਯੇ ਘਰਗੋਲਿਕਾਯ ਮਕ੍ਖਿਕਾ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀ ਮੁਤ੍ਤਾ, ਸੋ ‘‘ਮੁਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਆਹ। ਪੁਨ ‘‘ਕਤੀ’’ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਕੁਕ੍ਕੁਟਸ੍ਸ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਰਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ‘‘ਤਿਸ੍ਸੋ’’ਤਿ ਆਹ। ਏਵਂ ਤਂ ਤਂ ਆਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ।

ਉਪ੍ਪਾਤਨ੍ਤਿ ਅਸਨਿਪਾਤਾਦੀਨਂ ਮਹਨ੍ਤਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤਿਤਂ, ਤਞ੍ਹਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਇਦਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਆਦਿਸਨ੍ਤਿ। **ਸੁਪਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯੇ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਂ ਵਿਪਾਕੋ ਹੋਤਿ; ਯੋ ਇਦਂ ਨਾਮ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਇਦਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੁਪਿਨਕਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ। **ਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਉਪਰਾਜਾਤਿਆਦਿਕਂ। **ਮੂਸਿਕਚ੍ਛਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਨ੍ਦੂਰਖਾਯਿਤਂ। ਤੇਨਾਪਿ ਹਿ ਅਹਤੇ ਵਾ ਵਤ੍ਥੇ ਅਨਹਤੇ ਵਾ ਵਤ੍ਥੇ ਇਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਏਵਂ ਛਿਨ੍ਨੇ ਇਦਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਦਿਸਨ੍ਤਿ। **ਅਗ੍ਗਿਹੋਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਰੂਪੇਨ ਦਾਰੁਨਾ ਏਵਂ ਹੁਤੇ ਇਦਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਗ੍ਗਿਜੁਹਨਂ। ਦਬ੍ਬਿਹੋਮਾਦੀਨਿਪਿ ਅਗ੍ਗਿਹੋਮਾਨੇਵ, ਏਵਰੂਪਾਯ ਦਬ੍ਬਿਯਾ ਈਦਿਸੇਹਿ ਕਣਾਦੀਹਿ ਹੁਤੇ ਇਦਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਨ ਵਿਸੁਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਕਣੋ**ਤਿ ਕੁਣ੍ਡਕੋ। **ਤਣ੍ਡੁਲਾ**ਤਿ ਸਾਲਿਆਦੀਨਞ੍ਚੇਵ ਤਿਣਜਾਤੀਨਞ੍ਚ ਤਣ੍ਡੁਲਾ। **ਸਪ੍ਪੀ**ਤਿ ਗੋਸਪ੍ਪਿਆਦਿਕਂ। **ਤੇਲ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਲਤੇਲਾਦਿਕਂ। ਸਾਸਪਾਦੀਨਿ ਪਨ ਮੁਖੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਪਕ੍ਖਿਪਨਂ, ਵਿਜ੍ਜਂ ਪਰਿਜਪ੍ਪਿਤ੍ਵਾ ਜੁਹਨਂ ਵਾ **ਮੁਖਹੋਮਂ।** ਦਕ੍ਖਿਣਕ੍ਖਕਜਣ੍ਣੁਲੋਹਿਤਾਦੀਹਿ ਜੁਹਨਂ **ਲੋਹਿਤਹੋਮਂ।** **ਅਙ੍ਗਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਙ੍ਗਮੇਵ ਦਿਸ੍ਵਾ ਬ੍ਯਾਕਰਣਵਸੇਨ ਅਙ੍ਗਂ ਵੁਤ੍ਤਂ,

ਇਧ ਅਙ੍ਗਲਟ੍ਠਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਂ ਪਰਿਜਪ੍ਪਿਤ੍ਵਾ ਅਯਂ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਨੋ ਵਾ, ਸਿਰੀਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਨੋ ਵਾਤਿਆਦਿਬਜਾਕਰਣਵਸੇਨ ਅਙ੍ਗਵਿਜ੍ਜਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਵਤ੍ਥੁਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਘਰਵਤ੍ਥੁਆਰਾਮਵਤ੍ਥਾਦੀਨਂ ਗੁਣਦੋਸਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਿਜ੍ਜਾ। ਮਤ੍ਤਿਕਾਦਿਵਿਸੇਸਂ ਦਿਸ੍ਵਾਪਿ ਹਿ ਵਿਜ੍ਜਂ ਪਰਿਜਪ੍ਪਿਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਥਵਿਯਂ ਤਿਂਸਰਤਨਮਤ੍ਤੇ, ਆਕਾਸੇ ਚ ਅਸੀਤਿਰਤਨਮਤ੍ਤੇ ਪਦੇਸੇ ਗੁਣਦੋਸਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਖਤ੍ਤਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਅਬ੍ਭੇਯ੍ਯਮਾਸੁਰਕ੍ਖਰਾਜਸਤ੍ਥਾਦਿਸਤ੍ਥਂ। **ਸਿਵਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਸੁਸਾਨੇ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਤਿਕਰਣਵਿਜ੍ਜਾ, ਸਿਙ੍ਗਾਲਰੁਤਵਿਜ੍ਜਾਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਭੂਤਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਭੂਤਵੇਜ੍ਜਮਨ੍ਤੋ। **ਭੂਰਿਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਭੂਰਿਘਰੇ ਵਸਨ੍ਤੇਨ ਉਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਮਨ੍ਤੋ। **ਅਹਿਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਸਪ੍ਪਦਟ੍ਠਤਿਕਿਚ੍ਛਨਵਿਜ੍ਜਾ ਚੇਵ ਸਪ੍ਪਾਵ੍ਹਾਯਨਵਿਜ੍ਜਾ ਚ। **ਵਿਸਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਯਾਯ, ਪੁਰਾਣਵਿਸਂ ਵਾ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਨਵਵਿਸਂ ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਵਿਸਵਨ੍ਤਮੇਵ ਵਾ। **ਵਿਚ੍ਛਿਕਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਵਿਚ੍ਛਿਕਦਟ੍ਠਤਿਕਿਚ੍ਛਨਵਿਜ੍ਜਾ। **ਮੂਸਿਕਵਿਜ੍ਜਾਯ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਸਕੁਣਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਸਪਕ੍ਖਕਅਪਕ੍ਖਕਦ੍ਵਿਪਦਚਤੁਪ੍ਪਦਾਨਂ ਰੁਤਗਤਾਦਿਵਸੇਨ ਸਕੁਣਞਾਣਂ। **ਵਾਯਸਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਕਾਕਰੁਤਞਾਣਂ, ਤਂ ਵਿਸੁਞ੍ਞੇਵ ਸਤ੍ਥਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਸੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਪਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪਾਕਗਤਚਿਨ੍ਤਾ। ਇਦਾਨਿ ''ਅਯਂ ਏਤ੍ਤਕਂ ਜੀਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਯਂ ਏਤ੍ਤਕ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਆਦਿਟ੍ਠਞਾਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਰਪਰਿਤ੍ਤਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਰਰਕ੍ਖਣਂ, ਯਥਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਰਿ ਨ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਂ ਕਰਣਵਿਜ੍ਜਾ। **ਮਿਗਚਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਂ ਸਬ੍ਬਸਕੁਣਚਤੁਪ੍ਪਦਾਨਂ ਰੁਤਞਾਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੨੨. **ਮਣਿਲਕ੍ਖਣਾਦੀਸੁ** ਏਵਰੂਪੋ ਮਣਿ ਪਸਤ੍ਥੋ, ਏਵਰੂਪੋ ਅਪਸਤ੍ਥੋ, ਸਾਮਿਨੋ ਆਰੋਗ੍ਯਇਸ੍ਸਰਿਯਾਦੀਨਂ ਹੇਤੁ ਹੋਤਿ, ਨ ਹੋਤੀਤਿ, ਏਵਂ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਮਣਿਆਦੀਨਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ **ਆਵੁਧ**ਨ੍ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਸਿਆਦੀਨਿ ਅਵਸੇਸਂ ਆਵੁਧਂ। **ਇਤ੍ਥਿਲਕ੍ਖਣਾਦੀਨਿਪਿ** ਯਮ੍ਹਿ ਕੁਲੇ ਤੇ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਦਯੋ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵੁਡ੍ਢਿਹਾਨਿਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਅਜਲਕ੍ਖਣਾਦੀਸੁ** ਪਨ ਏਵਰੂਪਾਨਂ ਅਜਾਦੀਨਂ ਮਂਸਂ ਖਾਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਰੂਪਾਨਂ ਨ ਖਾਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਪਿ ਚੇਤ੍ਥ **ਗੋਧਾਯ ਲਕ੍ਖਣੇ** ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਪਿਲਨ੍ਧਨਾਦੀਸੁਪਿ ਏਵਰੂਪਾਯ ਗੋਧਾਯ ਸਤਿ ਇਦਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਦਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਥੁ – ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਕਿਰ ਵਿਹਾਰੇ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮੇ ਗੋਧਂ ਅਗ੍ਗਿਂ ਧਮਮਾਨਂ ਅਕਂਸੁ। ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਮਹਾਵਿਵਾਦੋ ਜਾਤੋ। ਏਕੋ ਆਗਨ੍ਤੁਕਭਿਕ੍ਖੁ ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਕ੍ਖੇਸਿ। ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਵਿਵਾਦੋ ਮਨ੍ਦੀਭੂਤੋ ਹੋਤਿ। **ਕਣ੍ਣਿਕਲਕ੍ਖਣਂ** ਪਿਲਨ੍ਧਨਕਣ੍ਣਿਕਾਯਪਿ ਗੇਹਕਣ੍ਣਿਕਾਯਪਿ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਕਚ੍ਛਪਲਕ੍ਖਣਂ** ਗੋਧਾਲਕ੍ਖਣਸਦਿਸਮੇਵ। **ਮਿਗਲਕ੍ਖਣਂ** ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਂ ਸਬ੍ਬਚਤੁਪ੍ਪਦਾਨਂ ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੨੩. **ਰਞ੍ਞਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਅਸੁਕਦਿਵਸੇ ਅਸੁਕਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨ ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਨਾਮ ਰਞ੍ਞੋ ਨਿਗ੍ਗਮਨਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਏਵਂ ਰਾਜੂਨਂ ਪਵਾਸਗਮਨਂ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। ਕੇਵਲਂ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਅਨਿਯ੍ਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਵੁਤ੍ਥਾਨਂ ਪੁਨ ਆਗਮਨਂ। **ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨਂ ਰਞ੍ਞਂ ਉਪਯਾਨਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ** , **ਬਾਹਿਰਾਨਂ ਰਞ੍ਞਂ ਅਪਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਨਗਰੇ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਰਾਜਾ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਬਹਿਰਾਜਾਨਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤੋ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਏਵਂ ਰਞ੍ਞਂ ਉਪਯਾਨਾਪਯਾਨਂ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ। ਦੁਤਿਯਪਦੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਜਯਪਰਾਜਯਾ ਪਾਕਟਾਯੇਵ।

੨੪. **ਚਨ੍ਦਗ੍ਗਾਹਾਦਯੋ** ਅਸੁਕਦਿਵਸੇ ਰਾਹੁ ਚਨ੍ਦਂ ਗਹੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਬ੍ਯਾਕਰਣਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਪਿ ਚ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਦਿਗਾਹਸਮਾਯੋਗੋਪਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਗਾਹੋਯੇਵ। **ਉਕ੍ਕਾਪਾਤੋ**ਤਿ ਆਕਾਸਤੋ ਉਕ੍ਕਾਨਂ ਪਤਨਂ। **ਦਿਸਾਡਾਹੋ**ਤਿ ਦਿਸਾਕਾਲੁਸਿਯਂ ਅਗ੍ਗਿਸਿਖਧੂਮਸਿਖਾਦੀਹਿ ਆਕੁਲਭਾਵੋ ਵਿਯ। **ਦੇਵਦੁਦ੍ਰਭੀ**ਤਿ ਸੁਕ੍ਖਵਲਾਹਕਗਜ੍ਜਨਂ। **ਉਗ੍ਗਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਦਯਨਂ। **ਓਕ੍ਕਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਨਂ। **ਸਂਕਿਲੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਸੁਦ੍ਧਤਾ। **ਵੋਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਤਾ। **ਏਵਂ ਵਿਪਾਕੋ**ਤਿ ਲੋਕਸ੍ਸ ਏਵਂ ਵਿਵਿਧਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਵਹੋ।

੨੫. **ਸੁਵੁਟ੍ਠਿਕਾ**ਤਿ ਦੇਵਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਧਾਰਾਨੁਪ੍ਪਵੇਚ੍ਛਨਂ। **ਦੁਬ੍ਬੁਟ੍ਠਿਕਾ**ਤਿ ਅਵਗ੍ਗਾਹੋ, ਵਸ੍ਸਵਿਬਨ੍ਧੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਮੁਦ੍ਦਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਮੁਦ੍ਦਾ। **ਗਣਨਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕਗਣਨਾ। **ਸਙ੍ਖਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਕਲਨਸਟੁਪ੍ਪਾਦਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਿਣ੍ਡਗਣਨਾ। ਯਸ੍ਸ ਸਾ ਪਗੁਣਾ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਰੁਕ੍ਖਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਏਤ੍ਥ ਪਣ੍ਣਾਨੀਤਿ ਜਾਨਾਤਿ। **ਕਾਵੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਵੀ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਚਿਨ੍ਤਾਕਵਿ, ਸੁਤਕਵਿ, ਅਤ੍ਥਕਵਿ, ਪਟਿਭਾਨਕਵੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੩੧)। ਇਮੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਕਵੀਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਨ੍ਤਾਵਸੇਨ ਵਾ; ‘‘ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੋ ਨਾਮ ਰਾਜਾ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸੁਤਵਸੇਨ ਵਾ; ਇਮਸ੍ਸ ਅਯਂ ਅਤ੍ਥੋ, ਏਵਂ ਤਂ ਯੋਜੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਏਵਂ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਵਾ; ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਗਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਏਵਂ ਠਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਪਟਿਭਾਨਵਸੇਨ ਵਾ; ਜੀਵਿਕਤ੍ਥਾਯ ਕਬ੍ਯਕਰਣਂ। ਲੋਕਾਯਤਂ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ।

੨੬. **ਆਵਾਹਨਂ** ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਸ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਅਸੁਕਕੁਲਤੋ ਅਸੁਕਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨ ਦਾਰਿਕਂ ਆਨੇਥਾਤਿ ਆਵਾਹਕਰਣਂ। **ਵਿਵਾਹਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਦਾਰਿਕਂ ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਨਾਮ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਅਸੁਕਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨ ਦੇਥ, ਏਵਮਸ੍ਸਾ ਵੁਡ੍ਢਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਿਵਾਹਕਰਣਂ। **ਸਂਵਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਵਰਣਂ ਨਾਮ ‘ਅਜ੍ਜ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਸੁਨ੍ਦਰਂ, ਅਜ੍ਜੇਵ ਸਮਗ੍ਗਾ ਹੋਥ, ਇਤਿ ਵੋ ਵਿਯੋਗੋ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਏਵਂ ਸਮਗ੍ਗਕਰਣਂ। ਵਿਵਰਣਂ ਨਾਮ ‘ਸਚੇ ਵਿਯੁਜ੍ਜਿਤੁਕਾਮਤ੍ਥ, ਅਜ੍ਜੇਵ ਵਿਯੁਜ੍ਜਥ , ਇਤਿ ਵੋ ਪੁਨ ਸਂਯੋਗੋ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਏਵਂ ਵਿਸਂਯੋਗਕਰਣਂ। **ਸਙ੍ਕਿਰਣ**ਨ੍ਤਿ ‘ਉਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਇਣਂ ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਂ ਧਨਂ ਅਜ੍ਜ ਸਙ੍ਕਡ੍ਢਥ, ਅਜ੍ਜ ਸਙ੍ਕਡ੍ਢਿਤਞ੍ਹਿ ਤਂ ਥਾਵਰਂ ਹੋਤੀ’ਤਿ ਏਵਂ ਧਨਪਿਣ੍ਡਾਪਨਂ। **ਵਿਕਿਰਣ**ਨ੍ਤਿ ‘ਸਚੇ ਪਯੋਗਉਦ੍ਧਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਧਨਂ ਪਯੋਜਿਤੁਕਾਮਤ੍ਥ, ਅਜ੍ਜ ਪਯੋਜਿਤਂ ਦਿਗੁਣਚਤੁਗ੍ਗੁਣਂ ਹੋਤੀ’ਤਿ ਏਵਂ ਧਨਪਯੋਜਾਪਨਂ। **ਸੁਭਗਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਯਮਨਾਪਕਰਣਂ ਵਾ ਸਸ੍ਸਿਰੀਕਕਰਣਂ ਵਾ। **ਦੁਬ੍ਭਗਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤਂ। **ਵਿਰੁਦ੍ਧਗਬ੍ਭਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਰੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਿਲੀਨਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਮਤਸ੍ਸ ਗਬ੍ਭਸ੍ਸ ਕਰਣਂ। ਪੁਨ ਅਵਿਨਾਸਾਯ ਭੇਸਜ੍ਜਦਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਗਬ੍ਭੋ ਹਿ ਵਾਤੇਨ, ਪਾਣਕੇਹਿ, ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਚਾਤਿ ਤੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਵਾਤੇਨ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨੀਯਂ ਸੀਤਲਂ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਦੇਤਿ, ਪਾਣਕੇਹਿ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਪਾਣਕਾਨਂ ਪਟਿਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਾਪਿ ਪਟਿਬਾਹਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ।

ਜਿਵ੍ਹਾਨਿਬਨ੍ਧਨਨ੍ਤਿ ਮਨ੍ਤੇਨ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਬਨ੍ਧਕਰਣਂ। **ਹਨੁਸਂਹਨਨ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਖਬਨ੍ਧਮਨ੍ਤੇਨ ਯਥਾ ਹਨੁਕਂ ਚਾਲੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਬਨ੍ਧਕਰਣਂ। **ਹਤ੍ਥਾਭਿਜਪ੍ਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਾਨਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਿਰ ਮਨ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤਪਦਨ੍ਤਰੇ ਠਤ੍ਵਾ ਜਪ੍ਪਿਤੇ ਇਤਰੋ ਹਤ੍ਥੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਖਿਪਤਿ। **ਕਣ੍ਣਜਪ੍ਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਣ੍ਣੇਹਿ ਸਦ੍ਦਂ ਅਸ੍ਸਵਨਤ੍ਥਾਯ ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਜਪ੍ਪਨਂ। ਤਂ ਕਿਰ ਜਪ੍ਪਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਟ੍ਠਾਨੇ ਯਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਂ ਭਣਤਿ, ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ ਤਂ ਨ ਸੁਣਾਤਿ, ਤਤੋ ਪਟਿਵਚਨਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। **ਆਦਾਸਪਞ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਆਦਾਸੇ ਦੇਵਤਂ ਓਤਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਪੁਚ੍ਛਨਂ। **ਕੁਮਾਰਿਕਪਞ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਮਾਰਿਕਾਯ ਸਰੀਰੇ ਦੇਵਤਂ ਓਤਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਪੁਚ੍ਛਨਂ। **ਦੇਵਪਞ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਦਾਸਿਯਾ ਸਰੀਰੇ ਦੇਵਤਂ ਓਤਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਪੁਚ੍ਛਨਂ। **ਆਦਿਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਜੀਵਿਕਤ੍ਥਾਯ ਆਦਿਚ੍ਚਪਾਰਿਚਰਿਯਾ। **ਮਹਤੁਪਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਥੇਵ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਚਰਿਯਾ। **ਅਬ੍ਭੁਜ੍ਜਲਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਨ੍ਤੇਨ ਮੁਖਤੋ ਅਗ੍ਗਿਜਾਲਾਨੀਹਰਣਂ। **ਸਿਰਿਵ੍ਹਾਯਨ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਏਹਿ ਸਿਰਿ, ਮਯ੍ਹਂ ਸਿਰੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਹੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਸਿਰੇਨ ਸਿਰਿਯਾ ਅਵ੍ਹਾਯਨਂ।

੨੭. **ਸਨ੍ਤਿਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਵਟ੍ਠਾਨਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਚੇ ਮੇ ਇਦਂ ਨਾਮ ਸਮਿਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਇਮਿਨਾ ਚ ਇਮਿਨਾ ਚ ਉਪਹਾਰਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਮਿਦ੍ਧਿਕਾਲੇ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਨ੍ਤਿਪਟਿਸ੍ਸਵਕਮ੍ਮਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਸਮਿਦ੍ਧੇ ਤਸ੍ਸ ਕਰਣਂ **ਪਣਿਧਿਕਮ੍ਮਂ** ਨਾਮ। **ਭੂਰਿਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਭੂਰਿਘਰੇ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਯੋਗਕਰਣਂ। **ਵਸ੍ਸਕਮ੍ਮਂ ਵੋਸ੍ਸਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਸ੍ਸੋਤਿ ਪੁਰਿਸੋ, ਵੋਸ੍ਸੋਤਿ ਪਣ੍ਡਕੋ । ਇਤਿ ਵੋਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵਸ੍ਸਕਰਣਂ ਵਸ੍ਸਕਮ੍ਮਂ, ਵਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵੋਸ੍ਸਕਰਣਂ ਵੋਸ੍ਸਕਮ੍ਮਂ। ਤਂ ਪਨ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਚ੍ਛਨ੍ਦਿਕਭਾਵਮਤ੍ਤਂ ਪਾਪੇਤਿ, ਨ ਲਿਙ੍ਗਂ ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। **ਵਤ੍ਥੁਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਕਤਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਗੇਹਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਂ। **ਵਤ੍ਥੁਪਰਿਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚਾਹਰਥਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਬਲਿਕਮ੍ਮਕਰਣਂ। **ਆਚਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਦਕੇਨ ਮੁਖਸੁਦ੍ਧਿਕਰਣਂ। **ਨ੍ਹਾਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਨ੍ਹਾਪਨਂ। **ਜੁਹਨ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਅਗ੍ਗਿਜੁਹਨਂ। **ਵਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਯੋਗਂ ਦਤ੍ਵਾ ਵਮਨਕਰਣਂ। **ਵਿਰੇਚਨੇਪਿ** ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਉਦ੍ਧਂਵਿਰੇਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧਂ ਦੋਸਾਨਂ ਨੀਹਰਣਂ। **ਅਧੋਵਿਰੇਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਧੋ ਦੋਸਾਨਂ ਨੀਹਰਣਂ। **ਸੀਸਵਿਰੇਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਿਰੋਵਿਰੇਚਨਂ। **ਕਣ੍ਣਤੇਲ**ਨ੍ਤਿ ਕਣ੍ਣਾਨਂ ਬਨ੍ਧਨਤ੍ਥਂ

ਵਾ ਵਣਹਰਣਤ੍ਥੰ ਵਾ ਭੇਸਜ੍ਜਤੇਲਪਚਨੰ। **ਨੇਤ੍ਤੁਤਪ੍ਪਨਨ੍**ਤਿ ਅਕ੍ਖਿਤਪ੍ਪਨਤੇਲੰ। **ਨਤ੍ਥੁਕਮ੍ਮਨ੍**ਤਿ ਤੇਲੇਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਨਤ੍ਥੁਕਰਣੰ। **ਅਞ੍ਜਨਨ੍**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤੀਣਿ ਵਾ ਪਟਲਾਨਿ ਨੀਹਰਣਸਮਤ੍ਥੰ ਖਾਰਞ੍ਜਨੰ। **ਪਚ੍ਚਞ੍ਜਨਨ੍**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨੀਯੰ ਸੀਤਲਭੇਸਜ੍ਜਞ੍ਜਨੰ। **ਸਾਲਾਕਿਯਨ੍**ਤਿ ਸਲਾਕਵੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮੰ। **ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤਿਯਨ੍**ਤਿ ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤਵੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮੰ। **ਦਾਰਕਤਿਕਿਚ੍ਛਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕੋਮਾਰਭਚ੍ਚਵੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮੰ। **ਮੂਲਭੇਸਜ੍ਜਾਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਨ੍**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਯਤਿਕਿਚ੍ਛਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਓਸਧੀਨੰ ਪਟਿਮੋਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਖਾਰਾਦੀਨਿ ਦਤ੍ਵਾ ਤਦਨੁਰੂਪੇ ਵਣੇ ਗਤੇ ਤੇਸੰ ਅਪਨਯਨੰ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਮਹਾਸੀਲੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ ਹੋਤਿ।

ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਸਸ੍ਸਤਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮. ਏਵੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੰ ਸੀਲੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਵੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ – ''ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਗਮ੍ਭੀਰਾ ਦੁਦ੍ਦਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੁਞ੍ਞਤਾਪਕਾਸਨੰ ਆਰਭਿ। ਤਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਗੁਣੇ, ਦੇਸਨਾਯੰ, ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯੰ, ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੇਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਧਮ੍ਮਸਦ੍ਦੋ ਵਤ੍ਤਤਿ।

> ''ਨ ਹਿ ਧਮ੍ਮੋ ਅਧਮ੍ਮੋ ਚ, ਉਭੋ ਸਮਵਿਪਾਕਿਨੋ।
> ਅਧਮ੍ਮੋ ਨਿਰਯੰ ਨੇਤਿ, ਧਮ੍ਮੋ ਪਾਪੇਤਿ ਸੁਗ੍ਗਤਿ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਥੇਰਗਾ॰ ੩੦੪)।

ਆਦੀਸੁ ਹਿ ਗੁਣੇ ਧਮ੍ਮਸਦ੍ਦੋ। ''ਧਮ੍ਮੰ, ਵੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੨੦) ਦੇਸਨਾਯੰ। ''ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤਿ ਸੁਤ੍ਤੰ , ਗੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੭੩) ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯੰ। ''ਤਸ੍ਮਿੰ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਖਨ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੨੧) ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤੇ। ਇਧ ਪਨ ਗੁਣੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞੇਵ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਗੁਣਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਗਮ੍ਭੀਰਾਤਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਮਕਸਤੁਣ੍ਡਸੂਚਿਯਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤਥਾਗਤਾ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਞਾਣੇਨ ਅਲਬ੍ਭਨੇਯ੍ਯਪਤਿਟ੍ਠਾ, ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤਾਯੇਵ **ਦੁਦ੍ਦਸਾ।** ਦੁਦ੍ਦਸਤ੍ਤਾਯੇਵ **ਦੁਰਨੁਬੋਧਾ।** ਨਿਬ੍ਬੁਤਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹਤ੍ਤਾ **ਸਨ੍ਤਾ,** ਸਨ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤਾ। ਅਤਿਤ੍ਤਿਕਰਣਟ੍ਠੇਨ **ਪਣੀਤਾ,** ਸਾਦੁਰਸਭੋਜਨੰ ਵਿਯ। ਉਤ੍ਤਮਞਾਣਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਨ ਤਕ੍ਕੇਨ ਅਵਚਰਿਤਬ੍ਬਾਤਿ **ਅਤਕ੍ਕਾਵਚਰਾ।** **ਨਿਪੁਣਾ**ਤਿ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। ਬਾਲਾਨੰ ਅਵਿਸਯਤ੍ਤਾ, ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿਯੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ **ਪਣ੍ਡਿਤਵੇਦਨੀਯਾ।**

ਯੇ ਤਥਾਗਤੋ ਸਯੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਤੀਤਿ ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਤਥਾਗਤੋ ਅਨਞ੍ਞਨੇਯ੍ਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਯਮੇਵ ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣੇਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਤਿ, ਦੀਪੇਤਿ, ਕਥੇਤਿ, ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯੇਹੀ**ਤਿ ਯੇਹਿ ਗੁਣਧਮ੍ਮੇਹਿ। **ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਨ੍**ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ। **ਵਣ੍ਣੰ ਸਮ੍ਮਾ ਵਦਮਾਨਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਨ੍**ਤਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੰ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮਾ ਸਮ੍ਮਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁੰ, ਅਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤੁੰ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਤਮੇ ਚ ਪਨ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਭਗਵਤਾ ਏਵੰ ਥੋਮਿਤਾਤਿ? ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ। ਯਦਿ ਏਵੰ, ਕਸ੍ਮਾ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋਤਿ? ਪੁਥੁਚਿਤ੍ਤਸਮਾਯੋਗਤੋ ਚੇਵ, ਪੁਥੁਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਚ। ਤਞ੍ਹਿ ਚਤੂਸੁ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮਹਾਕਿਰਿਯਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਨ ਚਸ੍ਸ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ – ''ਅਤੀਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ, ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੨੦)। ਇਤਿ ਪੁਥੁਚਿਤ੍ਤਸਮਾਯੋਗਤੋ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪੁਥੁਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਚ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋਤਿ।

''ਅਞ੍ਞੇਵਾ''ਤਿ ਇਦੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਵਤ੍ਥਾਪਨਵਚਨੰ, ''ਅਞ੍ਞੇਵ, ਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣਿਆਦਯੋ। ਗਮ੍ਭੀਰਾਵ ਨ ਉਤ੍ਤਾਨਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਪਦੇਹਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਸਾਵਕਪਾਰਮੀਞਾਣਞ੍ਹਿ ਗਮ੍ਭੀਰੰ, ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਞਾਣੰ ਪਨ ਤਤੋ ਗਮ੍ਭੀਰਤਰਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਵਵਤ੍ਥਾਨੰ ਨਤ੍ਥਿ,

ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਞ੍ਹ ਤਤੋਪਿ ਗਮ੍ਭੀਰਤਰਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਇਤੋ ਪਨਞ੍ਞਂ ਗਮ੍ਭੀਰਤਰਂ ਨਤ੍ਥਿ; ਤਸ੍ਮਾ ਗਮ੍ਭੀਰਾ ਵਾਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਥਾ ਦੁਦ੍ਦਸਾਵ ਦੁਰਨੁਬੋਧਾ ਵਾਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਕਤਮੇ ਚ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖਵੇਤਿ ਅਯਂ ਪਨ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾ ਪੁਚ੍ਛਾ। **ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ**ਤਿਆਦਿ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤਂ ਏਵਂ ਆਰਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਠਾਨਾਨਿ ਪਤ੍ਵਾ ਗਜ੍ਜਿਤਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਞਾਣਂ ਅਨੁਪਵਿਸਤਿ, ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਦੇਸਨਾ ਗਮ੍ਭੀਰਾ ਹੋਤਿ, ਤਿਲਕ੍ਖਣਾਹਤਾ, ਸੁਞ੍ਞਤਾਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ। ਕਤਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ? ਵਿਨਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ, ਭੂਮਨ੍ਤਰਂ, ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਂ, ਸਮਯਨ੍ਤਰਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ – ''ਇਦਂ ਲਹੁਕਂ, ਇਦਂ ਗਰੁਕਂ, ਇਦਂ ਸਤੇਕਿਚ੍ਛਂ, ਇਦਂ ਅਤੇਕਿਚ੍ਛਂ, ਅਯਂ ਆਪਤ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਛੇਜ੍ਜਗਾਮਿਨੀ, ਅਯਂ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨੀ, ਅਯਂ ਦੇਸਨਾਗਾਮਿਨੀ, ਅਯਂ ਲੋਕਵਜ੍ਜਾ, ਅਯਂ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜਾ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਇਦਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਏਵਂ ਓਤਿਣ੍ਣੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਾਪਨਂ ਨਾਮ, ਤਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਥਾਮੋ ਵਾ ਬਲਂ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ; ਅਵਿਸਯੋ ਏਸ ਅਞ੍ਞੇਸਂ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਸਯੋ। ਇਤਿ ਵਿਨਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਪਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਗਜ੍ਜਿਤਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਞਾਣਂ ਅਨੁਪਵਿਸਤਿ...ਪੇ॰... ਸੁਞ੍ਞਤਾਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਤਿ।

ਤਥਾ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਨਾਮ...ਪੇ॰... ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਨਾਮ, ਪਞ੍ਚ ਖਨ੍ਧਾ ਨਾਮ, ਦ੍ਵਾਦਸ ਆਯਤਨਾਨਿ ਨਾਮ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ ਨਾਮ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਨਾਮ, ਬਾਵੀਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਾਮ, ਨਵ ਹੇਤੂ ਨਾਮ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰਾ ਨਾਮ, ਸਤ੍ਤ ਫਸ੍ਸਾ ਨਾਮ, ਸਤ੍ਤ ਵੇਦਨਾ ਨਾਮ, ਸਤ੍ਤ ਸਞ੍ਞਾ ਨਾਮ, ਸਤ੍ਤ ਚੇਤਨਾ ਨਾਮ, ਸਤ੍ਤ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਨਾਮ। ਏਤੇਸੁ ਏਤ੍ਤਕਾ ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਰੂਪਾਵਚਰਅਰੂਪਾਵਚਰਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਲੋਕਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਾਤਿ ਚਤੁਵੀਸਤਿਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਨਯਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕਂ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤੁਂ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਥਾਮੋ ਵਾ ਬਲਂ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਵਿਸਯੋ ਏਸ ਅਞ੍ਞੇਸਂ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਸਯੋ। ਇਤਿ ਭੂਮਨ੍ਤਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਪਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਗਜ੍ਜਿਤਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਞਾਣਂ ਅਨੁਪਵਿਸਤਿ... ਪੇ॰... ਸੁਞ੍ਞਤਾਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਤਿ।

ਤਥਾ ਅਯਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਪਵਤ੍ਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਆਯੂਹਨਂ, ਸਂਯੋਗੋ, ਪਲਿਬੋਧੋ, ਸਮੁਦਯੋ, ਹੇਤੁ, ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦਯੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ। ਯਥਾਹ – ''ਕਥਂ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ? ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਪਵਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿ ਚ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿ ਚ, ਆਯੂਹਨਟ੍ਠਿਤਿ ਚ, ਸਂਯੋਗਟ੍ਠਿਤਿ ਚ, ਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠਿਤਿ ਚ, ਸਮੁਦਯਟ੍ਠਿਤਿ ਚ, ਹੇਤੁਟ੍ਠਿਤਿ ਚ, ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠਿਤਿ ਚ, ਇਮੇਹਿ ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਉਭੋਪੇਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ। ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ, ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਟ੍ਠਿਤਿ ਚ...ਪੇ॰... ਜਾਤਿ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਟ੍ਠਿਤਿ ਚ...ਪੇ॰... ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠਿਤਿ ਚ, ਇਮੇਹਿ ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਜਾਤਿ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਜਰਾਮਰਣਂ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਉਭੋਪੇਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੪੫)। ਏਵਮਿਮਂ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਤਥਾ ਤਥਾ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਤਿਵਟ੍ਟਂ ਤਿਯਦ੍ਧਂ ਤਿਸਨ੍ਧਿਂ ਚਤੁਸਙ੍ਖੇਪਂ ਵੀਸਤਾਕਾਰਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਂ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤੁਂ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਥਾਮੋ ਵਾ ਬਲਂ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਵਿਸਯੋ ਏਸ ਅਞ੍ਞੇਸਂ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਸਯੋ, ਇਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਂ ਪਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਗਜ੍ਜਿਤਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਞਾਣਂ ਅਨੁਪਵਿਸਤਿ...ਪੇ॰... ਸੁਞ੍ਞਤਾਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਤਿ।

ਤਥਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਜਨਾ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ ਨਾਮ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਕਾ, ਦ੍ਵੇ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਿਕਾ, ਸੋਲ਼ਸ ਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ, ਅਟ੍ਠ ਅਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ, ਅਟ੍ਠ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ, ਸਤ੍ਤ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਾ, ਪਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦਾ ਨਾਮ। ਤੇ ਇਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਇਦਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਨਿਜ੍ਜਟਂ ਨਿਗ੍ਗੁਮ੍ਬਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤੁਂ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਥਾਮੋ ਵਾ ਬਲਂ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਵਿਸਯੋ ਏਸ ਅਞ੍ਞੇਸਂ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਸਯੋ। ਇਤਿ ਸਮਯਨ੍ਤਰਂ

ਪਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਗਜ੍ਜਿਤਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਞਾਣਂ ਅਨੁਪਵਿਸਤਿ, ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਦੇਸਨਾ ਗਮ੍ਭੀਰਾ ਹੋਤਿ, ਤਿਲਕ੍ਖਣਾਹਤਾ, ਸੁਞ੍ਞਤਾਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਤਿ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਠਾਨੇ ਸਮਯਨ੍ਤਰਂ ਲਭ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਦੇਸਨਾਯ ਚ ਸੁਞ੍ਞਤਾਪਕਾਸਨਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥਂ ਸਮਯਨ੍ਤਰਂ ਅਨੁਪਵਿਸਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ – ''ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਆਰਭਿ।

੨੯. ਤਤ੍ਥ **ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। **ਭਿਕ੍ਖਵੇ**ਤਿ ਆਲਪਨਵਚਨਂ। **ਏਕੇ**ਤਿ ਏਕਚ੍ਚੇ। **ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੂਪਗਤਭਾਵੇਨ ਸਮਣਾ, ਜਾਤਿਯਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ। ਲੋਕੇਨ ਵਾ ਸਮਣਾਤਿ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਤਿ ਚ ਏਵਂ ਸਮ੍ਮਤਾ। ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਂ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ **ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਾ।** ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਕਪ੍ਪੋ ਵਾ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਾ। ਤਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤੋਤਿ ਅਯਂ ਸਦ੍ਦੋ ਅਨ੍ਤਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਮਰਿਯਾਦਲਾਮਕਪਰਭਾਗਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਅਨ੍ਤਪੂਰੋ ਉਦਰਪੂਰੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿ ਅਨ੍ਤੇ ਅਨ੍ਤਸਦ੍ਦੋ। ''ਚਰਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ ਪਰਿਵਾਰਛਨ੍ਨਾ ਅਨ੍ਤੋ ਅਸੁਦ੍ਧਾ ਬਹਿ ਸੋਭਮਾਨਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੨੨) ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ। ''ਕਾਯਬਨ੍ਧਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਜੀਰਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੨੭੮)। ''ਸਾ ਹਰਿਤਨ੍ਤਂ ਵਾ ਪਨ੍ਥਨ੍ਤਂ ਵਾ ਸੇਲਨ੍ਤਂ ਵਾ ਉਦਕਨ੍ਤਂ ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦੪) ਮਰਿਯਾਦਾਯਂ। ''ਅਨ੍ਤਮਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜੀਵਿਕਾਨਂ ਯਦਿਦਂ ਪਿਣ੍ਡੋਲ੍ਯ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੦) ਲਾਮਕੇ। ''ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੫੧) ਪਰਭਾਗੇ। ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਯਸਙ੍ਖਯੋ ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਰਭਾਗੋ ਕੋਟੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਸਕ੍ਕਾਯੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੬੧) ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਇਧਾਪਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਵਤ੍ਤਤਿ।

ਕਪ੍ਪਸਦ੍ਦੋਪਿ – ''ਤਿਟ੍ਠਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ ਕਪ੍ਪਂ'' (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੬੭), ''ਅਤ੍ਥਿ ਕਪ੍ਪੋ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤੁਂ'' (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੮੦), ''ਕਪ੍ਪਕਤੇਨ ਅਕਪ੍ਪਕਤਂ ਸਂਸਿਬ੍ਬਿਤਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ, (ਪਾਚਿ॰ ੩੭੧) ਏਵਂ ਆਯੁਕਪ੍ਪਲੇਸਕਪ੍ਪਵਿਨਯਕਪ੍ਪਾਦੀਸੁ ਸਮ੍ਬਹੁਲੇਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਇਧ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ – ''ਕਪ੍ਪਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਕਪ੍ਪਾ, ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ ਚਾ''ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੨੮)। ਤਸ੍ਮਾ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਅਤੀਤਂ ਖਨ੍ਧਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਪਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਸਂ ਏਵਂ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਂ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾਨਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਮੇਵ ਅਨੁਗਤਾ ਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਨੋ। ਤੇ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਨੋ ਤਂ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਂ ਆਰਬ੍ਭ ਆਗਮ੍ਮ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਜਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਾਨਿ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਪਦਾਨਿ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਵਤ੍ਥੂਹਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਅਨੇਕਵਿਧਾਨਿ। **ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਪਦਾਨੀ**ਤਿ ਅਧਿਵਚਨਪਦਾਨਿ। ਅਥ ਵਾ ਭੂਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਯੋਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੀਨਂ ਪਦਾਨਿ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਪਦਾਨਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਦੀਪਕਾਨਿ ਵਚਨਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਵਤ੍ਥੂਹੀ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ।

੩੦. ਇਦਾਨਿ ਯੇਹਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਵਤ੍ਥੂਹਿ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ''ਤੇ ਚ ਖੋ ਭੋਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਤਾਨਿ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਵਦਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਾਦੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਸਸ੍ਸਤੋ ਵਾਦੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ,** ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਇਤੋ ਪਰੇਸਮ੍ਪਿ ਏਵਰੂਪਾਨਂ ਪਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਸਸ੍ਸਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਲੋਕਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਚ ਲੋਕੋਤਿ ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਸਸ੍ਸਤਂ ਅਮਰਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਧੁਵਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਹ – ''ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਲੋਕੋ ਚ ਸਸ੍ਸਤੋ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਲੋਕਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ ਤਥਾ ਵੇਦਨਂ, ਸਞ੍ਞਂ, ਸਙ੍ਖਾਰੇ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਲੋਕੋ ਚ ਸਸ੍ਸਤੋ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਲੋਕਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

੩੧. **ਆਤਪ੍ਪਮਨ੍ਵਾਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਵੀਰਿਯਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਆਤਾਪਨਭਾਵੇਨ ਆਤਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਦੇਵ ਪਦਹਨਵਸੇਨ **ਪਧਾਨਂ।** ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਯੁਤ੍ਤਵਸੇਨ **ਅਨੁਯੋਗੋ**ਤਿ। ਏਵਂ ਤਿਪ੍ਪਭੇਦਂ ਵੀਰਿਯਂ ਅਨ੍ਵਾਯ ਆਗਮ੍ਮ ਪਟਿਚ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ

ਸਤਿਯਾ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸੋ। **ਸਮ੍ਮਾ ਮਨਸਿਕਾਰੋ**ਤਿ ਉਪਾਯਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਪਥਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਮਨਸਿਕਾਰੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿ ਞਾਣੰ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਅਯੰ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਮਨਸਿਕਾਰੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੀਰਿਯਞ੍ਚ ਸਤਿਞ੍ਚ ਞਾਣਞ੍ਚ ਆਗਮ੍ਮਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ। **ਤਥਾਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਾਜਾਤਿਕੰ। **ਚੇਤੋਸਮਾਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਿੰ। **ਫੁਸਤੀ**ਤਿ ਵਿਨ੍ਦਤਿ ਪਟਿਲਭਤਿ। **ਯਥਾ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਯੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ ਸਮ੍ਮਾ ਆਹਿਤੇ ਸੁਟ੍ਠੁ ਠਪਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਹਿ **ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੰ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਨੰ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਸੋ ਏਵਮਾਹਾਤਿ ਸੋ ਏਵੰ ਞਾਣਾਨੁਭਾਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਏਵੰ ਵਦਤਿ। **ਵਞ੍ਝੋ**ਤਿ ਵਞ੍ਝਪਸੁਵਞ੍ਝਤਾਲਾਦਯੋ ਵਿਯ ਅਫਲੋ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਜਨਕੋਤਿ। ਏਤੇਨ ‘‘ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਲੋਕੋ’’ਤਿ ਚ ਗਹਿਤਾਨੰ ਝਾਨਾਦੀਨੰ ਰੂਪਾਦਿਜਨਕਭਾਵੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪਬ੍ਬਤਕੂਟੰ ਵਿਯ ਠਿਤੋਤਿ **ਕੂਟਟ੍ਠੋ। ਏਸਿਕਟ੍ਠਾਯਿਟ੍ਠਿਤੋ**ਤਿ ਏਸਿਕਟ੍ਠਾਯੀ ਵਿਯ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋਤਿ ਏਸਿਕਟ੍ਠਾਯਿਟ੍ਠਿਤੋ। ਯਥਾ ਸੁਨਿਖਾਤੋ ਏਸਿਕਤ੍ਥਮ੍ਭੋ ਨਿਚ੍ਚਲੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਵੰ ਠਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਭਯੇਨਪਿ ਲੋਕਸ੍ਸ ਵਿਨਾਸਾਭਾਵੰ ਦੀਪੇਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਈਸਿਕਟ੍ਠਾਯਿਟ੍ਠਿਤੋਤਿ ਪਾਲ਼ਿਂ ਵਤ੍ਵਾ ਮੁਞ੍ਜੇ ਈਸਿਕਾ ਵਿਯ ਠਿਤੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ । ਤਤ੍ਰਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯਦਿਦੰ ਜਾਯਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੰ ਮੁਞ੍ਜਤੋ ਈਸਿਕਾ ਵਿਯ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮੇਵ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਈਸਿਕਟ੍ਠਾਯਿਟ੍ਠਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਵ ਸਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਧਾਵਨ੍ਤਿ, ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸੰਸਰਨ੍ਤੀਤਿ ਅਪਰਾਪਰੰ ਸਞ੍ਚਰਨ੍ਤਿ। **ਚਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਵੰ ਸਙ੍ਖ੍ਯੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ **ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ‘‘ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤੇ ਚ ਸਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਧਾਵਨ੍ਤੀਤਿਆਦਿਨਾ ਵਚਨੇਨ ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਅਤ੍ਤਨਾਯੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾਦੰ ਭਿਨ੍ਦਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨੰ ਨਾਮ ਨ ਨਿਬਦ੍ਧੰ, ਥੁਸਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਨਿਖਾਤਖਾਣੁ ਵਿਯ ਚਞ੍ਚਲੰ, ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਪਚ੍ਛਿਯੰ ਪੂਵਖਣ੍ਡਗੂਥਗੋਮਯਾਦੀਨਿ ਵਿਯ ਚੇਤ੍ਥ ਸੁਨ੍ਦਰਮ੍ਪਿ ਅਸੁਨ੍ਦਰਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿ ਯੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਤ੍ਥਿਤ੍ਵੇਵ ਸਸ੍ਸਤਿਸਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚੰ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾਯ ਮਹਾਪਥਵਿੰ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਤਥਾ ਸਿਨੇਰੁਪਬ੍ਬਤਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇ। ਤਤੋ ਤੇਹਿ ਸਮੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ਅਤ੍ਥਿ ਤ੍ਵੇਵ ਸਸ੍ਸਤਿਸਮਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਇਦਾਨਿ **ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾ**ਤਿਆਦਿਕਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਸਾਧਨਤ੍ਥੰ ਹੇਤੁੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ‘‘ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਅਹਞ੍ਹਿ ਆਤਪ੍ਪਮਨ੍ਵਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਇਮਿਨਾਮਹੰ ਏਤੰ ਜਾਨਾਮੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੇਨ ਅਹੰ ਏਤੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਜਾਨਾਮਿ, ਨ ਕੇਵਲੰ ਸਦ੍ਧਾਮਤ੍ਤਕੇਨੇਵ ਵਦਾਮੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਮਕਾਰੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰਣਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਇਦੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਠਮੰ ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਵਤ੍ਥੂਹੀਤਿ ਵਤ੍ਥੁਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਇਦੰ ਪਠਮੰ ਠਾਨੰ, ਇਦੰ ਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮਤ੍ਤਾਨੁਸ੍ਸਰਣੰ ਪਠਮੰ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੩੨-੩੩. ਉਪਰਿ ਵਾਰਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਕੇਵਲਞ੍ਹਿ ਅਯੰ ਵਾਰੋ ਅਨੇਕਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨੁਸ੍ਸਰਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਇਤਰੇ ਦਸਚਤ੍ਤਾਲੀਸਸੰਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪਾਨੁਸ੍ਸਰਣਵਸੇਨ। ਮਨ੍ਦਪਞ੍ਞੋ ਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯੋ ਅਨੇਕਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮਤ੍ਤੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਮਜ੍ਝਿਮਪਞ੍ਞੋ ਦਸਸੰਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪਾਨਿ, ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸੰ, ਨ ਤਤੋ ਉਦ੍ਧੰ।

੩੪. ਚਤੁਤ੍ਥਵਾਰੇ ਤਕ੍ਕਯਤੀਤਿ **ਤਕ੍ਕੀ,** ਤਕ੍ਕੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਤਕ੍ਕੀ।** ਤਕ੍ਕੇਤ੍ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਾਹਿਨੋ ਏਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਵੀਮੰਸਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ **ਵੀਮੰਸੀ।** ਵੀਮੰਸਾ ਨਾਮ ਤੁਲਨਾ ਰੁਚ੍ਚਨਾ ਖਮਨਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਪੁਰਿਸੋ ਯਟ੍ਠਿਯਾ ਉਦਕੰ ਵੀਮੰਸਿਤ੍ਵਾ ਓਤਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਯੋ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਰੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਖਮਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਸੋ ‘‘ਵੀਮੰਸੀ’’ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਤਕ੍ਕਪਰਿਯਾਹਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਕ੍ਕੇਨ ਪਰਿਯਾਹਤੰ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਤਕ੍ਕੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵੀਮੰਸਾਨੁਚਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਵੀਮੰਸਾਯ ਅਨੁਚਰਿਤੰ। **ਸਯੰਪਟਿਭਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਟਿਭਾਨਮਤ੍ਤਸਞ੍ਜਾਤੰ। **ਏਵਮਾਹਾ**ਤਿ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਵੰ ਵਦਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਤਕ੍ਕੀ – ਅਨੁਸ੍ਸੁਤਿਕੋ, ਜਾਤਿਸ੍ਸਰੋ, ਲਾਭੀ, ਸੁਦ੍ਧਤਕ੍ਕਿਕੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ‘‘ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੋ ਨਾਮ ਰਾਜਾ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ‘‘ਤੇਨ ਹਿ ਯਦਿ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੋਵ ਭਗਵਾ, ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਤਕ੍ਕਯਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਅਯੰ

ਅਨੁਸ੍ਸੁਤਿਕੋ ਨਾਮ। ਦ੍ਵੇ ਤਿਸ੍ਸੋ ਜਾਤਿਯੋ ਸਰਿਤ੍ਵਾ – ''ਅਹਮੇਵ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਸੁਕਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਅਹੋਸਿਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਤਕ੍ਕਯਨ੍ਤੋ ਜਾਤਿਸ੍ਸਰਤਕ੍ਕਿਕੋ ਨਾਮ। ਯੋ ਪਨ ਲਾਭਿਤਾਯ ''ਯਥਾ ਮੇ ਇਦਾਨਿ ਅਤ੍ਤਾ ਸੁਖੀ ਹੋਤਿ, ਅਤੀਤੇਪਿ ਏਵਂ ਅਹੋਸਿ, ਅਨਾਗਤੇਪਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਤਕ੍ਕਯਿਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਅਯਂ ਲਾਭੀਤਕ੍ਕਿਕੋ ਨਾਮ। ''ਏਵਂ ਸਤਿ ਇਦਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਪਨ ਸੁਦ੍ਧਤਕ੍ਕਿਕੋ ਨਾਮ।

੩੫. **ਏਤੇਸਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਸਂਯੇਵ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਵਤ੍ਥੂਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਏਕੇਨ ਵਾ ਦ੍ਵੀਹਿ ਵਾ ਤੀਹਿ ਵਾ। **ਨਤ੍ਥਿ ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਪਨ ਵਤ੍ਥੂਹਿ ਬਹਿ ਅਞ੍ਞਂ ਏਕਂ ਕਾਰਣਮ੍ਪਿ ਸਸ੍ਸਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਿਯਂ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ।

੩੬. **ਤਯਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਪਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਂ ਇਦਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਤਥਾਗਤੋ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਜਾਨਾਤਿ। ਤਤੋ ਤਂ ਪਜਾਨਨਾਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਇਮੇ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋਵ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾ ਨਾਮ। ਅਪਿ ਚ ਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਕਾਰਣਮ੍ਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਮੇਵ। ਯਥਾਹ ''ਕਤਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ? ਖਨ੍ਧਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਿ, ਫਸ੍ਸੋਪਿ , ਸਞ੍ਞਾਪਿ, ਵਿਤਕ੍ਕੋਪਿ, ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋਪਿ, ਪਾਪਮਿਤ੍ਤੋਪਿ, ਪਰਤੋਘੋਸੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ। ''ਖਨ੍ਧਾ ਹੇਤੁ, ਖਨ੍ਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ, ਏਵਂ ਖਨ੍ਧਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਹੇਤੁ...ਪੇ॰... ਪਾਪਮਿਤ੍ਤੋ ਹੇਤੁ। ਪਰਤੋਘੋਸੋ ਹੇਤੁ, ਪਰਤੋਘੋਸੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ, ਏਵਂ ਪਰਤੋਘੋਸੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੨੪)। **ਏਵਂਗਹਿਤਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਾਤਾ ਤਾਵ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾ – ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾ''ਤਿ ਏਵਂਗਹਿਤਾ ਆਦਿਨ੍ਨਾ, ਪਵਤ੍ਤਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵਂਪਰਾਮਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਨਿਰਾਸਙ੍ਕਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਆਮਟ੍ਠਾ ਪਰਾਮਟ੍ਠਾ, 'ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ, ਮੋਘਮਞ੍ਞ'ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾ । ਕਾਰਣਸਙ੍ਖਾਤਾ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾ ਯਥਾ ਗਯ੍ਹਮਾਨਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਚ ਆਸੇਵਨਵਸੇਨ ਚ ਗਹਿਤਾ। ਅਨਾਦੀਨਵਦਸ੍ਸਿਤਾਯ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਗਹਣਵਸੇਨ ਪਰਾਮਟ੍ਠਾ। **ਏਵਂਗਤਿਕਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਨਿਰਯਤਿਰਚ੍ਛਾਨਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਗਤਿਕਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਗਤਿਕਾ। **ਏਵਂ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਪੁਰਿਮਪਦਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ, ਏਵਂਵਿਧਪਰਲੋਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਤਞ੍ਚ ਤਥਾਗਤੋ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਤਥਾਗਤੋ ਸਕਾਰਣਂ ਸਗਤਿਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਮੇਵ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਤਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤਤੋ ਚ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਂ ਸੀਲਞ੍ਚੇਵ ਸਮਾਧਿਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ। **ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਨਂ ਨ ਪਰਾਮਸਤੀ**ਤਿ ਤਞ੍ਚ ਏਵਂਵਿਧਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਵਿਸੇਸਂ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਅਹਂ ਪਜਾਨਾਮੀਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨਪਰਾਮਾਸਵਸੇਨ ਤਞ੍ਚ ਨ ਪਰਾਮਸਤਿ। **ਅਪਰਾਮਸਤੋ ਚਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿ ਵਿਦਿਤਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਅਪਰਾਮਸਤੋ ਚਸ੍ਸ ਅਪਰਾਮਾਸਪਚ੍ਚਯਾ ਸਯਮੇਵ ਅਤ੍ਤਨਾਯੇਵ ਤੇਸਂ ਪਰਾਮਾਸਕਿਲੇਸਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿ ਵਿਦਿਤਾ। ਪਾਕਟਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਪਟਿਪਨ੍ਨੇਨ ਤਥਾਗਤੇਨ ਸਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿ ਅਧਿਗਤਾ, ਤਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਯਾਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਰਤ੍ਤਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ''ਇਧ ਸੁਖਿਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਏਤ੍ਥ ਸੁਖਿਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ, ਤਾਸਂਯੇਵ ਵੇਦਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਵੇਦਨਾਨਂ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚਾਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਯਥਾਭੂਤਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯਾ ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯਾ ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਕਮ੍ਮਸਮੁਦਯਾ ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਾ ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੫੦)। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਲਕ੍ਖਣਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੇਦਨਾਨਂ ਸਮੁਦਯਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ; ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਾ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ , ਕਮ੍ਮਨਿਰੋਧਾ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਾ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਵਿਪਰਿਣਾਮਲਕ੍ਖਣਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੫੦) ਇਮੇਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਲਕ੍ਖਣਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੇਦਨਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਂ ਯਥਾਭੂਤਂ

ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ, ‘‘ਯਂ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ, ਅਯਂ ਵੇਦਨਾਯ ਅਸ੍ਸਾਦੋ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੬) ਏਵਂ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਯਥਾਭੂਤਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ, ‘‘ਯਂ ਵੇਦਨਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਾ, ਅਯਂ ਵੇਦਨਾਯ ਆਦੀਨਵੋ’’ਤਿ ਏਵਂ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਯਥਾਭੂਤਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ, ‘‘ਯੋ ਵੇਦਨਾਯ ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਿਨਯੋ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਇਦਂ ਵੇਦਨਾਯ ਨਿਸ੍ਸਰਣ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਯਥਾਭੂਤਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਵਿਗਤਛਨ੍ਦਰਾਗਤਾਯ ਅਨੁਪਾਦਾਨੋ ਅਨੁਪਾਦਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ; ਯਸ੍ਮਿਂ ਉਪਾਦਾਨੇ ਸਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਪਾਦਿਯੇਯ੍ਯ, ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ ਖਨ੍ਧੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਪਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾਵ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਤਥਾਗਤੋਤਿ।

੩੭. **ਇਮੇ ਖੋ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ**ਤਿ ਯੇ ਤੇ ਅਹਂ – ‘‘ਕਤਮੇ, ਚ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਗਮ੍ਭੀਰਾ’’ਤਿ ਅਪੁਚ੍ਛਿਂ, ‘‘ਇਮੇ ਖੋ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਞ੍ਚ ਤਥਾਗਤੋ ਪਜਾਨਾਤਿ ਤਤੋ ਚ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਂ ਪਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਧਮ੍ਮਾ ਗਮ੍ਭੀਰਾ ਦੁਦ੍ਦਸਾ...ਪੇ॰... ਪਣ੍ਡਿਤਵੇਦਨੀਯਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯੇਹਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਨੇਵ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ, ਨ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਵਣ੍ਣਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਵਤ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਤਥਾਗਤੋਵ ਯਥਾਭੂਤਂ ਵਣ੍ਣਂ ਸਮ੍ਮਾ ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯਾਤਿ ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛਮਾਨੇਨਾਪਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਪੁਟ੍ਠਂ, ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਤਦੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿਤਂ, ਅਨ੍ਤਰਾ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਵਿਭਤ੍ਤਾਤਿ।

ਪਠਮਭਾਣਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮. **ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਾ**ਤਿ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ। ਤੇ ਦੁਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਸਤ੍ਤੇਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਾ, ਸਙ੍ਖਾਰੇਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਾਤਿ। ਦੁਵਿਧਾਪਿ ਇਧ ਗਹਿਤਾਯੇਵ।

੩੯. **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ। **ਕਦਾਚੀ**ਤਿ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਕਾਲੇ। **ਕਰਹਚੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। **ਦੀਘਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧੁਨੋ**ਤਿ ਦੀਘਸ੍ਸ ਕਾਲਸ੍ਸ। **ਅਚ੍ਚਯੇਨਾ**ਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮੇਨ । **ਸਂਵਟ੍ਟਤੀ**ਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ। **ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨਾ**ਤਿ ਯੇ ਉਪਰਿਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇਸੁ ਵਾ ਅਰੂਪੇਸੁ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਦਵਸੇਸੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਝਾਨਮਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਮਨੋਮਯਾ।** ਪੀਤਿ ਤੇਸਂ ਭਕ੍ਖੋ ਆਹਾਰੋਤਿ **ਪੀਤਿਭਕ੍ਖਾ।** ਅਤ੍ਤਨੋਵ ਤੇਸਂ ਪਭਾਤਿ **ਸਯਂਪਭਾ।** ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖੇ ਚਰਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖਚਰਾ।** ਸੁਭੇਸੁ ਉਯ੍ਯਾਨਵਿਮਾਨਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀਤਿ, **ਸੁਭਟ੍ਠਾਯਿਨੋ** ਸੁਭਾ ਵਾ ਮਨੋਰਮ੍ਮਵਤ੍ਥਾਭਰਣਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀਤਿ **ਸੁਭਟ੍ਠਾਯਿਨੋ। ਚਿਰਂ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਕ੍ਕਂਸੇਨ ਅਟ੍ਠ ਕਪ੍ਪੇ।

੪੦. **ਵਿਵਟ੍ਟਤੀ**ਤਿ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। **ਸੁਞ੍ਞਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਕਤਿਯਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿਤਾਯ ਸੁਞ੍ਞਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਭੂਮਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਕਾਰੇਤਾ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਨ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਰਤਨਭੂਮਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ। ਪਕਤਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੇਸੁਯੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਉਯ੍ਯਾਨਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖਾਦਯੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਕਤਿਯਾ ਵਸਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੇ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਓਤਰਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਸਤ੍ਤੋਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਆਯੁਕ੍ਖਯਾ ਵਾ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖਯਾ** ਵਾਤਿ ਯੇ ਉਲ਼ਾਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਪ੍ਪਾਯੁਕੇ ਦੇਵਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਞ੍ਞਬਲੇਨ ਠਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਦੇਵਲੋਕਸ੍ਸ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣੇਨੇਵ ਚਵਨ੍ਤੀਤਿ ਆਯੁਕ੍ਖਯਾ ਚਵਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੀਘਾਯੁਕਦੇਵਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਯਾਵਤਾਯੁਕਂ ਠਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਾਵ ਚਵਨ੍ਤੀਤਿ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖਯਾ ਚਵਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਕਪ੍ਪਂ ਵਾ ਉਪਡ੍ਢਕਪ੍ਪਂ ਵਾ।

੪੧. **ਅਨਭਿਰਤੀ**ਤਿ ਅਪਰਸ੍ਸਾਪਿ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਗਮਨਪਤ੍ਥਨਾ। ਯਾ ਪਨ ਪਟਿਘਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤਾ, ਸਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਨਤ੍ਥਿ। **ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ**ਤਿ ਉਬ੍ਬਿਜ੍ਜਨਾ ਫਨ੍ਦਨਾ, ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਤਾਸਤਸ੍ਸਨਾ, ਤਣ੍ਹਾਤਸ੍ਸਨਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਨਾ, ਞਾਣਤਸ੍ਸਨਾਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਜਾਤਿਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਭਯਂ ਭਯਾਨਕਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸੋ ਚੇਤਸੋ ਉਤ੍ਰਾਸੋ। ਜਰਂ... ਬ੍ਯਾਧਿਂ... ਮਰਣਂ ਪਟਿਚ੍ਚ...ਪੇ॰... ਉਤ੍ਰਾਸੋ’’ਤਿ

(ਵਿਭ॰ ੯੨੧) ਅਯੰ **ਤਾਸਤਸ੍ਸਨਾ** ਨਾਮ। ''ਅਹੋ ਵਤ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਸੱਤਾ ਇੱਥੱਤੰ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁੰ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੮) ਅਯੰ **ਤਣ੍ਹਾਤਸ੍ਸਨਾ** ਨਾਮ। ''ਪਰਿਤਸ੍ਸਿਤਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਮੇਵਾ''ਤਿ ਅਯੰ **ਦਿੱਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਨਾ** ਨਾਮ। ''ਤੇਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਯੇਭੁੱਯੇਨ ਭਯੰ ਸੰਵੇਗੰ ਸਨ੍ਤਾਸੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੩) ਅਯੰ **ਞਾਣਤਸ੍ਸਨਾ** ਨਾਮ। ਇਧ ਪਨ ਤਣ੍ਹਾਤਸ੍ਸਨਾਪਿ ਦਿੱਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਨਾਪਿ ਵੱਟਤਿ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਧ ਪਨ ਪਠਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬੱਤਸ੍ਸ ਅੱਤਿਤਾਯ ਸੁਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਨ ਵੱਤੁੰ। **ਉਪਪੱਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਪਪੱਤਿਵਸੇਨ ਉਪਗੱਛਨ੍ਤਿ। **ਸਹਬ੍ਯਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਹਭਾਵੰ।

੪੨. **ਅਭਿਭੂ**ਤਿ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਜੇਟ੍ਠਕੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ। **ਅਨਭਿਭੂਤੋ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਨਭਿਭੂਤੋ। **ਅਞ੍ਞਦੱਥੁ**ਤਿ ਏਕੰਸਵਚਨੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ **ਦਸੋ,** ਸਬ੍ਬੰ ਪਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅੱਥੋ। **ਵਸਵੱਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਜਨੰ ਵਸੇ ਵੱਤੇਮਿ। **ਇਸ੍ਸਰੋ ਕੱਤਾ ਨਿਮ੍ਮਾਤਾ**ਤਿ ਅਹੰ ਲੋਕੇ ਇਸ੍ਸਰੋ, ਅਹੰ ਲੋਕਸ੍ਸ ਕੱਤਾ ਚ ਨਿਮ੍ਮਾਤਾ ਚ, ਪਥਵੀ – ਹਿਮਵਨ੍ਤ-ਸਿਨੇਰੁ-ਚੱਕਵਾਲ਼-ਮਹਾਸਮੁੱਦ-ਚਨ੍ਦਿਮ-ਸੂਰਿਯਾ ਮਯਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤਾਤਿ। **ਸੇਟ੍ਠੋ ਸਜਿਤਾ**ਤਿ ਅਹੰ ਲੋਕਸ੍ਸ ਉੱਤਮੋ ਚ ਸਜਿਤਾ ਚ, ''ਤ੍ਵੰ ਖੱਤਿਯੋ ਨਾਮ ਹੋਹਿ, ਤ੍ਵੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ, ਵੇਸ੍ਸੋ, ਸੁੱਦੋ, ਗਹਟ੍ਠੋ, ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਨਾਮ। ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਤ੍ਵੰ ਓਟ੍ਠੋ ਹੋਹਿ, ਗੋਣੋ ਹੋਹੀ''ਤਿ ''ਏਵੰ ਸੱਤਾਨੰ ਸੰਵਿਸਜੇਤਾ ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ। **ਵਸੀ ਪਿਤਾ ਭੂਤਭਬ੍ਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭) ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਚਿਣ੍ਣਵਸਿਤਾਯ ਵਸੀ, ਅਹੰ ਪਿਤਾ ਭੂਤਾਨਞ੍ਚ ਭਬ੍ਯਾਨਞ੍ਚਾਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ। ਤੱਥ ਅਣ੍ਡਜਜਲਾਬੁਜਾ ਸੱਤਾ ਅਨ੍ਤੋਅਣ੍ਡਕੋਸੇ ਚੇਵ ਅਨ੍ਤੋਵੱਥਿਮ੍ਹਿ ਚ ਭਬ੍ਯਾ ਨਾਮ, ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਭੂਤਾ ਨਾਮ। ਸੰਸੇਦਜਾ ਪਠਮਚਿੱਤਕ੍ਖਣੇ ਭਬ੍ਯਾ, ਦੁਤਿਯਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਭੂਤਾ। ਓਪਪਾਤਿਕਾ ਪਠਮਇਰਿਯਾਪਥੇ ਭਬ੍ਯਾ, ਦੁਤਿਯਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਭੂਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਮਯ੍ਹੰ ਪੁੱਤਾਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ''ਅਹੰ ਪਿਤਾ ਭੂਤਭਬ੍ਯਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਕਾਰਣਤੋ ਸਾਧੇਤੁਕਾਮੋ – ''ਮਯਾ ਇਮੇ ਸੱਤਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤਾ''ਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞੰ ਕਤ੍ਵਾ ''ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੂ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਇੱਥੱਤ**ਨ੍ਤਿ ਇੱਥਭਾਵੰ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਭਾਵਨ੍ਤਿ ਅੱਥੋ। **ਇਮਿਨਾ ਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਅੱਤਨੋ ਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਚੁਤਾਪਿ ਉਪਪਨ੍ਨਾਪਿ ਚ ਕੇਵਲੰ ਮਞ੍ਞਨਾਮੱਤੇਨੇਵ ''ਇਮਿਨਾ ਮਯੰ ਨਿਮ੍ਮਿਤਾ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ਵਙ੍ਕਚ੍ਛਿੱਦੇ ਵਙ੍ਕਆਣੀ ਵਿਯ ਓਨਮਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਾਦਮੂਲੰ ਗੱਛਨ੍ਤੀਤਿ।

੪੩. **ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤਤਰੋ ਚਾ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤਤਰੋ, ਅਭਿਰੂਪੋ ਪਾਸਾਦਿਕੋਤਿ ਅੱਥੋ। **ਮਹੇਸਕ੍ਖਤਰੋ**ਤਿ ਇਸ੍ਸਰਿਯਪਰਿਵਾਰਵਸੇਨ ਮਹਾਯਸਤਰੋ।

੪੪. **ਠਾਨੰ ਖੋ ਪਨੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣੰ ਖੋ ਪਨੇਤੰ। ਸੋ ਤਤੋ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੱਤ੍ਰ ਨ ਗੱਛਤਿ, ਇਧੇਵ ਆਗੱਛਤਿ, ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤੰ ਵੱਤੁੰ। **ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਗੇਹਾ। **ਅਨਗਾਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ। ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਗਾਰਸ੍ਸ ਹਿ ਤੰ ਕਸਿਗੋਰਕ੍ਖਾਦਿਕਮ੍ਮੰ ਤੱਥ ਨੱਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁੱਚਤਿ। **ਪਬ੍ਬਜਤੀ**ਤਿ ਉਪਗੱਛਤਿ। **ਤਤੋ ਪਰੰ ਨਾਨੁਸ੍ਸਰਤੀ**ਤਿ ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾ ਪਰੰ ਨ ਸਰਤਿ, ਸਰਿਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਤੱਥ ਠਤ੍ਵਾ ਦਿੱਟ੍ਠਿੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਨਿੱਚੋਤਿਆਦੀਸੁ ਤਸ੍ਸ ਉਪਪੱਤਿੰ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ **ਨਿੱਚੋ**ਤਿ ਵਦਤਿ, ਮਰਣੰ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ **ਧੁਵੋ**ਤਿ, ਸਦਾਭਾਵਤੋ **ਸੱਸਤੋ**ਤਿ, ਜਰਾਵਸੇਨਾਪਿ ਵਿਪਰਿਣਾਮਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋਤਿ। ਸੇਸਮੇੱਥ ਪਠਮਵਾਰੇ ਉੱਤਾਨਮੇਵਾਤਿ।

੪੫-੪੬. ਦੁਤਿਯਵਾਰੇ ਖਿੱਡਾਯ ਪਦੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਖਿੱਡਾਪਦੋਸਿਕਾ,** ਪਦੂਸਿਕਾਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿੰ ਲਿਖਨ੍ਤਿ, ਸਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਨੱਥਿ। **ਅਤਿਵੇਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਕਾਲੰ, ਅਤਿਚਿਰਨ੍ਤਿ ਅੱਥੋ। **ਹਸ੍ਸਖਿੱਡਾਰਤਿਧਮ੍ਮਸਮਾਪਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਹਸ੍ਸਰਤਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚੇਵ ਖਿੱਡਾਰਤਿਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਸਮਾਪਨ੍ਨਾ ਅਨੁਯੁੱਤਾ, ਕੇਲ਼ਿਹਸ੍ਸਸੁਖਞ੍ਚੇਵ ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕਕੀਲਾਸੁਖਞ੍ਚ ਅਨੁਯੁੱਤਾ, ਵੁੱਤੱਪ੍ਪਕਾਰਰਤਿਧਮ੍ਮਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ਅੱਥੋ।

ਸਤਿ ਸਮ੍ਮੁੱਸਤੀਤਿ ਖਾਦਨੀਯਭੋਜਨੀਯੇਸੁ ਸਤਿ ਸਮ੍ਮੁੱਸਤਿ। ਤੇ ਕਿਰ ਪੁਞ੍ਞਵਿਸੇਸਾਧਿਗਤੇਨ ਮਹਨ੍ਤੇਨ ਅੱਤਨੋ ਸਿਰਿਵਿਭਵੇਨ ਨਕ੍ਖੱਤੰ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਾ ਤਾਯ ਸਮ੍ਪੱਤਿਮਹਨ੍ਤਤਾਯ – ''ਆਹਾਰੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਮ੍ਹ, ਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਮ੍ਹਾ''ਤਿਪਿ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਅਥ

ਏਕਾਹਾਰਾਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਖਾਦਨ੍ਤਾਪਿ ਪਿਵਨ੍ਤਾਪਿ ਚਵਨ੍ਤਿਯੇਵ, ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਕਮ੍ਮਜਤੇਜਸ੍ਸ ਬਲਵਤਾਯ, ਕਰਜਕਾਯਸ੍ਸ ਮਨ੍ਦਤਾਯ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਞ੍ਹਿ ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੋ ਮਨ੍ਦੋ, ਕਰਜਕਾਯੋ ਬਲਵਾ। ਤੇਸਂ ਤੇਜਸ੍ਸ ਮਨ੍ਦਤਾਯ ਕਰਜਕਾਯਸ੍ਸ ਬਲਵਤਾਯ ਸਤ੍ਤਾਹਮ੍ਪਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਉਣ੍ਹੋਦਕਅਚ੍ਛਯਾਗੁਆਦੀਹਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਥੁਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭੇਤੁਂ। ਦੇਵਾਨਂ ਪਨ ਤੇਜੋ ਬਲਵਾ ਹੋਤਿ, ਕਰਜਂ ਮਨ੍ਦਂ। ਤੇ ਏਕਂ ਆਹਾਰਵੇਲਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾਵ ਸਣ੍ਠਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਨਾਮ ਗਿਮ੍ਹਾਨਂ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਤਤ੍ਤਪਾਸਾਣੇ ਠਪਿਤਂ ਪਦੁਮਂ ਵਾ ਉਪ੍ਪਲਂ ਵਾ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੇ ਘਟਸਤੇਨਾਪਿ ਸਿਞ੍ਚਿਯਮਾਨਂ ਪਾਕਤਿਕਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਵਿਨਸ੍ਸਤਿਯੇਵ। ਏਵਮੇਵ ਪਚ੍ਛਾ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਖਾਦਨ੍ਤਾਪਿ ਪਿਵਨ੍ਤਾਪਿ ਚਵਨ੍ਤਿਯੇਵ, ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਤਿਯਾ ਸਮ੍ਮੋਸਾ ਤੇ ਦੇਵਾ ਤਮ੍ਹਾ ਕਾਯਾ ਚਵਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। ਕਤਮੇ ਪਨ ਤੇ ਦੇਵਾਤਿ? ਇਮੇ ਦੇਵਾਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵਿਚਾਰਣਾ ਨਤ੍ਥਿ, ‘‘ਦੇਵਾਨਂ ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੋ ਬਲਵਾ ਹੋਤਿ, ਕਰਜਂ ਮਨ੍ਦ’’ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਯੇ ਕੇਚਿ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੂਪਜੀਵਿਨੋ ਦੇਵਾ ਏਵਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਯੇਵ ਚਵਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕੇਚਿ ਪਨਾਹੁ – ‘‘ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤਿਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤਿਨੋ ਤੇ ਦੇਵਾ’’ਤਿ। ਖਿਡ੍ਡਾਪਦੁਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਹੇਤੇ ਖਿਡ੍ਡਾਪਦੋਸਿਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੪੭-੪੮. ਤਤਿਯਵਾਰੇ ਮਨੇਨ ਪਦੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਮਨੋਪਦੋਸਿਕਾ,** ਏਤੇ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ। ਤੇਸੁ ਕਿਰ ਏਕੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ – ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਕੀਲ਼ਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਪਰਿਵਾਰੋ ਰਥੇਨ ਵੀਥਿਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਥਞ੍ਞੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੋ ਤਂ ਪੁਰਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ – ‘ਭੋ ਅਯਂ ਕਪਣੋ’, ਅਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਂ ਵਿਯ ਏਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ – ‘‘ਪੀਤਿਯਾ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤੋ ਵਿਯ ਭਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਵਿਯ ਚ ਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ ਕੁਜ੍ਝਤਿ। ਪੁਰਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਪਿ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਕੁਦ੍ਧਂ ਦਿਸ੍ਵਾ – ਕੁਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਸੁਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਕੁਦ੍ਧਭਾਵਮਸ੍ਸ ਞਤ੍ਵਾ – ‘‘ਤ੍ਵਂ ਕੁਦ੍ਧੋ, ਮਯ੍ਹਂ ਕਿਂ ਕਰਿਸ੍ਸਸਿ, ਅਯਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਮਯਾ ਦਾਨਸੀਲਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧਾ, ਨ ਤੁਯ੍ਹਂ ਵਸੇਨਾ’’ਤਿ ਪਟਿਕੁਜ੍ਝਤਿ। ਏਕਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਕੁਦ੍ਧੇ ਇਤਰੋ ਅਕੁਦ੍ਧੋ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਉਭੋਸੁ ਪਨ ਕੁਦ੍ਧੇਸੁ ਏਕਸ੍ਸ ਕੋਧੋ ਇਤਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸਪਿ ਕੋਧੋ ਇਤਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਉਭੋ ਕਨ੍ਦਨ੍ਤਾਨਂਯੇਵ ਓਰੋਧਾਨਂ ਚਵਨ੍ਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਤਾ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੪੯-੫੨. ਤਕ੍ਕੀਵਾਦੇ ਅਯਂ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਭੇਦਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਰਿਮਂ ਪੁਰਿਮਂ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਂ ਦਤ੍ਵਾਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਭੇਦਤੋ ਬਲਵਤਰਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭੇਦਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਯਥਾ ਨਾਮ ਸਕੁਣੋ ਏਕਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਜਹਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਨਿਲੀਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਭਿਨ੍ਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੫੩. **ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਵਾਦਾ, ਅਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਂ ਵਾ ਨੇਵਨ੍ਤਾਨਾਨਨ੍ਤਂ ਵਾ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੫੪-੬੦. **ਅਨ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਅਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਤਂ – ‘‘ਲੋਕੋ’’ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਰਤਿ, ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਡ੍ਢਿਤਕਸਿਣੋ ਪਨ ਅਨਨ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ, ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਅਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਪਨ ਤਿਰਿਯਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਅਨ੍ਤਸਞ੍ਞੀ, ਤਿਰਿਯਂ ਅਨਨ੍ਤਸਞ੍ਞੀ। ਤਕ੍ਕੀਵਾਦੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕੇਸੁ ਪਵਿਟ੍ਠਾ।

ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੬੧. ਨ ਮਰਤੀਤਿ **ਅਮਰਾ।** ਕਾ ਸਾ? ਏਵਨ੍ਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਰਿਯਨ੍ਤਰਹਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ ਚੇਵ ਵਾਚਾ ਚ। ਵਿਵਿਧੋ ਖੇਪੋਤਿ **ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ,** ਅਮਰਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਾਚਾਯ ਚ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋਤਿ **ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪੋ,** ਸੋ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ

ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਕਾ, ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਅਮਰਾ ਨਾਮ ਏਕਾ ਮਚ੍ਛਜਾਤਿ, ਸਾ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਨਿਮੁਜ੍ਜਨਾਦਿਵਸੇਨ ਉਦਕੇ ਸਨ੍ਧਾਵਮਾਨਾ ਗਹੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਅਯਮ੍ਪਿ ਵਾਦੋ ਇਤੋਚਿਤੋ ਚ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ, ਗਾਹੰ ਨ ਉਪਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੋ ਏਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਕਾ।**

੬੨. "**ਇਦੰ ਕੁਸਲ**"**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਦਸ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥੇ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਕੁਸਲੇਪਿ ਦਸ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। **ਸੋ ਮਮਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤੋ**ਤਿ ''ਮੁਸਾ ਮਯਾ ਭਣਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਮ ਵਿਘਾਤੋ ਅਸ੍ਸ, ਦੁਕ੍ਖੰ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੋ ਮਮਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ**ਤਿ ਸੋ ਮਮ ਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚੇਵ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਅਸ੍ਸ। **ਮੁਸਾਵਾਦਭਯਾ ਮੁਸਾਵਾਦਪਰਿਜੇਗੁਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਮੁਸਾਵਾਦੇ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੇਨ ਚੇਵ ਹਿਰਿਯਾ ਚ। **ਵਾਚਾਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਵਾਚਾਯ ਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਕੀਦਿਸੰ? ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪੰ, ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਵਮ੍ਪਿ ਮੇ ਨੋਤਿਆਦੀਸੁ ਏਵਮ੍ਪਿ ਮੇ ਨੋਤਿ ਅਨਿਯਮਿਤਵਿਕ੍ਖੇਪੋ । **ਤਥਾਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ**ਤਿ ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਅਞ੍ਞਥਾਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ**ਤਿ ਸਸ੍ਸਤਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਨੋਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ**ਤਿ – ''ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਉਚ੍ਛੇਦੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਨੋ ਨੋਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ**ਤਿ ''ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਤਕ੍ਕੀਵਾਦੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਸਯੰ ਪਨ ''ਇਦੰ ਕੁਸਲ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਅਕੁਸਲ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪੁਟ੍ਠੋ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ। ''ਇਦੰ ਕੁਸਲ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ''ਏਵਮ੍ਪਿ ਮੇ ਨੋ''ਤਿ ਵਦਤਿ। ਤਤੋ ''ਕਿੰ ਅਕੁਸਲ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਤਥਾਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ''ਤਿ ਵਦਤਿ। ''ਕਿੰ ਉਭਯਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਅਞ੍ਞਥਾਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ''ਤਿ ਵਦਤਿ। ਤਤੋ ''ਤਿਵਿਧੇਨਾਪਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਕਿੰ ਤੇ ਲਦ੍ਧੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਨੋਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ''ਤਿ ਵਦਤਿ। ਤਤੋ ''ਕਿੰ ਨੋ ਨੋਤਿ ਤੇ ਲਦ੍ਧੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਨੋ ਨੋਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ''ਤਿ ਏਵੰ ਵਿਕ੍ਖੇਪਮੇਵ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

੬੩. **ਛਨ੍ਦੋ ਵਾ ਰਾਗੋ** ਵਾਤਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਸਹਸਾ ਕੁਸਲਮੇਵ ''ਕੁਸਲ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਕੁਸਲਮੇਵ ''ਅਕੁਸਲ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਮਯਾ ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਨਾਮ ਏਵੰ ਬ੍ਯਾਕਤੰ, ਕਿੰ ਤੰ ਸੁਬ੍ਯਾਕਤਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੇ ਪਣ੍ਡਿਤੇ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿ – ''ਸੁਬ੍ਯਾਕਤੰ, ਭਦ੍ਰਮੁਖ, ਕੁਸਲਮੇਵ ਤਯਾ ਕੁਸਲੰ, ਅਕੁਸਲਮੇਵ ਅਕੁਸਲਨ੍ਤਿ ਬ੍ਯਾਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਨਤ੍ਥਿ ਮਯਾ ਸਦਿਸੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋਤਿ ਏਵੰ ਮੇ ਤਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦੋ ਵਾ ਰਾਗੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਛਨ੍ਦੋ ਦੁਬ੍ਬਲਰਾਗੋ, ਰਾਗੋ ਬਲਵਰਾਗੋ। **ਦੋਸੋ ਵਾ ਪਟਿਘੋ** ਵਾਤਿ ਕੁਸਲੰ ਪਨ ''ਅਕੁਸਲ''ਨ੍ਤਿ, ਅਕੁਸਲੰ ਵਾ ''ਕੁਸਲ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੇ ਪਣ੍ਡਿਤੇ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿ – ''ਦੁਬ੍ਯਾਕਤੰ ਤਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਨਾਮ ਨ ਜਾਨਾਮੀਤਿ ਤਤ੍ਥ ਮੇ ਅਸ੍ਸ ਦੋਸੋ ਵਾ ਪਟਿਘੋ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਧਾਪਿ ਦੋਸੋ ਦੁਬ੍ਬਲਕੋਧੋ, ਪਟਿਘੋ ਬਲਵਕੋਧੋ।

ਤੰ ਮਮਸ੍ਸ ਉਪਾਦਾਨੰ, ਸੋ ਮਮਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤੋਤਿ ਤੰ ਛਨ੍ਦਰਾਗਦ੍ਵਯੰ ਮਮ ਉਪਾਦਾਨੰ ਅਸ੍ਸ, ਦੋਸਪਟਿਘਦ੍ਵਯੰ ਵਿਘਾਤੋ। ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਵਾ ਦਲ੍ਹਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਉਪਾਦਾਨੰ , ਵਿਹਨਨਵਸੇਨ ਵਿਘਾਤੋ। ਰਾਗੋ ਹਿ ਅਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਾਮਤਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਜਲੂਕਾ ਵਿਯ। ਦੋਸੋ ਵਿਨਾਸੇਤੁਕਾਮਤਾਯ ਆਸੀਵਿਸੋ ਵਿਯ। ਉਭੋਪਿ ਚੇਤੇ ਸਨ੍ਤਾਪਕਟ੍ਠੇਨ ਵਿਹਨਨ੍ਤਿ ਯੇਵਾਤਿ ''ਉਪਾਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਚ ''ਵਿਘਾਤੋ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸੇਸੰ ਪਠਮਵਾਰਸਦਿਸਮੇਵ।

੬੪. **ਪਣ੍ਡਿਤਾ**ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। **ਨਿਪੁਣਾ**ਤਿ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਬੁਦ੍ਧਿਨੋ ਸੁਖੁਮਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਸਮਤ੍ਥਾ। **ਕਤਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾ**ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾ ਚੇਵ ਪਰੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਕਤਵਾਦਪਰਿਚਯਾ ਚ। **ਵਾਲਵੇਧਿਰੂਪਾ**ਤਿ ਵਾਲਵੇਧਿਧਨੁਗ੍ਗਹਸਦਿਸਾ। **ਤੇ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾ ਮਞ੍ਞੇ**ਤਿ ਵਾਲਵੇਧਿ ਵਿਯ ਵਾਲੰ ਸੁਖੁਮਾਨਿਪਿ ਪਰੇਸੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਞ੍ਞਾਗਤੇਨ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਚਰਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੇ ਮੰ ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਮੰ ਤੇਸੁ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇਸੁ। **ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯੁ**ਨ੍ਤਿ ''ਕਿੰ ਕੁਸਲੰ, ਕਿੰ ਅਕੁਸਲਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿੰ ਵਦਾ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿੰ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁੰ। **ਸਮਨੁਗਾਹੇਯ੍ਯੁ**ਨ੍ਤਿ ''ਇਦੰ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਗਾਹੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣੰ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁੰ। **ਸਮਨੁਭਾਸੇਯ੍ਯੁ**ਨ੍ਤਿ ''ਇਮਿਨਾ ਨਾਮ ਕਾਰਣੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਕਾਰਣੇ ਦੋਸੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ''ਨ

ਤ੍ਵੰ ਇਦੰ ਜਾਨਾਸਿ, ਇਦੰ ਪਨ ਗਣ੍ਹ, ਇਦੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਹੀ’’ਤਿ ਏਵੰ ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜੇਯਜੁੰ। **ਨ ਸਮ੍ਪਾਯੇਯਜ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਯਜੰ, ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯਜਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੋ ਮਮਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤੋ**ਤਿ ਯੰ ਤੰ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ਅਸਮ੍ਪਾਯਨੰ ਨਾਮ, ਸੋ ਮਮ ਵਿਘਾਤੋ ਅਸ੍ਸ, ਓਟ੍ਠਤਾਲੁਜਿਵ੍ਹਾਗਲਸੋਸਨਦੁਕ੍ਖਮੇਵ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥਾਪਿ ਪਠਮਵਾਰਸਦਿਸਮੇਵ।

੬੫-੬੬. **ਮਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਮਨ੍ਦਪਞ੍ਞੋ ਅਪਞ੍ਞਸ੍ਸੇਵੇਤੰ ਨਾਮੰ। **ਮੋਮੂਹੋ**ਤਿ ਅਤਿਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ। **ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤੋ ‘‘ਤਥਾਗਤੋ’’ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ। ਇਮੇਪਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਵਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕੇਸੁ ਪਵਿਟ੍ਠਾ।

ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੬੭. ‘‘ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾ’’ਤਿ ਦਸ੍ਸਨੰ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ। ਤੰ ਏਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਿਕਾ। ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਕਾਰਣਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ।

੬੮-੭੩. **ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਦੇਸਨਾਸੀਸਮੇਤੰ, ਅਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾ ਰੂਪਮਤ੍ਤਕਅਤ੍ਤਭਾਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਸੰ ਏਵੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਿ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਵਾਯੋਕਸਿਣੇ ਪਰਿਕਮ੍ਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਝਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ – ‘‘ਚਿਤ੍ਤੇ ਦੋਸੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਚਿਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਹਤ੍ਥਚ੍ਛੇਦਾਦਿਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚੇਵ ਸਬ੍ਬਭਯਾਨਿ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਲੰ ਇਮਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਅਚਿਤ੍ਤਕਭਾਵੋਵ ਸਨ੍ਤੋ’’ਤਿ, ਏਵੰ ਚਿਤ੍ਤੇ ਦੋਸੰ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਿਹੀਨਜ੍ਝਾਨੋ ਕਾਲੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਨਿਰੋਧੇਨ ਇਧੇਵ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਮਤ੍ਤਮੇਵ ਤਤ੍ਥ ਪਾਤੁਭਵਤਿ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਨਾਮ ਜਿਯਾਵੇਗਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਸਰੋ ਯਤ੍ਤਕੋ ਜਿਯਾਵੇਗੋ, ਤਤ੍ਤਕਮੇਵ ਆਕਾਸੇ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਝਾਨਵੇਗਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਉਪਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯਤ੍ਤਕੋ ਝਾਨਵੇਗੋ, ਤਤ੍ਤਕਮੇਵ ਕਾਲੰ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਝਾਨਵੇਗੇ ਪਨ ਪਰਿਹੀਨੇ ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ, ਇਧ ਪਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤਾਯ ਇਧ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਞ੍ਞਾਯ ਤੇਸੰ ਤਤ੍ਥ ਚੁਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਸਞ੍ਞੁਪ੍ਪਾਦਾ ਚ ਪਨ ਤੇ ਦੇਵਾ ਤਮ੍ਹਾ ਕਾਯਾ ਚਵਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਨ੍ਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਤਭਾਵਾਯ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ। ਤਕ੍ਕੀਵਾਦੋਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਅਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਵਣ੍ਣਨਾ

੭੪. ਏਵੰ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕੇ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਰੀਸੰ ਅਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ – ‘‘ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਅਨਾਗਤਕੋਟ੍ਠਾਸਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਪਰਨ੍ਤੰ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਾ,** ਅਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪੋ ਵਾ ਏਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਾ।** ਏਵੰ ਸੇਸਮ੍ਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਸਞ੍ਞੀਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੭੫. **ਉਦ੍ਧਮਾਘਾਤਨਿਕਾ**ਤਿ ਆਘਾਤਨੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਰਣੰ, ਉਦ੍ਧਮਾਘਾਤਨਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ **ਉਦ੍ਧਮਾਘਾਤਨਿਕਾ।** ਸਞ੍ਞੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤੋ ਵਾਦੋ, ਸਞ੍ਞੀਵਾਦੋ, ਸੋ ਏਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ।**

੭੬-੭੭. **ਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਸਿਣਰੂਪੰ ‘‘ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਸਞ੍ਞਞ੍ਚਸ੍ਸ ‘‘ਸਞ੍ਞਾ’’ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਆਜੀਵਕਾਦਯੋ ਵਿਯ ਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਵਾ ‘‘ਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਅਰੋਗੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸਞ੍ਞੀ’’ਤਿ ਨੰ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਰੋਗੋ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚੋ। ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਨ ‘‘ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞਞ੍ਚਸ੍ਸ ‘‘ਸਞ੍ਞਾ’’ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਨਿਗਣ੍ਠਾਦਯੋ ਵਿਯ ਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਵਾ ‘‘ਅਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਅਰੋਗੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸਞ੍ਞੀ’’ਤਿ ਨੰ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ। ਤਤਿਯਾ ਪਨ ਮਿਸ੍ਸਕਗਾਹਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਾ ਤਕ੍ਕਗਾਹੇਨੇਵ। ਦੁਤਿਯਚਤੁਕ੍ਕੰ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਵਾਦੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਤਿਯਚਤੁਕ੍ਕੇ ਸਮਾਪਨ੍ਨਕਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ,

ਅਸਮਾਪਨ੍ਨਕਵਸੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀ, ਪਰਿਤ੍ਤਕਸਿਣਵਸੇਨ ਪਰਿਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀ, ਵਿਪੁਲਕਸਿਣਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਚਤੁਤ੍ਥਚਤੁਕ੍ਕੇ ਪਨ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਯਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਮਾਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਏਕਨ੍ਤਸੁਖੀ’’ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਮਾਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਏਕਨ੍ਤਦੁਕ੍ਖੀ’’ਤਿ। ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਮਾਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੀ’’ਤਿ। ਵੇਹਪ੍ਫਲਦੇਵੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਮਾਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੀ’’ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਵਿਸੇਸਤੋ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣਲਾਭਿਨੋ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਾ ਅਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਾਤਿ।

ਅਸਞ੍ਞੀਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੭੮-੮੩. ਅਸਞ੍ਞੀਵਾਦੋ ਸਞ੍ਞੀਵਾਦੇ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਚਤੁਕ੍ਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਵਾਦੋ। ਕੇਵਲਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ ‘‘ਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾਨਂ ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਇਧ ‘‘ਅਸਞ੍ਞੀ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀ’’ਤਿ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਨ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਕਾਰਣਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸ ਹਿ ਗਾਹੋ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਪਚ੍ਛਿਸਦਿਸੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਤਂ।

ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੮੪. ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦੇ **ਸਤੋ**ਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ। **ਉਚ੍ਛੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਚ੍ਛੇਦਂ । **ਵਿਨਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਦਸ੍ਸਨਂ। **ਵਿਭਵ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਵਿਗਮਂ। ਸਬ੍ਬਾਨੇਤਾਨਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵੇਵਚਨਾਨੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵੇ ਜਨਾ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਲਾਭੀ ਚ ਅਲਾਭੀ ਚ। ਲਾਭੀ ਅਰਹਤੋ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਚੁਤਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ, ਯੋ ਵਾ ਚੁਤਿਮਤ੍ਤਮੇਵ ਦਟ੍ਠੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਨ ਉਪਪਾਤਂ; ਸੋ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਅਲਾਭੀ ਚ ‘‘ਕੋ ਪਰਲੋਕਂ ਨ ਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿ ਕਾਮਸੁਖਗਿਦ੍ਧਤਾਯ ਵਾ। ‘‘ਯਥਾ ਰੁਕ੍ਖਤੋ ਪਣ੍ਣਾਨਿ ਪਤਿਤਾਨਿ ਨ ਪੁਨ ਵਿਰੁਹਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਸਤ੍ਤਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਕ੍ਕੇਨ ਵਾ ਉਚ੍ਛੇਦਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਵਸੇਨ ਤਥਾ ਚ ਅਞ੍ਞਥਾ ਚ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾਵ ਇਮਾ ਸਤ੍ਤ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੮੫. ਤਤ੍ਥ **ਰੂਪੀ**ਤਿ ਰੂਪਵਾ। **ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕੋ**ਤਿ ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਮਯੋ। ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ ਏਤਨ੍ਤਿ ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਕਂ। ਕਿਂ ਤਂ? ਸੁਕ੍ਕਸੋਣਿਤਂ। ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਕੇ ਸਮ੍ਭੂਤੋ ਜਾਤੋਤਿ **ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਕਸਮ੍ਭਵੋ।** ਇਤਿ ਰੂਪਕਾਯਸੀਸੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵਂ ‘‘ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਦਤਿ। **ਇਤ੍ਥੇਕੇ**ਤਿ ਇਤ੍ਥਂ ਏਕੇ ਏਵਮੇਕੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੮੬. ਦੁਤਿਯੋ ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦਿਬ੍ਬਤ੍ਤਭਾਵਂ ਵਦਤਿ। **ਦਿਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਦੇਵਲੋਕੇ ਸਮ੍ਭੂਤੋ। **ਕਾਮਾਵਚਰੋ**ਤਿ ਛ ਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ। ਕਬਲੀਕਾਰਂ ਆਹਾਰਂ ਭਕ੍ਖਤੀਤਿ ਕਬਲੀਕਾਰਾਹਾਰਭਕ੍ਖੋ।

੮੭. **ਮਨੋਮਯੋ**ਤਿ ਝਾਨਮਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ। **ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਯੁਤ੍ਤੋ। **ਅਹੀਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ**ਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ। ਯਾਨਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਇਤਰੇਸਞ੍ਚ ਸਣ੍ਠਾਨਵਸੇਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੮੮-੯੨. **ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ**ਤਿਆਦੀਨਂ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਭਵਂ ਉਪਗਤੋਤਿ, ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵਾਤਿ।

ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੯੩. ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦੇ **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਧਮ੍ਮੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਲਦ੍ਧਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਦੁਕ੍ਖਵੂਪਸਮਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਂ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ

ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦਾ। ਪਰਮਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਰਮਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਉਤ੍ਤਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੯੪. **ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹੀ**ਤਿ ਮਨਾਪਿਯਰੂਪਾਦੀਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹਿ ਬਨ੍ਧਨੇਹਿ ਵਾ। **ਸਮਪ੍ਪਿਤੋ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਪ੍ਪਿਤੋ ਅਲ੍ਲੀਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ। **ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤੋ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਪਰਿਚਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਯਥਾਸੁਖਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਚਾਰੇਤਿ ਸਞ੍ਚਾਰੇਤਿ ਇਤੋਚਿਤੋ ਚ ਉਪਨੇਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਲਲਤਿ ਰਮਤਿ ਕੀਲ਼ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਦੁਵਿਧਾ ਕਾਮਗੁਣਾ – ਮਾਨੁਸਕਾ ਚੇਵ ਦਿਬ੍ਬਾ ਚ। ਮਾਨੁਸਕਾ ਮਨ੍ਧਾਤੁਕਾਮਗੁਣਸਦਿਸਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਦਿਬ੍ਬਾ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤਿਦੇਵਰਾਜਸ੍ਸ ਕਾਮਗੁਣਸਦਿਸਾਤਿ। ਏਵਰੂਪੇ ਕਾਮੇ ਉਪਗਤਾਨਞ੍ਹਿ ਤੇ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ।

੯੫. ਦੁਤਿਯਵਾਰੇ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਟ੍ਠੇਨ **ਅਨਿਚ੍ਚਾ** ਪਟਿਪੀਲ਼ਨਟ੍ਠੇਨ **ਦੁਕ੍ਖਾ,** ਪਕਤਿਜਹਨਟ੍ਠੇਨ **ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਤੇਸਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਞ੍ਞਥਾਭਾਵਾ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਕਾਮਾਨਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਸਙ੍ਖਾਤਾ ਅਞ੍ਞਥਾਭਾਵਾ, ਯਮ੍ਪਿ ਮੇ ਅਹੋਸਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਮੇ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ।** ਤਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤੋਨਿਜ੍ਝਾਯਨਲਕ੍ਖਣੋ ਸੋਕੋ, ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਲਾਲਪ੍ਪਨਲਕ੍ਖਣੋ ਪਰਿਦੇਵੋ, ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਪੀਲ਼ਨਲਕ੍ਖਣਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਮਨੋਵਿਘਾਤਲਕ੍ਖਣਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ, ਵਿਸਾਦਲਕ੍ਖਣੋ ਉਪਾਯਾਸੋ, ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀਤਿਆਦੀਨਮਤ੍ਥੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤੋ।

੯੬. **ਵਿਤਕ੍ਕਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ। **ਵਿਚਾਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਵਿਚਾਰੋ। **ਏਤੇਨੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਿਤੇਨ ਚ ਵਿਚਾਰਿਤੇਨ ਚ ਏਤਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਸਕਣ੍ਡਕਂ ਵਿਯ ਖਾਯਤਿ।

੯੭-੯੮. **ਪੀਤਿਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੀਤਿਯੇਵ। **ਚੇਤਸੋ ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਿਲਭਾਵਕਰਣਂ। **ਚੇਤਸੋ ਆਭੋਗੋ**ਤਿ ਝਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸੁਖੇ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਭੋਗੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੋਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦੇ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਕਥਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਾਸਂ ਸਤ੍ਤੇਵ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਸੇਸਾ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯੋ।

੧੦੦-੧੦੪. ਇਦਾਨਿ – ''ਇਮੇਹਿ ਖੋ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਅਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕੇ ਏਕਜ੍ਝਂ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ। ਪੁਨ – ''ਇਮੇਹਿ, ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕੇ ਏਕਜ੍ਝਂ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਤ੍ਵਾ ਤਦੇਵ ਞਾਣਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ। ਇਤਿ ''ਕਤਮੇ ਚ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਪੁਚ੍ਛਮਾਨੋਪਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਤੁਲਾਯ ਤੁਲਯਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਸਿਨੇਰੁਪਾਦਤੋ ਵਾਲੁਕਂ ਉਦ੍ਧਰਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ। ਏਵਮਯਂ ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾ ਆਗਤਾ।

ਤਯੋ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਸਨ੍ਧੀ – ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿ, ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਸਨ੍ਧਿ, ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧੀਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਓਰਿਮਂ ਤੀਰਂ, ਕਿਂ ਪਾਰਿਮਂ ਤੀਰਂ, ਕੋ ਮਜ੍ਝੇ ਸਂਸੀਦੋ, ਕੋ ਥਲੇ ਉਸ੍ਸਾਦੋ, ਕੋ ਮਨੁਸ੍ਸਗ੍ਗਾਹੋ, ਕੋ ਅਮਨੁਸ੍ਸਗ੍ਗਾਹੋ, ਕੋ ਆਵਟ੍ਟਗ੍ਗਾਹੋ, ਕੋ ਅਨ੍ਤੋਪੂਤਿਭਾਵੋ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੧) ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ ਭਗਵਤਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ – ''ਇਤਿ ਕਿਰ ਭੋ ਰੂਪਂ ਅਨਤ੍ਤਾ..., ਵੇਦਨਾ..., ਸਞ੍ਞਾ..., ਸਙ੍ਖਾਰਾ ..., ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਨਤ੍ਤਾ, ਅਨਤ੍ਤਕਤਾਨਿ ਕਿਰ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਕਮਤ੍ਤਾਨਂ ਫੁਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਞ੍ਞਾਯ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਮੋਘਪੁਰਿਸੋ ਅਵਿਦ੍ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਤਣ੍ਹਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੇਨ ਚੇਤਸਾ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਂ ਅਤਿਧਾਵਿਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯ – ''ਇਤਿ ਕਿਰ ਭੋ

ਰੂਪੰ ਅਨਤ੍ਤਾ…ਪੇ॰… ਫੁਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੂਪੰ ਨਿਚ੍ਚੰ ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚੰ ਵਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦)। ਏਵੰ ਪਰੇਸੰ ਅਜ੍ਝਾਸਯੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਸਨ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਯੇਨ ਪਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਦੇਸਨਾ ਉਟ੍ਠਿਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਵਾ ਯੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਉਪਰਿ ਦੇਸਨਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਤੇਸੰ ਵਸੇਨ ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ, ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤੇ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸੀਲੇਨ ਦੇਸਨਾ ਉਟ੍ਠਿਤਾ, ਉਪਰਿ ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਆਗਤਾ। ਵਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤੇ ਹੇਟ੍ਠਾ ਕਿਲੇਸੇਨ ਦੇਸਨਾ ਉਟ੍ਠਿਤਾ, ਉਪਰਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾ ਆਗਤਾ। ਕੋਸਮ੍ਬਕਸੁਤ੍ਤੇ ਹੇਟ੍ਠਾ ਭਣ੍ਡਨੇਨ ਉਟ੍ਠਿਤਾ, ਉਪਰਿ ਸਾਰਣੀਯਧਮ੍ਮਾ ਆਗਤਾ। ਕਕਚੂਪਮੇ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਉਟ੍ਠਿਤਾ, ਉਪਰਿ ਕਕਚੂਪਮਾ ਆਗਤਾ। ਇਮਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ ਹੇਟ੍ਠਾ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾ ਉਟ੍ਠਿਤਾ, ਉਪਰਿ ਸੁਞ੍ਞਤਾਪਕਾਸਨੰ ਆਗਤੰ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਏਵਮਯੰ ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾ ਆਗਤਾ''ਤਿ।

ਪਰਿਤਸ੍ਸਿਤਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੫-੧੧੭. ਇਦਾਨਿ ਮਰਿਯਾਦਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ – ''ਤਤ੍ਰ ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿਆਦਿਕਾ ਦੇਸਨਾ ਆਰਦ੍ਧਾ। **ਤਦਪਿ ਤੇਸੰ ਭਵਤੰ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਅਜਾਨਤੰ ਅਪਸ੍ਸਤੰ ਵੇਦਯਿਤੰ ਤਣ੍ਹਾਗਤਾਨੰ ਪਰਿਤਸ੍ਸਿਤਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਅਸ੍ਸਾਦੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਸੁਖੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵੇਦਯਿਤੇਨ ਤੇ ਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਾ ਸਸ੍ਸਤੰ ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਲੋਕਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਵਤ੍ਥੂਹਿ, ਤਦਪਿ ਤੇਸੰ ਭਵਨ੍ਤਾਨੰ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਭਾਵੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾਨੰ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨੰ ਵੇਦਯਿਤੰ ਤਣ੍ਹਾਗਤਾਨੰ ਕੇਵਲੰ ਤਣ੍ਹਾਗਤਾਨੰਯੇਵ ਤੰ ਵੇਦਯਿਤੰ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਪਨੇਤੰ ਪਰਿਤਸ੍ਸਿਤਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਮੇਵ। ਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਚੇਵ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਚ ਪਰਿਤਸ੍ਸਿਤੇਨ ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਮੇਵ ਚਲਿਤਮੇਵ ਕਮ੍ਪਿਤਮੇਵ ਥੁਸਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਨਿਖਾਤਖਾਣੁਸਦਿਸੰ, ਨ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਮਿਵ ਨਿਚ੍ਚਲਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾਦੀਸੁਪਿ।

ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੮-੧੩੦. ਪੁਨ – ''ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੇ ਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ''ਤਿਆਦਿ ਪਰਮ੍ਪਰਪਚ੍ਚਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਆਰਦ੍ਧੰ । ਤਤ੍ਥ **ਤਦਪਿ ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਅਸ੍ਸਾਦੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਸੁਖੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵੇਦਯਿਤੇਨ ਤੇ ਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਾ ਸਸ੍ਸਤੰ ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਲੋਕਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਵਤ੍ਥੂਹਿ, ਤਦਪਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਫਨ੍ਦਿਤੰ ਵੇਦਯਿਤੰ ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ।

੧੩੧-੧੪੩. ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਵੇਦਯਿਤੇ ਬਲਵਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਪੁਨ – ''ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੇ ਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤੇ ਵਤ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਫਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤੇ ਵਤ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਤੰ ਵੇਦਯਿਤੰ ਵਿਨਾ ਫਸ੍ਸੇਨ ਪਟਿਸੰਵੇਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਕਾਰਣਮੇਤੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਪਤਤੋ ਗੇਹਸ੍ਸ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਤ੍ਥਾਯ ਥੂਣਾ ਨਾਮ ਬਲਵਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਤੰ ਥੂਣਾਯ ਅਨੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤੰ ਠਾਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਫਸ੍ਸੋਪਿ ਵੇਦਨਾਯ ਬਲਵਪਚ੍ਚਯੋ, ਤੰ ਵਿਨਾ ਇਦੰ ਦਿਟ੍ਠਿਵੇਦਯਿਤੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ।

ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾਧਿਟ੍ਠਾਨਵਟ੍ਟਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪੪. ਇਦਾਨਿ ਤਤ੍ਰ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੇ ਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ ਸਸ੍ਸਤੰ ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਲੋਕਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਵਤ੍ਥੂਹਿ, ਯੇਪਿ ਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਾਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਦਿਟ੍ਠਿਵੇਦਯਿਤਾਨਿ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਉਪਰਿ ਫਸ੍ਸੇ ਪਕ੍ਖਿਪਨਤ੍ਥਾਯ। ਕਥੰ? ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਛਹਿ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨੇਹਿ ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਨ੍ਤੀਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਛ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨਿ ਨਾਮ – ਚਕ੍ਖੁਫਸ੍ਸਾਯਤਨੰ, ਸੋਤਫਸ੍ਸਾਯਤਨੰ, ਘਾਨਫਸ੍ਸਾਯਤਨੰ, ਜਿਵ੍ਹਾਫਸ੍ਸਾਯਤਨੰ, ਕਾਯਫਸ੍ਸਾਯਤਨੰ, ਮਨੋਫਸ੍ਸਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਛ।

ਸਞ੍ਜਾਤਿ-ਸਮੋਸਰਣ-ਕਾਰਣ-ਪਣ੍ਣਤ੍ତਿਮਤ੍ਤੇਸੁ ਹਿ ਅਯਂ ਆਯਤਨਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਤ੍ਥ – ''ਕਮ੍ਬੋਜੋ ਅਸ੍ਸਾਨਂ ਆਯਤਨਂ, ਗੁਨ੍ਨਂ ਦਕ੍ਖਿਣਾਪਥੋ''ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਸਞ੍ਜਾਤਿਟ੍ਠਾਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਮਨੋਰਮੇ ਆਯਤਨੇ, ਸੇਵਨ੍ਤਿ ਨਂ ਵਿਹਙ੍ਗਮਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੮) ਸਮੋਸਰਣੇ। ''ਸਤਿ ਸਤਿਆਯਤਨੇ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੨) ਕਾਰਣੇ। ''ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਪਣ੍ਣਕੁਟੀਸੁ ਸਮ੍ਮਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੫੫) ਪਣ੍ਣਤ੍ତਿਮਤ੍ਤੇ। ਸ੍ਵਾਯਮਿਧ ਸਞ੍ਜਾਤਿਆਦਿਅਤ੍ਥਤ੍ਤਯੇਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਚਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਹਿ ਫਸ੍ਸਪਞ੍ਚਮਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਞ੍ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਸਮੋਸਰਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਚ ਤੇਸਂ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਯਤਨਾਨਿ। ਇਧ ਪਨ ''ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਙ੍ਗਤਿ ਫਸ੍ਸੋ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੩) ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਫਸ੍ਸਸੀਸੇਨੇਵ ਦੇਸਨਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਫਸ੍ਸਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਪਰਮ੍ਪਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ।

ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਨ੍ਤੀਤਿ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਆਯਤਨਾਨਂ ਫੁਸਨਕਿਚ੍ਚਂ ਵਿਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾਪਿ ਨ ਤੇਸਂ ਫੁਸਨਕਿਚ੍ਚਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਨ ਹਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਫੁਸਨ੍ਤਿ, ਫਸ੍ਸੋਵ ਤਂ ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਫੁਸਤਿ, ਆਯਤਨਾਨਿ ਪਨ ਫਸ੍ਸੇ ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ; ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਛ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਸਮ੍ਭਵੇਨ ਫਸ੍ਸੇਨ ਰੂਪਾਦੀਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਵੇਦਨਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦਯਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤੇਸਂ ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾਤਿਆਦੀਸੁ **ਵੇਦਨਾ**ਤਿ ਛ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਸਮ੍ਭਵਾ ਵੇਦਨਾ। ਸਾ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾਦਿਭੇਦਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕੋਟਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਤੇਸਂ ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾ''ਤਿ। ਸਾ ਪਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸ੍ਸ ਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕੋਟਿਯਾ ਚੇਵ ਸਹਜਾਤਕੋਟਿਯਾ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਉਪਾਦਾਨਂ ਭਵਸ੍ਸ। ਭਵੋ ਜਾਤਿਯਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕੋਟਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

ਜਾਤੀਤਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਵਿਕਾਰਾ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਜਾਤਿ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਚੇਵ ਸੋਕਾਦੀਨਞ੍ਚ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕੋਟਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਨ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕਥਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਇਧ ਪਨਸ੍ਸ ਪਯੋਜਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਵਟ੍ਟਕਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤੋ – ''ਪੁਰਿਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ, 'ਇਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਾਹੋਸਿ, ਅਥ ਪਚ੍ਛਾ ਸਮਭਵੀ'ਤਿ ਏਵਞ੍ਚੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਥ ਚ ਪਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ''ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੬੧) ਏਵਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸੀਸੇਨ ਵਾ, ਪੁਰਿਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ਭਵਤਣ੍ਹਾਯ...ਪੇ॰... ''ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵਤਣ੍ਹਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੬੨) ਏਵਂ ਤਣ੍ਹਾਸੀਸੇਨ ਵਾ, ਪੁਰਿਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯਾ...ਪੇ॰... ''ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵਦਿਟ੍ਠੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਸੇਨ ਵਾ ਕਥੇਸਿ''। ਇਧ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਸੇਨ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਵੇਦਨਾਰਾਗੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਵੇਦਨਾਮੂਲਕਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਂ ਕਥੇਸਿ। ਤੇਨ ਇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ – ''ਏਵਮੇਤੇ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ, ਇਦਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਯੋਨੀਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਗਤੀਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤੀਸੁ ਨਵਸੁ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੇਸੁ ਇਤੋ ਏਤ੍ਥ ਏਤ੍ਤੋ ਇਧਾਤਿ ਸਨ੍ਧਾਵਨ੍ਤਾ ਸਂਸਰਨ੍ਤਾ ਯਨ੍ਤੇ ਯੁਤ੍ਤਗੋਣੋ ਵਿਯ, ਥਮ੍ਭੇ ਉਪਨਿਬਦ੍ਧਕੁਕ੍ਕੁਰੋ ਵਿਯ, ਵਾਤੇਨ ਵਿਪ੍ਪਨਟ੍ਠਨਾਵਾ ਵਿਯ ਚ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਮੇਵ ਅਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋ ਸੀਸਂ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

ਵਿਵਟ੍ਟਕਥਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪੫. ਏਵਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਵਟ੍ਟਂ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯੁਤ੍ਤਯੋਗਭਿਕ੍ਖੁਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਵਟ੍ਟਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ – ''ਯਤੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਯਤੋ**ਤਿ ਯਦਾ। **ਛਨ੍ਨਂ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਹਿ ਛਹਿ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨੇਹਿ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਂਵੇਦਯਮਾਨਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾਨਂ ਵਟ੍ਟਂ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤੇਸਂਯੇਵ ਛਨ੍ਨਂ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨਂ। **ਸਮੁਦਯ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯਾ ਚਕ੍ਖੁਸਮੁਦਯੋਤਿਆਦਿਨਾ ਵੇਦਨਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨਂ ਸਮੁਦਯਾਦਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਪਨ ਤਤ੍ਥ

‘‘ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਾ ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੁਂ, ਏਵਮਿਧ, ਤਂ ਚਕ੍ਖਾਦੀਸੁ – ‘‘ਆਹਾਰਸਮੁਦਯਾ ਆਹਾਰਨਿਰੋਧਾ’’ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਮਨਾਯਤਨੇ ‘‘ਨਾਮਰੂਪਸਮੁਦਯਾ ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧਾ’’ਤਿ।

ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਂ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਦਿਟ੍ਠਿਮੇਵ ਜਾਨਾਤਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਿਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਤੋ ਚ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਂ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਯਾਵ ਅਰਹਤ੍ਤਾ ਜਾਨਾਤਿ। ਕੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ? ਖੀਣਾਸਵੋ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਨਾਗਾਮੀ, ਸਕਦਾਗਾਮੀ, ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ, ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ, ਗਨ੍ਥਧਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਜਾਨਾਤਿ, ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਕੋ ਜਾਨਾਤਿ। ਦੇਸਨਾ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨੇਵ ਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾਤਿ।

੧੪੬. ਏਵਂ ਵਿਵਟ੍ਟਂ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ‘‘ਦੇਸਨਾਜਾਲਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਪੁਨ – ‘‘ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ’’ਤਿ ਆਰਭਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨ੍ਤੋਜਾਲੀਕਤਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ ਦੇਸਨਾਜਾਲਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਯੇਵ ਕਤਾ। **ਏਤ੍ਥ ਸਿਤਾ** ਵਾਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਮਮ ਦੇਸਨਾਜਾਲੇ ਸਿਤਾ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਅਵਸਿਤਾਵ। **ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਤੇ ਅਧੋ ਓਸੀਦਨ੍ਤਾਪਿ ਉਦ੍ਧਂ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਪਿ ਮਮ ਦੇਸਨਾਜਾਲੇ ਸਿਤਾਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਓਸੀਦਨ੍ਤਿ ਚ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਚ। **ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮਯ੍ਹਂ ਦੇਸਨਾਜਾਲੇ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ, ਏਤੇਨ ਆਬਦ੍ਧਾ ਅਨ੍ਤੋਜਾਲੀਕਤਾ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀਤਿ।

ਸੁਖੁਮਚ੍ਛਿਕੇਨਾਤਿ ਸਣ੍ਹਅਚ੍ਛਿਕੇਨ ਸੁਖੁਮਚ੍ਛਿਦ੍ਦੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੇਵਟ੍ਟੋ ਵਿਯ ਹਿ ਭਗਵਾ, ਜਾਲਂ ਵਿਯ ਦੇਸਨਾ, ਪਰਿਤ੍ਤਉਦਕਂ ਵਿਯ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁ, ਓਲਾਰਿਕਾ ਪਾਣਾ ਵਿਯ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ। ਤਸ੍ਸ ਤੀਰੇ ਠਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਓਲਾਰਿਕਾਨਂ ਪਾਣਾਨਂ ਅਨ੍ਤੋਜਾਲੀਕਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ ਵਿਯ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਂ ਦੇਸਨਾਜਾਲਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਕਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਓਪਮ੍ਮਸਂਸਨ੍ਦਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੧੪੭. ਏਵਂ ਇਮਾਹਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਸਬ੍ਬਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾਨਂ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਦੇਸਨਾਜਾਲੇ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ – ‘‘ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਭਵਨੇਤ੍ਤਿਕੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਕਾਯੋ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਨਯਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਨੇਤ੍ਤਿ। **ਨਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਗੀਵਾਯ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਆਕਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਰਜ੍ਜੁਯਾ ਏਤਂ ਨਾਮਂ। ਇਧ ਪਨ ਨੇਤ੍ਤਿਸਦਿਸਤਾਯ ਭਵਤਣ੍ਹਾ ਨੇਤ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਸਾ ਹਿ ਮਹਾਜਨਂ ਗੀਵਾਯ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਤਂ ਭਵਂ ਨੇਤਿ ਉਪਨੇਤੀਤਿ ਭਵਨੇਤ੍ਤਿ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸਤ੍ਥੇਨ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਭਵਨੇਤ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਭਵਨੇਤ੍ਤਿਕੋ।**

ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਉਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਤੋ ਉਦ੍ਧਂ। **ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਾਦਾਨਾ**ਤਿ ਜੀਵਿਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਤ੍ਤਾ, ਪੁਨ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਭਾਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਤਂ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਂ ਤਥਾਗਤਂ। ਦੇਵਾ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਵਾ ਨ ਦਕ੍ਖਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਕਭਾਵਂ ਗਮਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ , **ਭਿਕ੍ਖਵੇ**ਤਿ, ਉਪਮਾਯਂ ਪਨ ਇਦਂ ਸਂਸਨ੍ਦਨਂ। ਅਮ੍ਬਰੁਕ੍ਖੋ ਵਿਯ ਹਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਕਾਯੋ, ਰੁਕ੍ਖੇ ਜਾਤਮਹਾਵਣ੍ਟੋ ਵਿਯ ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਵਤ੍ਤਤਣ੍ਹਾ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਣ੍ਟੇ ਉਪਨਿਬਦ੍ਧਾ ਪਞ੍ਚਪਕ੍ਕਦ੍ਵਾਦਸਪਕ੍ਕਅਟ੍ਠਾਰਸਪਕ੍ਕਪਰਿਮਾਣਾ ਅਮ੍ਬਪਿਣ੍ਡੀ ਵਿਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਸਤਿ ਤਣ੍ਹੂਪਨਿਬਨ੍ਧਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਯਤਿਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਕਾ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ। ਯਥਾ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਣ੍ਟੇ ਛਿਨ੍ਨੇ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਤਾਨਿ ਅਮ੍ਬਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਂਯੇਵ ਵਣ੍ਟਂ ਅਨੁਗਤਾਨਿ, ਵਣ੍ਟਚ੍ਛੇਦਾ ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ ਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ; ਏਵਮੇਵ ਯੇ ਭਵਨੇਤ੍ਤਿਵਣ੍ਟਸ੍ਸ ਅਨੁਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਆਯਤਿਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਧਾਤੁਯੋ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਭਵਨੇਤ੍ਤਿਂ ਅਨੁਗਤਾ, ਤਾਯ ਛਿਨ੍ਨਾਯ ਛਿਨ੍ਨਾ ਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯਥਾ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਰੁਕ੍ਖੇ ਮਣ੍ਡੂਕਕਣ੍ਟਕਵਿਸਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਆਗਮ੍ਮ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਸੁਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਮਤੇ – ‘‘ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਏਵਰੂਪੋ ਨਾਮ ਰੁਕ੍ਖੋ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਤਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਕੋਚਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਆਗਮ੍ਮ

ਤਣ੍ਹਾਸਿਨੇਹਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਸੁਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਭਿਨ੍ਨੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਉਦ੍ਧਂ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਾਦਾਨਾ ਨ ਤਂ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਗਤਮ੍ਪਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਨ ਦਕ੍ਖਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਨਾਮ ਕਿਰ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਇਦਂ ਸਾਸਨਨ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਮੇਵ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਂ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਪੇਸਿ।

੧੪੮. ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋਤਿ ਏਵਂ ਭਗਵਤਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤੇ ਥੇਰੋ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਬ੍ਬਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਬੁਦ੍ਧਬਲਂ ਦੀਪੇਤ੍ਵਾ ਕਥਿਤਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਭਗਵਤਾ ਨਾਮਂ ਗਹਿਤਂ, ਹਨ੍ਦਸ੍ਸ ਨਾਮਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ।

ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤ੍ਵਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਯਮਤ੍ਥਯੋਜਨਾ – ਆਨਨ੍ਦ, ਯਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੇ ਇਧਤ੍ਥੋਪਿ ਪਰਤ੍ਥੋਪਿ ਵਿਭਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤ੍ਵਂ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯਂ ''ਅਤ੍ਥਜਾਲ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਨਂ ਧਾਰੇਹਿ; ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਬਹੂ ਤਨ੍ਤਿਧਮ੍ਮਾ ਕਥਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਧਮ੍ਮਜਾਲ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਨਂ ਧਾਰੇਹਿ; ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਏਤ੍ਥ ਸੇਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਨਂ ਧਾਰੇਹਿ; ਯਸ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਵਿਭਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਨਂ ਧਾਰੇਹਿ; ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਾਰਮ੍ਪਿ ਖਨ੍ਧਮਾਰਮ੍ਪਿ ਮਚ੍ਚੁਮਾਰਮ੍ਪਿ ਕਿਲੇਸਮਾਰਮ੍ਪਿ ਸਕ੍ਕਾ ਮਦ੍ਦਿਤੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਸਙ੍ਗਾਮਵਿਜਯੋਤਿਪਿ ਨਂ ਧਾਰੇਹੀ''ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾਤਿ ਇਦਂ ਨਿਦਾਨਾਵਸਾਨਤੋ ਪਭੁਤਿ ਯਾਵ ''ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਸਙ੍ਗਾਮਵਿਜਯੋਤਿਪਿ ਨਂ ਧਾਰੇਹੀ''ਤਿ ਸਕਲਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਂ ਭਗਵਾ ਪਰੇਸਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਲਬ੍ਭਨੇਯ੍ਯਪਤਿਟ੍ਠਂ ਪਰਮਗਮ੍ਭੀਰਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ਸੂਰਿਯੋ ਵਿਯ ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਮਹਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਿਧਮਨ੍ਤੋ ਅਵੋਚ।

੧੪੯. ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਸਕਮਨਾ, ਬੁਦ੍ਧਗਤਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਉਦਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵਿਚਿਤ੍ਰਨਯਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਯੁਤ੍ਤਂ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਕਰਵੀਕਰੁਤਮਞ੍ਜੁਨਾ ਕਣ੍ਣਸੁਖੇਨ ਪਣ੍ਡਿਤਜਨਹਦਯਾਨਂ ਅਮਤਾਭਿਸੇਕਸਦਿਸੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸਰੇਨ ਭਾਸਮਾਨਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਂ। **ਅਭਿਨਨ੍ਦੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਮੋਦਿਂਸੁ ਚੇਵ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਂਸੁ ਚ। ਅਯਞ੍ਹਿ **ਅਭਿਨਨ੍ਦ**ਸਦ੍ਦੋ – ''ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਅਭਿਵਦਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੫) ਤਣ੍ਹਾਯਮ੍ਪਿ ਆਗਤੋ। ''ਅਨ੍ਨਮੇਵਾਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਉਭਯੇ ਦੇਵਮਾਨੁਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੩) ਉਪਗਮਨੇਪਿ।

''ਚਿਰਪ੍ਪਵਾਸਿਂ ਪੁਰਿਸਂ, ਦੂਰਤੋ ਸੋਤ੍ਥਿਮਾਗਤਂ।
ਞਾਤਿਮਿਤ੍ਤਾ ਸੁਹਜ੍ਜਾ ਚ, ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਆਗਤ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੧੯)।

ਆਦੀਸੁ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨੇਪਿ। ''ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੦੫) ਅਨੁਮੋਦਨੇਪਿ। ਸ੍ਵਾਯਮਿਧ ਅਨੁਮੋਦਨਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨੇਸੁ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ ਅਨੁਮੋਦਿਂਸੁ ਚੇਵ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਂਸੁ ਚਾ''ਤਿ।

ਸੁਭਾਸਿਤਂ ਸੁਲਪਿਤਂ, ''ਸਾਧੁ ਸਾਧੂ''ਤਿ ਤਾਦਿਨੋ।
ਅਨੁਮੋਦਮਾਨਾ ਸਿਰਸਾ, ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਂਸੁ ਭਿਕ੍ਖਵੋਤਿ॥

ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਨ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਨਿਗ੍ਗਾਥਕਸੁਤ੍ਤੇ। ਨਿਗ੍ਗਾਥਕਤ੍ਤਾ ਹਿ ਇਦਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਦਸਸਹਸ੍ਸੀ ਲੋਕਧਾਤੂਤਿ ਦਸਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲਪਰਿਮਾਣਾ ਲੋਕਧਾਤੁ। **ਅਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਨ ਸੁਤ੍ਤਪਰਿਯੋਸਾਨੇਯੇਵ ਅਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਭਞ੍ਞਮਾਨੇਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੇਸੁ ਵਿਨਿਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਯਮਾਨੇਸੁ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਠਾਨੇਸੁ ਅਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਪਥਵੀਕਮ੍ਪੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭੇਨ, ਇਦ੍ਧਿਮਤੋ ਆਨੁਭਾਵੇਨ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਬ੍ਭੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਯਾ, ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨੇਨ, ਸਮ੍ਬੋਧਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨੇਨ, ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨਾਤਿ। ਤੇਸਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ – ‘‘ਅਟ੍ਠ ਖੋ ਇਮੇ, ਆਨਨ੍ਦ, ਹੇਤੂ ਅਟ੍ਠ ਪਚ੍ਚਯਾ ਮਹਤੋ ਭੂਮਿਚਾਲਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਾਯਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਮਹਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਆਗਤਾਯ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਵਣ੍ਣਨਾਕਾਲੇ ਵਕ੍ਖਾਮ। ਅਯਂ ਪਨ ਮਹਾਪਥਵੀ ਅਪਰੇਸੁਪਿ ਅਟ੍ਠਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਅਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥ – ਮਹਾਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨੇ, ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੂਪਸਙ੍ਕਮਨੇ, ਪਂਸੁਕੂਲਗ੍ਗਹਣੇ, ਪਂਸੁਕੂਲਧੋਵਨੇ, ਕਾਲ਼ਕਾਰਾਮਸੁਤ੍ਤੇ, ਗੋਤਮਕਸੁਤ੍ਤੇ, ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਜਾਤਕੇ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਮਹਾਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨਬੋਧਿਮਣ੍ਡੂਪਸਙ੍ਕਮਨੇਸੁ ਵੀਰਿਯਬਲੇਨ ਅਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥ। ਪਂਸੁਕੂਲਗ੍ਗਹਣੇ ਦ੍ਵਿਸਹਸ੍ਸਦੀਪਪਰਿਵਾਰੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਦੀਪੇ ਪਹਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਸੁਸਾਨਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਂਸੁਕੂਲਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਨ ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਭਗਵਤਾ ਕਤਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯਵੇਗਾਭਿਹਤਾ ਅਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥ। ਪਂਸੁਕੂਲਧੋਵਨਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਜਾਤਕੇਸੁ ਅਕਾਲਕਮ੍ਪਨੇਨ ਅਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥ। ਕਾਲ਼ਕਾਰਾਮਗੋਤਮਕਸੁਤ੍ਤੇਸੁ – ‘‘ਅਹਂ ਸਕ੍ਖੀ ਭਗਵਾ’’ਤਿ ਸਕ੍ਖਿਭਾਵੇਨ ਅਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੇਸੁ ਵਿਜਟੇਤ੍ਵਾ ਨਿਗ੍ਗੁਮ੍ਬਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਯਮਾਨੇਸੁ ਸਾਧੁਕਾਰਦਾਨਵਸੇਨ ਅਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਏਤੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁਯੇਵ ਪਥਵੀ ਅਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥ, ਅਥ ਖੋ ਤੀਸੁ ਸਙ੍ਗਹੇਸੁਪਿ ਮਹਾਮਹਿਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਇਮਂ ਦੀਪਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਜੋਤਿਵਨੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਿਤਦਿਵਸੇਪਿ ਅਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥ। ਕਲ੍ਯਾਣਿਯਵਿਹਾਰੇ ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਯਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣਂ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਂ ਪੀਤਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਮਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਂ ਆਰਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਉਦਕਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥ। ਲੋਹਪਾਸਾਦਸ੍ਸ ਪਾਚੀਨਅਮ੍ਬਲਟ੍ਠਿਕਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਅਹੋਸਿ। ਤਤ੍ਥ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਦੀਘਭਾਣਕਤ੍ਥੇਰਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸੁਤ੍ਤਂ ਆਰਭਿਂਸੁ, ਤੇਸਂ ਸਜ੍ਝਾਯਪਰਿਯੋਸਾਨੇਪਿ ਉਦਕਪਰਿਯਨ੍ਤਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਪਥਵੀ ਅਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥਾਤਿ।

ਏਵਂ ਯਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੇਨ, ਅਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥ ਅਨੇਕਸੋ।
ਮੇਦਨੀ ਸੁਤ੍ਤਸੇਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਦੇਸਿਤਸ੍ਸ ਸਯਮ੍ਭੁਨਾ॥

ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੀਧ, ਧਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਣ੍ਡਿਤਾ।
ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾਨ, ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੁ ਯੋਨਿਸੋਤਿ॥

ਇਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ

ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਸੁੱਤਵੱਣ੍ਣਨਾ

ਰਾਜਾਮੱਚਕਥਾਵੱਣ੍ਣਨਾ

੧੫੦. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ…ਪੇ॰… ਰਾਜਗਹੇਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਸੁੱਤੰ। ਤੱਤ੍ਰਾਯੰ ਅਪੁਬ੍ਬਪਦਵੱਣ੍ਣਨਾ – **ਰਾਜਗਹੇ**ਤਿ ਏਵੰਨਾਮਕੇ ਨਗਰੇ। ਤਞ੍ਹਿ ਮਨ੍ਧਾਤੁਮਹਾਗੋਵਿਨ੍ਦਾਦੀਹਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੱਤਾ ਰਾਜਗਹਨ੍ਤਿ ਵੁੱਚਤਿ। ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਏਤ੍ਥ ਪਕਾਰੇ ਵੱਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ, ਕਿਂ ਤੇਹਿ? ਨਾਮਮੱਤਮੇਤੰ ਤਸ੍ਸ ਨਗਰਸ੍ਸ। ਤੰ ਪਨੇਤੰ ਬੁਦ੍ਧਕਾਲੇ ਚ ਚੱਕਵੱਤਿਕਾਲੇ ਚ ਨਗਰੰ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਕਾਲੇ ਸੁਞ੍ਞੰ ਹੋਤਿ ਯਕ੍ਖਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੰ, ਤੇਸੰ ਵਸਨਵਨੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿੱਟ੍ਠਤਿ। **ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥਦਿਬ੍ਬਬ੍ਰਹ੍ਮਅਰਿਯਵਿਹਾਰੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਵਿਹਾਰਸਮਙ੍ਗਿਪਰਿਦੀਪਨਮੇਤੰ। ਇਧ ਪਨ ਠਾਨਗਮਨਨਿਸਜ੍ਜਸਯਨਪ੍ਪਭੇਦੇਸੁ ਇਰਿਯਾਪਥੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਇਰਿਯਾਪਥਸਮਾਯੋਗਪਰਿਦੀਪਨੰ। ਤੇਨ ਠਿਤੋਪਿ ਗੱਛਨ੍ਤੋਪਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਪਿ ਸਯਾਨੋਪਿ ਭਗਵਾ ਵਿਹਰਤਿ ਚੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਹਿ ਏਕੰ ਇਰਿਯਾਪਥਬਾਧਨੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਵਿੱਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਿਪਤਨ੍ਤੰ ਅੱਤਭਾਵੰ ਹਰਤਿ ਪਵੱਤੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਵੁੱਚਤਿ।

ਜੀਵਕਸ੍ਸ ਕੋਮਾਰਭੱਚਸ੍ਸ ਅਮ੍ਬਵਨੇਤਿ ਇਦਮਸ੍ਸ ਯੰ ਗੋਚਰਗਾਮੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਮੀਪਨਿਵਾਸਨੱਟ੍ਠਾਨਪਰਿਦੀਪਨੰ। ਤਸ੍ਮਾ – ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਜੀਵਕਸ੍ਸ ਕੋਮਾਰਭੱਚਸ੍ਸ ਅਮ੍ਬਵਨੇਤਿ ਰਾਜਗਹਸਮੀਪੇ ਜੀਵਕਸ੍ਸ ਕੋਮਾਰਭੱਚਸ੍ਸ ਅਮ੍ਬਵਨੇ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅੱਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਮੀਪੱਤ੍ਥੇ ਹੇਤੰ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨੰ। ਤੱਤ੍ਥ ਜੀਵਤੀਤਿ **ਜੀਵਕੋ,** ਕੁਮਾਰੇਨ ਭਤੋਤਿ **ਕੋਮਾਰਭੱਚੋ।** ਯਥਾਹ – ''ਕਿਂ ਭਣੇ, ਏਤੰ ਕਾਕੇਹਿ ਸਮ੍ਪਰਿਕਿਣ੍ਣਨ੍ਤਿ? ਦਾਰਕੋ ਦੇਵਾਤਿ। ਜੀਵਤਿ ਭਣੇਤਿ? ਜੀਵਤਿ, ਦੇਵਾਤਿ। ਤੇਨ ਹਿ, ਭਣੇ ਤੰ ਦਾਰਕੰ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਅਨ੍ਤੇਪੁਰੰ ਨੇਤ੍ਵਾ ਧਾਤੀਨੰ ਦੇਥ ਪੋਸੇਤੁਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਜੀਵਤੀਤਿ ਜੀਵਕੋਤਿ ਨਾਮੰ ਅਕਂਸੁ। ਕੁਮਾਰੇਨ ਪੋਸਾਪਿਤੋਤਿ ਕੋਮਾਰਭੱਚੋਤਿ ਨਾਮੰ ਅਕਂਸੂ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੩੨੮) ਅਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ। ਵਿੱਤ੍ਥਾਰੇਨ ਪਨ ਜੀਵਕਵੱਤ੍ਥੁਖਨ੍ਧਕੇ ਆਗਤਮੇਵ। ਵਿਨਿੱਛਯਕਥਾਪਿਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯ ਵਿਨਯੱਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਵੁੱਤਾ।

ਅਯੰ ਪਨ ਜੀਵਕੋ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਭਗਵਤੋ ਦੋਸਾਭਿਸਨ੍ਨੰ ਕਾਯੰ ਵਿਰੇਚੇਤ੍ਵਾ ਸਿਵੇਯ੍ਯਕੰ ਦੁਸ੍ਸਯੁਗੰ ਦੱਤ੍ਵਾ ਵੱਤ੍ਥਾਨੁਮੋਦਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਸੋਤਾਪੱਤਿਫਲੇ ਪਤਿੱਟ੍ਠਾਯ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਮਯਾ ਦਿਵਸਸ੍ਸ ਦ੍ਵੱਤਿੱਕ੍ਖੱਤੁੰ ਬੁਦ੍ਧੁਪੱਟ੍ਠਾਨੰ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਇਦਞ੍ਚ ਵੇਲੁਵਨੰ ਅਤਿਦੂਰੇ, ਮਯ੍ਹੰ ਪਨ ਅਮ੍ਬਵਨੰ ਉਯ੍ਯਾਨੰ ਆਸਨ੍ਨਤਰੰ, ਯਂਨੂਨਾਹੰ ਏਤ੍ਥ ਭਗਵਤੋ ਵਿਹਾਰੰ ਕਾਰੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਮ੍ਬਵਨੇ ਰੱਤਿੱਟ੍ਠਾਨਦਿਵਾਠਾਨਲੇਣਕੁਟਿਮਣ੍ਡਪਾਦੀਨਿ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਅਨੁੱਛਵਿਕੰ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਂ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਮ੍ਬਵਨੰ ਅੱਟ੍ਠਾਰਸਹੱਤ੍ਥੁੱਬੇਧੇਨ ਤਮ੍ਬਪੱਟ੍ਟਵੱਣ੍ਣੇਨ ਪਾਕਾਰੇਨ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੰ ਸਚੀਵਰਭੱਤੇਨ ਸਨ੍ਤੱਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣੋਦਕੰ ਪਾਤੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰੰ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਸਿ। ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁੱਤੰ – ''ਜੀਵਕਸ੍ਸ ਕੋਮਾਰਭੱਚਸ੍ਸ ਅਮ੍ਬਵਨੇ''ਤਿ।

ਅਡ੍ਢਤੇਲ਼ਸੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹੀਤਿ ਅਡ੍ਢਸਤੇਨ ਊਨੇਹਿ ਤੇਰਸਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹਿ। **ਰਾਜਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਰਾਜਤਿ ਅੱਤਨੋ ਇਸ੍ਸਰਿਯਸਮ੍ਪੱਤਿਯਾ ਚਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਵੱਤ੍ਥੂਹਿ ਮਹਾਜਨੰ ਰਞ੍ਜੇਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤੀਤਿ **ਰਾਜਾ।** ਮਗਧਾਨੰ ਇਸ੍ਸਰੋਤਿ **ਮਾਗਧੋ।** ਅਜਾਤੋਯੇਵ ਰਞ੍ਞੋ ਸੱਤੁ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਮਿੱਤਕੇਹਿ ਨਿੱਦਿੱਟ੍ਠੋਤਿ **ਅਜਾਤਸੱਤੁ।**

ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਿਰ ਕੁੱਛਿਗਤੇ ਦੇਵਿਯਾ ਏਵਰੂਪੋ ਦੋਹਲ਼ੋ ਉਪ੍ਪੱਜ੍ਜਿ – ''ਅਹੋ ਵਤਾਹੰ ਰਞ੍ਞੋ ਦਕ੍ਖਿਣਬਾਹੁਲੋਹਿਤੰ ਪਿਵੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ, ਸਾ ''ਭਾਰਿਯੇ ਠਾਨੇ ਦੋਹਲ਼ੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਨ ਸੱਕਾ ਕਸ੍ਸਚਿ ਆਰੋਚੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਤੰ ਕਥੇਤੁੰ ਅਸੱਕੋਨ੍ਤੀ ਕਿਸਾ ਦੁੱਬੱਣ੍ਣਾ ਅਹੋਸਿ। ਤੰ ਰਾਜਾ ਪੁੱਛਿ – ''ਭੱਦੇ, ਤੁਯ੍ਹੰ ਅੱਤਭਾਵੋ ਨ ਪਕਤਿਵੱਣ੍ਣੋ, ਕਿਂ ਕਾਰਣ''ਨ੍ਤਿ? ''ਮਾ ਪੁੱਛ, ਮਹਾਰਾਜਾਤਿ''। ''ਭੱਦੇ, ਤ੍ਵੰ ਅੱਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੰ ਮਯ੍ਹੰ ਅਕਥੇਨ੍ਤੀ ਕਸ੍ਸ ਕਥੇਸ੍ਸਸੀ''ਤਿ ਤਥਾ ਤਥਾ ਨਿਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਕਥਾਪੇਸਿ। ਸੁਤ੍ਵਾ ਚ – ''ਬਾਲੇ, ਕਿਂ ਏਤ੍ਥ ਤੁਯ੍ਹੰ ਭਾਰਿਯਸਞ੍ਞਾ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ ਵੇੱਜ੍ਜੰ ਪੱਕੋਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸੁਵੱਣ੍ਣਸੱਤ੍ਥਕੇਨ ਬਾਹੁੰ ਫਾਲਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸੁਵੱਣ੍ਣਸਰਕੇਨ ਲੋਹਿਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਦਕੇਨ

ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਾਯੇਸਿ। ਨੇਮਿਤ੍ਤਕਾ ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ – ‘‘ਏਸ ਗਬ੍ਭੋ ਰਞ੍ਞੋ ਸਤ੍ਤੁ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਰਾਜਾ ਹਞ੍ਞਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਬਜਾਕਰਿਂਸੁ। ਦੇਵੀ ਸੁਤ੍ਵਾ – ‘‘ਮਯ੍ਹਂ ਕਿਰ ਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਰਾਜਾਨਂ ਮਾਰੇਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਗਬ੍ਭਂ ਪਾਤੇਤੁਕਾਮਾ ਉਯਜਾਨਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕੁਚ੍ਛਿਂ ਮਦ੍ਦਾਪੇਸਿ, ਗਬ੍ਭੋ ਨ ਪਤਤਿ। ਸਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਥੇਵ ਕਾਰੇਸਿ। ਰਾਜਾ ਕਿਮਤ੍ਥਂ ਅਯਂ ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਉਯਜਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਪਰਿਵੀਮਂਸਨ੍ਤੋ ਤਂ ਕਾਰਣਂ ਸੁਤ੍ਵਾ – ‘‘ਭਦ੍ਦੇ, ਤਵ ਕੁਚ੍ਛਿਯਂ ਪੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵਾ ਧੀਤਾਤਿ ਵਾ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਦਾਰਕਂ ਏਵਮਕਾਸੀਤਿ ਮਹਾ ਅਗੁਣਰਾਸਿਪਿ ਨੋ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਤਲੇ ਆਵਿਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਮਾ ਤ੍ਵਂ ਏਵਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ ਨਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਆਰਕ੍ਖਂ ਅਦਾਸਿ। ਸਾ ਗਬ੍ਭਵੁਟ੍ਠਾਨਕਾਲੇ ‘‘ਮਾਰੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ। ਤਦਾਪਿ ਆਰਕ੍ਖਮਨੁਸ੍ਸਾ ਦਾਰਕਂ ਅਪਨਯਿਂਸੁ। ਅਥਾਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਵੁਡ੍ਢਿਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਕੁਮਾਰਂ ਦੇਵਿਯਾ ਦਸ੍ਸੇਸੁਂ। ਸਾ ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾਵ ਪੁਤ੍ਤਸਿਨੇਹਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸਿ, ਤੇਨ ਨਂ ਮਾਰੇਤੁਂ ਨਾਸਕ੍ਖਿ। ਰਾਜਾਪਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਓਪਰਜ੍ਜਮਦਾਸਿ।

ਅਥੇਕਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਰਹੋਗਤੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਸਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਸਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਪਰਿਸਾਤਿ, ਏਵਮਿਮੇ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਧੁਰਾ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਏਕਂ ਧੁਰਂ ਨੀਹਰਾਮੀ’’ਤਿ। ਸੋ ‘‘ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਨਾ ਲਾਭੇਨ ਪਰਿਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਂ, ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਲਾਭਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਮੀ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਖਨ੍ਧਕੇ ਆਗਤਨਯੇਨ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਂ ਕੁਮਾਰਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇਨ ਪਸਾਦੇਤ੍ਵਾ ਸਾਯਂ ਪਾਤਂ ਪਞ੍ਚਹਿ ਰਥਸਤੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਅਤਿਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥਂ ਞਤ੍ਵਾ ਏਕਦਿਵਸਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਪੁਬ੍ਬੇ ਖੋ, ਕੁਮਾਰ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਦੀਘਾਯੁਕਾ, ਏਤਰਹਿ ਅਪ੍ਪਾਯੁਕਾ, ਤੇਨ ਹਿ ਤ੍ਵਂ ਕੁਮਾਰ, ਪਿਤਰਂ ਹਨ੍ਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾ ਹੋਹਿ, ਅਹਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਹਨ੍ਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਕੁਮਾਰਂ ਪਿਤੁਵਧੇ ਉਯਜੋਜੇਤਿ।

ਸੋ – ‘‘ਅਯਜੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ, ਏਤਸ੍ਸ ਅਵਿਦਿਤਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਊਰੁਯਾ ਪੋਤ੍ਥਨਿਯਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਦਿਵਾ ਦਿਵਸ੍ਸ ਭੀਤੋ ਉਬ੍ਬਿਗ੍ਗੋ ਉਸ੍ਸਙ੍ਕੀ ਉਤ੍ਰਸ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤੇਪੁਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਂ ਅਕਾਸਿ। ਅਥ ਨਂ ਅਮਚ੍ਚਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ – ‘‘ਕੁਮਾਰੋ ਚ ਹਨ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਚ, ਸਬ੍ਬੇ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਹਨ੍ਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ ਸਮ੍ਮਨ੍ਤਯਿਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਆਣਾਵਸੇਨ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਆਰੋਚੇਸੁਂ।

ਰਾਜਾ ਯੇ ਅਮਚ੍ਚਾ ਮਾਰੇਤੁਕਾਮਾ ਅਹੇਸੁਂ, ਤੇਸਂ ਠਾਨਨ੍ਤਰਾਨਿ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ, ਯੇ ਨ ਮਾਰੇਤੁਕਾਮਾ, ਤੇ ਉਚ੍ਚੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਕੁਮਾਰਂ ਪੁਚ੍ਛਿ – ‘‘ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਤ੍ਵਂ, ਕੁਮਾਰ, ਮਂ ਮਾਰੇਤੁਕਾਮੋਸੀ’’ਤਿ? ‘‘ਰਜ੍ਜੇਨਮ੍ਹਿ, ਦੇਵ, ਅਤ੍ਥਿਕੋ’’ਤਿ। ਰਾਜਾ ਤਸ੍ਸ ਰਜ੍ਜਂ ਅਦਾਸਿ।

ਸੋ ਮਯ੍ਹਂ ਮਨੋਰਥੋ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੋਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਸਿ। ਤਤੋ ਨਂ ਸੋ ਆਹ – ‘‘ਤ੍ਵਂ ਸਿਙ੍ਗਾਲਂ ਅਨ੍ਤੋਕਤ੍ਵਾ ਭੇਰਿਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਸੁਕਿਚ੍ਚਕਾਰਿਮ੍ਹੀਤਿ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਕਤਿਪਾਹੇਨੇਵ ਤੇ ਪਿਤਾ ਤਯਾ ਕਤਂ ਅਵਮਾਨਂ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਸਯਮੇਵ ਰਾਜਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ। ਅਥ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਿਂ ਕਰੋਮੀਤਿ? ਮੂਲਘਚ੍ਚਂ ਘਾਤੇਹੀਤਿ। ਨਨੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਯ੍ਹਂ ਪਿਤਾ ਨ ਸਤ੍ਥਵਜ੍ਝੋਤਿ? ਆਹਾਰੁਪਚ੍ਛੇਦੇਨ ਨਂ ਮਾਰੇਹੀਤਿ। ਸੋ ਪਿਤਰਂ ਤਾਪਨਗੇਹੇ ਪਕ੍ਖਿਪਾਪੇਸਿ, ਤਾਪਨਗੇਹਂ ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਕਰਣਤ੍ਥਾਯ ਕਤਂ ਧੂਮਘਰਂ। ‘‘ਮਮ ਮਾਤਰਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਦਟ੍ਠੁਂ ਮਾ ਦੇਥਾ’’ਤਿ ਆਹ। ਦੇਵੀ ਸੁਵਣ੍ਣਸਰਕੇ ਭਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਛਙ੍ਗੇਨਾਦਾਯ ਪਵਿਸਤਿ। ਰਾਜਾ ਤਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯਾਪੇਤਿ। ਸੋ – ‘‘ਮਯ੍ਹਂ ਪਿਤਾ ਕਥਂ ਯਾਪੇਤੀ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਸੁਤ੍ਵਾ – ‘‘ਮਯ੍ਹਂ ਮਾਤੁ ਉਚ੍ਛਙ੍ਗਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਿਸਿਤੁਂ ਮਾ ਦੇਥਾ’’ਤਿ ਆਹ। ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦੇਵੀ ਮੋਲਿਯਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਵਿਸਤਿ। ਤਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ‘‘ਮੋਲਿਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਪਵਿਸਿਤੁਂ ਮਾ ਦੇਥਾ’’ਤਿ। ਤਤੋ ਸੁਵਣ੍ਣਪਾਦੁਕਾਸੁ ਭਤ੍ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਪਾਦੁਕਾ ਆਰੁਯ੍ਹ ਪਵਿਸਤਿ। ਰਾਜਾ ਤੇਨ ਯਾਪੇਤਿ। ਪੁਨ ‘‘ਕਥਂ ਯਾਪੇਤੀ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ‘‘ਪਾਦੁਕਾ ਆਰੁਯ੍ਹ ਪਵਿਸਿਤੁਮ੍ਪਿ ਮਾ ਦੇਥਾ’’ਤਿ ਆਹ। ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦੇਵੀ ਗਨ੍ਧੋਦਕੇਨ ਨ੍ਹਾਯਿਤ੍ਵਾ ਸਰੀਰਂ ਚਤੁਮਧੁਰੇਨ ਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਪਵਿਸਤਿ। ਰਾਜਾ ਤਸ੍ਸਾ ਸਰੀਰਂ ਲੇਹਿਤ੍ਵਾ ਯਾਪੇਤਿ। ਪੁਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ‘‘ਇਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮਯ੍ਹਂ ਮਾਤੁ ਪਵੇਸਨਂ ਨਿਵਾਰੇਥਾ’’ਤਿ ਆਹ। ਦੇਵੀ ਦ੍ਵਾਰਮੂਲੇ ਠਤ੍ਵਾ ‘‘ਸਾਮਿ,

ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰ, ਏਤਂ ਦਹਰਕਾਲੇ ਮਾਰੇਤੁਂ ਨ ਅਦਾਸਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਤ੍ਤੁਂ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਪੋਸੇਸਿ, ਇਦਂ ਪਨ ਦਾਨਿ ਤੇ ਪਚ੍ਛਿਮਦਸ੍ਸਨਂ, ਨਾਹਂ ਇਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤੁਮ੍ਹੇ ਪਸ੍ਸਿਤੁਂ ਲਭਾਮਿ, ਸਚੇ ਮਯ੍ਹਂ ਦੋਸੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਖਮਥ ਦੇਵਾ''ਤਿ ਰੋਦਿਤ੍ਵਾ ਕਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਨਿਵਤ੍ਤਿ।

ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਰਞ੍ਞੋ ਆਹਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਰਾਜਾ ਮਗ੍ਗਫਲਸੁਖੇਨ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਯਾਪੇਤਿ। ਅਤਿਵਿਯ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਵਿਰੋਚਤਿ। ਸੋ – ''ਕਥਂ, ਮੇ ਭਣੇ, ਪਿਤਾ ਯਾਪੇਤੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ''ਚਙ੍ਕਮੇਨ, ਦੇਵ, ਯਾਪੇਤਿ; ਅਤਿਵਿਯ ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਵਿਰੋਚਤੀ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ 'ਚਙ੍ਕਮਂ ਦਾਨਿਸ੍ਸ ਹਾਰੇਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ – ''ਮਯ੍ਹਂ ਪਿਤੁ ਪਾਦੇ ਖੁਰੇਨ ਫਾਲੇਤ੍ਵਾ ਲੋਣਤੇਲੇਨ ਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਖਦਿਰਙ੍ਗਾਰੇਹਿ ਵੀਤਚ੍ਚਿਤੇਹਿ ਪਚਥਾ''ਤਿ ਨ੍ਹਾਪਿਤੇ ਪੇਸੇਸਿ। ਰਾਜਾ ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ – ''ਨੂਨ ਮਯ੍ਹਂ ਪੁਤ੍ਤੋ ਕੇਨਚਿ ਸਞ੍ਞਤ੍ਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਮੇ ਮਮ ਮਸ੍ਸੁਕਰਣਤ੍ਥਾਯਾਗਤਾ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ। ਤੇ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਂਸੁ। 'ਕਸ੍ਮਾ ਆਗਤਤ੍ਥਾ'ਤਿ ਚ ਪੁਟ੍ਠਾ ਤਂ ਸਾਸਨਂ ਆਰੋਚੇਸੁਂ। ''ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਰਞ੍ਞੋ ਮਨਂ ਕਰੋਥਾ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾ 'ਨਿਸੀਦ, ਦੇਵਾ'ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਚ ਰਾਜਾਨਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ – ''ਦੇਵ, ਮਯਂ ਰਞ੍ਞੋ ਆਣਂ ਕਰੋਮ, ਮਾ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਕੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ, ਨਯਿਦਂ ਤੁਮ੍ਹਾਦਿਸਾਨਂ ਧਮ੍ਮਰਾਜੂਨਂ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਵਾਮਹਤ੍ਥੇਨ ਗੋਪ੍ਫਕੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣਹਤ੍ਥੇਨ ਖੁਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਾਦਤਲਾਨਿ ਫਾਲੇਤ੍ਵਾ ਲੋਣਤੇਲੇਨ ਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਖਦਿਰਙ੍ਗਾਰੇਹਿ ਵੀਤਚ੍ਚਿਤੇਹਿ ਪਚਿਂਸੁ। ਰਾਜਾ ਕਿਰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣੇ ਸਉਪਾਹਨੋ ਅਗਮਾਸਿ, ਨਿਸਜ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਕਟਸਾਰਕਞ੍ਚ ਅਧੋਤੇਹਿ ਪਾਦੇਹਿ ਅਕ੍ਕਮਿ, ਤਸ੍ਸਾਯਂ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਰਞ੍ਞੋ ਬਲਵਵੇਦਨਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਸੋ – ''ਅਹੋ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਹੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਹੋ ਸਙ੍ਘੋ''ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋਯੇਵ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣੇ ਖਿਤ੍ਤਮਾਲਾ ਵਿਯ ਮਿਲਾਯਿਤ੍ਵਾ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਦੇਵਲੋਕੇ ਵੇਸ੍ਸਵਣਸ੍ਸ ਪਰਿਚਾਰਕੋ ਜਨਵਸਭੋ ਨਾਮ ਯਕ੍ਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ।

ਤਂ ਦਿਵਸਮੇਵ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਜਾਤੋ, ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਜਾਤਭਾਵਞ੍ਚ ਪਿਤੁਮਤਭਾਵਞ੍ਚ ਨਿਵੇਦੇਤੁਂ ਦ੍ਵੇ ਲੇਖਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਆਗਤਾ। ਅਮਚ੍ਚਾ – ''ਪਠਮਂ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਜਾਤਭਾਵਂ ਆਰੋਚੇਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਤਂ ਲੇਖਂ ਰਞ੍ਞੋ ਹਤ੍ਥੇ ਠਪੇਸੁਂ। ਰਞ੍ਞੋ ਤਙ੍ਖਣੇਯੇਵ ਪੁਤ੍ਤਸਿਨੇਹੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਖੋਭੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜਂ ਆਹਚ੍ਚ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਪਿਤੁਗੁਣਮਞ੍ਞਾਸਿ – ''ਮਯਿ ਜਾਤੇਪਿ ਮਯ੍ਹਂ ਪਿਤੁ ਏਵਮੇਵ ਸਿਨੇਹੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ। ਸੋ – ''ਗਚ੍ਛਥ, ਭਣੇ, ਮਯ੍ਹਂ ਪਿਤਰਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਥਾ''ਤਿ ਆਹ। ''ਕਿਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾਪੇਥ, ਦੇਵਾ''ਤਿ ਇਤਰਂ ਲੇਖਂ ਹਤ੍ਥੇ ਠਪਯਿਂਸੁ।

ਸੋ ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਰੋਦਮਾਨੋ ਮਾਤੁਸਮੀਪਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ – ''ਅਹੋਸਿ ਨੁ, ਖੋ, ਅਮ੍ਮ, ਮਯ੍ਹਂ ਪਿਤੁ ਮਯਿ ਜਾਤੇ ਸਿਨੇਹੋ''ਤਿ? ਸਾ ਆਹ – ''ਬਾਲਪੁਤ੍ਤ, ਕਿਂ ਵਦੇਸਿ, ਤਵ ਦਹਰਕਾਲੇ ਅਙ੍ਗੁਲਿਯਾ ਪੀਲਕਾ ਉਟ੍ਠਹਿ। ਅਥ ਤਂ ਰੋਦਮਾਨਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਾ ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਤਵ ਪਿਤੁ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਅਗਮਂਸੁ। ਪਿਤਾ ਤੇ ਅਙ੍ਗੁਲਿਂ ਮੁਖੇ ਠਪੇਸਿ। ਪੀਲਕਾ ਮੁਖੇਯੇਵ ਭਿਜ੍ਜਿ। ਅਥ ਖੋ ਪਿਤਾ ਤਵ ਸਿਨੇਹੇਨ ਤਂ ਲੋਹਿਤਮਿਸ੍ਸਕਂ ਪੁਬ੍ਬਂ ਅਨਿਟ੍ਠੁਭਿਤ੍ਵਾਵ ਅਜ੍ਝੋਹਰਿ। ਏਵਰੂਪੋ ਤੇ ਪਿਤੁ ਸਿਨੇਹੋ''ਤਿ। ਸੋ ਰੋਦਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਦੇਵਿਤ੍ਵਾ ਪਿਤੁ ਸਰੀਰਕਿਚ੍ਚਂ ਅਕਾਸਿ।

ਦੇਵਦਤ੍ਤੋਪਿ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ – ''ਪੁਰਿਸੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਣਾਪੇਹਿ, ਯੇ ਸਮਣਂ ਗੋਤਮਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਦਿਨ੍ਨੇ ਪੁਰਿਸੇ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ਸਯਂ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟਂ ਆਰੁਯ੍ਹ ਯਨ੍ਤੇਨ ਸਿਲਂ ਪਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਨਾਲਾਗਿਰਿਹਤ੍ਥਿਂ ਮੁਞ੍ਚਾਪੇਤ੍ਵਾਪਿ ਕੇਨਚਿ ਉਪਾਯੇਨ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਮਾਰੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਪਰਿਹੀਨਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੋ ਪਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਯਾਚਿਤ੍ਵਾ ਤਾਨਿ ਅਲਭਮਾਨੋ ਤੇਹਿ ਜਨਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਙ੍ਘਭੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੇਸੁ ਪਰਿਸਂ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੇਸੁ ਉਣ੍ਹਲੋਹਿਤਂ ਮੁਖੇਨ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਨਵਮਾਸੇ ਗਿਲਾਨਮਞ੍ਚੇ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਜਾਤੋ – ''ਕੁਹਿਂ ਏਤਰਹਿ ਸਤ੍ਥਾ ਵਸਤੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ''ਜੇਤਵਨੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਮਞ੍ਚਕੇਨ ਮਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਥਾਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਆਹਰਿਯਮਾਨੋ ਭਗਵਤੋ ਦਸ੍ਸਨਾਰਹਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਜੇਤਵਨੇ ਪੋਕ੍ਖਰਣੀਸਮੀਪੇਯੇਵ ਦ੍ਵੇਧਾ ਭਿਨ੍ਨਂ ਪਥਵਿਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਨਿਰਯੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ। ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾਨਯੋ ਖਨ੍ਧਕੇ ਆਗਤੋ। ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਅਜਾਤੋਯੇਵ ਰਞ੍ਞੋ ਸਤ੍ਤੁ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਮਿਤ੍ਤਕੇਹਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ।

ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਯਂ ਕੋਸਲਰਞ੍ਞੋ ਧੀਤਾਯ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਵਿਦੇਹਰਞ੍ਞੋ। ਵੇਦੇਹੀਤਿ ਪਨ ਪਣ੍ਡਿਤਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ। ਯਥਾਹ – ‘‘ਵੇਦੇਹਿਕਾ ਗਹਪਤਾਨੀ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੬), ਅਯ੍ਯੋ ਆਨਨ੍ਦੋ ਵੇਦੇਹਮੁਨੀ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੪)। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਵਚਨਤ੍ਥੋ – ਵਿਦਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵੇਦੋ, ਞਾਣਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਵੇਦੇਨ ਈਹਤਿ ਘਟਤਿ ਵਾਯਮਤੀਤਿ ਵੇਦੇਹੀ। ਵੇਦੇਹਿਯਾ ਪੁਤ੍ਤੋ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ।

ਤਦਹੂਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਹੁ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਦਿਵਸੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਪਵਸਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਉਪੋਸਥੋ, ਉਪਵਸਨ੍ਤੀਤਿ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਅਨਸਨੇਨ ਵਾ ਉਪੇਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ – ‘‘ਆਯਾਮਾਵੁਸੋ, ਕਪ੍ਪਿਨ, ਉਪੋਸਥਂ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ ਉਪੋਸਥੋ। ‘‘ਏਵਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਖੋ, ਵਿਸਾਖੇ, ਉਪੋਸਥੋ ਉਪਵੁਤ੍ਥੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੪੩) ਸੀਲਂ। ‘‘ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵੇ ਸਦਾ ਫਗ੍ਗੁ, ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸੁਪੋਸਥੋ ਸਦਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੯) ਉਪਵਾਸੋ। ‘‘ਉਪੋਸਥੋ ਨਾਮ ਨਾਗਰਾਜਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪੬) ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ । ‘‘ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਦਹੁਪੋਸਥੇ ਸਭਿਕ੍ਖੁਕਾ ਆਵਾਸਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਵ॰ ੧੮੧) ਉਪਵਸਿਤਬ੍ਬਦਿਵਸੋ। ਇਧਾਪਿ ਸੋਯੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਸੋ ਪਨੇਸ ਅਟ੍ਠਮੀ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀ ਪਨ੍ਨਰਸੀਭੇਦੇਨ ਤਿਵਿਧੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੇਸਦ੍ਵਯਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਂ ਪਨ੍ਨਰਸੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਉਪਵਸਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਉਪੋਸਥੋ’’ਤਿ।

ਕੋਮੁਦਿਯਾਤਿ ਕੁਮੁਦਵਤਿਯਾ। ਤਦਾ ਕਿਰ ਕੁਮੁਦਾਨਿ ਸੁਪੁਪ੍ਫਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਏਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਕੋਮੁਦੀ। **ਚਾਤੁਮਾਸਿਨਿਯਾ**ਤਿ ਚਾਤੁਮਾਸਿਯਾ, ਸਾ ਹਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਾਸਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਭੂਤਾਤਿ ਚਾਤੁਮਾਸੀ। ਇਧ ਪਨ ਚਾਤੁਮਾਸਿਨੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਮਾਸਪੁਣ੍ਣਤਾਯ ਉਤੁਪੁਣ੍ਣਤਾਯ ਸਂਵਚ੍ਛਰਪੁਣ੍ਣਤਾਯ ਪੁਣ੍ਣਾ ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਾਤਿ ਪੁਣ੍ਣਾ। ਮਾ ਇਤਿ ਚਨ੍ਦੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੋ ਏਤ੍ਥ ਪੁਣ੍ਣੋਤਿ ਪੁਣ੍ਣਮਾ। ਏਵਂ ਪੁਣ੍ਣਾਯ ਪੁਣ੍ਣਮਾਯਾਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਦਦ੍ਵਯੇ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਰਾਜਾਮਚ੍ਚਪਰਿਵੁਤੋਤਿ ਏਵਰੂਪਾਯ ਰਜਤਘਟਵਿਨਿਗ੍ਗਤਾਹਿ ਖੀਰਧਾਰਾਹਿ ਧੋਵਿਯਮਾਨਦਿਸਾਭਾਗਾਯ ਵਿਯ, ਰਜਤਵਿਮਾਨਵਿਚ੍ਚੁਤੇਹਿ ਮੁਤ੍ਤਾਵਲਿਸੁਮਨਕੁਸੁਮਦਾਮਸੇਤਦੁਕੂਲਕੁਮੁਦਵਿਸਰੇਹਿ ਸਮ੍ਪਰਿਕਿਣ੍ਣਾਯ ਵਿਯ ਚ, ਚਤੁਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਮੁਤ੍ਤਪੁਣ੍ਣਚਨ੍ਦਪ੍ਪਭਾਸਮੁਦਯੋਭਾਸਿਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਰਾਜਾਮਚ੍ਚੇਹਿ ਪਰਿਵੁਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਰਿਪਾਸਾਦਵਰਗਤੋ**ਤਿ ਪਾਸਾਦਵਰਸ੍ਸ ਉਪਰਿਗਤੋ। ਮਹਾਰਹੇ ਸਮੁਸ੍ਸਿਤਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤੇ ਕਞ੍ਚਨਾਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ? ਨਿਦ੍ਦਾਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਂ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਰਾਜਾ ਪਿਤਰਿ ਉਪਕ੍ਕਨ੍ਤਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ – ‘‘ਨਿਦ੍ਦਂ ਓਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਨਿਮੀਲਿਤਮਤ੍ਤੇਸੁਯੇਵ ਅਕ੍ਖੀਸੁ ਸਤ੍ਤਿਸਤਅਬ੍ਭਾਹਤੋ ਵਿਯ ਕਨ੍ਦਮਾਨੋਯੇਵ ਪਬੁਜ੍ਝਿ। ਕਿਮੇਤਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਨ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਵਦਤਿ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਅਮਨਾਪਾ ਨਿਦ੍ਦਾ, ਇਤਿ ਨਿਦ੍ਦਾਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ। ਅਪਿ ਚ ਤਸ੍ਮਿਂ ਦਿਵਸੇ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਸਙ੍ਘੁਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ। ਸਬ੍ਬਂ ਨਗਰਂ ਸਿਤ੍ਤਸਮ੍ਮਟ੍ਠਂ ਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਵਾਲੁਕਂ ਪਞ੍ਚਵਣ੍ਣਕੁਸੁਮਲਾਜਪੁਣ੍ਣਘਟਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਘਰਦ੍ਵਾਰਂ ਸਮੁਸ੍ਸਿਤਧਜਪਟਾਕਵਿਚਿਤ੍ਰਸਮੁਜ੍ਜਲਿਤਦੀਪਮਾਲਾਲਙ੍ਕਤਸਬ੍ਬਦਿਸਾਭਾਗਂ ਵੀਥਿਸਭਾਗੇਨ ਰਚ੍ਛਾਸਭਾਗੇਨ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਕੀਲ਼ਂ ਅਨੁਭਵਮਾਨੇਨ ਮਹਾਜਨੇਨ ਸਮਾਕਿਣ੍ਣਂ ਹੋਤਿ। ਇਤਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਦਿਵਸਤਾਯਪਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਪਨ ਵਤ੍ਵਾਪਿ – ‘‘ਰਾਜਕੁਲਸ੍ਸ ਨਾਮ ਸਦਾਪਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਮੇਵ, ਨਿਦ੍ਦਾਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਂਯੇਵ ਪਨੇਸ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ’’ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਤਂ।

ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਸੀਤਿ ਉਦਾਹਾਰਂ ਉਦਾਹਰਿ, ਯਥਾ ਹਿ ਯਂ ਤੇਲਂ ਮਾਨਂ ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਂ ਅਵਸੇਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਞ੍ਚ ਜਲਂ ਤਲ਼ਾਕਂ ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਂ ਓਘੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਯਂ ਪੀਤਿਵਚਨਂ ਹਦਯਂ ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਅਧਿਕਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋ ਅਸਣ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿਨਿਕ੍ਖਮਤਿ, ਤਂ ਉਦਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਰੂਪਂ ਪੀਤਿਮਯਂ ਵਚਨਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਦੋਸਿਨਾਤਿ ਦੋਸਾਪਗਤਾ, ਅਬ੍ਭਾ, ਮਹਿਕਾ, ਧੂਮੋ, ਰਜੋ, ਰਾਹੂਤਿ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਵਿਰਹਿਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ **ਰਮਣੀਯਾ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਥੋਮਨਵਚਨਾਨਿ। ਸਾ ਹਿ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਮਨਂ ਰਮਯਤੀਤਿ **ਰਮਣੀਯਾ।** ਵੁਤ੍ਤਦੋਸਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯ

ਚਨ੍ਦਪ੍ਪਭਾਯ ਓਭਾਸਿਤਤ੍ਤਾ ਅਤਿਵਿਯ ਸੁਰੂਪਾਤਿ **ਅਭਿਰੂਪਾ।** ਦਸ੍ਸਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਾਤਿ **ਦਸ੍ਸਨੀਯਾ।** ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸਾਦੇਤੀਤਿ **ਪਾਸਾਦਿਕਾ।** ਦਿਵਸਮਾਸਾਦੀਨਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਭਵਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਾਤਿ **ਲਕ੍ਖਞ੍ਞਾ।**

ਕਂ ਨੁ ਖ੍ਵਜ੍ਜਾਤਿ ਕਂ ਨੁ ਖੋ ਅਜ੍ਜ। **ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ** ਵਾਤਿ ਸਮਿਤਪਾਪਤਾਯ ਸਮਣਂ। ਬਾਹਿਤਪਾਪਤਾਯ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ। **ਯਂ ਨੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤੋ**ਤਿ ਵਚਨਬਜਤ੍ਤਯੋ ਏਸ, ਯਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਪਞ੍ਹਪੁਚ੍ਛਨਵਸੇਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨ੍ਤਾਨਂ ਮਧੁਰਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸੀਦੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਤਿ ਰਾਜਾ ਇਮਿਨਾ ਸਬ੍ਬੇਨਪਿ ਵਚਨੇਨ ਓਭਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਂ ਅਕਾਸਿ। ਕਸ੍ਸ ਅਕਾਸੀਤਿ? ਜੀਵਕਸ੍ਸ। ਕਿਮਤ੍ਥਂ? ਭਗਵਤੋ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਕਿਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਸਯਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਗਨ੍ਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ? ਆਮ, ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਮਹਾਪਰਾਧਤਾਯ।

ਤੇਨ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਕੋ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਿਤਾ ਮਾਰਿਤੋ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਚ ਤਮੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਭਗਵਤੋ ਬਹੁਂ ਅਨਤ੍ਥਮਕਾਸਿ, ਇਤਿ ਮਹਾਪਰਾਧੋ ਏਸ, ਤਾਯ ਮਹਾਪਰਾਧਤਾਯ ਸਯਂ ਗਨ੍ਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਜੀਵਕੋ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਿਟ੍ਠਿਛਾਯਾਯ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਓਭਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਂ ਅਕਾਸਿ। ਕਿਂ ਜੀਵਕੋ ਪਨ – ''ਮਯ੍ਹਂ ਇਦਂ ਓਭਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਾਤੀਤਿ? ਆਮ ਜਾਨਾਤਿ। ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸੀਤਿ? ਵਿਕ੍ਖੇਪਪਚ੍ਛੇਦਨਤ੍ਥਂ।

ਤਸ੍ਸਞ੍ਹਿ ਪਰਿਸਤਿ ਛਨ੍ਨਂ ਸਤ੍ਥਾਰਾਨਂ ਉਪਟ੍ਠਾਕਾ ਬਹੂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ, ਤੇ ਅਸਿਕ੍ਖਿਤਾਨਂ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨੇਨ ਸਯਮ੍ਪਿ ਅਸਿਕ੍ਖਿਤਾਵ। ਤੇ ਮਯਿ ਭਗਵਤੋ ਗੁਣਕਥਂ ਆਰਦ੍ਧੇ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਉਟ੍ਠਾਯੁਟ੍ਠਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਤ੍ਥਾਰਾਨਂ ਗੁਣਂ ਕਥੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਮੇ ਸਤ੍ਥੁ ਗੁਣਕਥਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਨ ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ। ਰਾਜਾ ਪਨ ਇਮੇਸਂ ਕੁਲੂਪਕੇ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਾਸਾਰਤਾਯ ਤੇਸਂ ਗੁਣਕਥਾਯ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਂ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਥਾਹਂ ਨਿਬ੍ਬਿਕ੍ਖੇਪਂ ਸਤ੍ਥੁ ਗੁਣਂ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾਨਂ ਸਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੋਵ ਵਿਕ੍ਖੇਪਪਚ੍ਛੇਦਨਤ੍ਥਂ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸੀਤਿ।

ਤੇਪਿ ਅਮਚ੍ਚਾ ਏਵਂ ਚਿਨ੍ਤੇਸੁਂ – ''ਅਜ੍ਜ ਰਾਜਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਪਦੇਹਿ ਰਤ੍ਤਿਂ ਥੋਮੇਤਿ, ਅਦ੍ਧਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਸੋਤੁਕਾਮੋ, ਯਸ੍ਸ ਚੇਸ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਸੀਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਮਹਨ੍ਤਂ ਸਕ੍ਕਾਰਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਕੁਲੂਪਕੋ ਸਮਣੋ ਰਾਜਕੁਲੂਪਕੋ ਹੋਤਿ, ਭਦ੍ਦਂ ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ।

੧੫੧-੧੫੨. ਤੇ ਏਵਂ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ – ''ਅਹਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਲੂਪਕਸਮਣਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਵਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਹਂ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਲੂਪਕਾਨਂ ਵਣ੍ਣਂ ਕਥੇਤੁਂ ਆਰਦ੍ਧਾ। ਤੇਨਾਹ – **''ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਰਾਜਾਮਚ੍ਚੋ''**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪੂਰਣੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਪਟਿਞ੍ਞਸ੍ਸ ਨਾਮਂ। **ਕਸ੍ਸਪੋ**ਤਿ ਗੋਤ੍ਤਂ। ਸੋ ਕਿਰ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਕੁਲਸ੍ਸ ਏਕੂਨਦਾਸਸਤਂ ਪੂਰਯਮਾਨੋ ਜਾਤੋ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਪੂਰਣੋਤਿ ਨਾਮਂ ਅਕਂਸੁ। ਮਙ੍ਗਲਦਾਸਤ੍ਤਾ ਚਸ੍ਸ ''ਦੁਕ੍ਕਟ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਕਤਂ ਵਾ ਨ ਕਤਨ੍ਤਿ। ਸੋ ''ਕਿਮਹਂ ਏਤ੍ਥ ਵਸਾਮੀ''ਤਿ ਪਲਾਯਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਚੋਰਾ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਂਸੁ, ਸੋ ਪਣ੍ਣੇਨ ਵਾ ਤਿਣੇਨ ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤੁਮ੍ਪਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਜਾਤਰੂਪੇਨੇਵ ਏਕਂ ਗਾਮਂ ਪਾਵਿਸਿ। ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਯਂ ਸਮਣੋ ਅਰਹਾ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਇਮਿਨਾ ਸਦਿਸੋ''ਤਿ ਪੂਵਭਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। ਸੋ – ''ਮਯ੍ਹਂ ਸਾਟਕਂ ਅਨਿਵਤ੍ਥਭਾਵੇਨ ਇਦਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਾਟਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾਪਿ ਨ ਨਿਵਾਸੇਸਿ, ਤਦੇਵ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਅਞ੍ਞੇਪੀਤਿ ਪਞ੍ਚਸਤਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਬ੍ਬਜਿਂਸੁ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ – ''ਪੂਰਣੋ ਕਸ੍ਸਪੋ''ਤਿ।

ਪਬ੍ਬਜਿਤਸਮੂਹਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸਙ੍ਘੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਙ੍ਘੀ।** ਸ੍ਵੇਵ ਗਣੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਗਣੀ।** ਆਚਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਨਵਸੇਨ ਤਸ੍ਸ ਗਣਸ੍ਸ ਆਚਰਿਯੋਤਿ **ਗਣਾਚਰਿਯੋ। ਞਾਤੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਤੋ ਪਾਕਟੋ। ''ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ। ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ ਵਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਨ ਨਿਵਾਸੇਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਸਮੁਗ੍ਗਤੋ ਯਸੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਯਸਸ੍ਸੀ। ਤਿਤ੍ਥਕਰੋ**ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਕਰੋ। **ਸਾਧੁਸਮ੍ਮਤੋ**ਤਿ ਅਯਂ ਸਾਧੁ, ਸੁਨ੍ਦਰੋ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋਤਿ ਏਵਂ ਸਮ੍ਮਤੋ। **ਬਹੁਜਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਸ੍ਸੁਤਵਤੋ ਅਨ੍ਧਬਾਲਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ। ਪਬ੍ਬਜਿਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਬਹੂ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ।** ਚਿਰਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤੋ,** ਅਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਹਿ ਕਥਾ ਓਕਪ੍ਪਨੀਯਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਤੇਨਾਹ

‘‘ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤੋ’’ਤਿ। **ਅਦ੍ਧਗਤੋ**ਤਿ ਅਦ੍ਧਾਨੰ ਗਤੋ, ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਰਾਜਪਰਿਵਟ੍ਟੇ ਅਤੀਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਵਯੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਇਦੰ ਉਭਯਮ੍ਪਿ – ‘‘ਦਹਰਸ੍ਸ ਕਥਾ ਓਕਪ੍ਪਨੀਯਾ ਨ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਏਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸੀਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੰ ਮਧੁਰਰਸੰ ਅਮ੍ਬਪਕ੍ਕੰ ਖਾਦਿਤੁਕਾਮੋ ਪੁਰਿਸੋ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥੇ ਠਪਿਤੰ ਕਾਜਰਪਕ੍ਕੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਿਯ ਝਾਨਾਭਿਞ੍ਞਾਦਿਗੁਣਯੁਤ੍ਤੰ ਤਿਲਕ੍ਖਣਬ੍ਭਾਹਤੰ ਮਧੁਰੰ ਧਮ੍ਮਕਥੰ ਸੋਤੁਕਾਮੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪੂਰਣਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨੇਨਾਪਿ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਇਦਾਨਿ ਗੁਣਕਥਾਯ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰੰ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸਿ। ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਸਮਾਨੋਪਿ ਪਨ ‘‘ਸਚਾਹੰ ਏਤੰ ਤਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਗੀਵਾਯੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨੀਹਰਾਪੇਸ੍ਸਾਮਿ, ‘ਯੋ ਯੋ ਕਥੇਸਿ, ਤੰ ਤੰ ਰਾਜਾ ਏਵੰ ਕਰੋਤੀ’ਤਿ ਭੀਤੋ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਕੋਚਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨ ਕਥੇਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਅਮਨਾਪਮ੍ਪਿ ਤੰ ਕਥੰ ਅਧਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਏਵ ਅਹੋਸਿ। ਅਥਞ੍ਞੋ – ‘‘ਅਹੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਲੂਪਕਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੰ ਕਥੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤੁੰ ਆਰਭਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – ਅਞ੍ਞਤਰੋਪਿ ਖੋਤਿਆਦਿ। ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਮਕ੍ਖਲੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮੰ। ਗੋਸਾਲਾਯ ਜਾਤਤ੍ਤਾ **ਗੋਸਾਲੋ**ਤਿ ਦੁਤਿਯੰ ਨਾਮੰ। ਤੰ ਕਿਰ ਸਕਦ੍ਦਮਾਯ ਭੂਮਿਯਾ ਤੇਲਘਟੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੰ – ‘‘ਤਾਤ, ਮਾ ਖਲੀ’’ਤਿ ਸਾਮਿਕੋ ਆਹ। ਸੋ ਪਮਾਦੇਨ ਖਲਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਭਯੇਨ ਪਲਾਯਿਤੁੰ ਆਰਦ੍ਧੋ। ਸਾਮਿਕੋ ਉਪਧਾਵਿਤ੍ਵਾ ਦੁਸ੍ਸਕਣ੍ਣੇ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ। ਸੋ ਸਾਟਕੰ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਅਚੇਲਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਲਾਯਿ। ਸੇਸੰ ਪੂਰਣਸਦਿਸਮੇਵ।

੧੫੩. **ਅਜਿਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮੰ। ਕੇਸਕਮ੍ਬਲੰ ਧਾਰੇਤੀਤਿ **ਕੇਸਕਮ੍ਬਲੋ।** ਇਤਿ ਨਾਮਦ੍ਵਯੰ ਸੰਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਜਿਤੋ ਕੇਸਕਮ੍ਬਲੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ । ਤਤ੍ਥ **ਕੇਸਕਮ੍ਬਲੋ ਨਾਮ** ਮਨੁਸ੍ਸਕੇਸੇਹਿ ਕਤਕਮ੍ਬਲੋ। ਤਤੋ ਪਟਿਕਿਟ੍ਠਤਰੰ ਵਤ੍ਥੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਥਾਹ – ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਨਿ ਕਾਨਿਚਿ ਤਨ੍ਤਾਵੁਤਾਨੰ ਵਤ੍ਥਾਨੰ, ਕੇਸਕਮ੍ਬਲੋ ਤੇਸੰ ਪਟਿਕਿਟ੍ਠੋ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ। ਕੇਸਕਮ੍ਬਲੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੀਤੇ ਸੀਤੋ, ਉਣ੍ਹੇ ਉਣ੍ਹੋ, ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧੋ ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੩੮)।

੧੫੪. **ਪਕੁਧੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮੰ। **ਕਚ੍ਚਾਯਨੋ**ਤਿ ਗੋਤ੍ਤੰ। ਇਤਿ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤੰ ਸੰਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਕੁਧੋ ਕਚ੍ਚਾਯਨੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੀਤੁਦਕਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕੋ ਏਸ, ਵਚ੍ਚੰ ਕਤ੍ਵਾਪਿ ਉਦਕਕਿਚ੍ਚੰ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਉਣ੍ਹੋਦਕੰ ਵਾ ਕਞ੍ਜਿਯੰ ਵਾ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਕਰੋਤਿ, ਨਦਿੰ ਵਾ ਮਗ੍ਗੋਦਕੰ ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ – ‘‘ਸੀਲੰ ਮੇ ਭਿਨ੍ਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾਲਿਕਥੂਪੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸੀਲੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਰੂਪੋ ਨਿਸ੍ਸਿਰੀਕਲਦ੍ਧਿਕੋ ਏਸ।

੧੫੫. **ਸਞ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮੰ। ਬੇਲਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋਤਿ **ਬੇਲਟ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ।**

੧੫੬. ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਗਣ੍ਠਨਕਿਲੇਸੋ ਪਲਿਬਨ੍ਧਨਕਿਲੇਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਿਲੇਸਗਣ੍ਠਰਹਿਤਾ ਮਯਨ੍ਤਿ ਏਵੰਵਾਦਿਤਾਯ ਲਦ੍ਧਨਾਮਵਸੇਨ **ਨਿਗਣ੍ਠੋ।** ਨਾਟਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ **ਨਾਟਪੁਤ੍ਤੋ।**

ਕੋਮਾਰਭਚ੍ਚਜੀਵਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੭. **ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ**ਤਿ ਰਾਜਾ ਕਿਰ ਤੇਸੰ ਵਚਨੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਅਹੰ ਯਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਵਚਨੰ ਨ ਸੋਤੁਕਾਮੋ, ਸੋ ਸੋ ਏਵ ਕਥੇਸਿ। ਯਸ੍ਸ ਪਨਮ੍ਹਿ ਵਚਨੰ ਸੋਤੁਕਾਮੋ, ਏਸ ਨਾਗਵਸੰ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਸੁਪਣ੍ਣੋ ਵਿਯ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੋ, ਅਨਤ੍ਥੋ ਵਤ ਮੇ’’ਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਜੀਵਕੋ ਉਪਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਕੋ, ਸਯਮ੍ਪਿ ਉਪਸਨ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਤ੍ਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਯ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੋਵ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ, ਨ ਏਸ ਮਯਿ ਅਕਥੇਨ੍ਤੇ ਕਥੇਸ੍ਸਤਿ, ਹਤ੍ਥਿਮ੍ਹਿ ਖੋ ਪਨ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤੇ ਹਤ੍ਥਿਸ੍ਸੇਵ ਪਾਦੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਯੰ ਮਨ੍ਤੇਤੁਮਾਰਦ੍ਧੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – ‘‘ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ’’ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਕਿੰ ਤੁਣ੍ਹੀ**ਤਿ ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤੁਣ੍ਹੀ। ਇਮੇਸੰ ਅਮਚ੍ਚਾਨੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ

ਕੁਲੂਪਕਸਮਣਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਕਥੇਨ੍ਤਾਨਂ ਮੁਖਂ ਨਪ੍ਪਹੋਤਿ । ਕਿਂ ਯਥਾ ਏਤੇਸਂ, ਏਵਂ ਤਵ ਕੁਲੂਪਕਸਮਣੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਿਂ ਤ੍ਵਂ ਦਲਿਦ੍ਦੋ, ਨ ਤੇ ਮਮ ਪਿਤਰਾ ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਉਦਾਹੁ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ।

ਤਤੋ ਜੀਵਕਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਅਯਂ ਰਾਜਾ ਮਂ ਕੁਲੂਪਕਸਮਣਸ੍ਸ ਗੁਣਂ ਕਥਾਪੇਤਿ, ਨ ਦਾਨਿ ਮੇ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਲੋ, ਯਥਾ ਖੋ ਪਨਿਮੇ ਰਾਜਾਨਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਲੂਪਕਸਮਣਾਨਂ ਗੁਣਂ ਕਥਯਿਂਸੁ, ਨ ਮਯ੍ਹਂ ਏਵਂ ਸਤ੍ਥੁਗੁਣੇ ਕਥੇਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਭਗਵਤੋ ਵਿਹਾਰਾਭਿਮੁਖੋ ਪਞ੍ਚਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਦਸਨਖਸਮੋਧਾਨਸਮੁਜ੍ਜਲਂ ਅਞ੍ਜਲਿਂ ਸਿਰਸਿ ਪਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ – ‘‘ਮਹਾਰਾਜ, ਮਾ ਮਂ ਏਵਂ ਚਿਨ੍ਤਯਿਤ੍ਥ, ‘ਅਯਂ ਯਂ ਵਾ ਤਂ ਵਾ ਸਮਣਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤੀ’ਤਿ, ਮਮ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਹਿ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਓਕ੍ਕਮਨੇ, ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨੇ, ਮਹਾਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨੇ, ਸਮ੍ਬੋਧਿਯਂ, ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨੇ ਚ, ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁ ਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥ, ਏਵਂ ਯਮਕਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਅਕਾਸਿ, ਏਵਂ ਦੇਵੋਰੋਹਣਂ, ਅਹਂ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਗੁਣੇ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ ਸੁਣ, ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ – ‘‘ਅਯਂ ਦੇਵ, ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤਂ ਖੋ ਪਨ ਭਗਵਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ ਭਗਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਲ੍ਯਾਣੋ**ਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਸੇਟ੍ਠੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ**ਤਿ ਕਿਤ੍ਤਿਯੇਵ। ਥੁਤਿਘੋਸੋ ਵਾ। **ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ**ਤਿ ਸਦੇਵਕਂ ਲੋਕਂ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਤੋ। ਕਿਨ੍ਤਿ? ‘‘ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ...ਪੇ॰... ਭਗਵਾ’’ਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਪਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ – ਸੋ ਭਗਵਾ ਇਤਿਪਿ ਅਰਹਂ ਇਤਿਪਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ...ਪੇ॰... ਇਤਿਪਿ ਭਗਵਾਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਚ ਇਮਿਨਾ ਚ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਆਰਕਤ੍ਤਾ ਅਰੀਨਂ, ਅਰਾਨਞ੍ਚ ਹਤਤ੍ਤਾ, ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤਾ, ਪਾਪਕਰਣੇ ਰਹਾਭਾਵਾਤਿ, ਇਮੇਹਿ ਤਾਵ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਮਾਤਿਕਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਚੇਤਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾਨੀਤਿ ਤਤੋ ਨੇਸਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਜੀਵਕੋ ਪਨ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ – ‘‘ਏਵਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਰਹਂ ਮਯ੍ਹਂ ਸਤ੍ਥਾ, ਏਵਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ... ਪੇ॰... ਏਵਂ ਭਗਵਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ – ‘‘ਤਂ, ਦੇਵੋ, ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤੁ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਦੇਵਸ੍ਸ ਤਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸੀਦੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਆਹ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਤਂ ਦੇਵੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤੂ**ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ‘‘ਮਹਾਰਾਜ, ਤੁਮ੍ਹਾਦਿਸਾਨਞ੍ਹਿ ਸਤੇਨਪਿ ਸਹਸ੍ਸੇਨਪਿ ਸਤਸਹਸ੍ਸੇਨਪਿ ਪੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤੁਂ ਥਾਮੋ ਚ ਬਲਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਿ, ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਸਿ ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ ਆਹ।

ਰਞ੍ਞੋਪਿ ਭਗਵਤੋ ਗੁਣਕਥਂ ਸੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਪਞ੍ਚਵਣ੍ਣਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਫੁਟਂ ਅਹੋਸਿ। ਸੋ ਤਙ੍ਖਣਞ੍ਞੇਵ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ ਹੁਤ੍ਵਾ – ‘‘ਇਮਾਯ ਖੋ ਪਨ ਵੇਲਾਯ ਮਯ੍ਹਂ ਦਸਬਲਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਚ੍ਛਤੋ ਨ ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਖਿਪ੍ਪਂ ਯਾਨਾਨਿ ਯੋਜੇਤੁਂ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਜੀਵਕਾ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ – ‘‘ਤੇਨ ਹਿ, ਸਮ੍ਮ ਜੀਵਕ, ਹਤ੍ਥਿਯਾਨਾਨਿ ਕਪ੍ਪਾਪੇਹੀ’’ਤਿ ਆਹ।

੧੫੮. ਤਤ੍ਥ **ਤੇਨ ਹੀ**ਤਿ ਉਯ੍ਯੋਜਨਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਗਚ੍ਛ, ਸਮ੍ਮ ਜੀਵਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਹਤ੍ਥਿਯਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਅਨੇਕੇਸੁ ਅਸ੍ਸਰਥਾਦੀਸੁ ਯਾਨੇਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁਪਿ ਹਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਉਤ੍ਤਮਂ; ਉਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਉਤ੍ਤਮਯਾਨੇਨੇਵ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚ, ਅਸ੍ਸਯਾਨਰਥਯਾਨਾਨਿ ਸਸਦ੍ਦਾਨਿ, ਦੂਰਤੋਵ ਤੇਸਂ ਸਦ੍ਦੋ ਸੁਯ੍ਯਤਿ, ਹਤ੍ਥਿਯਾਨਸ੍ਸ ਪਦਾਨੁਪਦਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਪਿ ਸਦ੍ਦਂ ਨ ਸੁਣਨ੍ਤਿ। ਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਪਨ ਖੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਨਿਬ੍ਬੁਤੇਹੇਵ ਯਾਨੇਹਿ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚ ਚਿਨ੍ਤਯਿਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਿਯਾਨਾਨੀਤਿ ਆਹ।

ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤਾਨਿ ਹਤ੍ਥਿਨਿਕਾਸਤਾਨੀਤਿ ਪਞ੍ਚ ਕਰੇਣੁਸਤਾਨਿ। **ਕਪ੍ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਆਰੋਹਣਸਜ੍ਜਾਨਿ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ। **ਆਰੋਹਣੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਆਰੋਹਣਯੋਗ੍ਗਂ, ਓਪਗੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਿਂ ਪਨੇਸ ਰਞ੍ਞਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਕਾਸਿ ਅਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਅਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਪਣ੍ਡਿਤਤਾਯ। ਏਵਂ ਕਿਰਸ੍ਸ ਅਹੋਸਿ – ਰਾਜਾ ਇਮਾਯ ਵੇਲਾਯ ਗਚ੍ਛਾਮੀਤਿ ਵਦਤਿ, ਰਾਜਾਨੋ ਚ ਨਾਮ ਬਹੁਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ। ਸਚੇ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਕੋਚਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਹੋਤਿ, ਮਮ੍ਪਿ ਗਰਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ – ‘‘ਜੀਵਕੋ ਰਾਜਾ ਮੇ ਕਥਂ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਅਕਾਲੇਪਿ ਰਾਜਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਤੀ’’ਤਿ। ਭਗਵਨ੍ਤਮ੍ਪਿ

ਗਰਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ''ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ, 'ਮਯ੍ਹੰ ਕਥਾ ਵਤ੍ਤਤੀ'ਤਿ ਕਾਲਂ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾਵ ਧਮ੍ਮਂ ਕਥੇਤੀ''ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਨੇਵ ਮਯ੍ਹੰ, ਨ ਭਗਵਤੋ, ਗਰਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ; ਰਞ੍ਞੋ ਚ ਰਕ੍ਖਾ ਸੁਸਂਵਿਹਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ।

ਤਤੋ ਇਤ੍ਥੀਯੋ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਭਯਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, 'ਸੁਖਂ ਇਤ੍ਥਿਪਰਿਵੁਤੋ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਹਤ੍ਥਿਨਿਕਾਸਤਾਨਿ ਕਪ੍ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਇਤ੍ਥਿਸਤਾਨਿ ਪੁਰਿਸਵੇਸਂ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ – ''ਅਸਿਤੋਮਰਹਤ੍ਥਾ ਰਾਜਾਨਂ ਪਰਿਵਾਰੇਯ੍ਯਾਥਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਇਮਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਨਾਮ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਂ ਦਿਸ੍ਵਾਵ ਧਮ੍ਮਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ। ਹਨ੍ਦਾਹਂ, ਮਹਾਜਨਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾਪੇਮਿ, ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ਸਤ੍ਥਾ ਕਸ੍ਸਚਿਦੇਵ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸ੍ਸਤਿ, ਸਾ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਾਸਨਂ ਪੇਸੇਸਿ, ਭੇਰਿਂ ਚਰਾਪੇਸਿ – ''ਅਜ੍ਜ ਰਾਜਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਭਵਾਨੁਰੂਪੇਨ ਰਞ੍ਞੋ ਆਰਕ੍ਖਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੂ''ਤਿ।

ਤਤੋ ਮਹਾਜਨੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਰਾਜਾ ਕਿਰ ਸਤ੍ਥੁਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਕੀਦਿਸੀ ਵਤ ਭੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਿਂ ਨੋ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਕੀਲ਼ਾਯ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ। ਸਬ੍ਬੇ ਗਨ੍ਧਮਾਲਾਦੀਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਆਗਮਨਂ ਆਕਙ੍ਖਮਾਨਾ ਮਗ੍ਗੇ ਅਟ੍ਠਂਸੁ। ਜੀਵਕੋਪਿ ਰਞ੍ਞੋ ਪਟਿਵੇਦੇਸਿ – ''ਕਪ੍ਪਿਤਾਨਿ ਖੋ ਤੇ, ਦੇਵ, ਹਤ੍ਥਿਯਾਨਾਨਿ, ਯਸ੍ਸ ਦਾਨਿ ਕਾਲਂ ਮਞ੍ਞਸੀ''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਯਸ੍ਸ ਦਾਨਿ ਕਾਲਂ ਮਞ੍ਞਸੀ**ਤਿ ਉਪਚਾਰਵਚਨਮੇਤਂ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ''ਯਂ ਤਯਾ ਆਣਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਮਯਾ ਕਤਂ, ਇਦਾਨਿ ਤ੍ਵਂ ਯਸ੍ਸ ਗਮਨਸ੍ਸ ਵਾ ਅਗਮਨਸ੍ਸ ਵਾ ਕਾਲਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਤਦੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਯਾ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ।

੧੫੯. ਪਚ੍ਚੇਕਾ ਇਤ੍ਥਿਯੋਤਿ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕਾ ਇਤ੍ਥਿਯੋ, ਏਕੇਕਿਸ੍ਸਾ ਹਤ੍ਥਿਨਿਯਾ ਏਕੇਕਂ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਉਕ੍ਕਾਸੁ ਧਾਰਿਯਮਾਨਾਸੂ**ਤਿ ਦਣ੍ਡਦੀਪਿਕਾਸੁ ਧਾਰਿਯਮਾਨਾਸੁ। **ਮਹਚ੍ਚ ਰਾਜਾਨੁਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਮਹਤਾ ਰਾਜਾਨੁਭਾਵੇਨ। ਮਹਚ੍ਚਾਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿ, ਮਹਤਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਰਿਯਾਯੋ ਏਸ। **ਰਾਜਾਨੁਭਾਵੋ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਰਾਜਿਦ੍ਧਿ। ਕਾ ਪਨਸ੍ਸ ਰਾਜਿਦ੍ਧਿ? ਤਿਯੋਜਨਸਤਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਮਹਾਰਟ੍ਠਾਨਂ ਇਸ੍ਸਰਿਯਸਿਰੀ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਅਸੁਕਦਿਵਸਂ ਰਾਜਾ ਤਥਾਗਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਪਠਮਤਰਂ ਸਂਵਿਦਹਨੇ ਅਸਤਿਪਿ ਤਙ੍ਖਣਞ੍ਞੇਵ ਪਞ੍ਚ ਇਤ੍ਥਿਸਤਾਨਿ ਪੁਰਿਸਵੇਸਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਮੁਕ੍ਕਵੇਠਨਾਨਿ ਅਂਸੇ ਆਸਤ੍ਤਖਗ੍ਗਾਨਿ ਮਣਿਦਣ੍ਡਤੋਮਰੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਂਸੁ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਪਚ੍ਚੇਕਾ ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ।

ਅਪਰਾਪਿ ਸੋਲ਼ਸਸਹਸ੍ਸਖਤ੍ਤਿਯਨਾਟਕਿਤ੍ਥਿਯੋ ਰਾਜਾਨਂ ਪਰਿਵਾਰੇਸੁਂ। ਤਾਸਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਖੁਜ੍ਜਵਾਮਨਕਕਿਰਾਤਾਦਯੋ। ਤਾਸਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਅਨ੍ਤੇਪੁਰਪਾਲਕਾ ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕਪੁਰਿਸਾ। ਤੇਸਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਵਿਚਿਤ੍ਰਵੇਸਵਿਲਾਸਿਨੋ ਸਟ੍ਠਿਸਹਸ੍ਸਮਤ੍ਤਾ ਮਹਾਮਤ੍ਤਾ। ਤੇਸਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਵਿਵਿਧਾਲਙ੍ਕਾਰਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਆਵੁਧਹਤ੍ਥਾ ਵਿਜ੍ਜਾਧਰਤਰੁਣਾ ਵਿਯ ਨਵੁਤਿਸਹਸ੍ਸਮਤ੍ਤਾ ਰਟ੍ਠਿਯਪੁਤ੍ਤਾ। ਤੇਸਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਸਤਗ੍ਘਨਿਕਾਨਿ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਸਤਗ੍ਘਨਿਕਾਨਿ ਏਕਂਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੁਨ੍ਹਾਤਾ ਸੁਵਿਲਿਤ੍ਤਾ ਕਞ੍ਚਨਮਾਲਾਦਿਨਾਨਾਭਰਣਸੋਭਿਤਾ ਦਸਸਹਸ੍ਸਮਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦਕ੍ਖਿਣਹਤ੍ਥਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਜਯਸਦ੍ਦਂ ਘੋਸਨ੍ਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਾਨਿ ਤੂਰਿਯਾਨਿ। ਤੇਸਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਧਨੁਪਨ੍ਤਿਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਹਤ੍ਥਿਘਟਾ। ਹਤ੍ਥੀਨਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਗੀਵਾਯ ਗੀਵਂ ਪਹਰਮਾਨਾ ਅਸ੍ਸਪਨ੍ਤਿ। ਅਸ੍ਸਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਰਥਾ। ਰਥਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਬਾਹਾਯ ਬਾਹਂ ਪਹਰਯਮਾਨਾ ਯੋਧਾ। ਤੇਸਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨੁਰੂਪਾਯ ਆਭਰਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਰੋਚਮਾਨਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਸੇਨਿਯੋ। ਇਤਿ ਯਥਾ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਤ੍ਵਾ ਖਿਤ੍ਤੋ ਸਰੋ ਰਾਜਾਨਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਏਵਂ ਜੀਵਕੋ ਕੋਮਾਰਭਚ੍ਚੋ ਰਞ੍ਞੋ ਪਰਿਸਂ ਸਂਵਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਰਞ੍ਞੋ ਅਵਿਦੂਰੇਨੇਵ ਗਚ੍ਛਤਿ – ''ਸਚੇ ਕੋਚਿ ਉਪਦ੍ਦਵੋ ਹੋਤਿ, ਪਠਮਤਰ ਰਞ੍ਞੋ ਜੀਵਿਤਦਾਨਂ ਦਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਉਕ੍ਕਾਨਂ ਪਨ ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਸਤਾਨਿ ਵਾ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਾਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਏਵਰੂਪਿਂ ਰਾਜਿਦ੍ਧਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਮਹਚ੍ਚਰਾਜਾਨੁਭਾਵੇਨ ਯੇਨ ਜੀਵਕਸ੍ਸ ਕੋਮਾਰਭਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਮ੍ਬਵਨਂ, ਤੇਨ ਪਾਯਾਸੀ''ਤਿ।

ਅਹੁਦੇਵ ਭਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸਭਯਂ, ਞਾਣਭਯਂ, ਆਰਮ੍ਮਣਭਯਂ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਭਯਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਭਯਂ, ਤਤ੍ਥ ''ਜਾਤਿਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਭਯਂ ਭਯਾਨਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸਭਯਂ ਨਾਮ। ''ਤੇਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਭਯਂ ਸਂਵੇਗਂ ਸਨ੍ਤਾਸਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੮) ਏਵਮਾਗਤਂ ਞਾਣਭਯਂ ਨਾਮ। ''ਏਤਂ ਨੂਨ ਤਂ ਭਯਭੇਰਵਂ ਆਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯) ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਭਯਂ ਨਾਮ।

> ''ਭੀਰੁਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਸੂਰਂ।
> ਭਯਾ ਹਿ ਸਨ੍ਤੋ, ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪ''ਨ੍ਤਿ ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੩)।

ਇਦਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਭਯਂ ਨਾਮ। ਤੇਸੁ ਇਧ ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸਭਯਂ, ਅਹੁ ਅਹੋਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਛਮ੍ਭਿਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ। ਸਕਲਸਰੀਰਚਲਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਲੋਮਹਂਸੋ**ਤਿ ਲੋਮਹਂਸਨਂ, ਉਦ੍ਧਂ ਠਿਤਲੋਮਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋ ਪਨਾਯਂ ਲੋਮਹਂਸੋ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਦੀਸੁ ਪੀਤਿਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਪੀਤਿਯਾਪਿ ਹੋਤਿ । ਭੀਰੁਕਜਾਤਿਕਾਨਂ ਸਮ੍ਪਹਾਰਪਿਸਾਚਾਦਿਦਸ੍ਸਨੇਸੁ ਭਯੇਨਾਪਿ। ਇਧ ਭਯਲੋਮਹਂਸੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸ ਭੀਤੋਤਿ? ਅਨ੍ਧਕਾਰੇਨਾਤਿ ਏਕੇ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਰਾਜਗਹੇ ਕਿਰ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ ਮਹਾਦ੍ਵਾਰਾਨਿ, ਚਤੁਸਟ੍ਠਿ ਖੁਦ੍ਦਕਦ੍ਵਾਰਾਨਿ। ਜੀਵਕਸ੍ਸ ਅਮ੍ਬਵਨਂ ਪਾਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟਸ੍ਸ ਚ ਅਨ੍ਤਰਾ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਪਾਚੀਨਦ੍ਵਾਰੇਨ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਤਚ੍ਛਾਯਾਯ ਪਾਵਿਸਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਬ੍ਬਤਕੂਟੇਨ ਚਨ੍ਦੋ ਛਾਦਿਤੋ, ਪਬ੍ਬਤਚ੍ਛਾਯਾਯ ਚ ਰੁਕ੍ਖਚ੍ਛਾਯਾਯ ਚ ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਅਹੋਸੀਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਅਕਾਰਣਂ। ਤਦਾ ਹਿ ਉਕ੍ਕਾਨਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਮ੍ਪਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨਤ੍ਥਿ।

ਅਯਂ ਪਨ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜੀਵਕੇ ਆਸਙ੍ਕਾਯ ਭੀਤੋ। ਜੀਵਕੋ ਕਿਰਸ੍ਸ ਉਪਰਿਪਾਸਾਦੇਯੇਵ ਆਰੋਚੇਸਿ – ''ਮਹਾਰਾਜ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਕਾਮੋ ਭਗਵਾ, ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦੇਨੇਵ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਰਾਜਾ ਤੂਰਿਯਸਦ੍ਦਂ ਨਿਵਾਰੇਸਿ। ਤੂਰਿਯਾਨਿ ਕੇਵਲਂ ਗਹਿਤਮਤ੍ਤਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਾਚਮ੍ਪਿ ਉਚ੍ਚਂ ਅਨਿਚ੍ਛਾਰਯਮਾਨਾ ਅਚ੍ਛਰਾਸਞ੍ਞਾਯ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਅਮ੍ਬਵਨੇਪਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਖਿਪਿਤਸਦ੍ਦੋਪਿ ਨ ਸੁਯ੍ਯਤਿ। ਰਾਜਾਨੋ ਚ ਨਾਮ ਸਦ੍ਦਾਭਿਰਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤੋ ਜੀਵਕੇਪਿ ਆਸਙ੍ਕਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸਿ। ''ਅਯਂ ਜੀਵਕੋ ਮਯ੍ਹਂ ਅਮ੍ਬਵਨੇ ਅਡ੍ਢਤੇਲ਼ਸਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨੀ''ਤਿ ਆਹ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਖਿਪਿਤਸਦ੍ਦਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਸੁਯ੍ਯਤਿ, ਅਭੂਤਂ ਮਞ੍ਞੇ, ਏਸ ਵਞ੍ਚੇਤ੍ਵਾ ਮਂ ਨਗਰਤੋ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਤੋ ਬਲਕਾਯਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਮਂ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਛਤ੍ਤਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤੁਕਾਮੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਹਤ੍ਥੀਨਂ ਬਲਂ ਧਾਰੇਤਿ। ਮਮ ਚ ਅਵਿਦੂਰੇਨੇਵ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਚ ਮੇ ਆਵੁਧਹਤ੍ਥੋ ਏਕਪੁਰਿਸੋਪਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਹੋ ਵਤ ਮੇ ਅਨਤ੍ਥੋ''ਤਿ। ਏਵਂ ਭਾਯਿਤ੍ਵਾ ਚ ਪਨ ਅਭੀਤੋ ਵਿਯ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁਮ੍ਪਿ ਨਾਸਕ੍ਖਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਭੀਤਭਾਵਂ ਤਸ੍ਸ ਆਵਿ ਅਕਾਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ...ਪੇ॰... ਨ ਨਿਗ੍ਘੋਸੋ''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਵਯਸ੍ਸਾਭਿਲਾਪੋ ਏਸ, ਕਚ੍ਚਿ ਮਂ ਵਯਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਨ ਪਲਮ੍ਭੇਸੀ**ਤਿ ਯਂ ਨਤ੍ਥਿ ਤਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਕਚ੍ਚਿ ਮਂ ਨ ਵਿਪ੍ਪਲਮ੍ਭਯਸਿ। **ਨਿਗ੍ਘੋਸੋ**ਤਿ ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪਨਿਗ੍ਘੋਸੋ।

ਮਾ ਭਾਯਿ, ਮਹਾਰਾਜਾਤਿ ਜੀਵਕੋ – ''ਅਯਂ ਰਾਜਾ ਮਂ ਨ ਜਾਨਾਤਿ 'ਨਾਯਂ ਪਰਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤੀ'ਤਿ; ਸਚੇ ਖੋ ਪਨ ਨਂ ਨ ਅਸ੍ਸਾਸੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਵਿਨਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤਯਿਤ੍ਵਾ ਦਲ਼੍ਹਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਸ੍ਸਾਸੇਨ੍ਤੋ ''ਮਾ ਭਾਯਿ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ **"ਨ ਤਂ ਦੇਵਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਭਿਕ੍ਕਮਾ**ਤਿ ਅਭਿਮੁਖੋ ਕਮ ਗਚ੍ਛ, ਪਵਿਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ਦਲ਼੍ਹਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਤਰਮਾਨੋਵ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਆਹ। **ਏਤੇ ਮਣ੍ਡਲਮਾਲ਼ੇ ਦੀਪਾ ਝਾਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਮਹਾਰਾਜ, ਚੋਰਬਲਂ ਨਾਮ ਨ ਦੀਪੇ ਜਾਲੇਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਤੇ ਚ ਮਣ੍ਡਲਮਾਲ਼ੇ ਦੀਪਾ ਜਲਨ੍ਤਿ। ਏਤਾਯ ਦੀਪਸਞ੍ਞਾਯ ਯਾਹਿ ਮਹਾਰਾਜਾਤਿ ਵਦਤਿ।

ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਪੁਚ੍ਛਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੦. ਨਾਗਸ੍ਸ ਭੂਮੀਤਿ ਯਤ੍ਥ ਸਕ੍ਕਾ ਹਤ੍ਥਿੰ ਅਭਿਰੂਲ੍ਹੇਨ ਗਨ੍ਤੁੰ, ਅਯੰ ਨਾਗਸ੍ਸ ਭੂਮਿ ਨਾਮ। **ਨਾਗਾ ਪਚ੍ਚੋਰੋਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਬਹਿਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕੇ ਹਤ੍ਥਿਤੋ ਓਰੋਹਿਤ੍ਵਾ। ਭੂਮਿਯੰ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸਮਕਾਲਮੇਵ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਤੇਜੋ ਰਞ੍ਞੋ ਸਰੀਰੰ ਫਰਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਤਾਵਦੇਵ ਸਕਲਸਰੀਰਤੋ ਸੇਦਾ ਮੁਚ੍ਚਿੰਸੁ, ਸਾਟਕਾ ਪੀਲੇਤ੍ਵਾ ਅਪਨੇਤਬ੍ਬਾ ਵਿਯ ਅਹੇਸੁੰ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਪਰਾਧੰ ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਭਯੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ। ਸੋ ਉਜੁਕੰ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਗਨ੍ਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਜੀਵਕੰ ਹਤ੍ਥੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਰਾਮਚਾਰਿਕੰ ਚਰਮਾਨੋ ਵਿਯ ''ਇਦੰ ਤੇ ਸਮ੍ਮ ਜੀਵਕ ਸੁਟ੍ਠੁ ਕਾਰਿਤੰ ਇਦੰ ਸੁਟ੍ਠੁ ਕਾਰਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੰ ਭਣਮਾਨੋ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਯੇਨ ਮਣ੍ਡਲਮਾਲ਼ਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰੰ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕਹੰ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਪੁਚ੍ਛੀਤਿ। ਏਕੇ ਤਾਵ ''ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਕਿਰ ਦਹਰਕਾਲੇ ਪਿਤਰਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਆਗਮ੍ਮ ਭਗਵਾ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬੋ, ਪਚ੍ਛਾ ਪਨ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਸੰਸਗ੍ਗੇਨ ਪਿਤੁਘਾਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਭਿਮਾਰੇ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ਧਨਪਾਲੰ ਮੁਞ੍ਚਾਪੇਤ੍ਵਾ ਮਹਾਪਰਾਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੰ ਨ ਉਪਗਤਪੁਬ੍ਬੋਤਿ ਅਸਞ੍ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪੁਚ੍ਛਤੀਤਿ। ਤੰ ਅਕਾਰਣੰ, ਭਗਵਾ ਹਿ ਆਕਿਣ੍ਣਵਰਲਕ੍ਖਣੋ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੋ ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਾਹਿ ਰਸ੍ਮੀਹਿ ਸਕਲੰ ਆਰਾਮੰ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਤਾਰਾਗਣਪਰਿਵੁਤੋ ਵਿਯ ਪੁਣ੍ਣਚਨ੍ਦੋ ਭਿਕ੍ਖੁਗਣਪਰਿਵੁਤੋ ਮਣ੍ਡਲਮਾਲ਼ਮਜ੍ਝੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ, ਤੰ ਕੋ ਨ ਜਾਨੇਯ੍ਯ। ਅਯੰ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਇਸ੍ਸਰਿਯਲੀਲਾਯ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਪਕਤਿ ਹੇਸਾ ਰਾਜਕੁਲਾਨੰ, ਯੰ ਜਾਨਨ੍ਤਾਪਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਜੀਵਕੋ ਪਨ ਤੰ ਸੁਤ੍ਵਾ – 'ਅਯੰ ਰਾਜਾ ਪਥਵਿਯੰ ਠਤ੍ਵਾ ਕੁਹਿੰ ਪਥਵੀਤਿ, ਨਭੰ ਉਲ੍ਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਕੁਹਿੰ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾਤਿ, ਸਿਨੇਰੁਮੂਲੇ ਠਤ੍ਵਾ ਕੁਹਿੰ ਸਿਨੇਰੂਤਿ ਵਦਮਾਨੋ ਵਿਯ ਦਸਬਲਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਠਤ੍ਵਾ ਕੁਹਿੰ ਭਗਵਾ'ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ''ਹਨ੍ਦਸ੍ਸ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨਞ੍ਜਲਿੰ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ''ਏਸੋ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ।

੧੬੧. ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੀਤਿ ਯਤ੍ਥ ਭਗਵਾ ਤਤ੍ਥ ਗਤੋ, ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਉਪਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠਾਸੀ**ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸੰਘੰ ਵਾ ਅਸਙ੍ਘਟ੍ਟਯਮਾਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਠਾਤੁੰ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੇ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਪਦੇਸੇ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕੋਵ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। **ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੰ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਤੋ ਯਤੋ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਤਿ, ਤਤੋ ਤਤੋ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਏਕਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸਪਿ ਹਤ੍ਥਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਵਾ ਪਾਦਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਵਾ ਖਿਪਿਤਸਦ੍ਦੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਬ੍ਬਾਲਙ੍ਕਾਰਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੰ ਨਾਟਕਪਰਿਵਾਰੰ ਭਗਵਤੋ ਅਭਿਮੁਖੇ ਠਿਤੰ ਰਾਜਾਨੰ ਵਾ ਰਾਜਪਰਿਸੰ ਵਾ ਏਕਭਿਕ੍ਖੁਪਿ ਨ ਓਲੋਕੇਸਿ। ਸਬ੍ਬੇ ਭਗਵਨ੍ਤੰਯੇਵ ਓਲੋਕਯਮਾਨਾ ਨਿਸੀਦਿੰਸੁ।

ਰਾਜਾ ਤੇਸੰ ਉਪਸਮੇ ਪਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਵਿਗਤਪਙ੍ਕਤਾਯ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਰਹਦਮਿਵ ਉਪਸਨ੍ਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੰ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਉਦਾਨੰ ਉਦਾਨੇਸਿ। ਤਤ੍ਥ **ਇਮਿਨਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਕਾਯਿਕੇਨ ਚ ਵਾਚਸਿਕੇਨ ਚ ਮਾਨਸਿਕੇਨ ਚ ਸੀਲੂਪਸਮੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ ਉਪਸਨ੍ਤੋ, ਇਮਿਨਾ ਉਪਸਮੇਨਾਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਅਹੋ ਵਤ ਮੇ ਪੁਤ੍ਤੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਇਮੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਿਯ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਨਯਿਦੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਸ ਏਵਮਾਹ। ਅਯੰ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਸਨ੍ਨੋ ਪੁਤ੍ਤੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿ। ਦੁਲ੍ਲਭਞ੍ਹਿ ਲਦ੍ਧਾ ਅਚ੍ਛਰਿਯੰ ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਿਯਾਨੰ ਞਾਤਿਮਿਤ੍ਤਾਦੀਨੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣੰ ਨਾਮ ਲੋਕਸ੍ਸ ਪਕਤਿਯੇਵ। ਇਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪੁਤ੍ਤੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਮਾਨੋ ਏਸ ਏਵਮਾਹ।

ਅਪਿ ਚ ਪੁਤ੍ਤੇ ਆਸਙ੍ਕਾਯ ਤਸ੍ਸ ਉਪਸਮੰ ਇਚ੍ਛਮਾਨੋ ਪੇਸ ਏਵਮਾਹ। ਏਵੰ ਕਿਰਸ੍ਸ ਅਹੋਸਿ, ਪੁਤ੍ਤੋ ਮੇ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ – ''ਮਯ੍ਹੰ ਪਿਤਾ ਦਹਰੋ। ਅਯ੍ਯਕੋ ਮੇ ਕੁਹਿ''ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ''ਪਿਤਰਾ ਤੇ ਘਾਤਿਤੋ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ''ਅਹਮ੍ਪਿ ਪਿਤਰੰ ਘਾਤੇਤ੍ਵਾ ਰਜ੍ਜੰ ਕਾਰੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਿਸ੍ਸਤਿ। ਇਤਿ ਪੁਤ੍ਤੇ ਆਸਙ੍ਕਾਯ ਤਸ੍ਸ ਉਪਸਮੰ ਇਚ੍ਛਮਾਨੋ ਪੇਸ ਏਵਮਾਹ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਹਿ ਏਸ ਏਵਮਾਹ। ਅਥ ਖੋ ਨੰ ਪੁਤ੍ਤੋ ਘਾਤੇਸ੍ਸਤਿਯੇਵ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਵੰਸੇ ਪਿਤੁਵਧੋ ਪਞ੍ਚਪਰਿਵਟ੍ਟੇ ਗਤੋ। ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੰ ਘਾਤੇਸਿ, ਉਦਯੋ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁੰ । ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਮਹਾਮੁਣ੍ਡਿਕੋ ਨਾਮ ਉਦਯੰ। ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ ਨਾਮ ਮਹਾਮੁਣ੍ਡਿਕੰ। ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਨਾਗਦਾਸੋ ਨਾਮ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੰ। ਨਾਗਦਾਸੰ ਪਨ – ''ਵੰਸਚ੍ਛੇਦਕਰਾਜਾਨੋ ਇਮੇ, ਕਿੰ ਇਮੇਹੀ''ਤਿ ਰਟ੍ਠਵਾਸਿਨੋ ਕੁਪਿਤਾ ਘਾਤੇਸੁੰ।

ਅਗਮਾ ਖੋ ਤ੍ਵਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਏਵਮਾਹ? ਭਗਵਾ ਕਿਰ ਰਞ੍ਞੋ ਵਚੀਭੇਦੇ ਅਕਤੇਯੇਵ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਅਯਂ ਰਾਜਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਨਿਰਵੋ ਠਿਤੋ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸੀ''ਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਞਤ੍ਵਾ – ''ਅਯਂ ਮਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਲ੍ਲਪਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਪੁਤ੍ਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿ, ਨ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਮਯਿ ਅਨਾਲਪਨ੍ਤੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਥੇਤੁਂ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਰੋਮਿ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪ''ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਰਞ੍ਞੋ ਵਚਨਾਨਨ੍ਤਰਂ **''ਅਗਮਾ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਥਾਪੇਮ''**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਮਹਾਰਾਜ, ਯਥਾ ਨਾਮ ਉਨ੍ਨਮੇ ਵੁਟ੍ਠਂ ਉਦਕਂ ਯੇਨ ਨਿਨ੍ਨਂ ਤੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਤ੍ਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਪੇਮਂ ਤੇਨ ਗਤੋਤਿ।

ਅਥ ਰਞ੍ਞੋ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਅਹੋ ਅਚ੍ਛਰਿਯਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ, ਮਯਾ ਸਦਿਸੋ ਭਗਵਤੋ ਅਪਰਾਧਕਾਰਕੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਮਯਾ ਹਿਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗੁਪਟ੍ਠਾਕੋ ਘਾਤਿਤੋ, ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਕਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਮਾਰਾ ਪੇਸਿਤਾ, ਨਾਲਾਗਿਰਿ ਮੁਤ੍ਤੋ, ਮਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ ਸਿਲਾ ਪਵਿਦ੍ਧਾ, ਏਵਂ ਮਹਾਪਰਾਧਂ ਨਾਮ ਮਂ ਆਲਪਤੋ ਦਸਬਲਸ੍ਸ ਮੁਖਂ ਨਪ੍ਪਹੋਤਿ; ਅਹੋ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤਾਦਿਲਕ੍ਖਣੇ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ। ਏਵਰੂਪਂ ਨਾਮ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਪਹਾਯ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਨ ਪਰਿਯੇਸਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਸੋ ਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਆਲਪਨ੍ਤੋ ''ਪਿਯੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੧੬੨. ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਅਞ੍ਜਲਿਂ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾਤਿ ਏਵਂ ਕਿਰਸ੍ਸ ਅਹੋਸਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਇਤੋਚਿਤੋ ਚ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਵਨ੍ਦਨ੍ਤੇਨ ਚ ਭਗਵਾ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ ਹੋਤਿ, ਗਰੁਕਾਰੋਪਿ ਚੇਸ ਨ ਹੋਤਿ। ਰਾਜਾਨਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਾਜਾਨਂ ਵਨ੍ਦਨ੍ਤੇਨਪਿ ਹਿ ਰਞ੍ਞੋ ਅਗਾਰਵੋ ਕਤੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਅਞ੍ਜਲਿਂ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। **ਕਞ੍ਚਿਦੇਵ ਦੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਕਞ੍ਚਿ ਓਕਾਸਂ।

ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਹਪੁਚ੍ਛਨੇ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਜਨੇਨ੍ਤੋ ਆਹ – **''ਪੁਚ੍ਛ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਦਾਕਙ੍ਖਸੀ''**ਤਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ''ਪੁਚ੍ਛ ਯਦਿ ਆਕਙ੍ਖਸਿ, ਨ ਮੇ ਪਞ੍ਹਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਭਾਰੋ ਅਤ੍ਥਿ''। ਅਥ ਵਾ ''ਪੁਚ੍ਛ, ਯਂ ਆਕਙ੍ਖਸਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਤੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਪਵਾਰਣਂ ਪਵਾਰੇਸਿ, ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਅਗ੍ਗਸਾਵਕਮਹਾਸਾਵਕੇਹਿ। ਤੇ ਹਿ ਯਦਾਕਙ੍ਖਸੀਤਿ ਨ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਸੁਤ੍ਵਾ ਵੇਦਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਾ ਪਨ – ''ਪੁਚ੍ਛ, ਆਵੁਸੋ, ਯਦਾਕਙ੍ਖਸੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੭), ਵਾ ''ਪੁਚ੍ਛ, ਮਹਾਰਾਜ, ਯਦਾਕਙ੍ਖਸੀ''ਤਿ ਵਾ,

''ਪੁਚ੍ਛ, ਵਾਸਵ, ਮਂ ਪਞ੍ਹਂ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮਨਸਿਚ੍ਛਸਿ।
ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ, ਅਹਂ ਅਨ੍ਤਂ ਕਰੋਮਿ ਤੇ''ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੫੬) ਵਾ।

ਤੇਨ ਹਿ ਤ੍ਵਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸਕੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛ, ਯਦਾਕਙ੍ਖਸੀਤਿ ਵਾ,

''ਬਾਵਰਿਸ੍ਸ ਚ ਤੁਯ੍ਹਂ ਵਾ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਬ੍ਬਸਂਸਯਂ।
ਕਤਾਵਕਾਸਾ ਪੁਚ੍ਛਵ੍ਹੋ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮਨਸਿਚ੍ਛਥਾ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੦੩੬) ਵਾ।

''ਪੁਚ੍ਛ ਮਂ, ਸਭਿਯ, ਪਞ੍ਹਂ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮਨਸਿਚ੍ਛਸਿ।
ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ, ਅਹਂ ਅਨ੍ਤਂ ਕਰੋਮਿ ਤੇ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੧੭) ਵਾ।

ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਯਕ੍ਖਨਰਿਨ੍ਦਦੇਵਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਪਵਾਰਣਂ ਪਵਾਰੇਨ੍ਤਿ। ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਞ੍ਚੇਤਂ, ਯਂ ਭਗਵਾ ਬੁਦ੍ਧਭੂਮਿਂ ਪਤ੍ਵਾ ਏਤਂ ਪਵਾਰਣਂ ਪਵਾਰੇਯ੍ਯ। ਯੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਭੂਮਿਯਂ ਪਦੇਸਞਾਣੇ ਠਿਤੋ –

''ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞ , ਪਞ੍ਹਾਨਿ ਵਿਯਾਕਰੋਹਿ।
ਯਾਚਨ੍ਤਿ ਤਂ ਇਸਯੋ ਸਾਧੁਰੂਪਾ॥

ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞ, ਏਸੋ ਮਨੁਜੇਸੁ ਧਮ੍ਮੋ।
ਯੰ ਵੁਦ੍ਧਮਾਗਚ੍ਛਤਿ ਏਸ ਭਾਰੋ’’ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੨.੧੭.੬੦)।

ਏਵੰ ਸਕ੍ਕਾਦੀਨੰ ਅਤ੍ਥਾਯ ਇਸੀਹਿ ਯਾਚਿਤੋ –

‘‘ਕਤਾਵਕਾਸਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੁ ਭੋਨ੍ਤੋ,
ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਞ੍ਹੰ ਮਨਸਾਭਿਪਤ੍ਥਿਤੰ।
ਅਹਞ੍ਹਿ ਤੰ ਤੰ ਵੋ ਵਿਯਾਕਰਿਸ੍ਸੰ,
ਞਤ੍ਵਾ ਸਯੰ ਲੋਕਮਿਮੰ ਪਰਞ੍ਚਾ’’ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੨.੧੭.੬੧)।

ਏਵੰ ਸਰਭਙ੍ਗਕਾਲੇ। ਸਮ੍ਭਵਜਾਤਕੇ ਚ ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪੰ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਵਿਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਾਨੰ ਅਨ੍ਤਕਰੰ ਅਦਿਸ੍ਵਾ ਸੁਚਿਰਤੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ, ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਓਕਾਸੇ ਕਾਰਿਤੇ ਜਾਤਿਯਾ ਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕੋ ਰਥਿਕਾਯ ਪੰਸੁੰ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤੋ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਮਾਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਵੀਥਿਯੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਵ –

‘‘ਤਗ੍ਘ ਤੇ ਅਹਮਕ੍ਖਿਸ੍ਸੰ, ਯਥਾਪਿ ਕੁਸਲੋ ਤਥਾ।
ਰਾਜਾ ਚ ਖੋ ਤੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਯਦਿ ਕਾਹਤਿ ਵਾ ਨ ਵਾ’’ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੧.੧੬.੧੭੨)।

ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਪਵਾਰਣੰ ਪਵਾਰੇਸਿ।

੧੬੩. ਏਵੰ ਭਗਵਤਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਪਵਾਰਣਾਯ ਪਵਾਰਿਤਾਯ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਰਾਜਾ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ – ‘‘ਯਥਾ ਨੁ ਖੋ ਇਮਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਸਿਪ੍ਪਮੇਵ ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨੰ। **ਪੁਥੁਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨਾਨੀ**ਤਿ ਬਹੂਨਿ ਸਿਪ੍ਪਾਨਿ। **ਸੇਯ੍ਯਥਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਕਤਮੇ ਪਨ ਤੇ। **ਹਤ੍ਥਾਰੋਹਾ**ਤਿਆਦੀਹਿ ਯੇ ਤੰ ਤੰ ਸਿਪ੍ਪੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜੀਵਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਅਸ੍ਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ‘‘ਯਥਾ ਇਮੇਸੰ ਸਿਪ੍ਪੂਪਜੀਵੀਨੰ ਤੰ ਤੰ ਸਿਪ੍ਪੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੰ ਸਿਪ੍ਪਫਲੰ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਸਕ੍ਕਾ ਨੁ ਖੋ ਏਵੰ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੰ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁ’’ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨਾਨਿ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਸਿਪ੍ਪੂਪਜੀਵਿਨੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਹਤ੍ਥਾਰੋਹਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਹਤ੍ਥਾਚਰਿਯਹਤ੍ਥਿਵੇਜ੍ਜਹਤ੍ਥਿਮੇਣ੍ਡਾਦਯੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾਰੋਹਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਸ੍ਸਾਚਰਿਯਅਸ੍ਸਵੇਜ੍ਜਅਸ੍ਸਮੇਣ੍ਡਾਦਯੋ। **ਰਥਿਕਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਰਥਾਚਰਿਯਰਥਯੋਧਰਥਰਕ੍ਖਾਦਯੋ। **ਧਨੁਗ੍ਗਹਾ**ਤਿ ਧਨੁਆਚਰਿਯਾ ਇਸ੍ਸਾਸਾ। **ਚੇਲਕਾ**ਤਿ ਯੇ ਯੁਦ੍ਧੇ ਜਯਧਜੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਰਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਚਲਕਾ**ਤਿ ਇਧ ਰਞ੍ਞੋ ਠਾਨੰ ਹੋਤੁ, ਇਧ ਅਸੁਕਮਹਾਮਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਏਵੰ ਸੇਨਾਬ੍ਯੂਹਕਾਰਕਾ। **ਪਿਣ੍ਡਦਾਯਕਾ**ਤਿ ਸਾਹਸਿਕਮਹਾਯੋਧਾ। ਤੇ ਕਿਰ ਪਰਸੇਨੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਰਸੀਸੰ ਪਿਣ੍ਡਮਿਵ ਛੇਤ੍ਵਾ ਛੇਤ੍ਵਾ ਦਯਨ੍ਤਿ, ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਨਿਗ੍ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੇ ਵਾ ਸਙ੍ਗਾਮਮਜ੍ਝੇ ਯੋਧਾਨੰ ਭਤ੍ਤਪਾਤਿੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਿਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਮ੍ਪੇਤੰ ਨਾਮੰ। **ਉਗ੍ਗਾ ਰਾਜਪੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਉਗ੍ਗਤੁਗ੍ਗਤਾ ਸਙ੍ਗਾਮਾਵਚਰਾ ਰਾਜਪੁਤ੍ਤਾ। **ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਨੋ**ਤਿ ਯੇ ‘‘ਕਸ੍ਸ ਸੀਸੰ ਵਾ ਆਵੁਧੰ ਵਾ ਆਹਰਾਮਾ’’ਤਿ ‘‘ਵਤ੍ਵਾ ਅਸੁਕਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਗਾਮੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਤਦੇਵ ਆਹਰਨ੍ਤਿ, ਇਮੇ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤੀਤਿ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਨੋ। **ਮਹਾਨਾਗਾ**ਤਿ ਮਹਾਨਾਗਾ ਵਿਯ ਮਹਾਨਾਗਾ, ਹਤ੍ਥਿਆਦੀਸੁਪਿ ਅਭਿਮੁਖੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੁ ਅਨਿਵਤ੍ਤਿਤਯੋਧਾਨਮੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। **ਸੂਰਾ**ਤਿ ਏਕਨ੍ਤਸੂਰਾ, ਯੇ ਸਜਾਲਿਕਾਪਿ ਸਚਮ੍ਮਿਕਾਪਿ ਸਮੁਦ੍ਦੰ ਤਰਿਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। **ਚਮ੍ਮਯੋਧਿਨੋ**ਤਿ ਯੇ ਚਮ੍ਮਕਞ੍ਚੁਕੰ ਵਾ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਰਪਰਿਤ੍ਤਾਣਚਮ੍ਮੰ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। **ਦਾਸਿਕਪੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਬਲਵਸਿਨੇਹਾ ਘਰਦਾਸਯੋਧਾ। **ਆਲ਼ਾਰਿਕਾ**ਤਿ ਪੂਵਿਕਾ। **ਕਪ੍ਪਕਾ**ਤਿ ਨ੍ਹਾਪਿਕਾ। **ਨ੍ਹਾਪਕਾ**ਤਿ ਯੇ ਨ੍ਹਾਪੇਨ੍ਤਿ। **ਸੂਦਾ**ਤਿ ਭਤ੍ਤਕਾਰਕਾ। ਮਾਲਾਕਾਰਾਦਯੋ ਪਾਕਟਾਯੇਵ। **ਗਣਕਾ**ਤਿ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕਪਾਠਕਾ। **ਮੁਦ੍ਦਿਕਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਮੁਦ੍ਦਾਯ ਗਣਨੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜੀਵਿਨੋ। **ਯਾਨਿ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਾਨਿਪੀ**ਤਿ ਅਯਕਾਰਦਨ੍ਤਕਾਰਚਿਤ੍ਤਕਾਰਾਦੀਨਿ। **ਏਵੰਗਤਾਨੀ**ਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਾਨਿ। **ਤੇ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਤੇ ਹਤ੍ਥਾਰੋਹਾਦਯੋ ਤਾਨਿ

ਪੁਥੁਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਰਾਜਕੁਲਤੋ ਮਹਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਲਭਮਾਨਾ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਮੇਵ ਸਿਪ੍ਪਫਲਂ ਉਪਜੀਵਨ੍ਤਿ। **ਸੁਖੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੁਖਿਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਪੀਣੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪੀਣਿਤਂ ਥਾਮਬਲੂਪੇਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਉਦ੍ਧਗ੍ਗਿਕਾ**ਦੀਸੁ ਉਪਰਿ ਫਲਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਅਗ੍ਗਮਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਉਦ੍ਧਗ੍ਗਿਕਾ।** ਸਗ੍ਗਂ ਅਰਹਤੀਤਿ **ਸੋਵਗ੍ਗਿਕਾ।** ਸੁਖੋ ਵਿਪਾਕੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਸੁਖਵਿਪਾਕਾ।** ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਗ੍ਗੇ ਰੂਪਸਦ੍ਦਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਆਯੁਵਣ੍ਣਸੁਖਯਸਆਧਿਪਤੇਯਜਸਙ੍ਖਾਤੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮੇ ਸਂਵਤ੍ਤੇਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੀਤਿ **ਸਗ੍ਗਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾ।** ਤਂ ਏਵਰੂਪਂ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਦਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਾਮਞ੍ਞਫਲ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਮਗ੍ਗੋ ਸਾਮਞ੍ਞਂ। ਅਰਿਯਫਲਂ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਂ। ਯਥਾਹ – ''ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾਮਞ੍ਞਂ? ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾਮਞ੍ਞਂ। ਕਤਮਾਨਿ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ? ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਫਲ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੫)। ਤਂ ਏਸ ਰਾਜਾ ਨ ਜਾਨਾਤਿ। ਉਪਰਿ ਆਗਤਂ ਪਨ ਦਾਸਕਸ੍ਸਕੋਪਮਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਤਿ।

ਅਥ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਹਂ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਵ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਇਮੇ ਬਹੂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵਕਾ ਰਾਜਾਮਚ੍ਚਾ ਇਧਾਗਤਾ, ਤੇ ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖਞ੍ਚ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖਞ੍ਚ ਦੀਪੇਤ੍ਵਾ ਕਥੀਯਮਾਨੇ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਰਾਜਾ ਮਹਨ੍ਤੇਨ ਉਸ੍ਸਾਹੇਨ ਇਧਾਗਤੋ, ਤਸ੍ਸਾਗਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਸਮਣਕੋਲਾਹਲਂ ਸਮਣਭਣ੍ਡਨਮੇਵ ਕਥੇਤੀਤਿ ਉਜ੍ਝਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸੋਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਰਞ੍ਞਾ ਪਨ ਕਥੀਯਮਾਨੇ ਉਜ੍ਝਾਯਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਰਾਜਾਨਮੇਵ ਅਨੁਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਇਸ੍ਸਰਾਨੁਵਤ੍ਤਕੋ ਹਿ ਲੋਕੋ। 'ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਰਞ੍ਞੋਵ ਭਾਰਂ ਕਰੋਮੀ'ਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਭਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ **"ਅਭਿਜਾਨਾਸਿ ਨੋ ਤ੍ਵ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੧੬੪. ਤਤ੍ਥ **ਅਭਿਜਾਨਾਸਿ ਨੋ ਤ੍ਵ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਜਾਨਾਸਿ ਨੁ ਤ੍ਵਂ। ਅਯਞ੍ਚ ਨੋ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਰਤੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾਤਿ ਪਦੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ''ਮਹਾਰਾਜ, ਤ੍ਵਂ ਇਮਂ ਪਞ੍ਹਂ ਅਞ੍ਞੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾ ਨੁ, ਅਭਿਜਾਨਾਸਿ ਚ ਨਂ ਪੁਟ੍ਠਭਾਵਂ, ਨ ਤੇ ਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ। **ਸਚੇ ਤੇ ਅਗਰੂ**ਤਿ ਸਚੇ ਤੁਯ੍ਹਂ ਯਥਾ ਤੇ ਬ੍ਯਾਕਰਿਂਸੁ, ਤਥਾ ਇਧ ਭਾਸਿਤੁਂ ਭਾਰਿਯਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਯਦਿ ਨ ਕੋਚਿ ਅਫਾਸੁਕਭਾਵੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਭਾਸਸ੍ਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਖੋ ਮੇ ਭਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਕਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ? ਪਣ੍ਡਿਤਪਤਿਰੂਪਕਾਨਞ੍ਹਿ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਕਥੇਤੁਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਹੋਤਿ, ਤੇ ਪਦੇ ਪਦੇ ਅਕ੍ਖਰੇ ਅਕ੍ਖਰੇ ਦੋਸਮੇਵ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਏਕਨ੍ਤਪਣ੍ਡਿਤਾ ਪਨ ਕਥਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸੁਕਥਿਤਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ, ਦੁਕ੍ਕਥਿਤੇਸੁ ਪਾਲ਼ਿਪਦਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਸੁ ਯਂ ਯਂ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਉਜੁਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਨ੍ਤਿ। ਭਗਵਤਾ ਚ ਸਦਿਸੋ ਏਕਨ੍ਤਪਣ੍ਡਿਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਤੇਨਾਹ – ''ਨ ਖੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਗਰੁ; ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਭਗਵਨ੍ਤਰੂਪੋ ਵਾ''ਤਿ।

ਪੂਰਣਕਸ੍ਸਪਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੫. **ਏਕਮਿਦਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਂ ਇਧ ਅਹਂ। **ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੋਦਜਨਕਂ ਸਰਿਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਕਂ ਕਥਂ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤ੍ਵਾ।

੧੬੬. **"ਕਰੋਤੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਕਾਰਯਤੋ"**ਤਿਆਦੀਸੁ **ਕਰੋਤੋ**ਤਿ ਸਹਤ੍ਥਾ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਕਾਰਯਤੋ**ਤਿ ਆਣਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਛਿਨ੍ਦਤੋ**ਤਿ ਪਰੇਸਂ ਹਤ੍ਥਾਦੀਨਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਪਚਤੋ**ਤਿ ਪਰੇ ਦਣ੍ਡੇਨ ਪੀਲ਼ੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਸੋਚਯਤੋ**ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਭਣ੍ਡਹਰਣਾਦੀਹਿ ਸੋਚਯਤੋ। **ਸੋਚਾਪਯਤੋ**ਤਿ ਸੋਕਂ ਸਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਪਰੇਹਿ ਕਾਰਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ । **ਕਿਲਮਤੋ**ਤਿ ਆਹਾਰੁਪਚ੍ਛੇਦਬਨ੍ਧਨਾਗਾਰਪ੍ਪਵੇਸਨਾਦੀਹਿ ਸਯਂ ਕਿਲਮਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਪਰੇਹਿ ਕਿਲਮਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ। **ਫਨ੍ਦਤੋ ਫਨ੍ਦਾਪਯਤੋ**ਤਿ ਪਰਂ ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਂ ਫਨ੍ਦਨਕਾਲੇ ਸਯਮ੍ਪਿ ਫਨ੍ਦਤੋ ਪਰਮ੍ਪਿ ਫਨ੍ਦਾਪਯਤੋ। **ਪਾਣਮਤਿਪਾਤਾਪਯਤੋ**ਤਿ ਪਾਣਂ ਹਨਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਹਨਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਕਰਣਕਾਰਣਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸਨ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਘਰਸਨ੍ਧਿਂ। **ਨਿਲ੍ਲੋਪ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਵਿਲੋਪਂ। **ਏਕਾਗਾਰਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਮੇਵ ਘਰਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵਿਲੁਪ੍ਪਨਂ। **ਪਰਿਪਨ੍ਥੇ**ਤਿ ਆਗਤਾਗਤਾਨਂ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਤ੍ਥਂ ਮਗ੍ਗੇ ਤਿਟ੍ਠਤੋ। **ਕਰੋਤੋ ਨ ਕਰੀਯਤਿ ਪਾਪ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਾਪਂ ਕਰੋਮੀਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਕਰੋਤੋਪਿ ਪਾਪਂ ਨ ਕਰੀਯਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਾਪਂ। ਸਤ੍ਤਾ ਪਨ ਪਾਪਂ ਕਰੋਮਾਤਿ ਏਵਂਸਞ੍ਞਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। **ਖੁਰਪਰਿਯਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਖੁਰਨੇਮਿਨਾ,

ਖੁਰਧਾਰਸਦਿਸਪਰਿਯਨ੍ਤੇਨ ਵਾ। **ਏਕੰ ਮੰਸਖਲ**ਨ੍ਤਿ ਏਕੰ ਮੰਸਰਾਸਿੰ। **ਪੁਞ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨੰ। **ਤਤੋਨਿਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਮੰਸਖਲਕਰਣਨਿਦਾਨੰ।

ਦਕ੍ਖਿਣਨ੍ਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣਤੀਰੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਕਕ੍ਖਲ਼ਾ ਦਾਰੁਣਾ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘‘ਹਨਨ੍ਤੋ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਉਤ੍ਤਰਤੀਰੇ ਸਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਸਨ੍ਨਾ ਬੁਦ੍ਧਮਾਮਕਾ ਧਮ੍ਮਮਾਮਕਾ ਸਙ੍ਘਮਾਮਕਾ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਦਦਨ੍ਤੋਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਯਜਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਮਹਾਯਾਗੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। **ਦਮੇਨਾ**ਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਦਮੇਨ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮੇਨ ਵਾ। **ਸੰਯਮੇਨਾ**ਤਿ ਸੀਲਸੰਯਮੇਨ। **ਸਚ੍ਚਵਜ੍ਜੇਨਾ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਵਚਨੇਨ। **ਆਗਮੋ**ਤਿ ਆਗਮਨੰ, ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਪਾਪਪੁਞ੍ਞਾਨੰ ਕਿਰਿਯਮੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਅਮ੍ਬੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਲਬੁਜੰ ਬਜਾਕਰੋਤਿ ਨਾਮ, ਯੋ ਕੀਦਿਸੋ ਅਮ੍ਬੋ ਕੀਦਿਸਾਨਿ ਵਾ ਅਮ੍ਬਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਪਣ੍ਣਪੁਪ੍ਫਫਲਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਦਿਸੋ ਲਬੁਜੋ ਏਦਿਸਾਨਿ ਵਾ ਲਬੁਜਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਪਣ੍ਣਪੁਪ੍ਫਫਲਾਨੀਤਿ ਬਜਾਕਰੋਤਿ। **ਵਿਜਿਤੇ**ਤਿ ਆਣਾਪਵਤ੍ਤਿਦੇਸੇ। **ਅਪਸਾਦੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਹੇਠੇਤਬ੍ਬੰ। **ਅਨਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ‘‘ਸਾਧੁ ਸਾਧੂ’’ਤਿ ਏਵੰ ਪਸੰਸੰ ਅਕਤ੍ਵਾ। **ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਬਾਲਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤੰ ਤਯਾ ਭਾਸਿਤਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਅਪ੍ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ। **ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਾਰਤੋ ਅਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ। **ਅਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਾਰਵਸੇਨੇਵ ਇਦੰ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ, ਅਯੰ ਪਰਮਤ੍ਥੋਤਿ ਹਦਯੇ ਅਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋ। ਬਜਞ੍ਜਨੰ ਪਨ ਤੇਨ ਉਗ੍ਗਹਿਤਞ੍ਚੇਵ ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਿਤਞ੍ਚ।

ਮਕ੍ਖਲਿਗੋਸਾਲਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੭-੧੬੯. ਮਕ੍ਖਲਿਵਾਦੇ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਹੇਤੁਵੇਵਚਨਮੇਵ, ਉਭਯੇਨਾਪਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮੇਵ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਨੰ ਸੰਕਿਲੇਸਪਚ੍ਚਯੰ, ਕਾਯਸੁਚਰਿਤਾਦੀਨਞ੍ਚ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਚ੍ਚਯੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਅਤ੍ਤਕਾਰੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਕਾਰੋ। ਯੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤਕਮ੍ਮੇਨ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਦੇਵਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਮਾਰਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਵਕਬੋਧਿਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਮ੍ਪਿ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯਪਦੇਨ ਯੰ ਪਰਕਾਰੰ ਪਰਸ੍ਸ ਓਵਾਦਾਨੁਸਾਸਨਿੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਮਹਾਸਤ੍ਤੰ ਅਵਸੇਸੋ ਜਨੋ ਮਨੁਸ੍ਸਸੋਭਗਜਤੰ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤੰ ਪਰਕਾਰੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਏਵਮਯੰ ਬਾਲੋ ਜਿਨਚਕ੍ਕੇ ਪਹਾਰੰ ਦੇਤਿ ਨਾਮ। **ਨਤ੍ਥਿ ਪੁਰਿਸਕਾਰੇ**ਤਿ ਯੇਨ ਪੁਰਿਸਕਾਰੇਨ ਸਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ , ਤਮ੍ਪਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਨਤ੍ਥਿ ਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਯਮ੍ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਵੀਰਿਯੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਬਲੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਨਤ੍ਥਿ ਵੀਰਿਯ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਪੁਰਿਸਕਾਰਵੇਵਚਨਾਨੇਵ। ‘‘ਇਦੰ ਨੋ ਵੀਰਿਯੇਨ ਇਦੰ ਪੁਰਿਸਥਾਮੇਨ, ਇਦੰ ਪੁਰਿਸਪਰਕ੍ਕਮੇਨ ਪਵਤ੍ਤੁ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਵਚਨਪਟਿਕ੍ਖੇਪਕਰਣਵਸੇਨ ਪਨੇਤਾਨਿ ਵਿਸੁੰ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਓਟ੍ਠਗੋਣਗਦ੍ਰਭਾਦਯੋ ਅਨਵਸੇਸੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸਬ੍ਬੇ ਪਾਣਾ**ਤਿ ਏਕਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਪਾਣੋ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਪਾਣੋਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਵਦਤਿ। **ਸਬ੍ਬੇ ਭੂਤਾ**ਤਿ ਅਣ੍ਡਕੋਸਵਤ੍ਥਿਕੋਸੇਸੁ ਭੂਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਸਬ੍ਬੇ ਜੀਵਾ**ਤਿ ਸਾਲਿਯਵਗੋਧੁਮਾਦਯੋ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਤੇਸੁ ਹਿ ਸੋ ਵਿਰੂਹਨਭਾਵੇਨ ਜੀਵਸਞ੍ਞੀ। **ਅਵਸਾ ਅਬਲਾ ਅਵੀਰਿਯਾ**ਤਿ ਤੇਸੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੋ ਵਾ ਬਲੰ ਵਾ ਵੀਰਿਯੰ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ। **ਨਿਯਤਿਸਙ੍ਗਤਿਭਾਵਪਰਿਣਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਨਿਯਤੀ**ਤਿ ਨਿਯਤਾ। **ਸਙ੍ਗਤੀ**ਤਿ ਛਨ੍ਨੰ ਅਭਿਜਾਤੀਨੰ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਗਮਨੰ। **ਭਾਵੋ**ਤਿ ਸਭਾਵੋਯੇਵ। ਏਵੰ ਨਿਯਤਿਯਾ ਚ ਸਙ੍ਗਤਿਯਾ ਚ ਭਾਵੇਨ ਚ ਪਰਿਣਤਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੰ ਪਤ੍ਤਾ। ਯੇਨ ਹਿ ਯਥਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ, ਸੋ ਤਥੇਵ ਭਵਤਿ। ਯੇਨ ਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ, ਸੋ ਨ ਭਵਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਛਸ੍ਵੇਵਾਭਿਜਾਤੀਸੂ**ਤਿ ਛਸੁ ਏਵ ਅਭਿਜਾਤੀਸੁ ਠਤ੍ਵਾ ਸੁਖਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਭੂਮਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਯੋਨਿਪਮੁਖਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨੀਤਿ ਪਮੁਖਯੋਨੀਨੰ ਉਤ੍ਤਮਯੋਨੀਨੰ ਚੁਦ੍ਦਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਚ ਸਟ੍ਠਿਸਤਾਨਿ ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਚ ਛਸਤਾਨਿ। **ਪਞ੍ਚ ਚ ਕਮ੍ਮੁਨੋ ਸਤਾਨੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਕਮ੍ਮਸਤਾਨਿ ਚ। ਕੇਵਲੰ ਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤਕੇਨ ਨਿਰਤ੍ਥਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਦੀਪੇਤਿ। ਪਞ੍ਚ ਚ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਚ ਕਮ੍ਮਾਨੀਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਕੇਚਿ ਪਨਾਹੁ – ‘‘ਪਞ੍ਚ ਚ ਕਮ੍ਮਾਨੀਤਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ ਭਣਤਿ। ਤੀਣੀਤਿ ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦਿਵਸੇਨਾ’’ਤਿ। **ਕਮ੍ਮੇ ਚ ਉਪਡ੍ਢਕਮ੍ਮੇ ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨਸ੍ਸ ਕਾਯਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਚੀਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਮਨੋਕਮ੍ਮੰ

ਉਪਡ੍ਢਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ। **ਦ੍ਵਟ੍ਠਿਪਟਿਪਦਾ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਪਟਿਪਦਾਤਿ ਵਦਤਿ। **ਦ੍ਵਟ੍ਠਨ੍ਤਰਕਪ੍ਪਾ**ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਕਪ੍ਪੇ ਚਤੁਸਟ੍ਠਿ ਅਨ੍ਤਰਕਪ੍ਪਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਅਞ੍ਞੇ ਦ੍ਵੇ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਏਵਮਾਹ।

ਛਲ਼ਾਭਿਜਾਤਿਯੋਤਿ ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿ, ਨੀਲਾਭਿਜਾਤਿ, ਲੋਹਿਤਾਭਿਜਾਤਿ, ਹਲਿਦ੍ਦਾਭਿਜਾਤਿ, ਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿ, ਪਰਮਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤੀਤਿ ਇਮਾ ਛ ਅਭਿਜਾਤਿਯੋ ਵਦਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਓਰਬ੍ਭਿਕਾ, ਸਾਕੁਣਿਕਾ, ਮਾਗਵਿਕਾ, ਸੂਕਰਿਕਾ, ਲੁਦ੍ਦਾ, ਮਚ੍ਛਘਾਤਕਾ ਚੋਰਾ, ਚੋਰਘਾਤਕਾ, ਬਨ੍ਧਨਾਗਾਰਿਕਾ, ਯੇ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞੇਪਿ ਕੇਚਿ ਕੁਰੂਰਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ, ਅਯਂ ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤੀਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੫੭) ਵਦਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੂ ਨੀਲਾਭਿਜਾਤੀਤਿ ਵਦਤਿ, ਤੇ ਕਿਰ ਚਤੂਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਕਣ੍ਟਕੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਖਾਦਨ੍ਤਿ। ''ਭਿਕ੍ਖੂ ਕਣ੍ਟਕਵੁਤ੍ਤਿਕਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੫੭) ਅਯਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਪਾਲ਼ਿਯੇਵ। ਅਥ ਵਾ ਕਣ੍ਟਕਵੁਤ੍ਤਿਕਾ ਏਵ ਨਾਮ ਏਕੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਤਿ ਵਦਤਿ। ਲੋਹਿਤਾਭਿਜਾਤਿ ਨਾਮ ਨਿਗਣ੍ਠਾ ਏਕਸਾਟਕਾਤਿ ਵਦਤਿ। ਇਮੇ ਕਿਰ ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਣ੍ਡਰਤਰਾ। ਗਿਹੀ ਓਦਾਤਵਸਨਾ ਅਚੇਲਕਸਾਵਕਾ ਹਲਿਦ੍ਦਾਭਿਜਾਤੀਤਿ ਵਦਤਿ। ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯਦਾਯਕੇ ਨਿਗਣ੍ਠੇਹਿਪਿ ਜੇਟ੍ਠਕਤਰੇ ਕਰੋਤਿ। ਆਜੀਵਕਾ ਆਜੀਵਕਿਨਿਯੋ ਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤੀਤਿ ਵਦਤਿ। ਤੇ ਕਿਰ ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਪਣ੍ਡਰਤਰਾ। ਨਨ੍ਦੋ, ਵਚ੍ਛੋ, ਕਿਸੋ, ਸਙ੍ਕਿਚ੍ਚੋ, ਮਕ੍ਖਲਿਗੋਸਾਲੋ, ਪਰਮਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤੀਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੫੭) ਵਦਤਿ। ਤੇ ਕਿਰ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਪਣ੍ਡਰਤਰਾ।

ਅਟ੍ਠ ਪੁਰਿਸਭੂਮਿਯੋਤਿ ਮਨ੍ਦਭੂਮਿ, ਖਿਡ੍ਡਾਭੂਮਿ, ਪਦਵੀਮਂਸਭੂਮਿ, ਉਜੁਗਤਭੂਮਿ, ਸੇਕ੍ਖਭੂਮਿ, ਸਮਣਭੂਮਿ , ਜਿਨਭੂਮਿ, ਪਨ੍ਨਭੂਮੀਤਿ ਇਮਾ ਅਟ੍ਠ ਪੁਰਿਸਭੂਮਿਯੋਤਿ ਵਦਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਤ੍ਤਦਿਵਸੇ ਸਮ੍ਬਾਧਟ੍ਠਾਨਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਮਨ੍ਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮੋਮੂਹਾ, ਅਯਂ ਮਨ੍ਦਭੂਮੀਤਿ ਵਦਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਦੁਗ੍ਗਤਿਤੋ ਆਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਰੋਦਨ੍ਤਿ ਚੇਵ ਵਿਰਵਨ੍ਤਿ ਚ, ਸੁਗਤਿਤੋ ਆਗਤਾ ਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਹਸਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਖਿਡ੍ਡਾਭੂਮਿ ਨਾਮ। ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ ਹਤ੍ਥਂ ਵਾ ਪਾਦਂ ਵਾ ਮਞ੍ਚਂ ਵਾ ਪੀਠਂ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭੂਮਿਯਂ ਪਦਨਿਕ੍ਖਿਪਨਂ ਪਦਵੀਮਂਸਭੂਮਿ ਨਾਮ। ਪਦਸਾ ਗਨ੍ਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਕਾਲੇ ਉਜੁਗਤਭੂਮਿ ਨਾਮ। ਸਿਪ੍ਪਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਿਤਕਾਲੇ ਸੇਕ੍ਖਭੂਮਿ ਨਾਮ। ਘਰਾ ਨਿਕ੍ਖਮ੍ਮ ਪਬ੍ਬਜਿਤਕਾਲੇ ਸਮਣਭੂਮਿ ਨਾਮ। ਆਚਰਿਯਂ ਸੇਵਿਤ੍ਵਾ ਜਾਨਨਕਾਲੇ ਜਿਨਭੂਮਿ ਨਾਮ। ਭਿਕ੍ਖੁ ਚ ਪਨ੍ਨਕੋ ਜਿਨੋ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਹਾਤਿ ਏਵਂ ਅਲਾਭਿਂ ਸਮਣਂ ਪਨ੍ਨਭੂਮੀਤਿ ਵਦਤਿ।

ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸ ਆਜੀਵਕਸਤੇਤਿ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਆਜੀਵਕਵੁਤ੍ਤਿਸਤਾਨਿ। **ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸਤੇ**ਤਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਤਾਨਿ। **ਨਾਗਾਵਾਸਸਤੇ**ਤਿ ਨਾਗਮਣ੍ਡਲਸਤਾਨਿ। **ਵੀਸੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਤੇ**ਤਿ ਵੀਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਤਾਨਿ। **ਤਿਂਸੇ ਨਿਰਯਸਤੇ**ਤਿ ਤਿਂਸ ਨਿਰਯਸਤਾਨਿ। **ਰਜੋਧਾਤੁਯੋ**ਤਿ ਰਜਓਕਿਰਣਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਹਤ੍ਥਪਿਟ੍ਠਿਪਾਦਪਿਟ੍ਠਾਦੀਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਸਤ੍ਤ ਸਞ੍ਞੀਗਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਓਟ੍ਠਗੋਣਗਦ੍ਰਭਅਜਪਸੁਮਿਗਮਹਿਂਸੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਸਤ੍ਤ ਅਸਞ੍ਞੀਗਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਸਾਲਿਵੀਹਿਯਵਗੋਧੁਮਕਙ੍ਗੁਵਰਕਕੁਦ੍ਰੂਸਕੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਨਿਗਣ੍ਠਿਗਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਗਣ੍ਠਿਮ੍ਹਿ ਜਾਤਗਬ੍ਭਾ, ਉਚ੍ਛੁਵੇਲੁਨਲ਼ਾਦਯੋ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਸਤ੍ਤ ਦੇਵਾ**ਤਿ ਬਹੂ ਦੇਵਾ। ਸੋ ਪਨ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਵਦਤਿ। ਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨਨ੍ਤਾ, ਸੋ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਵਦਤਿ। **ਸਤ੍ਤ ਪਿਸਾਚਾ**ਤਿ ਪਿਸਾਚਾ ਮਹਨ੍ਤਮਹਨ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਵਦਤਿ। **ਸਰਾ**ਤਿ ਮਹਾਸਰਾ, ਕਣ੍ਣਮੁਣ੍ਡਰਥਕਾਰਅਨੋਤਤ੍ਤਸੀਹਪ੍ਪਪਾਤਛਦ੍ਦਨ੍ਤਮਨ੍ਦਾਕਿਨੀਕੁਣਾਲਦਹੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਦਤਿ।

ਪਵੁਟਾਤਿ ਗਣ੍ਠਿਕਾ। **ਪਪਾਤਾ**ਤਿ ਮਹਾਪਪਾਤਾ। **ਪਪਾਤਸਤਾਨੀ**ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਪਪਾਤਸਤਾਨਿ। **ਸੁਪਿਨਾ**ਤਿ ਮਹਾਸੁਪਿਨਾ। **ਸੁਪਿਨਸਤਾਨੀ**ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਸੁਪਿਨਸਤਾਨਿ। **ਮਹਾਕਪ੍ਪਿਨੋ**ਤਿ ਮਹਾਕਪ੍ਪਾਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਏਕਮ੍ਹਾ ਮਹਾਸਰਾ ਵਸ੍ਸਸਤੇ ਵਸ੍ਸਸਤੇ ਕੁਸਗ੍ਗੇਨ ਏਕਂ ਉਦਕਬਿਨ੍ਦੁਂ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਤਮ੍ਹਿ ਸਰੇ ਨਿਰੁਦਕੇ ਕਤੇ ਏਕੋ ਮਹਾਕਪ੍ਪੋਤਿ ਵਦਤਿ। ਏਵਰੂਪਾਨਂ ਮਹਾਕਪ੍ਪਾਨਂ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਬਾਲੇ ਚ ਪਣ੍ਡਿਤੇ ਚ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਮਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿ। ਪਣ੍ਡਿਤੋਪਿ ਕਿਰ ਅਨ੍ਤਰਾ ਵਿਸੁਜ੍ਝਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਬਾਲੋਪਿ ਤਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਅਚੇਲਕਸੀਲੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ। **ਵਤੇਨਾ**ਤਿ ਤਾਦਿਸੇਨੇਵ ਵਤੇਨ। **ਤਪੇਨਾ**ਤਿ ਤਪੋਕਮ੍ਮੇਨ। ਅਪਰਿਪਕ੍ਕੰ ਪਰਿਪਾਚੇਤਿ ਨਾਮ, ਯੋ ‘‘ਅਹੰ ਪਣ੍ਡਿਤੋ’’ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ। ਪਰਿਪਕ੍ਕੰ ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿੰ ਕਰੋਤਿ ਨਾਮ ਯੋ ‘‘ਅਹੰ ਬਾਲੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪਰਿਮਾਣੰ ਕਾਲੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਯਾਤਿ। **ਹੇਵੰ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਏਵੰ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕਾਤੁਨ੍ਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। **ਦੋਣਮਿਤੇ**ਤਿ ਦੋਣੇਨ ਮਿਤੰ ਵਿਯ। **ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੰ। **ਪਰਿਯਨ੍ਤਕਤੇ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪਰਿਮਾਣੇਨ ਕਾਲੇਨ ਕਤਪਰਿਯਨ੍ਤੋ। **ਨਤ੍ਥਿ ਹਾਯਨਵਡ੍ਢਨੇ**ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਹਾਯਨਵਡ੍ਢਨਾਨਿ। ਨ ਸੰਸਾਰੋ ਪਣ੍ਡਿਤਸ੍ਸ ਹਾਯਤਿ, ਨ ਬਾਲਸ੍ਸ ਵਡ੍ਢਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਕ੍ਕੰਸਾਵਕੰਸੇ**ਤਿ ਉਕ੍ਕੰਸਾਵਕੰਸਾ। ਹਾਯਨਵਡ੍ਢਨਾਨਮੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ।

ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥੰ ਉਪਮਾਯ ਸਾਧੇਨ੍ਤੋ ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮਾ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸੁਤ੍ਤਗੁਲ਼ੇ**ਤਿ ਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਕਤਸੁਤ੍ਤਗੁਲ਼ੇ। **ਨਿਬ੍ਬੇਠਿਯਮਾਨਮੇਵ ਪਲੇਤੀ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਤੇ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਗ੍ਗੇ ਵਾ ਠਤ੍ਵਾ ਖਿਤ੍ਤੰ ਸੁਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਨਿਬ੍ਬੇਠਿਯਮਾਨਮੇਵ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੁਤ੍ਤੇ ਖੀਣੇ ਤਤ੍ਥੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਕਾਲਤੋ ਉਦ੍ਧੰ ਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਅਜਿਤਕੇਸਕਮ੍ਬਲਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੦-੧੭੨. ਅਜਿਤਵਾਦੇ **ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਨ੍ਨਫਲਾਭਾਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਯਿਟ੍ਠੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਹਾਯਾਗੋ। **ਹੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਹੇਣਕਸਕ੍ਕਾਰੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤਮ੍ਪਿ ਉਭਯੰ ਫਲਾਭਾਵਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਸੁਕਤਦੁਕ੍ਕਟਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਕਤਦੁਕ੍ਕਟਾਨੰ, ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਫਲੰ ਵਿਪਾਕੋ**ਤਿ ਯੰ ਫਲਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵਿਪਾਕੋਤਿ ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਦਤਿ। **ਨਤ੍ਥਿ ਅਯੰ ਲੋਕੋ**ਤਿ ਪਰਲੋਕੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਯੰ ਲੋਕੋ ਨਤ੍ਥਿ, **ਨਤ੍ਥਿ ਪਰੋ ਲੋਕੋ**ਤਿ ਇਧ ਲੋਕੇ ਠਿਤਸ੍ਸਾਪਿ ਪਰੋ ਲੋਕੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਨਤ੍ਥਿ ਮਾਤਾ ਨਤ੍ਥਿ ਪਿਤਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਤ੍ਤੀਨੰ ਫਲਾਭਾਵਵਸੇਨ ਵਦਤਿ। **ਨਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਤਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ**ਤਿ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਉਪਪਜ੍ਜਨਕਾ ਸਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਦਤਿ।

ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕੋਤਿ ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਮਯੋ। **ਪਥਵੀ ਪਥਵਿਕਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਪਥਵੀਧਾਤੁ ਬਾਹਿਰਪਥਵੀਧਾਤੁੰ। **ਅਨੁਪੇਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਯਾਯਤਿ। **ਅਨੁਪਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨੰ। ਅਨੁਗਚ੍ਛਤੀਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਭਯੇਨਾਪਿ ਉਪੇਤਿ, ਉਪਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਆਪਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀ**ਤਿ ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਆਕਾਸੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। **ਆਸਨ੍ਦਿਪਞ੍ਚਮਾ**ਤਿ ਨਿਪਨ੍ਨਮਞ੍ਚੇਨ ਪਞ੍ਚਮਾ, ਮਞ੍ਚੋ ਚੇਵ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਞ੍ਚਪਾਦੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪੁਰਿਸਾ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਾਵ ਆਲ਼ਾਹਨਾ**ਤਿ ਯਾਵ ਸੁਸਾਨਾ। **ਪਦਾਨੀ**ਤਿ ‘ਅਯੰ ਏਵੰ ਸੀਲਵਾ ਅਹੋਸਿ, ਏਵੰ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਨਿ ਗੁਣਾਗੁਣਪਦਾਨਿ, ਸਰੀਰਮੇਵ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਪਦਾਨੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ। **ਕਾਪੋਤਕਾਨੀ**ਤਿ ਕਪੋਤਵਣ੍ਣਾਨਿ, ਪਾਰਾਵਤਪਕ੍ਖਵਣ੍ਣਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਸ੍ਸਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਭਸ੍ਮਨ੍ਤਾ, ਅਯਮੇਵ ਵਾ ਪਾਲ਼ਿ। **ਆਹੁਤਿਯੋ**ਤਿ ਯੰ ਪਹੇਣਕਸਕ੍ਕਾਰਾਦਿਭੇਦੰ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਛਾਰਿਕਾਵਸਾਨਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਤਤੋ ਪਰੰ ਫਲਦਾਯਕੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦਤ੍ਤੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਦਤ੍ਤੂਹਿ ਬਾਲਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੰ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ‘ਬਾਲੇਹਿ ਅਬੁਦ੍ਧੀਹਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਮਿਦੰ ਦਾਨੰ, ਨ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ। ਬਾਲਾ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ’ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਪੂਰਣੋ ‘‘ਕਰੋਤੋ ਨ ਕਰੀਯਤਿ ਪਾਪ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮੰ ਪਟਿਬਾਹਤਿ। ਅਜਿਤੋ ‘‘ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਵਿਪਾਕੰ ਪਟਿਬਾਹਤਿ। ਮਕ੍ਖਲਿ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਹੇਤੂ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਉਭਯੰ ਪਟਿਬਾਹਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮੰ ਪਟਿਬਾਹਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਵਿਪਾਕੋ ਪਟਿਬਾਹਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਪਾਕੰ ਪਟਿਬਾਹਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਕਮ੍ਮੰ ਪਟਿਬਾਹਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਇਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪੇਤੇ ਅਤ੍ਥਤੋ ਉਭਯਪ੍ਪਟਿਬਾਹਕਾ ਅਹੇਤੁਕਵਾਦਾ ਚੇਵ ਅਕਿਰਿਯਵਾਦਾ ਚ ਨਤ੍ਥਿਕਵਾਦਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਤੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਰਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੇ ਦਿਵਾਠਾਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਵੀਮੰਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ‘‘ਕਰੋਤੋ ਨ ਕਰੀਯਤਿ ਪਾਪੰ, ਨਤ੍ਥਿ ਹੇਤੁ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਮਤੋ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਚਿਤ੍ਤੰ ਏਕਗ੍ਗੰ ਹੋਤਿ, ਜਵਨਾਨਿ ਜਵਨ੍ਤਿ, ਪਠਮਜਵਨੇ ਸਤੇਕਿਚ੍ਛਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਾਦੀਸੁ, ਸਤ੍ਤਮੇ ਬੁਦ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਅਤੇਕਿਚ੍ਛਾ ਅਨਿਵਤ੍ਤਿਨੋ ਅਰਿਟ੍ਠਕਣ੍ਟਕਸਦਿਸਾ।

ਤਤ੍ਥ ਕੋਚਿ ਏਕੰ ਦਸ੍ਸਨੰ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਕੋਚਿ ਦ੍ਵੇ, ਕੋਚਿ ਤੀਣਿਪਿ, ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੇਪਿ, ਦ੍ਵੀਸੁ ਤੀਸੁ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੇਸੁਪਿ, ਨਿਯਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋਵ ਹੋਤਿ; ਪਤ੍ਤੋ ਸਗ੍ਗਮਗ੍ਗਾਵਰਣਞ੍ਚੇਵ ਮੋਕ੍ਖਮਗ੍ਗਾਵਰਣਞ੍ਚ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਤਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਸਗ੍ਗਮ੍ਪਿ ਗਨ੍ਤੁੰ, ਪਗੇਵ ਮੋਕ੍ਖੰ। ਵਟ੍ਟਖਾਣੁ ਨਾਮੇਸ ਸਤ੍ਤੋ ਪਥਵਿਗੋਪਕੋ, ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਭਵਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨੰ ਨਤ੍ਥਿ।

‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਅਕਲ੍ਯਾਣਜਨੰ, ਆਸੀਵਿਸਮਿਵੋਰਗੰ।
ਆਰਕਾ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਭੂਤਿਕਾਮੋ ਵਿਚਕ੍ਖਣੋ’’ਤਿ॥

ਪਕੁਧਕਚ੍ਚਾਯਨਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੩-੧੭੫. ਪਕੁਧਵਾਦੇ **ਅਕਟਾ**ਤਿ ਅਕਤਾ। **ਅਕਟਵਿਧਾ**ਤਿ ਅਕਤਵਿਧਾਨਾ। **ਏਵੰ ਕਰੋਹੀ**ਤਿ ਕੇਨਚਿ ਕਾਰਾਪਿਤਾਪਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨਿਮ੍ਮਿਤਾ**ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਯਾਪਿ ਨ ਨਿਮ੍ਮਿਤਾ। **ਅਨਿਮ੍ਮਾਤਾ**ਤਿ ਅਨਿਮ੍ਮਾਪਿਤਾ, ਕੇਚਿ ਅਨਿਮ੍ਮਾਪੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਪਦੰ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਨੇਵ ਪਾਲ਼ਿਯੰ, ਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਵਞ੍ਝਾਦਿਪਦਤ੍ਤਯੰ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਮੇਵ। **ਨ ਇਞ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਸਿਕਤ੍ਥਮ੍ਭੋ ਵਿਯ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਚਲਨ੍ਤਿ। **ਨ ਵਿਪਰਿਣਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਕਤਿੰ ਨ ਜਹਨ੍ਤਿ। **ਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਬ੍ਯਾਬਾਧੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਉਪਹਨਨ੍ਤਿ। **ਨਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਸਮਤ੍ਥਾ। **ਪਥਵਿਕਾਯੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਥਵੀਯੇਵ ਪਥਵਿਕਾਯੋ, ਪਥਵਿਸਮੂਹੋ ਵਾ। **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਜੀਵਸਤ੍ਤਮੇਸੁ ਕਾਯੇਸੁ। **ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਤ੍ਵੇਵ ਕਾਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਮੁਗ੍ਗਰਾਸਿਆਦੀਸੁ ਪਹਤੰ ਸਤ੍ਥੰ ਮੁਗ੍ਗਾਦੀਨੰ ਅਨ੍ਤਰੇਨ ਪਵਿਸਤਿ, ਏਵੰ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਕਾਯਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰੇਨ ਛਿਦ੍ਦੇਨ ਵਿਵਰੇਨ ਸਤ੍ਥੰ ਪਵਿਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਹੰ ਇਮੰ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਮੀਤਿ ਕੇਵਲੰ ਸਞ੍ਞਾਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਨਿਗਣ੍ਠਨਾਟਪੁਤ੍ਤਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੬-੧੭੮. ਨਾਟਪੁਤ੍ਤਵਾਦੇ **ਚਾਤੁਯਾਮਸੰਵਰਸੰਵੁਤੋ**ਤਿ ਚਤੁਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ ਸੰਵਰੇਨ ਸੰਵੁਤੋ। **ਸਬ੍ਬਵਾਰਿਵਾਰਿਤੋ ਚਾ**ਤਿ ਵਾਰਿਤਸਬ੍ਬਉਦਕੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸਬ੍ਬਸੀਤੋਦਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋ ਕਿਰ ਸੀਤੋਦਕੇ ਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਤੰ ਵਲ਼ਞ੍ਜੇਤਿ। **ਸਬ੍ਬਵਾਰਿਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਪਾਪਵਾਰਣੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ। **ਸਬ੍ਬਵਾਰਿਧੁਤੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਪਾਪਵਾਰਣੇਨ ਧੁਤਪਾਪੋ। **ਸਬ੍ਬਵਾਰਿਫੁਟੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਪਾਪਵਾਰਣੇਨ ਫੁਟ੍ਠੋ। **ਗਤਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ। **ਯਤਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੰਯਤਚਿਤ੍ਤੋ। **ਠਿਤਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋ। ਏਤਸ੍ਸ ਵਾਦੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਾਸਨਾਨੁਲੋਮਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਸੁਦ੍ਧਲਦ੍ਧਿਤਾਯ ਪਨ ਸਬ੍ਬਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੇਵ ਜਾਤਾ।

ਸਞ੍ਚਯਬੇਲਟ੍ਠਪੁਤ੍ਤਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੯-੧੮੧. ਸਞ੍ਚਯਵਾਦੋ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋ ਏਵ।

ਪਠਮਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਸਾਮਞ੍ਞਫਲਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੨. ਸੋਹੰ , **ਭਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਸੋ ਅਹੰ ਭਨ੍ਤੇ, ਵਾਲੁਕੰ ਪੀਲ਼ੇਤ੍ਵਾ ਤੇਲੰ ਅਲਭਮਾਨੋ ਵਿਯ ਤਿਤ੍ਥਿਯਵਾਦੇਸੁ ਸਾਰੰ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੮੩. ਯਥਾ ਤੇ ਖਮੇਯ੍ਯਾਤਿ ਯਥਾ ਤੇ ਰੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ। **ਦਾਸੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਜਾਤਧਨਕ੍ਕੀਤਕਰਮਰਾਨੀਤਸਾਮੰਦਾਸਬ੍ਯੋਪਗਤਾਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰੋ। **ਕਮ੍ਮਕਾਰੋ**ਤਿ ਅਨਲਸੋ ਕਮ੍ਮਕਰਣਸੀਲੋਯੇਵ। ਦੂਰਤੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਠਮਮੇਵ ਉਟ੍ਠਹਤੀਤਿ **ਪੁਬ੍ਬੁਟ੍ਠਾਯੀ।** ਏਵੰ ਉਟ੍ਠਿਤੋ ਸਾਮਿਨੋ ਆਸਨੰ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਪਾਦਧੋਵਨਾਦਿਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਨਿਪਤਤਿ ਨਿਸੀਦਤੀਤਿ **ਪਚ੍ਛਾਨਿਪਾਤੀ।** ਸਾਮਿਕਮ੍ਹਿ ਵਾ ਸਯਨਤੋ ਅਵੁਟ੍ਠਿਤੇ ਪੁਬ੍ਬੇਯੇਵ ਵੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ **ਪੁਬ੍ਬੁਟ੍ਠਾਯੀ।** ਪਚ੍ਚੂਸਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਸਾਮਿਨੋ ਰਤ੍ਤਿੰ ਨਿਦ੍ਦੋਕ੍ਕਮਨੰ, ਤਾਵ ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਨਿਪਤਤਿ, ਸੇਯ੍ਯੰ ਕਪ੍ਪੇਤੀਤਿ **ਪਚ੍ਛਾਨਿਪਾਤੀ।** ਕਿਂ ਕਰੋਮਿ, ਕਿਂ ਕਰੋਮੀਤਿ ਏਵੰ ਕਿਂਕਾਰਮੇਵ ਪਟਿਸੁਣਨ੍ਤੋ

ਵਿਚਰਤੀਤਿ **ਕਿਂ ਕਾਰਪਟਿਸ੍ਸਾਵੀ।** ਮਨਾਪਮੇਵ ਕਿਰਿਯਂ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਮਨਾਪਚਾਰੀ।** ਪਿਯਮੇਵ ਵਦਤੀਤਿ **ਪਿਯਵਾਦੀ।** ਸਾਮਿਨੋ ਤੁਟ੍ਠਪਹਟ੍ਠਂ ਮੁਖਂ ਉਲ੍ਲੋਕਯਮਾਨੋ ਵਿਚਰਤੀਤਿ **ਮੁਖੁਲ੍ਲੋਕਕੋ।**

ਦੇਵੋ ਮਞ੍ਞੇਤਿ ਦੇਵੋ ਵਿਯ। **ਸੋ ਵਤਸ੍ਸਾਹਂ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਰੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਸੋ ਵਤ ਅਹਂ ਏਵਰੂਪੋ ਅਸ੍ਸਂ, ਯਦਿ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਰੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਸੋ ਵਤਸ੍ਸ'ਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ। **ਯਂਨੂਨਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਸਚੇ ਦਾਨਂ ਦਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਂ ਰਾਜਾ ਏਕਦਿਵਸਂ ਦੇਤਿ, ਤਤੋ ਸਤਭਾਗਮ੍ਪਿ ਯਾਵਜੀਵਂ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦਾਤੁਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯਂ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਕਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਚਿਨ੍ਤਨਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਾਯੇਨ ਸਂਵੁਤੋਤਿ ਕਾਯੇਨ ਪਿਹਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਪਵੇਸਨਦ੍ਵਾਰਂ ਥਕੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ। **ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਪਰਮਤਾਯਾ**ਤਿ ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨੇਨ ਪਰਮਤਾਯ ਉਤ੍ਤਮਤਾਯ, ਏਤਦਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਅਨੇਸਨਂ ਪਹਾਯ ਅਗ੍ਗਸਲ੍ਲੇਖੇਨ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਭਿਰਤੋ ਪਵਿਵੇਕੇ**ਤਿ ''ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ ਚ ਵਿਵੇਕਟ੍ਠਕਾਯਾਨਂ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ ਚ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਭਿਰਤਾਨਂ, ਪਰਮਵੋਦਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ ਚ ਨਿਰੁਪਧੀਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਗਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤਿਵਿਧੇਪਿ ਵਿਵੇਕੇ ਰਤੋ; ਗਣਸਙ੍ਗਣਿਕਂ ਪਹਾਯ ਕਾਯੇਨ ਏਕੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਕਿਲੇਸਸਙ੍ਗਣਿਕਂ ਪਹਾਯ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਏਕੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਵਾ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਵਾ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਗ੍ਘੇ**ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ।

੧੮੪. **ਆਸਨੇਨਪਿ ਨਿਮਨ੍ਤੇਯ੍ਯਾਮਾ**ਤਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਸਨਂ ਪਪ੍ਫੋਟੇਤ੍ਵਾ ਇਧ ਨਿਸੀਦਥਾਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯਾਮ। **ਅਭਿਨਿਮਨ੍ਤੇਯ੍ਯਾਮਪਿ ਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਹਰਿਤ੍ਵਾਪਿ ਨਂ ਨਿਮਨ੍ਤੇਯ੍ਯਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਵਿਧੋ ਅਭਿਹਾਰੋ – ਵਾਚਾਯ ਚੇਵ ਕਾਯੇਨ ਚ। ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਕ੍ਖਣੇ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਚੀਵਰਾਦੀਹਿ ਵਦੇਯ੍ਯਾਥ ਯੇਨਤ੍ਥੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਹਿ ਵਾਚਾਯ ਅਭਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਮਨ੍ਤੇਤਿ ਨਾਮ। ਚੀਵਰਾਦਿਵੇਕਲ੍ਲਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਇਦਂ ਗਣ੍ਹਾਥਾਤਿ ਤਾਨਿ ਦੇਨ੍ਤੋ ਪਨ ਕਾਯੇਨ ਅਭਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਮਨ੍ਤੇਤਿ ਨਾਮ। ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਭਿਨਿਮਨ੍ਤੇਯ੍ਯਾਮਪਿ ਨਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ**ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਾਯਂ ਓਸਧਂ। ਵਚਨਤ੍ਥੋ ਪਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਰਕ੍ਖਾਵਰਣਗੁਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਰਕ੍ਖਾਸਙ੍ਖਾਤਞ੍ਚੇਵ ਆਵਰਣਸਙ੍ਖਾਤਞ੍ਚ ਗੁਤ੍ਤਿਂ। ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਨ ਆਵੁਧਹਤ੍ਥੇ ਪੁਰਿਸੇ ਠਪੇਨ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਿਕਾ ਨਾਮ ਸਂਵਿਦਹਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਅਵੇਲਾਯ ਕਟ੍ਠਹਾਰਿਕਪਣ੍ਣਹਾਰਿਕਾਦਯੋ ਵਿਹਾਰਂ ਨ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ, ਮਿਗਲੁਦ੍ਦਕਾਦਯੋ ਵਿਹਾਰਸੀਮਾਯ ਮਿਗੇ ਵਾ ਮਚ੍ਛੇ ਵਾ ਨ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਸਂਵਿਦਹਨ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਿਕਾ ਨਾਮ ਰਕ੍ਖਾ ਸਂਵਿਹਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ – ''ਧਮ੍ਮਿਕ''ਨ੍ਤਿ।

੧੮੫. **ਯਦਿ ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਯਦਿ ਤਵ ਦਾਸੋ ਤੁਮ੍ਹਂ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਅਭਿਵਾਦਨਾਦੀਨਿ ਲਭੇਯ੍ਯ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ। **ਅਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਏਕਂਸਵਚਨਮੇਤਂ। **ਪਠਮ**ਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿਤਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਚ ਰਾਜਾ **ਸਕ੍ਕਾ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਞ੍ਞਮ੍ਪੀ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਦੁਤਿਯਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਸਾਮਞ੍ਞਫਲਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੬-੧੮੮. ਕਸਤੀਤਿ **ਕਸ੍ਸਕੋ।** ਗੇਹਸ੍ਸ ਪਤਿ, ਏਕਗੇਹਮਤ੍ਤੇ ਜੇਟ੍ਠਕੋਤਿ **ਗਹਪਤਿਕੋ।** ਬਲਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕਰਂ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਕਰਕਾਰਕੋ।** ਧਞ੍ਞਰਾਸਿਂ ਧਨਰਾਸਿਞ੍ਚ ਵਡ੍ਢੇਤੀਤਿ **ਰਾਸਿਵਡ੍ਢਕੋ।**

ਅਪ੍ਪਂ ਵਾਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਕਂ ਵਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਤਣ੍ਡੁਲਨਾਲਿਮਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ। **ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਭੋਗਰਾਸਿਂ। **ਮਹਨ੍ਤਂ** ਵਾਤਿ ਵਿਪੁਲਂ ਵਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਮਹਨ੍ਤਂ ਪਹਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤੁਂ ਦੁਕ੍ਕਰਂ, ਏਵਂ ਅਪ੍ਪਮ੍ਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਉਭਯਮਾਹ। ਦਾਸਵਾਰੇ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਦਾਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋਪਿ ਅਨਿਸ੍ਸਰੋ, ਪਗੇਵ ਭੋਗਾਨਂ। ਯਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਧਨਂ, ਤਂ ਸਾਮਿਕਾਨਞ੍ਞੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਭੋਗਗ੍ਗਹਣਂ ਨ ਕਤਂ। ਞਾਤਿਯੇਵ ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟੋ।

ਪਣੀਤਤਰਸਾਮਞ੍ਞਫਲਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੯. **ਸਕ੍ਕਾ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਇਧ ਏਵਮੇਵਾਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ, ਏਵਮੇਵਾਤਿ ਹਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਪਹੋਤਿ ਭਗਵਾ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਤਤੋ ਵਾ ਭਿਯ੍ਯੋਪਿ ਏਵਰੂਪਾਹਿ ਉਪਮਾਹਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਂ ਦੀਪੇਤੁਂ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਏਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਸਵਨੇ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਥਾਪਿ ਅਤ੍ਤੋ ਤਾਦਿਸੋਯੇਵ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿ ਵਿਸੇਸਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਏਵਮੇਵਾਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ – ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤਰਞ੍ਚ ਪਣੀਤਤਰਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਮਨਾਪਤਰਂ ਅਤਿਸੇਟ੍ਠਤਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਣੀਤਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਤਰਂ। **ਤੇਨ ਹੀ**ਤਿ ਉਯ੍ਯੋਜਨਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਸਵਨੇ ਉਯ੍ਯੋਜੇਨ੍ਤੋ ਹਿ ਨਂ ਏਵਮਾਹ। **ਸੁਣੋਹੀ**ਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤਰਞ੍ਚ ਪਣੀਤਤਰਞ੍ਚ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਂ ਸੁਣਾਤਿ।

ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿਕਰੋਹੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸਾਧੁਕਂ ਸਾਧੂਤਿ ਏਕਤ੍ਥਮੇਤਂ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਸਾਧੁ-ਸਦ੍ਦੋ ਆਯਾਚਨਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਸਮ੍ਪਹਂਸਨਸੁਨ੍ਦਰ ਦਲ਼੍ਹੀਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਸਾਧੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੂ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੯੫) ਹਿ ਆਯਾਚਨੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ ਖੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੬) ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨੇ। ''ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੯) ਸਮ੍ਪਹਂਸਨੇ।

''ਸਾਧੁ ਧਮ੍ਮਰੁਚਿ ਰਾਜਾ, ਸਾਧੁ ਪਞ੍ਞਾਣਵਾ ਨਰੋ।
ਸਾਧੁ ਮਿਤ੍ਤਾਨਮਦ੍ਦੁਬ੍ਭੋ, ਪਾਪਸ੍ਸਾਕਰਣਂ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੨.੧੭.੧੦੧)।

ਆਦੀਸੁ ਸੁਨ੍ਦਰੇ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਸੁਣੋਹਿ ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਹੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੯੨) ਸਾਧੁਕਸਦ੍ਦੋਯੇਵ ਦਲ਼੍ਹੀਕਮ੍ਮੇ, ਆਣਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ । ਇਧਾਪਿ ਅਸ੍ਸ ਏਤ੍ਥੇਵ ਦਲ਼੍ਹੀਕਮ੍ਮੇ ਚ ਆਣਤ੍ਤਿਯਞ੍ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੁਨ੍ਦਰੇਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਦਲ਼੍ਹੀਕਮ੍ਮਤ੍ਥੇਨ ਹਿ ਦਲ਼੍ਹਮਿਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਾਹਿ, ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ। ਆਣਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੇਨ ਮਮ ਆਣਤ੍ਤਿਯਾ ਸੁਣਾਹਿ, ਸੁਨ੍ਦਰਤ੍ਥੇਨ ਸੁਨ੍ਦਰਮਿਮਂ ਭਦ੍ਦਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਾਹੀਤਿ ਏਵਂ ਦੀਪਿਤਂ ਹੋਤਿ।

ਮਨਸਿ ਕਰੋਹੀਤਿ ਆਵਜ੍ਜ, ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਸਾਮੇਹਿ, ਚਿਤ੍ਤੇ ਕਰੋਹੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਸੁਣੋਹੀਤਿ ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਕ੍ਖੇਪਨਿਵਾਰਣਮੇਤਂ। ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਹੀਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰੇ ਦਲ਼੍ਹੀਕਮ੍ਮਨਿਯੋਜਨੇਨ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਕ੍ਖੇਪਨਿਵਾਰਣਂ। ਪੁਰਿਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹਵਾਰਣਂ, ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਅਤ੍ਥਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹਵਾਰਣਂ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਚ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇ ਨਿਯੋਜੇਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਸੁਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਧਾਰਣੂਪਪਰਿਕ੍ਖਾਦੀਸੁ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਚ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨੋ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਵਨੀਯੋਤਿ ਦੀਪੇਤਿ । ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਸਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਸਾਧੁਕਪਦਂ ਵਾ ਉਭਯਪਦੇਹਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਧਮ੍ਮਗਮ੍ਭੀਰੋ ਚੇਵ ਦੇਸਨਾਗਮ੍ਭੀਰੋ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਣਾਹਿ ਸਾਧੁਕਂ, ਯਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਗਮ੍ਭੀਰੋ ਚ ਪਟਿਵੇਧਗਮ੍ਭੀਰੋ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਹੀਤਿ ਏਵਂ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਮਹਾਰਾਜਾਤਿ ਏਵਂ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਂ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਦੇਸਨਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮਿ। ''ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਹਿ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਦੀਪਨਂ ਹੋਤਿ। ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਦੀਪਨਂ। ਤੇਨਾਹ ਵਙ੍ਗੀਸਤ੍ਥੇਰੋ –

''ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤੇਨਪਿ ਦੇਸੇਤਿ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨਪਿ ਭਾਸਤਿ।
ਸਾਲ਼ਿਕਾਯਿਵ ਨਿਗ੍ਘੋਸੋ, ਪਟਿਭਾਨਂ ਉਦੀਰਯੀ''ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੧੪)।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਉਸ੍ਸਾਹਜਾਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ – **''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਰਾਜਾ ਮਾਗਧੋ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ** ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿ, ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਸੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

੧੯੦. ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ, ਏਤਂ ਅਵੋਚ, ਇਦਾਨਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ''ਇਧ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿਆਦਿਂ ਸਕਲਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਅਵੋਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ **ਇਧਾ**ਤਿ ਦੇਸਾਪਦੇਸੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਸ੍ਵਾਯਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਲੋਕਂ ਉਪਾਦਾਯ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾਹ – ''ਇਧ ਤਥਾਗਤੋ ਲੋਕੇ

ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਾਸਨਂ ਯਥਾਹ – ‘‘ਇਧੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਠਮੋ ਸਮਣੋ, ਇਧ ਦੁਤਿਯੋ ਸਮਣੋ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੧)। ਕਤ੍ਥਚਿ ਓਕਾਸਂ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਇਧੇਵ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਸ੍ਸ, ਦੇਵਭੂਤਸ੍ਸ ਮੇ ਸਤੋ।
ਪੁਨਰਾਯੁ ਚ ਮੇ ਲਦ੍ਧੋ, ਏਵਂ ਜਾਨਾਹਿ ਮਾਰਿਸਾ’’ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੬੯)।

ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤਮੇਵ। ਯਥਾਹ ‘‘ਇਧਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭੁਤ੍ਤਾਵੀ ਅਸ੍ਸਂ ਪਵਾਰਿਤੋ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦)। ਇਧ ਪਨ ਲੋਕਂ ਉਪਾਦਾਯ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਮਹਾਰਾਜਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਂ ਦੇਸਨਂ ਦੇਸੇਤੁਂ ਪੁਨ ਮਹਾਰਾਜਾਤਿ ਆਲਪਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ‘‘ਮਹਾਰਾਜ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕੇ ਤਥਾਗਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਰਹਂ...ਪੇ॰... ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ’’ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਥਾਗਤਸਦ੍ਦੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਰਹਨ੍ਤਿਆਦਯੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾ। **ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਲੋਕੋ**ਤਿ – ਓਕਾਸਲੋਕੋ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੋਤਿ ਤਿਵਿਧੋ। ਇਧ ਪਨ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਸਤ੍ਤਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਚ ਤਥਾਗਤੋ ਨ ਦੇਵਲੋਕੇ, ਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ, ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇਪਿ ਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲੇ, ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਚਕ੍ਕਵਾਲੇ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਨ ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨੇਸੁ, ‘‘ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਗਜਙ੍ਗਲਂ ਨਾਮ ਨਿਗਮੋ ਤਸ੍ਸਾਪਰੇਨ ਮਹਾਸਾਲੋ, ਤਤੋ ਪਰਾ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮਾ ਜਨਪਦਾ ਓਰਤੋ ਮਜ੍ਝੇ, ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਲਲ਼ਵਤੀ ਨਾਮ ਨਦੀ। ਤਤੋ ਪਰਾ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮਾ ਜਨਪਦਾ, ਓਰਤੋ ਮਜ੍ਝੇ, ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸੇਤਕਣ੍ਣਿਕਂ ਨਾਮ ਨਿਗਮੋ, ਤਤੋ ਪਰਾ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮਾ ਜਨਪਦਾ, ਓਰਤੋ ਮਜ੍ਝੇ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਥੂਣਂ ਨਾਮ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਾਮੋ, ਤਤੋ ਪਰਾ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮਾ ਜਨਪਦਾ, ਓਰਤੋ ਮਜ੍ਝੇ, ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਦਿਸਾਯ ਉਸਿਰਦ੍ਧਜੋ ਨਾਮ ਪਬ੍ਬਤੋ, ਤਤੋ ਪਰਾ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮਾ ਜਨਪਦਾ ਓਰਤੋ ਮਜ੍ਝੇ’’ਤਿ ਏਵਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇ ਆਯਾਮਤੋ ਤਿਯੋਜਨਸਤੇ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਅਡ੍ਢਤੇਯ੍ਯਯੋਜਨਸਤੇ, ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਨਵਯੋਜਨਸਤੇ ਮਜ੍ਝਿਮਪਦੇਸੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਤਥਾਗਤੋ, ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ, ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਾ, ਅਸੀਤਿਮਹਾਥੇਰਾ, ਬੁਦ੍ਧਮਾਤਾ, ਬੁਦ੍ਧਪਿਤਾ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਰਾਜਾ ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਸਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਏਤ੍ਥੇਵੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਤਥਾਗਤੋ ਸੁਜਾਤਾਯ ਦਿਨ੍ਨਮਧੁਪਾਯਾਸਭੋਜਨਤੋ ਯਾਵ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ, ਤਾਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਾਮ, ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮ। ਮਹਾਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨਤੋ ਵਾ ਯਾਵ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ। ਤੁਸਿਤਭਵਨਤੋ ਵਾ ਯਾਵ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ। ਦੀਪਙ੍ਕਰਪਾਦਮੂਲਤੋ ਵਾ ਯਾਵ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ, ਤਾਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਾਮ, ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮ। ਇਧ ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾਗਤੋ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸੋ ਇਮਂ ਲੋਕਨ੍ਤਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਇਮਂ ਲੋਕਂ। ਇਦਾਨਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਦੇਵਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਹ ਦੇਵੇਹਿ ਸਦੇਵਕਂ। ਏਵਂ ਸਹ ਮਾਰੇਨ **ਸਮਾਰਕਂ**, ਸਹ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ **ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਂ**, ਸਹ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ **ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਂ।** ਪਜਾਤਤ੍ਤਾ ਪਜਾ, ਤਂ ਪਜਂ। ਸਹ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ **ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਂ।** ਤਤ੍ਥ ਸਦੇਵਕਵਚਨੇਨ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਗ੍ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਮਾਰਕ – ਵਚਨੇਨ ਛਟ੍ਠਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਗ੍ਗਹਣਂ। ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਵਚਨੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਗ੍ਗਹਣਂ। ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀਵਚਨੇਨ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗ੍ਗਹਣਂ, ਸਮਿਤਪਾਪਬਾਹਿਤਪਾਪਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ। ਪਜਾਵਚਨੇਨ ਸਤ੍ਤਲੋਕਗ੍ਗਹਣਂ। ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਵਚਨੇਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਅਵਸੇਸਮਨੁਸ੍ਸਗ੍ਗਹਣਂ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਤੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਓਕਾਸਲੋਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ। ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਜਾਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋਵ ਗਹਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ, ਸਦੇਵਕਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਰੂਪਾਵਚਰਦੇਵਲੋਕੋ ਗਹਿਤੋ। ਸਮਾਰਕਗ੍ਗਹਣੇਨ ਛ ਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਲੋਕੋ। ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਗ੍ਗਹਣੇਨ ਰੂਪੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ। ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚਤੁਪਰਿਸਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵੇਹਿ ਵਾ ਸਹ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ, ਅਵਸੇਸਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ਵਾ।

ਅਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਸਦੇਵਕਵਚਨੇਨ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਤਭਾਵਮਾਹ। ਤਤੋ ਯੇਸਂ ਅਹੋਸਿ – ‘‘ਮਾਰੋ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਛ ਕਾਮਾਵਚਰਿਸ੍ਸਰੋ ਵਸਵਤ੍ਤੀ, ਕਿਂ ਸੋਪਿ ਏਤੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ’’ਤਿ, ਤੇਸਂ ਵਿਮਤਿਂ ਵਿਧਮਨ੍ਤੋ **“ਸਮਾਰਕ”**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਯੇਸਂ

ਪਨ ਅਹੋਸਿ – ‘‘ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਏਕਙ੍ਗੁਲਿਯਾ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸਹਸ੍ਸੇ ਆਲੋਕਂ ਫਰਤਿ, ਦ੍ਵੀਹਿ ...ਪੇ॰... ਦਸਹਿ ਅਙ੍ਗੁਲੀਹਿ ਦਸਸੁ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸਹਸ੍ਸੇਸੁ ਆਲੋਕਂ ਫਰਤਿ। ਅਨੁਤ੍ਤਰਞ੍ਚ ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸੁਖਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ, ਕਿਂ ਸੋਪਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ’’ਤਿ, ਤੇਸਂ ਵਿਮਤਿਂ ਵਿਧਮਨ੍ਤੋ **ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤਤੋ ਯੇ ਚਿਨ੍ਤੇਸੁਂ – ‘‘ਪੁਥੂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ, ਕਿਂ ਤੇਪਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ’’ਤਿ, ਤੇਸਂ ਵਿਮਤਿਂ ਵਿਧਮਨ੍ਤੋ **ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਂ ਪਜ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਏਵਂ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੁਕ੍ਕਟ੍ਠਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਭਾਵਂ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਅਥ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵੇ ਅਵਸੇਸਮਨੁਸ੍ਸੇ ਚ ਉਪਾਦਾਯ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਸੇਸਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਤਭਾਵਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ **ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਭਾਵਾਨੁਕ੍ਕਮੋ।

ਪੋਰਾਣਾ ਪਨਾਹੁ **ਸਦੇਵਕ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਵੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਵਸੇਸਲੋਕਂ। **ਸਮਾਰਕ**ਨ੍ਤਿ ਮਾਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਵਸੇਸਲੋਕਂ। **ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਵਸੇਸਲੋਕਂ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤਿਭਵੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤੀਸੁ ਪਦੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤੋ **ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਂ ਪਜਂ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਹਿਪਿ ਪਦੇਹਿ ਤੇਨ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਤੇਧਾਤੁਕਮੇਵ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ।

ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਸਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਮਂ ਅਪਰਨੇਯ੍ਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ। **ਅਭਿਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ, ਅਧਿਕੇਨ ਞਾਣੇਨ ਞਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਏਤੇਨ ਅਨੁਮਾਨਾਦਿਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਕਤੋ ਹੋਤਿ। **ਪਵੇਦੇਤੀ**ਤਿ ਬੋਧੇਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਿ ਪਕਾਸੇਤਿ।

ਸੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ...ਪੇ॰... ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਨ੍ਤਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਕਾਰੁਞ੍ਞਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹਿਤ੍ਵਾਪਿ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਵਿਵੇਕਸੁਖਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਅਪ੍ਪਂ ਵਾ ਬਹੁਂ ਵਾ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰਮੇਵ ਦੇਸੇਤਿ। ਆਦਿਮ੍ਹਿਪਿ, ਕਲ੍ਯਾਣਂ ਭਦ੍ਦਕਂ ਅਨਵਜ੍ਜਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਤਿ, ਮਜ੍ਝੇਪਿ, ਪਰਿਯੋਸਾਨੇਪਿ, ਕਲ੍ਯਾਣਂ ਭਦ੍ਦਕਂ ਅਨਵਜ੍ਜਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿ ਦੇਸਨਾਯ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਸਾਸਨਸ੍ਸ। ਦੇਸਨਾਯ ਤਾਵ ਚਤੁਪ੍ਪਦਿਕਾਯਪਿ ਗਾਥਾਯ ਪਠਮਪਾਦੋ ਆਦਿ ਨਾਮ, ਤਤੋ ਦ੍ਵੇ ਮਜ੍ਝਂ ਨਾਮ, ਅਨ੍ਤੇ ਏਕੋ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਨਾਮ। ਏਕਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨਂ ਆਦਿ, ਇਦਮਵੋਚਾਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ, ਉਭਿਨ੍ਨਮਨ੍ਤਰਾ ਮਜ੍ਝਂ। ਅਨੇਕਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਠਮਾਨੁਸਨ੍ਧਿ ਆਦਿ, ਅਨ੍ਤੇ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ, ਮਜ੍ਝੇ ਏਕੋ ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਬਹੂ ਵਾ ਮਜ੍ਝਮੇਵ।

ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਨ ਸੀਲਸਮਾਧਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਆਦਿ ਨਾਮ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ – ‘‘ਕੋ ਚਾਦਿ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ? ਸੀਲਞ੍ਚ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਦਿਟ੍ਠਿ ਚ ਉਜੁਕਾ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੬੯)। ‘‘ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਪਟਿਪਦਾ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੋ ਪਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਮਜ੍ਝਂ ਨਾਮ। ਫਲਞ੍ਚੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਨਾਮ। ‘‘ਏਤਦਤ੍ਥਮਿਦਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਏਤਂ ਸਾਰਂ, ਏਤਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨ’’ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੨੪) ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਫਲਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ‘‘ਨਿਬ੍ਬਾਨੋਗਧਂ ਹਿ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਰਾਯਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਰਿਯੋਸਾਨ’’ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੬) ਏਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਧ ਦੇਸਨਾਯ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਸੀਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਮਜ੍ਝੇ ਮਗ੍ਗਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਸੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣ’’ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ ਧਮ੍ਮਂ ਕਥੇਨ੍ਤੋ –

‘‘ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਸੀਲਂ ਦਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਮਜ੍ਝੇ ਮਗ੍ਗਂ ਵਿਭਾਵਯੇ।
ਪਰਿਯੋਸਾਨਮ੍ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਏਸਾ ਕਥਿਕਸਣ੍ਠਿਤੀ’’ਤਿ॥

ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਯਾਗੁਭਤ੍ਤਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਦੇਸਨਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਸੋ ਸਾਤ੍ਥਂ ਦੇਸੇਤਿ। ਭਗਵਾ ਪਨ ਤਥਾਰੂਪਂ ਦੇਸਨਂ ਪਹਾਯ ਚਤੁਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਦੇਸਨਂ ਦੇਸੇਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਤ੍ਥਂ ਦੇਸੇਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਦੇਸਨਾ

ਏਕਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਦਿਯੁਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸਬ੍ਬਨਿਰੋਟ੍ਠਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਵਾ ਸਬ੍ਬਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਸਬ੍ਬਨਿਗ੍ਗਹੀਤਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਦਮਿਲ਼ਕਿਰਾਤਸਵਰਾਦਿਮਿਲਕ੍ਖੂਨਂ ਭਾਸਾ ਵਿਯ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ ਅਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਨਾਮ ਦੇਸਨਾ ਹੋਤਿ। ਭਗਵਾ ਪਨ –

‘‘ਸਿਥਿਲਂ ਧਨਿਤਞ੍ਚ ਦੀਘਰਸ੍ਸਂ, ਗਰੁਕਂ ਲਹੁਕਞ੍ਚ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ।
ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਵਤ੍ਥਿਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ, ਦਸਧਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਪਭੇਦੋ’’ਤਿ॥

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਦਸਵਿਧਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਅਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕੇਵਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਲਾਧਿਵਚਨਂ। **ਪਰਿਪੁਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੂਨਾਧਿਕਵਚਨਂ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਸਕਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮੇਵ ਦੇਸੇਤਿ, ਏਕਦੇਸਨਾਪਿ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਅਪਨੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਂ। ਯੋ ਹਿ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਲਾਭਂ ਵਾ ਸਕ੍ਕਾਰਂ ਵਾ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਦੇਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਦੇਸਨਾ ਹੋਤਿ। ਭਗਵਾ ਪਨ ਲੋਕਾਮਿਸਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ ਹਿਤਫਰਣੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯ ਮੁਦੁਹਦਯੋ ਉਲ੍ਲੁਮ੍ਪਨਸਭਾਵਸਣ੍ਠਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਦੇਸੇਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨਾਯਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ-ਸਦ੍ਦੋ ਦਾਨੇ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚੇ ਪਞ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸੀਲੇ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਸੁ ਮੇਥੁਨਵਿਰਤਿਯਂ ਸਦਾਰਸਨ੍ਤੋਸੇ ਵੀਰਿਯੇ ਉਪੋਸਥਙ੍ਗੇਸੁ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ ਸਾਸਨੇਤਿ ਇਮੇਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

‘‘ਕਿਂ ਤੇ ਵਤਂ ਕਿਂ ਪਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ,
ਕਿਸ੍ਸ ਸੁਚਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਅਯਂ ਵਿਪਾਕੋ।
ਇਦ੍ਧੀ ਜੁਤੀ ਬਲਵੀਰਿਯੂਪਪਤ੍ਤਿ,
ਇਦਞ੍ਚ ਤੇ ਨਾਗ, ਮਹਾਵਿਮਾਨਂ॥

ਅਹਞ੍ਚ ਭਰਿਯਾ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ,
ਸਦ੍ਧਾ ਉਭੋ ਦਾਨਪਤੀ ਅਹੁਮ੍ਹਾ।
ਓਪਾਨਭੂਤਂ ਮੇ ਘਰਂ ਤਦਾਸਿ,
ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਿਤਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚ॥

ਤਂ ਮੇ ਵਤਂ ਤਂ ਪਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ,
ਤਸ੍ਸ ਸੁਚਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਅਯਂ ਵਿਪਾਕੋ।
ਇਦ੍ਧੀ ਜੁਤੀ ਬਲਵੀਰਿਯੂਪਪਤ੍ਤਿ,
ਇਦਞ੍ਚ ਮੇ ਧੀਰ ਮਹਾਵਿਮਾਨ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੨.੧੭.੧੫੯੫)।

ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਪੁਣ੍ਣਕਜਾਤਕੇ ਦਾਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

‘‘ਕੇਨ ਪਾਣਿ ਕਾਮਦਦੋ, ਕੇਨ ਪਾਣਿ ਮਧੁਸ੍ਸਵੋ।
ਕੇਨ ਤੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ, ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਾਣਿਮ੍ਹਿ ਇਜ੍ਝਤਿ॥

ਤੇਨ ਪਾਣਿ ਕਾਮਦਦੋ, ਤੇਨ ਪਾਣਿ ਮਧੁਸ੍ਸਵੋ।
ਤੇਨ ਮੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ, ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਾਣਿਮ੍ਹਿ ਇਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ॥ (ਪੇ॰ ਵ॰ ੨੭੫,੨੭੭)।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਙ੍ਕੁਰਪੇਤਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਏਵਂ, ਖੋ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਤ੍ਤਿਰਿਯਂ ਨਾਮ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੧੧) ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਤਿਤ੍ਤਿਰਜਾਤਕੇ ਪਞ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸੀਲਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਤਂ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਪਞ੍ਚਸਿਖ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਨੇਵ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਨ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨ ਨਿਰੋਧਾਯ...ਪੇ॰... ਯਾਵਦੇਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੨੯) ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਮਹਾਗੋਵਿਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤੇ ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ''ਪਰੇ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੮੩) ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਲ੍ਲੇਖਸੁਤ੍ਤੇ ਮੇਥੁਨਵਿਰਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

> ''ਮਯਞ੍ਚ ਭਰਿਯਾ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਾਮ,
> ਅਮ੍ਹੇ ਚ ਭਰਿਯਾ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ।
> ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤਾਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਾਮ,
> ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਅਮ੍ਹਂ ਦਹਰਾ ਨ ਮੀਯਰੇ''ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੧.੪.੯੭)।

ਮਹਾਧਮ੍ਮਪਾਲਜਾਤਕੇ ਸਦਾਰਸਨ੍ਤੋਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ''ਅਭਿਜਾਨਾਮਿ ਖੋ ਪਨਾਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਿਤਾ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਸੁਦਂ ਹੋਮੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੫) ਲੋਮਹਂਸਨਸੁਤ੍ਤੇ ਵੀਰਿਯਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

> ''ਹੀਨੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ, ਖਤ੍ਤਿਯੇ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ।
> ਮਜ੍ਝਿਮੇਨ ਚ ਦੇਵਤ੍ਤਂ, ਉਤ੍ਤਮੇਨ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੧.੮.੭੫)।

ਏਵਂ ਨਿਮਿਜਾਤਕੇ ਅਤ੍ਤਦਮਨਵਸੇਨ ਕਤੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਉਪੋਸਥੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ''ਇਦਂ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਪਞ੍ਚਸਿਖ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਏਕਨ੍ਤਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨਿਰੋਧਾਯ...ਪੇ॰... ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੨੯) ਮਹਾਗੋਵਿਨ੍ਦਸੁਤ੍ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ''ਤਯਿਦਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਇਦ੍ਧਞ੍ਚੇਵ ਫੀਤਞ੍ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਕਂ ਬਾਹੁਜਞ੍ਞਂ ਪੁਥੁਭੂਤਂ ਯਾਵ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਸੁਪ੍ਪਕਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੭੪) ਪਾਸਾਦਿਕਸੁਤ੍ਤੇ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਸਕਲਸਾਸਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਮਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਠਾਨੇ ਇਦਮੇਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਸੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ...ਪੇ॰... ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ। ਏਵਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਚ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਸਕਲਸਾਸਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤਂ ਚਰਿਯਂ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤਾਨਂ ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

੧੯੧. **ਤਂ ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਸਮ੍ਪਦਂ ਧਮ੍ਮਂ। **ਸੁਣਾਤਿ ਗਹਪਤਿ** ਵਾਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਪਠਮਂ ਗਹਪਤਿਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ? ਨਿਹਤਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਹਿ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲਤੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਜਾਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਾਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਮਨ੍ਤੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਾਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਹੀਨਜਚ੍ਚਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਜਾਤਿਤਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਗਹਪਤਿਦਾਰਕਾ ਪਨ ਕਚ੍ਛੇਹਿ ਸੇਦਂ ਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤੇਹਿ ਪਿਟ੍ਠਿਯਾ ਲੋਣਂ ਪੁਪ੍ਫਮਾਨਾਯ ਭੂਮਿਂ ਕਸਿਤ੍ਵਾ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਮਾਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਨਿਹਤਮਾਨਦਪ੍ਪਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਮਾਨਂ ਵਾ ਦਪ੍ਪਂ ਵਾ ਅਕਤ੍ਵਾ ਯਥਾਬਲਂ ਸਕਲਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁਂ। ਇਤਰੇਹਿ ਚ ਕੁਲੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਨਾਮ ਨ ਬਹੁਕਾ, ਗਹਪਤਿਕਾਵ ਬਹੁਕਾ। ਇਤਿ ਨਿਹਤਮਾਨਤ੍ਤਾ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ ਪਠਮਂ ਗਹਪਤਿਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤੀਤਿ।

ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਵਾਤਿ ਇਤਰੇਸਂ ਵਾ ਕੁਲਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ। **ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ**ਤਿ ਪਤਿਜਾਤੋ। **ਤਥਾਗਤੇ ਸਦ੍ਧਂ ਪਟਿਲਭਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਮਿਮ੍ਹਿ ਤਥਾਗਤੇ – ''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਤ ਸੋ ਭਗਵਾ''ਤਿ ਸਦ੍ਧਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। **ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ। **ਸਮ੍ਬਾਧੋ ਘਰਾਵਾਸੋ**ਤਿ ਸਚੇਪਿ ਸਟ੍ਠਿਹਤ੍ਥੇ ਘਰੇ ਯੋਜਨਸਤਨ੍ਤਰੇਪਿ ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਜਾਯਮ੍ਪਤਿਕਾ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਨੇਸਂ ਸਕਿਞ੍ਚਨਸਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠੇਨ ਘਰਾਵਾਸੋ ਸਮ੍ਬਾਧੋਯੇਵ। **ਰਜੋਪਥੋ**ਤਿ ਰਾਗਰਜਾਦੀਨਂ **ਉਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਆਗਮਨਪਥੋਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਲਗ੍ਗਨਟ੍ਠੇਨ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੋ ਵਿਯਾਤਿ **ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੋ।** ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਹਿ

ਕੂਟਾਗਾਰਰਤਨਪਾਸਾਦਦੇਵਵਿਮਾਨਾਦੀਸੁ ਪਿਹਿਤਦ੍ਵਾਰਵਾਤਪਾਨੇਸੁ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇਸੁ ਵਸਨ੍ਤੋਪਿ ਨੇਵ ਲਗ੍ਗਤਿ, ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਬਜ੍ਝਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੋ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ''ਤਿ। ਅਪਿ ਚ ਸਮ੍ਬਾਧੋ ਘਰਾਵਾਸੋ ਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਯ ਓਕਾਸਾਭਾਵਤੋ। ਰਜੋਪਥੋ ਅਸਂਵੁਤਸਙ੍ਕਾਰਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਯ ਰਜਾਨਂ ਕਿਲੇਸਰਜਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਟ੍ਠਾਨਤੋ। ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੋ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਯ ਯਥਾਸੁਖਂ ਓਕਾਸਸਬ੍ਭਾਵਤੋ।

ਨਯਿਦਂ ਸੁਕਰਂ…ਪੇ॰… ਪਬ੍ਬਜੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਯਂ ਸਙ੍ਖੇਪਕਥਾ, ਯਦੇਤਂ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਏਕਮ੍ਪਿ ਦਿਵਸਂ ਅਖਣ੍ਡਂ ਕਤ੍ਵਾ ਚਰਿਮਕਚਿਤ੍ਤਂ ਪਾਪੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਏਕਨ੍ਤਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ, ਚਰਿਤਬ੍ਬਂ ਏਕਦਿਵਸਮ੍ਪਿ ਚ ਕਿਲੇਸਮਲੇਨ ਅਮਲੀਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਚਰਿਮਕਚਿਤ੍ਤਂ ਪਾਪੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਏਕਨ੍ਤਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ । **ਸਙ੍ਖਲਿਖਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਲਿਖਿਤਸਙ੍ਖਸਦਿਸਂ ਧੋਤਸਙ੍ਖਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਂ ਚਰਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ ਨ ਸੁਕਰਂ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਾ ਅਗਾਰਮਜ੍ਝੇ ਵਸਨ੍ਤੇਨ ਏਕਨ੍ਤਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ…ਪੇ॰… ਚਰਿਤੁਂ, ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਕੇਸੇ ਚ ਮਸ੍ਸੁਞ੍ਚ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਸਾਯਰਸਪੀਤਤਾਯ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਅਗਾਰਸ੍ਸ ਹਿਤਂ ਕਸਿਵਾਣਿਜ੍ਜਾਦਿਕਮ੍ਮਂ ਅਗਾਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਅਨਗਾਰਿਯਨ੍ਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਾ, ਤਂ ਅਨਗਾਰਿਯਂ। **ਪਬ੍ਬਜੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਂ।

੧੯੨-੧੯੩. **ਅਪ੍ਪਂ** ਵਾਤਿ ਸਹਸ੍ਸਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਅਪ੍ਪੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਸਹਸ੍ਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮਹਾ। ਆਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੇਨ ਞਾਤਿਯੇਵ ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟੋ। ਸੋਪਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਪ੍ਪੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਵੀਸਤਿਯਾ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮਹਾ। **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ**ਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਆਚਾਰੇਨ ਚੇਵ ਗੋਚਰੇਨ ਚ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। **ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇਸੁ। **ਵਜ੍ਜੇਸੂ**ਤਿ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਸੁ। **ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ**ਤਿ ਭਯਦਸ੍ਸੀ। **ਸਮਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ। **ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੂ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਤਂ ਤਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਕਾਯਕਮ੍ਮਵਚੀਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਕੁਸਲੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਚਾਰਗੋਚਰਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਚ ਕੁਸਲੇ ਕਾਯਕਮ੍ਮਵਚੀਕਮ੍ਮੇ ਗਹਿਤੇਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਇਦਂ ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ ਨਾਮ ਨ ਆਕਾਸੇ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਗ੍ਗਾਦੀਸੁ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇਸੁਯੇਵ ਪਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ; ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦ੍ਵਾਰਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਵਚੀਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਕੁਸਲੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵੋ। ਸਮਣਮੁਣ੍ਡਿਕਪੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਵਸੇਨ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੬੦) ਵਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ''ਕਤਮੇ ਚ, ਥਪਤਿ, ਕੁਸਲਾ ਸੀਲਾ? ਕੁਸਲਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ, ਕੁਸਲਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਆਜੀਵਮ੍ਪਿ ਖੋ ਅਹਂ ਥਪਤਿ ਸੀਲਸ੍ਮਿਂ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਤਿਵਿਧੇਨ ਸੀਲੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ। **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ**ਤਿ ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠੇਸੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਪਿਹਿਤਦ੍ਵਾਰੋ ਹੋਤਿ। **ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**ਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਤਿਆਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਸਤਿਯਾ ਚੇਵ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ। **ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਤਿਵਿਧੇਨ ਸਨ੍ਤੋਸੇਨ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ।

ਚੂਲ਼ਸੀਲਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੪-੨੧੧. ਏਵਂ ਮਾਤਿਕਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਭਾਜੇਨ੍ਤੋ **"ਕਥਞ੍ਚ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਇਦਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਸੀਲਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਅਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣਿ ਸੀਲਸ੍ਮਿਂ ਏਕਂ ਸੀਲਂ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਤ੍ਥੇ ਵਾ ਏਤਂ ਭੁਮ੍ਮਂ। ਮਹਾਅਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਹਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਸਮਣਸ੍ਸ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸੇਸਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਇਦਮਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਸੀਲਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਅਸ੍ਸ ਸੀਲਂ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੧੨. ਨ ਕੁਤੋਚਿ ਭਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਸੀਲਸਂਵਰਤੋਤਿ ਯਾਨਿ ਅਸਂਵਰਮੂਲਕਾਨਿ ਭਯਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਯਂ ਇਦਂ ਭਯਂ ਸੀਲਸਂਵਰਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਤਂ ਕੁਤੋਚਿ ਏਕਸਂਵਰਤੋਪਿ ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਸਂਵਰਤੋ ਅਸਂਵਰਮੂਲਕਸ੍ਸ ਭਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ। **ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਵਿਧਾਨਵਿਹਿਤੇਨ ਖਤ੍ਤਿਯਾਭਿਸੇਕੇਨ ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਅਵਸਿਤ੍ਤੋ। **ਯਦਿਦਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਤੋ**ਤਿ ਯਂ ਕੁਤੋਚਿ ਏਕਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਤੋਪਿ ਭਯਂ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਤਂ ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਨਿਹਤਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤੋ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨਵਜ੍ਜਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਂ ਅਨਿਨ੍ਦਿਤਂ ਕੁਸਲਂ ਸੀਲਪਦਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਪਾਮੋਜ੍ਜਪੀਤਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਧਮ੍ਮੇਹਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਸੁਖਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ। **ਏਵਂ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤੇਨ ਤਿਵਿਧੇਨ ਸੀਲੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਸੀਲਕਥਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਕਥਾ

੨੧੩. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਭਾਜਨੀਯੇ **ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਚਕ੍ਖੁਸਦ੍ਦੋ ਕਤ੍ਥਚਿ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਯਥਾਹ – ''ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ ਲੋਕਂ ਵੋਲੋਕੇਸੀ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੯)। ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤੇ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ, ਯਥਾਹ – ''ਤਥੂਪਮਂ ਧਮ੍ਮਮਯਂ, ਸੁਮੇਧ, ਪਾਸਾਦਮਾਰੁਯ੍ਹ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੂ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੮)। ਕਤ੍ਥਚਿ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ''ਵਿਰਜਂ ਵੀਤਮਲਂ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦੀ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੬) ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯਪਞ੍ਞਾ। ''ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦੀ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੫) ਏਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਦਿਞਾਣਂ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੂਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੪) ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਵਤ੍ਤਤਿ। ''ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪੇ ਚਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਸਾਦਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਇਧ ਪਨਾਯਂ ਪਸਾਦਚਕ੍ਖੁਵੋਹਾਰੇਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਪਦੇਸੁ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਬ੍ਯਾਸੇਕਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਬ੍ਯਾਸੇਕਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਯਾਸੇਕਂ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸੁਖਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀਤਿ।

ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਕਥਾ

੨੧੪. ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਭਾਜਨੀਯਮ੍ਹਿ **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਾਵ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਗਮਨਂ, ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਨਿਵਤ੍ਤਨਂ, ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਚਤੂਸੁ ਇਰਿਯਾਪਥੇਸੁ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਗਮਨੇ ਤਾਵ ਪੁਰਤੋ ਕਾਯਂ ਅਭਿਹਰਨ੍ਤੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤਿ ਨਾਮ । ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ ਨਾਮ। ਠਾਨੇਪਿ ਠਿਤਕੋਵ ਕਾਯਂ ਪੁਰਤੋ ਓਨਾਮੇਨ੍ਤੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤਿ ਨਾਮ, ਪਚ੍ਛਤੋ ਅਪਨਾਮੇਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ ਨਾਮ। ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਨਿਸਿਨ੍ਨਕੋਵ ਆਸਨਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਅਙ੍ਗਾਭਿਮੁਖੋ ਸਂਸਰਨ੍ਤੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤਿ ਨਾਮ, ਪਚ੍ਛਿਮਅਙ੍ਗਪਦੇਸਂ ਪਚ੍ਚਾਸਂਸਰਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ ਨਾਮ। ਨਿਪਜ੍ਜਨੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ। ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਮੇਵ ਵਾ ਕਾਰੀ। ਸੋ ਹਿ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਦੀਸੁ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਕਰੋਤੇਵ। ਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਵਿਰਹਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਾਤ੍ਥਕਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ, ਸਪ੍ਪਾਯਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ, ਗੋਚਰਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ। ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਅਗਨ੍ਤ੍ਵਾ – ''ਕਿਨ੍ਨੁ ਮੇ ਏਤ੍ਥ ਗਤੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥਿ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਥਾਨਤ੍ਥਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ ਸਾਤ੍ਥਕਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਚੇਤਿਯਦਸ੍ਸਨਬੋਧਿਸਙ੍ਘਥੇਰਅਸੁਭਦਸ੍ਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਤੋ ਵੁਡ੍ਢਿ। ਚੇਤਿਯਂ ਵਾ ਬੋਧਿਂ ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾਪਿ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਂ, ਸਙ੍ਘਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਙ੍ਘਾਰਮ੍ਮਣਂ, ਪੀਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਤਦੇਵ ਖਯਵਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਥੇਰੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਓਵਾਦੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ, ਅਸੁਭਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਤਦੇਵ ਖਯਵਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਤੇਸਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਸਾਤ੍ਥਕਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਆਮਿਸਤੋਪਿ ਵੁਡ੍ਢਿ ਅਤ੍ਥੋਯੇਵ, ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਗਮਨੇ ਸਪ੍ਪਾਯਾਸਪ੍ਪਾਯਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਯਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ ਸਪ੍ਪਾਯਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਚੇਤਿਯਦਸ੍ਸਨਂ ਤਾਵ ਸਾਤ੍ਥਕਂ, ਸਚੇ ਪਨ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਮਹਾਪੂਜਾਯ ਦਸਦ੍ਵਾਦਸਯੋਜਨਨ੍ਤਰੇ ਪਰਿਸਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਭਵਾਨੁਰੂਪਾ ਇਤ੍ਥਿਯੋਪਿ ਪੁਰਿਸਾਪਿ ਅਲਙ੍ਕਤਪਟਿਯਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਰੂਪਕਾਨਿ ਵਿਯ ਸਞ੍ਚਰਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਚਸ੍ਸ ਇਟ੍ਠੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਲੋਭੋ ਹੋਤਿ, ਅਨਿਟ੍ਠੇ ਪਟਿਘੋ, ਅਸਮਪੇਕ੍ਖਨੇ ਮੋਹੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਾਪਤ੍ਤਿਂ ਵਾ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਜੀਵਿਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨਂ ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਤਂ ਠਾਨਂ ਅਸਪ੍ਪਾਯਂ ਹੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਅਨ੍ਤਰਾਯਾਭਾਵੇ ਸਪ੍ਪਾਯਂ। ਬੋਧਿਦਸ੍ਸਨੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸਙ੍ਘਦਸ੍ਸਨਮ੍ਪਿ ਸਾਤ੍ਥਂ। ਸਚੇ ਪਨ ਅਨ੍ਤੋਗਾਮੇ ਮਹਾਮਣ੍ਡਪਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਰਤ੍ਤਿਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਸੁ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨੇਵ ਜਨਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ ਚੇਵ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਤਂ ਠਾਨਂ ਅਸਪ੍ਪਾਯਂ ਹੋਤਿ। ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਭਾਵੇ ਸਪ੍ਪਾਯਂ। ਮਹਾਪਰਿਸਪਰਿਵਾਰਾਨਂ ਥੇਰਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਅਸੁਭਦਸ੍ਸਨਮ੍ਪਿ ਸਾਤ੍ਥਂ, ਤਦਤ੍ਥਦੀਪਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਇਦਂ ਵਤ੍ਥੁ – ਏਕੋ ਕਿਰ ਦਹਰਭਿਕ੍ਖੁ ਸਾਮਣੇਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਤ੍ਥਾਯ ਗਤੋ। ਸਾਮਣੇਰੋ ਮਗ੍ਗਾ ਓਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਸੁਭਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤਦੇਵ ਪਾਦਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ ਤੀਣਿ ਫਲਾਨਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਤ੍ਥਾਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਦਹਰੋ ਤਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਾਮਣੇਰਾਤਿ ਪਕ੍ਕੋਸਿ। ਸੋ 'ਮਯਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦ੍ਵੇ ਕਥਾ ਨਾਮ ਨ ਕਥਿਤਪੁਬ੍ਬਾ। ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਦਿਵਸੇ ਉਪਰਿ ਵਿਸੇਸਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਿਂ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ ਪਟਿਵਚਨਮਦਾਸਿ। 'ਏਹੀ'ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ ਏਕਵਚਨੇਨੇਵ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ, 'ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮਿਨਾ ਤਾਵ ਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਯਾ ਠਿਤੋਕਾਸੇ ਮੁਹੁਤ੍ਤਂ ਪੁਰਤ੍ਥਾਭਿਮੁਖੋ ਠਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕੇਥਾ'ਤਿ ਆਹ। ਸੋ ਤਥਾ ਕਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਪਤ੍ਤਵਿਸੇਸਮੇਵ ਪਾਪੁਣਿ। ਏਵਂ ਏਕਂ ਅਸੁਭਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਜਨਾਨਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਜਾਤਂ। ਏਵਂ ਸਾਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਪਨੇਤਂ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮਾਤੁਗਾਮਾਸੁਭਂ ਅਸਪ੍ਪਾਯਂ, ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਚ ਪੁਰਿਸਾਸੁਭਂ ਅਸਪ੍ਪਾਯਂ, ਸਭਾਗਮੇਵ ਸਪ੍ਪਾਯਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਪ੍ਪਾਯਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ ਸਪ੍ਪਾਯਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਨਾਮ।

ਏਵਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਸਾਤ੍ਥਕਸਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ ਪਨ ਅਟ੍ਠਤਿਂਸਾਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਰੁਚਿਯਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਗੋਚਰਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਗੋਚਰੇ ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਗਮਨਂ ਗੋਚਰਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਨਾਮ। ਤਸ੍ਸਾਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥਂ ਇਦਂ ਚਤੁਕ੍ਕਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ –

ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਹਰਤਿ, ਨ ਪਚ੍ਚਾਹਰਤਿ; ਏਕਚ੍ਚੋ ਪਚ੍ਚਾਹਰਤਿ, ਨ ਹਰਤਿ; ਏਕਚ੍ਚੋ ਪਨ ਨੇਵ ਹਰਤਿ, ਨ ਪਚ੍ਚਾਹਰਤਿ; ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਰਤਿ ਚ, ਪਚ੍ਚਾਹਰਤਿ ਚਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਿਵਸਂ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਚ ਆਵਰਣੀਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਠਮਯਾਮੇ, ਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮੇ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮੇਪਿ ਨਿਸਜ੍ਜਚਙ੍ਕਮੇਹਿ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤ੍ਵਾ ਪਗੇਵ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣਬੋਧਿਯਙ੍ਗਣਵਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਬੋਧਿਰੁਕ੍ਖੇ ਉਦਕਂ ਆਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ, ਪਾਨੀਯਂ ਪਰਿਭੋਜਨੀਯਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਵਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਖਨ੍ਧਕਵਤ੍ਤਾਨਿ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਸੋ ਸਰੀਰਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੇਨਾਸਨਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ ਉਸੁਮਂ ਗਾਹਾਪੇਨ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਵੇਲਾਯਂ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨੇਵ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਸੇਨਾਸਨਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋਵ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ, ਸਚੇ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਵ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣਂ ਪਵਿਸਤਿ। ਅਞ੍ਞਂ ਚੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਸੋਪਾਨਮੂਲੇ ਠਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥੇਨ ਗਹਿਤਭਣ੍ਡਂ ਵਿਯ ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਂ ਪੀਤਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣਂ ਆਰੁਯ੍ਹ, ਮਹਨ੍ਤਂ ਚੇਤਿਯਂ ਚੇ, ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਚਤੂਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਵਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਖੁਦ੍ਦਕਂ ਚੇਤਿਯਂ ਚੇ, ਤਥੇਵ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਵਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਚੇਤਿਯਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਬੋਧਿਯਙ੍ਗਣਂ ਪਤ੍ਤੇਨਾਪਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਵਿਯ ਨਿਪਚ੍ਚਾਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਬੋਧਿ ਵਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੋ ਏਵਂ ਚੇਤਿਯਞ੍ਚ ਬੋਧਿਞ੍ਚ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਾਮਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਾਮਿਤਭਣ੍ਡਕਂ ਹਤ੍ਥੇਨ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਾਮਸਮੀਪੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨੇਵ ਚੀਵਰਂ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਗਾਮਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਤਿ। ਅਥ ਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਯ੍ਯੋ ਨੋ ਆਗਤੋਤਿ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਸਨਸਾਲਾਯ ਵਾ ਗੇਹੇ ਵਾ ਨਿਸੀਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਯਾਗੁਂ ਦਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਭਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਾਵ ਪਾਦੇ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਤੇਲੇਨ ਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਪੁਰਤੋ ਤੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਂ ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮਂ ਵਾ ਸੋਤੁਕਾਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਚੇਪਿ ਨ ਕਥਾਪੇਨ੍ਤਿ,

ਜਨਸਙ੍ਗਹਤ੍ਥੰ ਧਮ੍ਮਕਥਾ ਨਾਮ ਕਾਤਬ੍ਬਾ ਏਵਾਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਧਮ੍ਮਕਥਾ ਹਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨੇਵ ਧਮ੍ਮਕਥੰ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨੇਵ ਆਹਾਰੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨੇਹਿਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਅਨੁਗਤੋਵ ਗਾਮਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਤੇ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ।

ਅਥ ਨੰ ਪੁਰੇਤਰੰ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿਗਾਮੇ ਕਤਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਾ ਸਾਮਣੇਰਦਹਰਭਿਕ੍ਖੂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਸ੍ਸ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਪੋਰਾਣਕਭਿਕ੍ਖੂ ਕਿਰ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਆਚਰਿਯੋਤਿ ਨ ਮੁਖੰ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨੇਵ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ – ''ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਕਿੰ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਮਾਤਿਪਕ੍ਖਤੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਪਿਤਿਪਕ੍ਖਤੋ''ਤਿ? ਕਿੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਥਾਤਿ? ਤੁਮ੍ਹੇਸੁ ਏਤੇਸੰ ਪੇਮੰ ਬਹੁਮਾਨਨ੍ਤਿ। ਆਵੁਸੋ, ਯੰ ਮਾਤਾਪਿਤੂਹਿਪਿ ਦੁਕ੍ਕਰੰ, ਤੰ ਏਤੇ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮ੍ਪਿ ਨੋ ਏਤੇਸੰ ਸਨ੍ਤਕਮੇਵ, ਏਤੇਸੰ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਨੇਵ ਭਯੇ ਭਯੰ, ਨ ਛਾਤਕੇ ਛਾਤਕੰ ਜਾਨਾਮ। ਈਦਿਸਾ ਨਾਮ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਉਪਕਾਰਿਨੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਤੇਸੰ ਗੁਣੇ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ **ਹਰਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਹਰਤੀ**ਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਪਗੇਵ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੰ ਵਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੋਧਾਤੁ ਪਜ੍ਜਲਤਿ, ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਸਰੀਰਤੋ ਸੇਦਾ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਵੀਥਿੰ ਨਾਰੋਹਤਿ, ਸੋ ਪਗੇਵ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਵੇਗਸਾ ਚੇਤਿਯੰ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਗੋਰੂਪਾਨੰ ਨਿਕ੍ਖਮਨਵੇਲਾਯਮੇਵ ਗਾਮੰ ਯਾਗੁਭਿਕ੍ਖਾਯ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਯਾਗੁੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਆਸਨਸਾਲੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਿਵਤਿ, ਅਥਸ੍ਸ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਅਜ੍ਝੋਹਰਣਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੋਧਾਤੁ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਘਟਸਤੇਨ ਨ੍ਹਾਤੋ ਵਿਯ ਤੇਜੋਧਾਤੁ ਪਰਿਲਾਹਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨ ਯਾਗੁੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਮੁਖਞ੍ਚ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾਭਤ੍ਤੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਮਨਸਿਕਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਟ੍ਠਾਨੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨ ਆਹਾਰਞ੍ਚ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪੋਙ੍ਖਾਨੁਪੋਙ੍ਖੰ ਉਪਟ੍ਠਹਮਾਨੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ **ਪਚ੍ਚਾਹਰਤਿ ਨ ਹਰਤੀ**ਤਿ। ਏਦਿਸਾ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਯਾਗੁੰ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਗਣਨਪਥੰ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਾ। ਸੀਹਲਦੀਪੇਯੇਵ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਗਾਮੇਸੁ ਆਸਨਸਾਲਾਯੰ ਵਾ ਨ ਤੰ ਆਸਨਮਤ੍ਥਿ, ਯਤ੍ਥ ਯਾਗੁੰ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ।

ਯੋ ਪਨ ਪਮਾਦਵਿਹਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋ ਸਬ੍ਬਵਤ੍ਤਾਨਿ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਵਿਧਚੇਤੋਖੀਲਵਿਨਿਬਨ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ – ''ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਸਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਅਕਤ੍ਵਾ ਗਾਮੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਨਨੁਲੋਮਿਕੇਨ ਗਿਹਿਸੰਸਗ੍ਗੇਨ ਸੰਸਟ੍ਠੋ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਚ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਚ ਤੁਚ੍ਛੋ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ, ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ **ਨੇਵ ਹਰਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਹਰਤੀ**ਤਿ।

ਯੋ ਪਨਾਯੰ – ''ਹਰਤਿ ਚ ਪਚ੍ਚਾਹਰਤਿ ਚਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਗਤਪਚ੍ਚਾਗਤਵਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਤ੍ਤਕਾਮਾ ਹਿ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸਪਿ ਵੀਸਮ੍ਪਿ ਤਿੰਸਮ੍ਪਿ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਿ ਸਤਮ੍ਪਿ ਏਕਤੋ ਵਸਨ੍ਤਾ ਕਤਿਕਵਤ੍ਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ''ਆਵੁਸੋ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਨ ਇਣਟ੍ਟਾ, ਨ ਭਯਟ੍ਟਾ, ਨ ਜੀਵਿਕਾਪਕਤਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਾਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਗਮਨੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕਿਲੇਸੰ ਗਮਨੇਯੇਵ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਥ, ਤਥਾ ਠਾਨੇ, ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ, ਸਯਨੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕਿਲੇਸੰ ਸਯਨੇਵ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ।

ਤੇ ਏਵੰ ਕਤਿਕਵਤ੍ਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਅਡ੍ਢਉਸਭਉਸਭਅਡ੍ਢਗਾਵੁਤਗਾਵੁਤਨ੍ਤਰੇਸੁ ਪਾਸਾਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤਾਵ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਸਚੇ ਕਸ੍ਸਚਿ ਗਮਨੇ ਕਿਲੇਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਨੰ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤਥਾ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਥਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਤੋ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਸੋ ''ਅਯੰ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤੁਯ੍ਹੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵਿਤਕ੍ਕੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਨਨੁਚ੍ਛਵਿਕੰ ਤੇ ਏਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਟਿਚੋਦੇਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਰਿਯਭੂਮਿੰ ਓਕ੍ਕਮਤਿ; ਤਥਾ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਨਿਸੀਦਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਤੋ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਪਿ ਨਿਸੀਦਤੀਤਿ ਸੋਯੇਵ ਨਯੋ। ਅਰਿਯਭੂਮਿੰ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋਪਿ ਤੰ ਕਿਲੇਸੰ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋਵ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਾਦੰ ਉਦ੍ਧਰਤਿ, ਉਦ੍ਧਰਤਿ ਚੇ, ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਮਪਦੇਸੰਯੇਵ ਏਤਿ। ਆਲਿਨ੍ਦਕਵਾਸੀ **ਮਹਾਫੁਸ੍ਸਦੇਵਤ੍ਥੇਰੋ** ਵਿਯ।

ਸੋ ਕਿਰ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਾਨਿ ਗਤਪਚ੍ਚਾਗਤਵਤ੍ਤੰ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਏਵ ਵਿਹਾਸਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਅਦ੍ਦਸੰਸੁ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਕਸਨ੍ਤਾ ਚ ਵਪਨ੍ਤਾ ਚ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤਾ ਚ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਚ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਥੇਰੰ ਤਥਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾ – ''ਅਯੰ ਥੇਰੋ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਕਿਨ੍ਨੁ ਖੋ ਮਗ੍ਗਮੂਲ੍ਹੋ, ਉਦਾਹੁ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਮੁਟ੍ਠੋ''ਤਿ ਸਮੁਲ੍ਲਪਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤੰ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਸਮਣਧਮ੍ਮੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਿ, ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਦਿਵਸੇ ਚਸ੍ਸ ਚਙ੍ਕਮਨਕੋਟਿਯੰ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਅਙ੍ਗੁਲੀਹਿ ਦੀਪੰ ਉਜ੍ਜਾਲੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ ਸਕ੍ਕੋ ਚ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਚ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਅਗਮੰਸੁ। ਤਞ੍ਚ ਓਭਾਸੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਨਵਾਸੀ ਮਹਾਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ ਤੰ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਪੁਚ੍ਛਿ – ''ਰਤ੍ਤਿਭਾਗੇ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਓਭਾਸੋ ਅਹੋਸਿ, ਕਿੰ ਸੋ ਓਭਾਸੋ''ਤਿ? ਥੇਰੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਓਭਾਸੋ ਨਾਮ ਦੀਪੋਭਾਸੋਪਿ ਹੋਤਿ, ਮਣਿਓਭਾਸੋਪੀਤਿ ਏਵਮਾਦਿਮਾਹ। ਤਤੋ 'ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਥ ਤੁਮ੍ਹੇ'ਤਿ ਨਿਬਦ੍ਧੋ 'ਆਮਾ'ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਆਰੋਚੇਸਿ। ਕਾਲ਼ਵਲ੍ਲਿਮਣ੍ਡਪਵਾਸੀ **ਮਹਾਨਾਗਤ੍ਥੇਰੋ** ਵਿਯ ਚ।

ਸੋਪਿ ਕਿਰ ਗਤਪਚ੍ਚਾਗਤਵਤ੍ਤੰ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋ – ਪਠਮੰ ਤਾਵ ਭਗਵਤੋ ਮਹਾਪਧਾਨੰ ਪੂਜੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਾਨਿ ਠਾਨਚਙ੍ਕਮਮੇਵ ਅਧਿਟ੍ਠਾਸਿ। ਪੁਨ ਸੋਲ਼ਸਵਸ੍ਸਾਨਿ ਗਤਪਚ੍ਚਾਗਤਵਤ੍ਤੰ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਿ। ਸੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਯੁਤ੍ਤੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਾਦੰ ਉਦ੍ਧਰਨ੍ਤੋ, ਵਿਯੁਤ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਧਟੇ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਗਾਮਸਮੀਪੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ''ਗਾਵੀ ਨੁ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਨੂ''ਤਿ ਆਸਙ੍ਕਨੀਯਪਦੇਸੇ ਠਤ੍ਵਾ ਚੀਵਰੰ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਕਚ੍ਛਕਨ੍ਤਰਤੋ ਉਦਕੇਨ ਪਤ੍ਤੰ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਉਦਕਗਣ੍ਡੂਸੰ ਕਰੋਤਿ। ਕਿੰ ਕਾਰਣਾ? ਮਾ ਮੇ ਭਿਕ੍ਖੰ ਦਾਤੁੰ ਵਾ ਵਨ੍ਦਿਤੁੰ ਵਾ ਆਗਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸੇ 'ਦੀਘਾਯੁਕਾ ਹੋਥਾ'ਤਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤੇਨਾਪਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਅਹੋਸੀਤਿ। ''ਅਜ੍ਜ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਤਿਮੀ''ਤਿ ਦਿਵਸੰ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਗਣਨੰ ਵਾ ਪਞ੍ਹੰ ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਪਨ ਉਦਕੰ ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਆਰੋਚੇਤਿ। ਸਚੇ ਦਿਵਸਾਦੀਨਿ ਪੁਚ੍ਛਕਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਕ੍ਖਮਨਵੇਲਾਯ ਗਾਮਦ੍ਵਾਰੇ ਨਿਟ੍ਠੁਭਿਤ੍ਵਾਵ ਯਾਤਿ।

ਕਲਮ੍ਬਤਿਤ੍ਥਵਿਹਾਰੇ ਵਸ੍ਸੂਪਗਤਾ **ਪਞ੍ਞਾਸਭਿਕ੍ਖੂ** ਵਿਯ ਚ। ਤੇ ਕਿਰ ਆਸਲ਼੍ਹਿਪੁਣ੍ਣਮਾਯੰ ਕਤਿਕਵਤ੍ਤੰ ਅਕੰਸੁ – ''ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਨਾਲਪਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ, ਗਾਮਞ੍ਚ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਨ੍ਤਾ ਉਦਕਗਣ੍ਡੂਸੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਿਸਿੰਸੁ। ਦਿਵਸਾਦੀਸੁ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿੰਸੁ। ਤਤ੍ਥ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਨਿਟ੍ਠੁਭਨੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਜਾਨਿੰਸੁ – ''ਅਜ੍ਜੇਕੋ ਆਗਤੋ, ਅਜ੍ਜ ਦ੍ਵੇ''ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਚਿਨ੍ਤੇਸੁੰ – ''ਕਿਨ੍ਨੁ ਖੋ ਏਤੇ ਅਮ੍ਹੇਹਿਯੇਵ ਸਦ੍ਧਿੰ ਨ ਸਲ੍ਲਪਨ੍ਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮ੍ਪਿ। ਸਚੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਨ ਸਲ੍ਲਪਨ੍ਤਿ, ਅਦ੍ਧਾ ਵਿਵਾਦਜਾਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਏਥ ਨੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਖਮਾਪੇਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਵਿਹਾਰੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਦ੍ਵੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਕੋਕਾਸੇ ਨਾਦ੍ਦਸੰਸੁ। ਤਤੋ ਯੋ ਤੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ, ਸੋ ਆਹ – ''ਨ ਭੋ ਕਲਹਕਾਰਕਾਨੰ ਵਸਨੋਕਾਸੋ ਈਦਿਸੋ ਹੋਤਿ, ਸੁਸਮ੍ਮਟ੍ਠੰ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣਬੋਧਿਯਙ੍ਗਣੰ, ਸੁਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਿਯੋ, ਸੂਪਟ੍ਠਪਿਤੰ ਪਾਨੀਯੰ ਪਰਿਭੋਜਨੀਯ''ਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤਤੋਵ ਨਿਵਤ੍ਤਾ। ਤੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਨ੍ਤੋ ਤੇਮਾਸੇਯੇਵ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਵਾ ਮਹਾਪਵਾਰਣਾਯ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਵਾਰਣੰ ਪਵਾਰੇਸੁੰ।

ਏਵੰ ਕਾਲ਼ਵਲ੍ਲਿਮਣ੍ਡਪਵਾਸੀ ਮਹਾਨਾਗਤ੍ਥੇਰੋ ਵਿਯ, ਕਲਮ੍ਬਤਿਤ੍ਥਵਿਹਾਰੇ ਵਸ੍ਸੂਪਗਤਭਿਕ੍ਖੂ ਵਿਯ ਚ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਯੁਤ੍ਤੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਾਦੰ ਉਦ੍ਧਰਨ੍ਤੋ ਗਾਮਸਮੀਪੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਉਦਕਗਣ੍ਡੂਸੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੀਥਿਯੋ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ, ਯਤ੍ਥ ਸੁਰਾਸੋਣ੍ਡਧੁਤ੍ਤਾਦਯੋ ਕਲਹਕਾਰਕਾ ਚਣ੍ਡਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਾਦਯੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਤੰ ਵੀਥਿੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਮਾਨੋ ਨ ਤੁਰਿਤਤੁਰਿਤੋ ਵਿਯ ਜਵੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਨ ਹਿ ਜਵੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਯਧੁਤਙ੍ਗੰ ਨਾਮ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਿ। ਵਿਸਮਭੂਮਿਭਾਗਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਪਨ ਉਦਕਸਕਟੰ ਵਿਯ ਨਿਚ੍ਚਲੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਨੁਘਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਚ ਦਾਤੁਕਾਮੰ ਵਾ ਅਦਾਤੁਕਾਮੰ ਵਾ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਤਦਨੁਰੂਪੰ ਕਾਲੰ ਆਗਮੇਨ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੰ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਅਨ੍ਤੋਗਾਮੇ ਵਾ ਬਹਿਗਾਮੇ ਵਾ ਵਿਹਾਰਮੇਵ ਵਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਫਾਸੁਕੇ ਪਤਿਰੂਪੇ ਓਕਾਸੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਞ੍ਞੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਕ੍ਖਬ੍ਭਞ੍ਜਨ – ਵਣਲੇਪਨਪੁਤ੍ਤਮੰਸੂਪਮਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਆਹਾਰੰ ਆਹਾਰੇਤਿ, ਨੇਵ ਦਵਾਯ ਨ ਮਦਾਯ ਨ ਮਣ੍ਡਨਾਯ ਨ ਵਿਭੂਸਨਾਯ...ਪੇ॰... ਭੁਤ੍ਤਾਵੀ ਚ ਉਦਕਕਿਚ੍ਚੰ ਕਤ੍ਵਾ ਮੁਹੁਤ੍ਤੰ ਭਤ੍ਤਕਿਲਮਥੰ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤੰ, ਏਵੰ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ ਪੁਰਿਮਯਾਮੰ ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ **ਹਰਤਿ ਚ ਪਚ੍ਚਾਹਰਤਿ** ਚਾਤਿ।

ਇਦਂ ਪਨ ਹਰਣਪਚ੍ਚਾਹਰਣਸਙ੍ਖਾਤਂ ਗਤਪਚ੍ਚਾਗਤਵਤ੍ਤਂ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਯਦਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਪਠਮਵਯੇ ਏਵ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਨੋ ਚੇ ਪਠਮਵਯੇ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਅਥ ਮਜ੍ਝਿਮਵਯੇ; ਨੋ ਚੇ ਮਜ੍ਝਿਮਵਯੇ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਅਥ ਮਰਣਸਮਯੇ; ਨੋ ਚੇ ਮਰਣਸਮਯੇ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਅਥ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ; ਨੋ ਚੇ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਬੁਦ੍ਧੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ। ਨੋ ਚੇ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਅਥ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੇ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ; ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਥੇਰੋ ਬਾਹਿਯੋ ਦਾਰੁਚੀਰਿਯੋ ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ ਵਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਥੇਰੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕੋ ਵਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਥੇਰੋ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਧੁਤਵਾਦੋ ਵਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਥੇਰੋ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕੋ ਵਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਥੇਰੋ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ ਵਿਨਯਧਰੋ ਵਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਥੇਰੋ ਉਪਾਲਿ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ ਵਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਥੇਰੋ ਪੁਣ੍ਣੋ ਮਨ੍ਤਾਣਿਪੁਤ੍ਤੋ ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਵਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਥੇਰੋ ਰੇਵਤੋ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਵਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਥੇਰੋ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਿਕ੍ਖਾਕਾਮੋ ਵਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਥੇਰੋ ਰਾਹੁਲੋ ਬੁਦ੍ਧਪੁਤ੍ਤੋਤਿ। ਇਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਚਤੁਕ੍ਕੇ ਯ੍ਵਾਯਂ ਹਰਤਿ ਚ ਪਚ੍ਚਾਹਰਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਗੋਚਰਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਸਿਖਾਪਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦੀਸੁ ਪਨ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਂ **ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ,** ਤਂ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ – ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਵਾ ਯਥਾ ਅਨ੍ਧਬਾਲਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦੀਸੁ – ‘‘ਅਤ੍ਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਭਿਕ੍ਕਮੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋ’’ਤਿ ਵਾ, ‘‘ਅਹਂ ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਮਿ, ਮਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਮੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋ’’ਤਿ ਵਾ ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤੋ ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਮੀ’’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਤੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਵਾਯੋਧਾਤੁ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਜਨਯਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਤਿ ਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯਵਾਯੋਧਾਤੁਵਿਪ੍ਫਾਰਵਸੇਨ ਅਯਂ ਕਾਯਸਮ੍ਮਤੋ ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਤੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤਿ। ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤੋ ਏਕੇਕਪਾਦੁਦ੍ਧਰਣੇ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ ਦ੍ਵੇ ਧਾਤੁਯੋ ਓਮਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਨ੍ਦਾ, ਇਤਰਾ ਦ੍ਵੇ ਅਧਿਮਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਬਲਵਤਿਯੋ; ਤਥਾ ਅਤਿਹਰਣਵੀਤਿਹਰਣੇਸੁ। ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਤੇਜੋਧਾਤੁ ਵਾਯੋਧਾਤੂਤਿ ਦ੍ਵੇ ਧਾਤੁਯੋ ਓਮਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਨ੍ਦਾ, ਇਤਰਾ ਦ੍ਵੇ ਅਧਿਮਤ੍ਤਾ ਬਲਵਤਿਯੋ, ਤਥਾ ਸਨ੍ਨਿਕ੍ਖੇਪਨਸਨ੍ਨਿਰੁਜ੍ਝਨੇਸੁ। ਤਤ੍ਥ ਉਦ੍ਧਰਣੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਅਤਿਹਰਣਂ ਨ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਅਤਿਹਰਣੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਵੀਤਿਹਰਣਂ, ਵੀਤਿਹਰਣੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ, ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਕ੍ਖੇਪਨਂ, ਸਨ੍ਨਿਕ੍ਖੇਪਨੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਂ ਨ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਬ੍ਬਂ ਪਬ੍ਬਂ ਸਨ੍ਧਿ ਸਨ੍ਧਿ ਓਧਿ ਓਧਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਤਕਪਾਲੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤਿਲਾਨਿ ਵਿਯ ਪਟਪਟਾਯਨ੍ਤਾ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕੋ ਏਕੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਕਸ੍ਸ ਵਾ ਏਕਸ੍ਸ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨਂ? ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਹਿ ਧਾਤੂਨਂਯੇਵ ਗਮਨਂ, ਧਾਤੂਨਂ ਠਾਨਂ, ਧਾਤੂਨਂ ਨਿਸਜ੍ਜਨਂ, ਧਾਤੂਨਂ ਸਯਨਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਸਦ੍ਧਿਂ ਰੂਪੇਨ।

ਅਞ੍ਞਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।
ਅਵੀਚਿਮਨੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਨਦੀਸੋਤੋਵ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ॥

ਏਵਂ ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦੀਸੁ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਂ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਨਾਮਾਤਿ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤੀਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ।

ਆਲੋਕਿਤੇ ਵਿਲੋਕਿਤੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਆਲੋਕਿਤਂ** ਨਾਮ ਪੁਰਤੋ ਪੇਕ੍ਖਣਂ। **ਵਿਲੋਕਿਤਂ** ਨਾਮ ਅਨੁਦਿਸਾਪੇਕ੍ਖਣਂ। ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਪਰਿ ਪਚ੍ਛਤੋ ਪੇਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਓਲੋਕਿਤਉਲ੍ਲੋਕਿਤਾਪਲੋਕਿਤਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਸਾਰੁਪ੍ਪਵਸੇਨ ਪਨ ਇਮਾਨੇਵ ਦ੍ਵੇ ਗਹਿਤਾਨਿ, ਇਮਿਨਾ ਵਾ ਮੁਖੇਨ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਤਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨੇਵਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ‘‘ਆਲੋਕੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਅਨੋਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ ਸਾਤ੍ਥਕਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ, ਤਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਨਨ੍ਦਂ ਕਾਯਸਕ੍ਖਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ‘‘ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾ ਦਿਸਾ ਆਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ ਹੋਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਚੇਤਸਾ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਨਨ੍ਦੋ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਂ ਦਿਸਂ ਆਲੋਕੇਤਿ – ‘ਏਵਂ ਮੇ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਂ ਦਿਸਂ ਆਲੋਕਯਤੋ ਨ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਇਤਿਹ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਹੋਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੯)। ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਾ

ਦਿਸਾ...ਪੇ॰... ਉਤ੍ਤਰਾ ਦਿਸਾ...ਪੇ॰... ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਿਸਾ...ਪੇ॰... ਉਦ੍ਧਂ...ਪੇ॰... ਅਧੋ...ਪੇ॰... ਅਨੁਦਿਸਾ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ ਹੋਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਚੇਤਸਾ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਨਨ੍ਤੋ ਅਨੁਦਿਸਂ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਤਿ – 'ਏਵਂ ਮੇ ਅਨੁਦਿਸਂ ਅਨੁਵਿਲੋਕਯਤੋ ਨ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਇਤਿਹ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ।

ਅਪਿ ਚ ਇਧਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਚੇਤਿਯਦਸ੍ਸਨਾਦਿਵਸੇਨੇਵ ਸਾਤ੍ਥਕਤਾ ਚ ਸਪ੍ਪਾਯਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਪਨ ਅਵਿਜਹਨਮੇਵ ਗੋਚਰਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥ ਖਨ੍ਧਧਾਤੁਆਯਤਨਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨੇਵ, ਕਸਿਣਾਦਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੇਹਿ ਵਾ ਪਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨੇਵ ਆਲੋਕਨਂ ਵਿਲੋਕਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਅਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਆਲੋਕੇਤਾ ਵਾ ਵਿਲੋਕੇਤਾ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ, 'ਆਲੋਕੇਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਤੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਵਾਯੋਧਾਤੁ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਜਨਯਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਤਿ ਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯਵਾਯੋਧਾਤੁਵਿਪ੍ਫਾਰਵਸੇਨ ਹੇਟ੍ਠਿਮਂ ਅਕ੍ਖਿਦਲਂ ਅਧੋ ਸੀਦਤਿ, ਉਪਰਿਮਂ ਉਦ੍ਧਂ ਲਙ੍ਘੇਤਿ। ਕੋਚਿ ਯਨ੍ਤਕੇਨ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਤੋ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਦਸ੍ਸਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਏਵਂ ਪਜਾਨਨਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਨਾਮ। ਅਪਿ ਚ ਮੂਲਪਰਿਞ੍ਞਾ ਆਗਨ੍ਤੁਕਤਾਵ ਕਾਲਿਕਭਾਵਵਸੇਨ ਪੇਤ੍ਥ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਮੂਲਪਰਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਤਾਵ –

> ਭਵਙ੍ਗਾਵਜ੍ਜਨਞ੍ਚੇਵ, ਦਸ੍ਸਨਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਂ।
> ਸਨ੍ਤੀਰਣਂ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਂ, ਜਵਨਂ ਭਵਤਿ ਸਤ੍ਤਮਂ॥

ਤਤ੍ਥ ਭਵਙ੍ਗਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਂ ਆਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਕਿਰਿਯਮਨੋਧਾਤੁ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਾ, ਤਂਨਿਰੋਧਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਦਸ੍ਸਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਂ, ਤਂਨਿਰੋਧਾ ਵਿਪਾਕਮਨੋਧਾਤੁ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਾ, ਤਂਨਿਰੋਧਾ ਵਿਪਾਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਸਨ੍ਤੀਰਣਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਾ, ਤਂਨਿਰੋਧਾ ਕਿਰਿਯਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਾ , ਤਂਨਿਰੋਧਾ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਜਵਨਂ ਜਵਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਜਵਨੇਪਿ – ''ਅਯਂ ਇਤ੍ਥੀ, ਅਯਂ ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿ ਰਜ੍ਜਨਦੁਸ੍ਸਨਮੁਯ੍ਹਨਵਸੇਨ ਆਲੋਕਿਤਵਿਲੋਕਿਤਂ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ। ਦੁਤਿਯਜਵਨੇਪਿ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤਮਜਵਨੇਪਿ। ਏਤੇਸੁ ਪਨ ਯੁਦ੍ਧਮਣ੍ਡਲੇ ਯੋਧੇਸੁ ਵਿਯ ਹੇਟ੍ਠੁਪਰਿਯਵਸੇਨ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਤੇਸੁ – ''ਅਯਂ ਇਤ੍ਥੀ, ਅਯਂ ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿ ਰਜ੍ਜਨਾਦਿਵਸੇਨ ਆਲੋਕਿਤਵਿਲੋਕਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਮੂਲਪਰਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ ਪਨ ਰੂਪੇ ਆਪਾਥਮਾਗਤੇ ਭਵਙ੍ਗਚਲਨਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਸਕਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਾਦਨਵਸੇਨ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇਸੁ ਅਵਸਾਨੇ ਜਵਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨਂ ਗੇਹਭੂਤੇ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ ਆਗਨ੍ਤੁਕਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਯਥਾ ਪਰਗੇਹੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਯਾਚਿਤੁਂ ਪਵਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਆਗਨ੍ਤੁਕਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਗੇਹਸ੍ਸਾਮਿਕੇਸੁ ਤੁਣ੍ਹੀਮਾਸਿਨੇਸੁ ਆਣਾਕਰਣਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨਂ ਗੇਹਭੂਤੇ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਸੁਪਿ ਅਰਜ੍ਜਨ੍ਤੇਸੁ ਅਦੁਸ੍ਸਨ੍ਤੇਸੁ ਅਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤੇਸੁ ਚ ਰਜ੍ਜਨਦੁਸ੍ਸਨਮੁਯ੍ਹਨਂ ਅਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਆਗਨ੍ਤੁਕਭਾਵਵਸੇਨ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਯਾਨਿ ਪਨੇਤਾਨਿ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਹਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ, ਇਤ੍ਤਰਾਨਿ ਤਾਵਕਾਲਿਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਘਰੇ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਮਾਨੁਸਕੇਸੁ ਮਤੇਸੁ ਅਵਸੇਸਸ੍ਸ ਏਕਸ੍ਸ ਤਙ੍ਖਣਞ੍ਞੇਵ ਮਰਣਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨ ਯੁਤ੍ਤਾ ਨਚ੍ਚਗੀਤਾਦੀਸੁ ਅਭਿਰਤਿ ਨਾਮ। ਏਵਮੇਵ ਏਕਦ੍ਵਾਰੇ ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਸੁ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਮਤੇਸੁ ਅਵਸੇਸਸ੍ਸ ਤਙ੍ਖਣੇਯੇਵ ਮਰਣਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਜਵਨਸ੍ਸਾਪਿ ਰਜ੍ਜਨਦੁਸ੍ਸਨਮੁਯ੍ਹਨਵਸੇਨ ਅਭਿਰਤਿ ਨਾਮ ਨ ਯੁਤ੍ਤਾਤਿ। ਏਵਂ ਤਾਵਕਾਲਿਕਭਾਵਵਸੇਨ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਪਿ ਚ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਪੇਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਚਕ੍ਖੁ ਚੇਵ ਰੂਪਾ ਚ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਦਸ੍ਸਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਫਸ੍ਸਾਦਿਕਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ਏਵਮੇਤੇਸਂ

ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਸਮਵਾਯੇ ਆਲੋਕਨਵਿਲੋਕਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕੋ ਏਕੋ ਆਲੋਕੇਤਿ, ਕੋ ਵਿਲੋਕੇਤਿ?

ਤਥਾ ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ, ਰੂਪਂ ਰੂਪਾਯਤਨਂ, ਦਸ੍ਸਨਂ ਮਨਾਯਤਨਂ, ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ। ਏਵਮੇਤੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਆਯਤਨਾਨਂ ਸਮਵਾਯੇ ਆਲੋਕਨਵਿਲੋਕਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕੋ ਏਕੋ ਆਲੋਕੇਤਿ, ਕੋ ਵਿਲੋਕੇਤਿ?

ਤਥਾ ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ, ਰੂਪਂ ਰੂਪਧਾਤੁ, ਦਸ੍ਸਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ, ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ। ਏਵਮੇਤਾਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਸਮਵਾਯੇ ਆਲੋਕਨਵਿਲੋਕਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕੋ ਏਕੋ ਆਲੋਕੇਤਿ, ਕੋ ਵਿਲੋਕੇਤਿ?

ਤਥਾ ਚਕ੍ਖੁ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ, ਰੂਪਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ, ਆਵਜ੍ਜਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੋ , ਆਲੋਕੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ, ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ। ਏਵਮੇਤੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਸਮਵਾਯੇ ਆਲੋਕਨਵਿਲੋਕਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕੋ ਏਕੋ ਆਲੋਕੇਤਿ, ਕੋ ਵਿਲੋਕੇਤੀਤਿ? ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਸੇਨਪਿ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੇ ਪਸਾਰਿਤੇਤਿ ਪਬ੍ਬਾਨਂ ਸਮਿਞ੍ਜਨਪਸਾਰਣੇ। ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਸਮਿਞ੍ਜਨਪਸਾਰਣਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਨਂ ਸਮਿਞ੍ਜਨਪਸਾਰਣਪਚ੍ਚਯਾ ਅਤ੍ਥਾਨਤ੍ਥਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ ਸਾਤ੍ਥਕਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ। ਤਤ੍ਥ ਹਤ੍ਥਪਾਦੇ ਅਤਿਚਿਰਂ ਸਮਿਞ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸ ਖਣੇ ਖਣੇ ਵੇਦਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਨ ਲਭਤਿ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਰਿਪਤਤਿ, ਵਿਸੇਸਂ ਨਾਧਿਗਚ੍ਛਤਿ। ਕਾਲੇ ਸਮਿਞ੍ਜੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਲੇ ਪਸਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਤਾ ਵੇਦਨਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਗ੍ਗਂ ਹੋਤਿ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਫਾਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵਿਸੇਸਮਧਿਗਚ੍ਛਤੀਤਿ , ਏਵਂ ਅਤ੍ਥਾਨਤ੍ਥਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਤ੍ਥੇ ਪਨ ਸਤਿਪਿ ਸਪ੍ਪਾਯਾਸਪ੍ਪਾਯਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਯਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ ਸਪ੍ਪਾਯਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਨਯੋ –

ਮਹਾਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣੇ ਕਿਰ ਦਹਰਭਿਕ੍ਖੂ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਪਿਟ੍ਠਿਪਸ੍ਸੇਸੁ ਦਹਰਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰੇਕੋ ਦਹਰੋ ਹਤ੍ਥਂ ਪਸਾਰੇਨ੍ਤੋ ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਂ ਪਤ੍ਵਾ ਤੇਨੇਵ ਕਾਰਣੇਨ ਗਿਹੀ ਜਾਤੋ। ਅਪਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਾਦਂ ਪਸਾਰੇਨ੍ਤੋ ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਪਸਾਰੇਸਿ, ਅਟ੍ਠਿਮਾਹਚ੍ਚ ਪਾਦੋ ਝਾਯਿ। ਅਪਰੋ ਵਮ੍ਮਿਕੇ ਪਸਾਰੇਸਿ, ਸੋ ਆਸੀਵਿਸੇਨ ਡਟ੍ਠੋ। ਅਪਰੋ ਚੀਵਰਕੁਟਿਦਣ੍ਡਕੇ ਪਸਾਰੇਸਿ, ਤਂ ਮਣਿਸਪ੍ਪੋ ਡਂਸਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਰੂਪੇ ਅਸਪ੍ਪਾਯੇ ਅਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਯੇ ਪਸਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਸਪ੍ਪਾਯਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ।

ਗੋਚਰਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਪਨ ਮਹਾਥੇਰਵਤ੍ਥੁਨਾ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਂ – **ਮਹਾਥੇਰੋ** ਕਿਰ ਦਿਵਾਠਾਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਥਯਮਾਨੋ ਸਹਸਾ ਹਤ੍ਥਂ ਸਮਿਞ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਯਥਾਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਣਿਕਂ ਸਮਿਞ੍ਜੇਸਿ। ਤਂ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾ ਪੁਚ੍ਛਿਂਸੁ – ''ਕਸ੍ਮਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਹਸਾ ਹਤ੍ਥਂ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਯਥਾਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਣਿਕਂ ਸਮਿਞ੍ਜਿਯਿਤ੍ਥਾ''ਤਿ? ਯਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਮਨਸਿਕਾਤੁਂ ਆਰਦ੍ਧੋ, ਨ ਮੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥੋ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤਪੁਬ੍ਬੋ, ਇਦਾਨਿ ਪਨ ਮੇ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਥਯਮਾਨੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਨ ਯਥਾਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮਿਞ੍ਜੇਸਿਨ੍ਤਿ। ਸਾਧੁ , ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਨਾਮ ਏਵਰੂਪੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥਾਪਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਵਿਜਹਨਮੇਵ ਗੋਚਰਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਅਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਸਮਿਞ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ਵਾ ਪਸਾਰੇਨ੍ਤੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯਵਾਯੋਧਾਤੁਵਿਪ੍ਫਾਰੇਨ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤਾਕਡ੍ਢਨਵਸੇਨ ਦਾਰੁਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਪਾਦਲਚਲਨਂ ਵਿਯ ਸਮਿਞ੍ਜਨਪਸਾਰਣਂ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਂ ਪਰਿਜਾਨਨਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਾਰਣੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਙ੍ਘਾਟਿਚੀਵਰਾਨਂ ਨਿਵਾਸਨਪਾਰੁਪਨਵਸੇਨ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖਾਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਭੋਗੋ ਧਾਰਣਂ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਘਾਟਿਚੀਵਰਧਾਰਣੇ ਤਾਵ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਤੋ ਆਮਿਸਲਾਭੋ

ਸੀਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯਾਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੋਯੇਵ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥੋ ਨਾਮ। ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਾਤ੍ਥਕਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਉਣ੍ਹਪਕਤਿਕਸ੍ਸ ਪਨ ਦੁਬ੍ਬਲਸ੍ਸ ਚ ਚੀਵਰਂ ਸੁਖੁਮਂ ਸਪ੍ਪਾਯਂ, ਸੀਤਾਲੁਕਸ੍ਸ ਘਨਂ ਦੁਪਟ੍ਟਂ। ਵਿਪਰੀਤਂ ਅਸਪ੍ਪਾਯਂ। ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਜਿਣ੍ਣਂ ਅਸਪ੍ਪਾਯਮੇਵ, ਅਗ੍ਗਲਾਦਿਦਾਨੇਨ ਹਿਸ੍ਸ ਤਂ ਪਲਿਬੋਧਕਰਂ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਪਟ੍ਟੁਣ੍ਣਦੁਕੂਲਾਦਿਭੇਦਂ ਲੋਭਨੀਯਚੀਵਰਂ। ਤਾਦਿਸਞ੍ਹਿ ਅਰਞ੍ਞੇ ਏਕਕਸ੍ਸ ਨਿਵਾਸਨ੍ਤਰਾਯਕਰਂ ਜੀਵਿਤਨ੍ਤਰਾਯਕਰਞ੍ਚਾਪਿ ਹੋਤਿ। ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨ ਯਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਾਦਿਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸੇਵਮਾਨਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਅਸਪ੍ਪਾਯਂ। ਵਿਪਰੀਤਂ ਸਪ੍ਪਾਯਂ। ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨੇਤ੍ਥ ਸਪ੍ਪਾਯਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ। ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਵਿਜਹਨਵਸੇਨੇਵ ਗੋਚਰਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਅਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਚੀਵਰਂ ਪਾਰੁਪੇਨ੍ਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯਵਾਯੋਧਾਤੁਵਿਪ੍ਫਾਰੇਨੇਵ ਪਨ ਚੀਵਰਪਾਰੁਪਨਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਚੀਵਰਮ੍ਪਿ ਅਚੇਤਨਂ, ਕਾਯੋਪਿ ਅਚੇਤਨੋ। ਚੀਵਰਂ ਨ ਜਾਨਾਤਿ – ''ਮਯਾ ਕਾਯੋ ਪਾਰੁਪਿਤੋ''ਤਿ। ਕਾਯੋਪਿ ਨ ਜਾਨਾਤਿ – ''ਅਹਂ ਚੀਵਰੇਨ ਪਾਰੁਪਿਤੋ''ਤਿ। ਧਾਤੁਯੋਵ ਧਾਤੁਸਮੂਹਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਨ੍ਤਿ ਪਟਪਿਲੋਤਿਕਾਯਪੋਤ੍ਥਕਰੂਪਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨੇ ਵਿਯ। ਤਸ੍ਮਾ ਨੇਵ ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਚੀਵਰਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਅਸੁਨ੍ਦਰਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ।

ਨਾਗਵਮ੍ਮਿਕਚੇਤਿਯਰੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਹਿ ਕੇਚਿ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਧੂਮਵਤ੍ਥਾਦੀਹਿ ਸਕ੍ਕਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਗੂਥਮੁਤ੍ਤਕਦ੍ਦਮਦਣ੍ਡਸਤ੍ਥਪ੍ਪਹਾਰਾਦੀਹਿ ਅਸਕ੍ਕਾਰਂ। ਨ ਤੇਹਿ ਨਾਗਵਮ੍ਮਿਕਰੁਕ੍ਖਾਦਯੋ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਵਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਨੇਵ ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਚੀਵਰਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ , ਨ ਅਸੁਨ੍ਦਰਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਵਸੇਨੇਤ੍ਥ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਪਤ੍ਤਧਾਰਣੇਪਿ ਪਤ੍ਤਂ ਸਹਸਾਵ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਮਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਮਾਨੋ ਭਿਕ੍ਖਂ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ, ਏਵਂ ਪਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਪਚ੍ਚਯਾ ਪਟਿਲਭਿਤਬ੍ਬਂ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਸਾਤ੍ਥਕਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਕਿਸਦੁਬ੍ਬਲਸਰੀਰਸ੍ਸ ਪਨ ਗਰੁਪਤ੍ਤੋ ਅਸਪ੍ਪਾਯੋ, ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਚਤੁਪਞ੍ਚਗਣ੍ਠਿਕਾਹਤੋ ਦੁਬ੍ਬਿਸੋਧਨੀਯੋ ਅਸਪ੍ਪਾਯੋਵ। ਦੁਦ੍ਧੋਤਪਤ੍ਤੋਪਿ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਤਂ ਧੋਵਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਚਸ੍ਸ ਪਲਿਬੋਧੋ ਹੋਤਿ। ਮਣਿਵਣ੍ਣਪਤ੍ਤੋ ਪਨ ਲੋਭਨੀਯੋ, ਚੀਵਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਸਪ੍ਪਾਯੋ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਾਦਿਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧੋ ਪਨ ਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸੇਵਮਾਨਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਏਕਨ੍ਤਅਸਪ੍ਪਾਯੋਵ। ਵਿਪਰੀਤੋ ਸਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨੇਤ੍ਥ ਸਪ੍ਪਾਯਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ। ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਵਿਜਹਨਵਸੇਨੇਵ ਚ ਗੋਚਰਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਅਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਪਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯਵਾਯੋਧਾਤੁਵਿਪ੍ਫਾਰਵਸੇਨੇਵ ਪਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਤ੍ਤੋਪਿ ਅਚੇਤਨੋ, ਹਤ੍ਥਾਪਿ ਅਚੇਤਨਾ। ਪਤ੍ਤੋ ਨ ਜਾਨਾਤਿ – ''ਅਹਂ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਗਹਿਤੋ''ਤਿ। ਹਤ੍ਥਾਪਿ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ – ''ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਪਤ੍ਤੋ ਗਹਿਤੋ''ਤਿ। ਧਾਤੁਯੋਵ ਧਾਤੁਸਮੂਹਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਸਣ੍ਡਾਸੇਨ ਅਗ੍ਗਿਵਣ੍ਣਪਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣੇ ਵਿਯਾਤਿ। ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਵਸੇਨੇਤ੍ਥ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਪਿ ਚ ਯਥਾ ਛਿਨ੍ਨਹਤ੍ਥਪਾਦੇ ਵਣਮੁਖੇਹਿ ਪਗ੍ਘਰਿਤਪੁਬ੍ਬਲੋਹਿਤਕਿਮਿਕੁਲੇ ਨੀਲਮਕ੍ਖਿਕਸਮ੍ਪਰਿਕਿਣ੍ਣੇ ਅਨਾਥਸਾਲਾਯਂ ਨਿਪਨ੍ਨੇ ਅਨਾਥਮਨੁਸ੍ਸੇ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਯੇ ਦਯਾਲੁਕਾ ਪੁਰਿਸਾ, ਤੇ ਤੇਸਂ ਵਣਮਤ੍ਤਚੋਲ਼ਕਾਨਿ ਚੇਵ ਕਪਾਲਾਦੀਹਿ ਚ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ ਉਪਨਾਮੇਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਚੋਲ਼ਕਾਨਿਪਿ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਸਣ੍ਹਾਨਿ, ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਥੂਲਾਨਿ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। ਭੇਸਜ੍ਜਕਪਾਲਕਾਨਿਪਿ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਸੁਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਦੁਸ੍ਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਨ ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਸੁਮਨਾ ਵਾ ਦੁਮ੍ਮਨਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ । ਵਣਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਚੋਲ਼ਕੇਨ, ਭੇਸਜ੍ਜਪਟਿਗ੍ਗਹਣਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਚ

ਕਪਾਲਕੇਨ ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੋ। ਏᩅਮੇᩅ ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ᩅਣ੍ਚੋਲਕਂ ᩅਿਯ ਚੀᩅਰਂ, ਭੇਸਜ੍ਜਕਪਾਲਕਂ ᩅਿਯ ਚ ਪਤ੍ਤਂ, ਕਪਾਲੇ ਭੇਸਜ੍ਜਮਿᩅ ਚ ਪਤ੍ਤੇ ਲਦ੍ਧਂ ਭਿਕ੍ਖਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਿ, ਅਯਂ ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀᩅਰਧਾਰਣੇ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਉਤ੍ਤਮਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀਤਿ ᩅੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਸਿਤਾਦੀਸੁ **ਅਸਿਤੇ**ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਭੋਜਨੇ। **ਪੀਤੇ**ਤਿ ਯਾਗੁਆਦਿਪਾਨੇ। **ਖਾਯਿਤੇ**ਤਿ ਪਿਟ੍ਠਖਜ੍ਜਾਦਿਖਾਦਨੇ। **ਸਾਯਿਤੇ**ਤਿ ਮਧੁਫਾਣਿਤਾਦਿਸਾਯਨੇ। ਤਤ੍ਥ ਨੇᩅ ਦᩅਾਯਾਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ᩅੁਤ੍ਤੋ ਅਟ੍ਠᩅਿਧੋਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥੋ ਨਾਮ। ਤਸ੍ਸੇᩅ ᩅਸੇਨ ਸਾਤ੍ਥਕਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ᩅੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਲੂਖਪਣੀਤਤਿਤ੍ਤਮਧੁਰਰਸਾਦੀਸੁ ਪਨ ਯੇਨ ਭੋਜਨੇਨ ਯਸ੍ਸ ਫਾਸੁ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਅਸਪ੍ਪਾਯਂ। ਯਂ ਪਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਾਦਿᩅਸੇਨ ਪਟਿਲਦ੍ਧਂ, ਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਭੁਞ੍ਜਤੋ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿᩅਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਏਕਨ੍ਤਅਸਪ੍ਪਾਯਮੇᩅ, ᩅਿਪਰੀਤਂ ਸਪ੍ਪਾਯਂ। ਤਸ੍ਸ ᩅਸੇਨੇਤ੍ਥ ਸਪ੍ਪਾਯਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ। ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾᩅਿਜਹਨᩅਸੇਨੇᩅ ਚ ਗੋਚਰਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ᩅੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਅਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਭੁਞ੍ਜਕੋ ਨਤ੍ਥਿ, ᩅੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯᩅਾਯੋਧਾਤੁᩅਿਪ੍ਫਾਰੇਨੇᩅ ਪਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯᩅਾਯੋਧਾਤੁᩅਿਪ੍ਫਾਰੇਨੇᩅ ਹਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤੇ ਓਤਾਰਣਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯᩅਾਯੋਧਾਤੁᩅਿਪ੍ਫਾਰੇਨੇᩅ ਆਲੋਪਕਰਣਂ ਆਲੋਪਉਦ੍ਧਾਰਣਂ ਮੁਖᩅਿᩅਰਣਞ੍ਚ ਹੋਤਿ, ਨ ਕੋਚਿ ਕੁਞ੍ਚਿਕਾਯ ਯਨ੍ਤਕੇਨ ᩅਾ ਹਨੁਕਟ੍ਠੀਨਿ ᩅਿᩅਰਤਿ। ਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯᩅਾਯੋਧਾਤੁᩅਿਪ੍ਫਾਰੇਨੇᩅ ਆਲੋਪਸ੍ਸ ਮੁਖੇ ਠਪਨਂ, ਉਪਰਿਦਨ੍ਤਾਨਂ ਮੁਸਲਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਂ, ਹੇਟ੍ਠਿਮਦਨ੍ਤਾਨਂ ਉਦੁਕ੍ਖਲਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਂ, ਜਿᩅ੍ਹਾਯ ਹਤ੍ਥਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। ਇਤਿ ਤਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਜਿᩅ੍ਹਾਯ ਤਨੁਕਖੇਲੋ ਮੂਲਜਿᩅ੍ਹਾਯ ਬਹਲਖੇਲੋ ਮਕ੍ਖੇਤਿ। ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾਦਨ੍ਤਉਦੁਕ੍ਖਲੇ ਜਿᩅ੍ਹਾਹਤ੍ਥਪਰਿᩅਤ੍ਤਕਂ ਖੇਲੋਦਕੇਨ ਤੇਮਿਤਂ ਉਪਰਿਦਨ੍ਤਮੁਸਲਸਞ੍ਚੁਣ੍ਣਿਤਂ ਕੋਚਿ ਕਟਚ੍ਛੁਨਾ ᩅਾ ਦਬ੍ਬਿਯਾ ᩅਾ ਅਨ੍ਤੋਪᩅੇਸੇਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ᩅਾਯੋਧਾਤੁਯਾᩅ ਪᩅਿਸਤਿ। ਪᩅਿਟ੍ਠਂ ਪᩅਿਟ੍ਠਂ ਕੋਚਿ ਪਲਾਲਸਨ੍ਥਾਰਂ ਕਤ੍ᩅਾ ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ᩅਾਯੋਧਾਤੁᩅਸੇਨੇᩅ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਠਿਤਂ ਠਿਤਂ ਕੋਚਿ ਉਦ੍ਧਨਂ ਕਤ੍ᩅਾ ਅਗ੍ਗਿਂ ਜਾਲੇਤ੍ᩅਾ ਪਚਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾᩅ ਪਚ੍ਚਤਿ। ਪਕ੍ਕਂ ਪਕ੍ਕਂ ਕੋਚਿ ਦਣ੍ਡਕੇਨ ᩅਾ ਯਟ੍ਠਿਯਾ ᩅਾ ਬਹਿ ਨੀਹਾਰਕੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ᩅਾਯੋਧਾਤੁਯੇᩅ ਨੀਹਰਤਿ। ਇਤਿ ᩅਾਯੋਧਾਤੁ ਪਟਿਹਰਤਿ ਚ, ᩅੀਤਿਹਰਤਿ ਚ, ਧਾਰੇਤਿ ਚ, ਪਰਿᩅਤ੍ਤੇਤਿ ਚ, ਸਞ੍ਚੁਣ੍ਣੇਤਿ ਚ, ᩅਿਸੋਸੇਤਿ ਚ, ਨੀਹਰਤਿ ਚ। ਪਥᩅੀਧਾਤੁ ਧਾਰੇਤਿ ਚ, ਪਰਿᩅਤ੍ਤੇਤਿ ਚ, ਸਞ੍ਚੁਣ੍ਣੇਤਿ ਚ, ᩅਿਸੋਸੇਤਿ ਚ। ਆਪੋਧਾਤੁ ਸਿਨੇਹੇਤਿ ਚ, ਅਲ੍ਲਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਪਾਲੇਤਿ। ਤੇਜੋਧਾਤੁ ਅਨ੍ਤੋਪᩅਿਟ੍ਠਂ ਪਰਿਪਾਚੇਤਿ। ਆਕਾਸਧਾਤੁ ਅਞ੍ਜਸੋ ਹੋਤਿ। ᩅਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਪਯੋਗਮਨ੍ᩅਾਯ ਆਭੁਜਤੀਤਿ। ਏᩅਂ ਪᩅਤ੍ਤਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨᩅਸੇਨੇਤ੍ਥ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ᩅੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਪਿ ਚ ਗਮਨਤੋ ਪਰਿਯੇਸਨਤੋ ਪਰਿਭੋਗਤੋ ਆਸਯਤੋ ਨਿਧਾਨਤੋ ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਤੋ ਪਰਿਪਕ੍ਕਤੋ ਫਲਤੋ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਤੋ ਸਮ੍ਮਕ੍ਖਨਤੋਤਿ, ਏᩅਂ ਦਸᩅਿਧਪਟਿਕੂਲਭਾᩅਪਚ੍ਚᩅੇਕ੍ਖਣਤੋ ਪੇਤ੍ਥ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ᩅੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ᩅਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ᩅਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਆਹਾਰਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਾਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ।

ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾᩅਕਮ੍ਮੇਤਿ ਉਚ੍ਚਾਰਸ੍ਸ ਚ ਪਸ੍ਸਾᩅਸ੍ਸ ਚ ਕਰਣੇ। ਤਤ੍ਥ ਪਤ੍ਤਕਾਲੇ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾᩅਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਕਲਸਰੀਰਤੋ ਸੇਦਾ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਭਮਨ੍ਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਏਕਗ੍ਗਂ ਹੋਤਿ, ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਰੋਗਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਸ ᩅਸੇਨ ਸਾਤ੍ਥਕਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ᩅੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਟ੍ਠਾਨੇ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾᩅਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਆਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਅਯਸੋ ᩅਡ੍ਢਤਿ, ਜੀᩅਿਤਨ੍ਤਰਾਯੋ ਹੋਤਿ, ਪਤਿਰੂਪੇ ਠਾਨੇ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਸਪ੍ਪਾਯਂ ਤਸ੍ਸ ᩅਸੇਨ ਸਪ੍ਪਾਯਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ। ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾᩅਿਜਹਨᩅਸੇਨੇᩅ ਚ ਗੋਚਰਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ᩅੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਅਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯਵਾਯੋਧਾਤੁਵਿਪ੍ਫਾਰੇਨੇਵ ਪਨ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਕਮ੍ਮਂ ਹੋਤਿ । ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ ਪਕ੍ਕੇ ਗਣ੍ਡੇ ਗਣ੍ਡਭੇਦੇਨ ਪੁਬ੍ਬਲੋਹਿਤਂ ਅਕਾਮਤਾਯ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਅਤਿਭਰਿਤਾ ਉਦਕਭਾਜਨਾ ਉਦਕਂ ਅਕਾਮਤਾਯ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ। ਏਵਂ ਪਕ੍ਕਾਸਯਮੁਤ੍ਤਵਤ੍ਥੀਸੁ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤਾ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਾ ਵਾਯੁਵੇਗਸਮੁਪ੍ਪੀਲ਼ਿਤਾ ਅਕਾਮਤਾਯਪਿ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਪਨਾਯਂ ਏਵਂ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੋ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵੋ ਨੇਵ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਰਸ੍ਸ, ਕੇਵਲਂ ਸਰੀਰਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੋਵ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਕਿਂ? ਯਥਾ ਉਦਕਤੁਮ੍ਬਤੋ ਪੁਰਾਣੁਦਕਂ ਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨੇਵ ਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਰੇਸਂ; ਕੇਵਲਂ ਪਟਿਜਗ੍ਗਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ; ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਵਸੇਨੇਤ੍ਥ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਗਤਾਦੀਸੁ **ਗਤੇ**ਤਿ ਗਮਨੇ। **ਠਿਤੇ**ਤਿ ਠਾਨੇ। **ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ**ਤਿ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ। **ਸੁਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਸਯਨੇ। **ਜਾਗਰਿਤੇ**ਤਿ ਜਾਗਰਣੇ। **ਭਾਸਿਤੇ**ਤਿ ਕਥਨੇ। **ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇ**ਤਿ ਅਕਥਨੇ। ''ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਵਾ ਗਚ੍ਛਾਮੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਠਿਤੋ ਵਾ ਠਿਤੋਮ੍ਹੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਮ੍ਹੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸਯਾਨੋ ਵਾ ਸਯਾਨੋਮ੍ਹੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਦ੍ਧਾਨਇਰਿਯਾਪਥਾ ਕਥਿਤਾ। ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਆਲੋਕਿਤੇ ਵਿਲੋਕਿਤੇ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੇ ਪਸਾਰਿਤੇ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਮਜ੍ਝਿਮਾ। ''ਗਤੇ ਠਿਤੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਸੁਤ੍ਤੇ ਜਾਗਰਿਤੇ''ਤਿ ਇਧ ਪਨ ਖੁਦ੍ਦਕਚੁਣ੍ਣਿਯਇਰਿਯਾਪਥਾ ਕਥਿਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸੁਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰਿਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਿਪਿਟਕਮਹਾਸਿਵਤ੍ਥੇਰੋ ਪਨਾਹ – ਯੋ ਚਿਰਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਾ ਚਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਅਪਰਭਾਗੇ ਠਿਤੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – ''ਚਙ੍ਕਮਨਕਾਲੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ''ਤਿ । ਅਯਂ ਗਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਨਾਮ।

ਯੋ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤੋ, ਪਞ੍ਹਂ ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਚਿਰਂ ਠਤ੍ਵਾ ਅਪਰਭਾਗੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – ''ਠਿਤਕਾਲੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ''ਤਿ। ਅਯਂ ਠਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਨਾਮ।

ਯੋ ਸਜ੍ਝਾਯਾਦਿਕਰਣਵਸੇਨੇਵ ਚਿਰਂ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਭਾਗੇ ਉਟ੍ਠਾਯ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – ''ਨਿਸਿਨ੍ਨਕਾਲੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ''ਤਿ। ਅਯਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਨਾਮ।

ਯੋ ਪਨ ਨਿਪਨ੍ਨਕੋ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਨਿਦ੍ਦਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਭਾਗੇ ਉਟ੍ਠਾਯ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – ''ਸਯਨਕਾਲੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ''ਤਿ। ਅਯਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਜਾਗਰਿਤੇ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਨਾਮ। ਕਿਰਿਯਮਯਚਿਤ੍ਤਾਨਞ੍ਹਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਂ ਸੋਪ੍ਪਂ ਨਾਮ, ਪਵਤ੍ਤਨਂ ਜਾਗਰਿਤਂ ਨਾਮ।

ਯੋ ਪਨ ਭਾਸਮਾਨੋ – ''ਅਯਂ ਸਦ੍ਦੋ ਨਾਮ ਓਟ੍ਠੇ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ, ਦਨ੍ਤੇ ਚ ਜਿਵ੍ਹਞ੍ਚ ਤਾਲੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਤਦਨੁਰੂਪਂ ਪਯੋਗਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਜਾਯਤੀ''ਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋਵ ਭਾਸਤਿ। ਚਿਰਂ ਵਾ ਪਨ ਕਾਲਂ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ, ਧਮ੍ਮਂ ਵਾ ਕਥੇਤ੍ਵਾ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ, ਪਞ੍ਹਂ ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ, ਅਪਰਭਾਗੇ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – ''ਭਾਸਿਤਕਾਲੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ''ਤਿ। ਅਯਂ ਭਾਸਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਨਾਮ।

ਯੋ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੋ ਚਿਰਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਮਨਸਿਕਤ੍ਵਾ ਅਪਰਭਾਗੇ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – ''ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਕਾਲੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ''ਤਿ। ਉਪਾਦਾਰੂਪਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ਭਾਸਤਿ ਨਾਮ, ਅਸਤਿ ਤੁਣ੍ਹੀ ਭਵਤਿ ਨਾਮਾਤਿ। ਅਯਂ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਨਾਮਾਤਿ।

ਤਯਿਦਂ ਮਹਾਸਿਵਤ੍ਥੇਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਸਮ੍ਮੋਹਧੁਰਂ ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੇ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰਿਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀਤਿ ਚ ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੁ ਸਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ

ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਹਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਯਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ। ਵਿਭਙ੍ਗਪ੍ਪਕਰਣੇ ਪਨ – ''ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਏਤਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨੇਵ। **ਏਵਂ, ਖੋ ਮਹਾਰਾਜਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਸਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦੀਨਿ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਨ੍ਤੋਸਕਥਾ

੨੧੫. ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਇਤਰੀਤਰਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਸੋ ਪਨੇਸ **ਸਨ੍ਤੋਸੋ ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧੋ** ਹੋਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਚੀਵਰੇ ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ, ਯਥਾਬਲਸਨ੍ਤੋਸੋ, ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋਤਿ ਤਿਵਿਧੋ। ਏਵਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾਦੀਸੁ। ਤਸ੍ਸਾਯਂ ਪਭੇਦਵਣ੍ਣਨਾ –

ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੀਵਰਂ ਲਭਤਿ, ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਵਾ ਅਸੁਨ੍ਦਰਂ ਵਾ। ਸੋ ਤੇਨੇਵ ਯਾਪੇਤਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਲਭਨ੍ਤੋਪਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਚੀਵਰੇ ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ। ਅਥ ਪਨ ਪਕਤਿਦੁਬ੍ਬਲੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਆਬਾਧਜਰਾਭਿਭੂਤੋ ਵਾ, ਗਰੁਚੀਵਰਂ ਪਾਰੁਪਨ੍ਤੋ ਕਿਲਮਤਿ। ਸੋ ਸਭਾਗੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਲਹੁਕੇਨ ਯਾਪੇਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਚੀਵਰੇ ਯਥਾਬਲਸਨ੍ਤੋਸੋ। ਅਪਰੋ ਪਣੀਤਪਚ੍ਚਯਲਾਭੀ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਮਹਗ੍ਘਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਬਹੂਨਿ ਵਾ ਪਨ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਾਨਿ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਇਦਂ ਥੇਰਾਨਂ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ, ਇਦਂ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾਨਂ ਅਨੁਰੂਪਂ, ਇਦਂ ਗਿਲਾਨਾਨਂ, ਇਦਂ ਅਪ੍ਪਲਾਭੀਨਂ ਹੋਤੂਤਿ ਦਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਪੁਰਾਣਚੀਵਰਂ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਕਾਰਕੂਟਾਦਿਤੋ ਵਾ ਨਨ੍ਤਕਾਨਿ ਉਚ੍ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿ ਸਙ੍ਘਾਟਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਧਾਰੇਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਚੀਵਰੇ ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋ।

ਇਧ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਲਭਤਿ ਲੂਖਂ ਵਾ ਪਣੀਤਂ ਵਾ, ਸੋ ਤੇਨੇਵ ਯਾਪੇਤਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਲਭਨ੍ਤੋਪਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ। ਯੋ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਕਤਿਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਵਾ ਬ੍ਯਾਧਿਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਲਭਤਿ, ਯੇਨਸ੍ਸ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤੇਨ ਅਫਾਸੁ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਸਭਾਗਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤਂ ਦਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਤੋ ਸਪ੍ਪਾਯਭੋਜਨਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ ਯਥਾਬਲਸਨ੍ਤੋਸੋ। ਅਪਰੋ ਬਹੁਂ ਪਣੀਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਲਭਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਚੀਵਰਂ ਵਿਯ ਥੇਰਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਬਹੁਸ੍ਸੁਤਅਪ੍ਪਲਾਭੀਗਿਲਾਨਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਵਾ ਸੇਸਕਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਵਾ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਮਿਸ੍ਸਕਾਹਾਰਂ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋ।

ਇਧ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੇਨਾਸਨਂ ਲਭਤਿ, ਮਨਾਪਂ ਵਾ ਅਮਨਾਪਂ ਵਾ, ਸੋ ਤੇਨ ਨੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ, ਨ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ; ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਤਿਣਸਨ੍ਥਾਰਕੇਨਪਿ ਯਥਾਲਦ੍ਧੇਨੇਵ ਤੁਸ੍ਸਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਸੇਨਾਸਨੇ ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ। ਯੋ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਕਤਿਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਵਾ ਬ੍ਯਾਧਿਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਵਾ ਸੇਨਾਸਨਂ ਲਭਤਿ, ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਸਤੋ ਅਫਾਸੁ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਤਂ ਸਭਾਗਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕੇ ਸਪ੍ਪਾਯਸੇਨਾਸਨੇ ਵਸਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਸੇਨਾਸਨੇ ਯਥਾਬਲਸਨ੍ਤੋਸੋ।

ਅਪਰੋ ਮਹਾਪੁਞ੍ਞੋ ਲੇਣਮਣ੍ਡਪਕੂਟਾਗਾਰਾਦੀਨਿ ਬਹੂਨਿ ਪਣੀਤਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਲਭਤਿ। ਸੋ ਤਾਨਿ ਚੀਵਰਂ ਵਿਯ ਥੇਰਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਬਹੁਸ੍ਸੁਤਅਪ੍ਪਲਾਭੀਗਿਲਾਨਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਸਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਸੇਨਾਸਨੇ ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋ। ਯੋਪਿ – ''ਉਤ੍ਤਮਸੇਨਾਸਨਂ ਨਾਮ ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਨਿਦ੍ਦਾਭਿਭੂਤਸ੍ਸ ਪੁਨ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਤੋ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਤਾਦਿਸਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਪਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਰੁਕ੍ਖਮੂਲਾਦੀਸੁ ਵਸਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਸੇਨਾਸਨੇ ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋ।

ਇਧ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਲਭਤਿ, ਲੂਖਂ ਵਾ ਪਣੀਤਂ ਵਾ, ਸੋ ਯਂ ਲਭਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਤੁਸ੍ਸਤਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਲਭਨ੍ਤੋਪਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯੇ ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ। ਯੋ ਪਨ ਤੇਲੇਨ ਅਤ੍ਥਿਕੋ ਫਾਣਿਤਂ ਲਭਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਸਭਾਗਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਤ੍ਵਾ

ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਤੋ ਤੇਲਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਦੇਵ ਵਾ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯੇ ਯਥਾਬਲਸਨ੍ਤੋਸੋ।

ਅਪਰੋ ਮਹਾਪੁਞ੍ਞੋ ਬਹੁਂ ਤੇਲਮਧੁਫਾਣਿਤਾਦਿਪਣੀਤਭੇਸਜ੍ਜਂ ਲਭਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਚੀਵਰਂ ਵਿਯ ਥੇਰਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਬਹੁਸ੍ਸੁਤਅਪ੍ਪਲਾਭੀਗਿਲਾਨਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਆਭਤੇਨ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਯਾਪੇਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਭਾਜਨੇ ਮੁਤ੍ਤਹਰੀਟਕਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਚਤੁਮਧੁਰਂ – ‘‘ਗਣ੍ਹਾਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਦਿਚ੍ਛਸੀ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਸਚਸ੍ਸ ਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨਪਿ ਰੋਗੋ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ, ਅਥ ਮੁਤ੍ਤਹਰੀਟਕਂ ਨਾਮ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਵਣ੍ਣਿਤਨ੍ਤਿ ਚਤੁਮਧੁਰਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਮੁਤ੍ਤਹਰੀਟਕੇਨੇਵ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਰਮਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯੇ ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋ।

ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧੇਨ ਇਤਰੀਤਰਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਟ੍ਠ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ। ਤੀਣਿ ਚੀਵਰਾਨਿ, ਪਤ੍ਤੋ, ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਚ੍ਛੇਦਨਵਾਸਿ, ਏਕਾ ਸੂਚਿ, ਕਾਯਬਨ੍ਧਨਂ ਪਰਿਸ੍ਸਾਵਨਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

‘‘ਤਿਚੀਵਰਞ੍ਚ ਪਤ੍ਤੋ ਚ, ਵਾਸਿ ਸੂਚਿ ਚ ਬਨ੍ਧਨਂ।
ਪਰਿਸ੍ਸਾਵਨੇਨ ਅਟ੍ਠੇਤੇ, ਯੁਤ੍ਤਯੋਗਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ’’ਤਿ॥

ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕਾਪਿ। ਕਥਂ? ਤਿਚੀਵਰਂ ਤਾਵ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਚ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਚ ਵਿਚਰਣਕਾਲੇ ਕਾਯਂ ਪਰਿਹਰਤਿ, ਪੋਸੇਤੀਤਿ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕਂ ਹੋਤਿ। ਚੀਵਰਕਣ੍ਣੇਨ ਉਦਕਂ ਪਰਿਸ੍ਸਾਵੇਤ੍ਵਾ ਪਿਵਨਕਾਲੇ ਖਾਦਿਤਬ੍ਬਫਲਾਫਲਗਹਣਕਾਲੇ ਚ ਕੁਚ੍ਛਿਂ ਪਰਿਹਰਤਿ; ਪੋਸੇਤੀਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕਂ ਹੋਤਿ।

ਪਤ੍ਤੋਪਿ ਤੇਨ ਉਦਕਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਨ੍ਹਾਨਕਾਲੇ ਕੁਟਿਪਰਿਭਣ੍ਡਕਰਣਕਾਲੇ ਚ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕੋ ਹੋਤਿ। ਆਹਾਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਨਕਾਲੇ ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕੋ।

ਵਾਸਿਪਿ ਤਾਯ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਚ੍ਛੇਦਨਕਾਲੇ ਮਞ੍ਚਪੀਠਾਨਂ ਅਙ੍ਗਪਾਦਚੀਵਰਕੁਟਿਦਣ੍ਡਕਸਜ੍ਜਨਕਾਲੇ ਚ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕਾ ਹੋਤਿ। ਉਚ੍ਛੁਛੇਦਨਨਾਲ਼ਿਕੇਰਾਦਿਤਚ੍ਛਨਕਾਲੇ ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕਾ।

ਸੂਚਿਪਿ ਚੀਵਰਸਿਬ੍ਬਨਕਾਲੇ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕਾ ਹੋਤਿ। ਪੂਵਂ ਵਾ ਫਲਂ ਵਾ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਖਾਦਨਕਾਲੇ ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕਾ।

ਕਾਯਬਨ੍ਧਨਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਣਕਾਲੇ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕਂ। ਉਚ੍ਛੁਆਦੀਨਿ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਗਹਣਕਾਲੇ ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕਂ।

ਪਰਿਸ੍ਸਾਵਨਂ ਤੇਨ ਉਦਕਂ ਪਰਿਸ੍ਸਾਵੇਤ੍ਵਾ ਨ੍ਹਾਨਕਾਲੇ, ਸੇਨਾਸਨਪਰਿਭਣ੍ਡਕਰਣਕਾਲੇ ਚ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕਂ। ਪਾਨੀਯਂ ਪਰਿਸ੍ਸਾਵਨਕਾਲੇ, ਤੇਨੇਵ ਤਿਲਤਣ੍ਡੁਲਪੁਥੁਕਾਦੀਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਖਾਦਨਕਾਲੇ ਚ ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਯਂ। ਅਯਂ ਤਾਵ ਅਟ੍ਠਪਰਿਕ੍ਖਾਰਿਕਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਮਤ੍ਤਾ। ਨਵਪਰਿਕ੍ਖਾਰਿਕਸ੍ਸ ਪਨ ਸੇਯ੍ਯਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਰਟ੍ਠਕਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਂ ਵਾ ਕੁਞ੍ਚਿਕਾ ਵਾ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਦਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰਿਕਸ੍ਸ ਨਿਸੀਦਨਂ ਵਾ ਚਮ੍ਮਖਣ੍ਡਂ ਵਾ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਕਾਦਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰਿਕਸ੍ਸ ਪਨ ਕਤ੍ਤਰਯਟ੍ਠਿ ਵਾ ਤੇਲਨਾਲ਼ਿਕਾ ਵਾ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਦ੍ਵਾਦਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰਿਕਸ੍ਸ ਛਤ੍ਤਂ ਵਾ ਉਪਾਹਨਂ ਵਾ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਤੇਸੁ ਚ ਅਟ੍ਠਪਰਿਕ੍ਖਾਰਿਕੋਵ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ, ਇਤਰੇ ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਾ ਮਹਿਚ੍ਛਾ ਮਹਾਭਾਰਾਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਏਤੇਪਿ ਹਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਾਵ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਾਵ ਸੁਭਰਾਵ ਸਲ੍ਲਹੁਕਵੁਤ੍ਤਿਨੋਵ। ਭਗਵਾ ਪਨ ਨ ਯਿਮਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਕਥੇਸਿ, ਅਟ੍ਠਪਰਿਕ੍ਖਾਰਿਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਥੇਸਿ। ਸੋ ਹਿ ਖੁਦ੍ਦਕਵਾਸਿਞ੍ਚ ਸੂਚਿਞ੍ਚ ਪਰਿਸ੍ਸਾਵਨੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਂ ਅਂਸਕੂਟੇ ਲਗ੍ਗੇਤ੍ਵਾ ਤਿਚੀਵਰਂ ਕਾਯਪਟਿਬਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯੇਨਿਚ੍ਛਕਂ ਸੁਖਂ ਪਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਨਾਮਸ੍ਸ ਨ ਹੋਤਿ। ਇਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਲ੍ਲਹੁਕਵੁਤ੍ਤਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ – ‘‘ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕੇਨ ਚੀਵਰੇਨਾ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਯਪਰਿਹਰਣਮਤ੍ਤਕੇਨ। **ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕੇਨਾ**ਤਿ

ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਰਣਮਤ੍ਤਕੇਨ। **ਸਮਾਦਾਯੇਵ ਪਕ੍ਕਮਤੀ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਪਰਿਕ੍ਖਾਰਮਤ੍ਤਕਂ ਸਬ੍ਬਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਕਾਯਪਟਿਬਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾਵ ਗਚ੍ਛਤਿ। ''ਮਮ ਵਿਹਾਰੋ ਪਰਿਵੇਣਂ ਉਪਟ੍ਠਾਕੋ''ਤਿ ਆਸਙ੍ਗੋ ਵਾ ਬਨ੍ਧੋ ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਜਿਯਾ ਮੁਤ੍ਤੋ ਸਰੋ ਵਿਯ, ਯੂਥਾ ਅਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਮਦਹਤ੍ਥੀ ਵਿਯ ਚ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਵਨਸਣ੍ਡਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ ਵਨਪਬ੍ਭਾਰਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਏਕੋਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਕੋਵ ਨਿਸੀਦਤਿ। ਸਬ੍ਬਿਰਿਯਾਪਥੇਸੁ ਏਕੋਵ ਅਦੁਤਿਯੋ।

''ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੋ ਅਪ੍ਪਟਿਘੋ ਚ ਹੋਤਿ,
ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਮਾਨੋ ਇਤਰੀਤਰੇਨ।
ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨਂ ਸਹਿਤਾ ਅਛਮ੍ਭੀ,
ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੪੨)।

ਏਵਂ ਵਣ੍ਣਿਤਂ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਉਪਮਾਯ ਸਾਧੇਨ੍ਤੋ – ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪੀ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪਕ੍ਖੀ ਸਕੁਣੋ**ਤਿ ਪਕ੍ਖਯੁਤ੍ਤੋ ਸਕੁਣੋ। **ਡੇਤੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਤਤਿ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਸਕੁਣਾ ਨਾਮ ''ਅਸੁਕਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਰੁਕ੍ਖੋ ਪਰਿਪਕ੍ਕਫਲੋ''ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਨਾਨਾਦਿਸਾਹਿ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਖਪਤ੍ਤਤੁਣ੍ਡਾਦੀਹਿ ਤਸ੍ਸ ਫਲਾਨਿ ਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਾ ਵਿਧੁਨਨ੍ਤਾ ਖਾਦਨ੍ਤਿ। 'ਇਦਂ ਅਜ੍ਜਤਨਾਯ, ਇਦਂ ਸ੍ਵਾਤਨਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਤੇਸਂ ਨ ਹੋਤਿ। ਫਲੇ ਪਨ ਖੀਣੇ ਨੇਵ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਆਰਕ੍ਖਂ ਠਪੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਪਤ੍ਤਂ ਵਾ ਨਖਂ ਵਾ ਤੁਣ੍ਡਂ ਵਾ ਠਪੇਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖੇ ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ, ਯੋ ਯਂ ਦਿਸਾਭਾਗਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਸਪਤ੍ਤਭਾਰੋਵ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਅਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਸ੍ਸਙ੍ਗੋ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ ਯੇਨ ਕਾਮਂ ਪਕ੍ਕਮਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਮਾਦਾਯੇਵ ਪਕ੍ਕਮਤੀ''ਤਿ।

ਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨਕਥਾ

੨੧੬. ਸੋ ਇਮਿਨਾ ਚਾਤਿਆਦਿਨਾ ਕਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ? ਅਰਞ੍ਞਵਾਸਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸੋ ਨ ਇਜ੍ਝਤਿ। ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੇਹਿ ਵਾ ਵਨਚਰਕੇਹਿ ਵਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਰਞ੍ਞੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ – ''ਕਿਂ ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਪਾਪਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸੇਨਾ''ਤਿ ਭੇਰਵਸਦ੍ਦਂ ਸਾਵੇਨ੍ਤਿ, ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਸੀਸਂ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਲਾਯਨਾਕਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ''ਅਸੁਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਞ੍ਞਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਅਕਾਸੀ''ਤਿ ਅਯਸੋ ਪਤ੍ਥਰਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਪਨੇਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸੋ ਇਜ੍ਝਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਲਕਂ ਵਾ ਤਿਲਕਂ ਵਾ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪੀਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਖਯਵਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ ਅਰਿਯਭੂਮਿਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਅਰਞ੍ਞੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਵਣ੍ਣਂ ਭਣਨ੍ਤਿ। ਇਤਿਸ੍ਸ ਉਦਕੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤੇਲਬਿਨ੍ਦੁ ਵਿਯ ਯਸੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਕੋ ਹੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਵਿਵਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਞ੍ਞਂ, ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਂ, ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤਦੇਵ ਹਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਿਭਙ੍ਗੇ – ''ਵਿਵਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਚੇਪਿ ਸੇਨਾਸਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਅਨਾਕਿਣ੍ਣਂ ਗਹਟ੍ਠੇਹਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਹਿ। ਤੇਨ ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਤਿ ਚੇਵ ਆਸਤਿ ਚ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਸੇਨਾਸਨਂ ਮਞ੍ਚਪੀਠਾਦੀਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਤੇਨਾਹ – ''ਸੇਨਾਸਨਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਚੋਪਿ ਸੇਨਾਸਨਂ , ਪੀਠਮ੍ਪਿ, ਭਿਸਿਪਿ, ਬਿਮ੍ਬੋਹਨਮ੍ਪਿ, ਵਿਹਾਰੋਪਿ, ਅਡ੍ਢਯੋਗੋਪਿ, ਪਾਸਾਦੋਪਿ, ਹਮ੍ਮਿਯਮ੍ਪਿ, ਗੁਹਾਪਿ, ਅਟ੍ਟੋਪਿ, ਮਾਲ਼ੋਪਿ ਲੇਣਮ੍ਪਿ, ਵੇਲ਼ੁਗੁਮ੍ਬੋਪਿ, ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਮ੍ਪਿ, ਮਣ੍ਡਪੋਪਿ, ਸੇਨਾਸਨਂ, ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਸੇਨਾਸਨ''ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੨੭)।

ਅਪਿ ਚ – ''ਵਿਹਾਰੋ ਅਡ੍ਢਯੋਗੋ ਪਾਸਾਦੋ ਹਮ੍ਮਿਯਂ ਗੁਹਾ''ਤਿ ਇਦਂ ਵਿਹਾਰਸੇਨਾਸਨਂ ਨਾਮ। ''ਮਞ੍ਚੋ ਪੀਠਂ ਭਿਸਿ ਬਿਮ੍ਬੋਹਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਮਞ੍ਚਪੀਠਸੇਨਾਸਨਂ ਨਾਮ। ''ਚਿਮਿਲਿਕਾ ਚਮ੍ਮਖਣ੍ਡੋ ਤਿਣਸਨ੍ਥਾਰੋ ਪਣ੍ਣਸਨ੍ਥਾਰੋ''ਤਿ ਇਦਂ ਸਨ੍ਥਤਸੇਨਾਸਨਂ ਨਾਮ।

‘‘ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਇਦਂ ਓਕਾਸਸੇਨਾਸਨਂ ਨਾਮਾਤਿ। ਏਵਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸੇਨਾਸਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਮੇਵ।

ਇਧ ਪਨਸ੍ਸ ਸਕੁਣਸਦਿਸਸ੍ਸ ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਸੇਨਾਸਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਅਰਞ੍ਞਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਰਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਇਨ੍ਦਖੀਲਾ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਅਰਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਵਸੇਨ ਆਗਤਂ। ‘‘ਆਰਞ੍ਞਕਂ ਨਾਮ ਸੇਨਾਸਨਂ ਪਞ੍ਚਧਨੁਸਤਿਕਂ ਪਚ੍ਛਿਮ’’ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੫੪) ਇਦਂ ਪਨ ਇਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨੁਰੂਪਂ। ਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਧੁਤਙ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਰੁਕ੍ਖਮੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਨ੍ਦਚ੍ਛਾਯਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ। **ਪਬ੍ਬਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਲਂ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਉਦਕਸੋਣ੍ਡੀਸੁ ਉਦਕਕਿਚ੍ਚਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੀਤਾਯ ਰੁਕ੍ਖਚ੍ਛਾਯਾਯ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨਾਨਾਦਿਸਾਸੁ ਖਾਯਮਾਨਾਸੁ ਸੀਤੇਨ ਵਾਤੇਨ ਬੀਜਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਗ੍ਗਂ ਹੋਤਿ। **ਕਨ੍ਦਰ**ਨ੍ਤਿ ਕਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਦਕਂ, ਤੇਨ ਦਾਰਿਤਂ, ਉਦਕੇਨ ਭਿਨ੍ਨਂ ਪਬ੍ਬਤਪਦੇਸਂ। ਯਂ ਨਦੀਤੁਮ੍ਬਨ੍ਤਿਪਿ, ਨਦੀਕੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਰਜਤਪਟ੍ਟਸਦਿਸਾ ਵਾਲਿਕਾ ਹੋਤਿ, ਮਤ੍ਥਕੇ ਮਣਿਵਿਤਾਨਂ ਵਿਯ ਵਨਗਹਣਂ, ਮਣਿਖਨ੍ਧਸਦਿਸਂ ਉਦਕਂ ਸਨ੍ਦਤਿ। ਏਵਰੂਪਂ ਕਨ੍ਦਰਂ ਓਰੁਯ੍ਹ ਪਾਨੀਯਂ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਸੀਤਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵਾਲਿਕਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਂਸੁਕੂਲਚੀਵਰਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਗ੍ਗਂ ਹੋਤਿ। **ਗਿਰਿਗੁਹ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਬ੍ਬਤਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ, ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਵਾ ਉਮਙ੍ਗਸਦਿਸਂ ਮਹਾਵਿਵਰਂ ਸੁਸਾਨਲਕ੍ਖਣਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਨਪਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਮਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਨੁਪਚਾਰਟ੍ਠਾਨਂ, ਯਤ੍ਥ ਨ ਕਸਨ੍ਤਿ ਨ ਵਪਨ੍ਤਿ, ਤੇਨੇਵਾਹ – ‘‘ਵਨਪਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦੂਰਾਨਮੇਤਂ ਸੇਨਾਸਨਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਅਬ੍ਭੋਕਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਛਨ੍ਨਂ। ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚੀਵਰਕੁਟਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਸਤਿ। **ਪਲਾਲਪੁਞ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਪਲਾਲਰਾਸਿ। ਮਹਾਪਲਾਲਪੁਞ੍ਜਤੋ ਹਿ ਪਲਾਲਂ ਨਿਕ੍ਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਭਾਰਲੇਣਸਦਿਸੇ ਆਲਯੇ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਗਚ੍ਛਗੁਮ੍ਬਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਉਪਰਿ ਪਲਾਲਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਤੋ। **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਰਿਯੇਸਨਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ। **ਪਲ੍ਲਙ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਊਰੁਬਦ੍ਧਾਸਨਂ। **ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ। **ਉਜੁਂ ਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯਾ**ਤਿ ਉਪਰਿਮਂ ਸਰੀਰਂ ਉਜੁਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਟ੍ਠਿਕੇ ਕੋਟਿਯਾ ਕੋਟਿਂ ਪਟਿਪਾਦੇਤ੍ਵਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚਮ੍ਮਮਂਸਨ੍ਹਾਰੂਨਿ ਨ ਪਣਮਨ੍ਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਯਾ ਤੇਸਂ ਪਣਮਨਪਚ੍ਚਯਾ ਖਣੇ ਖਣੇ ਵੇਦਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਾਸੁ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਗ੍ਗਂ ਹੋਤਿ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਪਰਿਪਤਤਿ, ਵੁਡ੍ਢਿਂ ਫਾਤਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ। **ਪਰਿਮੁਖਂ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਭਿਮੁਖਂ ਸਤਿਂ ਠਪਯਿਤ੍ਵਾ। ਮੁਖਸਮੀਪੇ ਵਾ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨੇਵ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਅਯਂ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ ਸੂਪਟ੍ਠਿਤਾ ਨਾਸਿਕਗ੍ਗੇ ਵਾ ਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਵਾ, ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਰਿਮੁਖਂ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੩੭)। ਅਥਵਾ **ਪਰੀ**ਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ। **ਮੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੋ। **ਸਤੀ**ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਪਰਿਮੁਖਂ ਸਤਿ’’ਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਸਙ੍ਖੇਪੋ – ‘‘ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਨਿਯ੍ਯਾਨਸਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ’’ਤਿ।

੨੧੭. ਅਭਿਜ੍ਝਂ ਲੋਕੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਲੁਜ੍ਜਨਪਲੁਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਲੋਕੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚਸੁ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਰਾਗਂ ਪਹਾਯ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥਤ੍ਥੋ। **ਵਿਗਤਾਭਿਜ੍ਝੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਵਿਗਤਾਭਿਜ੍ਝੇਨ, ਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸਦਿਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਭਿਜ੍ਝਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤੀ**ਤਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਮੋਚੇਤਿ। ਯਥਾ ਤਂ ਸਾ ਮੁਞ੍ਚਤਿ ਚੇਵ, ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਚ ਨ ਪੁਨ ਗਣ੍ਹਤਿ, ਏਵਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਦੋਸਂ ਪਹਾਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪੂਤਿਕੁਮ੍ਮਾਸਾਦਯੋ ਵਿਯ ਪੁਰਿਮਪਕਤਿਂ ਵਿਜਹਤੀਤਿ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ। ਵਿਕਾਰਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਦੁਸ੍ਸਤਿ, ਪਰਂ ਵਾ ਪਦੂਸੇਤਿ ਵਿਨਾਸੇਤੀਤਿ ਪਦੋਸੋ। ਉਭਯਮੇਤਂ ਕੋਧਸ੍ਸੇਵਾਧਿਵਚਨਂ । ਥਿਨਂ ਚਿਤ੍ਤਗੇਲਞ੍ਞਂ। ਮਿਦ੍ਧਂ ਚੇਤਸਿਕਗੇਲਞ੍ਞਂ, ਥਿਨਞ੍ਚ ਮਿਦ੍ਧਞ੍ਚ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ। **ਆਲੋਕਸਞ੍ਞੀ**ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਮ੍ਪਿ ਦਿਵਾਦਿਟ੍ਠਾਲੋਕਸਞ੍ਜਾਨਨਸਮਤ੍ਥਾਯ ਵਿਗਤਨੀਵਰਣਾਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ**ਤਿ ਸਤਿਯਾ ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਇਦਂ ਉਭਯਂ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਉਪਕਾਰਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਞ੍ਚ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਞ੍ਚ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ। **ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ**ਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ‘‘ਕਥਮਿਦਂ

ਕਥਮਿਦ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਕਥੰਕਥੀ। **ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ''ਇਮੇ ਨੁ ਖੋ ਕੁਸਲਾ ਕਥਮਿਮੇ ਕੁਸਲਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ। ਨ ਕਙ੍ਖਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ। ਇਮੇਸੁ ਪਨ ਨੀਵਰਣੇਸੁ ਵਚਨਤ੍ਥਲਕ੍ਖਣਾਦਿਭੇਦਤੋ ਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਿਯਾ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੨੧੮. ਯਾ ਪਨਾਯੰ **ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਾਰਾਜਾ**ਤਿ ਉਪਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ **ਇਣੰ ਆਦਾਯਾ**ਤਿ ਵਡ੍ਢਿਯਾ ਧਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਵਿਗਤਨ੍ਤੰ ਕਰੇਯ੍ਯ , ਯਥਾ ਤੇਸੰ ਕਾਕਣਿਕਮਤ੍ਤੋਪਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਾਵਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵੰ ਕਰੇਯ੍ਯ; ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਟਿਨਿਯ੍ਯਾਤੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਤੋ ਨਿਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਣਣ੍ਯਨਿਦਾਨੰ। ਸੋ ਹਿ ''ਅਣਣੋਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਬਲਵਪਾਮੋਜ੍ਜੰ ਲਭਤਿ, ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – "**ਲਭੇਥ ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ, ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸੋਮਨਸ੍ਸ**"ਨ੍ਤਿ।

੨੧੯. ਵਿਸਭਾਗਵੇਦਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਕਚੇਨੇਵ ਚਤੁਇਰਿਯਾਪਥੰ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਆਬਾਧਤੀਤਿ ਆਬਾਧੋ, ਸ੍ਵਾਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਆਬਾਧਿਕੋ।** ਤੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ **ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ। ਅਧਿਮਤ੍ਤਗਿਲਾਨੋ**ਤਿ ਬਾਲ੍ਹਗਿਲਾਨੋ। **ਨਚ੍ਛਾਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਅਧਿਮਤ੍ਤਬ੍ਯਾਧਿਪਰੇਤਤਾਯ ਨ ਰੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ। **ਬਲਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਬਲਮੇਵ, ਬਲਞ੍ਚਸ੍ਸ ਕਾਯੇ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਤੋਨਿਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਰੋਗ੍ਯਨਿਦਾਨੰ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ – ''ਅਰੋਗੋਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਆਵਜ੍ਜਯਤੋ ਤਦੁਭਯੰ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – "**ਲਭੇਥ ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ, ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸੋਮਨਸ੍ਸ**"ਨ੍ਤਿ।

੨੨੦. ਨ ਚਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭੋਗਾਨੰ ਵਯੋਤਿ ਕਾਕਣਿਕਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਭੋਗਾਨੰ ਵਯੋ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯ। **ਤਤੋਨਿਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਬਨ੍ਧਨਾਮੋਕ੍ਖਨਿਦਾਨੰ। ਸੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੁ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ।

੨੨੧-੨੨੨. **ਅਨਤ੍ਤਾਧੀਨੋ**ਤਿ ਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਧੀਨੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਯਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਤੁੰ ਨ ਲਭਤਿ। **ਪਰਾਧੀਨੋ**ਤਿ ਪਰੇਸੁ ਅਧੀਨੋ ਪਰਸ੍ਸੇਵ ਰੁਚਿਯਾ ਵਤ੍ਤਤਿ। **ਨ ਯੇਨ ਕਾਮੰ ਗਮੋ**ਤਿ ਯੇਨ ਦਿਸਾਭਾਗੇਨਸ੍ਸ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮਤਾ ਹੋਤਿ, ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਗਮਨਾਯ, ਤੇਨ ਗਨ੍ਤੁੰ ਨ ਲਭਤਿ। **ਦਾਸਬ੍ਯਾ**ਤਿ ਦਾਸਭਾਵਾ। **ਭੁਜਿਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕੋ। **ਤਤੋਨਿਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਭੁਜਿਸ੍ਸਨਿਦਾਨੰ। **ਕਨ੍ਤਾਰਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਕਨ੍ਤਾਰੰ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗੰ, ਨਿਰੁਦਕੰ ਦੀਘਮਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਤੋਨਿਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿਨਿਦਾਨੰ।

੨੨੩. **ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣੇ ਅਪ੍ਪਹੀਨੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭਗਵਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣੰ ਇਣਸਦਿਸੰ, ਸੇਸਾਨਿ ਰੋਗਾਦਿਸਦਿਸਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਸਦਿਸਤਾ। ਯੋ ਹਿ ਪਰੇਸੰ ਇਣੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਨਾਸੇਤਿ, ਸੋ ਤੇਹਿ ਇਣੰ ਦੇਹੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋਪਿ ਫਰੁਸੰ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋਪਿ ਬਜ੍ਝਮਾਨੋਪਿ ਵਧੀਯਮਾਨੋਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਟਿਬਾਹਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਸਬ੍ਬੰ ਤਿਤਿਕ੍ਖਤਿ। ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਕਾਰਣੰ ਹਿਸ੍ਸ ਤੰ ਇਣੰ ਹੋਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਯੋ ਯਮ੍ਹਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੇਨ ਰਜ੍ਜਤਿ, ਤਣ੍ਹਾਸਹਗਤੇਨ ਤੰ ਵਤ੍ਥੁੰ ਗਣ੍ਹਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਫਰੁਸੰ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋਪਿ ਬਜ੍ਝਮਾਨੋਪਿ ਵਧੀਯਮਾਨੋਪਿ ਸਬ੍ਬੰ ਤਿਤਿਕ੍ਖਤਿ, ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਕਾਰਣੰ ਹਿਸ੍ਸ ਸੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ, ਘਰਸਾਮਿਕੇਹਿ ਵਧੀਯਮਾਨਾਨੰ ਇਤ੍ਥੀਨੰ ਵਿਯਾਤਿ, ਏਵੰ ਇਣੰ ਵਿਯ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਯਥਾ ਪਨ ਪਿਤ੍ਤਰੋਗਾਤੁਰੋ ਮਧੁਸਕ੍ਕਰਾਦੀਸੁਪਿ ਦਿਨ੍ਨੇਸੁ ਪਿਤ੍ਤਰੋਗਾਤੁਰਤਾਯ ਤੇਸੰ ਰਸੰ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤਿ, ''ਤਿਤ੍ਤਕੰ ਤਿਤ੍ਤਕ''ਨ੍ਤਿ ਉਗ੍ਗਿਰਤਿਯੇਵ। ਏਵਮੇਵ ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਹਿਤਕਾਮੇਹਿ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯੇਹਿ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਓਵਦਿਯਮਾਨੋ ਓਵਾਦੰ ਨ ਗਣ੍ਹਤਿ। ''ਅਤਿ ਵਿਯ ਮੇ ਤੁਮ੍ਹੇ ਉਪਦ੍ਦਵੇਥਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਵਿਬ੍ਭਮਤਿ। ਪਿਤ੍ਤਰੋਗਾਤੁਰਤਾਯ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਮਧੁਸਕ੍ਕਰਾਦੀਨੰ ਵਿਯ ਕੋਧਾਤੁਰਤਾਯ ਝਾਨਸੁਖਾਦਿਭੇਦੰ ਸਾਸਨਰਸੰ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤੀਤਿ। ਏਵੰ ਰੋਗੋ ਵਿਯ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਯਥਾ ਪਨ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਦਿਵਸੇ ਬਨ੍ਧਨਾਗਾਰੇ ਬਦ੍ਧੋ ਪੁਰਿਸੋ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨੇਵ ਆਦਿੰ ਨ ਮਜ੍ਝੰ ਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੋ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਮੁਤ੍ਤੋ ਅਹੋ ਹਿਯ੍ਯੋ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੰ ਮਨਾਪੰ, ਅਹੋ ਨਚ੍ਚੰ, ਅਹੋ ਗੀਤਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਸੁਤ੍ਵਾਪਿ ਪਟਿਵਚਨੰ ਨ ਦੇਤਿ। ਕਿੰ ਕਾਰਣਾ? ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਨੁਭੂਤਤ੍ਤਾ। ਏਵਮੇਵ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਭਿਭੂਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਚਿਤ੍ਤਨਯੇਪਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਨੇਵ ਤਸ੍ਸ ਆਦਿੰ ਨ ਮਜ੍ਝੰ ਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਜਾਨਾਤਿ। ਸੋਪਿ ਉਟ੍ਠਿਤੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇ ਅਹੋ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੰ, ਅਹੋ ਕਾਰਣੰ, ਅਹੋ ਉਪਮਾਤਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਸ੍ਸ

ਵਣ੍ਣੰ ਭਣਮਾਨਾਨੰ ਸੁਤ੍ਵਾਪਿ ਪਟਿਵਚਨੰ ਨ ਦੇਤਿ। ਕਿੰ ਕਾਰਣਾ? ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਕਥਾਯ ਅਨਨੁਭੂਤਤ੍ਤਾ। ਏਵੰ ਬਨ੍ਧਨਾਗਾਰੰ ਵਿਯ **ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੰ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਯਥਾ ਪਨ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤੋਪਿ ਦਾਸੋ – ''ਇਦੰ ਨਾਮ ਅਚ੍ਚਾਯਿਕੰ ਕਰਣੀਯੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੀਘੰ ਤਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਾਹਿ। ਨੋ ਚੇ ਗਚ੍ਛਸਿ, ਹਤ੍ਥਪਾਦੰ ਵਾ ਤੇ ਛਿਨ੍ਦਾਮਿ ਕਣ੍ਣਨਾਸੰ ਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸੀਘੰ ਗਚ੍ਛਤਿਯੇਵ । ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਅਨੁਭਵਿਤੁੰ ਨ ਲਭਤਿ, ਕਸ੍ਮਾ? ਪਰਾਧੀਨਤਾਯ, ਏਵਮੇਵ ਵਿਨਯੇ ਅਪਕਤਞ੍ਞੁਨਾ ਵਿਵੇਕਤ੍ਥਾਯ ਅਰਞ੍ਞੰ ਪਵਿਟ੍ਠੇਨਾਪਿ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਕਪ੍ਪਿਯਮੰਸੇਪਿ ਅਕਪ੍ਪਿਯਮੰਸਸਞ੍ਞਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਵਿਵੇਕੰ ਪਹਾਯ ਸੀਲਵਿਸੋਧਨਤ੍ਥੰ ਵਿਨਯਧਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ ਹੋਤਿ, ਵਿਵੇਕਸੁਖੰ ਅਨੁਭਵਿਤੁੰ ਨ ਲਭਤਿ, ਕਸ੍ਮਾ? ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਭਿਭੂਤਤਾਯਾਤਿ। ਏਵੰ ਦਾਸਬ੍ਯੰ ਵਿਯ **ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਯਥਾ ਪਨ ਕਨ੍ਤਾਰਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਪੁਰਿਸੋ ਚੋਰੇਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਵਿਲੁਤ੍ਤੋਕਾਸੰ ਪਹਤੋਕਾਸਞ੍ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ ਦਣ੍ਡਕਸਦ੍ਦੇਨਪਿ ਸਕੁਣਸਦ੍ਦੇਨਪਿ ''ਚੋਰਾ ਆਗਤਾ''ਤਿ ਉਸ੍ਸਙ੍ਕਿਤਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤੋਵ ਹੋਤਿ, ਗਚ੍ਛਤਿਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿਪਿ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿਪਿ, ਗਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਅਗਤਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਬਹੁਤਰੰ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਕਸਿਰੇਨ ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਵਾ ਨ ਵਾ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ, ਸੋ – ''ਬੁਦ੍ਧੋ ਨੁ ਖੋ, ਨੋ ਨੁ ਖੋ ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਯ ਗਣ੍ਹਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਮਗ੍ਗੰ ਵਾ ਫਲੰ ਵਾ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ। ਯਥਾ ਕਨ੍ਤਾਰਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗੇ – ''ਚੋਰਾ ਅਤ੍ਥਿ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਆਸਪ੍ਪਨਪਰਿਸਪ੍ਪਨੰ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹਨੰ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਖੇਮਨ੍ਤਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯੰ ਕਰੋਤਿ, ਏਵੰ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਪਿ – ''ਬੁਦ੍ਧੋ ਨੁ ਖੋ, ਨ ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਆਸਪ੍ਪਨਪਰਿਸਪ੍ਪਨੰ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹਨੰ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਯਮਾਨਾ ਅਰਿਯਭੂਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਕਨ੍ਤਾਰਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗੋ ਵਿਯ **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

੨੨੪. ਇਦਾਨਿ – **''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਆਣਣ੍ਯ''**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭਗਵਾ ਪਹੀਨਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣੰ ਆਣਣ੍ਯਸਦਿਸੰ, ਸੇਸਾਨਿ ਆਰੋਗ੍ਯਾਦਿਸਦਿਸਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਸਦਿਸਤਾ, ਯਥਾ ਹਿ ਪੁਰਿਸੋ ਇਣੰ ਆਦਾਯ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ ਪਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਸਮਿਦ੍ਧਤੰ ਪਤ੍ਤੋ – ''ਇਦੰ ਇਣੰ ਨਾਮ ਪਲਿਬੋਧਮੂਲ''ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਸਵਡ੍ਢਿਕੰ ਇਣੰ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਤ੍ਵਾ ਪਣ੍ਣੰ ਫਾਲਾਪੇਯ੍ਯ। ਅਥਸ੍ਸ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨੇਵ ਕੋਚਿ ਦੂਤੰ ਪੇਸੇਤਿ, ਨ ਪਣ੍ਣੰ। ਸੋ ਇਣਸਾਮਿਕੇ ਦਿਸ੍ਵਾਪਿ ਸਚੇ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਆਸਨਾ ਉਟ੍ਠਹਤਿ, ਨੋ ਚੇ ਨ ਉਟ੍ਠਹਤਿ, ਕਸ੍ਮਾ? ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਨਿਲ੍ਲੇਪਤਾਯ ਅਲਗ੍ਗਤਾਯ। ਏਵਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁ – ''ਅਯੰ **ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ** ਨਾਮ ਪਲਿਬੋਧਮੂਲ''ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣੰ ਪਜਹਤਿ। ਤੇ ਪਨ ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮ। ਤਸ੍ਸੇਵੰ ਪਹੀਨਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਯਥਾ ਇਣਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਇਣਸ੍ਸਾਮਿਕੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨੇਵ ਭਯੰ ਨ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਪਰਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਨੇਵ ਸਙ੍ਗੋ ਨ ਬਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਦਿਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੋ ਕਿਲੇਸੋ ਨ ਸਮੁਦਾਚਰਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਆਣਣ੍ਯਮਿਵ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਪ੍ਪਹਾਨੰ ਆਹ।

ਯਥਾ ਪਨ ਸੋ ਪਿਤ੍ਤਰੋਗਾਤੁਰੋ ਪੁਰਿਸੋ ਭੇਸਜ੍ਜਕਿਰਿਯਾਯ ਤੰ ਰੋਗੰ ਵੂਪਸਮੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮਧੁਸਕ੍ਕਰਾਦੀਨੰ ਰਸੰ ਵਿਨ੍ਦਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁ ''ਅਯੰ **ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ** ਨਾਮ ਮਹਾ ਅਨਤ੍ਥਕਰੋ''ਤਿ ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਾਪਾਦਨੀਵਰਣੰ ਪਜਹਤਿ। ਸਬ੍ਬਨੀਵਰਣੇਸੁ ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਤੇਯੇਵ, ਯੇਪਿ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਦੀਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਤੇਪਿ ਸਬ੍ਬੇ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮ। ਸੋ ਏਵੰ ਪਹੀਨਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਯਥਾ ਪਿਤ੍ਤਰੋਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸੋ ਮਧੁਸਕ੍ਕਰਾਦੀਨੰ ਰਸੰ ਸਮ੍ਪਿਯਾਯਮਾਨੋ ਪਟਿਸੇਵਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਆਚਾਰਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਸਿਰਸਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਿਯਾਯਮਾਨੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਆਰੋਗ੍ਯਮਿਵ ਬ੍ਯਾਪਾਦਪ੍ਪਹਾਨੰ ਆਹ।

ਯਥਾ ਸੋ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਦਿਵਸੇ ਬਨ੍ਧਨਾਗਾਰੰ ਪਵੇਸਿਤੋ ਪੁਰਿਸੋ ਅਪਰਸ੍ਮਿੰ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਦਿਵਸੇ – ''ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਅਹੰ ਪਮਾਦਦੋਸੇਨ ਬਦ੍ਧੋ, ਤੇਨ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੰ ਨਾਨੁਭਵਿਂ। ਇਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਯਥਾਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ ਓਕਾਸੰ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ

ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਅਨੁਭਵਿਤ੍ਵਾ – ‘ਅਹੋ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ, ਅਹੋ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੁ’ਨ੍ਤਿ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਸਿ, ਏਵਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁ – ‘‘ਇਦਂ **ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ** ਨਾਮ ਮਹਾਅਨਤ੍ਥਕਰ’’ਨ੍ਤਿ ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਨੀਵਰਣਂ ਪਜਹਤਿ, ਸੋ ਏਵਂ ਪਹੀਨਥਿਨਮਿਦ੍ਧੋ ਯਥਾ ਬਨ੍ਧਨਾ ਮੁਤ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸੋ ਸਤ੍ਤਾਹਮ੍ਪਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਅਨੁਭਵਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਧਮ੍ਮਨਕ੍ਖਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤੋ ਸਹ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਬਨ੍ਧਨਾ ਮੋਕ੍ਖਮਿਵ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਪ੍ਪਹਾਨਂ ਆਹ।

ਯਥਾ ਪਨ ਦਾਸੋ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਾਮਿਕਾਨਂ ਧਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਭੁਜਿਸ੍ਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਂ ਕਰੋਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁ – ‘‘ਇਦਂ **ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ** ਨਾਮ ਮਹਾ ਅਨਤ੍ਥਕਰ’’ਨ੍ਤਿ ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਪਜਹਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਪਹੀਨਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੋ ਯਥਾ ਭੁਜਿਸ੍ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਯਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਂ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਤਂ ਕੋਚਿ ਬਲਕ੍ਕਾਰੇਨ ਤਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ , ਏਵਮੇਵ ਯਥਾ ਸੁਖਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਟਿਪਦਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਤਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਬਲਕ੍ਕਾਰੇਨ ਤਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਭੁਜਿਸ੍ਸਂ ਵਿਯ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਪ੍ਪਹਾਨਂ ਆਹ।

ਯਥਾ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਹਤ੍ਥਸਾਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਜ੍ਜਾਵੁਧੋ ਸਪਰਿਵਾਰੋ ਕਨ੍ਤਾਰਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਤਂ ਚੋਰਾ ਦੂਰਤੋਵ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਲਾਯੇਯ੍ਯੁਂ। ਸੋ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਤਂ ਕਨ੍ਤਾਰਂ ਨਿਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਖੇਮਨ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ ਹਟ੍ਠਤੁਟ੍ਠੋ ਅਸ੍ਸ। ਏਵਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁ ‘‘ਅਯਂ **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ** ਨਾਮ ਮਹਾ ਅਨਤ੍ਥਕਾਰਿਕਾ’’ਤਿ ਛ ਧਮ੍ਮੇ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਪਜਹਤਿ । ਸੋ ਏਵਂ ਪਹੀਨਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ ਯਥਾ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਜ੍ਜਾਵੁਧੋ ਸਪਰਿਵਾਰੋ ਨਿਬ੍ਭਯੋ ਚੋਰੇ ਤਿਣਂ ਵਿਯ ਅਗਣੇਤ੍ਵਾ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਕਨ੍ਤਾਰਂ ਨਿਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰਮਂ ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿਂ ਅਮਤਂ ਮਹਾਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿਂ ਵਿਯ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਪਹਾਨਂ ਆਹ।

੨੨੫. ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਜਾਯਤੀਤਿ ਤੁਟ੍ਠਾਕਾਰੋ ਜਾਯਤਿ। **ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤੀ**ਤਿ ਤੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਖੋਭਯਮਾਨਾ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ। **ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤੀ**ਤਿ ਪੀਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਨਾਮਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਵਿਗਤਦਰਥੋ ਹੋਤਿ। **ਸੁਖਂ ਵੇਦੇਤੀ**ਤਿ ਕਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਚੇਤਸਿਕਮ੍ਪਿ ਸੁਖਂ ਵੇਦਯਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸੁਖੇਨ ਸੁਖਿਤਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਵਸੇਨਪਿ ਅਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ।

ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਕਥਾ

੨੨੬. ਸੋ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ…ਪੇ॰… ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀਤਿਆਦਿ ਪਨ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਨਾ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪਰਿਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਨਾ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਨੋ ਪਭੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਇਮਮੇਵ ਕਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਕਰਜਕਾਯਂ। **ਅਭਿਸਨ੍ਦੇਤੀ**ਤਿ ਤੇਮੇਤਿ ਸ੍ਨੇਹੇਤਿ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਪੀਤਿਸੁਖਂ ਕਰੋਤਿ। **ਪਰਿਸਨ੍ਦੇਤੀ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਸਨ੍ਦੇਤਿ। **ਪਰਿਪੂਰੇਤੀ**ਤਿ ਵਾਯੁਨਾ ਭਸ੍ਤਂ ਵਿਯ ਪੂਰੇਤਿ। **ਪਰਿਪ੍ਫਰਤੀ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਫੁਸਤਿ। **ਸਬ੍ਬਾਵਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਬ੍ਬਕੋਟ੍ਠਾਸਵਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਸਨ੍ਤਤਿਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੇ ਛਵਿਮਂਸਲੋਹਿਤਾਨੁਗਤਂ ਅਣੁਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਠਾਨਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸੁਖੇਨ ਅਫੁਟਂ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ।

੨੨੭. ਦਕ੍ਖੋਤਿ ਛੇਕੋ ਪਟਿਬਲੋ ਨ੍ਹਾਨੀਯਚੁਣ੍ਣਾਨਿ ਕਾਤੁਞ੍ਚੇਵ ਪਯੋਜੇਤੁਞ੍ਚ ਸਨ੍ਨੇਤੁਞ੍ਚ। **ਕਂਸਥਾਲੇ**ਤਿ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਲੋਹੇਨ ਕਤਭਾਜਨੇ। ਮਤ੍ਤਿਕਭਾਜਨਂ ਪਨ ਥਿਰਂ ਨ ਹੋਤਿ। ਸਨ੍ਨੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਨ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪਰਿਪ੍ਫੋਸਕਂ ਪਰਿਪ੍ਫੋਸਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ। **ਸਨ੍ਨੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਵਾਮਹਤ੍ਥੇਨ ਕਂਸਥਾਲਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣਹਤ੍ਥੇਨ ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤਂ ਉਦਕਂ ਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਮਦ੍ਦਨ੍ਤੋ ਪਿਣ੍ਡਂ ਕਰੇਯ੍ਯ। **ਸ੍ਨੇਹਾਨੁਗਤਾ**ਤਿ ਉਦਕਸਿਨੇਹੇਨ ਅਨੁਗਤਾ। **ਸ੍ਨੇਹਪਰੇਤਾ**ਤਿ ਉਦਕਸਿਨੇਹੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ। **ਸਨ੍ਤਰਬਾਹਿਰਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਨ੍ਤੋਪਦੇਸੇਨ ਚੇਵ ਬਹਿਪਦੇਸੇਨ ਚ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕਮੇਵ ਉਦਕਸਿਨੇਹੇਨ ਫੁਟਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਚ ਪਗ੍ਘਰਣੀ**ਤਿ ਨ ਚ ਬਿਨ੍ਦੂ ਬਿਨ੍ਦੂ ਉਦਕਂ ਪਗ੍ਘਰਤਿ, ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ ਹਤ੍ਥੇਨਪਿ ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਤੀਹਿਪਿ ਅਙ੍ਗੁਲੀਹਿ ਗਹੇਤੁਂ ਓਵਟ੍ਟਿਕਾਯਪਿ ਕਾਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਕਥਾ

੨੨੮-੨੨੯. ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸੁਖੂਪਮਾਯਂ **ਉਬ੍ਭਿਦੋਦਕੋ**ਤਿ ਉਬ੍ਭਿਨ੍ਨਉਦਕੋ, ਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਬ੍ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਨਕਉਦਕੋ। ਅਨ੍ਤੋਯੇਵ ਪਨ ਉਬ੍ਭਿਜ੍ਜਨਕਉਦਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਯਮੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਆਗਮਨਮਗ੍ਗੋ। **ਦੇਵੋ**ਤਿ ਮੇਘੋ। **ਕਾਲੇਨ ਕਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਲੇ ਕਾਲੇ, ਅਨ੍ਵਦ੍ਧਮਾਸਂ ਵਾ ਅਨੁਦਸਾਹਂ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਟ੍ਠਿਂ। **ਨ ਅਨੁਪ੍ਪਵੇਚ੍ਛੇਯਜਾ**ਤਿ ਨ ਚ ਪਵੇਸੇਯਜ, ਨ ਵਸ੍ਸੇਯਜਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੀਤਾ ਵਾਰਿਧਾਰਾ ਉਬ੍ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸੀਤਂ ਧਾਰਂ ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਰਹਦਂ ਪੂਰਯਮਾਨਂ ਉਬ੍ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ। ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਨਉਦਕਞ੍ਹਿ ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਂ ਉਦਕਂ ਖੋਭੇਤਿ, ਚਤੂਹਿ ਦਿਸਾਹਿ ਪਵਿਸਨਉਦਕਂ ਪੁਰਾਣਪਣ੍ਣਤਿਣਕਟ੍ਠਦਣ੍ਡਕਾਦੀਹਿ ਉਦਕਂ ਖੋਭੇਤਿ, ਵੁਟ੍ਠਿਉਦਕਂ ਧਾਰਾਨਿਪਾਤਪੁਬ੍ਬੁਲ਼ਕੇਹਿ ਉਦਕਂ ਖੋਭੇਤਿ। ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਮੇਵ ਪਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਇਦ੍ਧਿਨਿਮ੍ਮਿਤਮਿਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਉਦਕਂ ਇਮਂ ਪਦੇਸਂ ਫਰਤਿ, ਇਮਂ ਪਦੇਸਂ ਨ ਫਰਤੀਤਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਤੇਨ ਅਫੁਟੋਕਾਸੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤੀਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਰਹਦੋ ਵਿਯ ਕਰਜਕਾਯੋ। ਉਦਕਂ ਵਿਯ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸੁਖਂ। ਸੇਸਂ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਕਥਾ

੨੩੦-੨੩੧. ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸੁਖੂਪਮਾਯਂ ਉਪ੍ਪਲਾਨਿ ਏਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਉਪ੍ਪਲਿਨੀ। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸੇਤਰਤ੍ਤਨੀਲੇਸੁ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਪ੍ਪਲਂ ਉਪ੍ਪਲਮੇਵ। ਊਨਕਸਤਪਤ੍ਤਂ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਂ, ਸਤਪਤ੍ਤਂ ਪਦੁਮਂ। ਪਤ੍ਤਨਿਯਮਂ ਵਾ ਵਿਨਾਪਿ ਸੇਤਂ ਪਦੁਮਂ, ਰਤ੍ਤਂ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। **ਉਦਕਾਨੁਗ੍ਗਤਾਨੀ**ਤਿ ਉਦਕਤੋ ਨ ਉਗ੍ਗਤਾਨਿ। **ਅਨ੍ਤੋ ਨਿਮੁਗ੍ਗਪੋਸੀਨੀ**ਤਿ ਉਦਕਤਲਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਨਿਮੁਗ੍ਗਾਨਿਯੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪੋਸੀਨਿ, ਵਡ੍ਢੀਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਂ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਕਥਾ

੨੩੨-੨੩੩. ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸੁਖੂਪਮਾਯਂ **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਚੇਤਸਾ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਟ੍ਠੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ, ਪਭਸ੍ਸਰਟ੍ਠੇਨ ਪਰਿਯੋਦਾਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਓਦਾਤੇਨ ਵਤ੍ਥੇਨਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਉਤੁਫਰਣਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਲਿਟ੍ਠਵਤ੍ਥੇਨ ਹਿ ਉਤੁਫਰਣਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਙ੍ਖਣਧੋਤਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਉਤੁਫਰਣਂ ਬਲਵਂ ਹੋਤਿ। ਇਮਿਸ੍ਸਾਯ ਹਿ ਉਪਮਾਯ ਵਤ੍ਥਂ ਵਿਯ ਕਰਜਕਾਯੋ, ਉਤੁਫਰਣਂ ਵਿਯ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸੁਖਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਸੁਨ੍ਹਾਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਵਤ੍ਥਂ ਸਸੀਸਂ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਰੀਰਤੋ ਉਤੁ ਸਬ੍ਬਮੇਵ ਵਤ੍ਥਂ ਫਰਤਿ। ਨ ਕੋਚਿ ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਫੁਟੋਕਾਸੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸੁਖੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਰਜਕਾਯਸ੍ਸ ਨ ਕੋਚਿ ਓਕਾਸੋ ਅਫੁਟੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਂ ਅਨੁਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਚ ਭਾਵਨਾਨਯੋ ਚ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਇਧ ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤੋ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚੇਸ ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਲਾਭੀਯੇਵ, ਨ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਲਾਭੀਤਿ ਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਨ ਹਿ ਅਟ੍ਠਸੁ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਚੁਦ੍ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਚਿਣ੍ਣਵਸੀਭਾਵਂ ਵਿਨਾ ਉਪਰਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਧਿਗਮੋ ਹੋਤਿ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਨ ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਿਯੇਵ ਆਗਤਾਨਿ। ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਕਥਾ

੨੩੪. ਸੋ ਏਵਂ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ...ਪੇ॰... ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇਤਿ ਸੋ ਚੁਦ੍ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਟ੍ਠਸੁ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਚਿਣ੍ਣਵਸੀਭਾਵੋ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ । ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨੀਹਰਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਞਾਣਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣਮ੍ਪਿ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਫਲਞਾਣਮ੍ਪਿ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਮ੍ਪਿ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਮ੍ਪਿ। ''ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥਂ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧.੨੫੭) ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣਂ

ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ‘‘ਅਯਮਞ੍ਞੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੋ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ ਅਧਿਗਤੋ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੨੮) ਏਤ੍ਥ ਫਲਞਾਣੰ। ‘‘ਭਗਵਤੋਪਿ ਖੋ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੰ ਉਦਪਾਦਿ ਸਤ੍ਤਾਹਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਆਲਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੦) ਏਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ। ‘‘ਞਾਣਞ੍ਚ ਪਨ ਮੇ ਦਸ੍ਸਨੰ ਉਦਪਾਦਿ ਅਕੁਪ੍ਪਾ ਮੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਅਯਮਨ੍ਤਿਮਾ ਜਾਤੀ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੬) ਏਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੰ ਇਧ ਪਨ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਾਯ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਅਭਿਨੀਹਰਤੀਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤ੍ਥਾਯ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੰ ਤਪ੍ਪੋਣੰ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰੰ ਕਰੋਤਿ। **ਰੂਪੀ**ਤਿ ਆਦੀਨਮਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ। **ਓਦਨਕੁਮ੍ਮਾਸੂਪਚਯੋ**ਤਿ ਓਦਨੇਨ ਚੇਵ ਕੁਮ੍ਮਾਸੇਨ ਚ ਉਪਚਿਤੋ ਵਡ੍ਢਿਤੋ। **ਅਨਿਚ੍ਚੁਚ੍ਛਾਦਨਪਰਿਮਦ੍ਦਨਭੇਦਨਵਿਦ੍ਧੰਸਨਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਟ੍ਠੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚਧਮ੍ਮੋ। ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਵਿਘਾਤਤ੍ਥਾਯ ਤਨੁਵਿਲੇਪਨੇਨ ਉਚ੍ਛਾਦਨਧਮ੍ਮੋ। ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਬਾਧਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਾਯ ਖੁਦ੍ਦਕਸਮ੍ਬਾਹਨੇਨ ਪਰਿਮਦ੍ਦਨਧਮ੍ਮੋ। ਦਹਰਕਾਲੇ ਵਾ ਊਰੂਸੁ ਸਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਗਬ੍ਭਾਵਾਸੇਨ ਦੁਸ੍ਸਣ੍ਠਿਤਾਨੰ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਅਙ੍ਗਾਨੰ ਸਣ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥੰ ਅਞ੍ਛਨਪੀਲਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਮਦ੍ਦਨਧਮ੍ਮੋ। ਏਵੰ ਪਰਿਹਰਿਤੋਪਿ ਭੇਦਨਵਿਦ੍ਧੰਸਨਧਮ੍ਮੋ ਭਿਜ੍ਜਤਿ ਚੇਵ ਵਿਕਿਰਤਿ ਚ, ਏਵੰ ਸਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ **ਰੂਪੀ ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਛਹਿ ਪਦੇਹਿ ਸਮੁਦਯੋ ਕਥਿਤੋ। ਅਨਿਚ੍ਚਪਦੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਚ੍ਛਿਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ। **ਏਤ੍ਥ ਸਿਤੰ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਬਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕੇ ਕਾਯੇ ਨਿਸ੍ਸਿਤਞ੍ਚ ਪਟਿਬਦ੍ਧਞ੍ਚ।

੨੩੫. **ਸੁਭੋ**ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰੋ। **ਜਾਤਿਮਾ**ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਕਰਸਮੁਟ੍ਠਿਤੋ। **ਸੁਪਰਿਕਮ੍ਮਕਤੋ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਕਤਪਰਿਕਮ੍ਮੋ ਅਪਨੀਤਪਾਸਾਣਸਕ੍ਖਰੋ। **ਅਚ੍ਛੋ**ਤਿ ਤਨੁਚ੍ਛਵਿ। **ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਸਨ੍ਨੋ। **ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਧੋਵਨਵੇਧਨਾਦੀਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। **ਨੀਲ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਹਿ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਾਦਿਸਞ੍ਹਿ ਆਵੁਤੰ ਪਾਕਟੰ ਹੋਤਿ। **ਏਵਮੇਵ ਖੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਵੰ ਉਪਮਾਸੰਸਨ੍ਦਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਮਣਿ ਵਿਯ ਹਿ ਕਰਜਕਾਯੋ। ਆਵੁਤਸੁਤ੍ਤੰ ਵਿਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ। ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਲਾਭੀ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਹਤ੍ਥੇ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ ਅਯੰ ਖੋ ਮਣੀਤਿ ਮਣਿਨੋ ਆਵਿਭੂਤਕਾਲੋ ਵਿਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ, ਅਭਿਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕਕਾਯਸ੍ਸ ਆਵਿਭੂਤਕਾਲੋ, ਤਤ੍ਰਿਦੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਆਵੁਤਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਵਿਭੂਤਕਾਲੋ ਵਿਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ, ਅਭਿਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਾਨੰ ਫਸ੍ਸਪਞ੍ਚਮਕਾਨੰ ਵਾ ਸਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨੰ ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਆਵਿਭੂਤਕਾਲੋਤਿ।

ਇਦਞ੍ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ ਮਗ੍ਗਞਾਣਾਨਨ੍ਤਰੰ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਵਾਰੇ ਆਰਦ੍ਧੇ ਏਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਵਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਮਾ ਇਧੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਅਕਤਸਮ੍ਮਸਨਸ੍ਸ ਦਿਬ੍ਬਾਯ ਸੋਤਧਾਤੁਯਾ ਭੇਰਵੰ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਣਤੋ, ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਭੇਰਵੇ ਖਨ੍ਧੇ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਭੇਰਵਮ੍ਪਿ ਰੂਪੰ ਪਸ੍ਸਤੋ ਭਯਸਨ੍ਤਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਕਤਸਮ੍ਮਸਨਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੰ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਯਵਿਨੋਦਨਹੇਤੁਸਮ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਇਦੰ ਇਧੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤੰ। ਅਪਿ ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁਖੰ ਨਾਮੇਤੰ ਮਗ੍ਗਫਲਸੁਖਸਮ੍ਪਾਦਕੰ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੰ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੰ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੰ ਤਸ੍ਮਾਪਿ ਆਦਿਤੋਵ ਇਦੰ ਇਧ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਮਨੋਮਯਿਦ੍ਧਿਞਾਣਕਥਾ

੨੩੬-੨੩੭. **ਮਨੋਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਮਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੰ। **ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਚ ਪਚ੍ਚਙ੍ਗੇਹਿ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ। **ਅਹੀਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਣ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਅਵਿਕਲਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ। ਇਦ੍ਧਿਮਤਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤਰੂਪਞ੍ਹਿ ਸਚੇ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਓਦਾਤੋ ਤਮ੍ਪਿ ਓਦਾਤੰ। ਸਚੇ ਅਵਿਦ੍ਧਕਣ੍ਣੋ ਤਮ੍ਪਿ ਅਵਿਦ੍ਧਕਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਹਿ ਤੇਨ ਸਦਿਸਮੇਵ ਹੋਤਿ। **ਮੁਞ੍ਜਮ੍ਹਾ ਈਸਿਕ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਉਪਮਾਤ੍ਤਯਮ੍ਪਿ ਹਿ ਸਦਿਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਮੁਞ੍ਜਸਦਿਸਾ ਏਵ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਈਸਿਕਾ ਹੋਤਿ। ਕੋਸਿਸਦਿਸੋਯੇਵ ਅਸਿ, ਵਟ੍ਟਾਯ ਕੋਸਿਯਾ ਵਟ੍ਟੰ ਅਸਿਮੇਵ ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ, ਪਤ੍ਥਟਾਯ ਪਤ੍ਥਟੰ । **ਕਰਣ੍ਡਾ**ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਅਹਿਕਞ੍ਚੁਕਸ੍ਸ ਨਾਮੰ, ਨ ਵਿਲੀਵਕਰਣ੍ਡਕਸ੍ਸ। ਅਹਿਕਞ੍ਚੁਕੋ ਹਿ

ਅਹਿਨਾ ਸਦਿਸੋਵ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ‘‘ਪੁਰਿਸੋ ਅਹਿਂ ਕਰਣ੍ਡਾ ਉਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਹਤ੍ਥੇਨ ਉਦ੍ਧਰਮਾਨੋ ਵਿਯ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਅਥ ਖੋ ਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਰਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਅਹਿ ਨਾਮ ਸਜਾਤਿਯਂ ਠਿਤੋ, ਕਟ੍ਠਨ੍ਤਰਂ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਨ੍ਤਰਂ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਤਚਤੋ ਸਰੀਰਂ ਨਿਕ੍ਕਡ੍ਢਨਪ੍ਪਯੋਗਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਥਾਮੇਨ, ਸਰੀਰਂ ਖਾਦਯਮਾਨਂ ਵਿਯ ਪੁਰਾਣਤਚਂ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋਤਿ ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਯਮੇਵ ਕਞ੍ਚੁਕਂ ਪਜਹਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਉਦ੍ਧਰਿਤੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਧਰਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਤਿ ਮੁਞ੍ਜਾਦਿਸਦਿਸਂ ਇਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਰੀਰਂ, ਈਸਿਕਾਦਿਸਦਿਸਂ ਨਿਮ੍ਮਿਤਰੂਪਨ੍ਤਿ। ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਓਪਮ੍ਮਸਂਸਨ੍ਦਨਂ। ਨਿਮ੍ਮਾਨਵਿਧਾਨਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਰਤੋ ਚ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਾਦਿਪਞ੍ਚਅਭਿਞ੍ਞਾਕਥਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਉਪਮਾਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹਿ ਇਧ ਅਧਿਕਂ।

ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਾਦਿਕਥਾ

੨੩੮-੨੩੯. ਤਤ੍ਥ ਛੇਕਕੁਮ੍ਭਕਾਰਾਦਯੋ ਵਿਯ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਲਾਭੀ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਸੁਪਰਿਕਮ੍ਮਕਤਮਤ੍ਤਿਕਾਦਯੋ ਵਿਯ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਭਾਜਨਵਿਕਤਿਆਦਿਕਰਣਂ ਵਿਯ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੨੪੦-੨੪੧. ਦਿਬ੍ਬਸੋਤਧਾਤੁਉਪਮਾਯਂ ਯਸ੍ਮਾ ਕਨ੍ਤਾਰਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗੋ ਸਾਸਙ੍ਕੋ ਹੋਤਿ ਸਪ੍ਪਟਿਭਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਉਸ੍ਸਙ੍ਕਿਤਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤੇਨ ‘ਅਯਂ ਭੇਰਿਸਦ੍ਦੋ’, ‘ਅਯਂ ਮੁਦਿਙ੍ਗਸਦ੍ਦੋ’ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਨ੍ਤਾਰਗ੍ਗਹਣਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਖੇਮਮਗ੍ਗਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਆਹ। ਅਪ੍ਪਟਿਭਯਞ੍ਹਿ ਖੇਮਮਗ੍ਗਂ ਸੀਸੇ ਸਾਟਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਣਿਕਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇ ਸਦ੍ਦੇ ਸੁਖਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਵਨੇਨ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਆਵਿਭੂਤਕਾਲੋ ਵਿਯ ਯੋਗਿਨੋ ਦੂਰਸਨ੍ਤਿਕਭੇਦਾਨਂ ਦਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚੇਵ ਮਾਨੁਸ੍ਸਕਾਨਞ੍ਚ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਆਵਿਭੂਤਕਾਲੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੨੪੨-੨੪੩. ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣੂਪਮਾਯਂ **ਦਹਰੋ**ਤਿ ਤਰੁਣੋ। **ਯੁਵਾ**ਤਿ ਯੋਬ੍ਬਨ੍ਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਮਣ੍ਡਨਕਜਾਤਿਕੋ**ਤਿ ਯੁਵਾਪਿ ਸਮਾਨੋ ਨ ਆਲਸਿਯੋ ਨ ਕਿਲਿਟ੍ਠਵਤ੍ਥਸਰੀਰੋ, ਅਥ ਖੋ ਮਣ੍ਡਨਪਕਤਿਕੋ, ਦਿਵਸਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਵਾਰੇ ਨ੍ਹਾਯਿਤ੍ਵਾ ਸੁਦ੍ਧਵਤ੍ਥਪਰਿਦਹਨਅਲਙ੍ਕਾਰਕਰਣਸੀਲੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਕਣਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਲ਼ਤਿਲਕਵਙ੍ਗਮੁਖਦੂਸਿਪੀਲ਼ਕਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਸਦੋਸਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਤਸ੍ਸ ਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ ਮੁਖੇ ਦੋਸੋ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਰੇਸਂ ਸੋਲ਼ਸਵਿਧਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੨੪੪-੨੪੫. ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣੂਪਮਾਯਂ ਤਂ ਦਿਵਸਂ ਕਤਕਿਰਿਯਾ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤੀਤਿ ਤਂ ਦਿਵਸਂ ਗਤਗਾਮਤ੍ਤਯਮੇਵ ਗਹਿਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਗਾਮਤ੍ਤਯਗਤਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣਲਾਭੀ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਤਯੋ ਗਾਮਾ ਵਿਯ ਤਯੋ ਭਵਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਤੀਸੁ ਗਾਮੇਸੁ ਤਂ ਦਿਵਸਂ ਕਤਕਿਰਿਯਾਯ ਆਵਿਭਾਵੋ ਵਿਯ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਕਤਕਿਰਿਯਾਯ ਪਾਕਟਭਾਵੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

੨੪੬-੨੪੭. ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੂਪਮਾਯਂ **ਵੀਥਿਂ ਸਞ੍ਚਰਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਅਪਰਾਪਰਂ ਸਞ੍ਚਰਨ੍ਤੇ। ਵੀਥਿਂ ਚਰਨ੍ਤੇਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਨਗਰਮਜ੍ਝੇ ਸਿਙ੍ਘਾਟਕਮ੍ਹਿ ਪਾਸਾਦੋ ਵਿਯ ਇਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਰਜਕਾਯੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਪਾਸਾਦੇ ਠਿਤੋ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਅਯਮੇਵ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਂ ਪਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਗੇਹਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਯਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤਾ, ਗੇਹਾ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਾ, ਰਥਿਕਾਯ ਵੀਥਿਂ ਸਞ੍ਚਰਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਅਪਰਾਪਰਂ ਸਞ੍ਚਰਣਕਸਤ੍ਤਾ, ਪੁਰਤੋ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਟ੍ਠਾਨੇ ਮਜ੍ਝੇ ਸਿਙ੍ਘਾਟਕੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਵਿਯ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾ, ਪਾਸਾਦਤਲੇ ਠਿਤਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਤੇਸਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਆਵਿਭੂਤਕਾਲੋ ਵਿਯ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਵਿਭੂਤਕਾਲੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਇਦਞ੍ਚ ਦੇਸਨਾਸੁਖਤ੍ਥਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਪਨ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਗੋਚਰੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ।

ਆਸવਕ੍ਖਯਞਾਣਕਥਾ

੨੪੮. ਸੋ ਏવੰ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇਤਿ ਇਧ વਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕੰ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਚਿਤ੍ਤੰ વੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਆਸવਾਨੰ ਖਯਞਾਣਾਯਾ**ਤਿ ਆਸવਾਨੰ ਖਯਞਾਣਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤ੍ਥਾਯ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਆਸવਾਨੰ ਖਯੋ** ਨਾਮ ਮਗ੍ਗੋਪਿ ਫਲਮ੍ਪਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮ੍ਪਿ ਭਙ੍ਗੋਪਿ વੁਚ੍ਚਤਿ। ‘‘ਖਯੇ ਞਾਣੰ, ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇ ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਮਗ੍ਗੋ ਆਸવਾਨੰ ਖਯੋਤਿ વੁਤ੍ਤੋ। ‘‘ਆਸવਾਨੰ ਖਯਾ ਸਮਣੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੩੮) ਏਤ੍ਥ ਫਲੰ।

‘‘ਪਰવਜ੍ਜਾਨੁਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸ, ਨਿਚ੍ਚੰ ਉਜ੍ਝਾਨਸਞ੍ਞਿਨੋ।
ਆਸવਾ ਤਸ੍ਸ વਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਆਰਾ ਸੋ ਆਸવਕ੍ਖਯਾ’’ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੫੩)।

ਏਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ‘‘ਆਸવਾਨੰ ਖਯੋ વਯੋ ਭੇਦੋ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭਙ੍ਗੋ। ਇਧ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋਪਿ વਟ੍ਟਤਿਯੇવ।

ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਭਿਨੀਹਰਤੀਤਿ વਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੰ ਤਪ੍ਪੋਣੰ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰੰ ਕਰੋਤਿ। **ਸੋ ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ‘‘ਏਤ੍ਤਕੰ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਨ ਇਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ’’ਤਿ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਸਰਸਲਕ੍ਖਣਪਟਿવੇਧੇਨ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਸ ਚ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕੰ ਤਣ੍ਹੰ ‘‘ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ’’ਤਿ। ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਯੰ ਠਾਨੰ ਪਤ੍વਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤੰ ਤੇਸੰ ਅਪ੍ਪવਤ੍ਤਿੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ‘‘ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ; ਤਸ੍ਸ ਚ ਸਮ੍ਪਾਪਕੰ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੰ ‘‘ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ’’ਤਿ ਸਰਸਲਕ੍ਖਣਪਟਿવੇਧੇਨ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏવੰ ਸਰੂਪਤੋ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍વਾ ਪੁਨ ਕਿਲੇਸવਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਇਮੇ ਆਸવਾ**’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਤਸ੍ਸ ਏવੰ ਜਾਨਤੋ ਏવੰ ਪਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏવੰ ਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਏવੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਸਹ વਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਮਗ੍ਗੰ ਕਥੇਸਿ। **ਕਾਮਾਸવਾ**ਤਿ ਕਾਮਾਸવਤੋ। **વਿਮੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **વਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਫਲਕ੍ਖਣੰ। **વਿਮੁਤ੍ਤਮਿਤਿ ਞਾਣੰ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਚ੍ਚવੇਕ੍ਖਣਞਾਣੰ। **ਖੀਣਾ ਜਾਤੀ**ਤਿਆਦੀਹਿ ਤਸ੍ਸ ਭੂਮਿੰ। ਤੇਨ ਹਿ ਞਾਣੇਨ ਖੀਣਾਸવੋ ਪਚ੍ਚવੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਖੀਣਾ ਜਾਤੀਤਿਆਦੀਨਿ ਪਜਾਨਾਤਿ।

ਕਤਮਾ ਪਨਸ੍ਸ ਜਾਤਿ ਖੀਣਾ? ਕਥਞ੍ਚ ਨੰ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ? ਨ ਤਾવਸ੍ਸ ਅਤੀਤਾ ਜਾਤਿ ਖੀਣਾ, ਪੁਬ੍ਬੇવ ਖੀਣਤ੍ਤਾ। ਨ ਅਨਾਗਤਾ, ਅਨਾਗਤੇ વਾਯਾਮਾਭਾવਤੋ। ਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, વਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਯਾ ਪਨ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਭਾવਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਏਕਚਤੁਪਞ੍ਚવੋਕਾਰਭવੇਸੁ ਏਕਚਤੁਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਪ੍ਪਭੇਦਾ ਜਾਤਿ, ਸਾ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾવਿਤਤ੍ਤਾ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਤੰ ਆਪਜ੍ਜਨੇਨ ਖੀਣਾ। ਤੰ ਸੋ ਮਗ੍ਗਭਾવਨਾਯ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸੇ ਪਚ੍ਚવੇਕ੍ਖਿਤ੍વਾ ‘‘ਕਿਲੇਸਾਭਾવੇ વਿਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮੰ ਆਯਤਿੰ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੰવ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਜਾਨਾਤਿ।

વੁਸਿਤਨ੍ਤਿ વੁਤ੍ਥੰ ਪਰਿવੁਤ੍ਥੰ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕੇਨ ਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਤ੍ਤ ਸੇਕ੍ਖਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯવਾਸੰ વਸਨ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਖੀਣਾਸવੋ વੁਤ੍ਥવਾਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯવਾਸੰ ਪਚ੍ਚવੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ વੁਸਿਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। **ਕਤੰ ਕਰਣੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਚਤੂਹਿ ਮਗ੍ਗੇਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਹਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਾવਨਾવਸੇਨ ਸੋਲ਼ਸવਿਧੰ ਕਿਚ੍ਚੰ ਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤੰ। ਤੇਨ ਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ, ਦੁਕ੍ਖਮੂਲੰ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕਾਦਯੋ ਹਿ ਤੰ ਕਿਚ੍ਚੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਖੀਣਾਸવੋ ਕਤਕਰਣੀਯੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਰਣੀਯੰ ਪਚ੍ਚવੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਕਤੰ ਕਰਣੀਯਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। **ਨਾਪਰੰ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਪੁਨ ਇਤ੍ਥਭਾવਾਯ ਏવੰ ਸੋਲ਼ਸਕਿਚ੍ਚਭਾવਾਯ ਕਿਲੇਸਕ੍ਖਯਭਾવਾਯ વਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਮਗ੍ਗਭਾવਨਾਕਿਚ੍ਚੰ ਮੇ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਅਥ વਾ **ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਇਤ੍ਥਭਾવਤੋ ਇਮਸ੍ਮਾ ਏવੰ ਪਕਾਰਾ। ਇਦਾਨਿ

ਵਤ੍ਤਮਾਨਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨਾ ਅਪਰਂ ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨਂ ਮਯ੍ਹਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਇਮੇ ਪਨ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਕਾ ਰੁਕ੍ਖਾ ਵਿਯ, ਤੇ ਚਰਿਮਕਚਿਤ੍ਤਨਿਰੋਧੇਨ ਅਨੁਪਾਦਾਨੋ ਵਿਯ ਜਾਤਵੇਦੋ ਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਕਭਾਵਞ੍ਚ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ।

੨੪੯. **ਪਬ੍ਬਤਸਙ੍ਖੇਪੇ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਤਮਤ੍ਥਕੇ। **ਅਨਾਵਿਲੋ**ਤਿ ਨਿਕ੍ਕਦ੍ਦਮੋ। ਸਿਪ੍ਪਿਯੋ ਚ ਸਮ੍ਬੁਕਾ ਚ **ਸਿਪ੍ਪਿਸਮ੍ਬੁਕਂ।** ਸਕ੍ਖਰਾ ਚ ਕਥਲਾਨਿ ਚ **ਸਕ੍ਖਰਕਥਲਂ।** ਮਚ੍ਛਾਨਂ ਗੁਮ੍ਬਾ ਘਟਾਤਿ **ਮਚ੍ਛਗੁਮ੍ਬਂ। ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚਰਨ੍ਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਕ੍ਖਰਕਥਲਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿਯੇਵ, ਇਤਰਾਨਿ ਚਰਨ੍ਤਿਪਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿਪਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਠਿਤਾਸੁਪਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਸੁਪਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਸੁਪਿ ''ਏਤਾ ਗਾਵੋ ਚਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਚਰਨ੍ਤਿਯੋ ਉਪਾਦਾਯ ਇਤਰਾਪਿ ਚਰਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਮੇਵ ਸਕ੍ਖਰਕਥਲਂ ਉਪਾਦਾਯ ਇਤਰਮ੍ਪਿ ਦ੍ਵਯਂ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਤਰਞ੍ਚ ਦ੍ਵਯਂ ਚਰਨ੍ਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਕ੍ਖਰਕਥਲਮ੍ਪਿ ਚਰਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਮਤੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਤੀਰੇ ਠਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਤੋ ਸਿਪ੍ਪਿਕਸਮ੍ਬੁਕਾਦੀਨਂ ਵਿਭੂਤਕਾਲੋ ਵਿਯ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਵਿਭੂਤਕਾਲੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ, ਮਨੋਮਯਞਾਣਂ, ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਂ, ਦਿਬ੍ਬਸੋਤਞਾਣਂ, ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਂ, ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣਂ, ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਵਸੇਨ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਂ ਅਨਾਗਤਂਸਞਾਣਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਞਾਣਦ੍ਵਯਂ, ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਂ, ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਨ੍ਤਿ ਦਸ ਞਾਣਾਨਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਆਰਮ੍ਮਣਵਿਭਾਗੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ – ਤਤ੍ਥ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਪਰਿਤ੍ਤਮਹਗ੍ਗਤਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਵਿਧਾਰਮ੍ਮਣਂ। ਮਨੋਮਯਞਾਣਂ ਨਿਮ੍ਮਿਤਬ੍ਬਰੂਪਾਯਤਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਂ। ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਂ ਅਪ੍ਪਮਾਣਬਹਿਦ੍ਧਾਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣਂ। ਅਵਸੇਸਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਭੇਦੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਂ ਵਾ ਪਣੀਤਤਰਂ** ਵਾਤਿ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਇਤੋ ਸੇਟ੍ਠਤਰਂ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਭਗਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨ ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ।

ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਉਪਾਸਕਤ੍ਤਪਟਿਵੇਦਨਾਕਥਾ

੨੫੦. ਰਾਜਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਾਧੁਕਾਰਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ''ਚਿਰਂ ਵਤਮ੍ਹਿ ਇਮੇ ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਥੂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ, ਥੁਸੇ ਕੋਟ੍ਟੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਾਰਂ ਨਾਲਤ੍ਥਂ, ਅਹੋ ਵਤ ਭਗਵਤੋ ਗੁਣਸਮ੍ਪਦਾ, ਯੋ ਮੇ ਦੀਪਸਹਸ੍ਸਂ ਜਾਲੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਮਹਨ੍ਤਂ ਆਲੋਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਇਮੇ ਪਞ੍ਹੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ। ਸੁਚਿਰਂ ਵਤਮ੍ਹਿ ਦਸਬਲਸ੍ਸ ਗੁਣਾਨੁਭਾਵਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਞ੍ਚਿਤੋ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਸਮ੍ਭੂਤਾਯ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਫੁਟਸਰੀਰੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਸਾਦਂ ਆਵਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਉਪਾਸਕਤ੍ਤਂ ਪਟਿਵੇਦੇਸਿ। ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਰਾਜਾ''ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਅਯਂ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਖਯਸੁਨ੍ਦਰਾਭਿਰੂਪਅਬ੍ਭਨੁਮੋਦਨੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਭਨ੍ਤੇ, ਰਤ੍ਤਿ, ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਪਠਮੋ ਯਾਮੋ, ਚਿਰਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੨੦) ਹਿ ਖਯੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਅਯਂ ਮੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਖਮਤਿ, ਇਮੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤਰੋ ਚ ਪਣੀਤਤਰੋ ਚਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੦੦) ਸੁਨ੍ਦਰੇ।

''ਕੋ ਮੇ ਵਨ੍ਦਤਿ ਪਾਦਾਨਿ, ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਯਸਸਾ ਜਲਂ।
ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨ ਵਣ੍ਣੇਨ, ਸਬ੍ਬਾ ਓਭਾਸਯਂ ਦਿਸਾ''ਤਿ॥ (ਵਿ॰ ਵ॰ ੮੫੭)।

ਆਦੀਸੁ ਅਭਿਰੂਪੇ। ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਭੋ, ਗੋਤਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੧੫) ਅਬ੍ਭਨੁਮੋਦਨੇ। ਇਧਾਪਿ ਅਬ੍ਭਨੁਮੋਦਨੇਯੇਵ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਅਬ੍ਭਨੁਮੋਦਨੇ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ ਭਨ੍ਤੇ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਭਯੇ ਕੋਧੇ ਪਸਂਸਾਯਂ, ਤੁਰਿਤੇ ਕੋਤੂਹਲਚ੍ਛਰੇ।

ਹਾਸੇ ਸੋਕੇ ਪਸਾਦੇ ਚ, ਕਰੇ ਆਮੇਡਿਤੰ ਬੁਧੋਤਿ॥

ਇਮਿਨਾ ਚ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਇਧ ਪਸਾਦਵਸੇਨ, ਪਸੰਸਾਵਸੇਨ ਚਾਯੰ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਥਵਾ **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਕਨ੍ਤੰ ਅਤਿਇਟ੍ਠੰ ਅਤਿਮਨਾਪੰ ਅਤਿਸੁਨ੍ਦਰਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਏਕੇਨ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਸਦ੍ਦੇਨ ਦੇਸਨੰ ਥੋਮੇਤਿ, ਏਕੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਸਾਦੰ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਭਨ੍ਤੇ, ਯਦਿਦੰ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ, 'ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ' ਯਦਿਦੰ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨੰ ਆਗਮ੍ਮ ਮਮ ਪਸਾਦੋਤਿ। ਭਗਵਤੋਯੇਵ ਵਾ ਵਚਨੰ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਅਤ੍ਥੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਥੋਮੇਤਿ। ਭਗਵਤੋ ਵਚਨੰ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਦੋਸਨਾਸਨਤੋ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਗੁਣਾਧਿਗਮਨਤੋ। ਤਥਾ ਸਦ੍ਧਾਜਨਨਤੋ, ਪਞ੍ਞਾਜਨਨਤੋ, ਸਾਤ੍ਥਤੋ, ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ, ਉਤ੍ਤਾਨਪਦਤੋ, ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਥਤੋ, ਕਣ੍ਣਸੁਖਤੋ, ਹਦਯਙ੍ਗਮਤੋ, ਅਨਤ੍ਤੁਕ੍ਕੰਸਨਤੋ , ਅਪਰਵਮ੍ਭਨਤੋ, ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਤੋ, ਪਞ੍ਞਾਵਦਾਤਤੋ, ਆਪਾਥਰਮਣੀਯਤੋ, ਵਿਮਦ੍ਦਕ੍ਖਮਤੋ, ਸੁਯ੍ਯਮਾਨਸੁਖਤੋ, ਵੀਮੰਸਿਯਮਾਨਹਿਤਤੋਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ।

ਤਤੋ ਪਰਮ੍ਪਿ ਚਤੂਹਿ ਉਪਮਾਹਿ ਦੇਸਨੰਯੇਵ ਥੋਮੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਧੋਮੁਖਠਪਿਤੰ ਹੇਟ੍ਠਾਮੁਖਜਾਤੰ ਵਾ। **ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਉਪਰਿ ਮੁਖੰ ਕਰੇਯ੍ਯ। **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਣਪਣ੍ਣਾਦਿਛਾਦਿਤੰ। **ਵਿਵਰੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਉਗ੍ਘਾਟੇਯ੍ਯ। **ਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ** ਵਾਤਿ ਦਿਸਾਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ। **ਮਗ੍ਗੰ ਆਚਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਏਸ ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯ, **ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ**ਤਿ ਕਾਲ੍ਹਪਕ੍ਖਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀ ਅਡ੍ਢਰਤ੍ਤਘਨਵਨਸਣ੍ਡਮੇਘਪਟਲੇਹਿ ਚਤੁਰਙ੍ਗੇ ਤਮੇ। ਅਯੰ ਤਾਵ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਪਦਤ੍ਥੋ। ਅਯੰ ਪਨ ਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਯੋਜਨਾ। ਯਥਾ ਕੋਚਿ ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਿਤੰ ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਏਵੰ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵਿਮੁਖੰ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ ਪਤਿਤੰ ਮੰ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ ਵੁਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੇਨ। ਯਥਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ ਵਿਵਰੇਯ੍ਯ, ਏਵੰ ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨਨ੍ਤਰਧਾਨਾ ਪਭੁਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ ਸਾਸਨੰ ਵਿਵਰਨ੍ਤੇਨ, ਯਥਾ ਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੰ ਆਚਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਏਵੰ ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗਮਿਚ੍ਛਾਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮੇ ਸਗ੍ਗਮੋਕ੍ਖਮਗ੍ਗੰ ਆਵਿਕਰੋਨ੍ਤੇਨ, ਯਥਾ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਤੇਲਪਜ੍ਜੋਤੰ ਧਾਰੇਯ੍ਯ, ਏਵੰ ਮੋਹਨ੍ਧਕਾਰਨਿਮੁਗ੍ਗਸ੍ਸ ਮੇ ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਰਤਨਰੂਪਾਨਿ ਅਪਸ੍ਸਤੋ ਤਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਮੋਹਨ੍ਧਕਾਰਵਿਦ੍ਧੰਸਕਦੇਸਨਾਪਜ੍ਜੋਤਧਾਰਕੇਨ ਮਯ੍ਹੰ ਭਗਵਤਾ ਏਤੇਹਿ ਪਰਿਯਾਯੇਹਿ ਪਕਾਸਿਤਤ੍ਤਾ ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮੋ ਪਕਾਸਿਤੋਤਿ।

ਏਵੰ ਦੇਸਨੰ ਥੋਮੇਤ੍ਵਾ ਇਮਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਪਸਨ੍ਨਾਕਾਰੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ **ਏਸਾਹ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਏਸਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਏਸੋ ਅਹੰ । **ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਸਰਣੰ ਗਚ੍ਛਾਮੀ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਮੇ ਸਰਣੰ, ਪਰਾਯਨੰ, ਅਘਸ੍ਸ ਤਾਤਾ, ਹਿਤਸ੍ਸ ਚ ਵਿਧਾਤਾਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਗਚ੍ਛਾਮਿ ਭਜਾਮਿ ਸੇਵਾਮਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਾਮਿ, ਏਵੰ ਵਾ ਜਾਨਾਮਿ ਬੁਜ੍ਝਾਮੀਤਿ। ਯੇਸਞ੍ਹਿ ਧਾਤੂਨੰ ਗਤਿਅਤ੍ਥੋ, ਬੁਦ੍ਧਿਪਿ ਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਗਚ੍ਛਾਮੀਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਜਾਨਾਮਿ ਬੁਜ੍ਝਾਮੀਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਅਧਿਗਤਮਗ੍ਗੇ ਸਚ੍ਛਿਕਤਨਿਰੋਧੇ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਚਤੂਸੁ ਅਪਾਯੇਸੁ ਅਪਤਮਾਨੇ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ – ''ਯਾਵਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਤਾ, ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਤੇਸੰ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪) ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ। ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਅਰਿਯਫਲੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋਪਿ । ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਛਤ੍ਤਮਾਣਵਕਵਿਮਾਨੇ –

> ''ਰਾਗਵਿਰਾਗਮਨੇਜਮਸੋਕੰ, ਧਮ੍ਮਮਸਙ੍ਖਤਮਪ੍ਪਟਿਕੂਲੰ।
> ਮਧੁਰਮਿਮੰ ਪਗੁਣੰ ਸੁਵਿਭਤ੍ਤੰ, ਧਮ੍ਮਮਿਮੰ ਸਰਣਤ੍ਥਮੁਪੇਹੀ''ਤਿ॥ (ਵਿ॰ ਵ॰ ੮੮੭)।

ਏਤ੍ਥ ਹਿ **ਰਾਗਵਿਰਾਗੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗੋ ਕਥਿਤੋ। **ਅਨੇਜਮਸੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਫਲੰ। **ਧਮ੍ਮਮਸਙ੍ਖਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। **ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲੰ ਮਧੁਰਮਿਮੰ ਪਗੁਣੰ ਸੁਵਿਭਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਟਕਤ੍ਤਯੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਾਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸੰਘਾਤੇਨ ਸੰਹਤੋਤਿ ਸਙ੍ਘੋ, ਸੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਟ੍ਠ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਸਮੂਹੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਵਿਮਾਨੇ –

‘‘ਯਤ੍ਥ ਚ ਦਿਨ੍ਨਮਹਪ੍ਫਲਮਾਹੁ, ਚਤੂਸੁ ਸੁਚੀਸੁ ਪੁਰੀਸਯੁਗੇਸੁ।
ਅਟ੍ਠ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਧਮ੍ਮਦਸਾ ਤੇ, ਸਙ੍ਘਮਿਮਂ ਸਰਣਤ੍ਥਮੁਪੇਹੀ’’ਤਿ॥ (ਵਿ॰ ਵ॰ ੮੮੮)।

ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਙ੍ਘੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਰਾਜਾ ਤੀਣਿ ਸਰਣਗਮਨਾਨਿ ਪਟਿਵੇਦੇਸਿ।

ਸਰਣਗਮਨਕਥਾ

ਇਦਾਨਿ ਤੇਸੁ ਸਰਣਗਮਨੇਸੁ ਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥਂ ਸਰਣਂ, ਸਰਣਗਮਨਂ, ਯੋ ਚ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਰਣਗਮਨਪ੍ਪਭੇਦੋ, ਸਰਣਗਮਨਫਲਂ, ਸਙ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਭੇਦੋਤਿ, ਅਯਂ ਵਿਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਰਣਤ੍ਥਤੋ ਤਾਵ ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਸਰਣਂ। ਸਰਣਗਤਾਨਂ ਤੇਨੇਵ ਸਰਣਗਮਨੇਨ ਭਯਂ ਸਨ੍ਤਾਸਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਪਰਿਕਿਲੇਸਂ ਹਨਤਿ ਵਿਨਾਸੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸੇਵੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ।

ਅਥ ਵਾ ਹਿਤੇ ਪਵਤ੍ਤਨੇਨ ਅਹਿਤਾ ਚ ਨਿਵਤ੍ਤਨੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਭਯਂ ਹਿਂਸਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਭਵਕਨ੍ਤਾਰਾ ਉਤ੍ਤਾਰਣੇਨ ਅਸ੍ਸਾਸਦਾਨੇਨ ਚ ਧਮ੍ਮੋ; ਅਪ੍ਪਕਾਨਮ੍ਪਿ ਕਾਰਾਨਂ ਵਿਪੁਲਫਲਪਟਿਲਾਭਕਰਣੇਨ ਸਙ੍ਘੋ । ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਿਨਾਪਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਰਤਨਤ੍ਤਯਂ ਸਰਣਂ। ਤਪ੍ਪਸਾਦਤਗ੍ਗਰੁਤਾਹਿ ਵਿਹਤਕਿਲੇਸੋ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਸਰਣਗਮਨਂ। ਤਂ ਸਮਙ੍ਗੀਸਤ੍ਤੋ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਨ ਏਤਾਨਿ ਮੇ ਤੀਣਿ ਰਤਨਾਨਿ ਸਰਣਂ, ਏਤਾਨਿ ਪਰਾਯਣਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਉਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ਤਾਵ ਸਰਣਂ, ਸਰਣਗਮਨਂ, ਯੋ ਚ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਇਦਂ ਤਯਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸਰਣਗਮਨਪ੍ਪਭੇਦੇ ਪਨ ਦੁਵਿਧਂ ਸਰਣਗਮਨਂ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਲੋਕਿਯਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਦਿਟ੍ਠਸਚ੍ਚਾਨਂ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਸਰਣਗਮਨੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਸਕਲੇਪਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਇਜ੍ਝਤਿ। ਲੋਕਿਯਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਸਰਣਗਮਨੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਇਜ੍ਝਤਿ। ਤਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਸਦ੍ਧਾਪਟਿਲਾਭੋ ਸਦ੍ਧਾਮੂਲਿਕਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਦਸਸੁ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੂਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਯਿਦਂ ਚਤੁਧਾ ਵਤ੍ਤਤਿ – ਅਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਯ੍ਯਾਤਨੇਨ, ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਯ, ਸਿਸ੍ਸਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨ, ਪਣਿਪਾਤੇਨਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਯ੍ਯਾਤਨਂ** ਨਾਮ – ‘‘ਅਜ੍ਜਾਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਹਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਮਿ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਸਙ੍ਘਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਅਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਚਜਨਂ। **ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾ** ਨਾਮ ‘‘ਅਜ੍ਜਾਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ‘ਅਹਂ ਬੁਦ੍ਧਪਰਾਯਣੋ, ਧਮ੍ਮਪਰਾਯਣੋ, ਸਙ੍ਘਪਰਾਯਣੋ’ਤਿ। ਮਂ ਧਾਰੇਥਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਭਾਵੋ। **ਸਿਸ੍ਸਭਾਵੂਪਗਮਨਂ** ਨਾਮ – ‘‘ਅਜ੍ਜਾਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ – ‘ਅਹਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ’ਤਿ ਮਂ ਧਾਰੇਥਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਸਿਸ੍ਸਭਾਵੂਪਗਮੋ। **ਪਣਿਪਾਤੋ** ਨਾਮ – ‘‘ਅਜ੍ਜਾਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਹਂ ਅਭਿਵਾਦਨਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਨਅਞ੍ਜਲਿਕਮ੍ਮਸਾਮੀਚਿਕਮ੍ਮਂ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂਯੇਵ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਤ੍ਥੂਨਂ ਕਰੋਮੀ’ਤਿ ਮਂ ਧਾਰੇਥਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਪਰਮਨਿਪਚ੍ਚਾਕਾਰੋ। ਇਮੇਸਞ੍ਹਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਆਕਾਰਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਗਹਿਤਂਯੇਵ ਹੋਤਿ ਸਰਣਂ।

ਅਪਿ ਚ ਭਗਵਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਾਮਿ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ, ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਾਮਿ, ਜੀਵਿਤਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਾਮਿ, ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤੋਯੇਵ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ, ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਂਯੇਵ ਜੀਵਿਤਂ, ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਮੇ ਸਰਣਂ ਲੇਣਂ ਤਾਣਨ੍ਤਿ ; ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਯ੍ਯਾਤਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ‘‘ਸਤ੍ਥਾਰਞ੍ਚ ਵਤਾਹਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਂ, ਭਗਵਨ੍ਤਮੇਵ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਂ, ਸੁਗਤਞ੍ਚ ਵਤਾਹਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਂ, ਭਗਵਨ੍ਤਮੇਵ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਂ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਞ੍ਚ ਵਤਾਹਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਂ, ਭਗਵਨ੍ਤਮੇਵ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੪)। ਏਵਮ੍ਪਿ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਸਰਣਗਮਨਂ ਵਿਯ ਸਿਸ੍ਸਭਾਵੂਪਗਮਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਸੋ ਅਹਂ ਵਿਚਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਗਾਮਾ ਗਾਮਂ ਪੁਰਾ ਪੁਰਂ।
ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚ ਸੁਧਮ੍ਮਤ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੯੪)।

ਏਵਮ੍ਪਿ ਆਲ਼ਵਕਾਦੀਨਂ ਸਰਣਗਮਨਂ ਵਿਯ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਥ ਖੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਯੁ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਏਕਂਸਂ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇਸੁ ਸਿਰਸਾ ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦਾਨਿ ਮੁਖੇਨ ਚ ਪਰਿਚੁਮ੍ਬਤਿ, ਪਾਣੀਹਿ ਚ ਪਰਿਸਮ੍ਬਾਹਤਿ, ਨਾਮਞ੍ਚ ਸਾਵੇਤਿ – ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਯੁ ਅਹਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਯੁ ਅਹਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੯੪) ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਣਿਪਾਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਸੋ ਪਨੇਸ ਞਾਤਿਭਯਾਚਰਿਯਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਪਣਿਪਾਤੇਨ ਸਰਣਗਮਨਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਇਤਰੇਹਿ। ਸੇਟ੍ਠਵਸੇਨੇਵ ਹਿ ਸਰਣਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਸੇਟ੍ਠਵਸੇਨ ਚ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯੋ ਸਾਕਿਯੋ ਵਾ ਕੋਲਿਯੋ ਵਾ – ''ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਞਾਤਕੋ''ਤਿ ਵਨ੍ਦਤਿ, ਅਗ੍ਗਹਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ ਸਰਣਂ। ਯੋ ਵਾ – ''ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਰਾਜਪੂਜਿਤੋ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਅਵਨ੍ਦਿਯਮਾਨੋ ਅਨਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਭਯੇਨ ਵਨ੍ਦਤਿ, ਅਗ੍ਗਹਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ ਸਰਣਂ। ਯੋ ਵਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਕਾਲੇ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਗ੍ਗਹਿਤਂ ਸਰਮਾਨੋ ਬੁਦ੍ਧਕਾਲੇ ਵਾ –

> ''ਚਤੁਧਾ ਵਿਭਜੇ ਭੋਗੇ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਘਰਮਾਵਸਂ।
> ਏਕੇਨ ਭੋਗਂ ਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਮ੍ਮਂ ਪਯੋਜਯੇ।
> ਚਤੁਤ੍ਥਞ੍ਚ ਨਿਧਾਪੇਯ੍ਯ, ਆਪਦਾਸੁ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੬੫)।

ਏਵਰੂਪਂ ਅਨੁਸਾਸਨਿਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ – ''ਆਚਰਿਯੋ ਮੇ''ਤਿ ਵਨ੍ਦਤਿ, ਅਗ੍ਗਹਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ ਸਰਣਂ। ਯੋ ਪਨ – ''ਅਯਂ ਲੋਕੇ ਅਗ੍ਗਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ''ਤਿ ਵਨ੍ਦਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਗਹਿਤਂ ਹੋਤਿ ਸਰਣਂ।

ਏਵਂ ਗਹਿਤਸਰਣਸ੍ਸ ਚ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯੇਸੁ ਪਬ੍ਬਜਿਤਮ੍ਪਿ ਞਾਤਿਂ – ''ਞਾਤਕੋ ਮੇ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਨ੍ਦਤੋ ਸਰਣਗਮਨਂ ਨ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਪਗੇਵ ਅਪਬ੍ਬਜਿਤਂ। ਤਥਾ ਰਾਜਾਨਂ ਭਯਵਸੇਨ ਵਨ੍ਦਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਰਟ੍ਠਪੂਜਿਤਤ੍ਤਾ ਅਵਨ੍ਦਿਯਮਾਨੋ ਅਨਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਕਰੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਤਥਾ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਿਪ੍ਪਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਕਂ ਤਿਤ੍ਥਿਯਮ੍ਪਿ – ''ਆਚਰਿਯੋ ਮੇ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਨ੍ਦਤੋਪਿ ਨ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਸਰਣਗਮਨਪ੍ਪਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਵਿਪਾਕਫਲਂ, ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯੋ ਆਨਿਸਂਸਫਲਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

> ''ਯੋ ਚ ਬੁਦ੍ਧਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ, ਸਙ੍ਘਞ੍ਚ ਸਰਣਂ ਗਤੋ।
> ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ, ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤਿ॥
>
> ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਪ੍ਪਾਦਂ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਅਤਿਕ੍ਕਮਂ।
> ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ, ਦੁਕ੍ਖੂਪਸਮਗਾਮਿਨਂ॥
>
> ਏਤਂ ਖੋ ਸਰਣਂ ਖੇਮਂ, ਏਤਂ ਸਰਣਮੁਤ੍ਤਮਂ।
> ਏਤਂ ਸਰਣਮਾਗਮ੍ਮ, ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਾ ਪਮੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੯੨)।

ਅਪਿ ਚ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਅਨੁਪਗਮਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪੇਤਸ੍ਸ ਆਨਿਸਂਸਫਲਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ – ''ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ ਅਨਵਕਾਸੋ, ਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਞ੍ਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ...ਪੇ॰... ਕਞ੍ਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਂ ਸੁਖਤੋ...ਪੇ॰... ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ...ਪੇ॰... ਮਾਤਰਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਯ੍ਯ...ਪੇ॰... ਪਿਤਰਂ...ਪੇ॰... ਅਰਹਨ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਪਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਲੋਹਿਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ...ਪੇ॰.... ਸਙ੍ਘਂ ਭਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਉਦ੍ਦਿਸੇਯ੍ਯ, ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯੦)। ਲੋਕਿਯਸ੍ਸ ਪਨ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਭਵਸਮ੍ਪਦਾਪਿ ਭੋਗਸਮ੍ਪਦਾਪਿ ਫਲਮੇਵ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਯੇ ਕੇਚਿ ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਂ ਗਤਾਸੇ, ਨ ਤੇ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯਭੂਮਿਂ।
ਪਹਾਯ ਮਾਨੁਸਂ ਦੇਹਂ, ਦੇਵਕਾਯਂ ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੭)।

ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਵੁੱਤਂ – ''ਅਥ ਖੋ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਅਸੀਤਿਯਾ ਦੇਵਤਾਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ...ਪੇ॰... ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਂ ਖੋ ਸਕ੍ਕਂ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਸਾਧੁ ਖੋ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ, ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਗਮਨਂ ਹੋਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਗਮਨਹੇਤੁ ਖੋ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ, ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਤੇ ਅਞ੍ਞੇ ਦੇਵੇ ਦਸਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਅਧਿਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ – ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਆਯੁਨਾ, ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਵਣ੍ਣੇਨ, ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਸੁਖੇਨ, ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਯਸੇਨ, ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੇਨ, ਦਿਬ੍ਬੇਹਿ ਰੂਪੇਹਿ ਸਦ੍ਦੇਹਿ ਗਨ੍ਧੇਹਿ ਰਸੇਹਿ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਹੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪੧)। ਏਸ ਨਯੋ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਸਙ੍ਘੇ ਚ। ਅਪਿ ਚ ਵੇਲਾਮਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨਾਪਿ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਫਲਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਫਲਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤ੍ਥ ਚ ਲੋਕਿਯਸਰਣਗਮਨਂ ਤੀਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਅਞ੍ਞਾਣਸਂਸਯਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣਾਦੀਹਿ ਸਂਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਮਹਾਜੁਤਿਕਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਮਹਾਵਿਪ੍ਫਾਰਂ। ਲੋਕੁੱਤਰਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਸਂਕਿਲੇਸੋ। ਲੋਕਿਯਸ੍ਸ ਚ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਦੁਵਿਧੋ ਭੇਦੋ – ਸਾਵਜ੍ਜੋ ਚ ਅਨਵਜ੍ਜੋ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਸਾਵਜ੍ਜੋ ਅਞ੍ਞਸਤ੍ਥਾਰਾਦੀਸੁ ਅੱਤਸਨ੍ਨਿਯ੍ਯਾਤਨਾਦੀਹਿ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਚ ਅਨਿਟ੍ਠਫਲੋ ਹੋਤਿ। ਅਨਵਜ੍ਜੋ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾਯ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਅਵਿਪਾਕੱਤਾ ਅਫਲੋ। ਲੋਕੁੱਤਰਸ੍ਸ ਪਨ ਨੇਵਤ੍ਥਿ ਭੇਦੋ। ਭਵਨ੍ਤਰੇਪਿ ਹਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਞ੍ਞਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਨ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਏਵਂ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਸਂਕਿਲੇਸੋ ਚ ਭੇਦੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਉਪਾਸਕਂ ਮਂ ਭਵਨ੍ਤ ਭਗਵਾ ਧਾਰੇਤੂਤਿ ਮਂ ਭਗਵਾ ''ਉਪਾਸਕੋ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਧਾਰੇਤੁ, ਜਾਨਾਤੂਤਿ ਅੱਥੋ। ਉਪਾਸਕਵਿਧਿਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥਂ ਪਨੇਤ੍ਥ – ਕੋ ਉਪਾਸਕੋ? ਕਸ੍ਮਾ ਉਪਾਸਕੋਤਿ ਵੁੱਚਤਿ ? ਕਿਮਸ੍ਸ ਸੀਲਂ? ਕੋ ਆਜੀਵੋ? ਕਾ ਵਿਪੱਤਿ? ਕਾ ਸਮ੍ਪੱਤੀਤਿ? ਇਦਂ ਪਕਿਣ੍ਣਕਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਕੋ ਉਪਾਸਕੋ**ਤਿ ਯੋ ਕੋਚਿ ਸਰਣਗਤੋ ਗਹਟ੍ਠੋ। ਵੁੱਤਞ੍ਹੇਤਂ – ''ਯਤੋ ਖੋ, ਮਹਾਨਾਮ, ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਂ ਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਧਮ੍ਮਂ ਸਰਣਂ ਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਙ੍ਘਂ ਸਰਣਂ ਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਏੱਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਮਹਾਨਾਮ, ਉਪਾਸਕੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੩੩)।

ਕਸ੍ਮਾ ਉਪਾਸਕੋਤਿ ਰਤਨੱਤਯਂ ਉਪਾਸਨਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਂ ਉਪਾਸਤੀਤਿ ਉਪਾਸਕੋ, ਤਥਾ ਧਮ੍ਮਂ ਸਂਘਂ।

ਕਿਮਸ੍ਸ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਵੇਰਮਣਿਯੋ। ਯਥਾਹ – ''ਯਤੋ ਖੋ, ਮਹਾਨਾਮ, ਉਪਾਸਕੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ... ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ... ਮੁਸਾਵਾਦਾ... ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਏੱਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਮਹਾਨਾਮ, ਉਪਾਸਕੋ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੩੩)।

ਕੋ ਆਜੀਵੋਤਿ ਪਞ੍ਚ ਮਿਚ੍ਛਾਵਣਿਜ੍ਜਾ ਪਹਾਯ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਜੀਵਿਤਕਪ੍ਪਨਂ। ਵੁੱਤਞ੍ਹੇਤਂ – ''ਪਞ੍ਚਿਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਣਿਜ੍ਜਾ ਉਪਾਸਕੇਨ ਅਕਰਣੀਯਾ। ਕਤਮਾ ਪਞ੍ਚ? ਸਤ੍ਥਵਣਿਜ੍ਜਾ, ਸੱਤਵਣਿਜ੍ਜਾ, ਮਂਸਵਣਿਜ੍ਜਾ, ਮਜ੍ਜਵਣਿਜ੍ਜਾ, ਵਿਸਵਣਿਜ੍ਜਾ। ਇਮਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚ ਵਣਿਜ੍ਜਾ ਉਪਾਸਕੇਨ ਅਕਰਣੀਯਾ''ਤਿ (ਅਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੭੭)।

ਕਾ ਵਿਪੱਤੀਤਿ ਯਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਸੀਲਸ੍ਸ ਚ ਆਜੀਵਸ੍ਸ ਚ ਵਿਪੱਤਿ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਵਿਪੱਤਿ। ਅਪਿ ਚ ਯਾਯ ਏਸ ਚਣ੍ਡਾਲੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ, ਮਲਞ੍ਚ ਪਤਿਕੁਟ੍ਠੋ ਚ, ਸਾਪਿਸ੍ਸ ਵਿਪੱਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇ ਚ ਅੱਥਤੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਹ – ''ਪਞ੍ਚਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਉਪਾਸਕੋ ਉਪਾਸਕਚਣ੍ਡਾਲੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਉਪਾਸਕਮਲਞ੍ਚ, ਉਪਾਸਕਪਤਿਕੁਟ੍ਠੋ ਚ। ਕਤਮੇਹਿ

ਪਞ੍ਚਹਿ? ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਹੋਤਿ, ਕੋਤੂਹਲਮਙ੍ਗਲਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਮਙ੍ਗਲੰ ਪਚ੍ਚੇਤਿ, ਨੋ ਕਮ੍ਮੰ, ਇਤੋ ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰਂ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੭੫)।

ਕਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਯਾ ਚਸ੍ਸ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ ਚੇਵ ਆਜੀਵਸਮ੍ਪਦਾ ਚ, ਸਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ; ਯੇ ਚਸ੍ਸ ਰਤਨਭਾਵਾਦਿਕਰਾ ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ। ਯਥਾਹ – ''ਪਞ੍ਚਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਉਪਾਸਕੋ ਉਪਾਸਕਰਤਨਞ੍ਚ ਹੋਤਿ, ਉਪਾਸਕਪਦੁਮਞ੍ਚ, ਉਪਾਸਕਪੁਣ੍ਡਰੀਕਞ੍ਚ। ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ? ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਕੋਤੂਹਲਮਙ੍ਗਲਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਕਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚੇਤਿ, ਨੋ ਮਙ੍ਗਲਂ, ਨ ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਂ ਗਵੇਸਤਿ, ਇਧ ਚ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰਂ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੭੫)।

ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇਤਿ ਏਤ੍ਥਾਯਂ **ਅਗ੍ਗ**ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਕੋਟਿਕੋਟ੍ਠਾਸਸੇਟ੍ਠੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ, ਸਮ੍ਮ ਦੋਵਾਰਿਕ, ਆਵਰਾਮਿ ਦ੍ਵਾਰਂ ਨਿਗਣ੍ਠਾਨਂ ਨਿਗਣ੍ਠੀਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੭੦) ਹਿ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਤੇਨੇਵ ਅਙ੍ਗੁਲਗ੍ਗੇਨ ਤਂ ਅਙ੍ਗੁਲਗ੍ਗਂ ਪਰਾਮਸੇਯ੍ਯ । ਉਚ੍ਛਗ੍ਗਂ ਵੇਲੁਗ੍ਗ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਕਥਾ॰ ੨੮੧) ਕੋਟਿਯਂ। ''ਅਮ੍ਬਿਲਗ੍ਗਂ ਵਾ ਮਧੁਰਗ੍ਗਂ ਵਾ ਤਿਤ੍ਤਕਗ੍ਗਂ ਵਾ ਵਿਹਾਰਗ੍ਗੇਨ ਵਾ ਪਰਿਵੇਣਗ੍ਗੇਨ ਵਾ ਭਾਜੇਤੁ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਚੂਲਵ॰ ੩੧੮) ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ। ''ਯਾਵਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਅਪਦਾ ਵਾ...ਪੇ॰... ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਸਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪) ਸੇਟ੍ਠੇ। ਇਧ ਪਨਾਯਂ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇਤਿ ਅਜ੍ਜਤਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਜ੍ਜਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਜਭਾਵਂ। ਅਜ੍ਜਦਗ੍ਗੇਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਦਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋ। ਅਜ੍ਜ ਅਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਾਣੁਪੇਤਨ੍ਤਿ ਪਾਣੇਹਿ ਉਪੇਤਂ। ਯਾਵ ਮੇ ਜੀਵਿਤਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਾਵ ਉਪੇਤਂ ਅਨਞ੍ਞਸਤ੍ਥੁਕਂ ਤੀਹਿ ਸਰਣਗਮਨੇਹਿ ਸਰਣਂ ਗਤਂ ਉਪਾਸਕਂ ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕਂ ਮਂ ਭਗਵਾ ਧਾਰੇਤੁ ਜਾਨਾਤੁ। ਅਹਞ੍ਹਿ ਸਚੇਪਿ ਮੇ ਤਿਖਿਣੇਨ ਅਸਿਨਾ ਸੀਸਂ ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ, ਨੇਵ ਬੁਦ੍ਧਂ ''ਨ ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਵਾ, ਧਮ੍ਮਂ ''ਨ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਵਾ, ਸਙ੍ਘਂ ''ਨ ਸਙ੍ਘੋ''ਤਿ ਵਾ ਵਦੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ।

ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਯ੍ਯਾਤਨੇਨ ਸਰਣਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤਂ ਅਪਰਾਧਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ਅਚ੍ਚਯੋ ਮਂ, ਭਨ੍ਤੇਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਅਪਰਾਧੋ। **ਮਂ ਅਚ੍ਚਗਮਾ**ਤਿ ਮਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋ। **ਧਮ੍ਮਿਕਂ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਂ ਚਰਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮਿਕੋ। ਧਮ੍ਮੇਨੇਵ ਰਾਜਾ ਜਾਤੋ, ਨ ਪਿਤੁਘਾਤਨਾਦਿਨਾ ਅਧਮ੍ਮੇਨਾਤਿ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ। **ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਜੀਵਿਤਾ ਵਿਯੋਜੇਸਿਂ। **ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੂ**ਤਿ ਖਮਤੁ। **ਆਯਤਿਂ ਸਂਵਰਾਯਾ**ਤਿ ਅਨਾਗਤੇ ਸਂਵਰਤ੍ਥਾਯ। ਪੁਨ ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਅਪਰਾਧਸ੍ਸ ਦੋਸਸ੍ਸ ਖਲਿਤਸ੍ਸ ਅਕਰਣਤ੍ਥਾਯ।

੨੫੧. ਤਗ੍ਘਾਤਿ ਏਕਂਸੇ ਨਿਪਾਤੋ। **ਯਥਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਕਰੋਸੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਧਮ੍ਮੋ ਠਿਤੋ ਤਥੇਵ ਕਰੋਸਿ, ਖਮਾਪੇਸੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਤਂ ਤੇ ਮਯਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮਾ**ਤਿ ਤਂ ਤਵ ਅਪਰਾਧਂ ਮਯਂ ਖਮਾਮ। **ਵੁਡ੍ਢਿਹੇਸਾ, ਮਹਾਰਾਜ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ**ਤਿ ਏਸਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੇ ਵੁਡ੍ਢਿ ਨਾਮ। ਕਤਮਾ? ਯਾਯਂ ਅਚ੍ਚਯਂ ਅਚ੍ਚਯਤੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਯਥਾਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਕਰਿਤ੍ਵਾ ਆਯਤਿਂ ਸਂਵਰਾਪਜ੍ਜਨਾ, ਦੇਸਨਂ ਪਨ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ – ''ਯੋ ਅਚ੍ਚਯਂ ਅਚ੍ਚਯਤੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਯਥਾਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਕਰੋਤਿ, ਆਯਤਿਂ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਆਹ।

੨੫੨. ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਤਿ ਏਵਂ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤੇ। **ਹਨ੍ਦ ਚ ਦਾਨਿ ਮਯਂ ਭਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਨ੍ਦਾਤਿ ਵਚਸਾਯਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਗਮਨਵਚਸਾਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹ। **ਬਹੁਕਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਬਲਵਕਿਚ੍ਚਾ। **ਬਹੁਕਰਣੀਯਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। **ਯਸ੍ਸਦਾਨਿ ਤ੍ਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਇਦਾਨਿ ਤ੍ਵਂ ਮਹਾਰਾਜ ਗਮਨਸ੍ਸ ਕਾਲਂ ਮਞ੍ਞਸਿ ਜਾਨਾਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਕਾਲਂ ਤ੍ਵਮੇਵ ਜਾਨਾਸੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਾਮੀ**ਤਿ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸਨਖਸਮੋਧਾਨਸਮੁਜ੍ਜਲਂ ਅਞ੍ਜਲਿਂ ਸਿਰਸਿ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਦਸ੍ਸਨਵਿਸਯਂ ਭਗਵਤੋ ਅਭਿਮੁਖੋਵ ਪਟਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਵਿਜਹਨਟ੍ਠਾਨਭੂਮਿਯਂ ਪਞ੍ਚਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ।

੨੫੩. ਖਤਾਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾਤਿ ਖਤੋ ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ। **ਉਪਹਤਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਹਤੋ ਅਯਂ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਖਤੋ ਉਪਹਤੋ ਭਿਨ੍ਨਪਤਿਟ੍ਠੋ ਜਾਤੋ, ਤਥਾਨੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾ ਖਤੋ, ਯਥਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਨ ਜਾਤਾਤਿ। **ਵਿਰਜ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗਰਜਾਦਿਵਿਰਹਿਤਂ। ਰਾਗਮਲਾਦੀਨਂਯੇਵ ਵਿਗਤਤ੍ਤਾ **ਵੀਤਮਲਂ। ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਂ, ਧਮ੍ਮਮਯਂ ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਂ, ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਗ੍ਗਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਇਧ ਪਨ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਵ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਸਚੇ ਇਮਿਨਾ ਪਿਤਾ ਘਾਤਿਤੋ ਨਾਭਵਿਸ੍ਸ, ਇਦਾਨਿ ਇਧੇਵਾਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਂ ਪਤ੍ਤੋ ਅਭਵਿਸ੍ਸ, ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਸਂਸਗ੍ਗੇਨ ਪਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਜਾਤੋ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਯਂ ਤਥਾਗਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਰਤਨਤ੍ਤਯਂ ਸਰਣਂ ਗਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਮ ਸਾਸਨਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਯਥਾ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਵਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਪ੍ਫਮੁਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤੇਨ ਦਣ੍ਡੇਨ ਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵ ਲੋਹਕੁਮ੍ਭਿਯਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਤਿਂਸਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਧੋ ਪਤਨ੍ਤੋ ਹੇਟ੍ਠਿਮਤਲਂ ਪਤ੍ਵਾ ਤਿਂਸਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਉਦ੍ਧਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪੁਨਪਿ ਉਪਰਿਮਤਲਂ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਕਿਰ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ, ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਨ ਨ ਆਰੂਲ਼੍ਹਂ।

ਇਦਂ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞਾ ਕੋਚਿ ਆਨਿਸਂਸੋ ਲਦ੍ਧੋਤਿ? ਮਹਾਆਨਿਸਂਸੋ ਲਦ੍ਧੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਪਿਤੁ ਮਾਰਿਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨੇਵ ਰਤ੍ਤਿਂ ਨ ਦਿਵਾ ਨਿਦ੍ਦਂ ਲਭਤਿ, ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਪਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਇਮਾਯ ਮਧੁਰਾਯ ਓਜਵਨ੍ਤਿਯਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਸੁਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨਿਦ੍ਦਂ ਲਭਿ। ਤਿਣ੍ਣਂ ਰਤਨਾਨਂ ਮਹਾਸਕ੍ਕਾਰਂ ਅਕਾਸਿ। ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਨਾਮ ਇਮਿਨਾ ਰਞ੍ਞਾ ਸਦਿਸੋ ਨਾਹੋਸਿ। ਅਨਾਗਤੇ ਪਨ **ਵਿਜਿਤਾਵੀ ਨਾਮ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ** ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ । ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਇਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ

ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਦ੍ਧਾਨਗਮਨਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫੪. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤਂ…ਪੇ॰… ਕੋਸਲੇਸੂਤਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਅਪੁਬ੍ਬਪਦਵਣ੍ਣਨਾ। **ਕੋਸਲੇਸੂ**ਤਿ ਕੋਸਲਾ ਨਾਮ ਜਾਨਪਦਿਨੋ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾ। ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਸੋ ਏਕੋਪਿ ਜਨਪਦੋ ਰੂਲ੍ਹੀਸਦ੍ਦੇਨ ਕੋਸਲਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਕੋਸਲੇਸੁ ਜਨਪਦੇ। ਪੋਰਾਣਾ ਪਨਾਹੁ – ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਹਾਪਨਾਦਂ ਰਾਜਕੁਮਾਰਂ ਨਾਨਾਨਾਟਕਾਦੀਨਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਿਤਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਕਰੋਨ੍ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾ ਆਹ – ''ਯੋ ਮਮ ਪੁਤ੍ਤਂ ਹਸਾਪੇਤਿ, ਸਬ੍ਬਾਲਙ੍ਕਾਰੇਨ ਨਂ ਅਲਙ੍ਕਰੋਮੀ''ਤਿ। ਤਤੋ ਨਙ੍ਗਲਾਨਿਪਿ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਮਹਾਜਨਕਾਯੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਸਾਤਿਰੇਕਾਨਿ ਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਾਨਿ ਨਾਨਾਕੀਲ਼ਾਯੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾਪਿ ਤਂ ਹਸਾਪੇਤੁਂ ਨਾਸਕ੍ਖਿਂਸੁ, ਤਤੋ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਰਾਜਾ ਨਾਟਕਂ ਪੇਸੇਸਿ, ਸੋ ਦਿਬ੍ਬਨਾਟਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਹਸਾਪੇਸਿ। ਅਥ ਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸਨੋਕਾਸਾਭਿਮੁਖਾ ਪਕ੍ਕਮਿਂਸੁ। ਤੇ ਪਟਿਪਥੇ ਮਿਤ੍ਤਸੁਹਜ੍ਜਾਦਯੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ – ''ਕਚ੍ਚਿ ਭੋ ਕੁਸਲਂ, ਕਚ੍ਚਿ ਭੋ ਕੁਸਲ''ਨ੍ਤਿ ਆਹਂਸੁ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ''ਕੁਸਲ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸੋ ਪਦੇਸੋ ਕੋਸਲਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ।

ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਮਾਨੋਤਿ ਅਦ੍ਧਾਨਗਮਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ। ਚਾਰਿਕਾ ਚ ਨਾਮੇਸਾ ਭਗਵਤੋ ਦੁਵਿਧਾ ਹੋਤਿ – ਤੁਰਿਤਚਾਰਿਕਾ ਚ, ਅਤੁਰਿਤਚਾਰਿਕਾ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਦੂਰੇਪਿ ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਪੁਗ੍ਗਲਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਬੋਧਨਤ੍ਥਾਯ ਸਹਸਾ ਗਮਨਂ **ਤੁਰਿਤਚਾਰਿਕਾ** ਨਾਮ, ਸਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮਨਾਦੀਸੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰਂ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਮੁਹੁਤ੍ਤੇਨ ਤਿਗਾਵੁਤਂ ਮਗ੍ਗਂ ਅਗਮਾਸਿ। ਆਲ਼ਵਕਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਤਿਂਸਯੋਜਨਂ, ਤਥਾ ਅਙ੍ਗੁਲਿਮਾਲਸ੍ਸ। ਪਕ੍ਕੁਸਾਤਿਸ੍ਸ ਪਨ ਪਞ੍ਚਚਤ੍ਤਾਲੀਸਯੋਜਨਂ। ਮਹਾਕਪ੍ਪਿਨਸ੍ਸ ਵੀਸਯੋਜਨਸਤਂ। ਧਨਿਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਸਤ੍ਤਯੋਜਨਸਤਾਨਿ ਅਗਮਾਸਿ। ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨੋ ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕਸ੍ਸ ਵਨਵਾਸੀਤਿਸ੍ਸਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਤਿਗਾਵੁਤਾਧਿਕਂ ਵੀਸਯੋਜਨਸਤਂ।

ਏਕਦਿਵਸਂ ਕਿਰ ਥੇਰੋ – ''ਤਿਸ੍ਸਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਆਹ। ਭਗਵਾ – ''ਅਹਮ੍ਪਿ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਆਨਨ੍ਦ, ਵੀਸਤਿਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾਨਂ ਆਰੋਚੇਹਿ, ਭਗਵਾ ਕਿਰ ਵਨਵਾਸਿਸ੍ਸ ਤਿਸ੍ਸਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਮਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਤਤੋ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਵੀਸਤਿਸਹਸ੍ਸਖੀਣਾਸਵਪਰਿਵਾਰੋ ਆਕਾਸੇ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਵੀਸਤਿਯੋਜਨਸਤਮਤ੍ਥਕੇ ਤਸ੍ਸ ਗੋਚਰਗਾਮਦ੍ਵਾਰੇ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਚੀਵਰਂ ਪਾਰੁਪਿ। ਤਂ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਂ ਗਚ੍ਛਮਾਨਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਦਿਸ੍ਵਾ – ''ਸਤ੍ਥਾ ਨੋ ਆਗਤੋ, ਮਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਂ ਅਗਮਿਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਆਸਨਾਨਿ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਯਾਗੁਂ ਦਤ੍ਵਾ ਪਾਤਰਾਸਭਤ੍ਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ – ''ਕੁਹਿਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਦਹਰਭਿਕ੍ਖੂ ਪੁਚ੍ਛਿਂਸੁ। ਉਪਾਸਕਾ ਨ ਭਗਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਇਧੇਵ ਤਿਸ੍ਸਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਾਯਾਗਤੋਤਿ। ਤੇ – ''ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਕੁਲੂਪਕਸ੍ਸ ਕਿਰ ਥੇਰਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਾਯ ਸਤ੍ਥਾ ਆਗਤੋ, ਨੋ ਵਤ ਨੋ ਥੇਰੋ ਓਰਮਤ੍ਤਕੋ''ਤਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਾ ਅਹੇਸੁਂ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਤੋ ਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਸਾਮਣੇਰੋ ਗਾਮੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ – ''ਉਪਾਸਕਾ, ਮਹਾਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਤੇ ''ਸਤ੍ਥਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਗਤੋ''ਤਿ ਆਰੋਚੇਸੁਂ। ਸੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨ ਆਪੁਚ੍ਛਿ। ਸਤ੍ਥਾ ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਂ ਹਤ੍ਥੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ – ''ਅਲਂ, ਤਿਸ੍ਸ, ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤਤੋ ਉਪਜ੍ਝਾਯਂ ਆਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਤ੍ਤਾਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਮਕਾਸਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਸਤ੍ਥਾ ਮਙ੍ਗਲਂ ਵਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਗਾਮਦ੍ਵਾਰੇ ਠਤ੍ਵਾ – ''ਕਤਰੋ ਤੇ, ਤਿਸ੍ਸ, ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਂ ਗਤਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਆਹ। ਅਯਂ ਭਗਵਾਤਿ। ਮਗ੍ਗਂ ਦੇਸਯਮਾਨੋ ਪੁਰਤੋ ਯਾਹਿ ਤਿਸ੍ਸਾਤਿ। ਭਗਵਾ ਕਿਰ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਦੇਸਕੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਸਕਲੇ ਤਿਗਾਵੁਤੇ ਮਗ੍ਗੇ 'ਸਾਮਣੇਰਂ ਦਟ੍ਠੁਂ ਲਚ੍ਛਾਮੀ'ਤਿ ਤਂ ਮਗ੍ਗਦੇਸਕਂ ਅਕਾਸਿ।

ਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਵਤ੍ਤਮਕਾਸਿ। ਅਥ ਨਂ ਭਗਵਾ – ''ਕਤਰੋ ਤੇ, ਤਿਸ੍ਸ, ਚਙ੍ਕਮੋ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਨਿਸੀਦਨਪਾਸਾਣੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ – ''ਤਿਸ੍ਸ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਸੁਖਂ ਵਸੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਸੋ ਆਹ – ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਵਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੀਹਬ੍ਯਗ੍ਘਹਤ੍ਥਿਮਿਗਮੋਰਾਦੀਨਂ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਣਤੋ ਅਰਞ੍ਞਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਾਯ ਸੁਖਂ ਵਸਾਮੀ''ਤਿ। ਅਥ ਨਂ ਭਗਵਾ – ''ਤਿਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਹਿ, ਬੁਦ੍ਧਦਾਯਜ੍ਜਂ ਤੇ ਦਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਅਗਮਾਸੀਤਿ। ਅਯਂ **ਤੁਰਿਤਚਾਰਿਕਾ** ਨਾਮ। ਯਂ ਪਨ ਗਾਮਨਿਗਮਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਦੇਵਸਿਕਂ ਯੋਜਨਦ੍ਵਿਯੋਜਨਵਸੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਚਰਿਯਾਦੀਹਿ ਲੋਕਂ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਗਮਨਂ, ਅਯਂ **ਅਤੁਰਿਤਚਾਰਿਕਾ** ਨਾਮ।

ਇਮਂ ਪਨ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਮਹਾਮਣ੍ਡਲਂ, ਮਜ੍ਝਿਮਮਣ੍ਡਲਂ, ਅਨ੍ਤੋਮਣ੍ਡਲਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਣ੍ਡਲਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਚਰਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਮਹਾਮਣ੍ਡਲਂ ਨਵਯੋਜਨਸਤਿਕਂ, ਮਜ੍ਝਿਮਮਣ੍ਡਲਂ ਛਯੋਜਨਸਤਿਕਂ , ਅਨ੍ਤੋਮਣ੍ਡਲਂ ਤਿਯੋਜਨਸਤਿਕਂ। ਯਦਾ ਮਹਾਮਣ੍ਡਲੇ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਿਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਮਹਾਪਵਾਰਣਾਯ ਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸੇ ਮਹਾਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਪਰਿਵਾਰੋ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ। ਸਮਨ੍ਤਾ ਯੋਜਨਸਤਂ ਏਕਕੋਲਾਹਲਂ ਹੋਤਿ। ਪੁਰਿਮਂ ਪੁਰਿਮਂ ਆਗਤਾ ਨਿਮਨ੍ਤੇਤੁਂ ਲਭਨ੍ਤਿ। ਇਤਰੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਮਣ੍ਡਲੇਸੁ ਸਕ੍ਕਾਰੋ ਮਹਾਮਣ੍ਡਲੇ ਓਸਰਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਭਗਵਾ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਗਾਮਨਿਗਮੇਸੁ ਏਕਾਹਂ ਦ੍ਵੀਹਂ ਵਸਨ੍ਤੋ ਮਹਾਜਨਂ ਆਮਿਸਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਨ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਦਾਨੇਨ ਚਸ੍ਸ ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਕੁਸਲਂ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋ ਨਵਹਿ ਮਾਸੇਹਿ ਚਾਰਿਕਂ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਅਨ੍ਤੋਵਸ੍ਸੇ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਤਰੁਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਮਹਾਪਵਾਰਣਾਯ ਅਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਵਾਰਣਾਸਙ੍ਗਹਂ ਦਤ੍ਵਾ ਕਤ੍ਤਿਕਪੁਣ੍ਣਮਾਯਂ ਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਮਿਗਸਿਰਸ੍ਸ ਪਠਮਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸੇ ਮਹਾਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਪਰਿਵਾਰੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਮਜ੍ਝਿਮਮਣ੍ਡਲੇ ਓਸਰਤਿ। ਅਞ੍ਞੇਨਪਿ ਕਾਰਣੇਨ ਮਜ੍ਝਿਮਮਣ੍ਡਲੇ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਿਤੁਕਾਮੋ ਚਤੁਮਾਸਂ ਵਸਿਤ੍ਵਾਵ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਇਤਰੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਮਣ੍ਡਲੇਸੁ ਸਕ੍ਕਾਰੋ ਮਜ੍ਝਿਮਮਣ੍ਡਲੇ ਓਸਰਤਿ। ਭਗਵਾ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਲੋਕਂ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਅਟ੍ਠਹਿ ਮਾਸੇਹਿ ਚਾਰਿਕਂ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਚਤੁਮਾਸਂ ਵੁਟ੍ਠਵਸ੍ਸਸ੍ਸਾਪਿ ਭਗਵਤੋ ਵੇਨੇਯ੍ਯਸਤ੍ਤਾ ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਪਾਕਂ ਆਗਮਯਮਾਨੋ ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਏਕਮਾਸਂ ਵਾ ਦ੍ਵਿਤਿਚਤੁਮਾਸਂ ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਪਰਿਵਾਰੋ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਇਤਰੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਮਣ੍ਡਲੇਸੁ ਸਕ੍ਕਾਰੋ ਅਨ੍ਤੋਮਣ੍ਡਲੇ ਓਸਰਤਿ। ਭਗਵਾ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਲੋਕਂ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਹਿ ਵਾ ਛਹਿ ਵਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਵਾ ਚਤੂਹਿ ਵਾ ਮਾਸੇਹਿ ਚਾਰਿਕਂ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤਿ। ਇਤਿ ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਮਣ੍ਡਲੇਸੁ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਨ੍ਤੋ ਨ ਚੀਵਰਾਦਿਹੇਤੁ ਚਰਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਯੇ ਦੁਗ੍ਗਤਬਾਲਜਿਣ੍ਣਬ੍ਯਾਧਿਤਾ, ਤੇ ਕਦਾ ਤਥਾਗਤਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਮਯਿ ਪਨ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਨ੍ਤੇ ਮਹਾਜਨੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਂ ਲਭਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕੇਚਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਪਸਾਦੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ , ਕੇਚਿ ਮਾਲਾਦੀਹਿ ਪੂਜੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਕਟਚ੍ਛੁਭਿਕ੍ਖਂ ਦਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨਂ ਪਹਾਯ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਨੇਸਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯਾਤਿ। ਏਵਂ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਕਾਯ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਤਿ।

ਅਪਿ ਚ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਜਙ੍ਘਵਿਹਾਰਵਸੇਨ ਸਰੀਰਫਾਸੁਕਤ੍ਥਾਯ, ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਲਾਭਿਕਙ੍ਖਨਤ੍ਥਾਯ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਾਯ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਪਾਕਗਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਸਤ੍ਤੇ ਬੋਧਨਤ੍ਥਾਯਾਤਿ। ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ, ਧਮ੍ਮਂ, ਸਙ੍ਘਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ, ਮਹਤਾ ਧਮ੍ਮਵਸ੍ਸੇਨ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਰਿਸਾ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਵਾ। ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਨ੍ਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵਿਰਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ , ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ, ਮੁਸਾਵਾਦਾ, ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ ਵਿਰਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ। ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਨ੍ਤਿ – ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਪਟਿਲਭਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ, ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ...ਪੇ॰... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ। ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਨ੍ਤਿ – ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਂ ਅਧਿਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾਤਿ। ਅਯਂ ਅਤੁਰਿਤਚਾਰਿਕਾ, ਇਧ ਚਾਰਿਕਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਦੁਵਿਧਾ ਹੋਤਿ –

ਅਨਿਬਦ੍ਧਚਾਰਿਕਾ ਚ ਨਿਬਦ੍ਧਚਾਰਿਕਾ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਗਾਮਨਿਗਮਨਗਰਪਟਿਪਾਟਿਵਸੇਨ ਚਰਤਿ, ਅਯਂ ਅਨਿਬਦ੍ਧਚਾਰਿਕਾ ਨਾਮ। ਯਂ ਪਨੇਕਸ੍ਸੇਵ ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਯਂ ਨਿਬਦ੍ਧਚਾਰਿਕਾ ਨਾਮ। ਏਸਾ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ।

ਤਦਾ ਕਿਰ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮਕਿਚ੍ਚਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਞਾਣਜਾਲਂ ਪਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਬਨ੍ਧਵੇ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਜਾਲਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਅਥ ਭਗਵਾ ਅਯਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਮਯ੍ਹਂ ਞਾਣਜਾਲੇ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ''ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ''ਤਿ ਵੀਮਂਸਨ੍ਤੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਂ ਦਿਸ੍ਵਾ – ''ਏਸੋ ਮਯਿ ਏਤਂ ਜਨਪਦਂ ਗਤੇ ਲਕ੍ਖਣਪਰਿਯੇਸਨਤ੍ਥਂ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਂ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਂ ਪਹਿਣਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਮਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਾਦਪਟਿਵਾਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਂ ਅਸਬ੍ਭਿਵਾਕ੍ਯਂ ਵਕ੍ਖਤਿ, ਤਮਹਂ ਦਮੇਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਸੋ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਕਥੇਸ੍ਸਤਿ, ਅਥਸ੍ਸਾਚਰਿਯੋ ਤਂ ਕਥਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਆਗਮ੍ਮ ਮਮ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਰਿਯੇਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸਾਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ। ਸੋ ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਤਿ। ਦੇਸਨਾ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਸਫਲਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਪਞ੍ਚਭਿਕ੍ਖੁਸਤਪਰਿਵਾਰੋ ਤਂ ਜਨਪਦਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਕੋਸਲੇਸੁ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹੀ''ਤਿ।

ਯੇਨ ਇਚ੍ਛਾਨਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਦਿਸਾਭਾਗੇਨ ਇਚ੍ਛਾਨਙ੍ਗਲਂ ਅਵਸਰਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਪਦੇਸੇ ਇਚ੍ਛਾਨਙ੍ਗਲਂ। ਇਜ੍ਞਾਨਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। **ਤਦਵਸਰੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਅਵਸਰਿ, ਤਂ ਵਾ ਅਵਸਰਿ। ਤੇਨ ਦਿਸਾਭਾਗੇਨ ਗਤੋ, ਤਂ ਵਾ ਪਦੇਸਂ ਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਚ੍ਛਾਨਙ੍ਗਲੇ ਵਿਹਰਤਿ ਇਚ੍ਛਾਨਙ੍ਗਲਵਨਸਣ੍ਡੇ**ਤਿ ਇਚ੍ਛਾਨਙ੍ਗਲਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਇਚ੍ਛਾਨਙ੍ਗਲਵਨਸਣ੍ਡੇ ਸੀਲਖਨ੍ਧਾਵਾਰਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਧਿਕੋਨ੍ਤਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸਰਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਯਮਾਨੋ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ ਯਥਾਭਿਰੁਚਿਤੇਨ ਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤਿ।

ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫੫. ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨਾਤਿ ਯੇਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਰਤਿ, ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ ਅਣਤੀਤਿ **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ,** ਮਨ੍ਤੇ ਸਜ੍ਝਾਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਮੇਵ ਹਿ ਜਾਤਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਵਚਨਂ। ਅਰਿਯਾ ਪਨ ਬਾਹਿਤਪਾਪਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਂ। ਕਸ੍ਮਾ ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਕਿਰ ਕਾਯੋ ਸੇਤਪੋਕ੍ਖਰਸਦਿਸੋ, ਦੇਵਨਗਰੇ ਉਸ੍ਸਾਪਿਤਰਜਤਤੋਰਣਂ ਵਿਯ ਸੋਭਤਿ। ਸੀਸਂ ਪਨਸ੍ਸ ਕਾਲ਼ਵਣ੍ਣਂ ਇਨ੍ਦਨੀਲਮਣਿਮਯਂ ਵਿਯ। ਮਸ੍ਸੁਪਿ ਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲੇ ਕਾਲ਼ਮੇਘਰਾਜਿ ਵਿਯ ਖਾਯਤਿ। ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਨੀਲੁਪ੍ਪਲਸਦਿਸਾਨਿ। ਨਾਸਾ ਰਜਤਪਨਾਲ਼ਿਕਾ ਵਿਯ ਸੁਵਟ੍ਟਿਤਾ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ। ਹਤ੍ਥਪਾਦਤਲਾਨਿ ਚੇਵ ਮੁਖਦ੍ਵਾਰਞ੍ਚ ਕਤਲਾਖਾਰਸਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਵਿਯ ਸੋਭਤਿ, ਅਤਿਵਿਯ ਸੋਭਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ। ਅਰਾਜਕੇ ਠਾਨੇ ਰਾਜਾਨਂ ਕਾਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਮਿਮਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ। ਏਵਮੇਸ ਸਸ੍ਸਿਰਿਕੋ। ਇਤਿ ਨਂ ਪੋਕ੍ਖਰਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤੀਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਨ੍ਤਿ।

ਅਯਂ ਪਨ ਕਸ੍ਸਪਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਕਾਲੇ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵੇਦਾਨਂ ਪਾਰਗੂ ਦਸਬਲਸ੍ਸ ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਦੇਵਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਵਾਸਂ ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਹਿਮਵਨ੍ਤਪਦੇਸੇ ਮਹਾਸਰੇ ਪਦੁਮਗਬ੍ਭੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਚ ਸਰਸ੍ਸ ਅਵਿਦੂਰੇ ਤਾਪਸੋ ਪਣ੍ਣਸਾਲਾਯ ਵਸਤਿ। ਸੋ ਤੀਰੇ ਠਿਤੋ ਤਂ ਪਦੁਮਂ ਦਿਸ੍ਵਾ – ''ਇਦਂ ਪਦੁਮਂ ਅਵਸੇਸਪਦੁਮੇਹਿ ਮਹਨ੍ਤਤਰਂ। ਪੁਪ੍ਫਿਤਕਾਲੇ ਨਂ ਗਹੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ। ਤਂ ਸਤ੍ਤਾਹੇਨਾਪਿ ਨ ਪੁਪ੍ਫਤਿ। ਤਾਪਸੋ ਕਸ੍ਮਾ ਨੁ ਖੋ ਇਦਂ ਸਤ੍ਤਾਹੇਨਾਪਿ ਨ ਪੁਪ੍ਫਤਿ। ਹਨ੍ਦ ਨਂ ਗਹੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਿ। ਤਂ ਤੇਨ ਨਾਲ਼ਤੋ ਛਿਨ੍ਨਮਤ੍ਤਂਯੇਵ ਪੁਪ੍ਫਿਤਂ। ਅਥਸ੍ਸਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਸੁਵਣ੍ਣਚੁਣ੍ਣਪਿਞ੍ਜਰਂ ਵਿਯ ਰਜਤਬਿਮ੍ਬਕਂ ਪਦੁਮਰੇਣੁਪਿਞ੍ਜਰਂ ਸੇਤਵਣ੍ਣਂ ਦਾਰਕਂ ਅਦ੍ਦਸ। ਸੋ ਮਹਾਪੁਞ੍ਞੋ ਏਸ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਹਨ੍ਦ ਨਂ ਪਟਿਜਗ੍ਗਾਮੀਤਿ ਪਣ੍ਣਸਾਲਂ ਨੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਜਗ੍ਗਿਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤਯੋ ਵੇਦੇ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਪੇਸਿ। ਦਾਰਕੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵੇਦਾਨਂ ਪਾਰਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਅਗ੍ਗਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਹੋਸਿ। ਸੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਰਞ੍ਞੋ ਕੋਸਲਸ੍ਸ ਸਿਪ੍ਪਂ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਸਿਪ੍ਪੇ ਪਸਨ੍ਨੋ ਰਾਜਾ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਂ ਨਾਮ ਮਹਾਨਗਰਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਯ੍ਯਂ ਅਦਾਸਿ। ਇਤਿ ਨਂ ਪੋਕ੍ਖਰੇ ਸਯਿਤਤ੍ਤਾ ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤੀਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਨ੍ਤਿ।

ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤੀਤਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਾਮਕੇ ਨਗਰੇ ਵਸਤਿ। ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਆਵਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਨਗਰਸ੍ਸ ਸਾਮਿਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਯਾਯ ਮਰਿਯਾਦਾਯ ਤਤ੍ਥ ਵਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਾਯ ਮਰਿਯਾਦਾਯ ਵਸਿ। ਤਸ੍ਸ ਕਿਰ ਨਗਰਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ ਉਕ੍ਕਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਉਕ੍ਕਾਸੁ ਜਲਮਾਨਾਸੁ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਓਕ੍ਕਟ੍ਠਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਸੋਯੇਵਤ੍ਥੋ। ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪਯੋਗਤ੍ਤਾ ਚ ਸੇਸਪਦੇਸੁ। ਤਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਂ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਤੋ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸਤ੍ਤੁਸ੍ਸਦਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਉਸ੍ਸਦਂ, ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਂ ਬਹੁਜਨਂ ਆਕਿਣ੍ਣਮਨੁਸ੍ਸਂ। ਪੋਸਾਵਨਿਯਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਮੋਰਮਿਗਾਦਿਅਨੇਕਸਤ੍ਤਸਮਾਕਿਣ੍ਣਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤਂ ਨਗਰਂ ਬਹਿ ਆਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਜਾਤੇਨ ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਘਾਸਤਿਣੇਨ ਚੇਵ ਗੇਹਚ੍ਛਾਦਨਤਿਣੇਨ ਚ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਤਥਾ ਦਾਰੁਕਟ੍ਠੇਹਿ ਚੇਵ ਗੇਹਸਮ੍ਭਾਰਕਟ੍ਠੇਹਿ ਚ। ਯਸ੍ਮਾ ਚਸ੍ਸਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਵਟ੍ਟਚਤੁਰਸ੍ਸਾਦਿਸਣ੍ਠਾਨਾ ਬਹੂ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯੋ ਜਲਜਕੁਸੁਮਵਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਚ ਬਹੂਨਿ ਅਨੇਕਾਨਿ ਤਲ਼ਾਕਾਨਿ ਉਦਕਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਭਰਿਤਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਸਤਿਣਕਟ੍ਠੋਦਕ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਹ ਧਞ੍ਞੇਨਾਤਿ **ਸਧਞ੍ਞਂ** ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਪਰਣ੍ਣਾਦਿਭੇਦਂ ਬਹੁਧਞ੍ਞਸਨ੍ਨਿਚਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਯਸ੍ਮਿਂ ਨਗਰੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਰਾਜਲੀਲਾਯ ਵਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਮਿਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਰਾਜਤੋ ਲਦ੍ਧਂ ਭੋਗ੍ਗਂ **ਰਾਜਭੋਗ੍ਗਂ।** ਕੇਨ ਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਰਞ੍ਞਾ ਪਸੇਨਦਿਨਾ ਕੋਸਲੇਨ ਦਿਨ੍ਨਂ। **ਰਾਜਦਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਦਾਯਭੂਤਂ, ਦਾਯਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਦੇਯ੍ਯਂ, ਛਤ੍ਤਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਰਾਜਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ **ਰਾਜਭੋਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਛੇਜ੍ਜਭੇਜ੍ਜਂ ਅਨੁਸਾਸਨ੍ਤੇਨ ਨਦੀਤਿਤ੍ਥਪਬ੍ਬਤਾਦੀਸੁ ਸੁਙ੍ਕਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਨ ਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ। ਰਞ੍ਞਾ ਪਸੇਨਦਿਨਾ ਕੋਸਲੇਨ ਦਿਨ੍ਨਂ ਰਾਜਦਾਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਂ ਨਗਰਂ ਰਞ੍ਞਾ ਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ **ਰਾਜਦਾਯਂ** ਦਾਯਕਰਾਜਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਪਨਸ੍ਸ **"ਰਞ੍ਞਾ ਪਸੇਨਦਿਨਾ ਕੋਸਲੇਨ ਦਿਨ੍ਨ**"ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਦੇਯ੍ਯਂ। ਯਥਾ ਦਿਨ੍ਨਂ ਨ ਪੁਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਂ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਸ੍ਸੋਸੀਤਿ ਸੁਣਿ ਉਪਲਭਿ, ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਚਨਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨੁਸਾਰੇਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ। **ਖੋ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੇ ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤੇ ਵਾ ਨਿਪਾਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੇਨ ਅਸ੍ਸੋਸਿ ਏਵ, ਨਾਸ੍ਸ ਕੋਚਿ ਸਵਨਨ੍ਤਰਾਯੋ ਅਹੋਸੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਦਪੂਰਣੇਨ ਪਨ ਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਮਤ੍ਤਮੇਵ।

ਇਦਾਨਿ ਯਮਤ੍ਥਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿ ਅਸ੍ਸੋਸਿ, ਤਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ – ''ਸਮਣੋ ਖਲੁ ਭੋ ਗੋਤਮੋ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਸਮਿਤਪਾਪਤ੍ਤਾ **ਸਮਣੋ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ – ''ਸਮਿਤਾਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੩੪)। ਭਗਵਾ ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮਿਤਪਾਪੋ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਯਥਾਭੂਤਗੁਣਾਧਿਗਤਮੇਤਂ ਨਾਮਂ, ਯਦਿਦਂ ਸਮਣੋਤਿ। **ਖਲੂ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵਨਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। **ਭੋ**ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਜਾਤਿਸਮੁਦਾਗਤਂ ਆਲਪਨਮਤ੍ਤਂ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ – ''ਭੋਵਾਦੀ ਨਾਮ ਸੋ ਹੋਤਿ, ਸਚੇ ਹੋਤਿ ਸਕਿਞ੍ਚਨੋ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੫੫)। **ਗੋਤਮੋ**ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਰਿਕਿਤ੍ਤੇਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਮਣੋ ਖਲੁ ਭੋ ਗੋਤਮੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮਣੋ ਕਿਰ ਭੋ ਗੋਤਮਗੋਤ੍ਤੋਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤੋਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਉਚ੍ਚਾਕੁਲਪਰਿਦੀਪਨਂ । **ਸਕ੍ਯਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜਿਤਭਾਵਪਰਿਦੀਪਨਂ। ਕੇਨਚਿ ਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞੇਨ ਅਨਭਿਭੂਤੋ ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਂਯੇਵ ਤਂ ਕੁਲਂ ਪਹਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਤੋ ਪਰਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਮੇਵ। **ਤਂ ਖੋ ਪਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੇ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। **ਸਾਧੁ ਖੋ ਪਨਾ**ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਖੋ ਪਨ। ਅਤ੍ਥਾਵਹਂ ਸੁਖਾਵਹਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਤਥਾਰੂਪਾਨਂ ਅਰਹਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਰੂਪੋ ਸੋ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ, ਏਵਰੂਪਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਗੁਣਾਧਿਗਮੇਨ ਲੋਕੇ ਅਰਹਨ੍ਤੋਤਿ ਲਦ੍ਧਸਦ੍ਧਾਨਂ ਅਰਹਤਂ। **ਦਸ੍ਸਨਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਸਾਦਸੋਮ੍ਮਾਨਿ ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਉਮ੍ਮੀਲੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਧੁ ਹੋਤੀਤਿ, ਏਵਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ।

ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਮਾਣਵਕਥਾ

੨੫੬. **ਅਜ੍ਝਾਯਕੋ**ਤਿ ਇਦਂ – ‘‘ਨ ਦਾਨਿਮੇ ਝਾਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਦਾਨਿਮੇ ਝਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਅਜ੍ਝਾਯਕਾ ਅਜ੍ਝਾਯਕਾ ਤ੍ਵੇਵ ਤਤਿਯਂ ਅਕ੍ਖਰਂ ਉਪਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਪਠਮਕਪ੍ਪਿਕਕਾਲੇ ਝਾਨਵਿਰਹਿਤਾਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਗਰਹਵਚਨਂ। ਇਦਾਨਿ ਪਨ ਤਂ ਅਜ੍ਝਾਯਤੀਤਿ ਅਜ੍ਝਾਯਕੋ। ਮਨ੍ਤੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥੇਨ ਪਸਂਸਾਵਚਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ। ਮਨ੍ਤੇ ਧਾਰੇਤੀਤਿ **ਮਨ੍ਤਧਰੋ।**

ਤਿਣ੍ਣਂ ਵੇਦਾਨਨ੍ਤਿ ਇਰੁਵੇਦਯਜੁਵੇਦਸਾਮਵੇਦਾਨਂ। ਓਟ੍ਠਪਹਤਕਰਣਵਸੇਨ ਪਾਰਂ ਗਤੋਤਿ **ਪਾਰਗੂ।** ਸਹ ਨਿਘਣ੍ਡੁਨਾ ਚ ਕੇਟੁਭੇਨ ਚ **ਸਨਿਘਣ੍ਡੁਕੇਟੁਭਾਨਂ। ਨਿਘਣ੍ਡੂ**ਤਿ ਨਿਘਣ੍ਡੁਰੁਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਵੇਵਚਨਪਕਾਸਕਂ ਸਤ੍ਥਂ। **ਕੇਟੁਭ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਰਿਯਾਕਪ੍ਪਵਿਕਪ੍ਪੋ ਕਵੀਨਂ ਉਪਕਾਰਾਵਹਂ ਸਤ੍ਥਂ। ਸਹ ਅਕ੍ਖਰਪ੍ਪਭੇਦੇਨ **ਸਾਕ੍ਖਰਪ੍ਪਭੇਦਾਨਂ। ਅਕ੍ਖਰਪ੍ਪਭੇਦੋ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾ ਚ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਚ। **ਇਤਿਹਾਸਪਞ੍ਚਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਥਬ੍ਬਣਵੇਦਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਕਤ੍ਵਾ ਇਤਿਹ ਆਸ, ਇਤਿਹ ਆਸਾਤਿ ਈਦਿਸਵਚਨਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਪੁਰਾਣਕਥਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਇਤਿਹਾਸੋ ਪਞ੍ਚਮੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਇਤਿਹਾਸਪਞ੍ਚਮਾ, ਤੇਸਂ ਇਤਿਹਾਸਪਞ੍ਚਮਾਨਂ ਵੇਦਾਨਂ।

ਪਦਂ ਤਦਵਸੇਸਞ੍ਚ ਬ੍ਯਾਕਰਣਂ ਅਧੀਯਤਿ ਵੇਦੇਤਿ ਚਾਤਿ **ਪਦਕੋ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੋ।** ਲੋਕਾਯਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਿਤਣ੍ਡਵਾਦਸਤ੍ਥਂ। **ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਲਕ੍ਖਣਦੀਪਕਂ ਦ੍ਵਾਦਸਸਹਸ੍ਸਗਨ੍ਥਪਮਾਣਂ ਸਤ੍ਥਂ। ਯਤ੍ਥ ਸੋਲ਼ਸਸਹਸ੍ਸਗਾਥਾਪਰਿਮਾਣਾ ਬੁਦ੍ਧਮਨ੍ਤਾ ਨਾਮ ਅਹੇਸੁਂ, ਯੇਸਂ ਵਸੇਨ ਇਮਿਨਾ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਬੁਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ, ਇਮਿਨਾ ਦ੍ਵੇ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਾ, ਅਸੀਤਿ ਮਹਾਸਾਵਕਾ , ਬੁਦ੍ਧਮਾਤਾ, ਬੁਦ੍ਧਪਿਤਾ, ਅਗ੍ਗੁਪਟ੍ਠਾਕੋ, ਅਗ੍ਗੁਪਟ੍ਠਾਯਿਕਾ, ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ।

ਅਨਵਯੋਤਿ ਇਮੇਸੁ ਲੋਕਾਯਤਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣੇਸੁ ਅਨੂਨੋ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ, ਅਵਯੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਵਯੋ ਨਾਮ ਯੋ ਤਾਨਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਗਨ੍ਥਤੋ ਚ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। **ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਪਟਿਞ੍ਞਾਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚ। ਆਚਰਿਯੇਨਸ੍ਸ ‘‘ਯਂ ਅਹਂ ਜਾਨਾਮਿ, ਤਂ ਤ੍ਵਂ ਜਾਨਾਸੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੋ। ‘‘ਆਮ ਆਚਰਿਯਾ’’ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਵਚਨਦਾਨਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਤਰਸ੍ਮਿਂ ਅਧਿਕਾਰੇ? ਸਕੇ ਆਚਰਿਯਕੇ ਤੇਵਿਜ੍ਜਕੇ ਪਾਵਚਨੇ। ਏਸ ਕਿਰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ ‘‘ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕੇ ‘ਅਹਂ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਹਂ ਬੁਦ੍ਧੋ’ਤਿ ਉਗ੍ਗਤਸ੍ਸ ਨਾਮਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਬਹੂ ਜਨਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਮੇ ਅਨੁਸ੍ਸਵਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਂ। ਏਕਚ੍ਚਞ੍ਹਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪਕ੍ਕਮਨਮ੍ਪਿ ਗਰੁ ਹੋਤਿ, ਅਨਤ੍ਥੋਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਮਮ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਂ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ – ‘ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਾ, ਨੋ ਵਾ’ਤਿ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾਵ ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਾਣਵਂ ਆਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਯਂ ਤਾਤਾਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੨੫੭. **ਤਂ ਭਵਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ। **ਤਥਾ ਸਨ੍ਤਂ ਯੇਵ**ਾਤਿ ਤਥਾ ਸਤੋਯੇਵ। ਇਧਾਪਿ ਹਿ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨਤ੍ਥਵਸੇਨੇਵ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ।

੨੫੮. **ਯਥਾ ਕਥਂ ਪਨਾਹਂ, ਭੋ, ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਥਂ ਪਨਾਹਂ ਭੋ ਤਂ ਭਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮਂ ਜਾਨਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਥਾ ਸਕ੍ਕਾ ਸੋ ਞਾਤੁਂ, ਤਥਾ ਮੇ ਆਚਿਕ੍ਖਾਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਥਾ**ਤਿ ਵਾ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਮੇਵੇਤਂ। **ਕਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਆਕਾਰਪੁਚ੍ਛਾ। ਕੇਨਾਕਾਰੇਨਾਹਂ ਤਂ ਭਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮਂ ਜਾਨਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਕਿਰ ਨਂ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ‘‘ਕਿਂ ਤ੍ਵਂ, ਤਾਤ, ਪਥਵਿਯਂ ਠਿਤੋ, ਪਥਵਿਂ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਵਿਯ; ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾਨਂ ਓਭਾਸੇ ਠਿਤੋ, ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਵਿਯ ਵਦਸੀ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਜਾਨਨਾਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਗਤਾਨਿ ਖੋ, ਤਾਤਾਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ **ਮਨ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਵੇਦੇਸੁ। ਤਥਾਗਤੋ ਕਿਰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਪਟਿਕਚ੍ਚੇਵ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾ ਦੇਵਾ ਵੇਦੇਸੁ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਮਨ੍ਤਾ ਨਾਮੇਤੇਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵੇਸੇਨੇਵ ਵੇਦੇ ਵਾਚੇਨ੍ਤਿ। ਤਦਨੁਸਾਰੇਨ ਮਹੇਸਕ੍ਖਾ ਸਤ੍ਤਾ ਤਥਾਗਤਂ ਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ। ਤੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੇਦੇਸੁ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਪਨ ਤਥਾਗਤੇ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਤਰਹਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। **ਮਹਾਪੁਰਿਸਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਣਿਧਿਸਮਾਦਾਨਞਾਣਕਰੁਣਾਦਿਗੁਣਮਹਤੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ। **ਦ੍ਵੇਯੇਵ ਗਤਿਯੋ**ਤਿ ਦ੍ਵੇਯੇਵ ਨਿਟ੍ਠਾ। ਕਾਮਞ੍ਚਾਯਂ ਗਤਿਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਪਞ੍ਚ ਖੋ ਇਮਾ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਗਤਿਯੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੩) ਭਵਭੇਦੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। ‘‘ਗਤਿ ਮਿਗਾਨਂ

ਪਵਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਰਿ॰ ੩੯੯) ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨੇ। ''ਏਵਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤੁਗਤਿਮਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਞ੍ਞਾਯਂ। ''ਗਤਿਗਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਸਟਭਾਵੇ। ਇਧ ਪਨ ਨਿਟ੍ਠਾਯਂ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਯੇਹਿ ਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਹੋਤਿ, ਨ ਤੇਹੇਵ ਬੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ; ਜਾਤਿਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਪਨ ਤਾਨਿਯੇਵ ਤਾਨੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਯੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ। **ਸਚੇ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤੀ**ਤਿ ਯਦਿ ਅਗਾਰੇ ਵਸਤਿ। **ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯਧਮ੍ਮੇਹਿ, ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੂਹਿ ਚ ਲੋਕਂ ਰਞ੍ਜਨਤੋ ਰਾਜਾ, ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਚਤੂਹਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਚਕ੍ਕੇਹਿ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤੇਹਿ ਚ ਪਰਂ ਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਪਰਹਿਤਾਯ ਚ ਇਰਿਯਾਪਥਚਕ੍ਕਾਨਂ ਵਤ੍ਤੋ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਰਾਜਾਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਂ। ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀਤਿ ਵਿਸੇਸਂ। ਧਮ੍ਮੇਨ ਚਰਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮਿਕੋ।** ਞਾਯੇਨ ਸਮੇਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਧਮ੍ਮੇਨ ਰਜ੍ਜਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾ ਜਾਤੋਤਿ **ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ।** ਪਰਹਿਤਧਮ੍ਮਕਰਣੇਨ ਵਾ **ਧਮ੍ਮਿਕੋ।** ਅਤ੍ਤਹਿਤਧਮ੍ਮਕਰਣੇਨ **ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ।** ਚਤੁਰਨ੍ਤਾਯ ਇਸ੍ਸਰੋਤਿ **ਚਾਤੁਰਨ੍ਤੋ,** ਚਤੁਸਮੁਦ੍ਦਅਨ੍ਤਾਯ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਦੀਪਵਿਭੂਸਿਤਾਯ ਪਥਵਿਯਾ ਇਸ੍ਸਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਕੋਪਾਦਿਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਰਾਜਾਨੋ ਵਿਜੇਤੀਤਿ **ਵਿਜਿਤਾਵੀ। ਜਨਪਦਤ੍ਥਾਵਰਿਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਜਨਪਦੇ ਧੁਵਭਾਵਂ ਥਾਵਰਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤੋ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਚਾਲੇਤੁਂ। ਜਨਪਦੋ ਵਾ ਤਮ੍ਹਿ ਥਾਵਰਿਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਸਕਮ੍ਮਨਿਰਤੋ ਅਚਲੋ ਅਸਮ੍ਪਵੇਧੀਤਿ ਜਨਪਦਤ੍ਥਾਵਰਿਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ।

ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਚੇਤਾਨਿ ਕਤਮਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚਕ੍ਕਰਤਨ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਚਕ੍ਕਞ੍ਚ, ਤਂ ਰਤਿਜਨਨਟ੍ਠੇਨ ਰਤਨਞ੍ਚਾਤਿ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। ਇਮੇਸੁ ਪਨ ਰਤਨੇਸੁ ਅਯਂ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਰਤਨੇਨ ਅਜਿਤਂ ਜਿਨਾਤਿ, ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਰਤਨੇਹਿ ਵਿਜਿਤੇ ਯਥਾਸੁਖਂ ਅਨੁਚਰਤਿ, ਪਰਿਣਾਯਕਰਤਨੇਨ ਵਿਜਿਤਮਨੁਰਕ੍ਖਤਿ, ਅਵਸੇਸੇਹਿ ਉਪਭੋਗਸੁਖਮਨੁਭਵਤਿ। ਪਠਮੇਨ ਚਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਾਹਸਤ੍ਤਿਯੋਗੋ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਮਨ੍ਤਸਤ੍ਤਿਯੋਗੋ, ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਗਹਪਤਿਰਤਨੇਹਿ ਪਭੁਸਤ੍ਤਿਯੋਗੋ ਸੁਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਹੋਤਿ, ਇਤ੍ਥਿਮਣਿਰਤਨੇਹਿ ਤਿਵਿਧਸਤ੍ਤਿਯੋਗਫਲਂ। ਸੋ ਇਤ੍ਥਿਮਣਿਰਤਨੇਹਿ ਭੋਗਸੁਖਮਨੁਭਵਤਿ, ਸੇਸੇਹਿ ਇਸ੍ਸਰਿਯਸੁਖਂ। ਵਿਸੇਸਤੋ ਚਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਅਦੋਸਕੁਸਲਮੂਲਜਨਿਤਕਮ੍ਮਾਨੁਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਮਜ੍ਝਿਮਾਨਿ ਅਲੋਭਕੁਸਲਮੂਲਜਨਿਤਕਮ੍ਮਾਨੁਭਾਵੇਨ, ਪਚ੍ਛਿਮਮੇਕਂ ਅਮੋਹਕੁਸਲਮੂਲਜਨਿਤਕਮ੍ਮਾਨੁਭਾਵੇਨਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ। ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸਂਯੁਤ੍ਤੇ ਰਤਨਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਦੇਸਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਪਰੋਸਹਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਤਿਰੇਕਸਹਸ੍ਸਂ। **ਸੂਰਾ**ਤਿ ਅਭੀਰੁਕਜਾਤਿਕਾ। **ਵੀਰਙ੍ਗਰੂਪਾ**ਤਿ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਸਦਿਸਕਾਯਾ। ਏਵਂ ਤਾਵ ਏਕੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਭਾਵੋ। **ਵੀਰਾ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਸੂਰਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਵੀਰਾਨਂ ਅਙ੍ਗਂ ਵੀਰਙ੍ਗਂ, ਵੀਰਕਾਰਣਂ ਵੀਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਵੀਰਙ੍ਗਰੂਪਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਵੀਰਙ੍ਗਰੂਪਾ,** ਵੀਰਿਯਮਯਸਰੀਰਾ ਵਿਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪਰਸੇਨਪ੍ਪਮਦ੍ਦਨਾ**ਤਿ ਸਚੇ ਪਟਿਮੁਖਂ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਪਰਸੇਨਾ ਤਂ ਪਰਿਮਦ੍ਦਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਧਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ''ਪਾਣੋ ਨ ਹਨ੍ਤਬ੍ਬੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਞ੍ਚਸੀਲਧਮ੍ਮੇਨ । **ਅਰਹਂ ਹੋਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਲੋਕੇ ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਅਵਿਜ੍ਜਾਦੁਚ੍ਚਰਿਤਛਦਨੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਕਿਲੇਸਨ੍ਧਕਾਰੇ ਲੋਕੇ ਤਂ ਛਦਨਂ ਵਿਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਸਞ੍ਜਾਤਾਲੋਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋਤਿ ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮੇਨ ਪਦੇਨ ਪੂਜਾਰਹਤਾ। ਦੁਤਿਯੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਹੇਤੁ, ਯਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ, ਤਤਿਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਹੇਤੁਭੂਤਾ ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਥ ਵਾ ਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚ ਵਿਚ੍ਛਦੋ ਚਾਤਿ ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦੋ, ਵਟ੍ਟਰਹਿਤੋ ਛਦਨਰਹਿਤੋ ਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਅਰਹਂ ਵਟ੍ਟਾਭਾਵੇਨ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਛਦਨਾਭਾਵੇਨਾਤਿ ਏਵਂ ਪੁਰਿਮਪਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸੇਵ ਹੇਤੁਦ੍ਵਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਸਿਦ੍ਧਿ, ਪਠਮੇਨ ਦੁਤਿਯਸਿਦ੍ਧਿ, ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥੇਹਿ ਤਤਿਯਸਿਦ੍ਧਿ ਹੋਤਿ। ਪੁਰਿਮਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁਂ, ਦੁਤਿਯਂ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਂ, ਤਤਿਯਂ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਂ ਸਾਧੇਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤ੍ਵਂ ਮਨ੍ਤਾਨਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ'ਸ੍ਸ ਮਨ੍ਤੇਸੁ ਸੂਰਭਾਵਂ ਜਨੇਤਿ।

੨੫੯. ਸੋਪਿ ਤਾਯ ਆਚਰਿਯਕਥਾਯ ਲਕ੍ਖਣੇਸੁ ਵਿਗਤਸਮ੍ਮੋਹੋ ਏਕੋਭਾਸਜਾਤੇ ਵਿਯ ਬੁਦ੍ਧਮਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ **ਏਵਂ ਭੋ**ਤਿ ਆਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – 'ਯਥਾ, ਭੋ, ਤ੍ਵਂ ਵਦਸਿ, ਏਵਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ। **ਵਲ਼ਵਾਰਥਮਾਰੁਯ੍ਹਾ**ਤਿ ਵਲ਼ਵਾਯੁਤ੍ਤਂ ਰਥਂ ਅਭਿਰੂਹਿਤ੍ਵਾ।

ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਕਿਰ ਯੇਨ ਰਥੇਨ ਸਯਂ ਵਿਚਰਤਿ, ਤਮੇਵ ਰਥਂ ਦਤ੍ਵਾ ਮਾਣਵਂ ਪੇਸੇਸਿ। ਮਾਣਵਾਪਿ ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਸ੍ਸੇਵ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾ। ਸੋ ਕਿਰ ਤੇਸਂ – ''ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਗਚ੍ਛਥਾ''ਤਿ ਸਵ੍ਵਂ ਅਦਾਸਿ।

ਯਾਵਤਿਕਾ ਯਾਨਸ੍ਸ ਭੂਮੀਤਿ ਯਤ੍ਤਕਂ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ ਯਾਨੇਨ ਗਨ੍ਤੁਂ, ਅਯਂ ਯਾਨਸ੍ਸ ਭੂਮਿ ਨਾਮ। **ਯਾਨਾ ਪਚ੍ਚੋਰੋਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਯਾਨਭੂਮਿਂ, ਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕਸਮੀਪਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯਾਨਤੋ ਪਟਿਓਰੋਹਿਤ੍ਵਾ।

ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨਾਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਆਰਾਮਂ ਪਾਵਿਸਿ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਸਮਯੇ, ਠਿਤਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯੇ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤੀਤਿ? ਪਣੀਤਭੋਜਨਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਂ, ਦਿਵਾਪਧਾਨਿਕਾ ਵਾ ਤੇ। ਤਾਦਿਸਾਨਞ੍ਹਿ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਚਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨ੍ਹਾਯਿਤ੍ਵਾ ਸਰੀਰਂ ਉਤੁਂ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸਜ੍ਜ ਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਗ੍ਗਂ ਹੋਤਿ। **ਯੇਨ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਸੋ ਕਿਰ – ''ਕੁਹਿਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ''ਤਿ ਪਰਿਵੇਣਤੋ ਪਰਿਵੇਣਂ ਅਨਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ''ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾਵ ਪਵਿਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵਿਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਅਰਞ੍ਞਹਤ੍ਥੀ ਵਿਯ ਮਹਾਚਙ੍ਕਮੇ ਚਙ੍ਕਮਮਾਨੇ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਅਗਮਾਸਿ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਯੇਨ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਦਸ੍ਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਦਟ੍ਠੁਂ, ਪਸ੍ਸਿਤੁਕਾਮਾ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੬੦. ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਕੋਲਞ੍ਞੋਤਿ ਪਾਕਟਕੁਲਜੋ। ਤਦਾ ਕਿਰ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਕੁਲਂ ਨਾਮ ਪਾਕਟਕੁਲਮਹੋਸਿ । **ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਰੂਪਜਾਤਿਮਨ੍ਤਕੁਲਾਪਦੇਸੇਹਿ ਪਾਕਟਸ੍ਸ। **ਅਗਰੂ**ਤਿ ਅਭਾਰਿਕੋ। ਯੋ ਹਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਂ ਞਾਪੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪੋ ਗਰੁ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਭਗਵਤੋ ਪਨ ਤਾਦਿਸਾਨਂ ਮਾਣਵਾਨਂ ਸਤੇਨਾਪਿ ਸਹਸ੍ਸੇਨਾਪਿ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਦਨ੍ਧਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ – ''ਅਗਰੁ ਖੋ ਪਨਾ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤਯਿਂਸੁ। **ਵਿਹਾਰੋ**ਤਿ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਆਹਂਸੁ।

ਅਤਰਮਾਨੇਤਿ ਅਤੁਰਿਤੋ, ਸਣਿਕਂ ਪਦਪ੍ਪਮਾਣਟ੍ਠਾਨੇ ਪਦਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ ਵਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੁਸਮ੍ਮਟ੍ਠਂ ਮੁਤ੍ਤਾਦਲਸਿਨ੍ਦੁਵਾਰਸਨ੍ਥਰਸਦਿਸਂ ਵਾਲਿਕਂ ਅਵਿਨਾਸੇਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਲਿਨ੍ਦ**ਨ੍ਤਿ ਪਮੁਖਂ। **ਉਕ੍ਕਾਸਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਾਸਿਤਸਦ੍ਦਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਅਗ੍ਗਲ਼**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਰਕਵਾਟਂ। **ਆਕੋਟੇਹੀ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਨਖੇਹਿ ਸਣਿਕਂ ਕੁਞ੍ਚਿਕਚ੍ਛਿਦ੍ਦਸਮੀਪੇ ਆਕੋਟੇਹੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਦ੍ਵਾਰਂ ਕਿਰ ਅਤਿਉਪਰਿ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਅਤਿਹੇਟ੍ਠਾ ਦੀਘਜਾਤਿਕਾ ਕੋਟੇਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਅਨਾਕੋਟੇਤ੍ਵਾ ਮਜ੍ਝੇ ਛਿਦ੍ਦਸਮੀਪੇ ਕੋਟੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਦ੍ਵਾਰਾਕੋਟਨਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤਾ ਵਦਨ੍ਤਿ।

੨੬੧. **ਵਿਵਰਿ ਭਗਵਾ ਦ੍ਵਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਭਗਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯ ਦ੍ਵਾਰਂ ਵਿਵਰਿ। ਵਿਵਰਿਯਤੂਤਿ ਪਨ ਹਤ੍ਥਂ ਪਸਾਰੇਸਿ। ਤਤੋ ''ਭਗਵਾ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਅਨੇਕਾਸੁ ਕਪ੍ਪਕੋਟੀਸੁ ਦਾਨਂ ਦਦਮਾਨੇਹਿ ਨ ਸਹਤ੍ਥਾ ਦ੍ਵਾਰਵਿਵਰਣਕਮ੍ਮਂ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਸਯਮੇਵ ਦ੍ਵਾਰਂ ਵਿਵਟਂ। ਤਂ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤੋ ਮਨੇਨ ਵਿਵਟਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਵਰਿ ਭਗਵਾ ਦ੍ਵਾਰਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿਂਸੂਤਿ ਯਥਾ ਖਮਨੀਯਾਦੀਨਿ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਤੇਹਿ, ਏਵਂ ਤੇਪਿ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮੋਦਾ ਅਹੇਸੁਂ। ਸੀਤੋਦਕਂ ਵਿਯ ਉਣ੍ਹੋਦਕੇਨ ਸਮ੍ਮੋਦਿਤਂ ਏਕੀਭਾਵਂ ਅਗਮਂਸੁ। ਯਾਯ ਚ ''ਕਚ੍ਚਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਖਮਨੀਯਂ; ਕਚ੍ਚਿ ਯਾਪਨੀਯਂ, ਕਚ੍ਚਿ ਭੋਤੋ ਚ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾਨਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਂ, ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕਂ, ਲਹੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਬਲਂ, ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ''ਤਿਆਦਿਕਾਯ ਕਥਾਯ ਸਮ੍ਮੋਦਿਂਸੁ, ਤਂ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਸਙ੍ਖਾਤਸਮ੍ਮੋਦਜਨਨਤੋ ਸਮ੍ਮੋਦਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਚ ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ, ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮਧੁਰਤਾਯ ਸੁਚਿਰਮ੍ਪਿ ਕਾਲਂ ਸਾਰੇਤੁਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੁਂ ਅਰਹਭਾਵਤੋ ਸਰਿਤਬ੍ਬਭਾਵਤੋ ਚ ਸਾਰਣੀਯਂ। ਸੁਯ੍ਯਮਾਨਸੁਖਤੋ ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ, ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਯਮਾਨਸੁਖਤੋ ਚ ਸਾਰਣੀਯਂ। ਤਥਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯ ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ, ਅਤ੍ਥਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯ ਸਾਰਣੀਯਂ। ਏਵਂ ਅਨੇਕੇਹਿ ਪਰਿਯਾਯੇਹਿ ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ।

ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਪਨ ਮਾਣਵੋਤਿ ਸੋ ਕਿਰ ਭਗਵਤੋ ਰੂਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਸਾਦਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਕਤ੍ਵਾ ''ਦਸਬਲਂ ਅਪਸਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਉਦਰੇ ਬਦ੍ਧਸਾਟਕਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਕਣ੍ਠੇ ਓਲਮ੍ਬੇਤ੍ਵਾ ਏਕੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਦੁਸ੍ਸਕਣ੍ਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਚਙ੍ਕਮਂ

ਅਭਿਰੂਹਿਤ੍ਵਾ ਕਾਲੇਨ ਬਾਹੁਂ, ਕਾਲੇਨ ਉਦਰਂ, ਕਾਲੇਨ ਪਿਟ੍ਠਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, ਕਾਲੇਨ ਹਤ੍ਥਵਿਕਾਰਂ, ਕਾਲੇਨ ਭਮੁਕਵਿਕਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ, ''ਕਚ੍ਚਿ ਤੇ ਭੋ, ਗੋਤਮ, ਧਾਤੁਸਮਤਾ, ਕਚ੍ਚਿ ਭਿਕ੍ਖਾਹਾਰੇਨ ਨ ਕਿਲਮਥ, ਅਕਿਲਮਥਾਕਾਰੋਯੇਵ ਪਨ ਤੇ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ; ਥੂਲਾਨਿ ਹਿ ਤੇ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨਿ, ਪਾਸਾਦਿਕਤ੍ਥ ਗਤਗਤਟ੍ਠਾਨੇ. 'ਤੇ ਬਹੁਜਨਾ ਰਾਜਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿ ਚ ਬੁਦ੍ਧੋ'ਤਿ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਬਹੁਮਾਨਾ ਪਣੀਤਂ ਓਜਵਨ੍ਤਮਾਹਾਰਂ ਦੇਨ੍ਤਿ। ਪਸ੍ਸਥ, ਭੋ, ਗੇਹਂ, ਚਿਤ੍ਤਸਾਲਾ ਵਿਯ, ਦਿਬ੍ਬਪਾਸਾਦੋ ਵਿਯ। ਇਮਂ ਮਞ੍ਚਂ ਪਸ੍ਸਥ, ਬਿਮ੍ਬੋਹਨਂ ਪਸ੍ਸਥ, ਕਿਂ ਏਵਰੂਪੇ ਠਾਨੇ ਵਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਦੁਕ੍ਕਰ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਰੂਪਂ ਉਪ੍ਪਣ੍ਡਨਕਥਂ ਅਨਾਚਾਰਭਾਵਸਾਰਣੀਯਂ ਕਥੇਤਿ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਪਨ ਮਾਣਵੋ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤੋਪਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇਨ ਭਗਵਤਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤਿ, ਠਿਤੋਪਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇਨ ਭਗਵਤਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤੀ''ਤਿ।

੨੬੨. **ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ**ਤਿ ਅਥ ਭਗਵਾ – ''ਅਯਂ ਮਾਣਵੋ ਹਤ੍ਥਂ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਭਵਗ੍ਗਂ ਗਹੇਤੁਕਾਮੋ ਵਿਯ, ਪਾਦਂ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਅਵੀਚਿਂ ਵਿਚਰਿਤੁਕਾਮੋ ਵਿਯ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਂ ਤਰਿਤੁਕਾਮੋ ਵਿਯ, ਸਿਨੇਰੁਂ ਆਰੋਹਿਤੁਕਾਮੋ ਵਿਯ ਚ ਅਟ੍ਠਾਨੇ ਵਾਯਮਤਿ, ਹਨ੍ਦ, ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਨ੍ਤੇਮੀ''ਤਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਂ ਮਾਣਵਂ ਏਤਦਵੋਚ। **ਆਚਰਿਯਪਾਚਰਿਯੇਹੀ**ਤਿ ਆਚਰਿਯੇਹਿ ਚ ਤੇਸਂ ਆਚਰਿਯੇਹਿ ਚ।

ਪਠਮਇਬ੍ਭਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬੩. **ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ** ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਮਂ ਤੀਸੁ ਇਰਿਯਾਪਥੇਸੁ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਆਚਰਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਲ੍ਲਪਿਤੁਮਰਹਤਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਮਾਣਵੋ ਮਾਨਥਦ੍ਧਤਾਯ ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਚਤੂਸ੍ਵੋਪਿ ਇਰਿਯਾਪਥੇ ਯੋਜੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ''ਸਯਾਨੇ ਵਾ ਹਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਸਯਾਨੇਨਾ''ਤਿ ਆਹ।

ਤਤੋ ਕਿਰ ਤਂ ਭਗਵਾ – ''ਅਮ੍ਬਟ੍ਠ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ, ਠਿਤਸ੍ਸ ਵਾ ਠਿਤੇਨ, ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇਨਾਚਰਿਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਥਾ ਨਾਮ ਸਬ੍ਬਾਚਰਿਯੇਸੁ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤ੍ਵਂ ਪਨ ਸਯਾਨੋ ਸਯਾਨੇਨਾਚਰਿਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਥੇਸਿ, ਕਿਂ ਤੇ ਆਚਰਿਯੋ ਗੋਰੂਪਂ, ਉਦਾਹੁ ਤ੍ਵ''ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਸੋ ਕੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ – ''ਯੇ ਚ ਖੋ ਤੇ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਮੁਣ੍ਡਕਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਮੁਣ੍ਡੇ ਮੁਣ੍ਡਾਤਿ ਸਮਣੇ ਚ ਸਮਣਾਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟੇਯ੍ਯ। ਅਯਂ ਪਨ ਹੀਲੇਨ੍ਤੋ ਮੁਣ੍ਡਕਾ ਸਮਣਕਾਤਿ ਆਹ। **ਇਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਗਹਪਤਿਕਾ। **ਕਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਕਣ੍ਹਾ, ਕਾਲਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਬਨ੍ਧੁਪਾਦਾਪਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਬਨ੍ਧੂਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤਞ੍ਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਪਿਤਾਮਹੋਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ। ਪਾਦਾਨਂ ਅਪਚ੍ਚਾ ਪਾਦਾਪਚ੍ਚਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਦਤੋ ਜਾਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਸ੍ਸ ਕਿਰ ਅਯਂ ਲਦ੍ਧਿ – ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਮੁਖਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ, ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਉਰਤੋ, ਵੇਸ੍ਸਾ ਨਾਭਿਤੋ, ਸੁਦ੍ਦਾ ਜਾਣੁਤੋ, ਸਮਣਾ ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਦਤੋਤਿ। ਏਵਂ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਚ ਪਨੇਸ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਨ੍ਤਮੇਵ ਵਦਾਮੀਤਿ ਕਥੇਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ – ''ਅਯਂ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਆਗਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਥਯਮਾਨੋ ਮਾਨਮੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕਥੇਸਿ, ਆਸੀਵਿਸਂ ਗੀਵਾਯਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਵਿਯ, ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਆਲਿਙ੍ਗਨ੍ਤੋ ਵਿਯ, ਮਤ੍ਤਵਾਰਣਂ ਸੋਣ੍ਡਾਯ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤੋ ਵਿਯ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਮਾਣਂ ਨ ਜਾਨਾਤਿ। ਹਨ੍ਦ ਨਂ ਜਾਨਾਪੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ''ਅਤ੍ਥਿਕਵਤੋ ਖੋ ਪਨ ਤੇ, ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥਿਕਂ, ਤਸ੍ਸ ਮਾਣਵਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ। ਅਤ੍ਥਿਕਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥਿਕਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਕਵਤੋ ਤਵ ਇਧਾਗਮਨਂ ਅਹੋਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਖੋ ਪਨਾਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ। **ਯਾਯੇਵ ਖੋ ਪਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਯੇਨੇਵ ਖੋ ਪਨਤ੍ਥੇਨ। **ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਥਾ**ਤਿ ਮਮ ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਵਾ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਯਦਾ ਕਦਾਚਿ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਥ। **ਤਮੇਵ ਅਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪੁਰਿਸਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮਨਸਿ ਕਰੇਯ੍ਯਾਥਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਕਰੇਯ੍ਯਾਥ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਤ੍ਵਂ ਆਚਰਿਯੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਰਣੀਯੇਨ ਪੇਸਿਤੋ, ਨ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਪਰਿਭਵਨਤ੍ਥਾਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਮੇਵ ਕਿਚ੍ਚਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਹੀਤਿ। ਏਵਮਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਆਗਤਾਨਂ ਵਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਮਾਨਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥਂ ''ਅਵੁਸਿਤਵਾਯੇਵ ਖੋ ਪਨਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਪਸ੍ਸਥ ਭੋ ਅਯਂ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਮਾਣਵੋ ਆਚਰਿਯਕੁਲੇ ਅਵੁਸਿਤਵਾ ਅਸਿਕ੍ਖਿਤੋ ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤੋਵ ਸਮਾਨੋ। **ਵੁਸਿਤਮਾਨੀ**ਤਿ ''ਅਹਂ

ਵੁਸਿਤਵਾ ਸਿਕ੍ਖਿਤੋ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ’’ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਮਞ੍ਞਤਿ। ਏਤਸ੍ਸ ਹਿ ਏਵਂ ਫਰੁਸਵਚਨਸਮੁਦਾਚਾਰੇ ਕਾਰਣਂ ਕਿਮਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਵੁਸਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਆਚਰਿਯਕੁਲੇ ਅਸਂਵੁਦ੍ਧਾ ਅਸਿਕ੍ਖਿਤਾ ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤਾਯੇਵ ਹਿ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ।

੨੬੪. **ਕੁਪਿਤੋ**ਤਿ ਕੁਦ੍ਧੋ। **ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ**ਤਿ ਅਸਕਮਨੋ, ਕਿਂ ਪਨ ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸ ਕੁਜ੍ਝਨਭਾਵਂ ਞਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹ ਉਦਾਹੁ ਅਞਤ੍ਵਾਤਿ? ਞਤ੍ਵਾ ਆਹਾਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਞਤ੍ਵਾ ਆਹਾਤਿ? ਤਸ੍ਸ ਮਾਨਨਿਮ੍ਮਦਨਤ੍ਥਂ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਅਞ੍ਞਾਸਿ – ‘‘ਅਯਂ ਮਯਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਕੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਞਾਤਕੇ ਅਕ੍ਕੋਸਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਥਸ੍ਸਾਹਂ ਯਥਾ ਨਾਮ ਕੁਸਲੋ ਭਿਸਕ੍ਕੋ ਦੋਸਂ ਉਗ੍ਗਿਲੇਤ੍ਵਾ ਨੀਹਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਗੋਤ੍ਤਂ, ਕੁਲਾਪਦੇਸੇਨ ਕੁਲਾਪਦੇਸਂ , ਉਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭਵਗ੍ਗਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਵਿਯ ਉਟ੍ਠਿਤਂ ਮਾਨਦ੍ਧਜਂ ਮੂਲੇ ਛੇਤ੍ਵਾ ਨਿਪਾਤੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। **ਖੁਂਸੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤੋ। **ਵਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਹੀਲ਼ੇਨ੍ਤੋ। **ਪਾਪਿਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਚਣ੍ਡਭਾਵਾਦਿਦੋਸਂ ਪਾਪਿਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।

ਚਣ੍ਡਾਤਿ ਮਾਨਨਿਸ੍ਸਿਤਕੋਧਯੁਤ੍ਤਾ। **ਫਰੁਸਾ**ਤਿ ਖਰਾ। **ਲਹੁਸਾ**ਤਿ ਲਹੁਕਾ। ਅਪ੍ਪਕੇਨੇਵ ਤੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਦੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਉਦਕਪਿਟ੍ਠੇ ਅਲਾਬੁਕਟਾਹਂ ਵਿਯ ਅਪ੍ਪਕੇਨੇਵ ਉਪ੍ਲਵਨ੍ਤਿ। **ਭਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਬਹੁਭਾਣਿਨੋ। ਸਕਜਾਨਂ ਮੁਖੇ ਵਿਵਟੇ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਚਨੋਕਾਸੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨੇਵ ਵਦਤਿ। **ਸਮਾਨਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਸਨ੍ਤਾਤਿ ਪੁਰਿਮਪਦਸ੍ਸ ਵੇਵਚਨਂ। **ਨ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਸੁਨ੍ਦਰੇਨਾਕਾਰੇਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਨ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ ਗਾਰਵਂ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਨ ਮਾਨੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਮਨੇਨ ਪਿਯਾਯਨ੍ਤਿ। **ਨ ਪੂਜੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਮਾਲਾਦੀਹਿ ਨੇਸਂ ਪੂਜਂ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਨ ਅਪਚਾਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਭਿਵਾਦਨਾਦੀਹਿ ਨੇਸਂ ਅਪਚਿਤਿਕਮ੍ਮਂ ਨੀਚਵੁਤ੍ਤਿਂ ਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ **ਤਯਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਇਦਂ। **ਯਦਿਮੇ ਸਕਜਾ**ਤਿ ਯਂ ਇਮੇ ਸਕਜਾ ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਨ ਅਪਚਾਯਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਤੇਸਂ ਅਸਕ੍ਕਾਰਕਰਣਾਦਿ ਸਬ੍ਬਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਨਾਨੁਲੋਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਦੁਤਿਯਇਬ੍ਭਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬੫. **ਅਪਰਦ੍ਧੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਰਜ੍ਝਿਂਸੁ। **ਏਕਮਿਦਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਦਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ। ਏਕਂ ਅਹਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਨ੍ਧਾਗਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਰਜ੍ਜਅਨੁਸਾਸਨਸਾਲਾ। **ਸਕਜਾ**ਤਿ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤਰਾਜਾਨੋ । **ਸਕਜਕੁਮਾਰਾ**ਤਿ ਅਨਭਿਸਿਤ੍ਤਾ। **ਉਚ੍ਚੇਸੂ**ਤਿ ਯਥਾਨੁਰੂਪੇਸੁ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਪੀਠਕਵੇਤ੍ਤਾਸਨਫਲਕਚਿਤ੍ਤਤ੍ਥਰਣਾਦਿਭੇਦੇਸੁ। **ਸਞ੍ਜਗ੍ਘਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਣ੍ਡਨਵਸੇਨ ਮਹਾਹਸਿਤਂ ਹਸਨ੍ਤਾ। **ਸਂਕੀਲ਼ਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਹਸਿਤਮਤ੍ਤ ਕਰਣਅਙ੍ਗੁਲਿਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਪਾਣਿਪ੍ਪਹਾਰਦਾਨਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਾ। **ਮਮਞ੍ਞੇਵ ਮਞ੍ਞੇ**ਤਿ ਏਵਮਹਂ ਮਞ੍ਞਾਮਿ, ਮਮਞ੍ਞੇਵ ਅਨੁਹਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਨ੍ਤਿ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੇ ਏਵਮਕਂਸੂਤਿ? ਤੇ ਕਿਰ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸ੍ਸ ਕੁਲਵਂਸਂ ਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਯਾਵ ਪਾਦਨ੍ਤਾ ਓਲਮ੍ਬੇਤ੍ਵਾ ਨਿਵਤ੍ਥਸਾਟਕਸ੍ਸ ਏਕੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਦੁਸ੍ਸਕਣ੍ਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਖਨ੍ਧਟ੍ਠਿਕਂ ਨਾਮੇਤ੍ਵਾ ਮਾਨਮਦੇਨ ਮਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਤੋ – ‘‘ਪਸ੍ਸਥ ਭੋ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਦਾਸਸ੍ਸ ਕਣ੍ਹਾਯਨਗੋਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸ੍ਸ ਆਗਮਨਕਾਰਣ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਾ ਏਵਮਕਂਸੁ। ਸੋਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਲਵਂਸਂ ਜਾਨਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਮਮਞ੍ਞੇਵ ਮਞ੍ਞੇ’’ਤਿ ਤਕ੍ਕਯਿਤ੍ਥ।

ਆਸਨੇਨਾਤਿ ‘‘ਇਦਮਾਸਨਂ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਸੀਦਾਹੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਆਸਨੇਨ ਨਿਮਨ੍ਤਨਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਨ ਕੋਚਿ ਅਕਾਸਿ।

ਤਤਿਯਇਬ੍ਭਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬੬. **ਲਟੁਕਿਕਾ**ਤਿ ਖੇਤ੍ਤੁਲੇਡ੍ਡੂਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇਨਿਵਾਸਿਨੀ ਖੁਦ੍ਦਕਸਕੁਣਿਕਾ। **ਕੁਲਾਵਕੇ**ਤਿ ਨਿਵਾਸਨਟ੍ਠਾਨੇ। **ਕਾਮਲਾਪਿਨੀ**ਤਿ ਯਦਿਚ੍ਛਕਭਾਣਿਨੀ, ਯਂ ਯਂ ਇਚ੍ਛਤਿ ਤਂ ਤਂ ਲਪਤਿ, ਨ ਤਂ ਕੋਚਿ ਹਂਸੋ ਵਾ ਕੋਞ੍ਚੋ ਵਾ ਮੋਰੋ ਵਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ‘‘ਕਿਂ ਤ੍ਵਂ ਲਪਸੀ’ਤਿ ਨਿਸੇਧੇਤਿ। **ਅਭਿਸਜ੍ਜਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਕੋਧਵਸੇਨ ਲਗ੍ਗਿਤੁਂ।

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ ਮਾਣਵੋ – ‘‘ਅਯੰ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਤਕੇ ਲਟੁਕਿਕਸਦਿਸੇ ਕਤ੍ਵਾ ਅਮ੍ਹੇ ਹੰਸਕੋਞ੍ਚਮੋਰਸਦਿਸੇ ਕਰੋਤਿ, ਨਿਮ੍ਮਾਨੇ ਦਾਨਿ ਜਾਤੋ’’ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਣ੍ਣੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਦਾਸਿਪੁਤ੍ਤਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬੭. ਨਿਮ੍ਮਾਦੇਤੀਤਿ ਨਿਮ੍ਮਦੇਤਿ ਨਿਮ੍ਮਾਨੇ ਕਰੋਤਿ। **ਯੰਨੂਨਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਯਦਿ ਪਨਾਹੰ। ‘‘ਕਣ੍ਹਾਯਨੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਭੋ ਗੋਤਮਾ’’ਤਿ ਇਦੰ ਕਿਰ ਵਚਨੰ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਮਹਾਸਦ੍ਦੇਨ ਅਵੋਚ। ਕਸ੍ਮਾ ਅਵੋਚ? ਕਿੰ ਅਸੁਦ੍ਧਭਾਵੰ ਨ ਜਾਨਾਤੀਤਿ? ਆਮ ਜਾਨਾਤਿ। ਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਭਵਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਮੇਤੰ ਕਾਰਣੰ, ਤੰ ਅਨੇਨ ਨ ਦਿਟ੍ਠੰ। ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਮਹਾਸਮਣੋ ਕਿੰ ਵਕ੍ਖਤੀਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਮਾਨਥਦ੍ਧਤਾਯ ਅਵੋਚ। **ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨੰ ਸਨ੍ਤਕੰ। **ਨਾਮਗੋਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਨਾਮੰ, ਪਵੇਣੀਵਸੇਨ ਗੋਤ੍ਤੰ। **ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕੁਲਕੋਟਿੰ ਸੋਧੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਅਯ੍ਯਪੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਾਮਿਨੋ ਪੁਤ੍ਤਾ। **ਦਾਸਿਪੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਘਰਦਾਸਿਯਾ ਪੁਤ੍ਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਦਾਸੇਨ ਸਾਮਿਨੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਾ, ਏਵੰ ਅਨੁਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤੰ ਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਕ੍ਯਾ ਅਨੁਜਗ੍ਘਿੰਸੂਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਇਤੋ ਪਰੰ ਤਸ੍ਸ ਦਾਸਭਾਵੰ ਸਕ੍ਯਾਨਞ੍ਚ ਸਾਮਿਭਾਵੰ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸ੍ਸ ਚ ਕੁਲਵੰਸੰ ਆਹਰਨ੍ਤੋ ਸਕ੍ਯਾ ਖੋ ਪਨਾਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਦਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਠਪੇਨ੍ਤਿ, ਓਕ੍ਕਾਕੋ ਨੋ ਪੁਬ੍ਬਪੁਰਿਸੋਤਿ, ਏਵੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਸ ਕਿਰ ਰਞ੍ਞੋ ਕਥਨਕਾਲੇ ਉਕ੍ਕਾ ਵਿਯ ਮੁਖਤੋ ਪਭਾ ਨਿਚ੍ਛਰਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ‘‘ਓਕ੍ਕਾਕੋ’’ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਿੰਸੂਤਿ। **ਪਬ੍ਬਾਜੇਸੀ**ਤਿ ਨੀਹਰਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤੇ ਨਾਮਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ – ‘‘ਓਕ੍ਕਾਮੁਖ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੀ ਕਥਾ – ਪਠਮਕਪ੍ਪਿਕਾਨੰ ਕਿਰ ਰਞ੍ਞੋ ਮਹਾਸਮ੍ਮਤਸ੍ਸ ਰੋਜੋ ਨਾਮ ਪੁਤ੍ਤੋ ਅਹੋਸਿ। ਰੋਜਸ੍ਸ ਵਰਰੋਜੋ, ਵਰਰੋਜਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣੋ, ਕਲ੍ਯਾਣਸ੍ਸ ਵਰਕਲ੍ਯਾਣੋ, ਵਰਕਲ੍ਯਾਣਸ੍ਸ ਮਨ੍ਧਾਤਾ, ਮਨ੍ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਵਰਮਨ੍ਧਾਤਾ , ਵਰਮਨ੍ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਉਪੋਸਥੋ, ਉਪੋਸਥਸ੍ਸ ਵਰੋ, ਵਰਸ੍ਸ ਉਪਵਰੋ, ਉਪਵਰਸ੍ਸ ਮਘਦੇਵੋ, ਮਘਦੇਵਸ੍ਸ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਖਤ੍ਤਿਯਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਹੇਸੁੰ। ਤੇਸੰ ਪਚ੍ਛਤੋ ਤਯੋ ਓਕ੍ਕਾਕਵੰਸਾ ਅਹੇਸੁੰ। ਤੇਸੁ ਤਤਿਯਓਕ੍ਕਾਕਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਮਹੇਸਿਯੋ ਅਹੇਸੁੰ – ਹਤ੍ਥਾ, ਚਿਤ੍ਤਾ, ਜਨ੍ਤੁ, ਜਾਲਿਨੀ, ਵਿਸਾਖਾਤਿ। ਏਕੇਕਿਸ੍ਸਾ ਪਞ੍ਚਪਞ੍ਚਇਤ੍ਥਿਸਤਪਰਿਵਾਰਾ। ਸਬ੍ਬਜੇਟ੍ਠਾਯ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪੁਤ੍ਤਾ – ਓਕ੍ਕਾਮੁਖੋ, ਕਰਕਣ੍ਡੁ, ਹਤ੍ਥਿਨਿਕੋ, ਸਿਨਿਸੂਰੋਤਿ। ਪਞ੍ਚ ਧੀਤਰੋ – ਪਿਯਾ, ਸੁਪ੍ਪਿਯਾ, ਆਨਨ੍ਦਾ, ਵਿਜਿਤਾ, ਵਿਜਿਤਸੇਨਾਤਿ। ਇਤਿ ਸਾ ਨਵ ਪੁਤ੍ਤੇ ਵਿਜਾਯਿਤ੍ਵਾ ਕਾਲਮਕਾਸਿ।

ਅਥ ਰਾਜਾ ਅਞ੍ਞੰ ਦਹਰਿੰ ਅਭਿਰੂਪੰ ਰਾਜਧੀਤਰੰ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਮਹੇਸਿਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਸਿ। ਸਾ ਜਨ੍ਤੁੰ ਨਾਮ ਪੁਤ੍ਤੰ ਵਿਜਾਯਿ। ਅਥ ਨੰ ਪਞ੍ਚਮਦਿਵਸੇ ਅਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। ਰਾਜਾ ਤੁਟ੍ਠੋ ਤਸ੍ਸਾ ਵਰੰ ਅਦਾਸਿ। ਸਾ ਞਾਤਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਰਜ੍ਜੰ ਯਾਚਿ। ਰਾਜਾ – ‘‘ਨਸ੍ਸ, ਵਸਲਿ, ਮਮ ਪੁਤ੍ਤਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯੰ ਇਚ੍ਛਸੀ’’ਤਿ ਤਜ੍ਜੇਸਿ। ਸਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਰਹੋ ਰਾਜਾਨੰ ਪਰਿਤੋਸੇਤ੍ਵਾ – ‘‘ਮਹਾਰਾਜ, ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਨਾਮ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਯਾਚਤਿਯੇਵ। ਅਥ ਰਾਜਾ ਪੁਤ੍ਤੇ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਅਹੰ ਤਾਤਾ, ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਕਨਿਟ੍ਠੰ ਜਨ੍ਤੁਕੁਮਾਰੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਮਾਤੁਯਾ ਸਹਸਾ ਵਰੰ ਅਦਾਸਿੰ , ਸਾ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਰਜ੍ਜੰ ਪਰਿਣਾਮੇਤੁੰ ਇਚ੍ਛਤਿ। ਤੁਮ੍ਹੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਮਙ੍ਗਲਹਤ੍ਥਿੰ ਮਙ੍ਗਲਅਸ੍ਸੰ ਮਙ੍ਗਲਰਥਞ੍ਚ ਯਤ੍ਤਕੇ ਇਚ੍ਛਥ, ਤਤ੍ਤਕੇ ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਰਥੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਥ। ਮਮਚ੍ਚਯੇਨ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਰਜ੍ਜੰ ਕਰੇਯ੍ਯਾਥਾ’’ਤਿ, ਅਟ੍ਠਹਿ ਅਮਚ੍ਚੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਉਯ੍ਯੋਜੇਸਿ।

ਤੇ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੰ ਰੋਦਿਤ੍ਵਾ ਕਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ – ‘‘ਤਾਤ, ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਦੋਸੰ ਖਮਥਾ’’ਤਿ ਰਾਜਾਨਞ੍ਚੇਵ ਰਾਜੋਰੋਧੇ ਚ ਖਮਾਪੇਤ੍ਵਾ, ‘‘ਮਯਮ੍ਪਿ ਭਾਤੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਗਚ੍ਛਾਮਾ’’ਤਿ ਰਾਜਾਨੰ ਆਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਨਗਰਾ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਭਗਿਨਿਯੋ ਆਦਾਯ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਯਾ ਸੇਨਾਯ ਪਰਿਵੁਤਾ ਨਗਰਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿੰਸੁ। ‘‘ਕੁਮਾਰਾ ਪਿਤੁਅਚ੍ਚਯੇਨ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਰਜ੍ਜੰ ਕਾਰੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਗਚ੍ਛਾਮ ਨੇ ਉਪਟ੍ਠਹਾਮਾ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਬਹੂ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਨੁਬਨ੍ਧਿੰਸੁ। ਪਠਮਦਿਵਸੇ ਯੋਜਨਮਤ੍ਤਾ ਸੇਨਾ ਅਹੋਸਿ, ਦੁਤਿਯੇ ਦ੍ਵਿਯੋਜਨਮਤ੍ਤਾ, ਤਤਿਯੇ ਤਿਯੋਜਨਮਤ੍ਤਾ। ਕੁਮਾਰਾ ਮਨ੍ਤਯਿੰਸੁ – ‘‘ਮਹਾ ਬਲਕਾਯੋ, ਸਚੇ ਮਯੰ ਕਞ੍ਚਿ ਸਾਮਨ੍ਤਰਾਜਾਨੰ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਜਨਪਦੰ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯਾਮ, ਸੋਪਿ ਨੋ ਨਪ੍ਪਸਹੇਯ੍ਯ। ਕਿੰ ਪਰੇਸੰ ਪੀਲ਼ਾਯ ਕਤਾਯ, ਮਹਾ ਅਯੰ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੋ, ਅਰਞ੍ਞੇ ਨਗਰੰ ਮਾਪੇਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਹਿਮਵਨ੍ਤਾਭਿਮੁਖਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਗਰਵਤ੍ਥੁੰ ਪਰਿਯੇਸਿੰਸੁ।

ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਸਮਯੇ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਕਪਿਲਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਨਾਮ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮ੍ਮ ਇਸਿਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਹਿਮਵਨ੍ਤਪਸ੍ਸੇ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯਾ ਤੀਰੇ ਸਾਕਵਨਸਣ੍ਡੇ ਪਣ੍ਣਸਾਲਂ ਮਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਸਤਿ। ਸੋ ਕਿਰ ਭੁਮ੍ਮਜਾਲਂ ਨਾਮ ਵਿਜ੍ਜਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਯਾਯ ਉਦ੍ਧਂ ਅਸੀਤਿਹਤ੍ਥੇ ਆਕਾਸੇ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਚ ਭੂਮਿਯਮ੍ਪਿ ਗੁਣਦੋਸਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਤਿਣਗੁਮ੍ਬਲਤਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਟ੍ਟਾ ਪਾਚੀਨਾਭਿਮੁਖਾ ਜਾਯਨ੍ਤਿ। ਸੀਹਬਜਗ੍ਘਾਦਯੋ ਮਿਗਸੂਕਰੇ ਸਪ੍ਪਬਿਲ਼ਾਰਾ ਚ ਮਣ੍ਡੂਕਮੂਸਿਕੇ ਅਨੁਬਨ੍ਧਮਾਨਾ ਤਂ ਪਦੇਸਂ ਪਤ੍ਵਾ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ ਤੇ ਅਨੁਬਨ੍ਧਿਤੁਂ। ਤੇਹਿ ਤੇ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਤਜ੍ਜਿਤਾ ਨਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਸੋ – ''ਅਯਂ ਪਥਵਿਯਾ ਅਗ੍ਗਪਦੇਸੋ''ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਣ੍ਣਸਾਲਂ ਮਾਪੇਸਿ।

ਅਥ ਤੇ ਕੁਮਾਰੇ ਨਗਰਵਤ੍ਥੁਂ ਪਰਿਯੇਸਮਾਨੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸਨੋਕਾਸਂ ਆਗਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਞਤ੍ਵਾ ਤੇਸੁ ਅਨੁਕਮ੍ਪਂ ਜਨੇਤ੍ਵਾ ਅਵੋਚ – ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਣ੍ਣਸਾਲਟ੍ਠਾਨੇ ਮਾਪਿਤਂ ਨਗਰਂ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਅਗ੍ਗਨਗਰਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਜਾਤਪੁਰਿਸੇਸੁ ਏਕੇਕੋ ਪੁਰਿਸਸਤਮ੍ਪਿ ਪੁਰਿਸਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਅਭਿਭਵਿਤੁਂ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਨਗਰਂ ਮਾਪੇਥ, ਪਣ੍ਣਸਾਲਟ੍ਠਾਨੇ ਰਞ੍ਞੋ ਘਰਂ ਕਰੋਥ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਓਕਾਸੇ ਠਤ੍ਵਾ ਚਣ੍ਡਾਲਪੁਤ੍ਤੋਪਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਬਲੇਨ ਅਤਿਸੇਯਜੋ''ਤਿ। ਨਨੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਯਜਸ੍ਸ ਵਸਨੋਕਾਸੋਤਿ? ''ਮਮ ਵਸਨੋਕਾਸੋ''ਤਿ ਮਾ ਚਿਨ੍ਤਯਿਤ੍ਥ। ਮਯ੍ਹਂ ਏਕਪਸ੍ਸੇ ਪਣ੍ਣਸਾਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਗਰਂ ਮਾਪੇਤ੍ਵਾ **ਕਪਿਲਵਤ੍ਥੁ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਮਂ ਕਰੋਥਾ''ਤਿ। ਤੇ ਤਥਾ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਨਿਵਾਸਂ ਕਪ੍ਪੇਸੁਂ।

ਅਥਾਮਚ੍ਚਾ – ''ਇਮੇ ਦਾਰਕਾ ਵਯਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਸਚੇ ਨੇਸਂ ਪਿਤਾ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਭਵੇਯਜ, ਸੋ ਆਵਾਹਵਿਵਾਹਂ ਕਰੇਯਜ। ਇਦਾਨਿ ਪਨ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਭਾਰੋ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕੁਮਾਰੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਨ੍ਤਯਿਂਸੁ। ਕੁਮਾਰਾ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਸਦਿਸਾ ਖਤ੍ਤਿਯਧੀਤਰੋ ਨਾਮ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮ, ਨਾਪਿ ਭਗਿਨੀਨਂ ਸਦਿਸੇ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਮਾਰਕੇ, ਅਸਦਿਸਸਂਯੋਗੇ ਚ ਨੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਮਾਤਿਤੋ ਵਾ ਪਿਤਿਤੋ ਵਾ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਜਾਤਿਸਮ੍ਭੇਦਂ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਮਯਂ ਭਗਿਨੀਹਿਯੇਵ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਵਾਸਂ ਰੋਚੇਮਾਤਿ। ਤੇ ਜਾਤਿਸਮ੍ਭੇਦਭਯੇਨ ਜੇਟ੍ਠਕਭਗਿਨਿਂ ਮਾਤੁਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾਹਿ ਸਂਵਾਸਂ ਕਪ੍ਪੇਸੁਂ।

ਤੇਸਂ ਪੁਤ੍ਤੇਹਿ ਚ ਧੀਤਾਹਿ ਚ ਵਡ੍ਢਮਾਨਾਨਂ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਜੇਟ੍ਠਕਭਗਿਨਿਯਾ ਕੁਟ੍ਠਰੋਗੋ ਉਦਪਾਦਿ, ਕੋਵਿਲ਼ਾਰਪੁਪ੍ਫਸਦਿਸਾਨਿ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂ। ਰਾਜਕੁਮਾਰਾ ਇਮਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਤੋ ਨਿਸਜ੍ਜਟ੍ਠਾਨਭੋਜਨਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਉਪਰਿ ਅਯਂ ਰੋਗੋ ਸਙ੍ਕਮਤੀਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਏਕਦਿਵਸਂ ਉਯਜਾਨਕੀਲ਼ਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਤਂ ਯਾਨੇ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਞ੍ਞਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਭੂਮਿਯਂ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਂ ਖਣਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਖਾਦਨੀਯਭੋਜਨੀਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਘਰਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਉਪਰਿ ਪਦਰਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਂਸੁਂ ਦਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਮਿਂਸੁ।

ਤੇਨ ਚ ਸਮਯੇਨ ਰਾਮੋ ਨਾਮ ਬਾਰਾਣਸਿਰਾਜਾ ਕੁਟ੍ਠਰੋਗੋ ਨਾਟਕਿਤ੍ਥੀਹਿ ਚ ਓਰੋਧੇਹਿ ਚ ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਯਮਾਨੋ ਤੇਨ ਸਂਵੇਗੇਨ ਜੇਟ੍ਠਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਰਜ੍ਜਂ ਦਤ੍ਵਾ ਅਰਞ੍ਞਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਣ੍ਣਸਾਲਂ ਮਾਪੇਤ੍ਵਾ ਮੂਲਫਲਾਨਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਅਰੋਗੋ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਵਿਚਰਨ੍ਤੋ ਮਹਨ੍ਤਂ ਸੁਸਿਰਰੁਕ੍ਖਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਸੋਲ਼ਸਹਤ੍ਥਪ੍ਪਮਾਣਂ ਓਕਾਸਂ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਰਞ੍ਚ ਵਾਤਪਾਨਞ੍ਚ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸ੍ਸੇਣਿਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਵਾਸਂ ਕਪ੍ਪੇਸਿ। ਸੋ ਅਙ੍ਗਾਰਕਟਾਹੇ ਅਗ੍ਗਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਰਤ੍ਤਿਂ ਮਿਗਸੂਕਰਾਦੀਨਂ ਸਦ੍ਦੇ ਸੁਣਨ੍ਤੋ ਸਯਤਿ। ਸੋ – ''ਅਸੁਕਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਸੀਹੋ ਸਦ੍ਦਮਕਾਸਿ, ਅਸੁਕਸ੍ਮਿਂ ਬਜਗ੍ਘੋ''ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਪਭਾਤੇ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਿਘਾਸਮਂਸਂ ਆਦਾਯ ਪਚਿਤ੍ਵਾ ਖਾਦਤਿ।

ਅਥੇਕਦਿਵਸਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚੂਸਸਮਯੇ ਅਗ੍ਗਿਂ ਜਾਲੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਰਾਜਧੀਤਾਯ ਸਰੀਰਗਨ੍ਧੇਨ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਬਜਗ੍ਘੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਪਂਸੁਂ ਵਿਯੂਹਨ੍ਤੋ ਪਦਰੇ ਵਿਵਰਮਕਾਸਿ, ਤੇਨ ਚ ਵਿਵਰੇਨ ਸਾ ਬਜਗ੍ਘਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭੀਤਾ ਵਿਸ੍ਸਰਮਕਾਸਿ। ਸੋ ਤਂ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ – ''ਇਤ੍ਥਿਸਦ੍ਦੋ ਏਸੋ''ਤਿ ਚ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਪਾਤੋਵ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ – ''ਕੋ ਏਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਆਹ। ਮਾਤੁਗਾਮੋ ਸਾਮੀਤਿ। ਕਿਂ ਜਾਤਿਕਾਸੀਤਿ? ਓਕ੍ਕਾਕਮਹਾਰਾਜਸ੍ਸ ਧੀਤਾ ਸਾਮੀਤਿ। ਨਿਕ੍ਖਮਾਤਿ? ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਸਾਮੀਤਿ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾਤਿ? ਛਵਿਰੋਗੋ ਮੇ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਸੋ ਸਬ੍ਬਂ ਪਵਤ੍ਤਿਂ

ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਖਤ੍ਤਿਯਮਾਨੇਨ ਅਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿਂ – ‘‘ਅਹਮ੍ਪਿ ਖਤ੍ਤਿਯੋ’’ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਖਤ੍ਤਿਯਭਾਵਂ ਜਾਨਾਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸ੍ਸੇਣਿਂ ਦਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸਨੋਕਾਸਂ ਨੇਤ੍ਵਾ ਸਯਂ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿਯੇਵ ਦਤ੍ਵਾ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਅਰੋਗਂ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਵਾਸਂ ਕਪ੍ਪੇਸਿ। ਸਾ ਪਠਮਸਂਵਾਸੇਨੇਵ ਗਬ੍ਭਂ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਪੁਤ੍ਤੇ ਵਿਜਾਯਿ, ਪੁਨਪਿ ਦ੍ਵੇਤਿ, ਏਵਂ ਸੋਲ਼ਸਕ੍ਖਤ੍ਤੁਮ੍ਪਿ ਵਿਜਾਯਿ। ਏਵਂ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ ਭਾਤਰੋ ਅਹੇਸੁਂ। ਤੇ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਵੁਡ੍ਢਿਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਪਿਤਾ ਸਬ੍ਬਸਿਪ੍ਪਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਸਿ।

ਅਥੇਕਦਿਵਸਂ ਏਕੋ ਰਾਮਰਞ੍ਞੋ ਨਗਰਵਾਸੀ ਵਨਚਰਕੋ ਪਬ੍ਬਤੇ ਰਤਨਾਨਿ ਗਵੇਸਨ੍ਤੋ ਰਾਜਾਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਞ੍ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਆਹ – ‘‘ਜਾਨਾਮਹਂ, ਦੇਵ, ਤੁਮ੍ਹੇ’’ਤਿ। ਤਤੋ ਨਂ ਰਾਜਾ ਸਬ੍ਬਂ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਚ ਖਣੇ ਤੇ ਦਾਰਕਾ ਆਗਮਿਂਸੁ। ਸੋ ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ – ‘‘ਕੇ ਇਮੇ’’ਤਿ ਆਹ। ‘‘ਪੁਤ੍ਤਾ ਮੇ’’ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤੇਸਂ ਮਾਤਿਕਵਂਸਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ – ‘‘ਲਦ੍ਧਂ ਦਾਨਿ ਮੇ ਪਾਭਤ’’ਨ੍ਤਿ ਨਗਰਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਆਰੋਚੇਸਿ। ਸੋ ‘ਪਿਤਰਂ ਆਨਯਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਯਾ ਸੇਨਾਯ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਿਤਰਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ – ‘‘ਰਜ੍ਜਂ, ਦੇਵ, ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾ’’ਤਿ ਯਾਚਿ। ਸੋ – ‘‘ਅਲਂ, ਤਾਤ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਾਮਿ, ਇਧੇਵ ਮੇ ਇਮਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਨਗਰਂ ਮਾਪੇਹੀ’’ਤਿ ਆਹ। ਸੋ ਤਥਾ ਕਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਨਗਰਸ੍ਸ ਕੋਲਰੁਕ੍ਖਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਕਤਤ੍ਤਾ ਕੋਲਨਗਰਨ੍ਤਿ ਚ ਬਜਗ੍ਘਪਥੇ ਕਤਤ੍ਤਾ ਬਜਗ੍ਘਪਥਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਨਾਮਾਨਿ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਪਿਤਰਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਗਰਂ ਅਗਮਾਸਿ।

ਤਤੋ ਵਯਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਕੁਮਾਰੇ ਮਾਤਾ ਆਹ – ‘‘ਤਾਤਾ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਕਪਿਲਵਤ੍ਥੁਵਾਸਿਨੋ ਸਕਜਾ ਮਾਤੁਲਾ ਸਨ੍ਤਿ। ਮਾਤੁਲਧੀਤਾਨਂ ਪਨ ਵੋ ਏਵਰੂਪਂ ਨਾਮ ਕੇਸਗ੍ਗਹਣਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਰੂਪਂ ਦੁਸ੍ਸਗਹਣਂ। ਯਦਾ ਤਾ ਨ੍ਹਾਨਤਿਤ੍ਥਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯਸ੍ਸ ਯਾ ਰੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੋ ਤਂ ਗਣ੍ਹਤੂ’’ਤਿ। ਤੇ ਤਥੇਵ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਾਸੁ ਨ੍ਹਤ੍ਵਾ ਸੀਸਂ ਸੁਕ੍ਖਾਪਯਮਾਨਾਸੁ ਯਂ ਯਂ ਇਚ੍ਛਿਂਸੁ, ਤਂ ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਾਮਂ ਸਾਵੇਤ੍ਵਾ ਅਗਮਿਂਸੁ। ਸਕਜਰਾਜਾਨੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ‘‘ਹੋਤੁ, ਭਣੇ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਞਾਤਕਾ ਏਵ ਤੇ’’ਤਿ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੇਸੁਂ। ਅਯਂ ਸਕਜਕੋਲਿਯਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਤੇਸਂ ਸਕਜਕੋਲਿਯਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਵਾਹਵਿਵਾਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾਨਂ ਯਾਵ ਬੁਦ੍ਧਕਾਲਾ ਅਨੁਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋਵ ਵਂਸੋ ਆਗਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਭਗਵਾ ਸਕਜਵਂਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – ‘‘ਤੇ ਰਟ੍ਠਸ੍ਮਾ ਪਬ੍ਬਾਜਿਤਾ ਹਿਮਵਨ੍ਤਪਸ੍ਸੇ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯਾ ਤੀਰੇ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਸਨ੍ਤਿ। **ਸਕਜਾ ਵਤ ਭੋ**ਤਿ ਰਟ੍ਠਸ੍ਮਾ ਪਬ੍ਬਾਜਿਤਾ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਸਨ੍ਤਾਪਿ ਜਾਤਿਸਮ੍ਭੇਦਮਕਤ੍ਵਾ ਕੁਲਵਂਸਂ ਅਨੁਰਕ੍ਖਿਤੁਂ ਸਕਜਾ, ਸਮਤ੍ਥਾ, ਪਟਿਬਲਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਦਗ੍ਗੇ**ਤਿ ਤਂ ਅਗ੍ਗਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੋ ਚ ਨੇਸਂ ਪੁਬ੍ਬਪੁਰਿਸੋ**ਤਿ ਸੋ ਓਕ੍ਕਾਕੋ ਰਾਜਾ ਏਤੇਸਂ ਪੁਬ੍ਬਪੁਰਿਸੋ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤੇਸਂ ਗਹਪਤਿਵਂਸੇਨ ਸਮ੍ਭੇਦਮਤ੍ਤਮ੍ਪੀਤਿ।

ਏਵਂ ਸਕਜਵਂਸਂ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਵਂਸਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ – ‘‘ਰਞ੍ਞੋ ਖੋ ਪਨਾ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਕਣ੍ਹਂ ਨਾਮ ਜਨੇਸੀ**ਤਿ ਕਾਲ਼ਵਣ੍ਣਂ ਅਨ੍ਤੋਕੁਚ੍ਛਿਯਂਯੇਵ ਸਞ੍ਜਾਤਦਨ੍ਤਂ ਪਰੂਲ਼੍ਹਮਸ੍ਸੁਦਾਠਿਕਂ ਪੁਤ੍ਤਂ ਵਿਜਾਯਿ। **ਪਬਜਾਹਾਸੀ**ਤਿ ਯਕ੍ਖੋ ਜਾਤੋਤਿ ਭਯੇਨ ਪਲਾਯਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਰਂ ਪਿਧਾਯ ਠਿਤੇਸੁ ਘਰਮਾਨੁਸਕੇਸੁ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਵਿਚਰਨ੍ਤੋ ਧੋਵਥ ਮਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦਮਕਾਸਿ।

੨੬੮. ਤੇ ਮਾਣਵਕਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਾਰਮ੍ਭਮੋਚਨਤ੍ਥਾਯ – ‘‘ਏਤਂ ਮਾ ਭਵ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ ਅਵੋਚੁਂ। ਤੇਸਂ ਕਿਰ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਜੇਟ੍ਠਨ੍ਤੇਵਾਸੀ, ਸਚੇ ਮਯਂ ਏਵਰੂਪੇ ਠਾਨੇ ਏਕਦ੍ਵੇਵਚਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਵਕ੍ਖਾਮ, ਅਯਂ ਨੋ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਅਮ੍ਹੇ ਪਰਿਭਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਉਪਾਰਮ੍ਭਮੋਚਨਤ੍ਥਂ ਏਵਂ ਅਵੋਚੁਂ। ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਨਸ੍ਸ ਨਿਮ੍ਮਦਭਾਵਂ ਆਕਙ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਕਿਰ ਮਾਨਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਿਯੋਵ। **ਕਲਜਾਣਵਾਕ੍ਕਰਣੋ**ਤਿ ਮਧੁਰਵਚਨੋ। **ਅਸ੍ਮਿਂ ਵਚਨੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਉਗ੍ਗਹਿਤੇ ਵੇਦਤ੍ਤਯਵਚਨੇ। **ਪਟਿਮਨ੍ਤੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪਟਿਕਥੇਤੁਂ, ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਦਾਸਿਪੁਤ੍ਤਵਚਨੇ। **ਪਟਿਮਨ੍ਤੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਂ ਕਥੇਤੁਂ।

੨੬੯. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾਤਿ ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ – ‘‘ਸਚੇ ਇਮੇ ਮਾਣਵਕਾ ਏਤ੍ਥ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਏਵਂ ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦਂ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਕਥਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਨ ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ। ਹਨ੍ਦ, ਨੇ ਨਿਸ੍ਸਦ੍ਦੇ ਕਤ੍ਵਾ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੇਨੇਵ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਥੇਮੀ’’ਤਿ ਤੇ ਮਾਣਵਕੇ ਏਤਦਵੋਚ। ਤਤ੍ਥ **ਮਨ੍ਤਵ੍ਹੋ**ਤਿ ਮਨ੍ਤਯਥ। **ਮਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਟਿਮਨ੍ਤੇਤੂ**ਤਿ ਮਯਾ ਸਹ ਕਥੇਤੁ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਮਾਣਵਕਾ ਚਿਨ੍ਤਯਿਂਸੁ – ‘‘ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਤਾਵ ਦਾਸਿਪੁਤ੍ਤੋਸੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ

ਪੁਨ ਸੀਸਂ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤੁਂ ਨਾਸਕ੍ਖਿ। ਅਯਂ ਖੋ ਜਾਤਿ ਨਾਮ ਦੁਜ੍ਜਾਨਾ, ਸਚੇ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ 'ਤ੍ਵਂ ਦਾਸੋ'ਤਿ ਵਕ੍ਖਤਿ, ਕੋ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਡ੍ਡਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਬਦ੍ਧਂ ਪੁਟਕਂ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਮੋਚੇਤੂ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਉਪਰਿ ਖਿਪਨ੍ਤਾ – ''ਸੁਜਾਤੋ ਚ ਭੋ ਗੋਤਮਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹਂਸੁ।

੨੭੦. **ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੋ**ਤਿ ਸਹੇਤੁਕੋ ਸਕਾਰਣੋ। **ਅਕਾਮਾ ਬ੍ਯਾਕਾਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨਪਿ ਬ੍ਯਾਕਰਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਵਸ੍ਸਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਪਟਿਚਰਿਸ੍ਸਸੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਚਨੇਨ ਅਞ੍ਞਂ ਵਚਨਂ ਪਟਿਚਰਿਸ੍ਸਸਿ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਸ੍ਸਸਿ, ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਸ੍ਸਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੋ ਹਿ ''ਕਿਂ ਗੋਤ੍ਤੋ ਤ੍ਵ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪੁਟ੍ਠੋ – ''ਅਹਂ ਤਯੋ ਵੇਦੇ ਜਾਨਾਮੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਦਤਿ, ਅਯਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਞ੍ਞਂ ਪਟਿਚਰਤਿ ਨਾਮ। **ਪਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਸਿ** ਵਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਂ ਪਞ੍ਹਂ ਜਾਨਨ੍ਤੋਵ ਅਕਥੇਤੁਕਾਮਤਾਯ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਪਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਸਿ ਵਾ।

ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸੀਤਿ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਮਂ ਸਾਮਂਯੇਵ ਦਾਸਿਪੁਤ੍ਤਭਾਵਂ ਕਥਾਪੇਤੁਕਾਮੋ, ਸਾਮਂ ਕਥਿਤੇ ਚ ਦਾਸੋ ਨਾਮ ਜਾਤੋਯੇਵ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਦ੍ਵਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਚੋਦੇਤ੍ਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤੋ ਅਹਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸਿ।

੨੭੧. ਵਜਿਰਂ ਪਾਣਿਮ੍ਹਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਵਜਿਰਪਾਣਿ। ਯਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਨ ਯੋ ਵਾ ਸੋ ਵਾ ਯਕ੍ਖੋ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਰਾਜਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਆਦਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਵਣ੍ਣਂ। **ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਜ੍ਜਲਿਤਂ। **ਸਜੋਤਿਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਜੋਤਿਭੂਤਂ, ਏਕਗ੍ਗਿਜਾਲਭੂਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਠਿਤੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਂ ਸੀਸਂ, ਕਨ੍ਦਲਮਕੁਲਸਦਿਸਾ ਦਾਠਾ ਭਯਾਨਕਾਨਿ ਅਕ੍ਖਿਨਾਸਾਦੀਨਿ ਏਵਂ ਵਿਰੂਪਰੂਪਂ ਮਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸ ਆਗਤੋਤਿ? ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾਪਨਤ੍ਥਂ। ਅਪਿ ਚ – ''ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਖੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਯ੍ਯਂ, ਪਰੇ ਚ ਮੇ ਨ ਆਜਾਨੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਭਾਵਂ ਆਪਨ੍ਨੇ ਭਗਵਤਿ ਸਕ੍ਕੋ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ – ''ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਥ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਆਣਾਯ ਅਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਮਯਂ ਵਤ੍ਤਾਪੇਸ੍ਸਾਮ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਹੋਤੁ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਆਣਾਚਕ੍ਕ''ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਂ ਅਕਾਸਿ। ਤਸ੍ਮਾ – ''ਅਜ੍ਜ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਂ ਤਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾਪੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਆਗਤੋ।

ਭਗਵਾ ਚੇਵ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਚਾਤਿ ਯਦਿ ਹਿ ਤਂ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਂ ਕਾਰਣਂ ਅਗਰੁ ਅਸ੍ਸ, ''ਅਯਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾਦੇ ਅਨੋਤਰਨ੍ਤਂ ਞਤ੍ਵਾ ਯਕ੍ਖਂ ਆਵਾਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਸਿ, ਤਤੋ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਭਯੇਨ ਕਥੇਸੀ''ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਚੇਵ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਚ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾਵ ਸਕਲਸਰੀਰਤੋ ਸੇਦਾ ਮੁਚ੍ਚਿਂਸੁ। ਅਨ੍ਤੋਕੁਚ੍ਛਿ ਵਿਪਰਿਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਮਹਾਰਵਂ ਵਿਰਵਿ । ਸੋ ''ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਨੁ ਖੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਕਸ੍ਸਚਿ ਲੋਮਹਂਸਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨਾਦ੍ਦਸ। ਤਤੋ – ''ਇਦਂ ਭਯਂ ਮਮੇਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਸਚਾਹਂ ਯਕ੍ਖੋਤਿ ਵਕ੍ਖਾਮਿ, 'ਕਿਂ ਤਵਮੇਵ ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਤ੍ਵਮੇਵ ਯਕ੍ਖਂ ਪਸ੍ਸਸਿ, ਪਠਮਂ ਯਕ੍ਖਂ ਅਦਿਸ੍ਵਾ ਸਮਣੇਨ ਗੋਤਮੇਨ ਵਾਦਸਙ੍ਘਟ੍ਟੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋਵ ਯਕ੍ਖਂ ਪਸ੍ਸਸੀ'ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ''ਨ ਦਾਨਿ ਮੇ ਇਧ ਅਞ੍ਞਂ ਪਟਿਸਰਣਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਮਣਾ ਗੋਤਮਾ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਅਥ ਖੋ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਮਾਣਵੋ...ਪੇ॰... ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ।

੨੭੨. **ਤਾਣਂ ਗਵੇਸੀ**ਤਿ ਤਾਣਂ ਗਵੇਸਮਾਨੋ। **ਲੇਣਂ ਗਵੇਸੀ**ਤਿ ਲੇਣਂ ਗਵੇਸਮਾਨੋ। **ਸਰਣਂ ਗਵੇਸੀ**ਤਿ ਸਰਣਂ ਗਵੇਸਮਾਨੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਤਾਯਤਿ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਤਾਣਂ।** ਨਿਲੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਲੇਣਂ। ਸਰਤੀਤਿ ਸਰਣਂ, ਭਯਂ ਹਿਂਸਤਿ, ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਪਗਮ੍ਮ ਹੇਟ੍ਠਾਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ। **ਬ੍ਰਵਿਤੂ**ਤਿ ਵਦਤੁ।

ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਵਂਸਕਥਾ

੨੭੩-੨੭੪. **ਦਕ੍ਖਿਣਜਨਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣਾਪਥੋਤਿ ਪਾਕਟਂ। ਗਙ੍ਗਾਯ ਦਕ੍ਖਿਣਤੋ ਪਾਕਟਜਨਪਦਂ। ਤਦਾ ਕਿਰ ਦਕ੍ਖਿਣਾਪਥੇ ਬਹੂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਤਾਪਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਏਕਂ ਤਾਪਸਂ ਵਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਰਾਧੇਸਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਹ – ''ਅਮ੍ਭੋ,

ਪੁਰਿਸ, ਮਨ੍ਤੰ ਤੇ ਦੇਮਿ, ਯੰ ਇਚ੍ਛਸਿ, ਤੰ ਮਨ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਾਹੀ’’ਤਿ। ਸੋ ਆਹ – ‘‘ਨ ਮੇ ਆਚਰਿਯ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਮਨ੍ਤੇਨ, ਕਿਚ੍ਚੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੇਨ ਆਵੁਧੰ ਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਤੰ ਮੇ ਮਨ੍ਤੰ ਦੇਹੀ’’ਤਿ। ਸੋ – ‘‘ਭਦ੍ਦੰ, ਭੋ’’ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਧਨੁਅਗਮਨੀਯੰ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੰ ਨਾਮ ਵਿਜ੍ਜੰ ਅਦਾਸਿ, ਸੋ ਤੰ ਵਿਜ੍ਜੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵੀਮੰਸਿਤ੍ਵਾ – ‘‘ਇਦਾਨਿ ਮੇ ਮਨੋਰਥੰ ਪੂਰੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਇਸਿਵੇਸੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਓਕ੍ਕਾਕਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਗਤੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – ‘‘ਦਕ੍ਖਿਣਜਨਪਦੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਮਨ੍ਤੇ ਅਧੀਯਿਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾਨੰ ਓਕ੍ਕਾਕੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਮਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਆਨੁਭਾਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾਯ ਸੇਟ੍ਠਮਨ੍ਤੇ। **ਕੋ ਨੇਵਾਰੇ ਅਯੰ ਮਯ੍ਹੰ ਦਾਸਿਪੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਕੋ ਨੁ ਏਵੰ ਅਰੇ ਅਯੰ ਮਮ ਦਾਸਿਪੁਤ੍ਤੋ। **ਸੋ ਤੰ ਖੁਰਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਸੋ ਰਾਜਾ ਤੰ ਮਾਰੇਤੁਕਾਮਤਾਯ ਸਨ੍ਨਹਿਤੰ ਸਰੰ ਤਸ੍ਸ ਮਨ੍ਤਾਨੁਭਾਵੇਨ ਨੇਵ ਖਿਪਿਤੁੰ ਨ ਅਪਨੇਤੁੰ ਸਕ੍ਖਿ, ਤਾਵਦੇਵ ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਸਞ੍ਜਾਤਸੇਦੋ ਭਯੇਨ ਵੇਧਮਾਨੋ ਅਟ੍ਠਾਸਿ।

ਅਮਚ੍ਚਾਤਿ ਮਹਾਮਚ੍ਚਾ। **ਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਇਤਰੇ ਪਰਿਸਾਵਚਰਾ। **ਏਤਦਵੋਚੁ**ਨ੍ਤਿ – ‘‘ਦਣ੍ਡਕੀਰਞ੍ਞੋ ਕਿਸਵਚ੍ਛਤਾਪਸੇ ਅਪਰਦ੍ਧਸ੍ਸ ਆਵੁਧਵੁਟ੍ਠਿਯਾ ਸਕਲਰਟ੍ਠੰ ਵਿਨਟ੍ਠੰ । ਨਾਲ਼ਿਕੇਰੋ ਪਞ੍ਚਸੁ ਤਾਪਸਸਤੇਸੁ ਅਜ੍ਜੁਨੋ ਚ ਅਙ੍ਗੀਰਸੇ ਅਪਰਦ੍ਧੋ ਪਥਵਿੰ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰਯੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤਯਨ੍ਤਾ ਭਯੇਨ ਏਤੰ ਸੋਤ੍ਥਿ, ਭਦ੍ਦਨ੍ਤੇਤਿਆਦਿਵਚਨੰ ਅਵੋਚੁੰ।

ਸੋਤ੍ਥਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਰਞ੍ਞੋਤਿ ਇਦੰ ਵਚਨੰ ਕਣ੍ਹੋ ਚਿਰੰ ਤੁਣ੍ਹੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰੰ ਯਾਚੀਯਮਾਨੋ – ‘‘ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਰਞ੍ਞਾ ਮਾਦਿਸਸ੍ਸ ਇਸਿਨੋ ਖੁਰਪ੍ਪੰ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਨ੍ਤੇਨ ਭਾਰਿਯੰ ਕਮ੍ਮੰ ਕਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਚ ਵਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਅਭਾਸਿ। **ਉਨ੍ਦ੍ਰਿਯਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਭਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਥੁਸਮੁਟ੍ਠਿ ਵਿਯ ਵਿਪ੍ਪਕਿਰਿਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਇਦੰ ਸੋ ‘‘ਜਨੰ ਤਾਸੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਮੁਸਾ ਭਣਤਿ। ਸਰਸਨ੍ਥਮ੍ਭਨਮਤ੍ਤੇਯੇਵ ਹਿਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਆਨੁਭਾਵੋ, ਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ। ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਵਚਨੇਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਪਲ੍ਲੋਮੋਤਿ ਪਨ੍ਨਲੋਮੋ। ਲੋਮਹੰਸਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਇਦੰ ਕਿਰ ਸੋ ‘‘ਸਚੇ ਮੇ ਰਾਜਾ ਤੰ ਦਾਰਿਕੰ ਦਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞੰ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਅਵਚ। **ਕੁਮਾਰੇ ਖੁਰਪ੍ਪੰ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਸੀ**ਤਿ ਤੇਨ ‘‘ਸਰੋ ਓਤਰਤੂ’’ਤਿ ਮਨ੍ਤੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿ, ਤੇ ਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਨਾਭਿਯੰ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਸਿ। **ਧੀਤਰੰ ਅਦਾਸੀ**ਤਿ ਸੀਸੰ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਅਦਾਸੰ ਭੁਜਿਸ੍ਸੰ ਕਤ੍ਵਾ ਧੀਤਰੰ ਅਦਾਸਿ, ਉਲ਼ਾਰੇ ਚ ਤੰ ਠਾਨੇ ਠਪੇਸਿ। **ਮਾ ਖੋ ਤੁਮ੍ਹੇ ਮਾਣਵਕਾ**ਤਿ ਇਦੰ ਪਨ ਭਗਵਾ – ‘‘ਏਕੇਨ ਪਕ੍ਖੇਨ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਸਕ੍ਯਾਨੰ ਞਾਤਿ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਸਮਸ੍ਸਾਸਨਤ੍ਥੰ ਆਹ। ਤਤੋ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਘਟਸਤੇਨ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਦਰਥੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮਸ੍ਸਾਸੇਤ੍ਵਾ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਮੰ ‘‘ਤੋਸੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਏਕੇਨ ਪਕ੍ਖੇਨ ਞਾਤਿੰ ਕਰੋਤਿ, ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਕਿਰਾਹਮਸ੍ਮੀ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ।

ਖਤ੍ਤਿਯਸੇਟ੍ਠਭਾਵਵਣ੍ਣਨਾ

੨੭੫. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ – ‘‘ਅਯੰ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਖਤ੍ਤਿਯੋਸ੍ਮੀ’’ਤਿ ਸਞ੍ਞੰ ਕਰੋਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਖਤ੍ਤਿਯਭਾਵੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਹਨ੍ਦ ਨੰ ਜਾਨਾਪੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਵੰਸੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਉਤ੍ਤਰਿਦੇਸਨੰ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋ – ‘‘ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਸਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਾ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਲੋਕੇ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੂ**ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰੇ। **ਆਸਨੰ ਵਾ ਉਦਕੰ ਵਾ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਾਸਨੰ ਵਾ ਅਗ੍ਗੋਦਕੰ ਵਾ। **ਸਦ੍ਧੇ**ਤਿ ਮਤਕੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਤਭਤ੍ਤੇ। **ਥਾਲਿਪਾਕੇ**ਤਿ ਮਙ੍ਗਲਾਦਿਭਤ੍ਤੇ। **ਯਞ੍ਞੇ**ਤਿ ਯਞ੍ਞਭਤ੍ਤੇ। **ਪਾਹੁਨੇ**ਤਿ ਪਾਹੁਨਕਾਨੰ ਕਤਭਤ੍ਤੇ ਪਣ੍ਣਾਕਾਰਭਤ੍ਤੇ ਵਾ। **ਅਪਿ ਨੁਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਪਿ ਨੁ ਅਸ੍ਸ ਖਤ੍ਤਿਯਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਆਵਟੰ ਵਾ ਅਸ੍ਸ ਅਨਾਵਟੰ ਵਾ**ਤਿ , ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕਞ੍ਞਾਸੁ ਨਿਵਾਰਣੰ ਭਵੇਯ੍ਯ ਵਾ ਨੋ ਵਾ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਦਾਰਿਕੰ ਲਭੇਯ੍ਯ ਵਾ ਨ ਵਾ ਲਭੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨੁਪਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਭਾਵੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੭੬. **ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਵਾ ਇਤ੍ਥਿੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਵਾ ਇਤ੍ਥਿੰ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ। **ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਪਕਰਣੇ**ਤਿ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਦੋਸੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਅਯੁਤ੍ਤੇ ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਰਣੇ। **ਭਸ੍ਸਪੁਟੇਨਾ**ਤਿ ਭਸ੍ਮਪੁਟੇਨ, ਸੀਸੇ ਛਾਰਿਕੰ ਓਕਿਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੭੭. **ਜਨੇਤਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਜਨਿਤਸ੍ਮਿਂ, ਪਜਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯੇ ਗੋਤ੍ਤਪਟਿਸਾਰਿਨੋ**ਤਿ ਯੇ ਜਨੇਤਸ੍ਮਿਂ ਗੋਤ੍ਤਂ ਪਟਿਸਰਨ੍ਤਿ – ‘‘ਅਹਂ ਗੋਤਮੋ, ਅਹਂ ਕਸ੍ਸਪੋ’’ਤਿ, ਤੇਸੁ ਲੋਕੇ ਗੋਤ੍ਤਪਟਿਸਾਰੀਸੁ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਸੇਟ੍ਠੋ। **ਅਨੁਮਤਾ ਮਯਾ**ਤਿ ਮਮ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਤਾ ਮਯਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ।

ਪਠਮਭਾਣਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੭੮. ਇਮਾਯ ਪਨ ਗਾਥਾਯ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਇਦਂ ਪਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਵਿਜ੍ਜਾ ਨਾਮ ਤਯੋ ਵੇਦਾ, ਚਰਣਂ ਪਞ੍ਚ ਸੀਲਾਨਿ, ਤਯਿਦਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂਯੇਵ ਅਤ੍ਥਿ, ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚੇ ਸੇਟ੍ਠੋ, ਮਯਮੇਵ ਸੇਟ੍ਠਾ’’ਤਿ ਨਿਟ੍ਠਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ – ‘‘ਕਤਮਂ ਪਨ ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਚਰਣਂ, ਕਤਮਾ ਚ ਪਨ ਸਾ ਵਿਜ੍ਜਾ’’ਤਿ ਆਹ। ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਮਯੇ ਸਿਦ੍ਧਂ ਜਾਤਿਵਾਦਾਦਿਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮੋ – ‘‘ਨ ਖੋ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਾ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਜਾਤਿਵਾਦੋ**ਤਿ ਜਾਤਿਂ ਆਰਬ੍ਭ ਵਾਦੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸੇਵਿਦਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਨ ਸੁਦ੍ਦਸ੍ਸਾਤਿਆਦਿ ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। **ਜਾਤਿਵਾਦਵਿਨਿਬਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਜਾਤਿਵਾਦੇ ਵਿਨਿਬਦ੍ਧਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ।

ਤਤੋ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ – ‘‘ਯਤ੍ਥ ਦਾਨਿ ਮਯਂ ਲਗ੍ਗਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਚਿਨ੍ਤਯਿਮ੍ਹ, ਤਤੋ ਨੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਮਹਾਵਾਤੇ ਥੁਸਂ ਧੁਨਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਦੂਰਮੇਵ ਅਵਕ੍ਖਿਪਿ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਮਯਂ ਨ ਲਗ੍ਗਾਮ, ਤਤ੍ਥ ਨੋ ਨਿਯੋਜੇਸਿ। ਅਯਂ ਨੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਦਾ ਞਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਦਂ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਸਮੁਦਾਗਮਤੋ ਪਭੁਤਿ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – ‘‘ਇਧ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠ ਤਥਾਗਤੋ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੨੭੯. ਏਤ੍ਥ ਚ ਭਗਵਾ ਚਰਣਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਤਿਵਿਧਂ ਸੀਲਂ ਵਿਭਜਨ੍ਤੋ ‘‘ਇਦਮਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਚਰਣਸ੍ਮਿ’’ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਯ੍ਯਾਤੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਇਦਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਸੀਲਸ੍ਮਿ’’ਨ੍ਤਿ ਸੀਲਵਸੇਨੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਸਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਤਸ੍ਸਪਿ ਹਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸੀਲਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਚਰਣਵਸੇਨ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿਯਮਾਨੇ ‘‘ਮਯਮ੍ਪਿ ਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ’’ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਲਗ੍ਗੇਯ੍ਯ। ਯਂ ਪਨ ਤੇਨ ਸੁਪਿਨੇਪਿ ਨ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਸੇਨ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਨ੍ਤੋ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਚਰਣਸ੍ਮਿਂ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਚਰਣਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਅਟ੍ਠਪਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਚਰਣਨ੍ਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਤੋ ਪਨ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਟ੍ਠਵਿਧਾਪਿ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਜ੍ਜਾਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿਤਾ।

ਚਤੁਅਪਾਯਮੁਖਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮੦. **ਅਪਾਯਮੁਖਾਨੀ**ਤਿ ਵਿਨਾਸਮੁਖਾਨਿ। **ਅਨਭਿਸਮ੍ਭੁਣਮਾਨੋ**ਤਿ ਅਸਮ੍ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੋ, ਅਵਿਸਹਮਾਨੋ ਵਾ। **ਖਾਰਿਵਿਧਮਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਖਾਰੀ**ਤਿ ਅਰਣੀ ਕਮਣ੍ਡਲੁ ਸੁਜਾਦਯੋ ਤਾਪਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ। **ਵਿਧੋ**ਤਿ ਕਾਜੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਖਾਰਿਭਰਿਤਂ ਕਾਜਮਾਦਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੇ ਪਨ ਖਾਰਿਵਿਵਿਧਨ੍ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਤੇ ‘‘**ਖਾਰੀ**ਤਿ ਕਾਜਸ੍ਸ ਨਾਮਂ, **ਵਿਵਿਧ**ਨ੍ਤਿ ਬਹੁਕਮਣ੍ਡਲੁਆਦਿਪਰਿਕ੍ਖਾਰ’’ਨ੍ਤਿ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ। **ਪਵਤ੍ਤਫਲਭੋਜਨੋ**ਤਿ ਪਤਿਤਫਲਭੋਜਨੋ। **ਪਰਿਚਾਰਕੋ**ਤਿ ਕਪ੍ਪਿਯਕਰਣਪਤ੍ਤਪਟਿਗ੍ਗਹਣਪਾਦਧੋਵਨਾਦਿਵਤ੍ਤਕਰਣਵਸੇਨ ਪਰਿਚਾਰਕੋ। ਕਾਮਞ੍ਚ ਗੁਣਾਧਿਕੋਪਿ ਖੀਣਾਸਵਸਾਮਣੇਰੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਰਿਚਾਰਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਯਂ ਪਨ ਨ ਤਾਦਿਸੋ ਗੁਣਵਸੇਨਪਿ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਕਰਣਵਸੇਨਪਿ ਲਾਮਕੋਯੇਵ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤਾਪਸਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਵਿਨਾਸਮੁਖਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ? ਯਸ੍ਮਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਸਾਸਨਂ ਤਾਪਸਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਵਸੇਨ ਓਸਕ੍ਕਿਸ੍ਸਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ ਪੂਰੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਂ ਲਜ੍ਜਿਨੋ

ਸਿਕ੍ਖਾਕਾਮਾ – ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਤਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਪੋਸਥੋ ਵਾ ਪਵਾਰਣਾ ਵਾ ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਂ ਵਾ’’ਤਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤਿ। ਸੋ ‘‘ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਖੁਰਧਾਰੂਪਮਂ ਸਾਸਨੇ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪੂਰਣਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਤਾਪਸਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਪਨ ਸੁਕਰਾ ਚੇਵ ਬਹੁਜਨਸਮ੍ਮਤਾ ਚਾ’’ਤਿ ਵਿਬ੍ਭਮਿਤ੍ਵਾ ਤਾਪਸੋ ਹੋਤਿ। ਅਞ੍ਞੇ ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ – ‘‘ਕਿਂ ਤਯਾ ਕਤ’’ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਸੋ – ‘‘ਭਾਰਿਯਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਸਾਸਨੇ ਕਮ੍ਮਂ, ਇਧ ਪਨ ਸਛਨ੍ਦਚਾਰਿਨੋ ਮਯ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਤਿ। ਸੋਪਿ, ਯਦਿ ਏਵਂ ਅਹਮ੍ਪਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਪਬ੍ਬਜਾਮੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਤਾਪਸੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਮਞ੍ਞੇਪਿ ਅਞ੍ਞੇਪੀਤਿ ਕਮੇਨ ਤਾਪਸਾਵ ਬਹੁਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇ ਸਾਸਨਂ ਓਸਕ੍ਕਿਤਂ ਨਾਮ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਲੋਕੇ ਏਵਰੂਪੋ ਬੁਦ੍ਧੋ ਨਾਮ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ, ਤਸ੍ਸ ਈਦਿਸਂ ਨਾਮ ਸਾਸਨਂ ਅਹੋਸੀਤਿ ਸੁਤਮਤ੍ਤਮੇਵ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਇਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਗਵਾ ਤਾਪਸਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਵਿਨਾਸਮੁਖਨ੍ਤਿ ਆਹ।

ਕੁਦਾਲਪਿਟਕਨ੍ਤਿ ਕਨ੍ਦਮੂਲਫਲਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਕੁਦਾਲਞ੍ਚੇਵ ਪਿਟਕਞ੍ਚ। **ਗਾਮਸਾਮਨ੍ਤਂ** ਵਾਤਿ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਦਾਦੀਨਿ ਅਨਭਿਸਮ੍ਭੁਣਨ੍ਤੋ, ਕਸਿਕਮ੍ਮਾਦੀਹਿ ਚ ਜੀਵਿਤਂ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤੁਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਬਹੁਜਨਕੁਹਾਪਨਤ੍ਥਂ ਗਾਮਸਾਮਨ੍ਤੇ ਵਾ ਨਿਗਮਸਾਮਨ੍ਤੇ ਵਾ ਅਗ੍ਗਿਸਾਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਪ੍ਪਿਤੇਲਦਧਿਮਧੁਫਾਣਿਤਤਿਲਤਣ੍ਡੁਲਾਦੀਹਿ ਚੇਵ ਨਾਨਾਦਾਰੂਹਿ ਚ ਹੋਮਕਰਣਵਸੇਨ ਅਗ੍ਗਿਂ ਪਰਿਚਰਨ੍ਤੋ ਅਚ੍ਛਤਿ।

ਚਤੁਦ੍ਵਾਰਂ ਅਗਾਰਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਚਤੁਮੁਖਂ ਪਾਨਾਗਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰੇ ਮਣ੍ਡਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਾਨੀਯਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਆਗਤਾਗਤੇ ਪਾਨੀਯੇਨ ਆਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਯਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧਿਕਾ ਕਿਲਨ੍ਤਾ ਪਾਨੀਯਂ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਤੁਟ੍ਠਾ ਭਤ੍ਤਪੁਟਂ ਵਾ ਤਣ੍ਡੁਲਾਦੀਨਿ ਵਾ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਮ੍ਬਿਲਯਾਗੁਆਦੀਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਬਹੁਤਰਂ ਆਮਿਸਗਹਣਤ੍ਥਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਅਨ੍ਨਂ ਦੇਤਿ, ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਭਤ੍ਤਪਚਨਭਾਜਨਾਦੀਨਿ। ਤੇਹਿਪਿ ਦਿਨ੍ਨਂ ਆਮਿਸਂ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਦੀਨਿ ਵਾ ਗਣ੍ਹਤਿ, ਤਾਨਿ ਵਡ੍ਢਿਯਾ ਪਯੋਜੇਤਿ। ਏਵਂ ਵਡ੍ਢਮਾਨਵਿਭਵੋ ਗੋਮਹਿਂਸਦਾਸੀਦਾਸਪਰਿਗ੍ਗਹਂ ਕਰੋਤਿ, ਮਹਨ੍ਤਂ ਕੁਟੁਮ੍ਬਂ ਸਣ੍ਠਪੇਤਿ। ਇਮਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਚਤੁਦ੍ਵਾਰਂ ਅਗਾਰਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਤਮਹਂ ਯਥਾਸਤ੍ਤਿ ਯਥਾਬਲਂ ਪਟਿਪੂਜੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਇਦਂ ਪਨਸ੍ਸ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਮੁਖਂ। ਇਮਿਨਾ ਹਿ ਮੁਖੇਨ ਸੋ ਏਵਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਭਗਵਤਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਤਾਪਸਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਕਥਂ? **ਅਟ੍ਠਵਿਧਾ ਹਿ ਤਾਪਸਾ** – ਸਪੁਤ੍ਤਭਰਿਯਾ, ਉਞ੍ਛਾਚਰਿਯਾ, ਅਨਗ੍ਗਿਪਕ੍ਕਿਕਾ, ਅਸਾਮਪਾਕਾ, ਅਸ੍ਮਮੁਟ੍ਠਿਕਾ, ਦਨ੍ਤਵਕ੍ਕਲਿਕਾ, ਪਵਤ੍ਤਫਲਭੋਜਨਾ, ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸਿਕਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਕੇਣਿਯਜਟਿਲੋ ਵਿਯ ਕੁਟੁਮ੍ਬਂ ਸਣ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਤੇ **ਸਪੁਤ੍ਤਭਰਿਯਾ** ਨਾਮ।

ਯੇ ਪਨ ‘‘ਸਪੁਤ੍ਤਦਾਰਭਾਵੋ ਨਾਮ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਅਯੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਲਾਯਨਮਦ੍ਦਨਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਵੀਹਿਮੁਗ੍ਗਮਾਸਤਿਲਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਪਚਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇ **ਉਞ੍ਛਾਚਰਿਯਾ** ਨਾਮ।

ਯੇ ‘‘ਖਲੇਨ ਖਲਂ ਵਿਚਰਿਤ੍ਵਾ ਵੀਹਿਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਂ ਨਾਮ ਅਯੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਗਾਮਨਿਗਮੇਸੁ ਤਣ੍ਡੁਲਭਿਕ੍ਖਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਚਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇ **ਅਨਗ੍ਗਿਪਕ੍ਕਿਕਾ** ਨਾਮ।

ਯੇ ਪਨ ‘‘ਕਿਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਸਾਮਪਾਕੇਨਾ’’ਤਿ ਗਾਮਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਭਿਕ੍ਖਮੇਵ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ , ਤੇ **ਅਸਾਮਪਾਕਾ** ਨਾਮ।

ਯੇ ‘‘ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਭਿਕ੍ਖਾਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿ ਨਾਮ ਦੁਕ੍ਖਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਮੁਟ੍ਠਿਪਾਸਾਣੇਨ ਅਮ੍ਬਾਟਕਾਦੀਨਂ ਰੁਕ੍ਖਾਨਂ ਤਚਂ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਤੇ **ਅਸ੍ਮਮੁਟ੍ਠਿਕਾ** ਨਾਮ।

ਯੇ ਪਨ ‘‘ਪਾਸਾਣੇਨ ਤਚਂ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਣਂ ਨਾਮ ਦੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ ਦਨ੍ਤੇਹੇਵ ਉਬ੍ਬਾਟੇਤ੍ਵਾ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਤੇ **ਦਨ੍ਤਵਕ੍ਕਲਿਕਾ** ਨਾਮ।

ਯੇ ‘‘ਦਨ੍ਤੇਹਿ ਉਬ੍ਬਾਟੇਤ੍ਵਾ ਖਾਦਨਂ ਨਾਮ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਲੇਡ੍ਡੁਦਣ੍ਡਾਦੀਹਿ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਤਾਨਿ ਫਲਾਨਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇ **ਪਵਤ੍ਤਫਲਭੋਜਨਾ** ਨਾਮ।

ਯੇ ਪਨ ‘‘ਲੇਡ੍ਡੁਦਣ੍ਡਾਦੀਹਿ ਪਾਤੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੋਗੋ ਨਾਮ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਸਯਂ ਪਤਿਤਾਨੇਵ ਪੁਪ੍ਫਫਲਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸਾਦੀਨਿ ਖਾਦਨ੍ਤਾ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਤੇ **ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸਿਕਾ** ਨਾਮ।

ਤੇ ਤਿਵਿਧਾ – ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਮਜ੍ਝਿਮਮੁਦੁਕਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨਤੋ ਅਨੁਟ੍ਠਾਯ ਹਤ੍ਥੇਨ ਪਾਪੁਣਨਟ੍ਠਾਨੇਵ ਪਤਿਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾ। ਯੇ ਏਕਰੁਕ੍ਖਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਮਜ੍ਝਿਮਾ। ਯੇ ਤਂ ਤਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਮੁਦੁਕਾ।

ਇਮਾ ਪਨ ਅਟ੍ਠਪਿ ਤਾਪਸਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਇਮਾਹਿ ਚਤੂਹਿਯੇਵ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਕਥਂ? ਏਤਾਸੁ ਹਿ ਸਪੁਤ੍ਤਭਰਿਯਾ ਚ ਉਞ੍ਛਾਚਰਿਯਾ ਚ ਅਗਾਰਂ ਭਜਨ੍ਤਿ। ਅਨਗ੍ਗਿਪਕ੍ਕਿਕਾ ਚ ਅਸਾਮਪਾਕਾ ਚ ਅਗਯਾਗਾਰਂ ਭਜਨ੍ਤਿ। ਅਸ੍ਮਮੁਟ੍ਠਿਕਾ ਚ ਦਨ੍ਤਵਕ੍ਕਲਿਕਾ ਚ ਕਨ੍ਦਮੂਲਫਲਭੋਜਨਂ ਭਜਨ੍ਤਿ। ਪਵਤ੍ਤਫਲਭੋਜਨਾ ਚ ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸਿਕਾ ਚ ਪਵਤ੍ਤਫਲਭੋਜਨਂ ਭਜਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਭਗਵਤਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਤਾਪਸਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

੨੮੧-੨੮੨. ਇਦਾਨਿ ਭਗਵਾ ਸਾਚਰਿਯਕਸ੍ਸ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਪਾਯਮੁਖਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਾਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ। **ਅਤ੍ਤਨਾ ਆਪਾਯਿਕੋਪਿ ਅਪਰਿਪੂਰਮਾਨੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਦਾਯ ਆਪਾਯਿਕੇਨਾਪਿ ਅਪਰਿਪੂਰਮਾਨੇਨ।

ਪੁਬ੍ਬਕਇਸਿਭਾਵਾਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮੩. **ਦਤ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਨ੍ਨਕਂ। **ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਮ੍ਪਿ ਨ ਦਦਾਤੀ**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਦਦਾਤਿ? ਸੋ ਕਿਰ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਆਵਟ੍ਟਨਿਂ ਨਾਮ ਵਿਜ੍ਜਂ ਜਾਨਾਤਿ। ਯਦਾ ਰਾਜਾ ਮਹਾਰਹੇਨ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਨ ਅਲਙ੍ਕਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਰਞ੍ਞੋ ਸਮੀਪੇ ਠਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਲਙ੍ਕਾਰਸ੍ਸ ਨਾਮਂ ਗਣ੍ਹਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਰਾਜਾ ਨਾਮੇ ਗਹਿਤੇ ਨ ਦੇਮੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਦਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਛਣਦਿਵਸੇ ਅਲਙ੍ਕਾਰਂ ਆਹਰਥਾਤਿ ਵਤ੍ਵਾ, ਨਤ੍ਥਿ, ਦੇਵ, ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ‘‘ਕਸ੍ਮਾ ਮੇ ਦਿਨ੍ਨੋ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਤੇ ਅਮਚ੍ਚਾ ‘ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਆਵਟ੍ਟਨਿਮਾਯਂ ਜਾਨਾਤਿ। ਤਾਯ ਤੁਮ੍ਹੇ ਆਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤੀ’ਤਿ ਆਹਂਸੁ। ਅਪਰੇ ਰਞ੍ਞਾ ਸਹ ਤਸ੍ਸ ਅਤਿਸਹਾਯਭਾਵਂ ਅਸਹਨ੍ਤਾ ਆਹਂਸੁ – ‘‘ਦੇਵ, ਏਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਰੀਰੇ ਸਙ੍ਖਫਲਿਤਕੁਟ੍ਠਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ। ਤੁਮ੍ਹੇ ਏਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾਵ ਆਲਿਙ੍ਗਥ ਪਰਾਮਸਥ, ਇਦਞ੍ਚ ਕੁਟ੍ਠਂ ਨਾਮ ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤਿ, ਮਾ ਏਵਂ ਕਰੋਥਾ’’ਤਿ। ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤਸ੍ਸ ਰਾਜਾ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਂ ਨ ਦੇਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਖਤ੍ਤਵਿਜ੍ਜਾਯ ਕੁਸਲੋ, ਤੇਨ ਸਹ ਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਤਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਣਿਪਾਕਾਰਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਠਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਠਿਤੇਨ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਨ੍ਤੇਤਿ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਤਿਰੋ ਦੁਸ੍ਸਨ੍ਤੇਨ ਮਨ੍ਤੇਤੀ’’ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤਿਰੋਦੁਸ੍ਸਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਤਿਰੋਦੁਸ੍ਸੇਨ। ਅਯਮੇਵ ਵਾ ਪਾਠੋ। **ਧਮ੍ਮਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਂ। **ਪਯਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਂ। **ਕਥਂ ਤਸ੍ਸ ਰਾਜਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਈਦਿਸਂ ਭਿਕ੍ਖਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਕਥਂ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸੋ ਰਾਜਾ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਮ੍ਪਿ ਨ ਦਦੇਯ੍ਯ। ਅਯਂ ਪਨ ਅਦਿਨ੍ਨਕਂ ਮਾਯਾਯ ਗਣ੍ਹਤਿ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਂ ਰਾਜਾ ਨ ਦੇਤੀਤਿ ਨਿਟ੍ਠਮੇਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ‘‘ਇਦਂ ਪਨ ਕਾਰਣਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾਨਞ੍ਚੇਵ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਞ੍ਚ ਨ ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਜਾਨਾਤਿ। ਤਦੇਤਂ ਏਵਂ ਰਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋਤਿ ਨਿਟ੍ਠਂ ਗਮਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਭਗਵਾ ਪਕਾਸੇਸਿ।

੨੮੪. ਇਦਾਨਿ ਅਯਞ੍ਚ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ, ਆਚਰਿਯੋ ਚਸ੍ਸ ਮਨ੍ਤੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਤਿਮਾਨਿਨੋ। ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਮਨ੍ਤਨਿਸ੍ਸਿਤਮਾਨਨਿਮ੍ਮਦਨਤ੍ਥਂ ਉਤ੍ਤਰਿ ਦੇਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋ ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਅਮ੍ਬਟ੍ਠ, ਇਧ ਰਾਜਾਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਰਥੂਪਤ੍ਥਰੇ**ਤਿ ਰਥਮ੍ਹਿ ਰਞ੍ਞੋ ਠਾਨਤ੍ਥਂ ਅਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਸਜ੍ਜਿਤਪਦੇਸੇ। **ਉਗ੍ਗੇਹਿ** ਵਾਤਿ ਉਗ੍ਗਤੁਗ੍ਗਤੇਹਿ ਵਾ ਅਮਚ੍ਚੇਹਿ। **ਰਾਜਞ੍ਞੇਹੀ**ਤਿ ਅਨਭਿਸਿਤ੍ਤਕੁਮਾਰੇਹਿ। **ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਮਨ੍ਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਸੁਕਸ੍ਮਿਂ ਦੇਸੇ ਤਲ਼ਾਕਂ ਵਾ ਮਾਤਿਕਂ ਵਾ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਅਸੁਕਸ੍ਮਿਂ ਗਾਮਂ ਵਾ ਨਿਗਮਂ ਵਾ ਨਗਰਂ ਵਾ ਨਿਵੇਸੇਤੁਨ੍ਤਿ ਏਵਰੂਪਂ ਪਾਕਟਮਨ੍ਤਨਂ। **ਤਦੇਵ ਮਨ੍ਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਰਞ੍ਞਾ ਮਨ੍ਤਿਤਂ ਤਦੇਵ। ਤਾਦਿਸੇਹਿਯੇਵ ਸੀਸੁਕ੍ਖੇਪਭਮੁਕ੍ਖੇਪਾਦੀਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਮਨ੍ਤੇਯ੍ਯ। **ਰਾਜਭਣਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਰਞ੍ਞਾ ਭਣਿਤਂ, ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਧਨਸਮਤ੍ਥਂ। ਸੋਪਿ ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਧਨਸਮਤ੍ਥਮੇਵ ਭਣਿਤਂ ਭਣਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੮੫. **ਪਵਤ੍ਤਾਰੋ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਯਿਤਾਰੋ। **ਯੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਸਨ੍ਤਕਂ। **ਮਨ੍ਤਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਸਙ੍ਖਾਤਂ ਮਨ੍ਤਮੇਵ । **ਗੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਾਦੀਹਿ ਦਸਹਿ ਪੋਰਾਣਕਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਸਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਸਜ੍ਝਾਯਿਤਂ। **ਪਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਵਾਚਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮਿਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੁਪਬ੍ਯੂਲ਼੍ਹਂ ਰਾਸਿਕਤਂ, ਪਿਣ੍ਡਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਦਨੁਗਾਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤਰਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਤਂ ਤੇਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਗੀਤਂ ਅਨੁਗਾਯਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ। **ਤਦਨੁਭਾਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਂ ਅਨੁਭਾਸਨ੍ਤਿ, ਇਦਂ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। **ਭਾਸਿਤਮਨੁਭਾਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤੇਹਿ ਭਾਸਿਤਂ ਸਜ੍ਝਾਯਿਤਂ ਅਨੁਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ। **ਵਾਚਿਤਮਨੁਵਾਚੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਵਾਚਿਤਂ ਅਨੁਵਾਚੇਨ੍ਤਿ।

ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਨ੍ਤਿ ਤੇ ਕਤਮੇਹਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਟ੍ਠਕੋ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਤੇਸਂ ਨਾਮਾਨਿ। ਤੇ ਕਿਰ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਪਰੂਪਘਾਤਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਕਸ੍ਸਪਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਾਵਚਨੇਨ ਸਹ ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਮਨ੍ਤੇ ਗਨ੍ਥਿਂਸੁ। ਅਪਰਾਪਰੇ ਪਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤਯੋ ਵੇਦੇ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧੇ ਅਕਂਸੁ। **ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਯੇਨ ਤ੍ਵਂ ਇਸਿ ਭਵੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਏਤਂ ਕਾਰਣਂ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਇਧ ਭਗਵਾ ਯਸ੍ਮਾ – ''ਏਸ ਪੁਚ੍ਛਿਯਮਾਨੋਪਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਵਤ੍ਥਰਣਭਾਵਂ ਞਤ੍ਵਾ ਪਟਿਵਚਨਂ ਨ ਦਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਞ੍ਞਂ ਅਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਤਂ ਇਸਿਭਾਵਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿ।

੨੮੬. ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤੇ ਪੋਰਾਣਾ ਦਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨਿਰਾਮਗਨ੍ਧਾ ਅਨਿਤ੍ਥਿਗਨ੍ਧਾ ਰਜੋਜਲ੍ਲਧਰਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨੋ ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਪਬ੍ਬਤਪਾਦੇਸੁ ਵਨਮੂਲਫਲਾਹਾਰਾ ਵਸਿਂਸੁ। ਯਦਾ ਕਤ੍ਥਚਿ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਆਕਾਸੇਨੇਵ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਤੇਸਂ ਯਾਨੇਨ ਕਿਚ੍ਚਂ। ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਸੁ ਚ ਨੇਸਂ ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਭਾਵਨਾਵ ਆਰਕ੍ਖਾ ਹੋਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਤੇਸਂ ਪਾਕਾਰਪੁਰਿਸਗੁਤ੍ਤੀਹਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਿਨਾ ਚ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਾ ਤੇਸਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ; ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਸ ਸਾਚਰਿਯਕਸ੍ਸ ਤੇਸਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਤੋ ਆਰਕਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ **ਵਿਚਿਤਕਾਲ਼ਕ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਅਪਨੀਤਕਾਲ਼ਕਂ। **ਵੇਠਕਨਤਪਸ੍ਸਾਹੀ**ਤਿ ਦੁਸ੍ਸਪਟ੍ਟਦੁਸ੍ਸਵੇਣਿ ਆਦੀਹਿ ਵੇਠਕੇਹਿ ਨਮਿਤਫਾਸੁਕਾਹਿ। **ਕੁਤ੍ਤਵਾਲੇਹੀ**ਤਿ ਸੋਭਾਕਰਣਤ੍ਥਂ ਕਪ੍ਪੇਤੁਂ, ਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਕਪ੍ਪਿਤਵਾਲੇਹਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਵਲ਼ਵਾਨਂਯੇਵ ਵਾਲਾ ਕਪ੍ਪਿਤਾ, ਨ ਰਥਾਨਂ, ਵਲ਼ਵਪਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਰਥਾਪਿ ''ਕੁਤ੍ਤਵਾਲਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਓਕ੍ਕਿਣ੍ਣਪਰਿਖਾਸੂ**ਤਿ ਖਤਪਰਿਖਾਸੁ। **ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਲਿਘਾਸੂ**ਤਿ ਠਪਿਤਪਲਿਘਾਸੁ। **ਨਗਰੂਪਕਾਰਿਕਾਸੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਪਕਾਰਿਕਾਤਿ ਪਰੇਸਂ ਆਰੋਹਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਂ ਸਮਨ੍ਤਾ ਨਗਰਂ ਪਾਕਾਰਸ੍ਸ ਅਧੋਭਾਗੇ ਕਤਸੁਧਾਕਮ੍ਮਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਤਾਹਿ ਉਪਕਾਰਿਕਾਹਿ ਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਨਗਰਾਨੇਵ ''ਨਗਰੂਪਕਾਰਿਕਾਯੋ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ। **ਰਕ੍ਖਾਪੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਾਦਿਸੇਸੁ ਨਗਰੇਸੁ ਵਸਨ੍ਤਾਪਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਰਕ੍ਖਾਪੇਨ੍ਤਿ। **ਕਙ੍ਖਾ**ਤਿ ''ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ, ਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ''ਤਿ ਏਵਂ ਸਂਸਯੋ। **ਵਿਮਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ, ਵਿਰੂਪਾ ਮਤਿ, ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਂ ਭਗਵਾ ''ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸ੍ਸ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਮਗ੍ਗਪਾਤੁਭਾਵੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੇਵਲਂ ਦਿਵਸੋ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਯਂ ਖੋ ਪਨ ਲਕ੍ਖਣਪਰਿਯੇਸਨਤ੍ਥਂ ਆਗਤੋ, ਤਮ੍ਪਿ ਕਿਚ੍ਚਂ ਨਸ੍ਸਰਤਿ। ਹਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸਤਿਜਨਨਤ੍ਥਂ ਨਯਂ ਦੇਮੀ''ਤਿ ਆਹ।

ਦ੍ਵੇਲਕ੍ਖਣਦਸ੍ਸਨਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮੭. ਏਵਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਨਂ ਵਾ ਨਿਪਨ੍ਨਾਨਂ ਵਾ ਕੋਚਿ ਲਕ੍ਖਣਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਠਿਤਾਨਂ ਪਨ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਾਨਂ ਵਾ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਆਚਿਣ੍ਣਞ੍ਹੇਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਲਕ੍ਖਣਪਰਿਯੇਸਨਤ੍ਥਂ ਆਗਤਭਾਵਂ ਞਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਚਙ੍ਕਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ, ਤੇਨ ਭਗਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸਮਨ੍ਨੇਸੀਤਿ ਗਵੇਸਿ, ਏਕਂ ਦ੍ਵੇਤਿ ਵਾ ਗਣਯਨ੍ਤੋ ਸਮਾਨਯਿ। **ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨਾ**ਤਿ ਪਾਯੇਨ, ਬਹੁਕਾਨਿ ਅਦ੍ਦਸ, ਅਪ੍ਪਾਨਿ ਨ ਅਦ੍ਦਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤੋ ਯਾਨਿ ਨ ਅਦ੍ਦਸ ਤੇਸਂ ਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੇ''ਤਿ। **ਕਙ੍ਖਤੀ**ਤਿ ''ਅਹੋ ਵਤ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਥਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ। **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਤਤੋ ਤਤੋ ਤਾਨਿ ਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ ਕਿਚ੍ਛਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਦਟ੍ਠੁਂ। **ਨਾਧਿਮੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਤਾਯ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਨ ਸਮ੍ਪਸੀਦਤੀ**ਤਿ ਤਤੋ – ''ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਲਕ੍ਖਣੋ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਤਿ ਪਸਾਦਂ ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਕਙ੍ਖਾਯ ਵਾ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਵਿਮਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਮਜ੍ਝਿਮਾ, ਅਨਧਿਮੁਚ੍ਚਨਤਾਯ ਬਲਵਤੀ, ਅਸਮ੍ਪਸਾਦੇਨ ਤੇਹਿ ਤੀਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਲੁਸਿਯਭਾਵੋ। **ਕੋਸੋਹਿਤੇ**ਤਿ ਵਤ੍ਥਿਕੋਸੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ। **ਵਤ੍ਥਗੁਯ੍ਹੇ**ਤਿ ਅਙ੍ਗਜਾਤੇ ਭਗਵਤੋ ਹਿ ਵਰਵਾਰਣਸ੍ਸੇਵ ਕੋਸੋਹਿਤਂ ਵਤ੍ਥਗੁਯ੍ਹਂ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਂ ਪਦੁਮਗਬ੍ਭਸਮਾਨਂ। ਤਂ ਸੋ ਵਤ੍ਥਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ, ਅਨ੍ਤੋਮੁਖਗਤਾਯ ਚ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਪਹੂਤਭਾਵਂ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋ ਤੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਲਕ੍ਖਣੇਸੁ ਕਙ੍ਖੀ ਅਹੋਸਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੀ।

੨੮੮. **ਤਥਾਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਰੂਪਂ। ਕਿਮੇਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ? ਵੁਤ੍ਤਮੇਤਂ ਨਾਗਸੇਨਤ੍ਥੇਰੇਨੇਵ ਮਿਲਿਨ੍ਦਰਞ੍ਞਾ ਪੁਟ੍ਠੇਨ – ''ਦੁਕ੍ਕਰਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਾਗਸੇਨ, ਭਗਵਤਾ ਕਤਨ੍ਤਿ। ਕਿਂ ਮਹਾਰਾਜਾਤਿ? ਮਹਾਜਨੇਨ ਹਿਰਿਕਰਣੋਕਾਸਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਯੁ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਚ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿ ਉਤ੍ਤਰਸ੍ਸ ਚ, ਬਾਵਰਿਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸੀਨਂ ਸੋਲ਼ਸਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਞ੍ਚ , ਸੇਲਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਚ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸੀਨਂ ਤਿਸਤਮਾਣਵਾਨਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਸਿ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ। ਨ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਾ ਗੁਯ੍ਹਂ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। ਛਾਯਂ ਭਗਵਾ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਵਾਸਨਨਿਵਤ੍ਥਂ ਕਾਯਬਨ੍ਧਨਬਦ੍ਧਂ ਚੀਵਰਪਾਰੁਤਂ ਛਾਯਾਰੂਪਕਮਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਸਿ ਮਹਾਰਾਜਾਤਿ। ਛਾਯਂ ਦਿਟ੍ਠੇ ਸਤਿ ਦਿਟ੍ਠਂਯੇਵ ਨਨੁ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ? ਤਿਟ੍ਠਤੇਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਹਦਯਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਬੁਜ੍ਝਨਕਸਤ੍ਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਹਦਯਮਂਸਂ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ। ਕਲ੍ਲੋਸਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਾਗਸੇਨਾ''ਤਿ।

ਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤ੍ਵਾਤਿ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ। **ਅਨੁਮਸੀ**ਤਿ ਕਥਿਨਸੂਚਿਂ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮਜ੍ਜਿ, ਤਥਾਕਰਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਮੁਦੁਭਾਵੋ, ਕਣ੍ਣਸੋਤਾਨੁਮਸਨੇਨ ਦੀਘਭਾਵੋ, ਨਾਸਿਕਸੋਤਾਨੁਮਸਨੇਨ ਤਨੁਭਾਵੋ, ਨਲਾਟਚ੍ਛਾਦਨੇਨ ਪੁਥੁਲਭਾਵੋ ਪਕਾਸਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੨੮੯. **ਪਟਿਮਾਨੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਆਗਮੇਨ੍ਤੋ, ਆਗਮਨਮਸ੍ਸ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਉਦਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੯੦. **ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪੋ**ਤਿ ਕਥਾ ਚ ਸਲ੍ਲਾਪੋ ਚ, ਕਥਨਂ ਪਟਿਕਥਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੯੧. **ਅਹੋ** ਵਤਾਤਿ ਗਰਹਵਚਨਮੇਤਂ। **ਰੇ**ਤਿ ਇਦਂ ਹੀਲਨਵਸੇਨ ਆਮਨ੍ਤਨਂ। **ਪਣ੍ਡਿਤਕਾ**ਤਿ ਤਮੇਵ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਆਹ। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਏਵਰੂਪੇਨ ਕਿਰ ਭੋ ਪੁਰਿਸੋ ਅਤ੍ਥਚਰਕੇਨਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਯਾਦਿਸੋ ਤ੍ਵਂ, ਏਦਿਸੇ ਅਤ੍ਥਚਰਕੇ ਹਿਤਕਾਰਕੇ ਸਤਿ ਪੁਰਿਸੋ ਨਿਰਯਂਯੇਵ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਆਸਜ੍ਜ ਆਸਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਘਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਘਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ। **ਅਮ੍ਹੇਪਿ ਏਵਂ ਉਪਨੇਯ੍ਯ ਉਪਨੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਖੋ ਪਨ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠ ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤੀਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਕਾਰਣਂ ਆਵਿਕਰਿਤ੍ਵਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਦਾਸਾਦਿਭਾਵਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਚ, ਤਯਾ ਅਮ੍ਹੇ ਅਕ੍ਕੋਸਾਪਿਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਪਦਸਾਯੇਵ ਪਵਤ੍ਤੇਸੀ**ਤਿ ਪਾਦੇਨ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਭੂਮਿਯਂ ਪਾਤੇਸਿ। ਯਞ੍ਚ ਸੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਆਚਰਿਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਰਥਂ ਆਰੁਹਿਤ੍ਵਾ ਸਾਰਥਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਗਮਾਸਿ , ਤਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਠਾਨਂ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਰਥਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਪਦਸਾ ਯੇਵਸ੍ਸ ਗਮਨਂ ਅਕਾਸਿ।

ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਬੁਦ੍ਧੁਪਸਙ੍ਕਮਨਵਣ੍ਣਨਾ

੨੯੨-੨੯੬. **ਅਤਿਵਿਕਾਲੇ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਕਾਲੇ, ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਕਥਾਯਪਿ ਕਾਲੋ ਨਤ੍ਥਿ। **ਆਗਮਾ ਨੁ ਖ੍ਵਿਧ ਭੋ**ਤਿ ਆਗਮਾ ਨੁ ਖੋ ਇਧ ਭੋ। **ਅਧਿਵਾਸੇਤੂ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਤੁ। **ਅਜ੍ਜਤਨਾਯਾ**ਤਿ ਯਂ ਮੇ ਤੁਮ੍ਹੇਸੁ ਕਾਰਂ ਕਰੋਤੋ ਅਜ੍ਜ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਪੁਞ੍ਞਞ੍ਚ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਞ੍ਚ ਤਦਤ੍ਥਾਯ। **ਅਧਿਵਾਸੇਸਿ ਭਗਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਕਾਯਙ੍ਗਂ ਵਾ ਵਾਚਙ੍ਗਂ ਵਾ ਅਚੋਪੇਤ੍ਵਾ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇਯੇਵ ਖਨ੍ਤਿਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇਨ ਅਧਿਵਾਸੇਸਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਨੁਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਮਨਸਾਵ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

੨੯੭. **ਪਣੀਤੇਨਾ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਮੇਨ। **ਸਹਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਹਤ੍ਥੇਨ। **ਸਨ੍ਤਪ੍ਪੇਸੀ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਤਪ੍ਪੇਸਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਸੁਹਿਤਂ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਅਕਾਸਿ। **ਸਮ੍ਪਵਾਰੇਸੀ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਵਾਰੇਸਿ, ਅਲਂ ਅਲਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਸਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਾਪੇਸਿ। **ਭੁਤ੍ਤਾਵਿ**ਨ੍ਤਿ ਭੁਤ੍ਤਵਨ੍ਤਂ। **ਓਨੀਤਪਤ੍ਤਪਾਣਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਤਤੋ ਓਨੀਤਪਾਣਿਂ, ਅਪਨੀਤਹਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਓਨਿਤ੍ਤਪਤ੍ਤਪਾਣਿਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਓਨਿਤ੍ਤਂ ਨਾਨਾਭੂਤਂ ਵਿਨਾਭੂਤਂ ਪਤ੍ਤਂ ਪਾਣਿਤੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਓਨਿਤ੍ਤਪਤ੍ਤਪਾਣਿ, ਤਂ ਓਨਿਤ੍ਤਪਤ੍ਤਪਾਣਿਂ। ਹਤ੍ਥੇ ਚ ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੇ ਪਤ੍ਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦੀ**ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਵਂ ਭੂਤਂ ਞਤ੍ਵਾ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਓਕਾਸੇ ਨਿਸੀਦੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੯੮. **ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਿਂ ਕਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਟਿਪਾਟਿਕਥਂ। ਆਨੁਪੁਬ੍ਬਿਕਥਾ ਨਾਮ ਦਾਨਾਨਨ੍ਤਰਂ ਸੀਲਂ, ਸੀਲਾਨਨ੍ਤਰਂ ਸਗ੍ਗੋ, ਸਗ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰਂ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਦੀਪਨਕਥਾ। ਤੇਨੇਵ – ''ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ ਦਾਨਕਥ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਓਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਕਾਰਂ ਲਾਮਕਭਾਵਂ। **ਸਾਮੁਕ੍ਕਂਸਿਕਾ**ਤਿ ਸਾਮਂ ਉਕ੍ਕਂਸਿਕਾ, ਅਤ੍ਤਨਾਯੇਵ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਾ, ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣੇਨ ਦਿਟ੍ਠਾ, ਅਸਾਧਾਰਣਾ ਅਞ੍ਞੇਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਾ ਪਨ ਸਾਤਿ? ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਦੇਸਨਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ – ''ਦੁਕ੍ਖਂ, ਸਮੁਦਯਂ, ਨਿਰੋਧਂ, ਮਗ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ। **ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਆਕਾਰਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ – ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤਞ੍ਹਿ ਨਿਰੋਧਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਉਪਾਸਕਤ੍ਤਪਟਿਵੇਦਨਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੯੯. ਦਿਟ੍ਠੋ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮੋ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ।** ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ। ਤਿਣ੍ਣਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਅਨੇਨਾਤਿ **ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ।** ਵਿਗਤਾ ਕਥਂਕਥਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਵਿਗਤਕਥਂਕਥੋ।** **ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵੇਸਾਰਦਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤੋ। ਕਤ੍ਥ? ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ। ਨਾਸ੍ਸ ਪਰੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਨ ਪਰਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਾਯ ਏਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਅਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ।** ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਚ ਪਾਕਟਮੇਵਾਤਿ।

ਇਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ

ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਸੋਣਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੦. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ...ਪੇ॰... ਅਙ੍ਗੇਸੂਤਿ **ਸੋਣਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਂ**। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਅਪੁਬ੍ਬਪਦਵਣ੍ਣਨਾ। **ਅਙ੍ਗੇਸੂ**ਤਿ ਅਙ੍ਗਾ ਨਾਮ ਅਙ੍ਗਪਾਸਾਦਿਕਤਾਯ ਏਵਂ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰਾ ਜਾਨਪਦਿਨੋ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾ, ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਸੋ ਏਕੋਪਿ ਜਨਪਦੋ ਰੂਲ੍ਹਿਸਦ੍ਦੇਨ ਅਙ੍ਗਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਜਨਪਦੇ। **ਚਾਰਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਇਧਾਪਿ ਅਤੁਰਿਤਚਾਰਿਕਾ ਚੇਵ ਨਿਬਦ੍ਧਚਾਰਿਕਾ ਚ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਤਦਾ ਕਿਰ ਭਗਵਤੋ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੋਣਦਣ੍ਡੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਞਾਣਜਾਲਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯਿਤ੍ਥ। ਅਥ ਭਗਵਾ ਅਯਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਮਯ੍ਹਂ ਞਾਣਜਾਲੇ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। 'ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖ੍ਵਸ੍ਸੁਪਨਿਸ੍ਸਯੋ'ਤਿ ਵੀਮਂਸਨ੍ਤੋ ਅਦ੍ਦਸ। 'ਮਯਿ ਤਤ੍ਥ ਗਤੇ ਏਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਨੋ ਦ੍ਵਾਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਆਗਨ੍ਤੁਂ ਨ ਦਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਪਨ ਤੇਸਂ ਵਾਦਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਏਕੂਨਤਿਂਸ ਆਕਾਰੇਹਿ ਮਮ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਤ੍ਵਾ ਮਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ। ਸੋ ਪਞ੍ਹਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਸਰਣਂ ਗਮਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ, ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਸਤਭਿਕ੍ਖੁਪਰਿਵਾਰੋ ਤਂ ਜਨਪਦਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਮਾਨੋ...ਪੇ॰... ਯੇਨ ਚਮ੍ਪਾ ਤਦਵਸਰੀਤਿ।

ਗਗ੍ਗਰਾਯ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯਾ ਤੀਰੇਤਿ ਤਸ੍ਸ ਚਮ੍ਪਾਨਗਰਸ੍ਸ ਅਵਿਦੂਰੇ ਗਗ੍ਗਰਾਯ ਨਾਮ ਰਾਜਗ੍ਗਮਹੇਸਿਯਾ ਖਣਿਤਤ੍ਤਾ ਗਗ੍ਗਰਾਤਿ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰਾ ਪੋਕ੍ਖਰਣੀ ਅਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਸਾ ਤੀਰੇ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਨੀਲਾਦਿਪਞ੍ਚਵਣ੍ਣਕੁਸੁਮਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਚਮ੍ਪਕਵਨਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਭਗਵਾ ਕੁਸੁਮਗਨ੍ਧਸੁਗਨ੍ਧੇ ਚਮ੍ਪਕਵਨੇ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਗਗ੍ਗਰਾਯ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯਾ ਤੀਰੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮਾਗਧੇਨ ਸੇਨਿਯੇਨ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੋ ਰਾਜਾ ਮਗਧਾਨਂ ਇਸ੍ਸਰਤ੍ਤਾ **ਮਾਗਧੋ।** ਮਹਤਿਯਾ ਸੇਨਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਸੇਨਿਯੋ। ਬਿਮ੍ਬੀਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਰਸੁਵਣ੍ਣਸਦਿਸਵਣ੍ਣਤਾਯ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੩੦੧-੩੦੨. ਬਹੂ ਬਹੂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਂਹਤਾਤਿ ਸਙ੍ਘਾ। ਏਕੇਕਿਸ੍ਸਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਙ੍ਘੋ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਙ੍ਘੀ।** ਪੁਬ੍ਬੇ ਨਗਰਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਅਗਣਾ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਗਣਤਂ ਪਤ੍ਤਾਤਿ **ਗਣੀਭੂਤਾ। ਖਤ੍ਤਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸੀ**ਤਿ। ਖਤ੍ਤਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਪਞ੍ਹੇ ਬ੍ਯਾਕਰਣਸਮਤ੍ਥੋ ਮਹਾਮਤ੍ਤੋ, ਤਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ **ਆਗਮੇਨ੍ਤੂ**ਤਿ ਮੁਹੁਤ੍ਤਂ ਪਟਿਮਾਨੇਨ੍ਤੁ, ਮਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੂਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਸੋਣਦਣ੍ਡਗੁਣਕਥਾ

੩੦੩. **ਨਾਨਾਵੇਰਜ੍ਜਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾਵਿਧੇਸੁ ਰਜ੍ਜੇਸੁ, ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਕਾਸਿਕੋਸਲਾਦੀਸੁ ਰਜ੍ਜੇਸੁ ਜਾਤਾ, ਤਾਨਿ ਵਾ ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਸਾ, ਤਤੋ ਵਾ ਆਗਤਾਤਿ ਨਾਨਾਵੇਰਜ੍ਜਕਾ, ਤੇਸਂ ਨਾਨਾਵੇਰਜ੍ਜਕਾਨਂ। **ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਕਰਣੀਯੇਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਿਰ ਨਗਰੇ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਰਣੀਯੇਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ – ਯਞ੍ਞਾਨੁਭਵਨਤ੍ਥਂ ਵਾ ਮਨ੍ਤਸਜ੍ਝਾਯਨਤ੍ਥਂ ਵਾ। ਤਦਾ ਚ ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਗਰੇ ਯਞ੍ਞੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਸੋਣਦਣ੍ਡਸ੍ਸ ਪਨ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਮਨ੍ਤਸਜ੍ਝਾਯਨਤ੍ਥਂ ਏਤੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਕਰਣੀਯੇਨਾ''ਤਿ। ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਗਮਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਚਿਨ੍ਤੇਸੁਂ – ''ਅਯਂ ਸੋਣਦਣ੍ਡੋ ਉਗ੍ਗਤਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਚ ਅਞ੍ਞੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਮਣਂ ਗੋਤਮਂ ਸਰਣਂ ਗਤਾ, ਅਯਮੇਵ ਨ ਗਤੋ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਸਚੇ ਤਤ੍ਥ ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਦ੍ਧਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਆਵਟ੍ਟਨਿਯਾ ਮਾਯਾਯ ਆਵਟ੍ਟਿਤੋ, ਤਂ ਸਰਣਂ ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਤੋ ਏਤਸ੍ਸਾਪਿ ਗੇਹਦ੍ਵਾਰੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ''ਹਨ੍ਦਸ੍ਸ ਗਮਨਨ੍ਤਰਾਯਂ ਕਰੋਮਾ''ਤਿ ਸਮ੍ਮਨ੍ਤਯਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਗਮਂਸੁ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ – ਅਥ ਖੋ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਇਮਿਨਾਪਙ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ਕਾਰਣੇਨ। ਏਵਂ ਏਤਂ ਕਾਰਣਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ – ''ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਣ੍ਣੇ ਭਞ੍ਞਮਾਨੇ ਅਤੁਸ੍ਸਨਕਸਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਹਨ੍ਦਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਭਣਨੇਨ ਗਮਨਂ ਨਿਵਾਰੇਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਭਵਞ੍ਹਿ ਸੋਣਦਣ੍ਡੋ ਉਭਤੋ ਸੁਜਾਤੋਤਿਆਦੀਨਿ ਕਾਰਣਾਨਿ ਆਹਂਸੁ।

ਉਭਤੋਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਕ੍ਖੇਹਿ। **ਮਾਤਿਤੋ ਚ ਪਿਤਿਤੋ ਚਾ**ਤਿ ਭੋਤੋ ਮਾਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ, ਮਾਤੁਮਾਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਮਾਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ; ਪਿਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ, ਪਿਤੁਪਿਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਪਿਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਤਿ, ਏਵਂ ਭਵਂ ਉਭਤੋ ਸੁਜਾਤੋ ਮਾਤਿਤੋ ਚ ਪਿਤਿਤੋ ਚ। **ਸਂਸੁਦ੍ਧਗਹਣਿਕੋ**ਤਿ ਸਂਸੁਦ੍ਧਾ ਤੇ ਮਾਤੁਗਹਣੀ ਕੁਚ੍ਛੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮਵੇਪਾਕਿਨਿਯਾ ਗਹਣਿਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੋਧਾਤੁ ''ਗਹਣੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮਾ ਪਿਤਾਮਹਯੁਗਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਿਤੁਪਿਤਾ ਪਿਤਾਮਹੋ, ਪਿਤਾਮਹਸ੍ਸ ਯੁਗਂ ਪਿਤਾਮਹਯੁਗਂ। **ਯੁਗ**ਨ੍ਤਿ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਭਿਲਾਪਮਤ੍ਤਮੇਵ ਚੇਤਂ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਪਿਤਾਮਹੋਯੇਵ ਪਿਤਾਮਹਯੁਗਂ। ਤਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪੁਬ੍ਬਪੁਰਿਸਾ ਪਿਤਾਮਹਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤਾ। ਏਵਂ ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮੋ ਪੁਰਿਸੋ , ਤਾਵ ਸਂਸੁਦ੍ਧਗਹਣਿਕੋ। ਅਥ ਵਾ ਅਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਅਨੁਪਕੁਟ੍ਠੋ ਜਾਤਿਵਾਦੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ। **ਅਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ – ''ਅਪਨੇਥ ਏਤਂ, ਕਿਂ ਇਮਿਨਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਅਨਵਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ। **ਅਨੁਪਕੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਨ ਉਪਕੁਟ੍ਠੋ, ਨ ਅਕ੍ਕੋਸਂ ਵਾ ਨਿਨ੍ਦਂ ਵਾ ਲਦ੍ਧਪੁਬ੍ਬੋ। ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ? ਜਾਤਿਵਾਦੇਨ। ਇਤਿਪਿ – ''ਹੀਨਜਾਤਿਕੋ ਏਸੋ''ਤਿ ਏਵਰੂਪੇਨ ਵਚਨੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਡ੍ਢੋਤਿ ਇਸ੍ਸਰੋ। **ਮਹਦ੍ਧਨੇ**ਤਿ ਮਹਤਾ ਧਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਭਵਤੋ ਹਿ ਗੇਹੇ ਪਥਵਿਯਂ ਪਂਸੁਵਾਲਿਕਾ ਵਿਯ ਬਹੁਧਨਂ, ਸਮਣੋ ਪਨ ਗੋਤਮੋ ਅਧਨੋ ਭਿਕ੍ਖਾਯ ਉਦਰਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਯਾਪੇਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ। **ਮਹਾਭੋਗੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਵਸੇਨ ਮਹਾਉਪਭੋਗੋ। ਏਵਂ ਯਂ ਯਂ ਗੁਣਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਭਗਵਤੋ ਅਗੁਣਂਯੇਵ ਦਸ੍ਸੇਮਾਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਅਭਿਰੂਪੋਤਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਅਭਿਰੂਪੋ ਅਧਿਕਰੂਪੋ। **ਦਸ੍ਸਨੀਯੋ**ਤਿ ਦਿਵਸਮ੍ਪਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਅਤਿਤ੍ਤਿਕਰਣਤੋ ਦਸ੍ਸਨਯੋਗ੍ਗੋ। ਦਸ੍ਸਨੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤਪਸਾਦਜਨਨਤੋ **ਪਾਸਾਦਿਕੋ।** ਪੋਕ੍ਖਰਤਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਭਾਵੋ, ਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਪੋਕ੍ਖਰਤਾ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾ, ਤਾਯ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੋਰਾਣਾ ਪਨਾਹੁ – ''ਪੋਕ੍ਖਰਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਵਣ੍ਣਂ ਵਣ੍ਣਮੇਵਾ''ਤਿ। ਤੇਸਂ ਮਤੇਨ ਵਣ੍ਣਞ੍ਚ ਪੋਕ੍ਖਰਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਾਨਿ। ਤੇਸਂ ਭਾਵੋ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾ। ਇਤਿ **ਪਰਮਾਯ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯਾ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਮੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਵਣ੍ਣੇਨ ਚੇਵ ਸਰੀਰਸਣ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਣ੍ਣੀ**ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਵਣ੍ਣੀ। ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਣ੍ਣੇਸੁਪਿ ਸੇਟ੍ਠੇਨ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਚ੍ਛਸੀ**ਤਿ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਸਰੀਰਸਦਿਸੇਨੇਵ ਸਰੀਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਅਖੁਦ੍ਦਾਵਕਾਸੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯਾ**ਤਿ ''ਭੋਤੋ ਸਰੀਰੇ ਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਓਕਾਸੋ ਨ ਖੁਦ੍ਦਕੋ ਮਹਾ, ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਤੇ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨਿ ਦਸ੍ਸਨੀਯਾਨੇਵ, ਤਾਨਿ ਚਾਪਿ ਮਹਨ੍ਤਾਨੇਵਾ''ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ।

ਸੀਲਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸੀਲਵਾ।** ਵੁਦ੍ਧਂ ਵਦ੍ਧਿਤਂ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਵੁਦ੍ਧਸੀਲੀ। ਵੁਦ੍ਧਸੀਲੇਨਾ**ਤਿ ਵੁਦ੍ਧੇਨ ਵਦ੍ਧਿਤੇਨ ਸੀਲੇਨ। **ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**ਤਿ ਯੁਤ੍ਤੋ। ਇਦਂ ਵੁਦ੍ਧਸੀਲੀਪਦਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਪਞ੍ਚਸੀਲਮਤ੍ਤਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਕਲਜਾਣਵਾਚੋਤਿਆਦੀਸੁ ਕਲਜਾਣਾ ਸੁਨ੍ਦਰਾ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਪਦਬਜਞ੍ਜਨਾ ਵਾਚਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਕਲਜਾਣਵਾਚੋ। ਕਲਜਾਣਂ ਮਧੁਰਂ ਵਾਕ੍ਕਰਣਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਲਜਾਣਵਾਕ੍ਕਰਣੋ** । **ਵਾਕ੍ਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਉਦਾਹਰਣਘੋਸੋ। ਗੁਣਪਰਿਪੁਣ੍ਣਭਾਵੇਨ ਪੁਰੇ ਭਵਾਤਿ ਪੋਰੀ। ਪੁਰੇ ਵਾ ਭਵਤ੍ਤਾ ਪੋਰੀ। ਪੋਰਿਯਾ ਨਾਗਰਿਕਿਤ੍ਥਿਯਾ ਸੁਖੁਮਾਲਤ੍ਤਨੇਨ ਸਦਿਸਾਤਿ ਪੋਰੀ, ਤਾਯ **ਪੋਰਿਯਾ। ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਅਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾਯ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਵਿਲਮ੍ਬਿਤਾਦਿਦੋਸਰਹਿਤਾਯ। **ਅਨੇਲਗਲਾਯਾ**ਤਿ ਏਲਗਲ਼ੇਨਵਿਰਹਿਤਾਯ। ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਹਿ ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਏਲਾ ਗਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਲਾਲਾ ਵਾ ਪਗ੍ਘਰਨ੍ਤਿ, ਖੇਲ਼ਫੁਸਿਤਾਨਿ ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਾਚਾ ਏਲਗਲ਼ਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਿਯਾ**ਤਿ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭਾਸਿਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਸਮਤ੍ਥਾਯ।

ਜਿਣ੍ਣੋਤਿ ਜਰਾਜਿਣ੍ਣਤਾਯ ਜਿਣ੍ਣੋ। **ਵੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨਂ ਵੁਦ੍ਧਿਭਾਵਮਰਿਯਾਦਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। **ਮਹਲ੍ਲਕੋ**ਤਿ ਜਾਤਿਮਹਲ੍ਲਕਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਚਿਰਕਾਲਪ੍ਪਸੁਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਦ੍ਧਗਤੋ**ਤਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਗਤੋ, ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਰਾਜਪਰਿਵਟ੍ਟੇ ਅਤੀਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਵਯਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਪਚ੍ਛਿਮਵਯੋ ਨਾਮ ਵਸ੍ਸਸਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਤਤਿਯਭਾਗੋ।

ਅਪਿ ਚ **ਜਿਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਪੋਰਾਣੋ, ਚਿਰਕਾਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਕੁਲਨ੍ਵਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਵੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਸੀਲਾਚਾਰਾਦਿਗੁਣਵੁਦ੍ਧਿਯਾ ਯੁਤ੍ਤੋ। **ਮਹਲ੍ਲਕੋ**ਤਿ ਵਿਭਵਮਹਨ੍ਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਅਦ੍ਧਗਤੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਵਤਚਰਿਯਾਦਿਮਰਿਯਾਦੰ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਚਰਣਸੀਲੋ। **ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਜਾਤਿਵੁਦ੍ਧਭਾਵਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤਿਮਵਯੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ।

ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਕਥਾ

੩੦੪. ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇਤਿ ਏਵੰ ਤੇਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇ। ਸੋਣਦਣ੍ਡੋ – ''ਇਮੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਜਾਤਿਆਦੀਹਿ ਮਮ ਵਣ੍ਣੰ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਨ ਖੋ ਪਨ ਮੇਤੰ ਯੁਤ੍ਤੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਣ੍ਣੇ ਰਜ੍ਜਿਤੁੰ। ਹਨ੍ਦਾਹੰ ਏਤੇਸੰ ਵਾਦੰ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੰ ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਏਤੇਸੰ ਤਤ੍ਥ ਗਮਨੰ ਕਰੋਮੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਹਿ – ਭੋ ਮਮਪਿ ਸੁਣਾਥਾਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਪਿ ਉਭਤੋ ਸੁਜਾਤੋਤਿ ਆਦਯੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣੇਹਿ ਸਦਿਸਾ ਗੁਣਾ ਤੇਪਿ ; ''ਕੋ ਚਾਹੰ ਕੇ ਚ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਜਾਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਆਦਯੋ ਗੁਣਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣੇਹਿ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੇਯੇਵ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ, ਇਤਰੇ ਪਨ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਭਗਵਤੋ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵਦੀਪਨਤ੍ਥੰ ਪਕਾਸੇਤਿ।

ਮਯਮੇਵ ਅਰਹਾਮਾਤਿ ਏਵੰ ਨਿਯਾਮੇਨ੍ਤੋਵੇਤ੍ਥ ਇਦੰ ਦੀਪੇਤਿ – ''ਯਦਿ ਗੁਣਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਸਿਨੇਰੁੰ ਉਪਨਿਧਾਯ ਸਾਸਪੋ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੰ ਉਪਨਿਧਾਯ ਗੋਪਦਕੰ, ਸਤ੍ਤਸੁ ਮਹਾਸਰੇਸੁ ਉਦਕੰ ਉਪਨਿਧਾਯ ਉਸ੍ਸਾਵਬਿਨ੍ਦੁ ਪਰਿਤ੍ਤੋ ਲਾਮਕੋ। ਏਵਮੇਵ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਜਾਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਆਦਯੋਪਿ ਗੁਣੇ ਉਪਨਿਧਾਯ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਗੁਣਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾ ਲਾਮਕਾ; ਤਸ੍ਮਾ ਮਯਮੇਵ ਅਰਹਾਮ ਤੰ ਭਵਨ੍ਤੰ ਗੋਤਮੰ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ।

ਮਹਨ੍ਤੰ ਞਾਤਿਸੰਘੰ ਓਹਾਯਾਤਿ ਮਾਤਿਪਕ੍ਖੇ ਅਸੀਤਿਕੁਲਸਹਸ੍ਸਾਨਿ , ਪਿਤਿਪਕ੍ਖੇ ਅਸੀਤਿਕੁਲਸਹਸ੍ਸਾਨੀਤਿ ਏਵੰ ਸਟ੍ਠਿਕੁਲਸਤਸਹਸ੍ਸੰ ਓਹਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ।

ਭੂਮਿਗਤਞ੍ਚ ਵੇਹਾਸਟ੍ਠਞ੍ਚਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰਾਜਙ੍ਗਣੇ ਚੇਵ ਉਯ੍ਯਾਨੇ ਚ ਸੁਧਾਮਟ੍ਠਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯੋ ਸਤ੍ਤਰਤਨਾਨੰ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਭੂਮਿਯੰ ਠਪਿਤੰ ਧਨੰ ਭੂਮਿਗਤੰ ਨਾਮ। ਪਾਸਾਦਨਿਯ੍ਯੂਹਾਦਯੋ ਪਰਿਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤੰ ਵੇਹਾਸਟ੍ਠੰ ਨਾਮ। ਏਤੰ ਤਾਵ ਕੁਲਪਰਿਯਾਯੇਨ ਆਗਤੰ। ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਨ ਜਾਤਦਿਵਸੇਯੇਵ ਸਙ੍ਖੋ, ਏਲੋ, ਉਪ੍ਪਲੋ, ਪੁਣ੍ਡਰੀਕੋਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਨਿਧਯੋ ਉਗ੍ਗਤਾ। ਤੇਸੁ ਸਙ੍ਖੋ ਗਾਵੁਤਿਕੋ, ਏਲੋ ਅਡ੍ਢਯੋਜਨਿਕੋ, ਉਪ੍ਪਲੋ ਤਿਗਾਵੁਤਿਕੋ, ਪੁਣ੍ਡਰੀਕੋ ਯੋਜਨਿਕੋ। ਤੇਸੁਪਿ ਗਹਿਤੰ ਗਹਿਤੰ ਪੂਰਤਿਯੇਵ, ਇਤਿ ਭਗਵਾ ਪਹੂਤੰ ਹਿਰਞ੍ਞਸੁਵਣ੍ਣੰ ਓਹਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਦਹਰੋਵ ਸਮਾਨੋਤਿ ਤਰੁਣੋਵ ਸਮਾਨੋ। **ਸੁਸੁਕਾਲ਼ਕੇਸੋ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਕਾਲ਼ਕੇਸੋ, ਅਞ੍ਜਨਵਣ੍ਣਸਦਿਸਕੇਸੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਦ੍ਰੇਨਾ**ਤਿ ਭਦ੍ਦਕੇਨ। **ਪਠਮੇਨ ਵਯਸਾ**ਤਿ ਤਿਣ੍ਣੰ ਵਯਾਨੰ ਪਠਮਵਯੇਨ। **ਅਕਾਮਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਛਮਾਨਾਨੰ। ਅਨਾਦਰਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨੰ। ਅਸ੍ਸੂਨਿ ਮੁਖੇ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਅਸ੍ਸੁਮੁਖਾ**, ਤੇਸੰ ਅਸ੍ਸੁਮੁਖਾਨੰ, ਅਸ੍ਸੂਹਿ ਕਿਲਿਨ੍ਨਮੁਖਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਰੁਦਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਰੋਦਮਾਨਾਨੰ। **ਅਖੁਦ੍ਦਾਵਕਾਸੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭਗਵਤੋ ਅਪਰਿਮਾਣੋਯੇਵ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਓਕਾਸੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਰਿਦੰ ਵਤ੍ਥੁ – ਰਾਜਗਹੇ ਕਿਰ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਪਮਾਣੰ ਗਹੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਨਕਾਲੇ ਸਟ੍ਠਿਹਤ੍ਥੰ ਵੇਲ਼ੁੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਗਰਦ੍ਵਾਰਸ੍ਸ ਬਹਿ ਠਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਭਗਵਤਿ ਵੇਲ਼ੁੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਮੀਪੇ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਵੇਲ਼ੁ ਭਗਵਤੋ ਜਾਣੁਕਮਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਿ। ਪੁਨ ਦਿਵਸੇ ਦ੍ਵੇ ਵੇਲ਼ੂ ਘਟੇਤ੍ਵਾ ਸਮੀਪੇ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਭਗਵਾਪਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਵੇਲ਼ੂਨੰ ਉਪਰਿ ਕਟਿਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨੋ – ''ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਕਿੰ ਕਰੋਸੀ''ਤਿ ਆਹ। ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਪਮਾਣੰ ਗਣ੍ਹਾਮੀਤਿ। ''ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਸਚੇਪਿ ਤ੍ਵੰ ਸਕਲਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਗਬ੍ਭੰ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੇ ਵੇਲ਼ੂ ਘਟੇਤ੍ਵਾ ਆਗਮਿਸ੍ਸਸਿ, ਨੇਵ ਮੇ ਪਮਾਣੰ ਗਹੇਤੁੰ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਸਿ। ਨ ਹਿ ਮਯਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯਾਨਿ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ ਤਥਾ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰਿਤਾ, ਯਥਾ ਮੇ ਪਰੋ ਪਮਾਣੰ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਅਤੁਲੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਥਾਗਤੋ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਪਦੇ ਗਾਥਮਾਹ –

‘‘ਤੇ ਤਾਦਿਸੇ ਪੂਜਯਤੋ, ਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਅਕੁਤੋਭਯੇ।
ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪੁਞ੍ਞੰ ਸਙ੍ਖਾਤੁੰ, ਇਮੇਤ੍ਤਮਪਿ ਕੇਨਚੀ’’ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੬)।

ਗਾਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਪਾਣਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਮਤੰ ਪਿਵਿਂਸੁ।

ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਥੁ – ਰਾਹੁ ਕਿਰ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਚ ਯੋਜਨਸਤਾਨਿ ਉਚ੍ਚੋ। ਬਾਹਨ੍ਤਰਮਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਦਸਯੋਜਨਸਤਾਨਿ। ਬਹਲਨ੍ਤਰੇਨ ਛ ਯੋਜਨਸਤਾਨਿ। ਹਤ੍ਥਤਲਪਾਦਤਲਾਨੰ ਪੁਥੁਲਤੋ ਤੀਣਿ ਯੋਜਨਸਤਾਨਿ। ਅਙ੍ਗੁਲਿਪਬ੍ਬਾਨਿ ਪਣ੍ਣਾਸਯੋਜਨਾਨਿ। ਭਮੁਕਨ੍ਤਰੰ ਪਣ੍ਣਾਸਯੋਜਨੰ। ਮੁਖੰ ਦ੍ਵਿਯੋਜਨਸਤੰ ਤਿਯੋਜਨਸਤਗਮ੍ਭੀਰੰ ਤਿਯੋਜਨਸਤਪਰਿਮਣ੍ਡਲੰ। ਗੀਵਾ ਤਿਯੋਜਨਸਤੰ। ਨਲਾਟੰ ਤਿਯੋਜਨਸਤੰ। ਸੀਸੰ ਨਵਯੋਜਨਸਤੰ। ‘‘ਸੋ ਅਹੰ ਉਚ੍ਚੋਸ੍ਮਿ, ਸਤ੍ਥਾਰੰ ਓਨਮਿਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਨਾਗਚ੍ਛਿ। ਸੋ ਏਕਦਿਵਸੰ ਭਗਵਤੋ ਵਣ੍ਣੰ ਸੁਤ੍ਵਾ – ‘‘ਯਥਾਕਥਞ੍ਚ ਓਲੋਕੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਆਗਤੋ।

ਅਥ ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸਜ੍ਝਾਸਯੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ – ‘‘ਚਤੂਸੁ ਇਰਿਯਾਪਥੇਸੁ ਕਤਰੇਨ ਦਸ੍ਸੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਠਿਤਕੋ ਨਾਮ ਨੀਚੋਪਿ ਉਚ੍ਚੋ ਵਿਯ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਨਿਪਨ੍ਨੋਵਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ‘‘ਆਨਨ੍ਦ, ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਪਰਿਵੇਣੇ ਮਞ੍ਚਕੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਹੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਸੀਹਸੇਯ੍ਯੰ ਕਪ੍ਪੇਸਿ। ਰਾਹੁ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਪਨ੍ਨੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਗੀਵੰ ਉਨ੍ਨਾਮੇਤ੍ਵਾ ਨਭਮਜ੍ਝੇ ਪੁਣ੍ਣਚਨ੍ਦੰ ਵਿਯ ਉਲ੍ਲੋਕੇਸਿ। ਕਿਮਿਦੰ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦਾਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ – ‘‘ਭਗਵਾ ਓਨਮਿਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਨਾਗਚ੍ਛਿਨ੍ਤਿ। ਨ ਮਯਾ, ਅਸੁਰਿਨ੍ਦ, ਅਧੋਮੁਖੇਨ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰਿਤਾ। ਉਦ੍ਧਗ੍ਗਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਦਾਨੰ ਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਦਿਵਸੰ ਰਾਹੁ ਸਰਣੰ ਅਗਮਾਸਿ। ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਅਖੁਦ੍ਦਾਵਕਾਸੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ।

ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲੇਨ ਸੀਲਵਾ, ਤੰ ਪਨ ਸੀਲੰ ਅਰਿਯੰ ਉਤ੍ਤਮੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ। ਤੇਨਾਹ – ‘‘ਅਰਿਯਸੀਲੀ’’ਤਿ। ਤਦੇਤੰ ਅਨਵਜ੍ਜਟ੍ਠੇਨ ਕੁਸਲੰ। ਤੇਨਾਹ – ‘‘ਕੁਸਲਸੀਲੀ’’ਤਿ। **ਕੁਸਲਸੀਲੇਨਾ**ਤਿ ਇਦਮਸ੍ਸ ਵੇਵਚਨੰ।

ਬਹੂਨੰ ਆਚਰਿਯਪਾਚਰਿਯੋਤਿ ਭਗਵਤੋ ਏਕੇਕਾਯ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਪਾਣਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਪਰਿਮਾਣਾਪਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਮਗ੍ਗਫਲਾਮਤੰ ਪਿਵਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਬਹੂਨੰ ਆਚਰਿਯੋ। ਸਾਵਕਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨੰ ਪਨ ਪਾਚਰਿਯੋਤਿ।

ਖੀਣਕਾਮਰਾਗੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਮੰ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕਿਲੇਸਾ ਖੀਣਾ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਪਨ ਤੇ ਨ ਜਾਨਾਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਜਾਨਨਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਗੁਣੰ ਕਥੇਤਿ। **ਵਿਗਤਚਾਪਲ੍ਲੋ**ਤਿ – ‘‘ਪਤ੍ਤਮਣ੍ਡਨਾ ਚੀਵਰਮਣ੍ਡਨਾ ਸੇਨਾਸਨਮਣ੍ਡਨਾ ਇਮਸ੍ਸ ਵਾ ਪੂਤਿਕਾਯਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਕੇਲਨਾ ਪਟਿਕੇਲਨਾ’’ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੮੫੪) ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਚਾਪਲ੍ਲਾ ਵਿਰਹਿਤੋ।

ਅਪਾਪਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋਤਿ ਅਪਾਪੇ ਨਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇ ਪੁਰਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਤਿ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਾਯ ਪਜਾਯਾ**ਤਿ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਮਹਾਕਸ੍ਸਪਾਦਿਭੇਦਾਯ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਜਾਯ, ਏਤਿਸ੍ਸਾਯ ਚ ਪਜਾਯ ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਪਜਾ ਸਮਣੰ ਗੋਤਮੰ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਚਰਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਪਿ ਚ **ਅਪਾਪਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ**ਤਿ ਨ ਪਾਪੰ ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ਨ ਪਾਪੰ ਪੁਰਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਚਰਤਿ, ਨ ਪਾਪੰ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਸ੍ਸ? ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਾਯ ਪਜਾਯ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਾਯਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਜਾਯ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧੋ ਹਿਤਸੁਖਤ੍ਥਿਕੋ ਯੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਤਿਰੋਰਟ੍ਠਾਤਿ ਪਰਰਟ੍ਠਤੋ। **ਤਿਰੋਜਨਪਦਾ**ਤਿ ਪਰਜਨਪਦਤੋ। **ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਪਣ੍ਡਿਤਾਦਯੋ ਚੇਵ ਦੇਵਬ੍ਰਹ੍ਮਨਾਗਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾਦਯੋ ਚ – ‘‘ਪਞ੍ਹੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕੇਚਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਾ ਦੋਸੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨੇ ਵਾ ਅਸਮਤ੍ਥਤੰ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਅਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾਵ ਤੁਣ੍ਹੀ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ। ਕੇਚਿ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਭਗਵਾ

ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਜਨੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਤੇਸਂ ਵਿਮਤਿਯੋ ਤੀਰਂ ਪਤ੍ਵਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਊਮਿਯੋ ਵਿਯ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

ਏਹਿ ਸ੍ਵਾਗਤਵਾਦੀਤਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਪਬ੍ਬਜਿਤਗਹਟ੍ਠੇਸੁ ਤਂ ਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਆਗਤਂ – ''ਏਹਿ ਸ੍ਵਾਗਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵਦਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਖਿਲੋ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਂ ਸਾਖਲ੍ਯਂ? ''ਯਾ ਸਾ ਵਾਚਾ ਨੇਲਾ ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸਾਖਲ੍ਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਮੁਦੁਵਚਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮ੍ਮੋਦਕੋ**ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਕੁਸਲੋ, ਆਗਤਾਗਤਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਰਿਸਾਨਂ – ''ਕਚ੍ਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਖਮਨੀਯਂ, ਕਚ੍ਚਿ ਯਾਪਨੀਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਅਦ੍ਧਾਨਦਰਥਂ ਵੂਪਸਮੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਪਠਮਤਰਂ ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਕਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਬ੍ਭਾਕੁਟਿਕੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਪਰਿਸਂ ਪਤ੍ਵਾ ਥਦ੍ਧਮੁਖਾ ਸਙ੍ਕੁਟਿਤਮੁਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਦਿਸੋ, ਪਰਿਸਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਨਸ੍ਸ ਬਾਲਾਤਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨ ਵਿਯ ਪਦੁਮਂ ਮੁਖਪਦੁਮਂ ਵਿਕਸਤਿ ਪੁਣ੍ਣਚਨ੍ਦਸਸ੍ਸਿਰਿਕਂ ਹੋਤਿ। **ਉਤ੍ਤਾਨਮੁਖੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਿਤਮੁਖਾ ਵਿਯ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਪਰਿਸਾਯ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ, ਅਤਿਦੁਲ੍ਲਭਕਥਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਵਰੂਪੋ। ਸਮਣੋ ਪਨ ਗੋਤਮੋ ਸੁਲਭਕਥੋ। ਨ ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਆਗਤਾਗਤਾਨਂ – ''ਕਸ੍ਮਾ ਮਯਂ ਇਧਾਗਤਾ''ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਧਮ੍ਮਂ ਪਨ ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਮਨਾਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬਭਾਸੀ**ਤਿ ਭਾਸਨ੍ਤੋ ਚ ਪਠਮਤਰਂ ਭਾਸਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਕਾਲਯੁਤ੍ਤਂ ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥਨਿਸ੍ਸਿਤਮੇਵ ਭਾਸਤਿ, ਨ ਨਿਰਤ੍ਥਕਕਥਂ।

ਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਾਮੇ ਵਾਤਿ ਯਤ੍ਥ ਕਿਰ ਭਗਵਾ ਪਟਿਵਸਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮਹੇਸਕ੍ਖਾ ਦੇਵਤਾ ਆਰਕ੍ਖਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਉਪਦ੍ਦਵੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਪਂਸੁਪਿਸਾਚਕਾਦਯੋਯੇਵ ਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਵਿਹੇਠੇਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤਾਸਂ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਦੂਰਂ ਅਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। ਅਪਿ ਚ ਭਗਵਤੋ ਮੇਤ੍ਤਾਬਲੇਨਪਿ ਨ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਵਿਹੇਠੇਨ੍ਤਿ।

ਸਙ੍ਘੀਤਿਆਦੀਸੁ ਅਨੁਸਾਸਿਤਬ੍ਬੋ ਸਯਂ ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤੋ ਸਙ੍ਘੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਙ੍ਘੀ।** ਤਾਦਿਸੋ ਚਸ੍ਸ ਗਣੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਗਣੀ।** ਪੁਰਿਮਪਦਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਵੇਵਚਨਮੇਤਂ। ਆਚਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਨਵਸੇਨ ਗਣਸ੍ਸ ਆਚਰਿਯੋਤਿ **ਗਣਾਚਰਿਯੋ** । **ਪੁਥੁਤਿਤ੍ਥਕਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਬਹੂਨਂ ਤਿਤ੍ਥਕਰਾਨਂ। **ਯਥਾ ਵਾ ਤਥਾ** ਵਾਤਿ ਯੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ ਅਚੇਲਕਾਦਿਮਤ੍ਤਕੇਨਾਪਿ ਕਾਰਣੇਨ। **ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ ਅਭਿਵਡ੍ਢਤਿ।

ਅਤਿਥਿ ਨੋ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਆਗਨ੍ਤੁਕਾ, ਨਵਕਾ ਪਾਹੁਨਕਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਮੀ**ਤਿ ਜਾਨਾਮਿ। **ਅਪਰਿਮਾਣਵਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਤਥਾਰੂਪੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨਾਪਿ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯਵਣ੍ਣੋ – ''ਪਗੇਵ ਮਾਦਿਸੇਨਾ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

''ਬੁਦ੍ਧੋਪਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਣੇਯ੍ਯ ਵਣ੍ਣਂ,
ਕਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਚੇ ਅਞ੍ਞਮਭਾਸਮਾਨੋ।
ਖੀਯੇਥ ਕਪ੍ਪੋ ਚਿਰਦੀਘਮਨ੍ਤਰੇ,
ਵਣ੍ਣੋ ਨ ਖੀਯੇਥ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ॥

੩੦੫. ਇਮਂ ਪਨ ਸਤ੍ਥੁ ਗੁਣਕਥਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚਿਨ੍ਤਯਿਂਸੁ – ਯਥਾ ਸੋਣਦਣ੍ਡੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੇ ਭਣਤਿ, ਅਨੋਮਗੁਣੋ ਸੋ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ; ਏਵਂ ਤਸ੍ਸ ਗੁਣੇ ਜਾਨਮਾਨੇਨ ਖੋ ਪਨ ਆਚਰਿਯੇਨ ਅਤਿਚਿਰਂ ਅਧਿਵਾਸਿਤਂ, ਹਨ੍ਦ ਨਂ ਅਨੁਵਤ੍ਤਾਮਾਤਿ ਅਨੁਵਤ੍ਤਿਂਸੁ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਲਮੇ**ਵਾਤਿ ਯੁਤ੍ਤਮੇਵ। **ਅਪਿ ਪੁਟੋਸੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਟੋਸਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਾਥੇਯ੍ਯਂ, ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਪਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੁਟਂਸੇਨਾਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ, ਪੁਟੋ ਅਂਸੇ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਪੁਟਂਸੋ, ਤੇਨ ਪੁਟਂਸੇਨ। ਅਂਸੇਨ ਹਿ ਪਾਥੇਯ੍ਯਪੁਟਂ ਵਹਨ੍ਤੇਨਾਪੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਸੋਣਦਣ੍ਡਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੬-੩੦੮. ਤਿਰੋਵਨਸਣ੍ਡਗਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਨ੍ਤੋਵਨਸਣ੍ਡੇ ਗਤਸ੍ਸ, ਵਿਹਾਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਞ੍ਜਲਿਂ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤੇ ਉਭਤੋਪਕ੍ਖਿਕਾ, ਤੇ ਏਵਂ ਚਿਨ੍ਤਯਿਂਸੁ – ''ਸਚੇ ਨੋ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਚੋਦੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ – 'ਕਸ੍ਮਾ ਤੁਮ੍ਹੇ ਸਮਣਂ ਗੋਤਮਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਥਾ'ਤਿ? ਤੇਸਂ – 'ਕਿਂ ਅਞ੍ਜਲਿਮਤ੍ਤਕਰਣੇਨਾਪਿ ਵਨ੍ਦਨਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀ'ਤਿ ਵਕ੍ਖਾਮ। ਸਚੇ ਨੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਚੋਦੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ – 'ਕਸ੍ਮਾ ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਨ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਥਾ'ਤਿ। 'ਕਿਂ ਸੀਸੇਨ ਭੂਮਿਯਂ ਪਹਰਨ੍ਤੇਨੇਵ ਵਨ੍ਦਨਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਨਨੁ ਅਞ੍ਜਲਿਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਵਨ੍ਦਨਂ ਏਵਾ'ਤਿ ਵਕ੍ਖਾਮਾ''ਤਿ। **ਨਾਮਗੋਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਭੋ, ਗੋਤਮ, ਅਹਂ ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਦਤ੍ਤੋ ਨਾਮ, ਮਿਤ੍ਤੋ ਨਾਮ, ਇਧਾਗਤੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਾ ਨਾਮਂ ਸਾਵੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮ। ''ਭੋ, ਗੋਤਮ, ਅਹਂ ਵਾਸੇਟ੍ਠੋ ਨਾਮ, ਕਚ੍ਚਾਨੋ ਨਾਮ, ਇਧਾਗਤੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਾ ਗੋਤ੍ਤਂ ਸਾਵੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਏਤੇ ਕਿਰ ਦਲਿਦ੍ਦਾ ਜਿਣ੍ਣਾ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ''ਪਰਿਸਮਜ੍ਝੇ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਾਕਟਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਏਵਮਕਂਸੁ। ਯੇ ਪਨ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਾ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ, ਤੇ ਕੇਰਾਟਿਕਾ ਚੇਵ ਅਨ੍ਧਬਾਲਾ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਕੇਰਾਟਿਕਾ – ''ਏਕਂ ਦ੍ਵੇ ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪੇਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਵਿਸ੍ਸਾਸੇ ਸਤਿ ਏਕਂ ਦ੍ਵੇ ਭਿਕ੍ਖਾ ਅਦਾਤੁਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ। ਅਨ੍ਧਬਾਲਾ ਅਞ੍ਞਾਣਤਾਯੇਵ ਅਵਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮਤ੍ਤਿਕਾਪਿਣ੍ਡੋ ਵਿਯ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਾ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ।

ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੯-੩੧੦. ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ – ''ਅਯਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਆਗਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਧੋਮੁਖੋ ਥਦ੍ਧਗਤ੍ਤੋ ਕਿਂ ਚਿਨ੍ਤਯਮਾਨੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਚਿਨ੍ਤੇਤੀ''ਤਿ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚੇਤਸਾ ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਞ੍ਞਾਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਞ੍ਞਾਯਾ''ਤਿ। **ਵਿਹਞ੍ਞਤੀ**ਤਿ ਵਿਘਾਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। **ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਸਕਸਮਯੇ ਪਞ੍ਹਪੁਚ੍ਛਨੇਨ ਉਦਕੇ ਮਿਯਮਾਨੋ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਥਲੇ ਠਪਿਤੋ ਵਿਯ ਸਮਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯਚਿਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਜਾਨੇਨੇਵ ''ਉਪਧਾਰੇਨ੍ਤੁ ਮੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ।

੩੧੧-੩੧੩. ਸੁਜਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਯਞ੍ਞਯਜਨਤ੍ਥਾਯ ਸੁਜਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਸੁ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ ਪਠਮੋ ਵਾ ਦੁਤਿਯੋ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੁਜਾਯ ਦਿਯਜਮਾਨਂ ਮਹਾਯਾਗਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਪੋਰਾਣਾ। ਇਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸਕਸਮਯਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਞ੍ਹਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ। ਭਗਵਾ ਪਨ ਵਿਸੇਸਤੋ ਉਤ੍ਤਮਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ – ''ਇਮੇਸਂ ਪਨਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਏਤਦਵੋਚੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਚੇ ਜਾਤਿਵਣ੍ਣਮਨ੍ਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਕੋ ਚਰਹਿ ਲੋਕੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ? ਨਾਸੇਤਿ ਨੋ ਅਯਂ ਸੋਣਦਣ੍ਡੋ, ਹਨ੍ਦਸ੍ਸ ਵਾਦਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚੁਂ। **ਅਪਵਦਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਅਨੁਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਪਵਿਸਤਿ। ਇਦਂ – ''ਸਚੇ ਤ੍ਵਂ ਪਸਾਦਵਸੇਨ ਸਮਣਂ ਗੋਤਮਂ ਸਰਣਂ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਗਚ੍ਛ; ਮਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਮਯਂ ਭਿਨ੍ਦੀ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਆਹਂਸੁ।

੩੧੪. ਏਤਦਵੋਚਾਤਿ ਇਮੇਸੁ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ ਏਵਂ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨੇਵ ਵਿਰਵਨ੍ਤੇਸੁ ''ਅਯਂ ਕਥਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਨ ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਹਨ੍ਦ ਨੇ ਨਿਸ੍ਸਦ੍ਦੇ ਕਤ੍ਵਾ ਸੋਣਦਣ੍ਡੇਨੇਵ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਥੇਮੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ – ''ਏਤਂ ਸਚੇ ਖੋ ਤੁਮ੍ਹਾਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਂ ਵਚਨਂ ਅਵੋਚ।

੩੧੫-੩੧੬. ਸਹਧਮ੍ਮੇਨਾਤਿ ਸਕਾਰਣੇਨ। **ਸਮਸਮੋ**ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਏਕਦੇਸਸਮਤ੍ਤਂ ਸਮਭਾਵੇਨ ਸਮੋ, ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਸਮੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਹਮਸ੍ਸ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਜਾਨਾਮੀ**ਤਿ ਭਗਿਨਿਯਾ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਕਿਂ ਨ ਜਾਨਿਸ੍ਸਤਿ, ਕੁਲਕੋਟਿਪਰਿਦੀਪਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਵ ਵਦਤਿ। **ਮੁਸਾਵਾਦਮ੍ਪਿ ਭਣੇਯਜਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਭਞ੍ਜਨਕਂ ਮੁਸਾਵਾਦਂ ਕਥੇਯਜ। **ਕਿਂ ਵਣ੍ਣੋ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਗੁਣੇ ਅਸਤਿ ਕਿਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ? ਕਿਮਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਭਾਵਂ ਰਕ੍ਖਿਤੁਂ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥਾਪਿ ਸਿਯਾ ਪੁਨ – ''ਪਕਤਿਸੀਲੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਭਾਵਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਸੀਲਮੇਵ ਸਾਧੇਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਹਿਸ੍ਸ ਅਸਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਭਾਵੋ ਨਾਹੋਸੀਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹਮਤ੍ਤਂ ਵਣ੍ਣਾਦਯੋ। ਇਦਂ ਪਨ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ – ''ਸਭਾਵਂ ਆਚਰਿਯੋ ਆਹ, ਅਕਾਰਣਾਵ ਮਯਂ ਉਜ੍ਝਾਯਿਮ੍ਹਾ''ਤਿ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੇਸੁਂ।

ਸੀਲਪਞ੍ਞਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੧੭. ਤਤੋ ਭਗਵਾ ‘ਕਥਿਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਪਞ੍ਹੋ, ਕਿਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁਂ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ? ਤਸ੍ਸ ਵੀਮਂਸਨਤ੍ਥਂ – ‘‘ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸੀਲਪਰਿਧੋਤਾ**ਤਿ ਸੀਲਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ। **ਯਤ੍ਥ ਸੀਲਂ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਸੀਲਂ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਞ੍ਞਾ, ਕੁਤੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲੇ ਪਞ੍ਞਾ? ਪਞ੍ਞਾਰਹਿਤੇ ਵਾ ਜਲੇ ਏਲ਼ਮੂਗੇ ਕੁਤੋ ਸੀਲਨ੍ਤਿ? **ਸੀਲਪਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ** ਸੀਲਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਸੀਲਪਞ੍ਞਾਣਂ। **ਪਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ** ਪਞ੍ਞਾਯੇਵ। ਏਵਮੇਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਤਿ ਭਗਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਅਨੁਜਾਨਨ੍ਤੋ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸੀਲਪਰਿਧੋਤਾ ਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲੇਨ ਧੋਤਾ। ਕਥਂ ਪਨ ਸੀਲੇਨ ਪਞ੍ਞਂ ਧੋਵਤੀਤਿ? ਯਸ੍ਸ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਸੀਲਂ ਸਟ੍ਠਿਅਸੀਤਿਵਸ੍ਸਾਨਿ ਅਖਣ੍ਡਂ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਮਰਣਕਾਲੇਪਿ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਘਾਤੇਤ੍ਵਾ ਸੀਲੇਨ ਪਞ੍ਞਂ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਕਨ੍ਦਰਸਾਲਪਰਿਵੇਣੇ ਮਹਾਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ ਵਿਯ। ਥੇਰੇ ਕਿਰ ਮਰਣਮਞ੍ਚੇ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਬਲਵਵੇਦਨਾਯ ਨਿਤ੍ਥੁਨਨ੍ਤੇ , ਤਿਸ੍ਸਮਹਾਰਾਜਾ ‘‘ਥੇਰਂ ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵੇਣਦ੍ਵਾਰੇ ਠਿਤੋ ਤਂ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿ – ‘‘ਕਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦੋ ਅਯ’’ਨ੍ਤਿ? ਥੇਰਸ੍ਸ ਨਿਤ੍ਥੁਨਨਸਦ੍ਦੋਤਿ। ‘‘ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸੇਨ ਵੇਦਨਾਪਰਿਗ੍ਗਹਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਕਤਂ, ਨ ਦਾਨਿ ਨਂ ਵਨ੍ਦਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਬੋਧਿਂ ਵਨ੍ਦਿਤੁਂ ਗਤੋ। ਤਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਕਦਹਰੋ ਥੇਰਂ ਆਹ – ‘‘ਕਿਂ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਲਜ੍ਜਾਪੇਥ, ਸਦ੍ਧੋਪਿ ਰਾਜਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਵਨ੍ਦਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਗਤੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਆਵੁਸੋਤਿ? ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਨਿਤ੍ਥੁਨਨਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾਤਿ। ‘‘ਤੇਨ ਹਿ ਮੇ ਓਕਾਸਂ ਕਰੋਥਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਵੇਦਨਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ ਦਹਰਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਂ ਅਦਾਸਿ – ‘‘ਗਚ੍ਛਾਵੁਸੋ, ਇਦਾਨਿ ਰਾਜਾਨਂ ਅਮ੍ਹੇ ਵਨ੍ਦਾਪੇਹੀ’’ਤਿ। ਦਹਰੋ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ – ‘‘ਇਦਾਨਿ ਕਿਰ ਥੇਰਂ, ਵਨ੍ਦਥਾ’’ਤਿ ਆਹ। ਰਾਜਾ ਸਂਸੁਮਾਰਪਤਿਤੇਨ ਥੇਰਂ ਵਨ੍ਦਨ੍ਤੋ – ‘‘ਨਾਹਂ ਅਯ੍ਯਸ੍ਸ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਵਨ੍ਦਾਮਿ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਭੂਮਿਯਂ ਪਨ ਠਤ੍ਵਾ ਰਕ੍ਖਿਤਸੀਲਮੇਵ ਵਨ੍ਦਾਮੀ’’ਤਿ ਆਹ, ਏਵਂ ਸੀਲੇਨ ਪਞ੍ਞਂ ਧੋਵਤਿ ਨਾਮ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਸੀਲਸਂਵਰੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਉਗ੍ਘਾਟਿਤਞ੍ਞੁਤਾਯ ਪਨ ਚਤੁਪ੍ਪਦਿਕਗਾਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੀਲਂ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਸਹ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਅਯਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੀਲਂ ਧੋਵਤਿ ਨਾਮ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸਨ੍ਤਤਿਮਹਾਮਤ੍ਤੋ।

੩੧੮. **ਕਤਮਂ ਪਨ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਆਹ? ਭਗਵਾ ਕਿਰ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਮਯੇ ਪਞ੍ਚਸੀਲਾਨਿ ‘ਸੀਲ’ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਵੇਦਤ੍ਤਯਉਗ੍ਗਹਣਪਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਾਤਿ। ਉਪਰਿਵਿਸੇਸਂ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਿਵਿਸੇਸਭੂਤਂ ਮਗ੍ਗਸੀਲਂ, ਫਲਸੀਲਂ, ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਂ, ਫਲਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨ ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਪੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਨਂ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਯ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ – ‘‘ਕਤਮਂ ਪਨ ਤਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਸੀਲਂ ਕਤਮਾ ਸਾ ਪਞ੍ਞਾ’’ਤਿ ਆਹ। ਅਥ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ – ‘‘ਮਯਾ ਸਕਸਮਯਵਸੇਨ ਪਞ੍ਹੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੋ। ਸਮਣੋ ਪਨ ਮਂ ਗੋਤਮੋ ਪੁਨ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਇਦਾਨਿਸ੍ਸਾਹਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਤੋਸੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਂ ਵਾ ਨ ਵਾ? ਸਚੇ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਂ ਪਠਮਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਪਿ ਮੇ ਲਜ੍ਜਾ ਭਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਨ ਸਕ੍ਕੋਮੀਤਿ ਵਚਨੇ ਦੋਸੋ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਪੁਨ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋਯੇਵ ਭਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ‘‘ਏਤ੍ਤਕਪਰਮਾਵ ਮਯ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਏਤ੍ਤਕਪਰਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਂ ਸੀਲਪਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵਚਨਮੇਵ ਪਰਮਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ, ਤੇ ਮਯਂ ਏਤ੍ਤਕਪਰਮਾ, ਇਤੋ ਪਰਂ ਏਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਨ ਜਾਨਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਸੀਲਪਞ੍ਞਾਯ ਮੂਲਭੂਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਤੋ ਪਭੁਤਿ ਸੀਲਪਞ੍ਞਾਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – ‘‘ਇਧ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਥਾਗਤੋ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ, ਇਧ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਸੀਲਂ – ‘‘ਇਦਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਸੀਲਸ੍ਮਿ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸੀਲਮਿਚ੍ਚੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿਤਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਝਾਨਾਨਿ ਅਤ੍ਤਤੋ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾ। ਏਵਂ ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਪਨ ਅਨਿਯ੍ਯਾਤੇਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭਾਵਮਤ੍ਤੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿਤਾਤਿ।

ਸੋਣਦਣ੍ਡਉਪਾਸਕਤ੍ਤਪਟਿਵੇਦਨਾਕਥਾ

੩੧੯-੩੨੨. **ਸੁਵਾਤਨਾਯਾ**ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਅਜ੍ਜਤਨਾਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਤੇਨ ਮਂ ਸਾ ਪਰਿਸਾ ਪਰਿਭਵੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਤੇਨ ਤੁਮ੍ਹੇ ਦੂਰਤੋਵ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤਕਾਰਣੇਨ ਮਂ ਸਾ ਪਰਿਸਾ – ‘‘ਅਯਂ ਸੋਣਦਣ੍ਡੋ ਪਚ੍ਛਿਮਵਯੇ ਠਿਤੋ ਮਹਲ੍ਲਕੋ, ਗੋਤਮੋ ਪਨ ਦਹਰੋ ਯੁਵਾ ਨਤ੍ਤਾਪਿਸ੍ਸ ਨਪ੍ਪਹੋਤਿ, ਸੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਤ੍ਤਮਤ੍ਤਭਾਵਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਸਨਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤੀ’’ਤਿ

ਪਰਿਭਵੇਯ੍ਯ। **ਆਸਨਾ ਮੇ ਤਂ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਮ ਅਗਾਰਵੇਨ ਅਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਭੋਗਨਾਸਨਭਯੇਨ ਪਨ ਨ ਵੁਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਤਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਹਿ ਚੇਵ ਮਯਾ ਚ ਞਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਆਸਨਾ ਮੇ ਏਤਂ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਨਂ ਧਾਰੇਤੂਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਕਿਰ ਸਦਿਸੋ ਕੁਹਕੋ ਦੁਲ੍ਲਭੋ, ਭਗਵਤਿ ਪਨਸ੍ਸ ਅਗਾਰਵਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਭੋਗਨਾਸਨਭਯਾ ਕੁਹਨਵਸੇਨ ਏਵਂ ਵਦਤਿ। ਪਰਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਤਙ੍ਖਣਾਨੁਰੂਪਾਯ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਂ ਅਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਮਾਦਪੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਾਪੇਤ੍ਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਨਂ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤ੍ਵਾ ਸਉਸ੍ਸਾਹਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਾਯ ਚ ਸਉਸ੍ਸਾਹਤਾਯ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਚ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਗੁਣੇਹਿ ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਰਤਨਵਸ੍ਸਂ ਵਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਹਕਤਾਯ ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਗਵਤਿ ਧਮ੍ਮਵਸ੍ਸਂ ਵਸ੍ਸਿਤੇ ਵਿਸੇਸਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁਂ ਨਾਸਕ੍ਖਿ। ਕੇਵਲਮਸ੍ਸ ਆਯਤਿਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾਯ ਵਾਸਨਾਭਾਗਿਯਾਯ ਚ ਸਬ੍ਬਾ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਕਥਾ ਅਹੋਸੀਤਿ।

ਇਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ

ਸੋਣਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਕੂਟਦਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੨੩. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ…ਪੇ॰… ਮਗਧੇਸੂਤਿ ਕੂਟਦਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਅਪੁਬ੍ਬਪਦਵਣ੍ਣਨਾ। **ਮਗਧੇਸੂ**ਤਿ ਮਗਧਾ ਨਾਮ ਜਾਨਪਦਿਨੋ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾ, ਤੇਸੰ ਨਿਵਾਸੋ ਏਕੋਪਿ ਜਨਪਦੋ ਰੂਲ੍ਹੀਸਦ੍ਦੇਨ ਮਗਧਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਮਗਧੇਸੁ ਜਨਪਦੇ। ਇਤੋ ਪਰੰ ਪੁਰਿਮਸੁਤ੍ਤਦ੍ਵਯੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ਅਮ੍ਬਲਟ੍ਠਿਕਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਾਵ। **ਕੂਟਦਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਾਮੰ। **ਉਪਕ੍ਖਟੋ**ਤਿ ਸਜ੍ਜਿਤੋ। **ਵਚ੍ਛਤਰਸਤਾਨੀ**ਤਿ ਵਚ੍ਛਸਤਾਨਿ। **ਉਰਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਤਰੁਣਮੇਣ੍ਡਕਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਏਤੇ ਤਾਵ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਆਗਤਾਯੇਵ। ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਪਨ ਅਨਾਗਤਾਨਮ੍ਪਿ ਅਨੇਕੇਸੰ ਮਿਗਪਕ੍ਖੀਨੰ ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਸਤਾਨਿ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਤਾਨੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਸਤਿਕਯਾਗੰ ਕਿਰੇਸ ਯਜਿਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ। **ਥੂਣੂਪਨੀਤਾਨੀ**ਤਿ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਪਨਤ੍ਥਾਯ ਯੂਪਸਙ੍ਖਾਤੰ ਥੂਣੰ ਉਪਨੀਤਾਨਿ।

੩੨੮. ਤਿਵਿਧਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਧਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਠਪਨਾ, ਤਿਟ੍ਠਪਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੋਲ਼ਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਲ਼ਸਪਰਿਵਾਰੰ।

੩੩੦-੩੩੬. ਪਟਿਵਸਨ੍ਤੀਤਿ ਯਞ੍ਞਾਨੁਭਵਨਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਵਸਨ੍ਤਿ। **ਭੂਤਪੁਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਭਗਵਾ ਪਥਵੀਗਤੰ ਨਿਧਿੰ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਤੋ ਰਾਸਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਭਵਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ। **ਮਹਾਵਿਜਿਤੋ**ਤਿ ਸੋ ਕਿਰ ਸਾਗਰਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਮਹਨ੍ਤੰ ਪਥਵੀਮਣ੍ਡਲੰ ਵਿਜਿਨਿ, ਇਤਿ ਮਹਨ੍ਤੰ ਵਿਜਿਤਮਸ੍ਸਾਤਿ ਮਹਾਵਿਜਿਤੋ ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖ੍ਯੰ ਅਗਮਾਸਿ। **ਅਡ੍ਢੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਯੋ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕੇਨ ਵਿਭਵੇਨ ਅਡ੍ਢੋ ਹੋਤਿ, ਅਯੰ ਪਨ ਨ ਕੇਵਲੰ ਅਡ੍ਢੋਯੇਵ, ਮਹਦ੍ਧਨੋ ਮਹਤਾ ਅਪਰਿਮਾਣਸਙ੍ਖ੍ਯੇਨ ਧਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਵਸੇਨ ਮਹਨ੍ਤਾ ਉਲ਼ਾਰਾ ਭੋਗਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਮਹਾਭੋਗੋ।** ਪਿਣ੍ਡਪਿਣ੍ਡਵਸੇਨ ਚੇਵ ਸੁਵਣ੍ਣਮਾਸਕਰਜਤਮਾਸਕਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਸ੍ਸ ਪਹੂਤਤਾਯ **ਪਹੂਤਜਾਤਰੂਪਰਜਤੋ,** ਅਨੇਕਕੋਟਿਸਙ੍ਖ੍ਯੇਨ ਜਾਤਰੂਪਰਜਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਤੁਟ੍ਠਿ, ਵਿਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਕਰਣੰ **ਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣੰ** ਤੁਟ੍ਠਿਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਹੂਤੰ ਨਾਨਾਵਿਧਾਲਙ੍ਕਾਰਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਭਾਜਨਾਦਿਭੇਦੰ ਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਹੂਤਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣੋ।** ਸਤ੍ਤਰਤਨਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਨਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਧਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਪਰਣ੍ਣਸਙ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਧਞ੍ਞਸ੍ਸ ਚ ਪਹੂਤਤਾਯ **ਪਹੂਤਧਨਧਞ੍ਞੋ** । ਅਥਵਾ ਇਦਮਸ੍ਸ ਦੇਵਸਿਕੰ ਪਰਿਬ੍ਬਯਦਾਨਗ੍ਗਹਣਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਧਨਧਞ੍ਞਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਕੋਸਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰੋਤਿ ਕੋਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰੰ, ਨਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤੇਨ ਧਨੇਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਕੋਸੋ, ਧਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰੋ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥਵਾ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਕੋਸੋ – ਹਤ੍ਥੀ, ਅਸ੍ਸਾ, ਰਥਾ, ਪਤ੍ਤੀਤਿ। ਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰੰ ਤਿਵਿਧੰ – ਧਨਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰੰ, ਵਤ੍ਥਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰੰ, ਧਞ੍ਞਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮਸ੍ਸਾਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਕੋਸਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰੋ। **ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ। ਅਯੰ ਕਿਰ ਰਾਜਾ ਏਕਦਿਵਸੰ ਰਤਨਾਵਲੋਕਨਚਾਰਿਕੰ ਨਾਮ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ। ਸੋ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੰ ਪੁਚ੍ਛਿ – ‘‘ਤਾਤ, ਇਦੰ ਏਵੰ ਬਹੁਧਨੰ ਕੇਨ ਸਙ੍ਘਰਿਤ’’ਨ੍ਤਿ? ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਪਿਤੁਪਿਤਾਮਹਾਦੀਹਿ ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮਾ ਕੁਲਪਰਿਵਟ੍ਟਾਤਿ। ਇਦੰ ਪਨ ਧਨੰ ਸਙ੍ਘਰਿਤ੍ਵਾ ਤੇ ਕੁਹਿੰ ਗਤਾਤਿ? ਸਬ੍ਬੇਵ ਤੇ, ਦੇਵ, ਮਰਣਵਸੰ ਪਤ੍ਤਾਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਨੰ ਅਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਗਤਾ, ਤਾਤਾਤਿ? ਦੇਵ, ਕਿੰ ਵਦੇਥ, ਧਨੰ ਨਾਮੇਤੰ ਪਹਾਯ ਗਮਨੀਯਮੇਵ, ਨੋ ਆਦਾਯ ਗਮਨੀਯਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਰਾਜਾ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਸਿਰੀਗਬ੍ਭੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ – ‘ਅਧਿਗਤਾ ਖੋ ਮੇ’ਤਿਆਦੀਨਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – ‘‘ਏਵੰ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦੀ’’ਤਿ।

੩੩੭. ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਆਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ? ਅਯੰ ਕਿਰੇਵੰ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਦਾਨੰ ਦੇਨ੍ਤੇਨ ਨਾਮ ਏਕੇਨ ਪਣ੍ਡਿਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਦਾਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਅਨਾਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਤਕਮ੍ਮਞ੍ਹਿ ਪਚ੍ਛਾਨੁਤਾਪੰ ਕਰੋਤੀ’’ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ। ਅਥ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਅਯੰ ਰਾਜਾ ਮਹਾਦਾਨੰ ਦਾਤੁਕਾਮੋ, ਜਨਪਦੇ ਚਸ੍ਸ ਬਹੂ ਚੋਰਾ, ਤੇ ਅਵੂਪਸਮੇਤ੍ਵਾ ਦਾਨੰ ਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਖੀਰਦਧਿਤਣ੍ਡੁਲਾਦਿਕੇ ਦਾਨਸਮ੍ਭਾਰੇ ਆਹਰਨ੍ਤਾਨੰ ਨਿਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਿ ਗੇਹਾਨਿ ਚੋਰਾ ਵਿਲੁਮ੍ਪਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਜਨਪਦੋ ਚੋਰਭਯੇਨੇਵ ਕੋਲਾਹਲੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤੋ ਰਞ੍ਞੋ ਦਾਨੰ ਨ ਚਿਰੰ ਪਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗੰ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਹਨ੍ਦ, ਨੰ ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਸਞ੍ਞਾਪੇਮੀ’’ਤਿ ਤਤੋ ਤਮਤ੍ਥੰ ਸਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤੋ ‘‘ਭੋਤੋ, ਖੋ ਰਞ੍ਞੋ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੩੩੮. ਤਤ੍ਥ **ਸਕਣ੍ਟਕੋ**ਤਿ ਚੋਰਕਣ੍ਟਕੇਹਿ ਸਕਣ੍ਟਕੋ। **ਪਨ੍ਥਦੂਹਨਾ**ਤਿ ਪਨ੍ਥਦੁਹਾ, ਪਨ੍ਥਘਾਤਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਾਰੀ ਅਧਮ੍ਮਕਾਰੀ ਭਵੇਯ੍ਯ। **ਦਸ੍ਸੁਖੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਚੋਰਖੀਲੰ। **ਵਧੇਨ** ਵਾਤਿ ਮਾਰਣੇਨ ਵਾ ਕੋਟ੍ਟਨੇਨ ਵਾ। **ਬਨ੍ਧਨੇਨਾ**ਤਿ ਅਦ੍ਦੁਬਨ੍ਧਨਾਦਿਨਾ। **ਜਾਨਿਯਾ**ਤਿ ਹਾਨਿਯਾ; ''ਸਤੰ ਗਣ੍ਹਥ, ਸਹਸ੍ਸੰ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਿਤਦਣ੍ਡੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਗਰਹਾਯਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਸਿਖਮੁਣ੍ਡਕਰਣੰ, ਗੋਮਯਸਿਞ੍ਚਨੰ, ਗੀਵਾਯ ਕੁਦਣ੍ਡਕਬਨ੍ਧਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਗਰਹਪਾਪਨੇਨ। **ਪਬ੍ਬਾਜਨਾਯਾ**ਤਿ ਰਟ੍ਠਤੋ ਨੀਹਰਣੇਨ। **ਸਮੂਹਨਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਹੇਤੁਨਾ ਨਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਊਹਨਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਹਤਾਵਸੇਸਕਾ**ਤਿ ਮਤਾਵਸੇਸਕਾ। **ਉਸ੍ਸਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਸ੍ਸਾਹੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਅਨੁਪ੍ਪਦੇਤੂ**ਤਿ ਦਿਨ੍ਨੇ ਅਪ੍ਪਹੋਨ੍ਤੇ ਪੁਨ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਬੀਜਞ੍ਚ ਭਤ੍ਤਞ੍ਚ ਕਸਿਉਪਕਰਣਭਣ੍ਡਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬੰ ਦੇਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਾਭਤੰ ਅਨੁਪ੍ਪਦੇਤੂ**ਤਿ ਸਕ੍ਖਿੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਪਣ੍ਣੇ ਅਨਾਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਮੂਲਚ੍ਛੇਜ੍ਜਵਸੇਨ ਭਣ੍ਡਮੂਲੰ ਦੇਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਭਣ੍ਡਮੂਲਸ੍ਸ ਹਿ ਪਾਭਤਨ੍ਤਿ ਨਾਮੰ। ਯਥਾਹ –

> ''ਅਪ੍ਪਕੇਨਪਿ ਮੇਧਾਵੀ, ਪਾਭਤੇਨ ਵਿਚਕ੍ਖਣੋ।
> ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨੰ, ਅਣੁੰ ਅਗ੍ਗਿੰਵ ਸਨ੍ਧਮ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੧.੧.੪)।

ਭਤ੍ਤਵੇਤਨਨ੍ਤਿ ਦੇਵਸਿਕੰ ਭਤ੍ਤਞ੍ਚੇਵ ਮਾਸਿਕਾਦਿਪਰਿਬ੍ਬਯਞ੍ਚ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਸੂਰਭਾਵਾਨੁਰੂਪੇਨ ਠਾਨਨ੍ਤਰਗਾਮਨਿਗਮਾਦਿਦਾਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਦੇਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਕਮ੍ਮਪਸੁਤਾ**ਤਿ ਕਸਿਵਾਣਿਜ੍ਜਾਦੀਸੁ ਸਕੇਸੁ ਕਮ੍ਮੇਸੁ ਉਯ੍ਯੁਤ੍ਤਾ ਬ੍ਯਾਵਟਾ। **ਰਾਸਿਕੋ**ਤਿ ਧਨਧਞ੍ਞਾਨੰ ਰਾਸਿਕੋ। **ਖੇਮਟ੍ਠਿਤਾ**ਤਿ ਖੇਮੇਨ ਠਿਤਾ ਅਭਯਾ। **ਅਕਣ੍ਟਕਾ**ਤਿ ਚੋਰਕਣ੍ਟਕਰਹਿਤਾ। **ਮੁਦਾ ਮੋਦਮਾਨਾ**ਤਿ ਮੋਦਾ ਮੋਦਮਾਨਾ। ਅਯਮੇਵ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਪਮੁਦਿਤਚਿਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਪਾਰੁਤਘਰਾ**ਤਿ ਚੋਰਾਨੰ ਅਭਾਵੇਨ ਦ੍ਵਾਰਾਨਿ ਅਸੰਵਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਵਟਦ੍ਵਾਰਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਤਦਵੋਚਾ**ਤਿ ਜਨਪਦਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਇਦ੍ਧਫੀਤਭਾਵੰ ਞਤ੍ਵਾ ਏਤੰ ਅਵੋਚ।

ਚਤੁਪਰਿਕ੍ਖਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੩੩੯. **ਤੇਨ ਹਿ ਭਵੰ ਰਾਜਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਕਿਰ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਅਯੰ ਰਾਜਾ ਮਹਾਦਾਨੰ ਦਾਤੁੰ ਅਤਿਵਿਯ ਉਸ੍ਸਾਹਜਾਤੋ। ਸਚੇ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨੁਯਨ੍ਤਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਯੋ ਅਨਾਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਤਿ। ਨਾਸ੍ਸ ਤੇ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਯਥਾ ਦਾਨੰ ਤੇ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਤੇਨ ਹਿ ਭਵ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਨੇਗਮਾ**ਤਿ ਨਿਗਮਵਾਸਿਨੋ। **ਜਾਨਪਦਾ**ਤਿ ਜਨਪਦਵਾਸਿਨੋ । **ਆਮਨ੍ਤਯਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਮਨ੍ਤੇਤੁ ਜਾਨਾਪੇਤੁ। **ਯੰ ਮਮ ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯੰ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਅਨੁਜਾਨਨੰ ਮਮ ਭਵੇਯ੍ਯ। **ਅਮਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਿਯਸਹਾਯਕਾ। **ਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਸੇਸਾ ਆਣਤ੍ਤਿਕਾਰਕਾ। **ਯਜਤੰ ਭਵੰ ਰਾਜਾ**ਤਿ ਯਜਤੁ ਭਵੰ, ਤੇ ਕਿਰ – ਅਯੰ ਰਾਜਾ ''ਅਹੰ ਇਸ੍ਸਰੋ''ਤਿ ਪਸਯ੍ਹ ਦਾਨੰ ਅਦਤ੍ਵਾ ਅਮ੍ਹੇ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ, ਅਹੋਨੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਏਵਮਾਹੰਸੁ। ਅਨਾਮਨ੍ਤਿਤੇ ਪਨਸ੍ਸ ਯਞ੍ਞਟ੍ਠਾਨੰ ਦਸ੍ਸਨਾਯਪਿ ਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁੰ। **ਯਞ੍ਞਕਾਲੋ ਮਹਾਰਾਜਾ**ਤਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਅਸਤਿ ਮਹਲ੍ਲਕਕਾਲੇ ਚ ਏਵਰੂਪੰ ਦਾਨੰ ਦਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਤ੍ਵੰ ਪਨ ਮਹਾਧਨੋ ਚੇਵ ਤਰੁਣੋ ਚ, ਏਤੇਨ ਤੇ ਯਞ੍ਞਕਾਲੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਅਨੁਮਤਿਪਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਅਨੁਮਤਿਯਾ ਪਕ੍ਖਾ, ਅਨੁਮਤਿਦਾਯਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਭਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਵਾਰਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ''ਰਥੋ ਸੀਲਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ, ਝਾਨਕ੍ਖੋ ਚਕ੍ਕਵੀਰਿਯੋ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੪) ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਅਟ੍ਠਪਰਿਕ੍ਖਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੩੪੦. **ਅਟ੍ਠਹਙ੍ਗੇਹੀ**ਤਿ ਉਭਤੋ ਸੁਜਾਤਾਦੀਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ। **ਯਸਸਾ**ਤਿ ਆਣਾਠਪਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯ। **ਸਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਦਾਨਸ੍ਸ ਫਲੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਦ੍ਦਹਤਿ। **ਦਾਯਕੋ**ਤਿ ਦਾਨਸੂਰੋ। ਨ ਸਦ੍ਧਾਮਤ੍ਤਕੇਨੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤੁਮ੍ਪਿ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦਾਨਪਤੀ**ਤਿ ਯੰ ਦਾਨੰ ਦੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦੇਤਿ, ਨ ਦਾਸੋ, ਨ ਸਹਾਯੋ। ਯੋ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਮਧੁਰੰ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਪਰੇਸੰ ਅਮਧੁਰੰ ਦੇਤਿ, ਸੋ ਦਾਨਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦਾਸੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦੇਤਿ। ਯੋ ਯੰ ਅਤ੍ਤਨਾ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਤਦੇਵ ਦੇਤਿ, ਸੋ ਸਹਾਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦੇਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਯਾਪੇਤਿ, ਪਰੇਸੰ ਮਧੁਰੰ ਦੇਤਿ, ਸੋ ਪਤਿ ਜੇਟ੍ਠਕੋ ਸਾਮੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦੇਤਿ, ਅਯੰ ਤਾਦਿਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕਪਣਦ੍ਧਿਕਵਣਿਬ੍ਬਕਯਾਚਕਾਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮਿਤਪਾਪਾ **ਸਮਣਾ**, ਬਾਹਿਤਪਾਪਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ। **ਕਪਣਾ**ਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤਾ ਦਲਿਦ੍ਦਮਨੁਸ੍ਸਾ। **ਅਦ੍ਧਿਕਾ**ਤਿ ਪਥਾਵਿਨੋ। **ਵਣਿਬ੍ਬਕਾ**ਤਿ ਯੇ – ''ਇਟ੍ਠਂ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਕਨ੍ਤਂ, ਮਨਾਪਂ, ਕਾਲੇਨ ਅਨਵਜ੍ਜਂ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਦਦਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸਾਦੇਯ੍ਯ, ਗਚ੍ਛਤੁ ਭਵਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਦਾਨਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਥੋਮਯਮਾਨਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ। **ਯਾਚਕਾ**ਤਿ ਯੇ – ''ਪਸਤਮਤ੍ਤਂ ਦੇਥ, ਸਰਾਵਮਤ੍ਤਂ ਦੇਥਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਯਾਚਮਾਨਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ। **ਓਪਾਨਭੂਤੋ**ਤਿ ਉਦਪਾਨਭੂਤੋ। ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਾਧਾਰਣਪਰਿਭੋਗੋ, ਚਤੁਮਹਾਪਥੇ ਖਤਪੋਕ੍ਖਰਣੀ ਵਿਯ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਤਜਾਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੁਤਮੇਵ ਸੁਤਜਾਤਂ। **ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਅਤ੍ਥੇ ਚਿਨ੍ਤੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ – ''ਅਤੀਤੇ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾਯੇਵ ਮੇ ਅਯਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ, ਏਵਂ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਅਤੀਤਮਤ੍ਥਂ ਚਿਨ੍ਤੇਤੁਂ ਪਟਿਬਲੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ''ਇਦਾਨਿ ਪੁਞ੍ਞਂ ਕਤ੍ਵਾਵ ਅਨਾਗਤੇ ਸਕ੍ਕਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਅਨਾਗਤਮਤ੍ਥਂ ਚਿਨ੍ਤੇਤੁਂ ਪਟਿਬਲੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ''ਇਦਂ ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਆਚਿਣ੍ਣਂ, ਮਯ੍ਹਞ੍ਚ ਭੋਗਾਪਿ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਦਾਯਕਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ; ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਰੋਮੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮਤ੍ਥਂ ਚਿਨ੍ਤੇਤੁਂ ਪਟਿਬਲੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਇਤਿ ਇਮਾਨੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਯਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਏਤਾਨਿ। ਏਤੇਹਿ ਕਿਰ ਅਟ੍ਠਹਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਦਾਨਂ ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਹਿ ਮਹਾਜਨੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ। ''ਅਯਂ ਦੁਜ੍ਜਾਤੋ ਕਿਤ੍ਤਕਂ ਕਾਲਂ ਦਸ੍ਸਤਿ, ਇਦਾਨਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਨ ਕੋਚਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਾਨਿ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ।

ਚਤੁਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੩੪੧. **ਸੁਜਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਯਾਗਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਟ੍ਠਾਨੇ ਦਾਨਕਟਚ੍ਛੁਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾਨਂ। **ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹੀ**ਤਿ ਏਤੇਹਿ ਸੁਜਾਤਾਦੀਹਿ। ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਅਸਤਿ – ''ਏਵਂ ਦੁਜ੍ਜਾਤਸ੍ਸ ਸਂਵਿਧਾਨੇਨ ਪਵਤ੍ਤਦਾਨਂ ਕਿਤ੍ਤਕਂ ਕਾਲਂ ਪਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਾਰੋ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਗਰਹਿਤਬ੍ਬਾਭਾਵਤੋ ਪਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਾਨਿਪਿ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ।

੩੪੨. **ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਧਾ ਦੇਸੇਸੀ**ਤਿ ਤੀਣਿ ਠਪਨਾਨਿ ਦੇਸੇਸਿ। ਸੋ ਕਿਰ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਦਾਨਂ ਦਦਮਾਨਾ ਨਾਮ ਤਿਣ੍ਣਂ ਠਾਨਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਚਲਨ੍ਤਿ ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਇਮਂ ਰਾਜਾਨਂ ਤੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਪਠਮਤਰਞ੍ਞੇਵ ਨਿਚ੍ਚਲਂ ਕਰੋਮੀ''ਤਿ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਧਾ ਦੇਸੇਸੀਤਿ। **ਸੋ ਭੋਤੋ ਰਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਇਦਂ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। ਭੋਤਾ ਰਞ੍ਞਾਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ। **ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਨ ਕਰਣੀਯੋ**ਤਿ ''ਭੋਗਾਨਂ ਵਿਗਮਹੇਤੁਕੋ ਪਚ੍ਛਾਨੁਤਾਪੋ ਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਪੁਬ੍ਬਚੇਤਨਾ ਪਨ ਅਚਲਾ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਾ, ਏਵਞ੍ਹਿ ਦਾਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਇਤਰੇਸੁਪਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਮੁਞ੍ਚਚੇਤਨਾਪਿ ਹਿ ਪਚ੍ਛਾਸਮਨੁਸ੍ਸਰਣਚੇਤਨਾ ਚ ਨਿਚ੍ਚਲਾਵ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਅਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦਾਨਂ ਨ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ, ਨਾਪਿ ਉਲ਼ਾਰੇਸੁ ਭੋਗੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਮਤਿ, ਮਹਾਰੋਰੁਵਂ ਉਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਿਗਹਪਤਿਨੋ ਵਿਯ।

੩੪੩. **ਦਸਹਾਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਦਸਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ। ਤਸ੍ਸ ਕਿਰ ਏਵਂ ਅਹੋਸਿ – ਸਚਾਯਂ ਰਾਜਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲੇ ਦਿਸ੍ਵਾ – ''ਨਸ੍ਸਤਿ ਵਤ ਮੇ ਦਾਨਂ, ਯਸ੍ਸ ਮੇ ਏਵਰੂਪਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲਾ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇਸੁਪਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਤਿ, ਦਾਨਂ ਨ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਚ ਨਾਮ ਦਾਯਕਾਨਂ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਤੋਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ , ਹਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਠਮਮੇਵ ਤਂ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਂ ਵਿਨੋਦੇਮੀਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਉਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਂ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੇਸੁਪਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਂ ਵਿਨੋਦੇਸੀਤਿ। **ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਤੇਨਾ**ਤਿ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਤੇਨ ਪਾਪੇਨ ਅਨਿਟ੍ਠੋ ਵਿਪਾਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਸਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਯਜਤਂ ਭ**ਵਨ੍ਤਿ ਦੇਤੁ ਭਵਂ। **ਸਜ੍ਜਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤੁ। **ਅਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ।

੩੪੪. **ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਸੀ**ਤਿ ਇਧ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਰਞ੍ਞੋ ਮਹਾਦਾਨਾਨੁਮੋਦਨਂ ਨਾਮ ਆਰਦ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ **ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਸੀ**ਤਿ – 'ਇਦਂ ਦਾਨਂ ਦਾਤਾ ਏਵਰੂਪਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਲਭਤੀ'ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਕਥੇਸਿ। **ਸਮਾਦਪੇਸੀ**ਤਿ ਤਦਤ੍ਥਂ ਸਮਾਦਪੇਤ੍ਵਾ ਕਥੇਸਿ। **ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਸੀ**ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਵਿਨੋਦਨੇਨਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵੋਦਾਪੇਸਿ। **ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਸੀ**ਤਿ 'ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਤੇ ਕਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਾਨਂ ਦਦਮਾਨੇਨਾ'ਤਿ ਥੁਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥੇਸਿ। **ਵਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਤੋ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਵਤ੍ਤਾ ਨਤ੍ਥਿ।

੩੪੫. ਨ ਰੁਕ੍ਖਾ ਛਿਜ੍ਜਿੰਸੁ ਯੂਪਤ੍ਥਾਯ ਨ ਦਬ੍ਭਾ ਲੂਯਿੰਸੁ ਬਰਿਹਿਸਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਯੇ ਯੂਪਨਾਮਕੇ ਮਹਾਥਮ੍ਭੇ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ – ''ਅਸੁਕਰਾਜਾ ਅਸੁਕਾਮਚ੍ਚੋ ਅਸੁਕਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਏਵਰੂਪਂ ਨਾਮ ਮਹਾਯਾਗਂ ਯਜਤੀ''ਤਿ ਨਾਮਂ ਲਿਖਿਤ੍ਵਾ ਠਪੇਨ੍ਤਿ। ਯਾਨਿ ਚ ਦਬ੍ਭਤਿਣਾਨਿ ਲਾਯਿਤ੍ਵਾ ਵਨਮਾਲਾਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਯਞ੍ਞਸਾਲਂ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ, ਭੂਮਿਯਂ ਵਾ ਪਤ੍ਥਰਨ੍ਤਿ, ਤੇਪਿ ਨ ਰੁਕ੍ਖਾ ਛਿਜ੍ਜਿੰਸੁ, ਨ ਦਬ੍ਭਾ ਲੂਯਿੰਸੁ। ਕਿਂ ਪਨ ਗਾਵੋ ਵਾ ਅਜਾਦਯੋ ਵਾ ਹਞ੍ਞਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਦਾਸਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਗੇਹਦਾਸਾਦਯੋ। **ਪੇਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯੇ ਪੁਬ੍ਬਮੇਵ ਧਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਕਮ੍ਮਕਰਾ**ਤਿ ਯੇ ਭਤ੍ਤਵੇਤਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਦਣ੍ਡਤਜ੍ਜਿਤਾ ਨਾਮ ਦਣ੍ਡਯਟ੍ਠਿਮੁਗ੍ਗਰਾਦੀਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ – ''ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਥ ਕਰੋਥਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਤਜ੍ਜਿਤਾ। ਭਯਤਜ੍ਜਿਤਾ ਨਾਮ – ਸਚੇ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਸਿ, ਕੁਸਲਂ। ਨੋ ਚੇ ਕਰੋਸਿ, ਛਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਾਮ ਵਾ ਬਨ੍ਧਿਸ੍ਸਾਮ ਵਾ ਮਾਰੇਸ੍ਸਾਮ ਵਾਤਿ ਏਵਂ ਭਯੇਨ ਤਜ੍ਜਿਤਾ। ਏਤੇ ਪਨ ਨ ਦਣ੍ਡਤਜ੍ਜਿਤਾ, ਨ ਭਯਤਜ੍ਜਿਤਾ, ਨ ਅਸ੍ਸੁਮੁਖਾ ਰੋਦਮਾਨਾ ਪਰਿਕਮ੍ਮਾਨਿ ਅਕਂਸੁ। ਅਥ ਖੋ ਪਿਯਸਮੁਦਾਚਾਰੇਨੇਵ ਸਮੁਦਾਚਰਿਯਮਾਨਾ ਅਕਂਸੁ। ਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਦਾਸਂ ਵਾ ਦਾਸਾਤਿ, ਪੇਸ੍ਸਂ ਵਾ ਪੇਸ੍ਸਾਤਿ, ਕਮ੍ਮਕਰਂ ਵਾ ਕਮ੍ਮਕਰਾਤਿ ਆਲਪਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਨਾਮਵਸੇਨੇਵ ਪਨ ਪਿਯਸਮੁਦਾਚਾਰੇਨ ਆਲਪਿਤ੍ਵਾ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਬਲਵਨ੍ਤਦੁਬ੍ਬਲਾਨਂ ਅਨੁਰੂਪਮੇਵ ਕਮ੍ਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ – ''ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਕਰੋਥਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤੇਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਵਸੇਨੇਵ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਯੇ ਇਚ੍ਛਿਂਸੁ, ਤੇ ਅਕਂਸੁ; ਯੇ ਨ ਇਚ੍ਛਿਂਸੁ, ਨ ਤੇ ਅਕਂਸੁ। ਯਂ ਇਚ੍ਛਿਂਸੁ, ਤਂ ਅਕਂਸੁ; ਯਂ ਨ ਇਚ੍ਛਿਂਸੁ, ਨ ਤਂ ਅਕਂਸੂ''ਤਿ। **ਸਪ੍ਪਿਤੇਲਨਵਨੀਤਦਧਿਮਧੁਫਾਣਿਤੇਨ ਚੇਵ ਸੋ ਯਞ੍ਞੋ ਨਿਟ੍ਠਾਨਮਗਮਾਸੀ**ਤਿ ਰਾਜਾ ਕਿਰ ਬਹਿਨਗਰਸ੍ਸ ਚਤੂਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਅਨ੍ਤੋਨਗਰਸ੍ਸ ਚ ਮਜ੍ਝੇਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਮਹਾਦਾਨਸਾਲਾਯੋ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਏਕੇਕਿਸ੍ਸਾਯ ਸਾਲਾਯ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਪਞ੍ਚਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਸੂਰਿਯੁਗ੍ਗਮਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਕਾਲਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪੇਹਿ ਸਹਤ੍ਥੇਨ ਸੁਵਣ੍ਣਕਟਚ੍ਛੁਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਣੀਤੇਹਿ ਸਪ੍ਪਿਤੇਲਾਦਿਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸੇਹੇਵ ਯਾਗੁਖਜ੍ਜਕਭਤ੍ਤਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਾਨਕਾਦੀਹਿ ਮਹਾਜਨਂ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪੇਸਿ। ਭਾਜਨਾਨਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਿਤੁਕਾਮਾਨਂ ਤਥੇਵ ਦਾਪੇਸਿ। ਸਾਯਣ੍ਹਸਮਯੇ ਪਨ ਵਤ੍ਥਗਨ੍ਧਮਾਲਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਪੂਜੇਸਿ। ਸਪ੍ਪਿਆਦੀਨਂ ਪਨ ਮਹਾਚਾਟਿਯੋ ਪੂਰਾਪੇਤ੍ਵਾ – ''ਯੋ ਯਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਕਾਮੋ, ਸੋ ਤਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੂ''ਤਿ ਅਨੇਕਸਤੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਠਪਾਪੇਸਿ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਸਪ੍ਪਿਤੇਲਨਵਨੀਤਦਧਿਮਧੁਫਾਣਿਤੇਨ ਚੇਵ ਸੋ ਯਞ੍ਞੋ ਨਿਟ੍ਠਾਨਮਗਮਾਸੀ''ਤਿ।

੩੪੬. ਪਹੂਤਂ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਂ ਆਦਾਯਾਤਿ ਬਹੁਂ ਧਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। ਤੇ ਕਿਰ ਚਿਨ੍ਤੇਸੁਂ – ''ਅਯਂ ਰਾਜਾ ਸਪ੍ਪਿਤੇਲਾਦੀਨਿ ਜਨਪਦਤੋ ਅਨਾਹਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਮੇਵ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਦਾਨਂ ਦੇਤਿ। ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਪਨ 'ਰਾਜਾ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਹਰਾਪੇਤੀ'ਤਿ ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ ਤੁਣ੍ਹੀ ਭਵਿਤੁਂ। ਨ ਹਿ ਰਞ੍ਞੋ ਘਰੇ ਧਨਂ ਅਕ੍ਖਯਧਮ੍ਮਮੇਵ, ਅਮ੍ਹੇਸੁ ਚ ਅਦੇਨ੍ਤੇਸੁ ਕੋ ਅਞ੍ਞੋ ਰਞ੍ਞੋ ਦਸ੍ਸਤਿ, ਹਨ੍ਦਸ੍ਸ ਧਨਂ ਉਪਸਂਹਰਾਮਾ''ਤਿ ਤੇ ਗਾਮਭਾਗੇਨ ਚ ਨਿਗਮਭਾਗੇਨ ਚ ਨਗਰਭਾਗੇਨ ਚ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਂ ਸਂਹਰਿਤ੍ਵਾ ਸਕਟਾਨਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਉਪਹਰਿਂਸੁ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ – ''ਪਹੂਤਂ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੩੪੭. ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੇਨ ਯਞ੍ਞਵਾਟਸ੍ਸਾਤਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਤੋ ਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇ ਦਾਨਸਾਲਾਯ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਭਾਗੇ। ਯਥਾ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਦਿਸਤੋ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨਂ ਦਾਨਸਾਲਾਯ ਯਾਗੁਂ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਦਾਨਸਾਲਾਯ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਗਰਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ। ਏਵਰੂਪੇ ਠਾਨੇ ਪਟ੍ਠਪੇਸੁਂ। **ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਯਞ੍ਞਵਾਟਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣਤੋ ਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇ ਦਾਨਸਾਲਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਦਕ੍ਖਿਣਭਾਗੇ ਪਟ੍ਠਪੇਸੁਂ। ਪਚ੍ਛਿਮੁਤ੍ਤਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੩੪੮. ਅਹੋ ਯਞ੍ਞੋ, ਅਹੋ ਯਞ੍ਞਸਮ੍ਪਦਾਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਪ੍ਪਿਆਦੀਹਿ ਨਿਟ੍ਠਾਨਗਮਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ – ''ਯਂ ਲੋਕੇ ਮਧੁਰਂ, ਤਦੇਵ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਕਥੇਤਿ, ਹਨ੍ਦਸ੍ਸ ਯਞ੍ਞਂ ਪਸਂਸਾਮਾ''ਤਿ ਤੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਾ ਪਸਂਸਮਾਨਾ ਏਵਮਾਹਂਸੁ। **ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੋਵ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਉਪਰਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮਤ੍ਥਂ ਚਿਨ੍ਤਯਮਾਨੋ ਨਿਸ੍ਸਦ੍ਦੋਵ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। **ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ ਪਨ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ**ਤਿ ਇਦਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਪਰਿਹਾਰੇਨ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਆਹ। ਇਤਰਥਾ ਹਿ – ''ਕਿਂ ਪਨ ਤ੍ਵਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਤਦਾ ਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ, ਉਦਾਹੁ ਪੁਰੋਹਿਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਉਜੁਕਮੇਵ ਪੁਚ੍ਛਯਮਾਨੋ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ।

ਨਿਚ੍ਚਦਾਨਅਨੁਕੁਲਯਞ੍ਞਵਣ੍ਣਨਾ

੩੪੯. ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ, ਭੋ ਗੋਤਮਾਤਿ – ਇਦਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ''ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪਵਾਸੀਨਂ ਉਟ੍ਠਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਯ ਦਾਨਂ ਨਾਮ ਦਾਤੁਂ ਗਰੁਕਂ ਸਕਲਜਨਪਦੋ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ ਨਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ ਅਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਇਮਮ੍ਹਾ ਯਞ੍ਞਾ ਅਞ੍ਞੋ ਯਞ੍ਞੋ ਅਪ੍ਪਸਮਾਰਮ੍ਭਤਰੋ ਚੇਵ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰੋ ਚਾ''ਤਿ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਆਹ। **ਨਿਚ੍ਚਦਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਧੁਵਦਾਨਾਨਿ ਨਿਚ੍ਚਭਤ੍ਤਾਨਿ। **ਅਨੁਕੁਲਯਞ੍ਞਾਨੀ**ਤਿ – ''ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਪਿਤੁਪਿਤਾਮਹਾਦੀਹਿ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾਨੀ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਦੁਗ੍ਗਤਪੁਰਿਸੇਹਿਪਿ ਵਂਸਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾਨਿ ਯਾਗਾਨਿ, ਏਵਰੂਪਾਨਿ ਕਿਰ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਨਿਬਦ੍ਧਦਾਨਾਨਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕੁਲੇ ਦਲਿਦ੍ਦਾਪਿ ਨ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਵਤ੍ਥੁ - ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਕਿਰ ਘਰੇ ਪਞ੍ਚ ਨਿਚ੍ਚਭਤ੍ਤਸਤਾਨਿ ਦੀਯਿਂਸੁ। ਦਨ੍ਤਮਯਸਲਾਕਾਨਿ ਪਞ੍ਚਸਤਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂ। ਅਥ ਤਂ ਕੁਲਂ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਦਾਲਿਦ੍ਦਿਯੇਨ ਅਭਿਭੂਤਂ, ਏਕਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕੁਲੇ ਦਾਰਿਕਾ ਏਕਸਲਾਕਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਦਾਤੁਂ ਨਾਸਕ੍ਖਿ। ਸਾਪਿ ਪਚ੍ਛਾ ਸੇਤਵਾਹਨਰਜ੍ਜਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਖਲਂ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਲਦ੍ਧਧਞ੍ਞੇਨ ਤਂ ਸਲਾਕਂ ਅਦਾਸਿ। ਏਕੋ ਥੇਰੋ ਰਞ੍ਞੋ ਆਰੋਚੇਸਿ। ਰਾਜਾ ਤਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਮਹੇਸਿਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਸਿ। ਸਾ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪੁਨ ਪਞ੍ਚਪਿ ਸਲਾਕਭਤ੍ਤਸਤਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤੇਸਿ।

ਦਣ੍ਡਪ੍ਪਹਾਰਾਤਿ – ''ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਤਿਟ੍ਠਥ ਤਿਟ੍ਠਥਾ''ਤਿ ਉਜੁਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਥ ਗਣ੍ਹਥਾਤਿ ਚ ਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਦੀਯਮਾਨਾ ਦਣ੍ਡਪ੍ਪਹਾਰਾਪਿ ਗਲਗ੍ਗਾਹਾਪਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਅਯਂ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਹੇਤੁ…ਪੇ॰… ਮਹਾਨਿਸਂਸਤਰਞ੍ਚਾ**ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਯਞ੍ਞੇ ਵਿਯ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਲਾਕਭਤ੍ਤੇ ਨ ਬਹੂਹਿ ਵੇਯਜਾਵਚ੍ਚਕਰੇਹਿ ਵਾ ਉਪਕਰਣੇਹਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤਂ ਅਪ੍ਪਟ੍ਠਤਰਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤ੍ਥ ਨ ਬਹੂਨਂ ਕਮ੍ਮਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਪੀਲ਼ਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸਮਾਰਮ੍ਭੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਸਮਾਰਮ੍ਭਤਰਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਯਿਟ੍ਠਂ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਛਲ਼ਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਯ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਸ੍ਸੇਵ ਨ ਸੁਕਰਂ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਮਾਣਂ ਕਾਤੁਂ, ਇਦਞ੍ਚ ਤਥਾਵਿਧਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਞ੍ਚ ਮਹਾਨਿਸਂਸਤਰਞ੍ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ਇਦਮ੍ਪਿ ਨਿਚ੍ਚਭਤ੍ਤਂ ਉਟ੍ਠਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਯ ਦਦਤੋ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਏਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਂ ਨਸ੍ਸਤਿ। ਨਵਨਵੋ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਚ ਜਨੇਤਬ੍ਬੋ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ ਇਤੋਪਿ ਅਞ੍ਞੋ ਯਞ੍ਞੋ ਅਪ੍ਪਟ੍ਠਤਰੋ ਚ ਅਪ੍ਪਸਮਾਰਮ੍ਭਤਰੋ ਚਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ, ਭੋ ਗੋਤਮਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਸਲਾਕਭਤ੍ਤੇ ਕਿਚ੍ਚਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਕੇਨ ਉਟ੍ਠਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਯ ਅਞ੍ਞਂ ਕਮ੍ਮਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸਂਵਿਧਾਤਬ੍ਬਮੇਵ। ਵਿਹਾਰਦਾਨੇ ਪਨ ਕਿਚ੍ਚਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿ। ਪਣ੍ਣਸਾਲਂ ਵਾ ਹਿ ਕਾਰੇਤੁਂ ਕੋਟਿਧਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਮਹਾਵਿਹਾਰਂ ਵਾ, ਏਕਵਾਰਂ ਧਨਪਰਿਚ੍ਚਾਗਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਾਰਿਤਂ ਸਤ੍ਤਟ੍ਠਵਸ੍ਸਾਨਿਪਿ ਵਸ੍ਸਸਤਮ੍ਪਿ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਗਚ੍ਛਤਿਯੇਵ। ਕੇਵਲਂ ਜਿਣ੍ਣਪਤਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣਮਤ੍ਤਮੇਵ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਦਂ ਵਿਹਾਰਦਾਨਂ ਸਲਾਕਭਤ੍ਤਤੋ ਅਪ੍ਪਟ੍ਠਤਰਂ ਅਪ੍ਪਸਮਾਰਮ੍ਭਤਰਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇਨ ਯਾਵਦੇਵ ਸੀਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯਾਤਿ ਆਦਯੋ ਨਵਾਨਿਸਂਸਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਖਨ੍ਧਕਪਰਿਯਾਯੇਨ।

''ਸੀਤਂ ਉਣ੍ਹਂ ਪਟਿਹਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਵਾਲ਼ਮਿਗਾਨਿ ਚ।
ਸਿਰਿਂਸਪੇ ਚ ਮਕਸੇ ਚ, ਸਿਸਿਰੇ ਚਾਪਿ ਵੁਟ੍ਠਿਯੋ॥

ਤਤੋ ਵਾਤਾਤਪੋ ਘੋਰੋ, ਸਞ੍ਜਾਤੋ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ।
ਲੇਣਤ੍ਥਞ੍ਚ ਸੁਖਤ੍ਥਞ੍ਚ, **ਝਾਯਿਤੁਞ੍ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਿਤੁਂ॥**

ਵਿਹਾਰਦਾਨਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ, ਅਗ੍ਗਂ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਵਣ੍ਣਿਤਂ।
ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪੋਸੋ, ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਂ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਨੋ।
ਵਿਹਾਰੇ ਕਾਰਯੇ ਰਮ੍ਮੇ, ਵਾਸਯੇਤ੍ਥ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੇ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਅਨ੍ਨਞ੍ਚ ਪਾਨਞ੍ਚ, ਵਤ੍ਥਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਚ।
ਦਦੇਯ ਉਜੁਭੂਤੇਸੁ, ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੇਨ ਚੇਤਸਾ॥

ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਾਪਨੂਦਨਂ।
ਯਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮਂ ਇਧਞ੍ਞਾਯ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ ਅਨਾਸਵੋ''ਤਿ॥ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੨੯੫)।

ਸਤ੍ਤਰਸਾਨਿਸਂਸਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਤਂ ਸਲਾਕਭਤ੍ਤਤੋ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਞ੍ਚ ਮਹਾਨਿਸਂਸਤਰਞ੍ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਨ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਤ੍ਤਾਵ ਯਞ੍ਞੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਧਨਪਰਿਚ੍ਚਾਗਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰਦਾਨਂ ਨਾਮ ਦੁਕ੍ਕਰਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਾ ਹਿ ਕਾਕਣਿਕਾਪਿ ਪਰਸ੍ਸ ਦੁਪ੍ਪਰਿਚ੍ਚਜਾ, ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਇਤੋਪਿ ਅਪ੍ਪਟ੍ਠਤਰਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਸਮਾਰਮ੍ਭਤਰਞ੍ਚ ਯਞ੍ਞਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ। ਤਤੋ ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ – ''ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ ਭੋ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੩੫੦-੩੫੧. ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਸਕਿਂ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤੇਪਿ ਵਿਹਾਰੇ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਛਾਦਨਖਣ੍ਡਫੁਲ੍ਲਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣਾਦਿਵਸੇਨ ਕਿਚ੍ਚਂ ਅਤ੍ਥਿਯੇਵ, ਸਰਣਂ ਪਨ ਏਕਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਵਾ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਾ ਗਣਸ੍ਸ ਵਾ ਸਕਿਂ ਗਹਿਤਂ ਗਹਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਵਿਹਾਰਦਾਨਤੋ ਅਪ੍ਪਟ੍ਠਤਰਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਸਮਾਰਮ੍ਭਤਰਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਸਰਣਗਮਨਂ ਨਾਮ ਤਿਣ੍ਣਂ ਰਤਨਾਨਂ ਜੀਵਿਤਪਰਿਚ੍ਚਾਗਮਯਂ ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮਂ ਸਗ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਞ੍ਚ ਮਹਾਨਿਸਂਸਤਰਞ੍ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਿਣ੍ਣਂ ਪਨ ਰਤਨਾਨਂ ਜੀਵਿਤਪਰਿਚ੍ਚਾਗਵਸੇਨ ਯਞ੍ਞੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੩੫੨. ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਅਤ੍ਤਨੋ ਜੀਵਿਤਂ ਨਾਮ ਪਰਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤੁਂ ਦੁਕ੍ਕਰਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ ਇਤੋਪਿ ਅਪ੍ਪਟ੍ਠਤਰੋ ਯਞ੍ਞੋ''ਤਿ ਤਤੋ ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪੁਨ ''ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ, ਭੋ ਗੋਤਮਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣੀਤਿਆਦੀਸੁ **ਵੇਰਮਣੀ** ਨਾਮ ਵਿਰਤਿ। ਸਾ ਤਿਵਿਧਾ ਹੋਤਿ – ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਰਤਿ, ਸਮਾਦਾਨਵਿਰਤਿ ਸੇਤੁਘਾਤਵਿਰਤੀਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਅਗਹੇਤ੍ਵਾਪਿ ਕੇਵਲਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਜਾਤਿਗੋਤ੍ਤਕੁਲਾਪਦੇਸਾਦੀਨਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵਾ – ''ਨ ਮੇ ਇਦਂ ਪਤਿਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਿ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਂ ਪਰਿਹਰਤਿ। ਤਤੋ ਆਰਕਾ ਵਿਰਮਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਵਿਰਤਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਰਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

''ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਜੀਵਿਤਹੇਤੁਪਿ ਪਾਣਂ ਨ ਹਨਾਮੀ''ਤਿ ਵਾ ''ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵਿਰਮਾਮੀ''ਤਿ ਵਾ ''ਵੇਰਮਣਿਂ ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ''ਤਿ ਵਾ ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਵਿਰਤਿ ਸਮਾਦਾਨਵਿਰਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਰਿਯਸਾਵਕਾਨਂ ਪਨ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਰਤਿ ਸੇਤੁਘਾਤਵਿਰਤਿ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਾ ਦ੍ਵੇ ਵਿਰਤਿਯੋ ਯਂ ਵੋਰੋਪਨਾਦਿਵਸੇਨ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਵਤ੍ਥੁ, ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾਵ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯੋ ਪਞ੍ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਏਕਤੋ ਗਣ੍ਹਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਭਿਨ੍ਨੇ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਭਿਨ੍ਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯੋ ਏਕੇਕਂ ਗਣ੍ਹਤਿ, ਸੋ ਯਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਤਦੇਵ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਸੇਤੁਘਾਤਵਿਰਤਿਯਾ ਪਨ ਭੇਦੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਭਵਨ੍ਤਰੇਪਿ ਹਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਜੀਵਿਤਹੇਤੁਪਿ ਨੇਵ ਪਾਣਂ ਹਨਤਿ ਨ ਸੁਰਂ ਪਿਵਤਿ। ਸਚੇਪਿਸ੍ਸ ਸੁਰਞ੍ਚ ਖੀਰਞ੍ਚ ਮਿਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਮੁਖੇ ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ, ਖੀਰਮੇਵ ਪਵਿਸਤਿ, ਨ ਸੁਰਾ। ਯਥਾ ਕਿਂ? ਕੋਞ੍ਚਸਕੁਣਾਨਂ ਖੀਰਮਿਸ੍ਸਕੇ ਉਦਕੇ ਖੀਰਮੇਵ ਪਵਿਸਤਿ? ਨ ਉਦਕਂ। ਇਦਂ ਯੋਨਿਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਚੇ, ਇਦਂ ਧਮ੍ਮਤਾਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਰਣਗਮਨੇ ਦਿਟ੍ਠਿਉਜੁਕਕਰਣਂ ਨਾਮ ਭਾਰਿਯਂ। ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਮਾਦਾਨੇ ਪਨ ਵਿਰਤਿਮਤ੍ਤਕਮੇਵ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਤਂ ਯਥਾ ਵਾ ਤਥਾ ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਸਾਧੁਕਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਪ੍ਪਟ੍ਠਤਰਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਸਮਾਰਮ੍ਭਤਰਞ੍ਚ। ਪਞ੍ਚਸੀਲਸਦਿਸਸ੍ਸ ਪਨ ਦਾਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਏਤ੍ਥ ਮਹਪ੍ਫਲਤਾ ਮਹਾਨਿਸਂਸਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਪਞ੍ਚਿਮਾਨਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਾਨਾਨਿ ਮਹਾਦਾਨਾਨਿ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਾਨਿ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞਾਨਿ ਵਂਸਞ੍ਞਾਨਿ ਪੋਰਾਣਾਨਿ ਅਸਂਕਿਣ੍ਣਾਨਿ ਅਸਂਕਿਣ੍ਣਪੁਬ੍ਬਾਨਿ ਨ ਸਙ੍ਕਿਯਨ੍ਤਿ ਨ ਸਙ੍ਕਿਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਕੁਟ੍ਠਾਨਿ ਸਮਣੇਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਂ ਪਹਾਯ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਪਰਿਮਾਣਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਭਯਂ ਦੇਤਿ, ਅਵੇਰਂ ਦੇਤਿ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਝਂ ਦੇਤਿ।

ਅਪਰਿਮਾਣਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਅਭਯੰ ਦਤ੍ਵਾ ਅਵੇਰੰ ਦਤ੍ਵਾ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਝੰ ਦਤ੍ਵਾ ਅਪਰਿਮਾਣਸ੍ਸ ਅਭਯਸ੍ਸ ਅਵੇਰਸ੍ਸ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਝਸ੍ਸ ਭਾਗੀ ਹੋਤਿ। ਇਦੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਠਮੰ ਦਾਨੰ ਮਹਾਦਾਨੰ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞੂਹੀਤਿ।

ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ ਪਹਾਯ...ਪੇ॰... ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੰ ਪਹਾਯ...ਪੇ॰... ਮੁਸਾਵਾਦੰ ਪਹਾਯ...ਪੇ॰... ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨੰ ਪਹਾਯ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚ ਦਾਨਾਨਿ ਮਹਾਦਾਨਾਨਿ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਾਨਿ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੩੯)।

ਇਦਞ੍ਚ ਪਨ ਸੀਲਪਞ੍ਚਕੰ – ''ਅਤ੍ਤਸਿਨੇਹਞ੍ਚ ਜੀਵਿਤਸਿਨੇਹਞ੍ਚ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਰਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਤਾਯ ਯਞ੍ਞੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਞ੍ਚਸੀਲਤੋ ਸਰਣਗਮਨਮੇਵ ਜੇਟ੍ਠਕੰ, ਇਦੰ ਪਨ ਸਰਣਗਮਨੇਯੇਵ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਰਕ੍ਖਿਤਸੀਲਵਸੇਨ ਮਹਪ੍ਫਲਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੩੫੩. ਇਦਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਪਞ੍ਚਸੀਲੰ ਨਾਮ ਰਕ੍ਖਿਤੁੰ ਗਰੁਕੰ, ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ ਅਞ੍ਞੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਈਦਿਸਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਇਤੋ ਅਪ੍ਪਟ੍ਠਤਰਞ੍ਚ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਞ੍ਚਾ''ਤਿ। ਤਤੋ ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪੁਨਪਿ – ''ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ, ਭੋ ਗੋਤਮਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਤਿਵਿਧਸੀਲਪਾਰਿਪੂਰਿਯੰ ਠਿਤਸ੍ਸ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨੰ ਯਞ੍ਞਾਨੰ ਅਪ੍ਪਟ੍ਠਤਰਞ੍ਚ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮੋ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦੇਸਨੰ ਆਰਭਨ੍ਤੋ ''ਇਧ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਸੁ ਠਿਤੋ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਨ ਕਿਲਮਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਨਿ ਅਪ੍ਪਟ੍ਠਾਨਿ ਅਪ੍ਪਸਮਾਰਮ੍ਭਾਨਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੰ ਏਕੰ ਕਪ੍ਪੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਆਯੁੰ ਦੇਤਿ। ਦੁਤਿਯੰ ਅਟ੍ਠਕਪ੍ਪੇ। ਤਤਿਯੰ ਚਤੁਸਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੇ। ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਪਞ੍ਚਕਪ੍ਪਸਤਾਨਿ। ਤਦੇਵ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਾਦਿਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਭਾਵਿਤੰ ਵੀਸਤਿ, ਚਤ੍ਤਾਲੀਸੰ, ਸਟ੍ਠਿ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਚ ਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਆਯੁੰ ਦੇਤਿ; ਤਸ੍ਮਾ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਞ੍ਚ ਮਹਾਨਿਸੰਸਤਰਞ੍ਚ। ਨੀਵਰਣਾਦੀਨੰ ਪਨ ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤੰ ਯਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਮ੍ਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਪਰਿਯੋਸਾਨੇਸੁ ਗੁਣੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਨ ਕਿਲਮਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਟ੍ਠੰ ਅਪ੍ਪਸਮਾਰਮ੍ਭੰ; ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁਖਸਦਿਸਸ੍ਸ ਪਨ ਸੁਖਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਮਹਪ੍ਫਲੰ। ਪਚ੍ਚਨੀਕਕਿਲੇਸਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤੋ ਯਞ੍ਞੋਤਿ। ਮਨੋਮਯਿਦ੍ਧਿਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਨ ਕਿਲਮਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਟ੍ਠਾ ਅਪ੍ਪਸਮਾਰਮ੍ਭਾ; ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਦਿਸਰੂਪਨਿਮ੍ਮਾਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਮਹਪ੍ਫਲਾ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਨੀਕਕਿਲੇਸਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤੋ ਯਞ੍ਞੋ। ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਾਦੀਨਿਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਮਨੋਮਯਞਾਣਾਦੀਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਨ ਕਿਲਮਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਟ੍ਠਾਨਿ ਅਪ੍ਪਸਮਾਰਮ੍ਭਾਨਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਨੀਕਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਤੋ ਯਞ੍ਞੋ। ਇਦ੍ਧਿਵਿਧੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨਾਨਾਵਿਧਵਿਕੁਬ੍ਬਨਦਸ੍ਸਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯ। ਦਿਬ੍ਬਸੋਤੰ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਸਦ੍ਦਸਵਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯ; ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣੰ ਪਰੇਸੰ ਸੋਲ਼ਸਵਿਧਚਿਤ੍ਤਜਾਨਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯ; ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣੰ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨਸਮਨੁਸ੍ਸਰਣਸਮਤ੍ਥਤਾਯ; ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਰੂਪਦਸ੍ਸਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯ; ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣੰ ਅਤਿਪਣੀਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਸੁਖਨਿਪ੍ਫਾਦਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਮਹਪ੍ਫਲਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤਤੋ ਵਿਸਿਟ੍ਠਤਰੋ ਅਞ੍ਞੋ ਯਞ੍ਞੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨੇਵ ਦੇਸਨੰ ਸਮਾਪੇਨ੍ਤੋ – ''ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਕੂਟਦਨ੍ਤਉਪਾਸਕਤ੍ਤਪਟਿਵੇਦਨਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੫੪-੩੫੮. **ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਏਵੰ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤੇ ਦੇਸਨਾਯ ਪਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਸਰਣੰ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ ਕੂਟਦਨ੍ਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ – 'ਏਤੰ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਭੋ, ਗੋਤਮਾ'ਤਿਆਦਿਕੰ ਵਚਨੰ ਅਵੋਚ। **ਉਪਵਾਯਤੂ**ਤਿ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਰੀਰਦਰਥੰ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਨ੍ਤੋ ਤਨੁਸੀਤਲੋ ਵਾਤੋ ਵਾਯਤੂਤਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਪਨ ਵਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਪੁਰਿਸੰ ਪੇਸੇਸਿ – ''ਗਚ੍ਛ, ਤਾਤ, ਯਞ੍ਞਵਾਟੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਪਾਣਯੋ ਬਨ੍ਧਨਾ ਮੋਚੇਹੀ''ਤਿ। ਸੋ ''ਸਾਧੂ''ਤਿ ਪਟਿਸ੍ਸੁਣਿਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਕਤ੍ਵਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ''ਮੁਤ੍ਤਾ ਭੋ, ਤੇ ਪਾਣਯੋ''ਤਿ ਆਰੋਚੇਸਿ। ਯਾਵ

ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਨ ਸੁਣਿ, ਨ ਤਾਵ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ‘‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੇ ਆਕੁਲਭਾਵੋ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ। ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ‘‘ਬਹੂ ਵਤ ਮੇ ਪਾਣਾ ਮੋਚਿਤਾ’’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਚਾਰੋ ਵਿਪ੍ਪਸੀਦਤਿ। ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਮਨਤਂ ਞਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਆਰਭਿ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ – ‘‘ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ’’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪੁਨ ‘ਕਲ੍ਲਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਆਨੁਪੁਬ੍ਬਿਕਥਾਨੁਭਾਵੇਨ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਨੀਵਰਣਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਇਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ

ਕੂਟਦਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਮਹਾਲਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਦੂਤਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੩੫੯. **ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ - ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਵੇਸਾਲਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਲਿਸੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਅਪੁਬ੍ਬਪਦਵਣ੍ਣਨਾ। **ਵੇਸਾਲਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਵਿਸਾਲਭਾਵੂਪਗਮਨਤੋ ਵੇਸਾਲੀਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਕੇ ਨਗਰੇ। **ਮਹਾਵਨੇ**ਤਿ ਬਹਿਨਗਰੇ ਹਿਮਵਨ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਏਕਾਬਦ੍ਧੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤੰ ਸਯੰ ਜਾਤਵਨੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਯੰ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੇਨੇਵ ਮਹਾਵਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਮਹਾਵਨੇ। **ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਸਙ੍ਘਾਰਾਮੰ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਸੁੰ। ਤਤ੍ਥ ਕਣ੍ਣਿਕੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਥਮ੍ਭਾਨੰ ਉਪਰਿ ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਦੇਵਵਿਮਾਨਸਦਿਸੰ ਪਾਸਾਦੰ ਅਕੰਸੁ, ਤੰ ਉਪਾਦਾਯ ਸਕਲੋਪਿ ਸਙ੍ਘਾਰਾਮੋ ''ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾ''ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਿਤ੍ਥ। ਭਗਵਾ ਤੰ ਵੇਸਾਲਿੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਙ੍ਘਾਰਾਮੇ ਵਿਹਰਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਵੇਸਾਲਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਮਹਾਵਨੇ ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾਯ''ਨ੍ਤਿ। **ਕੋਸਲਕਾ**ਤਿ ਕੋਸਲਰਟ੍ਠਵਾਸਿਨੋ। **ਮਾਗਧਕਾ**ਤਿ ਮਗਧਰਟ੍ਠਵਾਸਿਨੋ। **ਕਰਣੀਯੇਨਾ**ਤਿ ਅਵਸ੍ਸੰ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਮ੍ਮੇਨ। ਯਞ੍ਹਿ ਅਕਾਤੁਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਤੰ ਕਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯੰ ਅਵਸ੍ਸੰ ਕਾਤਬ੍ਬਮੇਵ, ਤੰ ਕਰਣੀਯੰ ਨਾਮ।

੩੬੦. **ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੋ ਭਗਵਾ**ਤਿ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਚਾਰਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਲ੍ਲੀਨੋ ਨਿਲੀਨੋ, ਏਕੀਭਾਵੰ ਉਪਗਮ੍ਮ ਏਕਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇ ਝਾਨਰਤਿੰ ਅਨੁਭਵਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਤ੍ਥੇਵਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਵਿਹਾਰੇ। **ਏਕਮਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਠਾਨਾ ਅਪਕ੍ਕਮ੍ਮ ਤਾਸੁ ਤਾਸੁ ਰੁਕ੍ਖਚ੍ਛਾਯਾਸੁ ਨਿਸੀਦਿੰਸੁ।

ਓਟ੍ਠਦ੍ਧਲਿਚ੍ਛਵੀਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੩੬੧. **ਓਟ੍ਠਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਅਦ੍ਧੋਟ੍ਠਤਾਯ ਏਵੰਲਦ੍ਧਨਾਮੋ। **ਮਹਤਿਯਾ ਲਿਚ੍ਛਵੀਪਰਿਸਾਯਾ**ਤਿ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤੰ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਾਨੰ ਦਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਉਪੋਸਥਙ੍ਗਾਨਿ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਧਮਾਲਾਦੀਨਿ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਘੋਸਨਾਯ ਮਹਤਿੰ ਲਿਚ੍ਛਵਿਰਾਜਪਰਿਸੰ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਾਯ ਨੀਲਪੀਤਾਦਿਵਣ੍ਣਵਤ੍ਥਾਭਰਣਵਿਲੇਪਨਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਾਯ ਤਾਵਤਿੰਸਪਰਿਸਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾਯ ਮਹਤਿਯਾ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪਰਿਸਾਯ ਸਦ੍ਧਿੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿ। **ਅਕਾਲੋ ਖੋ ਮਹਾਲੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਓਟ੍ਠਦ੍ਧਸ੍ਸ ਮਹਾਲੀਤਿ ਮੂਲਨਾਮੰ, ਤੇਨ ਮੂਲਨਾਮਮਤ੍ਤੇਨ ਨੰ ਥੇਰੋ ਮਹਾਲੀਤਿ ਆਲਪਤਿ। **ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦੀ**ਤਿ ਪਤਿਰੂਪਾਸੁ ਰੁਕ੍ਖਚ੍ਛਾਯਾਸੁ ਤਾਯ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪਰਿਸਾਯ ਸਦ੍ਧਿੰ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੰ ਕਥਯਨ੍ਤੋ ਨਿਸੀਦਿ।

੩੬੨. **ਸੀਹੋ ਸਮਣੁਦ੍ਦੇਸੋ**ਤਿ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਨਾਗਿਤਸ੍ਸ ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯੋ ਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਕਾਲੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਸਾਸਨੇ ਯੁਤ੍ਤਪਯੁਤ੍ਤੋ ''ਸੀਹੋ''ਤਿ ਏਵੰਨਾਮਕੋ ਸਾਮਣੇਰੋ, ਸੋ ਕਿਰ ਤੰ ਮਹਾਪਰਿਸੰ ਦਿਸ੍ਵਾ – ''ਅਯੰ ਪਰਿਸਾ ਮਹਤੀ, ਸਕਲੰ ਵਿਹਾਰੰ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ, ਅਦ੍ਧਾ ਭਗਵਾ ਅਜ੍ਜ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਰਿਸਾਯ ਮਹਨ੍ਤੇਨ ਉਸ੍ਸਾਹੇਨ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਸ੍ਸਤਿ, ਯੰਨੂਨਾਹੰ ਉਪਜ੍ਝਾਯਸ੍ਸਾਚਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਮਹਾਪਰਿਸਾਯ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਭਾਵੰ ਆਰੋਚਾਪੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਿਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। **ਭਨ੍ਤੇ ਕਸ੍ਸਪਾ**ਤਿ ਥੇਰੰ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਏਸਾ ਜਨਤਾ**ਤਿ ਏਸੋ ਜਨਸਮੂਹੋ।

ਤ੍ਵਞ੍ਞੇਵ ਭਗਵਤੋ ਆਰੋਚੇਹੀਤਿ ਸੀਹੋ ਕਿਰ ਭਗਵਤੋ ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕੋ, ਅਯਞ੍ਹਿ ਥੇਰੋ ਥੂਲਸਰੀਰੋ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਸਰੀਰਗਰੁਤਾਯ ਉਟ੍ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦੀਸੁ ਆਲਸਿਯਭਾਵੋ ਈਸਕੰ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਅਥਾਯੰ ਸਾਮਣੇਰੋ ਭਗਵਤੋ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲੰ ਵਤ੍ਤੰ ਕਰੋਤਿ। ਤੇਨ ਨੰ ਥੇਰੋ ''ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਦਸਬਲਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛ ਤ੍ਵਞ੍ਞੇਵਾਰੋਚੇਹੀਤਿ ਆਹ। **ਵਿਹਾਰਪਚ੍ਛਾਯਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਹਾਰਛਾਯਾਯੰ, ਕੂਟਾਗਾਰਮਹਾਗੇਹਚ੍ਛਾਯਾਯ ਫਰਿਤੋਕਾਸੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਾ ਕਿਰ ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾ ਦਕ੍ਖਿਣੁਤ੍ਤਰਤੋ ਦੀਘਾ ਪਾਚੀਨਮੁਖਾ, ਤੇਨਸ੍ਸਾ ਪੁਰਤੋ ਮਹਤੀ ਛਾਯਾ ਪਤ੍ਥਟਾ ਹੋਤਿ, ਸੀਹੋ ਤਤ੍ਥ ਭਗਵਤੋ ਆਸਨੰ ਪਞ੍ਞਪੇਸਿ।

੩੬੩. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਦ੍ਵਾਰਨ੍ਤਰੇਹਿ ਚੇਵ ਵਾਤਪਾਨਨ੍ਤਰੇਹਿ ਚ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਵਿਧਾਵਨ੍ਤਾਹਿ ਵਿਪ੍ਫਰਨ੍ਤੀਹਿ ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਾਹਿ ਬੁਦ੍ਧਰਸ੍ਮੀਹਿ ਸੰਸੂਚਿਤਨਿਕ੍ਖਮਨੋ ਵਲਾਹਕਨ੍ਤਰਤੋ ਪੁਣ੍ਣਚਨ੍ਦੋ ਵਿਯ ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਵਰਬੁਦ੍ਧਾਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਵਿਹਾਰਾ ਨਿਕ੍ਖਮ੍ਮ ਵਿਹਾਰਪਚ੍ਛਾਯਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦੀ''ਤਿ।

੩੬੪-੩੬੫. **ਪੁਰਿਮਾਨਿ** , **ਭਨ੍ਤੇ, ਦਿਵਸਾਨਿ ਪੁਰਿਮਤਰਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿਯ੍ਯੋ ਦਿਵਸੰ ਪੁਰਿਮੰ ਨਾਮ, ਤਤੋ ਪਰੰ ਪੁਰਿਮਤਰੰ। ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਨ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਚੇਵ ਪੁਰਿਮਤਰਾਨਿ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਯਦਗ੍ਗੇ**ਤਿ ਮੂਲਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯੰ ਦਿਵਸੰ ਅਗ੍ਗੰ ਪਰਕੋਟਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਯਾਵ ਵਿਹਾਸਿਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਮਾਣੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਨਚਿਰੰ ਤੀਣਿ ਵਸ੍ਸਾਨੀ''ਤਿ ਆਹ। ਅਥ ਵਾ **ਯਦਗ੍ਗੇ**ਤਿ ਯੰ ਦਿਵਸੰ ਅਗ੍ਗੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਚਿਰੰ ਤੀਣਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਵਿਹਰਾਮੀਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ । ਯੰ ਦਿਵਸੰ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਚਿਰੰ ਵਿਹਾਸਿੰ ਤੀਣਿਯੇਵ ਵਸ੍ਸਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਅਯੰ ਕਿਰ ਭਗਵਤੋ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਤੀਣਿ ਸੰਵਚ੍ਛਰਾਨਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਪਟ੍ਠਾਸਿ, ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਵੰ ਵਦਤਿ। **ਪਿਯਰੂਪਾਨੀ**ਤਿ ਪਿਯਜਾਤਿਕਾਨਿ ਸਾਤਜਾਤਿਕਾਨਿ। **ਕਾਮੂਪਸੰਹਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਕਾਮਸ੍ਸਾਦਯੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਰਜਨੀਯਾਨੀ**ਤਿ ਰਾਗਜਨਕਾਨਿ। **ਨੋ ਚ ਖੋ ਦਿਬ੍ਬਾਨਿ ਸਦ੍ਦਾਨੀ**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਤਾਨਿ ਨ ਸੁਣਾਤਿ? ਸੋ ਕਿਰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਪਰਿਕਮ੍ਮੰ ਯਾਚਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਆਚਿਕ੍ਖਿ, ਸੋ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਦੇਵਤਾਨੰ ਰੂਪਾਨਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ ''ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਰੀਰਸਣ੍ਠਾਨੇ ਸਦ੍ਦੇਨ ਮਧੁਰੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ, ਕਥੰ ਨੁ ਖੋ ਨੰ ਸੁਣੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਦਿਬ੍ਬਸੋਤਪਰਿਕਮ੍ਮੰ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਅਯਞ੍ਚ ਅਤੀਤੇ ਏਕੰ ਸੀਲਵਨ੍ਤੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਕਣ੍ਣਸਕ੍ਖਲਿਯੰ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਬਧਿਰਮਕਾਸਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਿਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋਪਿ ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਿਬ੍ਬਸੋਤਾਧਿਗਮਾਯ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਨ ਭਗਵਾ ਪਰਿਕਮ੍ਮੰ ਕਥੇਸਿ। ਸੋ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਭਗਵਤਿ ਆਘਾਤੰ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਅਦ੍ਧਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – 'ਅਹਮ੍ਪਿ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਅਯਮ੍ਪਿ ਖਤ੍ਤਿਯੋ, ਸਚਸ੍ਸ ਞਾਣੰ ਵਡ੍ਢਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਉਸੂਯਾਯ ਮਯ੍ਹੰ ਨ ਕਥੇਸੀ''ਤਿ। ਸੋ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਗਿਹਿਭਾਵੰ ਪਤ੍ਵਾ ਤਮਤ੍ਥੰ ਮਹਾਲਿਲਿਚ੍ਛਵਿਨੋ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਏਵਮਾਹ।

੩੬੬-੩੭੧. **ਏਕੰਸਭਾਵਿਤੋ**ਤਿ ਏਕੰਸਾਯ ਏਕਕੋਟ੍ਠਾਸਾਯ ਭਾਵਿਤੋ, ਦਿਬ੍ਬਾਨੰ ਵਾ ਰੂਪਾਨੰ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਾਯ ਦਿਬ੍ਬਾਨੰ ਵਾ ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਸਵਨਤ੍ਥਾਯ ਭਾਵਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਦਿਸਾਯ। **ਉਭਯੰਸਭਾਵਿਤੋ**ਤਿ ਉਭਯੰਸਾਯ ਉਭਯਕੋਟ੍ਠਾਸਾਯ ਭਾਵਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਯੰ ਖੋ ਮਹਾਲਿ ਹੇਤੂ**ਤਿ ਅਯੰ ਦਿਬ੍ਬਾਨੰਯੇਵ ਰੂਪਾਨੰ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਏਕੰਸਭਾਵਿਤੋ ਸਮਾਧਿ ਹੇਤੁ। ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸੋ ਲਿਚ੍ਛਵੀ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਇਦੰ ਦਿਬ੍ਬਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਸੁਣਨੰ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਾਸਨੇ ਉਤ੍ਤਮਤ੍ਥਭੂਤੰ ਮਞ੍ਞੇ ਇਮਸ੍ਸ ਨੂਨ ਅਤ੍ਥਾਯ ਏਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਿ ਸਟ੍ਠਿਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਅਪਣ੍ਣਕੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਯੰਨੂਨਾਹੰ ਦਸਬਲੰ ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ।

੩੭੨. ਤਤੋ ਤਮਤ੍ਥੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ''ਏਤਾਸੰ ਨੂਨ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮਾਧਿਯੇਵ ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ, ਉਭਯੰਸਭਾਵਿਤਾਨੰ ਸਮਾਧੀਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਯਸ੍ਮਾ ਸਾਸਨਤੋ ਬਾਹਿਰਾ ਏਤਾ ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ, ਨ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਯਦਤ੍ਥੰ ਭਿਕ੍ਖੂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ''ਨ ਖੋ ਮਹਾਲੀ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਚਤੁਅਰਿਯਫਲਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੩. **ਤਿਣ੍ਣੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਬਨ੍ਧਨਾਨੰ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਮਯੇ ਰਥੇ ਸਤ੍ਤੇ ਸੰਯੋਜੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੰਯੋਜਨਾਨੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਸੋਤੰ ਆਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। **ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਅਪਾਯੇਸੁ ਅਪਤਨਧਮ੍ਮੋ। **ਨਿਯਤੋ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਨਿਯਾਮੇਨ ਨਿਯਤੋ। **ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ**ਤਿ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿ ਪਰੰ ਅਯਨੰ ਅਸ੍ਸ, ਅਨੇਨ ਵਾ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ।

ਤਨੁਤ੍ਤਾਤਿ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਮਨ੍ਦਤਾਯ ਚ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਤਨੁਭਾਵਾ। **ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗਿਯਾਨਂ, ਯੇ ਹਿ ਬਦ੍ਧੋ ਉਪਰਿ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਭੂਮਿਯਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। **ਓਪਪਾਤਿਕੋ**ਤਿ ਸੇਸਯੋਨਿਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਚਨਮੇਤਂ। **ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਉਪਰਿਭਵੇਯੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮੋ। **ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਤਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾ ਪੁਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਅਨਾਵਤ੍ਤਨਧਮ੍ਮੋ। **ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਬਨ੍ਧਨਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਬਨ੍ਧਨਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਪਞ੍ਞਾਵ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ। **ਸਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਮਂ। **ਅਭਿਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਅਭਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਅਥ ਵਾ **ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਤ੍ਵਾਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਪਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ। ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਲਿਚ੍ਛਵਿਰਾਜਾ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਅਯਂ ਪਨ ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਸਕੁਣੇਨ ਵਿਯ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ, ਨਾਪਿ ਗੋਧਾਯ ਵਿਯ ਉਰੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ , ਅਦ੍ਧਾ ਪਨ ਇਮਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪ੍ਪਟਿਪਦਾਯ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਾਵ ਨ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਰਿਯਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਮਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੪-੩੭੫. ਤਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ''ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਂ ਤੁਰਿਯਂ ਵਿਯ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਗਾਮੋ ਵਿਯ ਚ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਮਤ੍ਤੋਯੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ, ਨ ਅਙ੍ਗਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਮਗ੍ਗੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ – **''ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧੀ**''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨਲਕ੍ਖਣਾ **ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ।** ਸਮ੍ਮਾ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ।** ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹਣਲਕ੍ਖਣਾ **ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ।** ਸਮ੍ਮਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ।** ਸਮ੍ਮਾ ਵੋਦਾਪਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ।** ਸਮ੍ਮਾ ਪਗ੍ਗਹਲਕ੍ਖਣੋ **ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ।** ਸਮ੍ਮਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣਾ **ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ।** ਸਮ੍ਮਾ ਸਮਾਧਾਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ।** ਏਤੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਤੀਣਿ ਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਤਾਵ ਅਞ੍ਞੇਹਿਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਨੀਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਜਹਤਿ, ਨਿਰੋਧਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰੋਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਚ ਪਸ੍ਸਤਿ ਤਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਮੋਹਵਿਧਮਨਵਸੇਨ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ। ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦਯੋਪਿ ਤਥੇਵ ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦੀਨਿ ਪਜਹਨ੍ਤਿ, ਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਨਿਰੋਪੇਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਸਮ੍ਮਾ ਵੋਦਾਪੇਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਸਮ੍ਮਾ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਸਮ੍ਮਾ ਪਦਹਤਿ।

ਅਪਿ ਚੇਸਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਨਾਮ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਾ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਹੋਤਿ, ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਏਕਕ੍ਖਣਾ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣਾ। ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਪਨ ''ਦੁਕ੍ਖੇ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਨਾਮਾਨਿ ਲਭਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦਯੋਪਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਾ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਏਕਕ੍ਖਣਾ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣਾ। ਤੇਸੁ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ''ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਤੀਣਿ ਨਾਮਾਨਿ ਲਭਤਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਵਾਚਾਦਯੋ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਰਤਿਯੋਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਚੇਤਨਾਦਯੋਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਵਿਰਤਿਯੇਵ। ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਸਮ੍ਮਾਸਤੀਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਦ੍ਵਯਂ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਨਾਮਾਨਿ ਲਭਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਪਿ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇਪਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਯੇਵ।

ਇਤਿ ਇਮੇਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਗਵਤਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਯੋਗਿਨੋ ਬਹੁਕਾਰਤ੍ਤਾ ਪਠਮਂ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਦੇਸਿਤਾ। ਅਯਞ੍ਹਿ ''ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤੋ ਪਞ੍ਞਾਸਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੨੦) ਚ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਤਾਯ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਿਧਮਿਤ੍ਵਾ ਕਿਲੇਸਚੋਰੇ ਘਾਤੇਨ੍ਤੋ ਖੇਮੇਨ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਯੋਗਿਨੋ ਬਹੁਕਾਰਤ੍ਤਾ ਪਠਮਂ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਦੇਸਿਤਾ''ਤਿ।

ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਪਨ ਤਸ੍ਸਾ ਬਹੁਕਾਰੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਹੇਰਞ੍ਞਿਕੋ ਹਤ੍ਥੇਨ ਪਰਿਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਕਹਾਪਣਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ – ''ਅਯਂ ਛੇਕੋ, ਅਯਂ ਕੂਟੋ''ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ। ਏਵਂ ਯੋਗਾਵਚਰੋਪਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯ ਓਲੋਕਯਮਾਨੋ – ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕਾਮਾਵਚਰਾ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਰੂਪਾਵਚਰਾਦਯੋ''ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ ਪੁਰਿਸੇਨ ਕੋਟਿਯਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਾਰੁਕ੍ਖਂ ਤਚ੍ਛਕੋ ਵਾਸਿਯਾ ਤਚ੍ਛੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮੇ ਉਪਨੇਤਿ, ਏਵਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤ੍ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨੇ ਧਮ੍ਮੇ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਪਞ੍ਞਾਯ – ''ਇਮੇ ਕਾਮਾਵਚਰਾ, ਇਮੇ ਰੂਪਾਵਚਰਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮੇ ਉਪਨੇਤਿ । ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਪਨ ਤਸ੍ਸਾ ਬਹੁਕਾਰੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਵੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਯਥਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਏਵਂ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਯਪਿ ਉਪਕਾਰਕੋ। ਯਥਾਹ – ''ਪੁਬ੍ਬੇ ਖੋ, ਵਿਸਾਖ, ਵਿਤਕ੍ਕੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਵਾਚਂ ਭਿਨ੍ਦਤੀ''ਤਿ, (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੩) ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ – ''ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਪਠਮਂ ਵਾਚਾਯ ਸਂਵਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਲੋਕੇ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ ਪਯੋਜੇਨ੍ਤਿ; ਤਸ੍ਮਾ ਵਾਚਾ ਕਾਯਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਿਕਾਤਿ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਪਨ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ, ਤਿਵਿਧਞ੍ਚ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਪਹਾਯ ਉਭਯਂ ਸੁਚਰਿਤਂ ਪੂਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਯਸ੍ਮਾ ਆਜੀਵਟ੍ਠਮਕਂ ਸੀਲਂ ਪੂਰੇਤਿ, ਨ ਇਤਰਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦੁਭਯਾਨਨ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਵਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵੇਨ ਪਨ ''ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਮੇ ਆਜੀਵੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਪਰਿਤੋਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੁਤ੍ਤਪਮਤ੍ਤੇਨ ਵਿਹਰਿਤੁਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਅਥ ਖੋ ''ਸਬ੍ਬਿਰਿਯਾਪਥੇਸੁ ਇਦਂ ਵੀਰਿਯਂ ਸਮਾਰਭਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਤੋ ''ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੇਨਪਿ ਕਾਯਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਸਤਿ ਸੂਪਟ੍ਠਿਤਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਦੇਸਿਤਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਵਂ ਸੂਪਟ੍ਠਿਤਾ ਸਤਿ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸੁਪਕਾਰਾਨੁਪਕਾਰਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਗਤਿਯੋ ਸਮਨ੍ਨੇਸਿਤ੍ਵਾ ਪਹੋਤਿ ਏਕਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਾਤੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਯਾ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਦੇਸਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਏਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯਾ**ਤਿ ਏਤੇਸਂ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਿਰਿਯਤ੍ਥਾਯ।

ਦ੍ਵੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੬-੩੭੭. ਏਕਮਿਦਾਹਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਕਸ੍ਮਾ ਆਰਦ੍ਧਂ? ਅਯਂ ਕਿਰ ਰਾਜਾ – ''ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਵਂਲਦ੍ਧਿਕੋ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਦੇਸਨਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਾਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਥ ਭਗਵਤਾ ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਆਵਿਕਰਣਤ੍ਥਂ ਏਕਂ ਕਾਰਣਂ ਆਹਰਿਤੁਂ ਇਦਮਾਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ''ਅਹਂ ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਘੋਸਿਤਾਰਾਮੇ ਵਿਹਰਾਮਿ, ਤਤ੍ਰ ਵਸਨ੍ਤਂ ਮਂ ਤੇ ਦ੍ਵੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛਿਂਸੁ। ਅਥਾਹਂ ਤੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਨ੍ਤਿਧਮ੍ਮਂ ਨਾਮ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਇਦਮਵੋਚਂ – ''ਆਵੁਸੋ, ਸਦ੍ਧਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਏਵਂ ਤਿਵਿਧਂ ਸੀਲਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਿ ਪਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ 'ਤਂ ਜੀਵ'ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਯੁਤ੍ਤਂ ਨੁ ਖੋ ਏਤਮਸ੍ਸਾ''ਤਿ? ਤਤੋ ਤੇਹਿ ''ਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਅਹਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਏਵਂ ਜਾਨਾਮਿ, ਏਵਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਥ ਚ ਪਨਾਹਂ ਨ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ ਤਂ ਵਾਦਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਿ ਖੀਣਾਸਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ''ਇਮਸ੍ਸ ਏਵਂ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਵੋਚਂ। ਤੇ ਮਮ ਵਚਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਅਹੇਸੁਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸੋਪਿ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਅਹੋਸਿ । ਤੇਨਾਹ – ''ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਓਟ੍ਠਦ੍ਧੋ ਲਿਚ੍ਛਵੀ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੀ''ਤਿ।

ਇਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ

ਮਹਾਲਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਜਾਲਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਦ੍ਵੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੩੧੮. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ…ਪੇ॰… ਕੋਸਮ੍ਬਿਯਨ੍ਤਿ ਜਾਲਿਯਸੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਅਪੁਬ੍ਬਪਦਵਣ੍ਣਨਾ। **ਘੋਸਿਤਾਰਾਮੇ**ਤਿ ਘੋਸਿਤੇਨ ਸੇਟ੍ਠਿਨਾ ਕਤੇ ਆਰਾਮੇ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਿਰ ਅਲ੍ਲਕਪ੍ਪਰਟ੍ਠਂ ਨਾਮ ਅਹੋਸਿ। ਤਤੋ ਕੋਤੂਹਲਿਕੋ ਨਾਮ ਦਲਿਦ੍ਦੋ ਛਾਤਕਭਯੇਨ ਸਪੁਤ੍ਤਦਾਰੋ ਅਵਨ੍ਤਿਰਟ੍ਠਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪੁਤ੍ਤਂ ਵਹਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਅਗਮਾਸਿ, ਮਾਤਾ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਤਾ, ਤੇ ਏਕਂ ਗੋਪਾਲਕਗਾਮਂ ਪਵਿਸਿਂਸੁ। ਗੋਪਾਲਕੇਨ ਚ ਤਦਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸੋ ਪਟਿਯਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਤੇ ਤਤੋ ਪਾਯਾਸਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਿਂਸੁ। ਅਥ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਬਲਵਪਾਯਾਸਂ ਭੁਤ੍ਤੋ ਜੀਰਾਪੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਰਤ੍ਤਿਭਾਗੇ ਕਾਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੁਨਖਿਯਾ ਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕੁਕ੍ਕੁਰੋ ਜਾਤੋ, ਸੋ ਗੋਪਾਲਕਸ੍ਸ ਪਿਯੋ ਅਹੋਸਿ। ਗੋਪਾਲਕੋ ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਂ ਉਪਟ੍ਠਹਤਿ। ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋਪਿ ਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਕੁਕ੍ਕੁਰਸ੍ਸ ਏਕੇਕਂ ਪਿਣ੍ਡਂ ਦੇਤਿ, ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੇ ਸਿਨੇਹਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਗੋਪਾਲਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਣ੍ਣਸਾਲਮ੍ਪਿ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਗੋਪਾਲਕੇ ਅਸਨ੍ਨਿਹਿਤੇ ਭਤ੍ਤਵੇਲਾਯਂ ਸਯਮੇਵ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕਾਲਾਰੋਚਨਤ੍ਥਂ ਪਣ੍ਣਸਾਲਦ੍ਵਾਰੇ ਭੁਸ੍ਸਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇਪਿ ਚਣ੍ਡਮਿਗੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭੁਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਪਲਾਪੇਤਿ। ਸੋ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੇ ਮੁਦੁਕੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਕਾਲਂਕਤ੍ਵਾ ਦੇਵਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ । ਤਤ੍ਰਸ੍ਸ ਘੋਸਕਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਤ੍ਵੇਵ ਨਾਮਂ ਅਹੋਸਿ। ਸੋ ਦੇਵਲੋਕਤੋ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਕੋਸਮ੍ਬਿਯਂ ਏਕਸ੍ਸ ਕੁਲਸ੍ਸ ਘਰੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ। ਤਂ ਅਪੁਤ੍ਤਕੋ ਸੇਟ੍ਠਿ ਤਸ੍ਸ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ ਧਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਪੁਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ। ਅਥ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਤ੍ਤੇ ਜਾਤੇ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਘਾਤਾਪੇਤੁਂ ਉਪਕ੍ਕਮਿ। ਸੋ ਪੁਞ੍ਞਵਨ੍ਤਤਾਯ ਸਤ੍ਤਸੁਪਿ ਠਾਨੇਸੁ ਮਰਣਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਅਵਸਾਨੇ ਏਕਾਯ ਸੇਟ੍ਠਿਧੀਤਾਯ ਵੇਯਜਤ੍ਤਿਯੇਨ ਲਦ੍ਧਜੀਵਿਤੋ ਅਪਰਭਾਗੇ ਪਿਤੁਅਚ੍ਚਯੇਨ ਸੇਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ ਪਤ੍ਵਾ ਘੋਸਕਸੇਟ੍ਠਿ ਨਾਮ ਜਾਤੋ। ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਕੋਸਮ੍ਬਿਯਂ ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੇਟ੍ਠਿ , ਪਾਵਾਰਿਯਸੇਟ੍ਠੀਤਿ ਦ੍ਵੇ ਸੇਟ੍ਠਿਨੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਇਮਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤਯੋ ਅਹੇਸੁਂ।

ਤੇਨ ਚ ਸਮਯੇਨ ਹਿਮਵਨ੍ਤਤੋ ਪਞ੍ਚਸਤਤਾਪਸਾ ਸਰੀਰਸਨ੍ਤਪ੍ਪਨਤ੍ਥਂ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾਕੋਸਮ੍ਬਿਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ , ਤੇਸਂ ਏਤੇ ਤਯੋ ਸੇਟ੍ਠੀ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਯ੍ਯਾਨੇਸੁ ਪਣ੍ਣਕੁਟਿਯੋ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਅਥੇਕਦਿਵਸਂ ਤੇ ਤਾਪਸਾ ਹਿਮਵਨ੍ਤਤੋ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਮਹਾਕਨ੍ਤਾਰੇ ਤਸਿਤਾ ਕਿਲਨ੍ਤਾ ਏਕਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਵਟਰੁਕ੍ਖਂ ਪਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾਯ ਦੇਵਤਾਯ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਸਙ੍ਗਹਂ ਪਚ੍ਚਾਸਿਸਨ੍ਤਾ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਦੇਵਤਾ ਸਬ੍ਬਾਲਙ੍ਕਾਰਵਿਭੂਸਿਤਂ ਹਤ੍ਥਂ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਪਾਨੀਯਪਾਨਕਾਦੀਨਿ ਦਤ੍ਵਾ ਕਿਲਮਥਂ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਸਿ, ਏਤੇ ਦੇਵਤਾਯਾਨੁਭਾਵੇਨ ਵਿਮ੍ਹਿਤਾ ਪੁਚ੍ਛਿਂਸੁ – ''ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਦੇਵਤੇ, ਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਯਾ ਅਯਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਾ''ਤਿ? ਦੇਵਤਾ ਆਹ – ''ਲੋਕੇ ਬੁਦ੍ਧੋ ਨਾਮ ਭਗਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਸੋ ਏਤਰਹਿ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋ ਗਹਪਤਿ ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਹਤਿ। ਸੋ ਉਪੋਸਥਦਿਵਸੇਸੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਤਕਾਨਂ ਪਕਤਿਭਤ੍ਤਵੇਤਨਮੇਵ ਦਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਂ ਕਾਰਾਪੇਸਿ। ਅਥਾਹਂ ਏਕਦਿਵਸਂ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਪਾਤਰਾਸਤ੍ਥਾਯ ਆਗਤੋ ਕਞ੍ਚਿ ਭਤਕਕਮ੍ਮਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ – 'ਅਜ੍ਜ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਕਸ੍ਮਾ ਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤੀ'ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਂ। ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਤਮਤ੍ਥਂ ਆਰੋਚੇਸੁਂ। ਅਥਾਹਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – 'ਇਦਾਨਿ ਉਪਡ੍ਢਦਿਵਸੋ ਗਤੋ, ਸਕ੍ਕਾ ਨੁ ਖੋ ਉਪਡ੍ਢੁਪੋਸਥਂ ਕਾਤੁ'ਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਸੇਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਪਟਿਵੇਦੇਤ੍ਵਾ ''ਸਕ੍ਕਾ ਕਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਸ੍ਵਾਹਂ ਉਪਡ੍ਢਦਿਵਸਂ ਉਪਡ੍ਢੁਪੋਸਥਂ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਤਦਹੇਵ ਕਾਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਇਮਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਿ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਤੇ ਤਾਪਸਾ ''ਬੁਦ੍ਧੋ ਕਿਰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਾ ਤਤੋਵ ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮਾ ਹੁਤ੍ਵਾਪਿ – ''ਬਹੁਕਾਰਾ ਨੋ ਉਪਟ੍ਠਾਕਸੇਟ੍ਠਿਨੋ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਇਮਮਤ੍ਥਮਾਰੋਚੇਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਕੋਸਮ੍ਬਿਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸੇਟ੍ਠੀਹਿ ਕਤਸਕ੍ਕਾਰਬਹੁਮਾਨਾ ''ਤਦਹੇਵ ਮਯਂ ਗਚ੍ਛਾਮਾ''ਤਿ ਆਹਂਸੁ। ''ਕਿਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੁਰਿਤਾਤ੍ਥ, ਨਨੁ ਤੁਮ੍ਹੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਞ੍ਚ ਮਾਸੇ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਥਾ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਆਰੋਚੇਸੁਂ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਹੇਵ ਗਚ੍ਛਾਮਾ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਗਚ੍ਛਾਮ ਮਯਂ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਸਣਿਕਂ ਆਗਚ੍ਛਥਾ''ਤਿ ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਂਸੁ। ਤੇਪਿ ਸੇਟ੍ਠਿਨੋ ਪਞ੍ਚਸਤਪਞ੍ਚਸਤਸਕਟਪਰਿਵਾਰਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦਾਨਾਦੀਨਿ ਦਤ੍ਵਾ ਕੋਸਮ੍ਬਿਂ ਆਗਮਨਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਯਾਚਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਾਗਮ੍ਮ ਤਯੋ ਵਿਹਾਰੇ ਕਾਰੇਸੁਂ। ਤੇਸੁ ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੇਟ੍ਠਿਨਾ ਕਤੋ ਕੁਕ੍ਕੁਟਾਰਾਮੋ

ਨਾਮ, ਪਾਵਾਰਿਯਸੇਟ੍ਠਿਨਾ ਕਤੋ ਪਾਵਾਰਿਕਮ੍ਬਵਨਂ ਨਾਮ, ਘੋਸਿਤਸੇਟ੍ਠਿਨਾ ਕਤੋ ਘੋਸਿਤਾਰਾਮੋ ਨਾਮ ਅਹੋਸਿ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਕੋਸਮ੍ਬਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਘੋਸਿਤਾਰਾਮੇ’’ਤਿ।

ਮੁਣ੍ਡਿਯੋਤਿ ਇਦਂ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਂ। **ਜਾਲਿਯੋ**ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਇਤਰਸ੍ਸ ਨਾਮਮੇਵ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਸ੍ਸ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਦਾਰੁਮਯੇਨ ਪਤ੍ਤੇਨ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦਾਰੁਪਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤੇਵਾਸੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਏਤਦਵੋਚੁ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਾਰਮ੍ਭਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਵਾਦਂ ਆਰੋਪੇਤੁਕਾਮਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚੁਂ। ਇਤਿ ਕਿਰ ਨੇਸਂ ਅਹੋਸਿ, ਸਚੇ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ‘‘ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰ’’ਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਤਿ, ਅਥਸ੍ਸ ਮਯਂ ਏਤਂ ਵਾਦਂ ਆਰੋਪੇਸ੍ਸਾਮ – ‘‘ਭੋ ਗੋਤਮ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਇਧੇਵ ਸਤ੍ਤੋ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਤੇਨ ਵੋ ਵਾਦੋ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ‘‘ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਰੀਰ’’ਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਤਿ, ਅਥਸ੍ਸੇਤਂ ਵਾਦਂ ਆਰੋਪੇਸ੍ਸਾਮ ‘‘ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਵਾਦੇ ਰੂਪਂ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਸਤ੍ਤੋ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨ ਵੋ ਵਾਦੇ ਸਤ੍ਤੋ ਸਸ੍ਸਤੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ। ਅਥ ਭਗਵਾ ‘‘ਇਮੇ ਵਾਦਾਰੋਪਨਤ੍ਥਾਯ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਮਮ ਸਾਸਨੇ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਅਨ੍ਤੇ ਅਨੁਪਗਮ੍ਮ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਪਟਿਪਦਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਹਨ੍ਦ ਨੇਸਂ ਪਞ੍ਹਂ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸਾਯੇਵ ਪਟਿਪਦਾਯ ਆਵਿਭਾਵਤ੍ਥਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਮੀ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਤੇਨ ਹਾਵੁਸੋ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੩੭੯-੩੮੦. ਤਤ੍ਥ **ਕਲ੍ਲਂ ਨੁ ਖੋ ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਵਚਨਾਯਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਤਿਵਿਧਂ ਸੀਲਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਯੁਤ੍ਤਂ ਨੁ ਖੋ ਏਤਂ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਨਾਮ ਯਸ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਦਾਚਿ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯਾਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ – ‘‘ਕਲ੍ਲਂ ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਵਚਨਾਯਾ’’ਤਿ ਆਹਂਸੁ। **ਅਥ ਚ ਪਨਾਹਂ ਨ ਵਦਾਮੀ**ਤਿ ਅਹਂ ਏਤਮੇਵਂ ਜਾਨਾਮਿ, ਨੋ ਚ ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ, ਅਥ ਖੋ ਕਸਿਣਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭਾਵੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਬਲੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਮਹਗ੍ਗਤਚਿਤ੍ਤਮੇਤਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਂ ਠਪੇਸਿਂ। **ਨ ਕਲ੍ਲਂ ਤਸ੍ਸੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਤੇ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ – ‘‘ਯਸ੍ਮਾ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵਿਗਤਸਮ੍ਮੋਹੋ ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਵਤ੍ਤੁ’’ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਇਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ

ਜਾਲਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਚੇਲਕਸ੍ਸਪਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮੧. **ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ…ਪੇ॰… ਉਰੁਵ੍ਵਾਯੰ ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਅਪੁਬ੍ਬਪਦਵਣ੍ਣਨਾ। **ਉਰੁਵ੍ਵਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਉਰੁਵ੍ਵਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਰਟ੍ਠਸ੍ਸਪਿ ਨਗਰਸ੍ਸਪਿ ਏਤਦੇਵ ਨਾਮੰ, ਭਗਵਾ ਉਰੁਵ੍ਵਾਨਗਰੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤਿ। **ਕਣ੍ਣਕਤ੍ਥਲੇ ਮਿਗਦਾਯੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਗਰਸ੍ਸ ਅਵਿਦੂਰੇ ਕਣ੍ਣਕਤ੍ਥਲੰ ਨਾਮ ਏਕੋ ਰਮਣੀਯੋ ਭੂਮਿਭਾਗੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਸੋ ਮਿਗਾਨੰ ਅਭਯਤ੍ਥਾਯ ਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ''ਮਿਗਦਾਯੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਕਣ੍ਣਕਤ੍ਥਲੇ ਮਿਗਦਾਯੇ। **ਅਚੇਲੋ**ਤਿ ਨਗ੍ਗਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ। **ਕਸ੍ਸਪੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮੰ। **ਤਪਸ੍ਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਤਪਨਿਸ੍ਸਿਤਕੰ। **ਲੂਖਾਜੀਵਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਚੇਲਕਮੁਤ੍ਤਾਚਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਲੂਖੋ ਆਜੀਵੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਲੂਖਾਜੀਵੀ, ਤੰ ਲੂਖਾਜੀਵਿੰ। **ਉਪਕ੍ਕੋਸਤੀ**ਤਿ ਉਪਣ੍ਡੇਤਿ। **ਉਪਵਦਤੀ**ਤਿ ਹੀਲੇਤਿ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। **ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਧਮ੍ਮੰ ਬ੍ਯਾਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਭੋਤਾ ਗੋਤਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣਸ੍ਸ ਅਨੁਕਾਰਣੰ ਕਥੇਨ੍ਤਿ। **ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੋ ਵਾਦਾਨੁਵਾਦੋ**ਤਿ ਪਰੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣੇਨ ਸਕਾਰਣੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਵਾਦੋ ਵਾ ਅਨੁਵਾਦੋ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਗਰਹਿਤਬ੍ਬੰ, ਕਾਰਣੰ ਕੋਚਿ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੋਪਿ ਕਿੰ ਨ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ''ਕਿੰ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨਪਿ ਤਵ ਵਾਦੇ ਗਾਰਯ੍ਹੰ ਕਾਰਣੰ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ। **ਅਨਬ੍ਭਕ੍ਖਾਤੁਕਾਮਾ**ਤਿ ਨ ਅਭੂਤੇਨ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮਾ।

੩੮੨. **ਏਕਚ੍ਚੰ ਤਪਸ੍ਸਿੰ ਲੂਖਾਜੀਵਿ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਅਚੇਲਕਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਦਿਤਪਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਤਪਸ੍ਸੀ ''ਲੂਖੇਨ ਜੀਵਿਤੰ ਕਪ੍ਪੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਤਿਣਗੋਮਯਾਦਿਭਕ੍ਖਨਾਦੀਹਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਕਿਲਮੇਤਿ, ਅਪ੍ਪਪੁਞ੍ਞਤਾਯ ਚ ਸੁਖੇਨ ਜੀਵਿਤਵੁਤ੍ਤਿਮੇਵ ਨ ਲਭਤਿ, ਸੋ ਤੀਣਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ।

ਅਪਰੋ ਤਾਦਿਸੰ ਤਪਨਿਸ੍ਸਿਤੋਪਿ ਪੁਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ, ਲਭਤਿ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੰ। ਸੋ ''ਨ ਦਾਨਿ ਮਯਾ ਸਦਿਸੋ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਉਚ੍ਚੇ ਠਾਨੇ ਸਮ੍ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ''ਭਿਯ੍ਯੋਸੋਮਤ੍ਤਾਯ ਲਾਭੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਨੇਸਨਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ। ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਠਮਨਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਅਪਰੋ ਤਪਨਿਸ੍ਸਿਤਕੋ ਲੂਖਾਜੀਵੀ ਅਪ੍ਪਪੁਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਲਭਤਿ ਸੁਖੇਨ ਜੀਵਿਤਵੁਤ੍ਤਿੰ। ਸੋ ''ਮਯ੍ਹੰ ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਅਕਤਪੁਞ੍ਞਤਾਯ ਸੁਖਜੀਵਿਕਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ , ਹਨ੍ਦਾਨਿ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਰੋਮੀ''ਤਿ ਤੀਣਿ ਸੁਚਰਿਤਾਨਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸਗ੍ਗੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ।

ਅਪਰੋ ਲੂਖਾਜੀਵੀ ਪੁਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ, ਲਭਤਿ ਸੁਖੇਨ ਜੀਵਿਤਵੁਤ੍ਤਿੰ। ਸੋ – ''ਮਯ੍ਹੰ ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਕਤਪੁਞ੍ਞਤਾਯ ਸੁਖਜੀਵਿਕਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਨੇਸਨੰ ਪਹਾਯ ਤੀਣਿ ਸੁਚਰਿਤਾਨਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸਗ੍ਗੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ। ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਦੁਤਿਯਨਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਏਕੋ ਪਨ ਤਪਸ੍ਸੀ ਅਪ੍ਪਦੁਕ੍ਖਵਿਹਾਰੀ ਹੋਤਿ ਬਾਹਿਰਕਾਚਾਰਯੁਤ੍ਤੋ ਤਾਪਸੋ ਵਾ ਛਨ੍ਨਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਵਾ, ਅਪ੍ਪਪੁਞ੍ਞਤਾਯ ਚ ਮਨਾਪੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਨ ਲਭਤਿ। ਸੋ ਅਨੇਸਨਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸੁਖੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ।

ਅਪਰੋ ਪੁਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ, ਸੋ – ''ਨ ਦਾਨਿ ਮਯਾ ਸਦਿਸੋ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਮਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਨੇਸਨਵਸੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੰ ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ – ''ਸੁਖੋ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਿਕਾਯ ਦਹਰਾਯ ਮੁਦੁਕਾਯ ਲੋਮਸਾਯ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਾਮੇਸੁ ਪਾਤਬ੍ਯਤੰ ਵਾ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਤੀਣਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ। ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਤਤਿਯਨਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਅਪਰੋ ਪਨ ਅਪ੍ਪਦੁਕ੍ਖਵਿਹਾਰੀ ਅਪ੍ਪਪੁਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ – ''ਅਹੰ ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਅਕਤਪੁਞ੍ਞਤਾਯ ਸੁਖੇਨ ਜੀਵਿਕੰ ਨ ਲਭਾਮੀ''ਤਿ ਤੀਣਿ ਸੁਚਰਿਤਾਨਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸਗ੍ਗੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ।

ਅਪਰੋ ਪੁਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ, ਸੋ – ''ਪੁਬ੍ਬੇਪਾਹੰ ਕਤਪੁਞ੍ਞਤਾਯ ਸੁਖੰ ਲਭਾਮਿ, ਇਦਾਨਿ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਤੀਣਿ ਸੁਚਰਿਤਾਨਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸਗ੍ਗੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ। ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਚਤੁਤ੍ਥਨਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਇਦੰ ਤਿਤ੍ਥਿਯਵਸੇਨ ਆਗਤੰ, ਸਾਸਨੇਪਿ ਪਨ ਲਬ੍ਭਤਿ।

ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਿ ਧੁਤਙ੍ਗਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ ਲੂਖਾਜੀਵੀ ਹੋਤਿ, ਅਪ੍ਪਪੁਞ੍ਞਤਾਯ ਵਾ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਗਾਮੰ ਵਿਚਰਿਤ੍ਵਾ ਉਦਰਪੂਰੰ ਨ ਲਭਤਿ। ਸੋ – ''ਪਚ੍ਚਯੇ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾ ਅਨੇਸਨੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਵਾ ਪਟਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ, ਤੀਣਿ ਵਾ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੂਨਿ ਪਟਿਸੇਵਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ।

ਅਪਰੋ ਚ ਤਾਦਿਸੋਵ ਪੁਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਾਨੰ ਜਨਯਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਲਾਭੰ ਥਾਵਰੰ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ ਅਨੇਸਨਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਅਪਰੋ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਧੁਤਙ੍ਗੋ ਅਪ੍ਪਪੁਞ੍ਞੋਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਲਭਤਿ ਸੁਖੇਨ ਜੀਵਿਤਵੁਤ੍ਤਿੰ। ਸੋ – ''ਪੁਬ੍ਬੇਪਾਹੰ ਅਕਤਪੁਞ੍ਞਤਾਯ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਸਚੇ ਇਦਾਨਿ ਅਨੇਸਨੰ ਕਰਿਸ੍ਸੰ, ਆਯਤਿਮ੍ਪਿ ਦੁਲ੍ਲਭਸੁਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਤੀਣਿ ਸੁਚਰਿਤਾਨਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਸਗ੍ਗੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ।

ਅਪਰੋ ਪੁਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ, ਸੋ – ''ਪੁਬ੍ਬੇਪਾਹੰ ਕਤਪੁਞ੍ਞਤਾਯ ਏਤਰਹਿ ਸੁਖਿਤੋ, ਇਦਾਨਿਪਿ ਪੁਞ੍ਞੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਨੇਸਨੰ ਪਹਾਯ ਤੀਣਿ ਸੁਚਰਿਤਾਨਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਸਗ੍ਗੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ।

੩੮੩. **ਆਗਤਿਞ੍ਚਾ**ਤਿ – ''ਅਸੁਕਟ੍ਠਾਨਤੋ ਨਾਮ ਇਮੇ ਆਗਤਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਆਗਤਿਞ੍ਚ। **ਗਤਿਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ। **ਚੁਤਿਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਤਤੋ ਚਵਨਞ੍ਚ। **ਉਪਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਤਤੋ ਚੁਤਾਨੰ ਪੁਨ ਉਪਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ। **ਕਿੰ ਸਬ੍ਬੰ ਤਪੰ ਗਰਹਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ – ''ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਗਰਹਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਗਰਹਿਤਬ੍ਬਮੇਵ ਹਿ ਮਯੰ ਗਰਹਾਮ, ਪਸੰਸਿਤਬ੍ਬੰ ਪਸੰਸਾਮ, ਨ ਭਣ੍ਡਿਕੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਮਹਾਰਜਕੋ ਵਿਯ ਧੋਤਞ੍ਚ ਅਧੋਤਞ੍ਚ ਏਕਤੋ ਕਰੋਮਾ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥੰ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ – ''ਸਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਸਪ ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੩੮੪. **ਯੰ ਤੇ ਏਕਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧੰ ਸੀਲੰ, ਤਞ੍ਹਿ ਲੋਕੇ ਨ ਕੋਚਿ ''ਨ ਸਾਧੂ''ਤਿ ਵਦਤਿ। ਪੁਨ **ਯੰ ਤੇ ਏਕਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧੰ ਵੇਰੰ, ਤੰ ਨ ਕੋਚਿ ''ਸਾਧੂ''ਤਿ ਵਦਤਿ। ਪੁਨ **ਯੰ ਤੇ ਏਕਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ ਅਸੰਵਰੰ, ਤੇ ਕਿਰ – ''ਚਕ੍ਖੁ ਨਾਮ ਨ ਨਿਰੁਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ, ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਮਨਾਪੰ ਰੂਪੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਏਸ ਨਯੋ ਸੋਤਾਦੀਸੁ। ਪੁਨ **ਯੰ ਤੇ ਏਕਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ ਸੰਵਰੰ।

ਏਵੰ ਪਰੇਸੰ ਵਾਦੇਨ ਸਹ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾਦਸ੍ਸ ਸਮਾਨਾਸਮਾਨਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾਦੇਨ ਸਹ ਪਰੇਸੰ ਵਾਦਸ੍ਸ ਸਮਾਨਾਸਮਾਨਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਯੰ ਮਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਪਞ੍ਚਸੀਲਾਦਿਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜਾਪਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮੫. **ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੁ, ਏਤ੍ਥ ਚ ਲਦ੍ਧਿੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜਤਿ ਨਾਮ, ਕਾਰਣੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਸਮਨੁਗਾਹਤਿ ਨਾਮ, ਉਭਯੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਸਮਨੁਭਾਸਤਿ ਨਾਮ। **ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਵਾ ਸਤ੍ਥਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਵਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਤ੍ਥਾਰੰ ਉਪਸੰਹਰਿਤ੍ਵਾ – ''ਕਿੰ ਤੇ ਸਤ੍ਥਾ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਹਾਯ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ''ਤਿ। ਦੁਤਿਯਪਦੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵ◌ਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ – ''ਯੇ ਇਮੇਸੰ ਭਵਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਕੁਸਲਾ ਅਕੁਸਲਸਙ੍ਖਾਤਾ**ਤਿ ਅਕੁਸਲਾ ਚੇਵ ''ਅਕੁਸਲਾ''ਤਿ ਚ ਸਙ੍ਖਾਤਾ ਞਾਤਾ ਕੋਟ੍ਠਾਸੰ ਵ◌ਾ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਠਪਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੁ। ਅਪਿ ਚੇਤ੍ਥ **ਸਾਵਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਸਦੋਸਾ। **ਨ ਅਲਮਰਿਯਾ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸਟ੍ਠੇਨ ਅਰਿਯਾ ਭਵ◌ਿਤੁੰ ਨਾਲੰ ਅਸਮਤ੍ਥਾ।

੩੮੬-੩੯੨. **ਯਂ ਵ◌ਿਞ੍ਞੂ ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਵ◌ਿਞ੍ਞੂ ਅਮ੍ਹੇ ਚ ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਏਵ◌ਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਂ ਠਾਨਂ ਵ◌ਿਜ੍ਜਤਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਤਂ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਂ ਵ◌ਾ ਪਨ ਭੋਨ੍ਤੋ ਪਰੇ ਗਣਾਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਪਰੇ ਪਨ ਭੋਨ੍ਤੋ ਗਣਾਚਰਿਯਾ ਯਂ ਵ◌ਾ ਤਂ ਵ◌ਾ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਂ ਪਹਾਯ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਮ੍ਹੇਵ ਤਤ੍ਥ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਪਸਂਸੇਯ੍ਯੁ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਭਗਵ◌ਾ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨੇਪਿ ਆਹ – ਸਙ੍ਘੇਨ ਸਙ੍ਘਂ ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨੇਪਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਸਙ੍ਘਪਸਂਸਾਯਪਿ ਸਤ੍ਥੁਯੇਵ ਪਸਂਸਾਸਿਦ੍ਧਿਤੋ। ਪਸੀਦਮਾਨਾਪਿ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਙ੍ਘੇ, ਸਙ੍ਘਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਬੁਦ੍ਧੇ ਪਸੀਦਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਸਰੀਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਿਸ੍ਵ◌ਾ, ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਵ◌ਾ ਸੁਤ੍ਵ◌ਾ ਭਵਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਾਰੋ – ''ਲਾਭਾ ਵਤ ਭੋ ਸਾਵਕਾਨਂ ਯੇ ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਤਿਕਾਵਚਰਾ''ਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਬੁਦ੍ਧਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਙ੍ਘੇ ਪਸੀਦਨ੍ਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਨਾਚਾਰਗੋਚਰਂ ਅਭਿਕ੍ਕਮਪਟਿਕ੍ਕਮਾਦੀਨਿ ਚ ਦਿਸ੍ਵ◌ਾ ਭਵਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਾਰੋ – ''ਸਨ੍ਤਿਕਾਵਚਰਾਨਂ ਵਤ ਭੋ ਸਾਵਕਾਨਂ ਅਯਞ੍ਚ ਉਪਸਮਗੁਣੋ ਸਤ੍ਥੁ ਕੀਵ ਰੂਪੋ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਸਙ੍ਘਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਬੁਦ੍ਧੇ ਪਸੀਦਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਯਾ ਸਤ੍ਥੁਪਸਂਸਾ, ਸਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ। ਯਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਸਂਸਾ, ਸਾ ਸਤ੍ਥੁਤਿ ਸਙ੍ਘਪਸਂਸਾਯਪਿ ਸਤ੍ਥੁਯੇਵ ਪਸਂਸਾਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਭਗਵ◌ਾ ਦ੍ਵ◌ੀਸੁਪਿ ਨਯੇਸੁ – **''ਅਮ੍ਹੇਵ ਤਤ੍ਥ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਪਸਂਸੇਯ੍ਯੁ**''ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨਵਸੇਸਂ ਪਹਾਯ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਯਂ ਵ◌ਾ ਪਨ ਭੋਨ੍ਤੋ ਪਰੇ ਗਣਾਚਰਿਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਸਮਾਦਾਨਸੇਤੁਘਾਤਵਸੇਨ ਹਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵ◌ਿਰਤਿਯੋ। ਤਾਸੁ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਸਮਾਦਾਨ ਵ◌ਿਰਤਿਮਤ੍ਤਮੇਵ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਹੋਤਿ, ਸੇਤੁਘਾਤਵ◌ਿਰਤਿ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਪਞ੍ਚਸੁ ਪਨ ਤਦਙ੍ਗਵ◌ਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਨਿਸ੍ਸਰਣਪ੍ਪਹਾਨੇਸੁ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਚੇਵ ਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨਾਮਤ੍ਤਵਸੇਨ ਚ ਤਦਙ੍ਗਵ◌ਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਹੋਤਿ। ਇਤਰਾਨਿ ਤੀਣਿ ਪਹਾਨਾਨਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਥਾ ਸੀਲਸਂਵਰੋ, ਖਨ੍ਤਿਸਂਵਰੋ, ਞਾਣਸਂਵਰੋ, ਸਤਿਸਂਵਰੋ, ਵ◌ੀਰਿਯਸਂਵਰੋਤਿ ਪਞ੍ਚ ਸਂਵਰਾ, ਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੀਲਮਤ੍ਤਮੇਵ ਅਧਿਵ◌ਾਸਨਖਨ੍ਤਿਮਤ੍ਤਮੇਵ ਚ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ।

ਪਞ੍ਚ ਖੋ ਪਨਿਮੇ ਉਪੋਸਥੁਦ੍ਦੇਸਾ, ਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੀਲਮਤ੍ਤਮੇਵ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਹੋਤਿ। ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲਂ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਇਤਿ ਅਕੁਸਲਪ੍ਪਹਾਨੇ ਚ ਕੁਸਲਸਮਾਦਾਨੇ ਚ, ਤੀਸੁ ਵ◌ਿਰਤੀਸੁ, ਪਞ੍ਚਸੁ ਪਹਾਨੇਸੁ, ਪਞ੍ਚਸੁ ਸਂਵਰੇਸੁ, ਪਞ੍ਚਸੁ ਉਦ੍ਦੇਸੇਸੁ, – ''ਅਹਮੇਵ ਚ ਮਯੁਞ੍ਚ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ ਲੋਕੇ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਮਯਾ ਹਿ ਸਦਿਸੋ ਸਤ੍ਥਾ ਨਾਮ, ਮਯ੍ਹਂ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦਿਸੋ ਸਙ੍ਘੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਭਗਵ◌ਾ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ।

ਅਰਿਯਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਮਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੩. ਏਵ◌ਂ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਿਤ੍ਵ◌ਾ ਤਸ੍ਸ ਸੀਹਨਾਦਸ੍ਸ ਅਵ◌ਿਪਰੀਤਭਾਵ◌ਾਵਬੋਧਨਤ੍ਥਂ – ''ਅਤ੍ਥਿ, ਕਸ੍ਸਪ, ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗੋ। **ਪਟਿਪਦਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾ। **ਕਾਲਵ◌ਾਦੀ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ ਵਣ੍ਣਿਤਾਨਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਦੁਵ◌ਿਧਂ ਮਗ੍ਗਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ – ''ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਦਂ ਪਨ ਸੁਤ੍ਵ◌ਾ ਅਚੇਲੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਮਯ੍ਹਂਯੇਵ ਮਗ੍ਗੋ ਚ ਪਟਿਪਦਾ ਚ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਹਨ੍ਦਸ੍ਸਾਹਂ ਅਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਮਗ੍ਗਂ ਕਥੇਮੀ''ਤਿ। ਤਤੋ ਅਚੇਲਕਪਟਿਪਦਂ ਕਥੇਸਿ। ਤੇਨਾਹ – ''ਏਵ◌ਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇ ਅਚੇਲੋ ਕਸ੍ਸਪੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵ◌ੋਚ...ਪੇ॰... ਉਦਕੋਰੋਹਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵ◌ਿਹਰਤੀ''ਤਿ।

ਤਪੋਪਕ੍ਕਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੪. ਤਤ੍ਥ **ਤਪੋਪਕ੍ਕਮਾ**ਤਿ ਤਪਾਰਮ੍ਭਾ, ਤਪਕਮ੍ਮਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਾਮਞ੍ਞਸਙ੍ਖਾਤਾ**ਤਿ ਸਮਣਕਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਾ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਸਙ੍ਖਾਤਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਾ। **ਅਚੇਲਕੋ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚੋਲੋ, ਨਗ੍ਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮੁਤ੍ਤਾਚਾਰੋ**ਤਿ ਵਿਸਟ੍ਠਾਚਾਰੋ, ਉਚ੍ਚਾਰਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਲੋਕਿਯਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾਚਾਰੇਨ ਵਿਰਹਿਤੋ ਠਿਤਕੋਵ ਉਚ੍ਚਾਰੰ ਕਰੋਤਿ, ਪਸ੍ਸਾਵੰ ਕਰੋਤਿ, ਖਾਦਤਿ, ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਚ। **ਹਤ੍ਥਾਪਲੇਖਨੋ**ਤਿ ਹਤ੍ਥੇ ਪਿਣ੍ਡਮ੍ਹਿ ਠਿਤੇ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਹਤ੍ਥੰ ਅਪਲਿਖਤਿ, ਉਚ੍ਚਾਰੰ ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਦਣ੍ਡਕਸਞ੍ਞੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥੇਨ ਅਪਲਿਖਤਿ। ‘‘ਭਿਕ੍ਖਾਗਹਣਤ੍ਥੰ ਏਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਨ ਏਤੀਤਿ ਨ **ਏਹਿਭਦ੍ਦਨ੍ਤਿਕੋ।** ‘‘ਤੇਨ ਹਿ ਤਿਟ੍ਠ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਪਿ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ **ਨਤਿਟ੍ਠਭਦ੍ਦਨ੍ਤਿਕੋ।** ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਕਿਰ ਸੋ – ‘‘ਏਤਸ੍ਸ ਵਚਨੰ ਕਤੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਨ ਕਰੋਤਿ। **ਅਭਿਹਟ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰੇਤਰੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਹਟੰ ਭਿਕ੍ਖੰ, **ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਕਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਇਮੰ ਤੁਮ੍ਹੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਤ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਆਰੋਚਿਤੰ ਭਿਕ੍ਖੰ। **ਨ ਨਿਮਨ੍ਤਨ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਸੁਕੰ ਨਾਮ ਕੁਲੰ ਵਾ ਵੀਥਿੰ ਵਾ ਗਾਮੰ ਵਾ ਪਵਿਸੇਯ੍ਯਾਥਾ’’ਤਿ ਏਵੰ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਭਿਕ੍ਖਮ੍ਪਿ ਨ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਨ ਗਣ੍ਹਤਿ। **ਨ ਕੁਮ੍ਭਿਮੁਖਾ**ਤਿ ਕੁਮ੍ਭਿਤੋ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੰ ਨ ਗਣ੍ਹਤਿ। **ਨ ਕਲ਼ੋਪਿਮੁਖਾ**ਤਿ **ਕਲ਼ੋਪੀ**ਤਿ ਉਕ੍ਖਲਿ ਵਾ ਪਚ੍ਛਿ ਵਾ, ਤਤੋਪਿ ਨ ਗਣ੍ਹਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਕੁਮ੍ਭਿਕਲ਼ੋਪਿਯੋ ਮੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕਟਚ੍ਛੁਨਾ ਪਹਾਰੰ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ। **ਨ ਏਲ਼ਕਮਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਉਮ੍ਮਾਰੰ ਅਨ੍ਤਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੰ ਨ ਗਣ੍ਹਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ‘‘ਅਯੰ ਮੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਨ੍ਤਰਕਰਣੰ ਲਭਤੀ’’ਤਿ। ਦਣ੍ਡਮੁਸਲੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਉਟ੍ਠਾਯ ਦੇਨ੍ਤੇ ਨ ਗਣ੍ਹਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ‘‘ਏਕਸ੍ਸ ਕਬਲ਼ਨ੍ਤਰਾਯੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ। **ਨ ਗਬ੍ਭਿਨਿਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ‘‘ਗਬ੍ਭਿਨਿਯਾ ਕੁਚ੍ਛਿਯੰ ਦਾਰਕੋ ਕਿਲਮਤਿ। ਪਾਯਨ੍ਤਿਯਾ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਖੀਰਨ੍ਤਰਾਯੋ ਹੋਤਿ, ਪੁਰਿਸਨ੍ਤਰਗਤਾਯ ਰਤਿਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਨ ਗਣ੍ਹਤਿ। **ਸੰਕਿਤ੍ਤੀਸੂ**ਤਿ ਸੰਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਤਭਤ੍ਤੇਸੁ, ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਸਮਯੇ ਕਿਰ ਅਚੇਲਕਸਾਵਕਾ ਅਚੇਲਕਾਨੰ ਅਤ੍ਥਾਯ ਤਤੋ ਤਤੋ ਤਣ੍ਡੁਲਾਦੀਨਿ ਸਮਾਦਪੇਤ੍ਵਾ ਭਤ੍ਤੰ ਪਚਨ੍ਤਿ। ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੋ ਅਚੇਲਕੋ ਤਤੋਪਿ ਨ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਤਿ। **ਨ ਯਤ੍ਥ ਸਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਸੁਨਖੋ – ‘‘ਪਿਣ੍ਡੰ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸ ਅਦਤ੍ਵਾ ਆਹਟੰ ਨ ਗਣ੍ਹਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਏਤਸ੍ਸ ਪਿਣ੍ਡਨ੍ਤਰਾਯੋ ਹੋਤੀਤਿ। **ਸਣ੍ਡਸਣ੍ਡਚਾਰਿਨੀ**ਤਿ ਸਮੂਹਸਮੂਹਚਾਰਿਨੀ, ਸਚੇ ਹਿ ਅਚੇਲਕੰ ਦਿਸ੍ਵਾ – ‘‘ਇਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੰ ਦਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਭਤ੍ਤਗੇਹੰ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਚ ਪਵਿਸਨ੍ਤੇਸੁ ਕਲ਼ੋਪਿਮੁਖਾਦੀਸੁ ਨਿਲੀਨਾ ਮਕ੍ਖਿਕਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਸਣ੍ਡਸਣ੍ਡਾ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਆਹਟੰ ਭਿਕ੍ਖੰ ਨ ਗਣ੍ਹਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਮੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਕ੍ਖਿਕਾਨੰ ਗੋਚਰਨ੍ਤਰਾਯੋ ਜਾਤੋਤਿ।

ਥੁਸੋਦਕਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਸ੍ਸਸਮ੍ਭਾਰੇਹਿ ਕਤੰ ਸੋਵੀਰਕੰ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸੁਰਾਪਾਨਮੇਵ ਸਾਵਜ੍ਜੰ, ਅਯੰ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਸਾਵਜ੍ਜਸਞ੍ਞੀ। **ਏਕਾਗਾਰਿਕੋ**ਤਿ ਯੋ ਏਕਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਗੇਹੇ ਭਿਕ੍ਖੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ । **ਏਕਾਲੋਪਿਕੋ**ਤਿ ਯੋ ਏਕੇਨੇਵ ਆਲੋਪੇਨ ਯਾਪੇਤਿ। **ਦ੍ਵਾਗਾਰਿਕਾਦੀਸੁ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਏਕਿਸ੍ਸਾਪਿ ਦਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਏਕਾਯ ਦਤ੍ਤਿਯਾ। ਦਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਏਕਾ ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਤਿ ਹੋਤਿ, ਯਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਭਿਕ੍ਖੰ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਪੇਨ੍ਤਿ। **ਏਕਾਹਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਦਿਵਸਨ੍ਤਰਿਕੰ। **ਅਦ੍ਧਮਾਸਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਦ੍ਧਮਾਸਨ੍ਤਰਿਕੰ। **ਪਰਿਯਾਯਭਤ੍ਤਭੋਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਾਰਭਤ੍ਤਭੋਜਨੰ, ਏਕਾਹਵਾਰੇਨ ਦ੍ਵੀਹਵਾਰੇਨ ਸਤ੍ਤਾਹਵਾਰੇਨ ਅਡ੍ਢਮਾਸਵਾਰੇਨਾਤਿ ਏਵੰ ਦਿਵਸਵਾਰੇਨ ਆਗਤਭਤ੍ਤਭੋਜਨੰ।

੩੯੫. **ਸਾਕਭਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਅਲ੍ਲਸਾਕਭਕ੍ਖੋ। **ਸਾਮਾਕਭਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਸਾਮਾਕਤਣ੍ਡੁਲਭਕ੍ਖੋ। **ਨੀਵਾਰਾਦੀਸੁ** ਨੀਵਾਰੋ ਨਾਮ ਅਰਞ੍ਞੇ ਸਯੰਜਾਤਾ ਵੀਹਿਜਾਤਿ। **ਦਦ੍ਦੁਲ**ਨ੍ਤਿ ਚਮ੍ਮਕਾਰੇਹਿ ਚਮ੍ਮੰ ਲਿਖਿਤ੍ਵਾ ਛਡ੍ਡਿਤਕਸਟੰ। **ਹਟੰ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਿਲੇਸੋਪਿ ਸੇਵਾਲੋਪਿ। **ਕਣ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਣ੍ਡਕੰ। **ਆਚਾਮੋ**ਤਿ ਭਤ੍ਤਉਕ੍ਖਲਿਕਾਯ ਲਗ੍ਗੋ ਝਾਮਕਓਦਨੋ, ਤੰ ਛਡ੍ਡਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਖਾਦਤਿ, ‘‘ਓਦਨਕਞ੍ਜਿਯ’’ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪਿਞ੍ਞਾਕਾਦਯੋ** ਪਾਕਟਾ ਏਵ। **ਪਵਤ੍ਤਫਲਭੋਜੀ**ਤਿ ਪਤਿਤਫਲਭੋਜੀ।

੩੯੬. **ਸਾਣਾਨੀ**ਤਿ ਸਾਣਵਾਕਚੋਲ਼ਾਨਿ। **ਮਸਾਣਾਨੀ**ਤਿ ਮਿਸ੍ਸਕਚੋਲ਼ਾਨਿ। **ਛਵਦੁਸ੍ਸਾਨੀ**ਤਿ ਮਤਸਰੀਰਤੋ ਛਡ੍ਡਿਤਵਤ੍ਥਾਨਿ, ਏਰਕਤਿਣਾਦੀਨਿ ਵਾ ਗਨ੍ਥੇਤ੍ਵਾ ਕਤਨਿਵਾਸਨਾਨਿ। **ਪੰਸੁਕੂਲਾਨੀ**ਤਿ ਪਥਵਿਯੰ ਛਡ੍ਡਿਤਨਨ੍ਤਕਾਨਿ। **ਤਿਰੀਟਾਨੀ**ਤਿ ਰੁਕ੍ਖਤਚਵਤ੍ਥਾਨਿ। **ਅਜਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਜਿਨਮਿਗਚਮ੍ਮੰ। **ਅਜਿਨਕ੍ਖਿਪ**ਨ੍ਤਿ ਤਦੇਵ ਮਜ੍ਝੇ ਫਾਲਿਤਕੰ। **ਕੁਸਚੀਰ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਤਿਣਾਨਿ ਗਨ੍ਥੇਤ੍ਵਾ ਕਤਚੀਰੰ। **ਵਾਕਚੀਰਫਲਕਚੀਰੇਸੁ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਕੇਸਕਮ੍ਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਕੇਸੇਹਿ ਕਤਕਮ੍ਬਲੰ। ਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ –

‘‘ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਨਿ ਕਾਨਿਚਿ ਤਨ੍ਤਾਵੁਤਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ, ਕੇਸਕਮ੍ਬਲੋ ਤੇਸਂ ਪਟਿਕਿਟ੍ਠੋ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ। ਕੇਸਕਮ੍ਬਲੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੀਤੇ ਸੀਤੋ, ਉਣ੍ਹੇ ਉਣ੍ਹੋ ਅਪ੍ਪਗ੍ਘੋ ਚ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ ਚ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧੋ ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ’’ਤਿ।

ਵਾਲ਼ਕਮ੍ਬਲਨ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸਵਾਲੇਹਿ ਕਤਕਮ੍ਬਲਂ। **ਉਲੂਕਪਕ੍ਖਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਉਲੂਕਪਕ੍ਖਾਨਿ ਗਣ੍ਹੇਤ੍ਵਾ ਕਤਨਿਵਾਸਨਂ। **ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਪ੍ਪਧਾਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਵੀਰਿਯਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਪਿ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕੋਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਕਣ੍ਟਕਾਪਸ੍ਸਯਿਕੋ**ਤਿ ਅਯਕਣ੍ਟਕੇ ਵਾ ਪਕਤਿਕਣ੍ਟਕੇ ਵਾ ਭੂਮਿਯਂ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਚਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਠਾਨਚਙ੍ਕਮਾਦੀਨਿ ਕਰੋਤਿ। **ਸੇਯਜ**ਨ੍ਤਿ ਸਯਨ੍ਤੋਪਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੇਯਜਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। **ਫਲਕਸੇਯਜ**ਨ੍ਤਿ ਰੁਕ੍ਖਫਲਕੇ ਸੇਯਜਂ। **ਥਣ੍ਡਿਲਸੇਯਜ**ਨ੍ਤਿ ਥਣ੍ਡਿਲੇ ਉਚ੍ਚੇ ਭੂਮਿਠਾਨੇ ਸੇਯਜਂ। **ਏਕਪਸ੍ਸਯਿਕੋ**ਤਿ ਏਕਪਸ੍ਸੇਨੇਵ ਸਯਤਿ। **ਰਜੋਜਲ੍ਲਧਰੋ**ਤਿ ਸਰੀਰਂ ਤੇਲੇਨ ਮਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਰਜੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਾਨੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਥਸ੍ਸ ਸਰੀਰੇ ਰਜੋਜਲ੍ਲਂ ਲਗ੍ਗਤਿ, ਤਂ ਧਾਰੇਤਿ। **ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕੋ**ਤਿ ਲਦ੍ਧਂ ਆਸਨਂ ਅਕੋਪੇਤ੍ਵਾ ਯਦੇਵ ਲਭਤਿ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਸੀਦਨਸੀਲੋ। **ਵੇਕਟਿਕੋ**ਤਿ ਵਿਕਟਖਾਦਨਸੀਲੋ। **ਵਿਕਟ**ਨ੍ਤਿ ਗੂਥਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਪਾਨਕੋ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸੀਤੁਦਕਪਾਨੋ। ਸਾਯਂ ਤਤਿਯਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਾਯਤਤਿਯਕਂ।** ਪਾਤੋ, ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ, ਸਾਯਨ੍ਤਿ ਦਿਵਸਸ੍ਸ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਪਾਪਂ ਪਵਾਹੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ **ਉਦਕੋਰੋਹਨਾਨੁਯੋਗਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ।

ਤਪੋਪਕ੍ਕਮਨਿਰਤ੍ਥਕਤਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੭. ਅਥ ਭਗਵਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਦੀਹਿ ਵਿਨਾ ਤੇਸਂ ਤਪੋਪਕ੍ਕਮਾਨਂ ਨਿਰਤ੍ਥਕਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ – ‘‘ਅਚੇਲਕੋ ਚੇਪਿ ਕਸ੍ਸਪ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਆਰਕਾ** ਵਾਤਿ ਦੂਰੇਯੇਵ। **ਅਵੇਰ**ਨ੍ਤਿ ਦੋਸਵੇਰਵਿਰਹਿਤਂ। **ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਰਹਿਤਂ।

੩੯੮. **ਦੁਕ੍ਕਰਂ, ਭੋ ਗੋਤਮਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਕਸ੍ਸਪੋ ‘‘ਮਯਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਏਤ੍ਤਕਮਤ੍ਤਂ ਸਾਮਞ੍ਞਞ੍ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਞ੍ਚਾਤਿ ਵਿਚਰਾਮ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਪਨ ਅਞ੍ਞਂਯੇਵ ਸਾਮਞ੍ਞਞ੍ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਞ੍ਚ ਵਦਥਾ’’ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ਆਹ। **ਪਕਤਿ ਖੋ ਏਸਾ**ਤਿ ਪਕਤਿਕਥਾ ਏਸਾ। **ਇਮਾਯ ਚ, ਕਸ੍ਸਪ, ਮਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ‘‘ਕਸ੍ਸਪ ਯਦਿ ਇਮਿਨਾ ਪਮਾਣੇਨ ਏਵਂ ਪਰਿਤ੍ਤਕੇਨ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਸੁਦੁਕ੍ਕਰਂ ਨਾਮ ਅਭਵਿਸ੍ਸ, ਤਤੋ ਨੇਤਂ ਅਭਵਿਸ੍ਸ ਕਲ੍ਲਂ ਵਚਨਾਯ ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਸਾਮਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਪਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤੇਨ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੩੯੯. **ਦੁਜ੍ਜਾਨੋ**ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਸੋ ‘‘ਮਯਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਹੋਤੀਤਿ ਵਿਚਰਾਮ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਪਨ ਅਞ੍ਞਥਾ ਵਦਥਾ’’ਤਿ ਇਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਤਂ ਪਕਤਿਵਾਦਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਸਭਾਵਤੋਵ ਦੁਜ੍ਜਾਨਭਾਵਂ ਆਵਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪੁਨਪਿ – ‘‘ਪਕਤਿ ਖੋ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦੦-੪੦੧. **ਕਤਮਾ ਪਨ ਸਾ, ਭੋ ਗੋਤਮਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਅਯਂ ਕਿਰ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਭਗਵਤੋ ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਥਂ ਉਗ੍ਗਹੇਸਿ, ਅਥ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਰਤ੍ਥਕਤਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ – ‘‘ਤਸ੍ਸ ‘ਚਾਯਂ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ, ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਦਾ, ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾ ਅਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਆਰਕਾਵ ਸਾਮਞ੍ਞਾ’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਹਨ੍ਦ ਦਾਨਿ ਨਂ ਤਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪੁਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਦਿਵਿਜਾਨਨਤ੍ਥਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਨ੍ਤਿਧਮ੍ਮਂ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਤਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – ‘‘ਇਧ ਕਸ੍ਸਪਾ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਇਮਾਯ ਚ ਕਸ੍ਸਪ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਪਰਿਯੋਸਾਨਞ੍ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਹਿ ਸੀਲਚਿਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਹਿ ਅਞ੍ਞਾ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾ ਵਾ ਪਣੀਤਤਰਾ ਵਾ ਸੀਲਾਦਿਸਮ੍ਪਦਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ।

ਸੀਹਨਾਦਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦੨. ਏਵਞ੍ਚ ਪਨ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਨ੍ਤੋ – ''ਸਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਸਪ ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਂ ਪਰਮਵਿਸੁਦ੍ਧਂ। **ਪਰਮ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਂ, ਪਞ੍ਚਸੀਲਾਨਿ ਹਿਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲਾ ਸੀਲਮੇਵ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਫਲਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਪਨ ਪਰਮਸੀਲਂ ਨਾਮ। **ਨਾਹਂ ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਸੀਲੇਪਿ ਪਰਮਸੀਲੇਪਿ ਅਹਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮਸਮਂ ਮਮ ਸੀਲਸਮੇਨ ਸੀਲੇਨ ਮਯਾ ਸਮਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਹਮੇਵ ਤਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ**ਤਿ ਅਹਮੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸੀਲੇ ਉਤ੍ਤਮੋ। ਕਤਮਸ੍ਮਿਂ? **ਯਦਿਦਂ ਅਧਿਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਏਤਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਤਿ ਇਮਂ ਪਠਮਂ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ।

ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਵਾਦਾਤਿ ਯੇ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਪਤੀਤਿ ਤਪੋ, ਕਿਲੇਸਸਨ੍ਤਾਪਕਵੀਰਿਯਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮਂ, ਤਦੇਵ ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਜਿਗੁਚ੍ਛਤੀਤਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਾ। **ਅਰਿਯਾ ਪਰਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਿਦ੍ਦੋਸਤ੍ਤਾ ਅਰਿਯਾ, ਅਟ੍ਠਆਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨਪਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵੀਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤਾ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾਵ, ਮਗ੍ਗਫਲਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਪਰਮਾ ਨਾਮ। **ਅਧਿਜੇਗੁਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਇਧ ਜਿਗੁਚ੍ਛਭਾਵੋ ਜੇਗੁਚ੍ਛਂ, ਉਤ੍ਤਮਂ ਜੇਗੁਚ੍ਛਂ ਅਧਿਜੇਗੁਚ੍ਛਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਦਿਦਂ ਅਧਿਜੇਗੁਚ੍ਛਂ, ਤਤ੍ਥ ਅਹਮੇਵ ਭਿਯ੍ਯੋਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਪਞ੍ਞਾਧਿਕਾਰੇਪਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਪਞ੍ਞਾ ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾ ਚ ਪਞ੍ਞਾ ਨਾਮ, ਮਗ੍ਗਫਲਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਪਰਮਾ ਪਞ੍ਞਾ ਨਾਮ। **ਅਧਿਪਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥਤ੍ਥੋ – ਯਾਯਂ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾ ਨਾਮ ਅਹਮੇਵ ਤਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਧਿਕਾਰੇ ਤਦਙ੍ਗਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯੋ ਪਨ ਪਰਮਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਧਾਪਿ ਚ **ਯਦਿਦਂ ਅਧਿਵਿਮੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਯਾ ਅਯਂ ਅਧਿਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਅਹਮੇਵ ਤਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੪੦੩. **ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰੇ**ਤਿ ਸੁਞ੍ਞੇ ਘਰੇ, ਏਕਕੋਵ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਪਰਿਸਾਸੁ ਚਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਰਿਸਾਸੁ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

> ''ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਾਨਿ। ਯੇਹਿ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੦) ਸੁਤ੍ਤਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

ਪਞ੍ਹਞ੍ਚ ਨਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਨਂ ਪਞ੍ਹਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਬ੍ਯਾਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਤਙ੍ਖਣਞ੍ਞੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ। **ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰਾਧੇਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਹਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਤੋਸੇਤਿਯੇਵ। **ਨੋ ਚ ਖੋ ਸੋਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰਾਧੇਤ੍ਵਾ ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਪਰੇ ਸੋਤਬ੍ਬਂ ਨ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤੀਤਿ, ਏਵਞ੍ਚ ਵਦੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੋਤਬ੍ਬਞ੍ਚਸ੍ਸ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦੇਵਾਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਮਹਨ੍ਤੇਨੇਵ ਉਸ੍ਸਾਹੇਨ ਸੋਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। **ਪਸੀਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੁਪਸਨ੍ਨਾ ਕਲ੍ਲਚਿਤ੍ਤਾ ਮੁਦੁਚਿਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਪਸਨ੍ਨਾਕਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਮੁਦ੍ਧਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਣੀਤਾਨਿ ਚੀਵਰਾਦੀਨਿ ਵੇਲੁਵਨਵਿਹਾਰਾਦਯੋ ਚ ਮਹਾਵਿਹਾਰੇ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨ੍ਤਾ ਪਸਨ੍ਨਾਕਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਤਥਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਯਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਤਥਾ ਭਾਵਾਯ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪੂਰਣਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਚ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਥਭਾਵਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਕੇਚਿ ਸਰਣੇਸੁ ਕੇਚਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਸੀਲੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਅਪਰੇ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ। **ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਚ ਆਰਾਧੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਪਟਿਪਦਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਪੂਰੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਪਨ ਪੂਰੇਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪੂਰਣੇਨ ਤਸ੍ਸ ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰਾਧੇਨ੍ਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨੋਕਾਸੇ ਠਤ੍ਵਾ ਸੀਹਨਾਦਾ ਸਮੋਧਾਨੇਤਬ੍ਬਾ। ਏਕਚ੍ਚਂ ਤਪਸ੍ਸਿਂ ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਏਕੋ ਸੀਹਨਾਦੋ। ਅਪਰਂ ਸਗ੍ਗੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਏਕੋ। ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਪ੍ਪਹਾਨੇ ਅਹਮੇਵ ਸੇਟ੍ਠੋਤਿ ਏਕੋ। ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨੇਪਿ ਅਹਮੇਵ ਸੇਟ੍ਠੋਤਿ ਏਕੋ। ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਪ੍ਪਹਾਨੇ ਮਯ੍ਹਮੇਵ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ ਸੇਟ੍ਠੋਤਿ ਏਕੋ। ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨੇਪਿ ਮਯ੍ਹਂਯੇਵ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ ਸੇਟ੍ਠੋਤਿ ਏਕੋ। ਸੀਲੇਨ ਮਯ੍ਹਂ ਸਦਿਸੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਏਕੋ। ਵੀਰਿਯੇਨ ਮਯ੍ਹਂ ਸਦਿਸੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਏਕੋ। ਪਞ੍ਞਾਯ...ਪੇ॰... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ...ਪੇ॰... ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਨ੍ਤੋ ਪਰਿਸਮਜ੍ਝੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਨਦਾਮੀਤਿ ਏਕੋ। ਵਿਸਾਰਦੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਦਾਮੀਤਿ ਏਕੋ। ਪਞ੍ਹਂ ਮਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਏਕੋ। ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ

ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਮੀਤਿ ਏਕੋ। ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ ਪਰਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਆਰਾਧੇਮੀਤਿ ਏਕੋ। ਸੁਤ੍ਵਾ ਸੋਤਬ੍ਬੰ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤੀਤਿ ਏਕੋ। ਸੁਤ੍ਵਾ ਮੇ ਪਸੀਦਨ੍ਤੀਤਿ ਏਕੋ। ਪਸਨ੍ਨਾਕਾਰੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਏਕੋ। ਯੰ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਦੇਸੇਮਿ, ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਏਕੋ। ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਚ ਮੰ ਆਰਾਧੇਨ੍ਤੀਤਿ ਏਕੋ। ਇਤਿ ਪੁਰਿਮਾਨੰ ਦਸਨ੍ਨੰ ਏਕੇਕਸ੍ਸ – ‘‘ਪਰਿਸਾਸੁ ਚ ਨਦਤੀ’’ਤਿ ਆਦਯੋ ਦਸ ਦਸ ਪਰਿਵਾਰਾ। ਏਵੰ ਤੇ ਦਸ ਪੁਰਿਮਾਨੰ ਦਸਨ੍ਨੰ ਪਰਿਵਾਰਵਸੇਨ ਸਤੰ ਪੁਰਿਮਾ ਚ ਦਸਾਤਿ ਦਸਾਧਿਕੰ ਸੀਹਨਾਦਸਤੰ ਹੋਤਿ। ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤੇ ਏਤ੍ਤਕਾ ਸੀਹਨਾਦਾ ਦੁਲ੍ਲਭਾ, ਤੇਨਿਦੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਤਿ ਭਗਵਾ ‘‘ਸੀਹਨਾਦੰ ਖੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਨਦਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰੇ ਨਦਤੀ’’ਤਿ ਏਵੰ ਵਾਦਾਨੁ ਵਾਦੰ ਪਟਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪਰਿਸਤਿ ਨਦਿਤਪੁਬ੍ਬੰ ਸੀਹਨਾਦੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ‘‘ਏਕਮਿਦਾਹ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਿਤ੍ਥਿਯਪਰਿਵਾਸਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦੪. ਤਤ੍ਥ **ਤਤ੍ਰ ਮੰ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਤਪਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ**ਤਿ ਤਤ੍ਰ ਰਾਜਗਹੇ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤੰ ਮੰ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਤਪਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਨਿਗ੍ਰੋਧੋ ਨਾਮ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ । **ਅਧਿਜੇਗੁਚ੍ਛੇ**ਤਿ ਵੀਰਿਯੇਨ ਪਾਪਜਿਗੁਚ੍ਛਨਾਧਿਕਾਰੇ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਇਦੰ ਯੰ ਤੰ ਭਗਵਾ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਮਹਾਵਿਹਾਰੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਉਦੁਮ੍ਬਰਿਕਾਯ ਦੇਵਿਯਾ ਉਯ੍ਯਾਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਰੋਧਸ੍ਸ ਚ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸ੍ਸ ਸਨ੍ਧਾਨਸ੍ਸ ਚ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਦਿਬ੍ਬਾਯ ਸੋਤਧਾਤੁਯਾ ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਆਕਾਸੇਨਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤੇਸੰ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਨਿਗ੍ਰੋਧੇਨ ਅਧਿਜੇਗੁਚ੍ਛੇ ਪੁਟ੍ਠਪਞ੍ਹੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ, ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਰੰ ਵਿਯ ਮਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਮਾਯ ਮਤ੍ਤਾਯ, ਅਤਿਮਹਨ੍ਤੇਨੇਵ ਪਮਾਣੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੋ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਧਬਾਲੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੰ ਅਞ੍ਞੋ ਪਣ੍ਡਿਤਜਾਤਿਕੋ ‘‘ਕੋ ਨਾਮ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਅਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵਦਤਿ। **ਲਭੇਯ੍ਯਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਸੋ – ‘‘ਚਿਰੰ ਵਤ ਮੇ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਪਕ੍ਖੇ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾ ਕਿਲਮਿਤੋ, ‘ਸੁਕ੍ਖਨਦੀਤੀਰੇ ਨ੍ਹਾਯਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੇਨ ਵਿਯ ਥੁਸੇ ਕੋਟ੍ਟੇਨ੍ਤੇਨ ਵਿਯ ਨ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਥੋ ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤੋ। ਹਨ੍ਦਾਹੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਯੋਗੇ ਯੋਜੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਆਹ। ਅਥ ਭਗਵਾ ਯੋ ਅਨੇਨ ਖਨ੍ਧਕੇ ਤਿਤ੍ਥਿਯਪਰਿਵਾਸੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੋ, ਯੋ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਪੁਬ੍ਬੋ ਸਾਮਣੇਰਭੂਮਿਯੰ ਠਿਤੋ – ‘‘ਅਹੰ ਭਨ੍ਤੇ, ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਪੁਬ੍ਬੋ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਆਕਙ੍ਖਾਮਿ ਉਪਸਮ੍ਪਦੰ, ਸ੍ਵਾਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੰਘੰ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਾਸੇ ਪਰਿਵਾਸੰ ਯਾਚਾਮੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਵ॰ ੮੬) ਨਯੇਨ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਸਤਿ, ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ – ‘‘ਯੋ ਖੋ, ਕਸ੍ਸਪ, ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਪੁਬ੍ਬੋ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੪੦੫. ਤਤ੍ਥ **ਪਬ੍ਬਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਪਰਿਵਸਿਤ੍ਵਾਯੇਵ ਹਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ ਲਭਤਿ। ਉਪਸਮ੍ਪਦਤ੍ਥਿਕੇਨ ਪਨ ਨਾਤਿਕਾਲੇਨ ਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸਨਾਦੀਨਿ ਅਟ੍ਠ ਵਤ੍ਤਾਨਿ ਪੂਰੇਨ੍ਤੇਨ ਪਰਿਵਸਿਤਬ੍ਬੰ। **ਆਰਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਵਤ੍ਤਪੂਰਣੇਨ ਤੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਾ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ। ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਨੇਸ ਤਿਤ੍ਥਿਯਪਰਿਵਾਸੋ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯ **ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਖਨ੍ਧਕਵਣ੍ਣਨਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਪਿ ਚ ਮੇਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਪਿ ਚ ਮੇ ਏਤ੍ਥ। **ਪੁਗ੍ਗਲਵੇਮਤ੍ਤਤਾ ਵਿਦਿਤਾ**ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਨਾਨਤ੍ਤੰ ਵਿਦਿਤੰ। ‘‘ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਿਵਾਸਾਰਹੋ, ਅਯੰ ਨ ਪਰਿਵਾਸਾਰਹੋ’’ਤਿ ਇਦੰ ਮਯ੍ਹੰ ਪਾਕਟਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤੋ ਕਸ੍ਸਪੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਅਹੋ ਅਚ੍ਛਰਿਯੰ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੰ, ਯਤ੍ਥ ਏਵੰ ਘੰਸਿਤ੍ਵਾ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਅਯੁਤ੍ਤੰ ਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ, ਤਤੋ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰੰ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਸਞ੍ਜਾਤੁਸ੍ਸਾਹੋ – ‘‘ਸਚੇ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦਤੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ – ‘‘ਨ ਕਸ੍ਸਪੋ ਪਰਿਵਾਸੰ ਅਰਹਤੀ’’ਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਗਚ੍ਛ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਸ੍ਸਪੰ ਨ੍ਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤ੍ਵਾ ਆਨੇਹੀ’’ਤਿ। ਸੋ ਤਥਾ ਕਤ੍ਵਾ ਤੰ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਆਗਮਾਸਿ। ਭਗਵਾ ਤੰ ਗਣਮਜ੍ਝੇ ਨਿਸੀਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – ‘‘ਅਲਤ੍ਥ ਖੋ ਅਚੇਲੋ ਕਸ੍ਸਪੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ, ਅਲਤ੍ਥ ਉਪਸਮ੍ਪਦ’’ਨ੍ਤਿ। **ਅਚਿਰੂਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਚਿਰਮੇਵ। **ਵੂਪਕਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਕਿਲੇਸਕਾਮੇਹਿ ਕਾਯੇਨ ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਵੂਪਕਟ੍ਠੋ। **ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਸਤਿੰ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋ। **ਆਤਾਪੀ**ਤਿ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਵੀਰਿਯਾਤਾਪੇਨ ਆਤਾਪੀ। **ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਾਯੇ ਚ ਜੀਵਿਤੇ ਚ ਅਨਪੇਕ੍ਖਤਾਯ ਪੇਸਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਅਤ੍ਤਭਾਵੋ। **ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ। **ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਆਚਾਰਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ। **ਸਮ੍ਮਦੇਵਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਨਾਵ ਕਾਰਣੇਨੇਵ। **ਤਦਨੁਤ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਤੰ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨਭੂਤੰ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਅਤ੍ਥਾਯ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ। **ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾਯੇਵ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸੀ**ਤਿ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਸਿ, ਏਵਂ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ **ਚ ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ…ਪੇ॰… ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸੀ**ਤਿ।

ਏਵਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਭੂਮਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨ ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਤੁਂ ''ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਖੋ ਪਨਾਯਸ੍ਮਾ ਕਸ੍ਸਪੋ ਅਰਹਤਂ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਞ੍ਞਤਰੋ**ਤਿ ਏਕੋ। **ਅਰਹਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ, ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਾਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੋ ਅਹੋਸੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਂ ਯਂ ਪਨ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਾਕਟਮੇਵਾਤਿ।

ਇਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ

ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਸੁੱਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦੬. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ…ਪੇ॰… ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਸੁੱਤੰ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਅਪੁਬ੍ਬਪਦਵਣ੍ਣਨਾ। **ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ**ਤਿ ਸਾਵਤ੍ਥਿੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਯੋ ਜੇਤਸ੍ਸ ਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੇਨ ਗਹਪਤਿਨਾ ਆਰਾਮੋ ਕਾਰਿਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਰਤਿ। **ਪੋਟ੍ਠਪਾਦੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ**ਤਿ ਨਾਮੇਨ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦੋ ਨਾਮ ਛੰਨਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ। ਸੋ ਕਿਰ ਗਿਹਿਕਾਲੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲੋ ਕਾਮੇਸੁਆਦੀਨਵੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਕੋਟਿਪਰਿਮਾਣੰ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪਹਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨੰ ਗਣਾਚਰਿਯੋ ਜਾਤੋ। ਸਮਯੰ ਪਵਦਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਸਮਯਪ੍ਪਵਾਦਕੋ,** ਤਸ੍ਮਿੰ ਕਿਰ ਠਾਨੇ ਚਙ੍ਕੀਤਾਰੁਕ੍ਖਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਪ੍ਪਭੁਤਯੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨਿਗਣ੍ਠਅਚੇਲਕਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਦਯੋ ਚ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਅੱਤਨੋ ਅੱਤਨੋ ਸਮਯੰ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਆਰਾਮੋ **ਸਮਯਪ੍ਪਵਾਦਕੋ**ਤਿ ਵੁੱਚਤਿ। ਸ੍ਵੇਵ ਚ ਤਿਨ੍ਦੁਕਾਚੀਰਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਤਿਮ੍ਬਰੂਰੁਕ੍ਖਪਨ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਕ੍ਖਿੱਤੱਤਾ **ਤਿਨ੍ਦੁਕਾਚੀਰੋ**। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਠਮੰ ਏਕਾਵ ਸਾਲਾ ਅਹੋਸਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਮਹਾਪੁਞ੍ਞੰ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਬਹੂ ਸਾਲਾ ਕਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਮੇਵ ਏਕੰ ਸਾਲੰ ਉਪਾਦਾਯ ਲਦ੍ਧਨਾਮਵਸੇਨ **ਏਕਸਾਲਕੋ**ਤਿ ਵੁੱਚਤਿ। ਮਲ੍ਲਿਕਾਯ ਪਨ ਪਸੇਨਦਿਰਞ੍ਞੋ ਦੇਵਿਯਾ ਉਯ੍ਯਾਨਭੂਤੋ ਸੋ ਪੁਪ੍ਫਫਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਆਰਾਮੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **ਮਲ੍ਲਿਕਾਯ ਆਰਾਮੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯੰ ਗਤੋ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯਪ੍ਪਵਾਦਕੇ ਤਿਨ੍ਦੁਕਾਚੀਰੇ ਏਕਸਾਲਕੇ ਮਲ੍ਲਿਕਾਯ ਆਰਾਮੇ।

ਪਟਿਵਸਤੀਤਿ ਨਿਵਾਸਫਾਸੁਤਾਯ ਵਸਤਿ। ਅਥੇਕਦਿਵਸੰ ਭਗਵਾ ਪੱਚੂਸਸਮਯੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ ਪੱਥਰਿਤ੍ਵਾ ਲੋਕੰ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਞਾਣਜਾਲਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਗਤੰ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੰ ਦਿਸ੍ਵਾ – ''ਅਯੰ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦੋ ਮਯ੍ਹੰ ਞਾਣਜਾਲੇ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਕਿੰਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਅੱਦਸ – ''ਅਹੰ ਅੱਜ ਤਤ੍ਥ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਥ ਮੰ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦੋ ਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਨਿਰੋਧਵੁੱਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਪੁੱਛਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸਾਹੰ ਸਬ੍ਬਬੁੱਧਾਨੰ ਞਾਣੇਨ ਸੰਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਤਦੁਭਯੰ ਕਥੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਥ ਸੋ ਕਤਿਪਾਹੱਚਯੇਨ ਚਿੱਤੰ ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁੱਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਮਮ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਤੇਸਮਹੰ ਧੱਮੰ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਦੇਸਨਾਵਸਾਨੇ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦੋ ਮੰ ਸਰਣੰ ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਚਿੱਤੋ ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁੱਤੋ ਮਮ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹੱਤੰ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਤਤੋ ਪਾਤੋਵ ਸਰੀਰਪਟਿਜੱਗਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸੁਰੱਤਦੁਪੱਟੰ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਵਿੱਜੁਲਤਾਸਦਿਸੰ ਕਾਯਬਨ੍ਧਨੰ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਯੁਗਨ੍ਧਰਪਬ੍ਬਤੰ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਮਹਾਮੇਘੰ ਵਿਯ ਮੇਘਵਣ੍ਣੰ ਪੰਸੁਕੂਲੰ ਏਕੰਸਵਰਗਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪੱਚੱਗ੍ਘੰ ਸੇਲਮਯਪੱਤੰ ਵਾਮਅੰਸਕੂਟੇ ਲੱਗੇਤ੍ਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸੀਹੋ ਵਿਯ ਹਿਮਵਨ੍ਤਪਾਦਾ ਵਿਹਾਰਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿ। ਇਮਮੱਤ੍ਥੰ ਸਨ੍ਧਾਯ – ''ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤੰ।

੪੦੭. ਏਤਦਹੋਸੀਤਿ ਨਗਰਦ੍ਵਾਰਸਮੀਪੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅੱਤਨੋ ਰੁਚਿਵਸੇਨ ਸੂਰਿਯੰ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਅਤਿਪ੍ਪਗਭਾਵਮੇਵ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਤੰ ਅਹੋਸਿ। **ਯੰਨੂਨਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਸੰਸਯਪਰਿਦੀਪਨੋ ਵਿਯ ਨਿਪਾਤੋ, ਬੁੱਧਾਨਞ੍ਚ ਸੰਸਯੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ – ''ਇਦੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ, ਇਦੰ ਨ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ, ਇਮਸ੍ਸ ਧੱਮੰ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮ, ਇਮਸ੍ਸ ਨ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਪਰਿਵਿਤੱਕਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ ਪਨੇਸ ਸਬ੍ਬਬੁੱਧਾਨੰ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤੇਨਾਹ – ''ਯੰਨੂਨਾਹ''ਨ੍ਤਿ, ਯਦਿ ਪਨਾਹਨ੍ਤਿ ਅੱਤ੍ਥੋ।

੪੦੮. ਉੱਨਾਦਿਨਿਯਾਤਿ ਉੱਚੰ ਨਦਮਾਨਾਯ, ਏਵੰ ਨਦਮਾਨਾਯ ਚਸ੍ਸਾ ਉੱਧੰ ਗਮਨਵਸੇਨ ਉੱਚੋ, ਦਿਸਾਸੁ ਪੱਤ੍ਥਟਵਸੇਨ ਮਹਾ ਸੱਦੋਤਿ ਉੱਚਾਸੱਦਮਹਾਸੱਦਾਯ, ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨੰ ਪਾਤੋਵ ਵੁੱਟ੍ਠਾਯ ਕੱਤਬ੍ਬੰ ਨਾਮ ਚੇਤਿਯਵੱਤੰ ਵਾ ਬੋਧਿਵੱਤੰ ਵਾ ਆਚਰਿਯੁਪੱਜ਼ਾਯਵੱਤੰ ਵਾ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ। ਤੇਨ ਤੇ ਪਾਤੋਵ ਵੁੱਟ੍ਠਾਯ ਬਾਲਾਤਪੇ ਨਿਸਿੰਨਾ – ''ਇਮਸ੍ਸ ਹੱਤ੍ਥੋ ਸੋਭਨੋ, ਇਮਸ੍ਸ ਪਾਦੋ''ਤਿ ਏਵੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਹੱਤ੍ਥਪਾਦਾਦੀਨਿ ਵਾ ਆਰਬ੍ਭ, ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਦਾਰਕਦਾਰਿਕਾਦੀਨੰ ਵਣ੍ਣੇ ਵਾ, ਅਞ੍ਞੰ ਵਾ ਕਾਮਸ੍ਸਾਦਭਵਸ੍ਸਾਦਾਦਿਵੱਤ੍ਥੁੰ ਆਰਬ੍ਭ ਕਥੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਰਾਜਕਥਾਦਿਅਨੇਕਵਿਧੰ ਤਿਰੱਚਾਨਕਥੰ ਕਥੇਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁੱਤੰ – ''ਉੱਨਾਦਿਨਿਯਾ ਉੱਚਾਸੱਦਮਹਾਸੱਦਾਯ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੰ ਤਿਰੱਚਾਨਕਥੰ ਕਥੇਨ੍ਤਿਯਾ''ਤਿ।

ਤਤੋ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਤੇ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੇ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ – ''ਇਮੇ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਅਤਿਵਿਯ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਗਾਰਵਾ, ਮਯਞ੍ਚ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸੂਰਿਯੁਗ੍ਗਮਨੇ ਖਜ੍ਜੋਪਨਕੂਪਮਾ ਜਾਤਾ, ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੋਪਿ ਨੋ ਪਰਿਹੀਨੋ। ਸਚੇ ਪਨਿਮਂ ਠਾਨਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਵਾ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਾਵਕੋ ਵਾ ਗਿਹੀ ਉਪਟ੍ਠਾਕੋ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ , ਅਤਿਵਿਯ ਲਜ੍ਜਨੀਯਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਰਿਸਦੋਸੋ ਖੋ ਪਨ ਪਰਿਸਜੇਟ੍ਠਕਸ੍ਸੇਵ ਉਪਰਿ ਆਰੋਹਤੀ''ਤਿ ਇਤੋਚਿਤੋ ਚ ਵਿਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਦ੍ਦਸ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ...ਪੇ॰... ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੇਸੁ''ਨ੍ਤਿ।

੪੦੯. ਤਤ੍ਥ **ਸਣ੍ਠਪੇਸੀ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਸਿ, ਵਜ੍ਜਮਸ੍ਸਾ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਸਿ। ਯਥਾ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਨਂ ਠਪੇਸਿ। ਯਥਾ ਨਾਮ ਪਰਿਸਮਜ੍ਝਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸੋ ਵਜ੍ਜਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥਂ ਨਿਵਾਸਨਂ ਸਣ੍ਠਪੇਤਿ, ਪਾਰੁਪਨਂ ਸਣ੍ਠਪੇਤਿ, ਰਜੋਕਿਣ੍ਣਟ੍ਠਾਨਂ ਪੁਞ੍ਛਤਿ; ਏਵਮਸ੍ਸਾ ਵਜ੍ਜਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥਂ – ''ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾ ਭੋਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਨ੍ਤੋ ਯਥਾ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਨਂ ਠਪੇਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਕਾਮੋ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਏਕੋ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਏਕੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨ ਗਣਸਙ੍ਗਣਿਕਾਯ ਯਾਪੇਤਿ। **ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਇਧਾਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸ ਭਗਵਤੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਂ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਤੀਤਿ? ਅਤ੍ਤਨੋ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨੋ। ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਕਿਰ ਬੁਦ੍ਧੇਸੁ ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕੇਸੁ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਆਗਤੇਸੁ – ''ਅਜ੍ਜ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਆਗਤੋ , ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਆਗਤੋ, ਨ ਖੋ ਪਨ ਤੇ ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਪਸ੍ਸਥ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਉਤ੍ਤਮਭਾਵ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਟ੍ਠਾਕਾਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਉਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ, ਉਚ੍ਚੇ ਠਾਨੇ ਠਪੇਨ੍ਤਿ, ਭਗਵਤੋਪਿ ਉਪਟ੍ਠਾਕੇ ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਵਾਯਮਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਕਿਰ ਭਗਵਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਕੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ – ''ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਸਤ੍ਥਾ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋਪਿ ਗੋਤਮਸਾਵਕਾਪਿ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਮਯਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਮਗ੍ਗਾ। ਤੁਮ੍ਹੇ ਪਨ ਅਮ੍ਹੇ ਅਕ੍ਖੀਹਿਪਿ ਪਸ੍ਸਿਤੁਂ ਨ ਇਚ੍ਛਥ, ਸਾਮੀਚਿਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਰੋਥ, ਕਿਂ ਵੋ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਅਪਰਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥੇਕਚ੍ਚੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ – ''ਬੁਦ੍ਧਾਪਿ ਏਤੇਸਂ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਕਿਂ ਅਮ੍ਹਾਕ''ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੇਸੁ**ਨ੍ਤਿ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਦ੍ਦਾ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ।

੪੧੦. **ਸ੍ਵਾਗਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਆਗਮਨਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤੋ; ਭਗਵਤਿ ਹਿ ਨੋ ਆਗਤੇ ਆਨਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ, ਗਤੇ ਸੋਕੋਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। **ਚਿਰਸ੍ਸਂ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਆਹ? ਕਿਂ ਭਗਵਾ ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਤਤ੍ਥ ਗਤਪੁਬ੍ਬੋਤਿ, ਨ ਗਤਪੁਬ੍ਬੋ। ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਨ – ''ਕੁਹਿਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ, ਕੁਤੋ ਆਗਤਤ੍ਥ, ਕਿਂ ਮਗ੍ਗਮੂਲ੍ਹਤ੍ਥ, ਚਿਰਸ੍ਸਂ ਆਗਤਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ ਪਿਯਸਮੁਦਾਚਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਮਾਹ। ਏਵਞ੍ਚ ਪਨ ਵਤ੍ਵਾ ਨ ਮਾਨਥਦ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਿ, ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮਨਮਕਾਸਿ। ਭਗਵਨ੍ਤਞ੍ਹਿ ਉਪਗਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਨੇਨ ਅਨਿਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਵਾ ਅਪਚਿਤਿਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਾ ਦੁਲ੍ਲਭੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਉਚ੍ਚਾਕੁਲੀਨਤਾਯ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਸਨਂ ਪਪ੍ਫੋਟੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਆਸਨੇਨ ਨਿਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ – ''ਨਿਸੀਦਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਇਦਮਾਸਨਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਅਨ੍ਤਰਾਕਥਾ ਵਿਪ੍ਪਕਤਾ**ਤਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਨਂ ਵੋ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਮਮਾਗਮਨਂ, ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਕਾ ਨਾਮ ਕਥਾ ਵਿਪ੍ਪਕਤਾ, ਮਮਾਗਮਨਪਚ੍ਚਯਾ ਕਤਮਾ ਕਥਾ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਨ ਗਤਾ, ਵਦਥ, ਯਾਵ ਨਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਨੇਤ੍ਵਾ ਦੇਮੀਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਪਵਾਰਣਂ ਪਵਾਰੇਸਿ। ਅਥ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ – ''ਨਿਰਤ੍ਥਕਕਥਾ ਏਸਾ ਨਿਸ੍ਸਾਰਾ ਵਟ੍ਟਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਪੁਰਤੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਅਰਹਤੀ''ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ''ਤਿਟ੍ਠਤੇਸਾ , ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਅਭਿਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੧੧. **ਤਿਟ੍ਠਤੇਸਾ** , **ਭਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਸਚੇ ਭਗਵਾ ਸੋਤੁਕਾਮੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਚ੍ਛਾਪੇਸਾ ਕਥਾ ਨ ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਪਨਿਮਾਯ ਕਥਾਯ ਅਤ੍ਥੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਭਗਵਤੋ ਪਨਾਗਮਨਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਮਯਂ ਅਞ੍ਞਦੇਵ ਸੁਕਾਰਣਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮਾਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਤਤੋ ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ – ''ਪੁਰਿਮਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਕੋਤੂਹਲਸਾਲਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਕੋਤੂਹਲਸਾਲਾ ਨਾਮ ਪਚ੍ਚੇਕਸਾਲਾ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਨਾਨਾਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨਾਨਾਵਿਧਂ ਕਥਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਸਾ ਬਹੂਨਂ – ''ਅਯਂ ਕਿਂ ਵਦਤਿ, ਅਯਂ ਕਿਂ ਵਦਤੀ''ਤਿ ਕੋਤੂਹਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਤੋ ਕੋਤੂਹਲਸਾਲਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਭਿਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਭੀ**ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗਮਤ੍ਤਂ। **ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧੇ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਨਿਰੋਧੇ, ਖਣਿਕਨਿਰੋਧੇ ਕਥਾ

ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਂ ਪਨ ਤਸ੍ਸਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਂ। ਯਦਾ ਕਿਰ ਭਗਵਾ ਜਾਤਕਂ ਵਾ ਕਥੇਤਿ, ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਵਾ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ ਤਦਾ ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਭਗਵਤੋ ਕਿਤ੍ਤਿਘੋਸੋ ਪਤ੍ਥਰਤਿ, ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ – ''ਭਵਂ ਕਿਰ ਗੋਤਮੋ ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਯਂ ਕਥੇਸਿ, ਮਯਂ ਕਿਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਮ ਤਾਦਿਸਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਥੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਪਟਿਭਾਗਕਿਰਿਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਏਕਂ ਭਵਨ੍ਤਰਸਮਯਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ – ''ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਪੇਸਿ, ਮਯਂ ਕਿਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਮ ਪਞ੍ਞਪੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਾਵਕਾਨਂ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ। ਤਦਾ ਪਨ ਭਗਵਾ ਅਟ੍ਠਵਿਧਪਰਿਸਮਜ੍ਝੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧਕਥਂ ਕਥੇਸਿ। ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ – ''ਭਵਂ ਕਿਰ ਗੋਤਮੋ ਨਿਰੋਧਂ ਨਾਮ ਕਥੇਸਿ, ਮਯਮ੍ਪਿ ਤਂ ਕਥੇਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਕਥਯਿਂਸੁ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਅਭਿਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧੇ ਕਥਾ ਉਦਪਾਦੀ''ਤਿ।

ਤਤ੍ਰੇਕਚ੍ਚੇਤਿ ਤੇਸੁ ਏਕਚ੍ਚੇ। ਪੁਰਿਮੋ ਚੇਤ੍ਥ ਯ੍ਵਾਯਂ ਬਾਹਿਰੇ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਦੋਸਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਚਿਤ੍ਤਕਭਾਵੋ ਸਨ੍ਤੋਤਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਇਤੋ ਚੁਤੋ ਪਞ੍ਚ ਕਪ੍ਪਸਤਾਨਿ ਅਸਞ੍ਞੀਭਵੇ ਠਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਇਧ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞੁਪ੍ਪਾਦੇ ਚ ਨਿਰੋਧੇ ਚ ਹੇਤੁਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ – **ਅਹੇਤੂ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਆਹ।

ਦੁਤਿਯੋ ਨਂ ਨਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ ਮਿਗਸਿਙ੍ਗਤਾਪਸਸ੍ਸ ਅਸਞ੍ਞਕਭਾਵਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ – ''ਉਪੇਤਿਪਿ ਅਪੇਤਿਪੀ''ਤਿ ਆਹ। ਮਿਗਸਿਙ੍ਗਤਾਪਸੋ ਕਿਰ ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਪੋ ਘੋਰਤਪੋ ਪਰਮਧਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਅਹੋਸਿ। ਤਸ੍ਸ ਸੀਲਤੇਜੇਨ ਸਕ੍ਕਵਿਮਾਨਂ ਉਣ੍ਹਂ ਅਹੋਸਿ। ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਰਾਜਾ ''ਸਕ੍ਕਟ੍ਠਾਨਂ ਨੁ ਖੋ ਤਾਪਸੋ ਪਤ੍ਥੇਤੀ''ਤਿ ਅਲਮ੍ਬੁਸਂ ਨਾਮ ਦੇਵਕਞ੍ਞਂ – 'ਤਾਪਸਸ੍ਸ ਤਪਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਏਹੀ'ਤਿ ਪੇਸੇਸਿ। ਸਾ ਤਤ੍ਥ ਗਤਾ। ਤਾਪਸੋ ਪਠਮਦਿਵਸੇ ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾਵ ਪਲਾਯਿਤ੍ਵਾ ਪਣ੍ਣਸਾਲਂ ਪਾਵਿਸਿ। ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣੇਨ ਭਗ੍ਗੋ ਤਂ ਹਤ੍ਥੇ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਦਿਬ੍ਬਫਸ੍ਸੇਨ ਫੁਟ੍ਠੋ ਵਿਸਞ੍ਞੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਵਚ੍ਛਰਾਨਂ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਲਭਿ। ਤਂ ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ – ''ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਵਚ੍ਛਰਾਨਂ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਨਿਰੋਧਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਏਵਮਾਹ।

ਤਤਿਯੋ ਨਂ ਨਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ ਆਥਬ੍ਬਣਪਯੋਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਉਪਕਡ੍ਢਨ੍ਤਿਪਿ ਅਪਕਡ੍ਢਨ੍ਤਿਪੀ''ਤਿ ਆਹ। ਆਥਬ੍ਬਣਿਕਾ ਕਿਰ ਆਥਬ੍ਬਣਂ ਪਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਂ ਸੀਸਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਵਿਯ ਹਤ੍ਥਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਵਿਯ ਮਤਂ ਵਿਯ ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਪੁਨ ਪਾਕਤਿਕਭਾਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ – ''ਨਿਰੋਧਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਏਵਮਾਹ।

ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਨਂ ਨਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ ਯਕ੍ਖਦਾਸੀਨਂ ਮਦਨਿਦ੍ਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਸਨ੍ਤਿ ਹਿ ਭੋ ਦੇਵਤਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯਕ੍ਖਦਾਸਿਯੋ ਕਿਰ ਸਬ੍ਬਰਤ੍ਤਿਂ ਦੇਵਤੂਪਹਾਰਂ ਕੁਰੁਮਾਨਾ ਨਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ ਅਰੁਣੋਦਯੇ ਏਕਂ ਸੁਰਾਪਾਤਿਂ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਸੁਪਿਤ੍ਵਾ ਦਿਵਾ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ – ''ਸੁਤ੍ਤਕਾਲੇ ਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਾ, ਪਬੁਦ੍ਧਕਾਲੇ ਨਿਰੋਧਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤਾ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਏਵਮਾਹ।

ਅਯਂ ਪਨ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਪਣ੍ਡਿਤਜਾਤਿਕੋ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਤਂ ਕਥਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ। ''ਇਮੇਸਂ ਕਥਾ ਏਲ਼ਮੂਗਕਥਾ ਵਿਯ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਹਿ ਨਿਰੋਧੇ ਏਤੇ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਚ ਨਿਰੋਧੇਨ ਨਾਮ ਏਕੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਬਹੁਨਾ। ਤੇਨਾਪਿ ਏਕੇਨ ਅਞ੍ਞੇਨੇਵ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਸੋ ਪਨ ਅਞ੍ਞੇਨ ਞਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨਾ। ਸਚੇ ਭਗਵਾ ਇਧ ਅਭਵਿਸ੍ਸ 'ਅਯਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਯਂ ਨ ਨਿਰੋਧੋ'ਤਿ ਦੀਪਸਹਸ੍ਸਂ ਵਿਯ ਉਜ੍ਜਾਲੇਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਜਮੇਵ ਪਾਕਟਂ ਅਕਰਿਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਦਸਬਲਞ੍ਞੇਵ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਹੋ ਨੂਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤਦ੍ਵਯਂ, ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ ''ਅਹੋ ਨੂਨ ਭਗਵਾ ਅਹੋ ਨੂਨ ਸੁਗਤੋ''ਤਿ। **ਯੋ ਇਮੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਏਤੇਸਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸੁਕੁਸਲੋ ਨਿਪੁਣੋ ਛੇਕੋ, ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਹੋ ਨੂਨ ਕਥੇਯ੍ਯ, ਸੁਗਤੋ ਅਹੋ ਨੂਨ ਕਥੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਪਕਤਞ੍ਞੂ**ਤਿ ਚਿਣ੍ਣਵਸਿਤਾਯ ਪਕਤਿਂ ਸਭਾਵਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਪਕਤਞ੍ਞੂ। **ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ''ਮਯਂ ਭਗਵਾ ਨ ਜਾਨਾਮ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਜਾਨਾਥ, ਕਥੇਥ ਨੋ''ਤਿ ਆਯਾਚਨ੍ਤੋ ਵਦਤਿ। ਅਥ ਭਗਵਾ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ''ਤਤ੍ਰ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਅਹੇਤੁਕਸਞ੍ਞੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੧੨. ਤਤ੍ਥ **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ। **ਆਦਿਤੋਵ ਤੇਸਂ ਅਪਰਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਆਦਿਮ੍ਹਿਯੇਵ ਵਿਰਦ੍ਧਂ, ਘਰਮਜ੍ਝੇਯੇਵ ਪਕ੍ਖਲਿਤਾਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। **ਸਹੇਤੂ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹੇਤੁਪਿ ਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਕਾਰਣਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮਂ, ਸਕਾਰਣਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਂ ਪਨ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਸਿਕ੍ਖਾ ਏਕਾ''ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸਿਕ੍ਖਾ ਏਕਾ ਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਏਕਚ੍ਚਾ ਸਞ੍ਞਾ ਜਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੪੧੩. **ਕਾ ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਤਿ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚਾ**ਤਿ ਕਤਮਾ ਚ ਸਾ ਸਿਕ੍ਖਾਤਿ ਭਗਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਅਵੋਚ। ਅਥ ਯਸ੍ਮਾ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਸਞ੍ਞਾਯ ਸਹੇਤੁਕਂ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਂ ਦੀਪੇਤੁਂ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਤੋ ਪਭੁਤਿ ਤਨ੍ਤਿਧਮ੍ਮਂ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ''ਇਧ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦ, ਤਥਾਗਤੋ ਲੋਕੇ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਏਵ ਸਿਕ੍ਖਾ ਸਰੂਪੇਨ ਆਗਤਾ, ਤਤਿਯਾ ਪਨ ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾਤਿ ਖੋ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦ ਮਯਾ ਏਕਂਸਿਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਆਗਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਕਾਮਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਰਾਗੋਪਿ ਅਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਮਚਾਰੋਪਿ । ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਰਾਗੋ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਮਚਾਰੋ ਪਨ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ **ਤਸ੍ਸ ਯਾ ਪੁਰਿਮਾ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਾਯ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਯ ਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਪੁਰਿਮਾ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ, ਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਵ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਵਿਵੇਕਜਪੀਤਿਸੁਖਸੁਖੁਮਸਚ੍ਚਸਞ੍ਞੀਯੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਹੋਤੀਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਮਯੇ ਵਿਵੇਕਜਪੀਤਿਸੁਖਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸੁਖੁਮਸਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਚਾ ਹੋਤਿ, ਭੂਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਿਓਲਾਰਿਕਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਸੁਖੁਮਾ ਚ ਸਾ ਭੂਤਤਾਯ ਸਚ੍ਚਾ ਚ ਸਞ੍ਞਾਤਿ ਸੁਖੁਮਸਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ, ਵਿਵੇਕਜੇਹਿ ਪੀਤਿਸੁਖੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸੁਖੁਮਸਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਤਿ ਵਿਵੇਕਜਪੀਤਿਸੁਖਸੁਖੁਮਸਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ ਸਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵਿਵੇਕਜਪੀਤਿਸੁਖਸੁਖੁਮਸਚ੍ਚਸਞ੍ਞੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। **ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ, ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਚ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਤੋ ਸਿਕ੍ਖਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਨ ਏਵਂ ਏਕਾ ਵਿਵੇਕਜਪੀਤਿਸੁਖਸੁਖੁਮਸਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂ ਏਕਾ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਯਂ ਸਿਕ੍ਖਾਤਿ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਏਕਾ ਸਿਕ੍ਖਾਤਿ, ਭਗਵਾ ਆਹ। ਏਤੇਨੁਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਅਟ੍ਠਮਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਙ੍ਗਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂਯੇਵ ਹੋਤਿ, ਸਾਵਕੇਸੁ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸਦਿਸਾਨਮ੍ਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਲਾਪਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨਂਯੇਵ ਪਨ ਸਾਵਕਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਇਦਞ੍ਚ ''ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾ''ਤਿ, ਏਵਂ ਅਙ੍ਗਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨਂ ਉਦ੍ਧਟਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਪਰਮਂਯੇਵ ਸਞ੍ਞਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤਦੇਵ ਸਞ੍ਞਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਯਤੋ ਖੋ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦ...ਪੇ०... ਸਞ੍ਞਗ੍ਗਂ ਫੁਸਤੀ''ਤਿ ਆਹ।

੪੧੪. ਤਤ੍ਥ **ਯਤੋ ਖੋ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਯੋ ਨਾਮ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦ ਭਿਕ੍ਖੁ। **ਇਧ ਸਕਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਇਧ ਸਾਸਨੇ ਸਕਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ, ਅਯਮੇਵ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਞ੍ਞਾਯ ਸਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੋ ਤਤੋ ਅਮੁਤ੍ਰ ਤਤੋ ਅਮੁਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਤੋ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਤੋ ਅਮੁਤ੍ਰ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ, ਤਤੋਪਿ ਅਮੁਤ੍ਰ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇਤਿ ਏਵਂ ਤਾਯ ਤਾਯ ਝਾਨਸਞ੍ਞਾਯ ਸਕਸਞ੍ਞੀ ਸਕਸਞ੍ਞੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਸਞ੍ਞਗ੍ਗਂ ਫੁਸਤਿ। **ਸਞ੍ਞਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਲੋਕਿਯਾਨਂ ਕਿਚ੍ਚਕਾਰਕਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਅਗ੍ਗਤ੍ਤਾ। ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਞ੍ਹਿ ਠਤ੍ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਮ੍ਪਿ ਨਿਰੋਧਮ੍ਪਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਸਾ ਲੋਕਿਯਾਨਂ ਕਿਚ੍ਚਕਾਰਕਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਅਗ੍ਗਤ੍ਤਾ ਸਞ੍ਞਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਂ ਫੁਸਤਿ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਦਾਨਿ ਅਭਿਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਗ੍ਗੇ ਠਿਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਚੇਤੇਯ੍ਯਂ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇ ਚ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਚੇਤੇਤਿ ਨਾਮ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਕਪ੍ਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਪਰਿਸਮਾਪਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥਾਯ ਨਿਕਨ੍ਤਿਂ ਕੁਰੁਮਾਨੋ

ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤਿ ਨਾਮ। **ਇਮਾ ਚ ਮੇ ਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯੁ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯੁਂ। **ਅਞ੍ਞਾ ਚ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਾ ਚ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਭਵਙ੍ਗਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ। **ਸੋ ਨ ਚੇਵ ਚੇਤੇਤਿ ਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਮਂ ਚੇਸ ਚੇਤੇਨ੍ਤੋਵ ਨ ਚੇਤੇਤਿ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੋਵ ਨਾਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤਿ। ਇਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਤੋ ਵ◌ੁਟ੍ਠਾਯ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵ◌ਾ ‘‘ਏਕਂ ਦ੍ਵ◌ੇ ਚਿਤ੍ਤਵ◌ਾਰੇ ਠਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਆਭੋਗਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਉਪਰਿਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ਏਵ ਪਨ ਆਭੋਗਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਸ੍ਵ◌ਾਯਮਤ੍ਥੋ ਪੁਤ੍ਤਘਰਾਚਿਕ੍ਖਣੇਨ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ।

ਪਿਤੁਘਰਮਜ੍ਝੇਨ ਕਿਰ ਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਪਚ੍ਛਾਭਾਗੇ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਘਰਂ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਪਣੀਤਂ ਭੋਜਨਂ ਆਦਾਯ ਆਸਨਸਾਲਂ ਆਗਤਂ ਦਹਰਂ ਥੇਰੋ – ‘‘ਮਨਾਪੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਕੁਤੋ ਆਭਤੋ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਸੋ ‘‘ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਘਰਤੋ’’ਤਿ ਲਦ੍ਧਘਰਮੇਵ ਆਚਿਕ੍ਖਿ। ਯੇਨ ਪਨਸ੍ਸ ਪਿਤੁਘਰਮਜ੍ਝੇਨ ਗਤੋਪਿ ਆਗਤੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਆਭੋਗੋਪਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਤ੍ਥ ਆਸਨਸਾਲਾ ਵ◌ਿਯ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਪਿਤੁਗੇਹਂ ਵ◌ਿਯ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਪੁਤ੍ਤਗੇਹਂ ਵ◌ਿਯ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਆਸਨਸਾਲਾਯ ਠਤ੍ਵ◌ਾ ਪਿਤੁਘਰਂ ਅਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪੁਤ੍ਤਘਰਾਚਿਕ੍ਖਣਂ ਵ◌ਿਯ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਤੋ ਵ◌ੁਟ੍ਠਾਯ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵ◌ਾ ‘‘ਏਕਂ ਦ੍ਵ◌ੇ ਚਿਤ੍ਤਵ◌ਾਰੇ ਠਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਪਿਤੁਘਰਂ ਅਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵ◌ਾਵ ਉਪਰਿਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਏਵਮੇਸ ਚੇਤੇਨ੍ਤੋਵ ਨ ਚੇਤੇਤਿ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੋਵ ਨਾਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤਿ। **ਤਾ ਚੇਵ ਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਤਾ ਝਾਨਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। **ਅਞ੍ਞਾ ਚਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਾ ਚ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਭਵਙ੍ਗਸਞ੍ਞਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਸੋ ਨਿਰੋਧਂ ਫੁਸਤੀ**ਤਿ ਸੋ ਏਵ◌ਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਞ੍ਞਾਵ◌ੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਫੁਸਤਿ ਵ◌ਿਨ੍ਦਤਿ ਪਟਿਲਭਤਿ।

ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਾਭਿਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਸਮ੍ਪਜਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਭੀ**ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗਮਤ੍ਤਂ, ਸਮ੍ਪਜਾਨਪਦਂ ਨਿਰੋਧਪਦੇਨ ਅਨ੍ਤਰਿਕਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਅਨੁਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਸਮ੍ਪਜਾਨਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇ ਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵ◌ਾ ਪਣ੍ਡਿਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਅਯਂ ਵ◌ਿਸੇਸਤ੍ਥੋ।

ਇਦਾਨਿ ਇਧ ਠਤ੍ਵ◌ਾ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕਥਾ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾ। ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਵ◌ਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਪਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾਨਿਸਂਸਾਧਿਕਾਰੇ ਕਥਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਕਥਿਤਤੋਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ।

ਏਵ◌ਂ ਭਗਵ◌ਾ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਸ੍ਸ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਕਥਂ ਕਥੇਤ੍ਵ◌ਾ – ਅਥ ਨਂ ਤਾਦਿਸਾਯ ਕਥਾਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਅਭਾਵ◌ਂ ਪਟਿਜਾਨਾਪੇਤੁਂ ‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸੀ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋਪਿ ‘‘ਭਗਵ◌ਾ ਅਜ੍ਜ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਕਥਂ ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਨ ਮਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਕਥਾ ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਾ’’ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੋ, ‘‘ਨੋ ਹੇਤਂ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵ◌ਾ ਪੁਨ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਭਗਵਤੋ ਕਥਾਯ ਉਗ੍ਗਹਿਤਭਾਵ◌ਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ‘‘ਏਵ◌ਂ ਖੋ ਅਹਂ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵ◌ਾ ‘‘ਸੁਉਗ੍ਗਹਿਤਂ ਤਯਾ’’ਤਿ ਅਨੁਜਾਨਨ੍ਤੋ ‘‘ਏਵ◌ਂ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਾ’’ਤਿ ਆਹ।

੪੧੫. ਅਥ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ‘‘ਭਗਵਤਾ ‘ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਞ੍ਞਗ੍ਗ’ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਏਤਦੇਵ ਨੁ ਖੋ ਸਞ੍ਞਗ੍ਗਂ, ਉਦਾਹੁ ਅਵਸੇਸਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁਪਿ ਸਞ੍ਞਗ੍ਗਂ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵ◌ਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ‘‘ਏਕਞ੍ਞੇਵ ਨੁ ਖੋ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਭਗਵ◌ਾਪਿਸ੍ਸ ਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪੁਥੂਪੀ**ਤਿ ਬਹੂਨਿਪਿ। **ਯਥਾ ਯਥਾ ਖੋ, ਪੋਟ੍ਠਪਾਦ, ਨਿਰੋਧਂ ਫੁਸਤੀ**ਤਿ ਪਥਵ◌ੀਕਸਿਣਾਦੀਸੁ ਯੇਨ ਯੇਨ ਕਸਿਣੇਨ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਂ ਵ◌ਾ ਯੇਨ ਯੇਨ ਝਾਨੇਨ। ਇਦਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਸਚੇ ਹਿ ਪਥਵ◌ੀਕਸਿਣੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨ ਪਥਵ◌ੀਕਸਿਣਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਏਕਵ◌ਾਰਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਪੁਰਿਮਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਂ ਫੁਸਤਿ ਏਕਂ ਸਞ੍ਞਗ੍ਗਂ, ਅਥ ਦ੍ਵ◌ੇ ਵ◌ਾਰੇ, ਤਯੋ ਵ◌ਾਰੇ, ਵ◌ਾਰਸਤਂ, ਵ◌ਾਰਸਹਸ੍ਸਂ, ਵ◌ਾਰਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਵ◌ਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਪੁਰਿਮਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਂ ਫੁਸਤਿ, ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ, ਸਞ੍ਞਗ੍ਗਾਨਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਕਸਿਣੇਸੁ। ਝਾਨੇਸੁਪਿ ਸਚੇ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨ ਏਕਵ◌ਾਰਂ ਪੁਰਿਮਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਂ ਫੁਸਤਿ ਏਕਂ ਸਞ੍ਞਗ੍ਗਂ। ਅਥ ਦ੍ਵ◌ੇ ਵ◌ਾਰੇ , ਤਯੋ ਵ◌ਾਰੇ, ਵ◌ਾਰਸਤਂ, ਵ◌ਾਰਸਹਸ੍ਸਂ, ਵ◌ਾਰਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਵ◌ਾ ਪੁਰਿਮਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਂ ਫੁਸਤਿ, ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਸਞ੍ਞਗ੍ਗਾਨਿ। ਏਸ ਨਯੋ

ਸੇਸਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ତੀਸੁਪਿ। ਇਤਿ ਏਕਵਾਰੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਵਾ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਸਞ੍ਞਾਨਨਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਏਕੰ ਸਞ੍ਞਗ੍ਗੰ ਹੋਤਿ, ਅਪਰਾਪਰੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਬਹੂਨਿ।

੪੧੬. **ਸਞ੍ਞਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਭਨ੍ਤੇ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਜ੍ਜਨਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ''ਸਞ੍ਞਾ ਨੁ ਖੋ ਪਠਮੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ''ਸਞ੍ਞਾ ਖੋ, ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਾ''ਤਿ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਝਾਨਸਞ੍ਞਾ। **ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ। ਅਪਰੋ ਨਯੋ, **ਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਞ੍ਞਾ। **ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣੰ। ਅਪਰੋ ਨਯੋ, **ਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਸਞ੍ਞਾ। **ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਫਲਞਾਣੰ। ਤਿਪਿਟਕਮਹਾਸਿਵਤ੍ਥੇਰੋ ਪਨਾਹ –

ਕਿੰ ਇਮੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਣਨ੍ਤਿ, ਪੋਟ੍ਠਪਾਦੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਨਿਰੋਧੰ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਇਦਾਨਿ ਨਿਰੋਧਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ''ਭਗਵਾ ਨਿਰੋਧਾ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਿੰ ਪਠਮੰ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਫਲਸਞ੍ਞਾ ਪਠਮੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੰ । ਤਸ੍ਮਾ ''ਸਞ੍ਞਾ ਖੋ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਾ''ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸਞ੍ਞੁਪ੍ਪਾਦਾ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਞ੍ਞਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਾ, ਪਚ੍ਛਾ ''ਇਦੰ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੁਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ। **ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਕਿਰ ਮੇ**ਤਿ ਫਲਸਮਾਧਿਸਞ੍ਞਾਪਚ੍ਚਯਾ ਕਿਰ ਮਯ੍ਹੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ।

ਸਞ੍ਞਾਅਤ੍ਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੧੭. ਇਦਾਨਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਯਥਾ ਨਾਮ ਗਾਮਸੂਕਰੋ ਗਨ੍ਧੋਦਕੇਨ ਨ੍ਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਧੇਹਿ ਅਨੁਲਿਮ੍ਪਿਤ੍ਵਾ ਮਾਲਾਦਾਮੰ ਪਿਲਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਸਿਰਿਸਯਨੇ ਆਰੋਪਿਤੋਪਿ ਸੁਖੰ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤਿ, ਵੇਗੇਨ ਗੂਥਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸੁਖੰ ਵਿਨ੍ਦਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਭਗਵਤਾ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਤਿਲਕ੍ਖਣਬ੍ਭਾਹਤਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਨ੍ਹਾਪਿਤਵਿਲਿਤ੍ਤਮਣ੍ਡਿਤੋਪਿ ਨਿਰੋਧਕਥਾਸਿਰਿਸਯਨੰ ਆਰੋਪਿਤੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਸੁਖੰ ਨ ਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਗੂਥਟ੍ਠਾਨਸਦਿਸੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ''ਸਞ੍ਞਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਥਸ੍ਸਾਨੁਮਤਿੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਾਕਾਤੁਕਾਮੋ ਭਗਵਾ – ''ਕੰ ਪਨ ਤ੍ਵ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤੋ ਸੋ ''ਅਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਲਦ੍ਧਿਕੋ ਸਮਾਨੋਪਿ ''ਭਗਵਾ ਦੇਸਨਾਯ ਸੁਕੁਸਲੋ, ਸੋ ਮੇ ਆਦਿਤੋਵ ਲਦ੍ਧਿੰ ਮਾ ਵਿਦ੍ਧੰਸੇਤੂ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿੰ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੋ ''ਓਲ਼ਾਰਿਕੰ ਖੋ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਤਤ੍ਥ ਦੋਸੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ ਚ ਹਿ ਤੇ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ । ਤਤ੍ਥ **ਏਵੰ ਸਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ। ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਹਿ ਏਤੰ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤੋ ਤਵਾਤਿ ਅਯੰ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦੇਕਨਿਰੋਧਤ੍ਤਾ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਯਾ ਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਾਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਅਪਰਾਪਰੰ ਉਪਾਦਾਯ ਪਨ ''ਅਞ੍ਞਾ ਚ ਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਾ ਚ ਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੪੧੮-੪੨੦. ਇਦਾਨਿ ਅਞ੍ਞੰ ਲਦ੍ਧਿੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ – ''ਮਨੋਮਯੰ ਖੋ ਅਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿਆਦਿੰ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਦੋਸੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਯਥਾ ਨਾਮ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕੋ ਯਾਵਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾ ਨਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਾਵ ਅਞ੍ਞੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਸਞ੍ਞਾਪਤਿਟ੍ਠਾਨਕਾਲੇ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਵਦਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਅਞ੍ਞੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਯੇਵ ਵਦਨ੍ਤੋ ''ਅਰੂਪੀ ਖੋ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸੋ ਸਞ੍ਞਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੰ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਨ ਸਸ੍ਸਤੰ ਮਞ੍ਞਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਥੇਵਸ੍ਸ ਦੋਸੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ''ਏਵੰ ਸਨ੍ਤਮ੍ਪੀ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਭਿਭੂਤਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਮ੍ਪਿ ਤੰ ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ''ਸਕ੍ਕਾ ਪਨੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਯਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਸੋ ਸਞ੍ਞਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਸਞ੍ਞਾਮਯੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਨਿਚ੍ਚਮੇਵ ਮਞ੍ਞਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਦੁਜ੍ਜਾਨੰ ਖੋ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥਾਯੰ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਤਵ ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਾ ਖਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਾ ਰੁਚਿ, ਅਞ੍ਞਥਾਯੇਵ ਤੇ ਦਸ੍ਸਨੰ ਪਵਤ੍ਤੰ, ਅਞ੍ਞਦੇਵ ਚ ਤੇ ਖਮਤਿ ਚੇਵ ਰੁਚ੍ਚਤਿ ਚ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਚ ਤੇ ਆਯੋਗੋ, ਅਞ੍ਞਿਸ੍ਸਾਯੇਵ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਯੁਤ੍ਤਪਯੁਤ੍ਤਤਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਚ ਤੇ ਆਚਰਿਯਕੰ, ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿੰ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨੇ ਆਚਰਿਯਭਾਵੋ। ਤੇਨ ਤਯਾ ਏਵੰ ਅਞ੍ਞਦਿਟ੍ਠਿਕੇਨ ਅਞ੍ਞਖਨ੍ਤਿਕੇਨ ਅਞ੍ਞਰੁਚਿਕੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਯੋਗੇਨ

ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਚਰਿਯਕੇਨ ਦੁਜ੍ਜਾਨਂ ਏਤਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ – ''ਸਞ੍ਞਾ ਵਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤੁ, ਅਞ੍ਞਾ ਵਾ ਸਞ੍ਞਾ, ਤਂ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿ ਭਾਵਮਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਨ ''ਕਿਂ ਪਨ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ **ਲੋਕੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਨ ਹੇਤਂ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦ ਅਤ੍ਥਸਞ੍ਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦ ਏਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਨ ਇਧਲੋਕਪਰਲੋਕਅਤ੍ਥਨਿਸ੍ਸਿਤਂ, ਨ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਪਰਤ੍ਥਨਿਸ੍ਸਿਤਂ। **ਨ ਧਮ੍ਮਸਂਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਨਵਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਨਿਸ੍ਸਿਤਂ। **ਨਾਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸਾਸਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਸ੍ਸ ਨ ਆਦਿਮਤ੍ਤਂ, ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਹੋਤਿ। **ਨ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯਾ**ਤਿ ਸਂਸਾਰਵਟ੍ਟੇ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨਤ੍ਥਾਯ ਨ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। **ਨ ਵਿਰਾਗਾਯਾ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਵਿਰਾਗਤ੍ਥਾਯ ਨ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। **ਨ ਨਿਰੋਧਾਯਾ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਕਰਣਤ੍ਥਾਯ ਨ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। **ਨ ਉਪਸਮਾਯਾ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਵੂਪਸਮਨਤ੍ਥਾਯ ਨ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। **ਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਾਭਿਜਾਨਨਾਯ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਿਰਿਯਾਯ ਨ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। **ਨ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯਾ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨਤ੍ਥਾਯ ਨ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। **ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯਾ**ਤਿ ਅਮਤਮਹਾਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਿਰਿਯਾਯ ਨ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਤਣ੍ਹਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਭੂਮਕਾ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਭਾਵਨਤੋ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋਤਿ। ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋਤਿ, ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾਤਿ ਮਯਾ ਬ੍ਯਾਕਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਞ੍ਚ ਪਨ ਵਤ੍ਵਾ ਭਗਵਾ ''ਇਮਸ੍ਸ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਪਾਤੁਭਾਵੋ ਵਾ ਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਮਯ੍ਹਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਵੇਲਾ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸਿ। ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋਪਿ ਤਂ ਆਕਾਰਂ ਞਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਗਮਨਕਾਲਂ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ''ਏਵਮੇਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੪੨੧. **ਵਾਚਾਸਨ੍ਨਿਤੋਦਕੇਨਾ**ਤਿ ਵਚਨਪਤੋਦੇਨ। **ਸਞ੍ਝਬ੍ਭਰਿਮਕਂਸੂ**ਤਿ ਸਞ੍ਝਬ੍ਭਰਿਤਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਫੁਟ੍ਠਂ ਅਕਂਸੁ, ਉਪਰਿ ਵਿਜ੍ਝਿਂਸੂਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ। **ਤਚ੍ਛਂ, ਤਥ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। **ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਵਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇਸੁ ਠਿਤਸਭਾਵਂ। **ਧਮ੍ਮਨਿਯਾਮਤ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਨਿਯਾਮਤਂ। ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਹਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਕਥਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਾ ਏਦਿਸਾ ਹੋਤਿ।

ਚਿਤ੍ਤਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਪੋਟ੍ਠਪਾਦਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੪੨੨. **ਚਿਤ੍ਤੋ ਚ ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੋ ਕਿਰ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਹਤ੍ਥਿਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਤੀਣਿ ਪਿਟਕਾਨਿ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੁਖੁਮੇਸੁ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇਸੁ ਕੁਸਲੋ ਅਹੋਸਿ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਪਾਪਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਪਨ ਸਤ੍ਤਵਾਰੇ ਵਿਬ੍ਭਮਿਤ੍ਵਾ ਗਿਹਿ ਜਾਤੋ। ਕਸ੍ਸਪਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਕਿਰ ਸਾਸਨੇ ਦ੍ਵੇ ਸਹਾਯਕਾ ਅਹੇਸੁਂ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਮਗ੍ਗਾ ਏਕਤੋਵ ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਏਕੋ ਅਨਭਿਰਤੋ ਗਿਹਿਭਾਵੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਇਤਰਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਸਿ। ਸੋ ਗਿਹਿਭਾਵੇ ਆਦੀਨਵਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਆਨਿਸਂਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਓਵਦਿ। ਸੋ ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਭਿਰਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨੇਕਦਿਵਸਂ ਤਾਦਿਸੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ ''ਮਯ੍ਹਂ ਆਵੁਸੋ ਏਵਰੂਪਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – 'ਇਮਾਹਂ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਤੁਯ੍ਹਂ ਦਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ''। ਸੋ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਲੋਭੇਨ ਤਸ੍ਸ ਗਿਹਿਭਾਵੇ ਆਨਿਸਂਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਆਦੀਨਵਂ ਕਥੇਸਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾਵ ਗਿਹਿਭਾਵਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਰਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯਮੇਵ ਅਭਿਰਮਿ। ਏਵਮੇਸ ਤਦਾ ਸੀਲਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਗਿਹਿਭਾਵੇ ਆਨਿਸਂਸਕਥਾਯ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ ਇਦਾਨਿ ਛ ਵਾਰੇ ਵਿਬ੍ਭਮਿਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਮੇ ਵਾਰੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ। ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ, ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਚ ਅਭਿਧਮ੍ਮਕਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਕਥਂ ਓਪਾਤੇਤਿ। ਅਥ ਨਂ ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕਤ੍ਥੇਰੋ ਅਪਸਾਦੇਤਿ। ਸੋ ਮਹਾਸਾਵਕਸ੍ਸ ਕਥਿਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਵਿਬ੍ਭਮਿਤ੍ਵਾ ਗਿਹਿ ਜਾਤੋ। ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਸ੍ਸ ਪਨਾਯਂ ਗਿਹਿਸਹਾਯਕੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਬ੍ਭਮਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੀਹਤੀਹਚ੍ਚਯੇਨ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਤੋ। ਅਥ ਨਂ ਸੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਸਮ੍ਮ ਕਿਂ ਤਯਾ ਕਤਂ, ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਨਾਮ ਸਤ੍ਥੁ ਸਾਸਨਾ ਅਪਸਕ੍ਕਨ੍ਤੋਸਿ, ਏਹਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤੁਂ ਇਦਾਨਿ ਤੇ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਅਗਮਾਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਚਿਤ੍ਤੋ ਚ ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦੋ ਚ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ''ਤਿ।

੪੨੩. **ਅਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨੋ ਨਤ੍ਥਿਤਾਯ ਅਨ੍ਧਾ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਭਾਵੇਨ ਅਚਕ੍ਖੁਕਾ। **ਤ੍ਵਂਯੇਵ ਨੇਸਂ ਏਕੋ ਚਕ੍ਖੁਮਾ**ਤਿ ਸੁਭਾਸਿਤਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਜਾਨਨਭਾਵਮਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਚਕ੍ਖੁਮਾ। **ਏਕਂਸਿਕਾ**ਤਿ ਏਕਕੋਟ੍ਠਾਸਾ। **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਠਪਿਤਾ। **ਅਨੇਕਂਸਿਕਾ**ਤਿ ਨ ਏਕਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਏਕੇਨੇਵ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ ਸਸ੍ਸਤਾਤਿ ਵਾ ਅਸਸ੍ਸਤਾਤਿ ਵਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਕਂਸਿਕਧਮ੍ਮਵਣ੍ਣਨਾ

੪੨੪-੪੨੫. **ਸਨ੍ਤਿ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਭਗਵਾ ਕਸ੍ਮਾ ਆਰਭਿ? ਬਾਹਿਰਕੇਹਿ ਪਞ੍ਞਾਪਿਤਨਿਟ੍ਠਾਯ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਸਬ੍ਬੇ ਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਯਥਾ ਭਗਵਾ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮਯੇ ਲੋਕਥੁਪਿਕਾਦਿਵਸੇਨ ਨਿਟ੍ਠਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਸਾ ਚ ਨ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ। ਯਥਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਭਗਵਾ ਏਵਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਂ ਲੋਕਂ ਜਾਨਂ ਪਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਏਕਨ੍ਤਸੁਖੋ ਲੋਕੋ ਪਚ੍ਛਿਮਾਦੀਨਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਾਯਾਤਿ ਏਵਂ ਜਾਨਨ੍ਤਾ ਏਵਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਵਿਹਰਥ। ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਾਨਿ ਖੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਸਰੀਰਸਣ੍ਠਾਨਾਦੀਨੀਤਿ। **ਅਪ੍ਪਾਟਿਹੀਰਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਾਟਿਹੀਰਕਤਂ ਪਟਿਹਰਣਵਿਰਹਿਤਂ, ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

੪੨੬-੪੨੭. **ਜਨਪਦਕਲ੍ਯਾਣੀ**ਤਿ ਜਨਪਦੇ ਅਞ੍ਞਾਹਿ ਇਤ੍ਥੀਹਿ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਵਿਲਾਸਾਕਪ੍ਪਾਦੀਹਿ ਅਸਦਿਸਾ।

ਤਯੋਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭਵਣ੍ਣਨਾ

੪੨੮. ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਪਰੇਸਂ ਨਿਟ੍ਠਾਯ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਟ੍ਠਾਯ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਤਯੋ ਖੋ ਮੇ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭੋ, ਏਤ੍ਥ ਚ ਭਗਵਾ ਤੀਹਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭੇਹਿ ਤਯੋ ਭਵੇ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। ਓਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭੇਨ ਅਵੀਚਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤਿਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਕਾਮਭਵਂ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। ਮਨੋਮਯਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭੇਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਕਨਿਟ੍ਠਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਰੂਪਭਵਂ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। ਅਰੂਪਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭੇਨ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਅਰੂਪਭਵਂ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ ਦ੍ਵਾਦਸ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾ। ਵੋਦਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ।

੪੨੯. **ਪਞ੍ਞਾਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਫਲਪਞ੍ਞਾਨਂ ਪਾਰਿਪੂਰਿਞ੍ਚੇਵ ਵਿਪੁਲਭਾਵਞ੍ਚ। **ਪਾਮੁਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਤਰੁਣਪੀਤਿ। **ਪੀਤੀ**ਤਿ ਬਲਵਤੁਟ੍ਠਿ। ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਯਂ ਅਵੋਚੁਮ੍ਹ ''ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਵਿਹਰਤੋ ਤਂ ਪਾਮੋਜ੍ਜਞ੍ਚੇਵ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਪੀਤਿ ਚ ਨਾਮਕਾਯਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਚ ਸਤਿ ਚ ਸੂਪਟ੍ਠਿਤਾ ਉਤ੍ਤਮਞਾਣਞ੍ਚ ਸੁਖੋ ਚ ਵਿਹਾਰੋ। ਸਬ੍ਬਵਿਹਾਰੇਸੁ ਚ ਅਯਮੇਵ ਵਿਹਾਰੋ ''ਸੁਖੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤੋ ''ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਪਰਮਮਧੁਰੋ''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਪਾਮੋਜ੍ਜਾਦਯੋ ਛਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਦੁਬ੍ਬਲਪੀਤਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਸੇਸਾ ਪਞ੍ਚ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਤਤਿਯੇ ਪੀਤਿ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਸੇਸਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥੇ। ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਝਾਨੇਸੁ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਸੁਤ੍ਤੇ ਸੁਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਮੇਵ ਕਥਿਤਂ। ਪਾਸਾਦਿਕਸੁਤ੍ਤੇ ਚਤੂਹਿ ਮਗ੍ਗੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਕਥਿਤਾ। ਦਸੁਤ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤੇ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਿਕਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਕਥਿਤਾ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਸੁਤ੍ਤੇ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਪੀਤਿਵੇਵਚਨਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨਾਮ ਕਥਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੪੩੨-੪੩੭. **ਅਯਂ ਵਾ ਸੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਾ ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ। **ਅਯਂ ਸੋ**ਤਿ ਏਵਂ ਵਿਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯਾਮ। ਯਥਾਪਰੇ ''ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਞ੍ਜਾਨਾਥਾ''ਤਿ ਪੁਟ੍ਠਾ ''ਨੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਵਂ ਵਦਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਪ੍ਪਾਟਿਹੀਰਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਾਟਿਹਰਣਂ, ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮੋਘੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਤੁਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸਚ੍ਚੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਭੂਤੋ ਹੋਤਿ, ਸ੍ਵੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਸਚ੍ਚੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਪਨਾਯਂ ਚਿਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯ ਤਯੋ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੇ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ ਨਾਮ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਂ ਏਤੇਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧਰਿਤੁਂ ਨਾਸਕ੍ਖਿ, ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ ਤ੍ਵੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਸਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ

ਰੂਪਾਦਯੋ ਚੇਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਤ੍ਤੁਪਟਿਲਾਭੋਤਿ ਪਨ ਨਾਮਮਤ੍ਤਮੇਤਂ, ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਸਤਿ ਏਵਰੂਪਾ ਵੋਹਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮੋ ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਾਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਨਿਯ੍ਯਾਤਨਤ੍ਥਂ ''ਯਸ੍ਮਿਂ ਚਿਤ੍ਤ ਸਮਯੇ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੪੩੮. ਏਵਞ੍ਚ ਪਨ ਵਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਯਨਤ੍ਥਂ ਪੁਨ ''ਸਚੇ ਤਂ, ਚਿਤ੍ਤ, ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ । ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਮੇ ਅਹੋਸਿ ਅਤੀਤੋ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ , ਸ੍ਵੇਵ ਮੇ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਸਚ੍ਚੋ ਅਹੋਸਿ, ਮੋਘੋ ਅਨਾਗਤੋ ਮੋਘੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਾਵ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ – ਯਸ੍ਮਾ ਯੇ ਤੇ ਅਤੀਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਏਤਰਹਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਹੇਸੁਨ੍ਤਿ ਪਨ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋਪਿ ਮੇ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਸਮਯੇ ਸਚ੍ਚੋ ਅਹੋਸਿ। ਅਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਦਾ ਅਭਾਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ''ਮੋਘੋ ਅਨਾਗਤੋ, ਮੋਘੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ, ਏਵਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨਾਮਮਤ੍ਤਮੇਵ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਅਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੪੩੯-੪੪੩. ਅਥ ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਕਰਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬ੍ਯਾਕਰਣਂ ਸਂਸਨ੍ਦੇਤੁਂ ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਚਿਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਓਪਮ੍ਮਤੋ ਤਮਤ੍ਥਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤੋ **"ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤ ਗਵਾ ਖੀਰ**''ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ, ਯਥਾ ਗਵਾ ਖੀਰਂ, ਖੀਰਾਦੀਹਿ ਚ ਦਧਿਆਦੀਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਖੀਰਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਦਧੀਤਿ ਵਾ ਨਵਨੀਤਾਦੀਸੁ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਂ ਨਾਮਂ ਵੋਹਾਰਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਉਪਾਦਾਯ ਦਧੀਤਿਆਦਿ ਵੋਹਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਅਭਾਵਾ। ਅਥ ਖੋ ਖੀਰਂ ਤ੍ਵੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਉਪਾਦਾਯ ਖੀਰਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮਂ ਵੋਹਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਸਂ ਭਾਵਾਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। **ਇਮਾ ਖੋ ਚਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ ਇਤਿ ਚ ਮਨੋਮਯੋ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ ਇਤਿ ਚ ਅਰੂਪੋ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ ਇਤਿ ਚ ਇਮਾ ਖੋ ਚਿਤ੍ਤ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾ ਲੋਕੇ ਸਮਞ੍ਞਾਮਤ੍ਤਕਾਨਿ ਸਮਨੁਜਾਨਨਮਤ੍ਤਕਾਨਿ ਏਤਾਨਿ। ਤਥਾ ਲੋਕਨਿਰੁਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਕਾਨਿ ਵਚਨਪਥਮਤ੍ਤਕਾਨਿ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਕਾਨਿ ਨਾਮਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਕਾਨਿ ਏਤਾਨੀਤਿ। ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਤਯੋ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੇ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਕਨ੍ਤਿ ਵਦਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਸਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਸੁਞ੍ਞੋ ਤੁਚ੍ਛੋ ਏਸ ਲੋਕੋ।

ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਨ ਦ੍ਵੇ ਕਥਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾ ਚ ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾ ਚ। ਤਤ੍ਥ ''ਸਤ੍ਤੋ ਪੋਸੋ ਦੇਵੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ''ਤਿਆਦਿਕਾ ''ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾ'' ਨਾਮ। ''ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਮਨਤ੍ਤਾ ਖਨ੍ਧਾ ਧਾਤੁਯੋ ਆਯਤਨਾਨਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ''ਤਿਆਦਿਕਾ ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਸਨਾਯ ''ਸਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਪੋਸੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਦੇਵੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ''ਤਿ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੇ ਵਿਜਾਨਿਤੁਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ ਨਿਯ੍ਯਾਤੁਂ ਅਰਹਤ੍ਤਜਯਗ੍ਗਾਹਂ ਗਹੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਆਦਿਤੋਵ ''ਸਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਪੋਸੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਦੇਵੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ''ਤਿ ਵਾ ਕਥੇਤਿ, ਯੋ ਪਰਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾਯ ''ਅਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਵਾਤਿਆਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਵਿਜਾਨਿਤੁਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ ਨਿਯ੍ਯਾਤੁਂ ਅਰਹਤ੍ਤਜਯਗ੍ਗਾਹਂ ਗਹੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ''ਅਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਵਾਤਿਆਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਮੇਵ ਕਥੇਤਿ। ਤਥਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾਯ ਬੁਜ੍ਝਨਕਸਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਨ ਪਠਮਂ ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਂ ਕਥੇਤਿ। ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾਯ ਪਨ ਬੋਧੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਂ ਕਥੇਤਿ। ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾਯ ਬੁਜ੍ਝਨਕਸਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਨ ਪਠਮਂ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਂ ਕਥੇਤਿ। ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾਯ ਪਨ ਬੋਧੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਂ ਕਥੇਤਿ। ਪਕਤਿਯਾ ਪਨ ਪਠਮਮੇਵ ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੇਸਨਾ ਲੂਖਾਕਾਰਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਾ ਪਠਮਂ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਂ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤਾਪਿ ਸਚ੍ਚਮੇਵ ਸਭਾਵਮੇਵ ਅਮੁਸਾਵ ਕਥੇਨ੍ਤਿ। ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤਾਪਿ ਸਚ੍ਚਮੇਵ ਸਭਾਵਮੇਵ ਅਮੁਸਾਵ ਕਥੇਨ੍ਤਿ।

ਦੁਵੇ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਕ੍ਖਾਸਿ, ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਦਤਂ ਵਰੋ।
ਸਮ੍ਮੁਤਿਂ ਪਰਮਤ੍ਥਞ੍ਚ, ਤਤਿਯਂ ਨੂਪਲਬ੍ਭਤਿ॥

ਸਙ੍ਕੇਤਵਚਨਂ ਸਚ੍ਚਂ, ਲੋਕਸਮ੍ਮੁਤਿਕਾਰਣਂ।
ਪਰਮਤ੍ਥਵਚਨਂ ਸਚ੍ਚਂ, ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭੂਤਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ॥

ਯਾਹਿ ਤਥਾਗਤੋ वੋਹਰਤਿ ਅਪਰਾਮਸਨ੍ਤਿ ਯਾਹਿ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾਹਿ ਲੋਕਨਿਰੁਤ੍ਤੀਹਿ ਤਥਾਗਤੋ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸਾਨਂ ਅਭਾवਾ ਅਪਰਾਮਸਨ੍ਤੋ वੋਹਰਤੀਤਿ ਦੇਸਨਂ वਿਨਿवਟ੍ਟੇਤ੍वਾ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇवਾਤਿ।

ਇਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲवਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ

ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਸੁਤ੍ਤवਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਸੁਭਸੁੱਤਵੱਣਨਾ

ਸੁਭਮਾਣਵਕਵੱਤੁਵੱਣਨਾ

੪੪੪. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ…ਪੇ॰… ਸਾਵੱਥਿਯਨ੍ਤਿ ਸੁਭਸੁੱਤੰ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਅਨੁੱਤਾਨਪਦਵੱਣਨਾ। **ਅਚਿਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਭਗਵਤੀ**ਤਿ ਅਚਿਰੰ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਭਗਵਤਿ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਉੱਧੰ ਮਾਸਮੱਤੇ ਕਾਲੇ। ਨਿਦਾਨਵੱਣਨਾਯੰ ਵੁੱਤਨਯੇਨੇਵ ਭਗਵਤੋ ਪੱਤਚੀਵਰੰ ਆਦਾਯ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਖੀਰਵਿਰੇਚਨੰ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਦਿਵਸੰ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤੰ ਵੁੱਤੰ। **ਤੋਦੇਯਜਪੁੱਤੋ**ਤਿ ਤੋਦੇਯਜਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪੁੱਤੋ, ਸੋ ਕਿਰ ਸਾਵੱਥਿਯਾ ਅਵਿਦੂਰੇ ਤੁਦਿਗਾਮੋ ਨਾਮ ਅੱਥਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪਤਿੱਤਾ ਤੋਦੇਯਜੋਤਿ ਸਙ੍ਖਜੰ ਗਤੋ। ਮਹੱਧਨੋ ਪਨ ਹੋਤਿ ਪਞ੍ਚੱਤਾਲੀਸਕੋਟਿਵਿਭਵੋ, ਪਰਮਮੱਛਰੀ – ''ਦਦਤੋ ਭੋਗਾਨੰ ਅਪਰਿਕ੍ਖਯੋ ਨਾਮ ਨੱਥੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਸ੍ਸਚਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨ ਦੇਤਿ, ਪੁੱਤਮ੍ਪਿ ਆਹ –

> ''ਅਞ੍ਜਨਾਨੰ ਖਯੰ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਵਮ੍ਮਿਕਾਨਞ੍ਚ ਸਞ੍ਚਯੰ।
> ਮਧੂਨਞ੍ਚ ਸਮਾਹਾਰੰ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਘਰਮਾਵਸੇ''ਤਿ॥

ਏਵੰ ਅਦਾਨਮੇਵ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਘਰੇ ਸੁਨਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬੱਤੋ। ਸੁਭੋ ਤੰ ਸੁਨਖੰ ਅਤਿਵਿਯ ਪਿਯਾਯਤਿ। ਅੱਤਨੋ ਭੁਞ੍ਜਨਕਭੱਤੰਯੇਵ ਭੋਜੇਤਿ, ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਰਸਯਨੇ ਸਯਾਪੇਤਿ। ਅਥ ਭਗਵਾ ਏਕਦਿਵਸੰ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇ ਮਾਣਵੇ ਤੰ ਘਰੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਸੁਨਖੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭੁਕ੍ਕਾਰੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਸਮੀਪੰ ਗਤੋ। ਤਤੋ ਨੰ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ ''ਤੋਦੇਯਜ ਤ੍ਵੰ ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਮੰ 'ਭੋ, ਭੋ'ਤਿ ਪਰਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਸੁਨਖੋ ਜਾਤੋ, ਇਦਾਨਿਪਿ ਭੁਕ੍ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਵੀਚਿੰ ਗਮਿਸ੍ਸਸੀ''ਤਿ। ਸੁਨਖੋ ਤੰ ਕਥੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਵਿੱਪਟਿਸਾਰੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉੱਧਨਨ੍ਤਰੇ ਛਾਰਿਕਾਯ ਨਿਪੱਨੋ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਨੰ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਸਯਨੇ ਸਯਾਪੇਤੁੰ ਨਾਸਕ੍ਖਿਸੁ।

ਸੁਭੋ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ''ਕੇਨਾਯੰ ਸੁਨਖੋ ਸਯਨਾ ਓਰੋਪਿਤੋ''ਤਿ ਆਹ। ਮਨੁਸ੍ਸਾ ''ਨ ਕੇਨਚੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤੰ ਪਵੱਤਿੰ ਆਰੋਚੇਸੁੰ। ਮਾਣਵੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ''ਮਮ ਪਿਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬੱਤੋ, ਸਮਣੋ ਪਨ ਗੋਤਮੋ ਮੇ ਪਿਤਰੰ ਸੁਨਖੰ ਕਰੋਤਿ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਏਸ ਮੁਖਾਰੁਲ੍ਹੰ ਭਾਸਤੀ''ਤਿ ਕੁੱਝਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਮੁਸਾਵਾਦੇਨ ਚੋਦੇਤੁਕਾਮੋ ਵਿਹਾਰੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤੰ ਪਵੱਤਿੰ ਪੁੱਛਿ। ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸ ਤਥੇਵ ਵਤ੍ਵਾ ਅਵਿਸੰਵਾਦਨੱਥੰ ਆਹ – ''ਅੱਥਿ ਪਨ ਤੇ, ਮਾਣਵ, ਪਿਤਰਾ ਨ ਅਕ੍ਖਾਤੰ ਧਨ''ਨ੍ਤਿ। ਅੱਥਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਸਤਸਹਸ੍ਸਗ੍ਘਨਿਕਾ ਸੁਵੱਣਮਾਲਾ, ਸਤਸਹਸ੍ਸਗ੍ਘਨਿਕਾ ਸੁਵੱਣਪਾਦੁਕਾ, ਸਤਸਹਸ੍ਸਗ੍ਘਨਿਕਾ ਸੁਵੱਣਪਾਤਿ, ਸਤਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ ਕਹਾਪਣਨ੍ਤਿ। ਗੱਛ ਤੰ ਸੁਨਖੰ ਅੱਪੋਦਕੰ ਮਧੁਪਾਯਾਸੰ ਭੋਜੇਤ੍ਵਾ ਸਯਨੰ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਈਸਕੰ ਨਿੱਦੰ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲੇ ਪੁੱਛ, ਸਬ੍ਬੰ ਤੇ ਆਚਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਥ ਨੰ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ – ''ਪਿਤਾ ਮੇ ਏਸੋ''ਤਿ। ਸੋ ਤਥਾ ਅਕਾਸਿ। ਸੁਨਖੋ ਸਬ੍ਬੰ ਆਚਿਕ੍ਖਿ, ਤਦਾ ਨੰ – ''ਪਿਤਾ ਮੇ''ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਿ ਪਸਨ੍ਨਚਿੱਤੋ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰਚੁੱਦਸ ਪਞ੍ਹੇ ਪੁੱਛਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸੱਜਨਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਸਰਣੰ ਗਤੋ, ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁੱਤੰ ''ਸੁਭੋ ਮਾਣਵੋ ਤੋਦੇਯਜਪੁੱਤੋ''ਤਿ। **ਸਾਵੱਥਿਯੰ ਪਟਿਵਸਤੀ**ਤਿ ਅੱਤਨੋ ਭੋਗਗਾਮਤੋ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਸਤਿ।

੪੪੫-੪੪੬. ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਮਾਣਵਕੰ ਆਮਨ੍ਤੇਸੀਤਿ ਸੱਥਰਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ''ਆਨਨ੍ਦੱਥੇਰੋ ਕਿਰਸ੍ਸ ਪੱਤਚੀਵਰੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਗਤੋ, ਮਹਾਜਨੋ ਤੰ ਦਸ੍ਸਨੱਥਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤੀ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ''ਵਿਹਾਰੰ ਖੋ ਪਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਹਾਜਨਮੱਝੇ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਸੁਖੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੰ ਵਾ ਕਾਤੁੰ, ਧਮ੍ਮਕਥੰ ਵਾ ਸੋਤੁੰ ਗੇਹੰ ਆਗਤੰਯੇਵ ਨੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸੁਖੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਏਕਾ ਚ ਮੇ ਕਙ੍ਖਾ ਅੱਥਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਨੰ ਪੁੱਛਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਮਾਣਵਕੰ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ। **ਅੱਪਾਬਾਧ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ **ਆਬਾਧੋ**ਤਿ ਵਿਸਭਾਗਵੇਦਨਾ ਵੁੱਚਤਿ, ਯਾ ਏਕਦੇਸੇ ਉੱਪੱਜਿਤ੍ਵਾ ਚੱਤਾਰੋ ਇਰਿਯਾਪਥੇ ਅਯਪੱਟੇਨ ਆਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਗਣ੍ਹਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਅਭਾਵੰ ਪੁੱਛਾਤਿ ਵਦਤਿ। **ਅੱਪਾਤਙ੍ਕੋ**ਤਿ ਕਿੱਛਜੀਵਿਤਕਰੋ ਰੋਗੋ ਵੁੱਚਤਿ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਭਾਵੰ ਪੁੱਛਾਤਿ ਵਦਤਿ। ਗਿਲਾਨਸ੍ਸੇਵ ਚ ਉੱਟਾਨੰ ਨਾਮ ਗਰੁਕੰ

ਹੋਤਿ, ਕਾਯੇ ਬਲਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਗ੍ਗੇਲਞ੍ਞਭਾਵਞ੍ਚ ਬਲਞ੍ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਤਿ ਵਦਤਿ। **ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਨ੍ਤਿ** ਗਮਨਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਸਯਨੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਇਰਿਯਾਪਥੇਸੁ ਸੁਖਵਿਹਾਰਂ ਪੁਚ੍ਛਾਤਿ ਵਦਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਸੁਭੋ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੪੪੭. ਕਾਲਞ੍ਚ ਸਮਯਞ੍ਚ ਉਪਾਦਾਯਾਤਿ ਕਾਲਞ੍ਚ ਸਮਯਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਯ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਚੇ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਸ੍ਵੇ ਗਮਨਕਾਲੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਾਯੇ ਬਲਮਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਫਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਗਮਨਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਅਞ੍ਞੋ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਥੇਤਂ ਕਾਲਞ੍ਚ ਗਮਨਕਾਰਣਸਮਵਾਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਮਯਞ੍ਚ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ – ''ਅਪਿ ਏਵ ਨਾਮ ਸ੍ਵੇ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਮਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

੪੪੮. ਚੇਤਕੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾਤਿ ਚੇਤਿਰਟ੍ਠੇ ਜਾਤਤ੍ਤਾ ਚੇਤਕੋਤਿ ਏਵਂ ਲਦ੍ਧਨਾਮੇਨ। **ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਭੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਦਸਬਲਸ੍ਸ ਕੋ ਨਾਮ ਆਬਾਧੋ ਅਹੋਸਿ, ਕਿਂ ਭਗਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿ। ਅਪਿ ਚ ਸਤ੍ਥੁ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਸੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ, ਸਤ੍ਥਾ ਨਾਮ ਨ ਕੇਵਲਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂਯੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਮਹਾਜਾਨਿ, ਕੋ ਦਾਨਿ ਅਞ੍ਞੋ ਮਰਣਾ ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤਿ, ਯਤ੍ਰ ਸੋ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਇਦਾਨਿ ਕਂ ਅਞ੍ਞਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਾ ਲਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਮਰਣਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਥੇਰਸ੍ਸ ਹਿਯ੍ਯੋ ਪੀਤਭੇਸਜ੍ਜਾਨੁਰੂਪਂ ਆਹਾਰਂ ਦਤ੍ਵਾ ਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਾਵਸਾਨੇ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ।

ਉਪਟ੍ਠਾਕੋ ਸਨ੍ਤਿਕਾਵਚਰੋਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਤਿਕਾਵਚਰੋ, ਨ ਰਨ੍ਧਗਵੇਸੀ। ਨ ਵੀਮਂਸਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸਮੀਪਚਾਰੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਪੁਰਿਮਪਦਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। **ਯੇਸਂ ਸੋ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਪੁਚ੍ਛਤਿ? ਤਸ੍ਸ ਕਿਰ ਏਵਂ ਅਹੋਸਿ ''ਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਸਿ, ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਨਟ੍ਠਾ ਨੁ ਖੋ, ਧਰਨ੍ਤਿ ਨੁ ਖੋ, ਸਚੇ ਧਰਨ੍ਤਿ, ਆਨਨ੍ਦੋ ਜਾਨਿਸ੍ਸਤਿ, ਹਨ੍ਦ ਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਚ੍ਛਿ।

੪੪੯. ਅਥਸ੍ਸ ਥੇਰੋ ਤੀਣਿ ਪਿਟਕਾਨਿ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਤਿਣ੍ਣਂ ਖੋ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਮਾਣਵੋ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤੇਨ ਕਥਿਤਂ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋ – ''ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ''ਕਤਮੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਣ੍ਣਨਾ

੪੫੦-੪੫੩. ਤਤੋ ਥੇਰੇਨ ''ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਤੇਸੁ ਦਸ੍ਸਿਤੇਸੁ ਪੁਨ **''ਕਤਮੋ ਪਨ ਸੋ, ਭੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਅਰਿਯੋ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''**ਤਿ ਏਕੇਕਂ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਥੇਰੋਪਿਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਨ੍ਤਿਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਥਿ ਚੇਵੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਰਿਕਰਣੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੇ ਨ ਸੀਲਮੇਵ ਸਾਰੋ, ਕੇਵਲਞ੍ਹੇਤਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਇਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਨ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਅਤ੍ਥਿ ਯੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। **ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ।

ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਵਣ੍ਣਨਾ

੪੫੪. ਕਥਞ੍ਚ , ਮਾਣਵ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ ਹੋਤੀਤਿ ਇਦਮਾਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ''ਕਤਮੋ ਪਨ ਸੋ, ਭੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਅਰਿਯੋ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪੁਟ੍ਠੋਪਿ ਯੇ ਤੇ ''ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਸੀਲਾਨਨ੍ਤਰਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਾਦਯੋ ਸੀਲਸਮਾਧੀਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਉਪਕਾਰਕਧਮ੍ਮਾ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, ਤੇ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮੋ ਆਰਭਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨੇਵ ਆਗਤਾਨਿ, ਨ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਿ, ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਪਨ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇਨ ਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿਯੇਵ।

੪੭੧-੪੮੦. ਅਤ੍ਥਿ ਚੇਵੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਰਿਕਰਣੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੇ ਨ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਮਤ੍ਤਕੇਨੇਵ ਪਰਿਯੋਸਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਇਤੋਪਿ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਨ ਅਞ੍ਞਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਅਤ੍ਥਿ ਯੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਨਤ੍ਥਿ ਚੇਵੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਰਿਕਰਣੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੇ ਇਤੋ

ਉਤ੍ਤਰਿ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿਯੇਵ, ਅਰਹਤ੍ਤਪਰਿਯੋਸਾਨਞ੍ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਇਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ

ਸੁਭਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਕੇਵਟ੍ਟਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਕੇਵਟ੍ਟਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੧. **ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ…ਪੇ॰… ਨਾਲਨ੍ਦਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਵਟ੍ਟਸੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਅਪੁਬ੍ਬਪਦਵਣ੍ਣਨਾ। **ਪਾਵਾਰਿਕਮ੍ਬਵਨੇ**ਤਿ ਪਾਵਾਰਿਕਸ੍ਸ ਅਮ੍ਬਵਨੇ। **ਕੇਵਟ੍ਟੋ**ਤਿ ਇਦੰ ਤਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਾਮੰ। ਸੋ ਕਿਰ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਕੋਟਿਧਨੋ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲੋ ਅਤਿਵਿਯ ਸਦ੍ਧੋ ਪਸਨ੍ਨੋ ਅਹੋਸਿ। ਸੋ ਸਦ੍ਧਾਧਿਕਤ੍ਤਾਯੇਵ ''ਸਚੇ ਏਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਡ੍ਢਮਾਸਨ੍ਤਰੇਨ ਵਾ ਮਾਸਨ੍ਤਰੇਨ ਵਾ ਸੰਵਚ੍ਛਰੇਨ ਵਾ ਆਕਾਸੇ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਵਿਵਿਧਾਨਿ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਸਬ੍ਬੋ ਜਨੋ ਅਤਿਵਿਯ ਪਸੀਦੇਯ੍ਯ। ਯੰਨੂਨਾਹੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਯਾਚਿਤ੍ਵਾ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਕਰਣਤ੍ਥਾਯ ਏਕੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਅਨੁਜਾਨਾਪੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ **ਇਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਸਮਿਦ੍ਧਾ **ਫੀਤਾ**ਤਿ ਨਾਨਾਭਣ੍ਡਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤਾਯ ਵੁਦ੍ਧਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ। **ਆਕਿਣ੍ਣਮਨੁਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਂਸਕੂਟੇਨ ਅਂਸਕੂਟੰ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਵਿਚਰਨ੍ਤੇਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਆਕਿਣ੍ਣਾ। **ਸਮਾਦਿਸਤੂ**ਤਿ ਆਣਾਪੇਤੁ ਠਾਨਨ੍ਤਰੇ ਠਪੇਤੁ। **ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਧਮ੍ਮਤੋ, ਦਸਕੁਸਲਸਙ੍ਖਾਤਤੋ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ। **ਭਿਯ੍ਯੋਸੋਮਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਪਕਤਿਯਾਪਿ ਪਜ੍ਜਲਿਤਪਦੀਪੋ ਤੇਲਸ੍ਨੇਹੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਅਤਿਰੇਕਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਭਿਪ੍ਪਸੀਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਨ ਖੋ ਅਹ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹਸੇਟ੍ਠਿਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਪਞ੍ਞਪੇਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਨ ਖੋ ਅਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੪੮੨. **ਨ ਧਂਸੇਮੀ**ਤਿ ਨ ਗੁਣਵਿਨਾਸਨੇਨ ਧਂਸੇਮਿ, ਸੀਲਭੇਦੰ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਉਚ੍ਚਟ੍ਠਾਨਤੋ ਓਤਾਰੇਨ੍ਤੋ ਨੀਚਟ੍ਠਾਨੇ ਨ ਠਪੇਮਿ, ਅਥ ਖੋ ਅਹੰ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨਸ੍ਸ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਨ੍ਤੋ ਕਥੇਮੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ**ਤਿ ਯਾਵਤਤਿਯੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਕਥੰ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤੁੰ ਵਿਸਹਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਯੰ ਪਨ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕੋ ਵਿਸ੍ਸਾਸੰ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਵਲ੍ਲਭੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਕਾਮੋਸ੍ਮੀਤਿ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਕਥੇਸਿ।

ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੩-੪੮੪. ਅਥ ਭਗਵਾ ਅਯੰ ਉਪਾਸਕੋ ਮਯਿ ਪਟਿਬਾਹਨ੍ਤੇਪਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਯਾਚਤਿਯੇਵ। ''ਹਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਕਰਣੇ ਆਦੀਨਵੰ ਦਸ੍ਸੇਮੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ''ਤੀਣਿ ਖੋ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਮਾਹੰ ਭਿਕ੍ਖੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਮੁੰ ਅਹੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ। **ਗਨ੍ਧਾਰੀ**ਤਿ ਗਨ੍ਧਾਰੇਨ ਨਾਮ ਇਸਿਨਾ ਕਤਾ, ਗਨ੍ਧਾਰਰਟ੍ਠੇ ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵਿਜ੍ਜਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਰ ਬਹੂ ਇਸਯੋ ਵਸਿਂਸੁ, ਤੇਸੁ ਏਕੇਨ ਕਤਾ ਵਿਜ੍ਜਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਟ੍ਟੀਯਾਮੀ**ਤਿ ਅਟ੍ਟੋ ਪੀਲ਼ਿਤੋ ਵਿਯ ਹੋਮਿ। **ਹਰਾਯਾਮੀ**ਤਿ ਲਜ੍ਜਾਮਿ। **ਜਿਗੁਚ੍ਛਾਮੀ**ਤਿ ਗੂਥੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਿਯ ਜਿਗੁਚ੍ਛੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਮਿ।

ਆਦੇਸਨਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੫. **ਪਰਸਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ। ਦੁਤਿਯੰ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨੰ। **ਆਦਿਸਤੀ**ਤਿ ਕਥੇਤਿ। **ਚੇਤਸਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ। **ਏਵਮ੍ਪਿ ਤੇ ਮਨੋ**ਤਿ ਏਵੰ ਤਵ ਮਨੋ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਤੋ ਵਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਤੋ ਵਾ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਵਾ। ਦੁਤਿਯੰ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨੰ। **ਇਤਿਪਿ ਤੇ ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਤਿ ਤਵ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥੰ ਚਿਨ੍ਤਯਮਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਣਿਕਾ ਨਾਮ ਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਚਿਨ੍ਤਾਮਣੀਤਿ ਏਵੰ ਲਦ੍ਧਨਾਮਾ ਲੋਕੇ ਏਕਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਅਤ੍ਥਿ। ਤਾਯ ਪਰੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ।

ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੬. **ਏਵਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਥਾ**ਤਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਯੋ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਾ ਵਿਤਕ੍ਕੇਥ। **ਮਾ ਏਵਂ ਵਿਤਕ੍ਕਯਿਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਯੋ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਾ ਮਾ ਵਿਤਕ੍ਕਯਿਤ੍ਥ। **ਏਵਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਮੇਵ, ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾਦੀਸੁ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ। **ਮਾ ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ''ਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਮਾ ਮਨਸਿ ਕਰਿਤ੍ਥ। ਇਦਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਰਾਗਂ ਪਜਹਥ। **ਇਦਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਚਤੁਮਗ੍ਗਫਲਪ੍ਪਭੇਦਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਮੇਵ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਥ। ਇਤਿ ਭਗਵਾ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਂ **ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਪਰਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਞਤ੍ਵਾ ਕਥਨਂ **ਆਦੇਸਨਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ। ਸਾਵਕਾਨਞ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਸਤਤਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ **ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਨ੍ਤਿ।**

ਤਤ੍ਥ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇਨ ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ ਆਚਿਣ੍ਣਂ, ਆਦੇਸਨਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇਨ ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਸ੍ਸ। ਦੇਵਦਤ੍ਤੇ ਸਂਘਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਯਾਸੀਸੇ ਬੁਦ੍ਧਲੀਲਾਯ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਨ੍ਤੇ ਹਿ ਭਗਵਤਾ ਪੇਸਿਤੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕੇਸੁ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿ ਤੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਾਚਾਰਂ ਞਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸਿ , ਥੇਰਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਸਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਂਸੁ। ਅਥ ਨੇਸਂ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸਿ, ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਂਸੁ। ਅਥ ਦ੍ਵੇਪਿ ਮਹਾਨਾਗਾ ਪਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੇਹਾਸਂ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵੇਲੁਵਨਮੇਵਾਗਮਿਂਸੁ। ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਤਤਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ, ਤੇਸੁ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਆਦੇਸਨਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯਾਨਿ ਸਉਪਾਰਮ੍ਭਾਨਿ ਸਦੋਸਾਨਿ, ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਅਤਿਟ੍ਠਨਤੋ ਨ ਨਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਅਨੁਪਾਰਮ੍ਭਂ ਨਿਦ੍ਦੋਸਂ, ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠਨਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਞ੍ਚ ਆਦੇਸਨਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯਞ੍ਚ ਗਰਹਤਿ, ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂਯੇਵ ਪਸਂਸਤਿ।

ਭੂਤਨਿਰੋਧੇਸਕਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੭. **ਭੂਤਪੁਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਕਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤਾ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਆਦੇਸਨਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯਾਨਂ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ, ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਸ੍ਸੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਅਪਿ ਚ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਮਹਾਭੂਤਪਰਿਯੇਸਕੋ ਨਾਮੇਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿਯੇਵ। ਯੋ ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾ ਵਿਚਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਾਰਂ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ ਆਗਮ੍ਮ ਬੁਦ੍ਧਮੇਵ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨਤ੍ਥਂ, ਇਦਞ੍ਚ ਕਾਰਣਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ, ਅਥ ਨਂ ਵਿਵਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋਪਿ ਭਗਵਾ ''ਭੂਤਪੁਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ **ਕਤ੍ਥ ਨੁ ਖੋ**ਤਿ ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਕਿਂ ਆਗਮ੍ਮ ਕਿਂ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਅਨਵਸੇਸਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਮਹਾਭੂਤਕਥਾ ਪਨੇਸਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾ ਤਤੋਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ।

੪੮੮. **ਦੇਵਯਾਨਿਯੋ ਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਦੇਵਲੋਕਗਮਨਮਗ੍ਗੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸੇਵ ਪਨੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਤੇਨ ਹੇਸ ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾਪਿ ਕਾਯੇਨ ਵਸਂ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਦੇਵਲੋਕਂ ਯਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਤਂ ਦੇਵਯਾਨਿਯੋ ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਯੇਨ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ**ਤਿ ਸਮੀਪੇ ਠਿਤਮ੍ਪਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਚੋਦਿਤੋ ਦੇਵਤਾ ਮਹਾਨੁਭਾਵਾਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿ। **ਮਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਨ ਜਾਨਾਮਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯੇ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾ ਦੇਵਤਾ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ , ਤੇਨੇਵਮਾਹਂਸੁ। ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ''ਮਮ ਇਮਂ ਪਞ੍ਹਂ ਨ ਕਥੇਤੁਂ ਨ ਲਬ੍ਭਾ, ਸੀਘਂ ਕਥੇਥਾ''ਤਿ ਤਾ ਦੇਵਤਾ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਤਿ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਤਾ ''ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਤਿ ਨੋ ਅਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਹਨ੍ਦ ਨਂ ਹਤ੍ਥਤੋ ਮੋਚੇਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ''ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ''ਤਿਆਦਿਮਾਹਂਸੁ। ਤਤ੍ਥ **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤਰਾ**ਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਕਨ੍ਤਤਰਾ। **ਪਣੀਤਤਰਾ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਯਸਇਸ੍ਸਰਿਯਾਦੀਹਿ ਉਤ੍ਤਮਤਰਾ ਏਤੇਨ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੪੯੧-੪੯੩. ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਸਕ੍ਕੋ ਕਿਰ ਦੇਵਰਾਜਾ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ ''ਅਯਂ ਪਞ੍ਹੋ ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯੋ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੁਂ, ਅਯਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਗ੍ਗਿਂ ਪਹਾਯ ਖਜ੍ਜੋਪਨਕਂ ਧਮਨ੍ਤੋ ਵਿਯ, ਭੇਰਿਂ ਪਹਾਯ ਉਦਰਂ ਵਾਦੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਚ, ਲੋਕੇ ਅਗ੍ਗਪੁਗ੍ਗਲਂ

ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ ਪਹਾਯ ਦੇਵਤਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਵਿਚਰਤਿ, ਪੇਸੇਮਿ ਨਂ ਸਤ੍ਥੁਸਨ੍ਤਿਕ''ਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਪੁਨਦੇਵ ਸੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ ''ਸੁਦੂਰਮ੍ਪਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਤਿਕੇਵ ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ । ਅਤ੍ਥਿ ਚੇਵ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਾਮੇਸ, ਥੋਕਂ ਤਾਵ ਆਹਿਣ੍ਡਨ੍ਤੋ ਕਿਲਮਤੁ ਪਚ੍ਛਾ ਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਤਤੋ ਤਂ ''ਅਹਮ੍ਪਿ ਖੋ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਯਾਨਿਯੋਪਿ ਦੇਵਯਾਨਿਯਸਦਿਸੋਵ। ਦੇਵਯਾਨਿਯਮਗ੍ਗੋਤਿ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਯਾਨਿਯਮਗ੍ਗੋਤਿ ਵਾ ਧਮ੍ਮਸੇਤੂਤਿ ਵਾ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਅਪ੍ਪਨਾਤਿ ਵਾ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਿਕਚੇਤਨਾਤਿ ਵਾ ਮਹਗ੍ਗਤਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮਂ।

੪੯੪. **ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਗਮਨਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਉਦਯਤੋ ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਂ ਵਿਯ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਦਾਨੇਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਂ ਮਯਂ ਜਾਨਾਮਾਤਿ ਦੀਪਯਿਂਸੁ। **ਪਾਤੁਰਹੋਸੀ**ਤਿ ਪਾਕਟੋ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਵਿਸਯਭਾਵਂ ਞਤ੍ਵਾ ਸਚਾਹਂ ''ਨ ਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ ਵਕ੍ਖਾਮਿ, ਇਮੇ ਮਂ ਪਰਿਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਥੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਯਂ ਮੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇਨ ਅਨਾਰਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਵਾਦਂ ਆਰੋਪੇਸ੍ਸਤਿ। ''ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਨ ਮੇ ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਕੋਚਿ ਵਚਨਂ ਸਦ੍ਦਹਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਇਮਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਸਤ੍ਥੁਸਨ੍ਤਿਕਂਯੇਵ ਪੇਸੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ''ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੪੯੫-੪੯੬. **ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਏਵਮਕਾਸਿ? ਕੁਹਕਤ੍ਤਾ। **ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਲਤ੍ਥਿਕੋ ਵਾਲਿਕਂ ਨਿਪ੍ਪੀਲਿਯਮਾਨੋ ਵਿਯ ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪਰਿਯੇਸਨਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ।

੪੯੭. **ਸਕੁਣ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਕਂ ਵਾ ਕੁਲਲਂ ਵਾ। **ਨ ਖੋ ਏਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਞ੍ਹੋ ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਇਦਂ ਭਗਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਪਦੇਸੇਨੇਸ ਪਞ੍ਹੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਯਞ੍ਚ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕੇਪਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤੋ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਸੇਧੇਤਿ। ਆਚਿਣ੍ਣਂ ਕਿਰੇਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ, ਪੁਚ੍ਛਾਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਜਨਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਦੋਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਂ ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੋ ਹੋਤਿ। ਪਞ੍ਹਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਨ੍ਤੋ ਪਨ ''ਕਤ੍ਥ ਆਪੋ ਚਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੪੯੮. ਤਤ੍ਥ **ਨ ਗਾਧਤੀ**ਤਿ ਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਭੂਤਾ ਕਿਂ ਆਗਮ੍ਮ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਂਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਦੀਘਞ੍ਚ ਰਸ੍ਸਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਸਣ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਣੁਂ ਥੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਂ ਵਾ ਮਹਨ੍ਤਂ ਵਾ, ਇਮਿਨਾਪਿ ਉਪਾਦਾਰੂਪੇ ਵਣ੍ਣਮਤ੍ਤਮੇਵ ਕਥਿਤਂ। **ਸੁਭਾਸੁਭ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਭਞ੍ਚ ਅਸੁਭਞ੍ਚ ਉਪਾਦਾਰੂਪਮੇਵ ਕਥਿਤਂ। ਕਿਂ ਪਨ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ ਸੁਭਨ੍ਤਿ ਅਸੁਭਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ? ਨਤ੍ਥਿ। ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਂ ਪਨੇਵ ਕਥਿਤਂ। **ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਨਾਮਞ੍ਚ ਦੀਘਾਦਿਭੇਦਂ ਰੂਪਞ੍ਚ। **ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਕਿਂ ਆਗਮ੍ਮ ਅਸੇਸਮੇਤਂ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ।

ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਰ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ ਭਵਤੀਤਿ ਵਤ੍ਵਾ – ''ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੪੯੯. ਤਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮਂ, ਤਦੇਤਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਾਭਾਵਤੋ **ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਂ।** ਉਪ੍ਪਾਦਨ੍ਤੋ ਵਾ ਵਯਨ੍ਤੋ ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਨ੍ਤੋ ਵਾ ਏਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਨਨ੍ਤਂ। ਪਭ**ਨ੍ਤਿ ਪਨੇਤਂ ਕਿਰ ਤਿਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਾਮਂ, ਤਞ੍ਹਿ ਪਪਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਪਪਂ, ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਪਨ ਭਕਾਰੋ ਕਤੋ। ਸਬ੍ਬਤੋ ਪਭਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਬ੍ਬਤੋਪਭਂ।** ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਕਿਰ ਯਥਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਯਤੋ ਯਤੋ ਓਤਰਿਤੁਕਾਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਤਦੇਵ ਤਿਤ੍ਥਂ, ਅਤਿਤ੍ਥਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਵਮੇਵ ਅਟ੍ਠਤਿਂਸਾਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਯੇਨ ਯੇਨ ਮੁਖੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਓਤਰਿਤੁਕਾਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਤਦੇਵ ਤਿਤ੍ਥਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਤਿਤ੍ਥਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਬ੍ਬਤੋਪਭ''ਨ੍ਤਿ। **ਏਤ੍ਥ ਆਪੋ ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਇਦਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਆਗਮ੍ਮ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਆਪੋਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕ ਧਮ੍ਮਜਾਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀਤਿ।

ਇਦਾਨਿਸ੍ਸ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨੂਪਾਯੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ‘‘ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨ ਏਤ੍ਥੇਤੰ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਚਰਿਮਕਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ , ਚਰਿਮਕਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾਪਿ ਹਿ ਨਿਰੋਧੇਨ ਏਤ੍ਥੇਤੰ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਵਿਜ੍ਝਾਤਦੀਪਸਿਖਾ ਵਿਯ ਅਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਕਭਾਵੰ ਯਾਤਿ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਯਥਾਹ ‘‘ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਭਵੇ ਅਨਮਤਗ੍ਗੇ ਸੰਸਾਰੇ ਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁੰ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਚੂਲ਼ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਸੇਸੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵਾਤਿ।

ਇਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯੰ

ਕੇਵਟ੍ਟਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੨. ਲੋਹਿਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਲੋਹਿਚ੍ਚਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੫੦੧. **ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ…ਪੇ॰… ਕੋਸਲੇਸੂ**ਤਿ ਲੋਹਿਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਪਦਵਣ੍ਣਨਾ। **ਸਾਲਵਤਿਕਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਨਾਮਂ, ਸੋ ਕਿਰ ਵਤਿਯਾ ਵਿਯ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਸਾਲਪਨ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਲਵਤਿਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਲੋਹਿਚ੍ਚੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਾਮਂ।

੫੦੨-੫੦੩. **ਪਾਪਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਾਨੁਕਮ੍ਪਾ ਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਲਾਮਕਂ, ਨ ਪਨ ਉਚ੍ਛੇਦਸਸ੍ਸਤਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ। **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਜਾਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤੇ ਜਾਤਮਤ੍ਤਮੇਵ। ਸੋ ਕਿਰ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪਰਿਸਮਜ੍ਝੇਪਿ ਏਵਂ ਭਾਸਤਿਯੇਵ। **ਕਿਞ੍ਹਿ ਪਰੋ ਪਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਰੋ ਯੋ ਅਨੁਸਾਸੀਯਤਿ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਸਾਸਕਸ੍ਸ ਕਿਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਂ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਦਤਿ।

੫੦੪-੪੦੭. **ਰੋਸਿਕਂ ਨ੍ਹਾਪਿਤਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸੀ**ਤਿ ਰੋਸਿਕਾਤਿ ਏਵਂ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧਨਾਮਂ ਨ੍ਹਾਪਿਤਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ। ਸੋ ਕਿਰ ਭਗਵਤੋ ਆਗਮਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਵਿਹਾਰਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਂ ਨਾਮ ਭਾਰੋ, ਗੇਹਂ ਪਨ ਆਣਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਾਮਿ ਚੇਵ ਯਥਾਸਤ੍ਤਿ ਚ ਆਗਨ੍ਤੁਕਭਿਕ੍ਖਂ ਦਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਨ੍ਹਾਪਿਤਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ।

੫੦੮. **ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ**ਤਿ ਕਥਾਫਾਸੁਕਤ੍ਥਂ ਪਚ੍ਛਤੋ ਪਚ੍ਛਤੋ ਅਨੁਬਨ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। **ਵਿਵੇਚੇਤੂ**ਤਿ ਵਿਮੋਚੇਤੁ, ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਵਿਨੋਦੇਤੂਤਿ ਵਦਤਿ। ਅਯਂ ਕਿਰ ਉਪਾਸਕੋ ਲੋਹਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਿਯਸਹਾਯਕੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਕਾਮਤਾਯ ਏਵਮਾਹ। **ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਸਿਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਠਮਵਚਨੇਨ ਭਗਵਾ ਗਜ੍ਜਤਿ, ਦੁਤਿਯਵਚਨੇਨ ਅਨੁਗਜ੍ਜਤਿ। ਅਯਂ ਕਿਰੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਰੋਸਿਕੇ ਏਤਦਤ੍ਥਮੇਵ ਮਯਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ। ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ ਵਿਵਿਧਾਨਿ ਦੁਕ੍ਕਰਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰਿਤਾ , ਏਤਦਤ੍ਥਮੇਵ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਂ, ਨ ਮੇ ਲੋਹਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਭਾਰੋਤਿ, ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਪਠਮਵਚਨੇਨ ਭਗਵਾ ਗਜ੍ਜਤਿ। ਕੇਵਲਂ ਰੋਸਿਕੇ ਲੋਹਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਮਮ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਆਗਮਨਂ ਵਾ ਨਿਸਜ੍ਜਾ ਵਾ ਅਲ੍ਲਾਪਸਲ੍ਲਾਪੋ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਸਚੇਪਿ ਲੋਹਿਚ੍ਚਸਦਿਸਾਨਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਸ੍ਸ ਕਙ੍ਖਾ ਹੋਤਿ, ਪਟਿਬਲੋ ਅਹਂ ਵਿਨੋਦੇਤੁਂ ਲੋਹਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਨ ਏਕਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਨੋਦਨੇ ਮਯ੍ਹਂ ਕੋ ਭਾਰੋਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਦੁਤਿਯਵਚਨੇਨ ਭਗਵਾ ਅਨੁਗਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਲੋਹਿਚ੍ਚਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ

੫੦੯. **ਸਮੁਦਯਸਞ੍ਜਾਤੀ**ਤਿ ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਸਞ੍ਜਾਤਿ ਭੋਗੁਪ੍ਪਾਦੋ, ਤਤੋ ਉਟ੍ਠਿਤਂ ਧਨਧਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯੇ ਤਂ ਉਪਜੀਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯੇ ਞਾਤਿਪਰਿਜਨਦਾਸਕਮ੍ਮਕਰਾਦਯੋ ਜਨਾ ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜੀਵਨ੍ਤਿ। **ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰੋ**ਤਿ ਲਾਭਨ੍ਤਰਾਯਕਰੋ। **ਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਡ੍ਢਿ। **ਅਨੁਕਮ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਕਮ੍ਪੀ, ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਵੁਡ੍ਢਿਂ ਇਚ੍ਛਤਿ ਵਾ ਨੋ ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਨਿਰਯਂ ਵਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਂ** ਵਾਤਿ ਸਚੇ ਸਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨਿਯਤਾ ਹੋਤਿ, ਏਕਂਸੇਨ ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ, ਨੋ ਚੇ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੫੧੦-੫੧੨. ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਾਭਨ੍ਤਰਾਯੇਨ ਸਤ੍ਤਾ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨ ਤਥਾ ਪਰੇਸਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਪਵੇਚੇਤੁਕਾਮੋ ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸੀ''ਤਿ ਦੁਤਿਯਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਮਾਹ। **ਯੇ ਚਿਮੇ**ਤਿ ਯੇ ਚ ਇਮੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਭੂਮਿਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਾ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ **ਦਿਬ੍ਬਾ ਗਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਉਪਯੋਗਤ੍ਥੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਂ, ਦਿਬ੍ਬੇ ਗਬ੍ਭੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦਿਬ੍ਬਾ, ਗਬ੍ਭਾਤਿ ਚ ਛਨ੍ਨਂ ਦੇਵਲੋਕਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਪਰਿਪਾਚੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦੇਵਲੋਕਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪੂਰਯਮਾਨਾ ਦਾਨਂ, ਦਦਮਾਨਾ, ਸੀਲਂ ਰਕ੍ਖਮਾਨਾ, ਗਨ੍ਧਮਾਲਾਦੀਹਿ, ਪੂਜਂ ਕੁਰੁਮਾਨਾ ਭਾਵਨਂ ਭਾਵਯਮਾਨਾ ਪਾਚੇਨ੍ਤਿ ਵਿਪਾਚੇਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪਾਚੇਨ੍ਤਿ ਪਰਿਣਾਮਂ ਗਮੇਨ੍ਤਿ। **ਦਿਬ੍ਬਾਨਂ**

ਭਵਾਨਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਦਿਬ੍ਬਭਵਾ ਨਾਮ ਦੇਵਾਨਂ ਵਿਮਾਨਾਨਿ , ਤੇਸਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ **ਦਿਬ੍ਬਾ ਗਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਦਾਨਾਦਯੋ ਪੁਞ੍ਞਵਿਸੇਸਾ। **ਦਿਬ੍ਬਾ ਭਵਾ**ਤਿ ਦੇਵਲੋਕੇ ਵਿਪਾਕਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਤੇਸਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤ੍ਥਾਯ ਤਾਨਿ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੇਸਂ ਅਨੁਰਾਯਕਰੋ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਫਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਦਿਬ੍ਬਭਵਵਿਸੇਸਾਨਂ ਅਨੁਰਾਯਕਰੋ। ਇਤਿ ਭਗਵਾ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਅਨਿਯਮਿਤੇਨੇਵ ਓਪਮ੍ਮਵਿਧਿਨਾ ਯਾਵ ਭਵਗ੍ਗਾ ਉਗ੍ਗਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਮਾਨਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਚੋਦਨਾਰਹੇ ਤਯੋ ਸਤ੍ਥਾਰੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਤਯੋ ਖੋ ਮੇ, ਲੋਹਿਚ੍ਚਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਯੋ ਚੋਦਨਾਰਹਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧੩. ਤਤ੍ਥ **ਸਾ ਚੋਦਨਾ**ਤਿ ਤਯੋ ਸਤ੍ਥਾਰੇ ਚੋਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚੋਦਨਾ। **ਨ ਅਞ੍ਞਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਯ ਆਜਾਨਨਤ੍ਥਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਿ। **ਵੋਕ੍ਕਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਤਸ੍ਸ ਸਾਸਨਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਉਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਓਸਕ੍ਕਨ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਉਸ੍ਸਕ੍ਕੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿਯਾ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯਾ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਏਕਾਯ ਸਮ੍ਪਯੋਗਂ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯਾ ਏਕੋ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪਰਮ੍ਮੁਖਿਂ ਵਾ ਆਲਿਙ੍ਗੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਦਟ੍ਠੁਮ੍ਪਿ ਅਨਿਚ੍ਛਮਾਨਂ ਪਰਮ੍ਮੁਖਿਂ ਠਿਤਂ ਪਚ੍ਛਤੋ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਆਲਿਙ੍ਗੇਯ੍ਯ। **ਏਵਂਸਮ੍ਪਦਮਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸਾਪਿ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ''ਮਮ ਇਮੇ ਸਾਵਕਾ''ਤਿ ਸਾਸਨਾ ਵੋਕ੍ਕਮ੍ਮ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਪਿ ਤੇ ਲੋਭੇਨ ਅਨੁਸਾਸਤੋ ਇਮਂ ਲੋਭਧਮ੍ਮਂ ਏਵਂਸਮ੍ਪਦਮੇਵ ਈਦਿਸਮੇਵ ਵਦਾਮਿ। ਇਤਿ ਸੋ ਏਵਰੂਪੋ ਤਵ ਲੋਭਧਮ੍ਮੋ ਯੇਨ ਤ੍ਵਂ ਓਸਕ੍ਕਨ੍ਤਿਯਾ ਉਸ੍ਸਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਪਰਮ੍ਮੁਖਿਂ ਆਲਿਙ੍ਗਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਅਹੋਸੀਤਿਪਿ ਤਂ ਚੋਦਨਂ ਅਰਹਤਿ। **ਕਿਞ੍ਹਿ ਪਰੋ ਪਰਸ੍ਸ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਯੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਪਰੇ ਅਨੁਸਾਸਿ, ਅਤ੍ਤਾਨਮੇਵ ਤਾਵ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਾਦੇਹਿ, ਉਜੁਂ ਕਰੋਹਿ। ਕਿਞ੍ਹਿ ਪਰੋ ਪਰਸ੍ਸ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਚੋਦਨਂ ਅਰਹਤਿ।

੫੧੪. **ਨਿਦ੍ਦਾਯਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸਸ੍ਸਰੂਪਕਾਨਿ ਤਿਣਾਨਿ ਉਪ੍ਪਾਟੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ।

੫੧੫. ਤਤਿਯਚੋਦਨਾਯ **ਕਿਞ੍ਹਿ ਪਰੋ ਪਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਨੁਸਾਸਨਂ ਅਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਰੋ ਅਨੁਸਾਸਿਤਬ੍ਬੋ, ਪਰਸ੍ਸ ਅਨੁਸਾਸਕਸ੍ਸ ਕਿਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨਨੁ ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਤਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਧਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਮਾਨੇਤ੍ਵਾ ਪੂਜੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਚੋਦਨਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਨ ਚੋਦਨਾਰਹਸਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧੬. **ਨ ਚੋਦਨਾਰਹੋ**ਤਿ ਅਯਞ੍ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਪਠਮਮੇਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਤਿਰੂਪੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ। ਸਾਵਕਾ ਚਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਾਯ ਚ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਹਨ੍ਤਂ ਵਿਸੇਸਮਧਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਚੋਦਨਾਰਹੋਤਿ।

੫੧੭. **ਨਰਕਪਪਾਤਂ ਪਪਤਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਮਯਾ ਗਹਿਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਹਂ ਨਰਕਪਪਾਤਂ ਪਪਤਨ੍ਤੋ। **ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਥਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤੋ**ਤਿ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਹਤ੍ਥੇਨ ਅਪਾਯਪਤਨਤੋ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਸਗ੍ਗਮਗ੍ਗਥਲੇ ਠਪਿਤੋਮ੍ਹੀਤਿ ਵਦਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵਾਤਿ।

ਇਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ

ਲੋਹਿਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੩. ਤੇਵਿਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧੮. **ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ...ਪੇ॰... ਕੋਸਲੇਸੂ**ਤਿ ਤੇਵਿਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਪਦਵਣ੍ਣਨਾ। **ਮਨਸਾਕਟ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਨਾਮਂ। **ਉਤ੍ਤਰੇਨ ਮਨਸਾਕਟਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਨਸਾਕਟਤੋ ਅਵਿਦੂਰੇ ਉਤ੍ਤਰਪਸ੍ਸੇ। **ਅਮ੍ਬਵਨੇ**ਤਿ ਤਰੁਣਅਮ੍ਬਰੁਕ੍ਖਸਣ੍ਡੇ, ਰਮਣੀਯੋ ਕਿਰ ਸੋ ਭੂਮਿਭਾਗੋ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਰਜਤਪਟ੍ਟਸਦਿਸਾ ਵਾਲਿਕਾ ਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਾ, ਉਪਰਿ ਮਣਿਵਿਤਾਨਂ ਵਿਯ ਘਨਸਾਖਾਪਤ੍ਤਂ ਅਮ੍ਬਵਨਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੇ ਪਵਿਵੇਕਸੁਖੇ ਅਮ੍ਬਵਨੇ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੫੧੯. **ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ**ਤਿ ਕੁਲਚਾਰਿਤ੍ਤਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾਤਾ। **ਚਙ੍ਕੀ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਤੇਸਂ ਨਾਮਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ **ਚਙ੍ਕੀ** ਓਪਾਸਾਦਵਾਸਿਕੋ। **ਤਾਰੁਕ੍ਖੋ** ਇਚ੍ਛਾਨਙ੍ਗਲਵਾਸਿਕੋ। **ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤੀ** ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਵਾਸਿਕੋ। **ਜਾਣੁਸੋਣੀ** ਸਾਵਤ੍ਥਿਵਾਸਿਕੋ। **ਤੋਦੇਯ੍ਯੋ** ਤੁਦਿਗਾਮਵਾਸਿਕੋ। **ਅਞ੍ਞੇ ਚਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਬਹੁਜਨਾ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਨ੍ਤਸਜ੍ਝਾਯਕਰਣਤ੍ਥਂ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਵਸਨ੍ਤਿ। ਮਨਸਾਕਟਸ੍ਸ ਕਿਰ ਰਮਣੀਯਤਾਯ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਤਤ੍ਥ ਨਦੀਤੀਰੇ ਗੇਹਾਨਿ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਬਹੂਨਂ ਪਵੇਸਨਂ ਨਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਸਨ੍ਤਿ।

੫੨੦-੫੨੧. **ਵਾਸੇਟ੍ਠਭਾਰਦ੍ਵਾਜਾ**ਨਨ੍ਤਿ **ਵਾਸੇਟ੍ਠਸ੍ਸ** ਚ ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਨੋ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਸ੍ਸ, **ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਸ੍ਸ** ਚ ਤਾਰੁਕ੍ਖਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਸ੍ਸ। ਏਤੇ ਕਿਰ ਦ੍ਵੇ ਜਾਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵੇਦਾਨਂ ਪਾਰਗੂ ਅਹੇਸੁਂ। **ਜਙ੍ਘਾਵਿਹਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਚਿਰਨਿਸਜ੍ਜਪਚ੍ਚਯਾ ਕਿਲਮਥਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਾਯ ਜਙ੍ਘਚਾਰਂ। ਤੇ ਕਿਰ ਦਿਵਸਂ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਾਯਨ੍ਹੇ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਨ੍ਹਾਨੀਯਸਮ੍ਭਾਰਗਨ੍ਧਮਾਲਤੇਲਧੋਤਵਤ੍ਥਾਨਿ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਜਨਪਰਿਵੁਤਾ ਨ੍ਹਾਯਿਤੁਕਾਮਾ ਨਦੀਤੀਰਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਰਜਤਪਟ੍ਟਵਣ੍ਣੇ ਵਾਲਿਕਾਸਣ੍ਡੇ ਅਪਰਾਪਰਂ ਚਙ੍ਕਮਿਂਸੁ। ਏਕਂ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਂ ਇਤਰੋ ਅਨੁਚਙ੍ਕਮਿ, ਪੁਨ ਇਤਰਂ ਇਤਰੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਅਨੁਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਵਿਚਰਨ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ। **ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗੇ**ਤਿ ਮਗ੍ਗੇ ਚ ਅਮਗ੍ਗੇ ਚ। ਕਤਮਂ ਨੁ ਖੋ ਪਟਿਪਦਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਕਤਮੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਸੁਖਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਂ ਗਨ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗਂ ਆਰਬ੍ਭ ਕਥਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਸੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਞ੍ਜਸਾਯਨੋ**ਤਿ ਉਜੁਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਤਂ ਵੇਵਚਨਂ, ਅਞ੍ਜਸਾ ਵਾ ਉਜੁਕਮੇਵ ਏਤੇਨ ਆਯਨ੍ਤਿ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਞ੍ਜਸਾਯਨੋ **ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ ਨਿਯ੍ਯਾਤੀ**ਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਯਨ੍ਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸਹਬ੍ਯਤਾਯਾਤਿ ਯੋ ਤਂ ਮਗ੍ਗਂ ਕਰੋਤਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਹਭਾਵਾਯ, ਏਕਟ੍ਠਾਨੇ ਪਾਤੁਭਾਵਾਯ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯ੍ਵਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਅਯਂ। **ਅਕ੍ਖਾਤੋ**ਤਿ ਕਥਿਤੋ ਦੀਪਿਤੋ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਚਰਿਯਂ ਅਪਦਿਸਤਿ। ਇਤਿ ਵਾਸੇਟ੍ਠੋ ਸਕਮੇਵ ਆਚਰਿਯਵਾਦਂ ਥੋਮੇਤ੍ਵਾ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਤਿ। ਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋਪਿ ਸਕਮੇਵਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਨੇਵ ਖੋ ਅਸਕ੍ਖਿ ਵਾਸੇਟ੍ਠੋ"**ਤਿਆਦਿ।

ਤਤੋ ਵਾਸੇਟ੍ਠੋ ''ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਕਥਾ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾਵ, ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਲੋਕੇ ਮਗ੍ਗਕੁਸਲੋ ਨਾਮ ਭੋਤਾ ਗੋਤਮੇਨ ਸਦਿਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਭਵਞ੍ਚ ਗੋਤਮੋ ਅਵਿਦੂਰੇ ਵਸਤਿ, ਸੋ ਨੋ ਤੁਲਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਵਾਣਿਜੋ ਵਿਯ ਕਙ੍ਖਂ ਛਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਉਭੋਪਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਥਂ ਭਗਵਤੋ ਆਰੋਚੇਸੁਂ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਅਥ ਖੋ ਵਾਸੇਟ੍ਠੋ...ਪੇ॰... ਯ੍ਵਾਯਂ ਅਕ੍ਖਾਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਤਾਰੁਕ੍ਖੇਨਾ''ਤਿ।

੫੨੨. **ਏਤ੍ਥ ਭੋ ਗੋਤਮਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗੇ। **ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਵਿਵਾਦੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪੁਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਅਪਰਭਾਗੇ ਵਿਵਾਦੋ। ਦੁਵਿਧੋਪਿ ਏਸੋ ਨਾਨਾਆਚਰਿਯਾਨਂ ਵਾਦਤੋ ਨਾਨਾਵਾਦੋ।

੫੨੩. **ਅਥ ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਪਨ** ਵੋਤਿ ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਅਯਮੇਵ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਚਰਿਯਵਾਦਮੇਵ ਪਗ੍ਗਯ੍ਹ ਤਿਟ੍ਠਸਿ, ਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਚਰਿਯਵਾਦਮੇਵ, ਏਕਸ੍ਸਾਪਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਸਂਸਯੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਵਂ ਸਤਿ ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਵੋ ਵਿਗ੍ਗਹੋਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ।

੫੨੪. ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗੇ , **ਭੋ ਗੋਤਮਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗੇ ਭੋ ਗੋਤਮ ਅਮਗ੍ਗੇ ਚ, ਉਜੁਮਗ੍ਗੇ ਚ ਅਨੁਜੁਮਗ੍ਗੇ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਸ ਕਿਰ ਏਕਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸਾਪਿ ਮਗ੍ਗਂ ''ਨ ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਨ ਵਦਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੋ ਉਜੁਮਗ੍ਗੋ, ਨ ਏਵਂ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਅਨੁਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ''ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਭੋ ਗੋਤਮਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਤਾਨੀਤਿ ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਵਦਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਬਹੂਨੀ**ਤਿ ਅਟ੍ਠ ਵਾ ਦਸ ਵਾ। **ਨਾਨਾਮਗ੍ਗਾਨੀ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਮਹਨ੍ਤਜਙ੍ਘਮਗ੍ਗਸਕਟਮਗ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨ ਨਾਨਾਵਿਧਾਨਿ ਸਾਮਨ੍ਤਾ ਗਾਮਨਦੀਤਲ਼ਾਕਖੇਤ੍ਤਾਦੀਹਿ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਗਾਮਂ ਪਵਿਸਨਮਗ੍ਗਾਨਿ।

੫੨੫-੫੨੬. **"ਨਿਯ੍ਯਾਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਾਸੇਟ੍ਠ ਵਦੇਸੀ''ਤਿ ਭਗਵਾ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਵਚੀਭੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਟਿਞ੍ਞਂ ਕਾਰਾਪੇਸਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਹਿ ਪਟਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਮਾਨਾ ਅਵਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਥਾ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤੀਤਿ।

੫੨੭-੫੨੯. **ਤੇਵ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਤੇ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾ। ਵਕਾਰੋ ਆਗਮਸਨ੍ਧਿਮਤ੍ਤਂ। **ਅਨ੍ਧਵੇਣੀ**ਤਿ ਅਨ੍ਧਪਵੇਣੀ, ਏਕੇਨ ਚਕ੍ਖੁਮਤਾ ਗਹਿਤਯਟ੍ਠਿਯਾ ਕੋਟਿਂ ਏਕੋ ਅਨ੍ਧੋ ਗਣ੍ਹਤਿ, ਤਂ ਅਨ੍ਧਂ ਅਞ੍ਞੋ ਤਂ ਅਞ੍ਞੋਤਿ ਏਵਂ ਪਣ੍ਣਾਸਸਟ੍ਠਿ ਅਨ੍ਧਾ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਘਟਿਤਾ ਅਨ੍ਧਵੇਣੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਪਰਮ੍ਪਰਸਂਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਲਗ੍ਗਾ, ਯਟ੍ਠਿਗਾਹਕੇਨਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਤਾ ਵਿਰਹਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਕੋ ਕਿਰ ਧੁਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਧਗਣਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਸੁਕਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਗਾਮੇ ਖਜ੍ਜਭੋਜ੍ਜਂ ਸੁਲਭ''ਨ੍ਤਿ ਉਸ੍ਸਾਹੇਤ੍ਵਾ ''ਤੇਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਨੋ ਸਾਮਿ ਨੇਹਿ, ਇਦਂ ਨਾਮ ਤੇ ਦੇਮਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਲਞ੍ਜਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਮਗ੍ਗਾ ਓਕ੍ਕਮ੍ਮ ਮਹਨ੍ਤਂ ਗਚ੍ਛਂ ਅਨੁਪਰਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੇਨ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਕਚ੍ਛਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ''ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਗਚ੍ਛਥ ਤਾਵ ਤੁਮ੍ਹੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪਲਾਯਿ, ਤੇ ਦਿਵਸਮ੍ਪਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਂ ਅਵਿਨ੍ਦਮਾਨਾ ''ਕੁਹਿਂ ਨੋ ਚਕ੍ਖੁਮਾ, ਕੁਹਿਂ ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਪਰਿਦੇਵਿਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਂ ਅਵਿਨ੍ਦਮਾਨਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਮਰਿਂਸੁ। ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਪਰਮ੍ਪਰਸਂਸਤ੍ਤਾ''ਤਿ। **ਪੁਰਿਮੋਪੀ**ਤਿ ਪੁਰਿਮੇਸੁ ਦਸਸੁ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ ਏਕੋਪਿ। **ਮਜ੍ਝਿਮੋਪੀ**ਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮੇਸੁ ਆਚਰਿਯਪਾਚਰਿਯੇਸੁ ਏਕੋਪਿ। **ਪਚ੍ਛਿਮੋਪੀ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਤੇਵਿਜ੍ਜੇਸੁ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ ਏਕੋਪਿ। **ਹਸ੍ਸਕਞ੍ਞੇਵਾ**ਤਿ ਹਸਿਤਬ੍ਬਮੇਵ। **ਨਾਮਕਞ੍ਞੇਵਾ**ਤਿ ਲਾਮਕਂਯੇਵ। ਤਦੇਤਂ ਅਤ੍ਥਾਭਾਵੇਨ **ਰਿਤ੍ਤਕਂ,** ਰਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾਯੇਵ **ਤੁਚ੍ਛਕਂ।** ਇਦਾਨਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ ਤਾਵ ਤਿਟ੍ਠਤੁ, ਯੋ ਤੇਵਿਜ੍ਜੇਹਿ ਨ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬੋਵ। ਯੇਪਿ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਸਹਬ੍ਯਤਾਯ ਮਗ੍ਗਂ ਦੇਸੇਤੁਂ ਨਪ੍ਪਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸੀ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੫੩੦. ਤਤ੍ਥ **ਯਤੋ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਯਤ੍ਥ ਚ ਓਗ੍ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਅਤ੍ਥਮੇਨ੍ਤਿ, ਉਗ੍ਗਮਨਕਾਲੇ ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਨਕਾਲੇ ਚ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਯਾਚਨ੍ਤੀ**ਤਿ ''ਉਦੇਹਿ ਭਵਂ ਚਨ੍ਦ, ਉਦੇਹਿ ਭਵਂ ਸੂਰਿਯਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਆਯਾਚਨ੍ਤਿ। **ਥੋਮਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ''ਸੋਮ੍ਮੋ ਚਨ੍ਦੋ, ਪਰਿਮਣ੍ਡਲੋ ਚਨ੍ਦੋ, ਸਪ੍ਪਭੋ ਚਨ੍ਦੋ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਦਨ੍ਤਾ ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ। **ਪਞ੍ਜਲਿਕਾ**ਤਿ ਪਗ੍ਗਹਿਤਅਞ੍ਜਲਿਕਾ। **ਨਮਸ੍ਸਮਾਨਾ**ਤਿ ''ਨਮੋ ਨਮੋ''ਤਿ ਵਦਮਾਨਾ।

੫੩੧-੫੩੨. **ਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ। **ਕਿਂ ਪਨ ਨ ਕਿਰਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਧ ਪਨ ਕਿਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਯਤ੍ਥ ਕਿਰ ਤੇਵਿਜ੍ਜੇਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਕ੍ਖਿਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਚਿਰਵਤੀਨਦੀਉਪਮਾਕਥਾ

੫੪੨. ਸਮਤਿਤ੍ਤਿਕਾਤਿ ਸਮਭਰਿਤਾ। **ਕਾਕਪੇਯਜਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਤੀਰੇ ਠਿਤੇਨ ਕਾਕੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਾਤੁਨ੍ਤਿ ਕਾਕਪੇਯਜਾ। **ਪਾਰੰ ਤਰਿਤੁਕਾਮੋ**ਤਿ ਨਦਿੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਰਤੀਰੰ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ। **ਅਵ੍ਹੇਯਜਾ**ਤਿ ਪਕ੍ਕੋਸੇਯਜ। **ਏਹਿ ਪਾਰਾਪਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਭੋ ਪਾਰ ਅਪਾਰਂ ਏਹਿ, ਅਥ ਮਂ ਸਹਸਾਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਮਿਸ੍ਸਸਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਚ੍ਚਾਯਿਕਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੫੪੪. ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕਾਰਕਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਸੀਲਦਸਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਭੇਦਾ ਧਮ੍ਮਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕਾਰਕਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ , ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤਾ ਅਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕਾਰਕਾ। **ਇਨ੍ਹਮਵ੍ਹਾਯਾਮਾ**ਤਿ ਇਨ੍ਹੰ ਅਵ੍ਹਾਯਾਮ ਪਕ੍ਕੋਸਾਮ। ਏਵਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਅਵ੍ਹਾਯਨਸ੍ਸ ਨਿਰਤ੍ਥਕਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪਿ ਭਗਵਾ ਅਞ੍ਞਵਕੁਚ੍ਛਿਯਂ ਸੂਰਿਯੋ ਵਿਯ ਜਲਮਾਨੋ ਪਞ੍ਚਸਤਭਿਕ੍ਖੁਪਰਿਵੁਤੋ ਅਚਿਰਵਤਿਯਾ ਤੀਰੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਨਦੀਉਪਮਂਯੇਵ ਆਹਰਨ੍ਤੋ ''ਸੇਯਜਥਾਪੀ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੫੪੬. ਕਾਮਗੁਣਾਤਿ ਕਾਮਯਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਕਾਮਾ, ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੇਨ ਗੁਣਾ। ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਹਤਾਨਂ ਵਤ੍ਥਾਨਂ ਦਿਗੁਣਂ ਸਙ੍ਘਾਟਿ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੩੪੮) ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਪਟਲਟ੍ਠੋ ਗੁਣਟ੍ਠੋ। ''ਅਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ ਕਾਲਾ ਤਰਯਨ੍ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਯੋ, ਵਯੋਗੁਣਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਂ ਜਹਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰਾਸਟ੍ਠੋ ਗੁਣਟ੍ਠੋ। ''ਸਤਗੁਣਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੭੯) ਏਤ੍ਥ ਆਨਿਸਂਸਟ੍ਠੋ ਗੁਣਟ੍ਠੋ। ''ਅਨ੍ਤਂ ਅਨ੍ਤਗੁਣਂ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੩.੧) ਕਯਿਰਾ ਮਾਲਾਗੁਣੇ ਬਹੂ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੫੩) ਚ ਏਤ੍ਥ ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੋ ਗੁਣਟ੍ਠੋ। ਇਧਾਪਿ ਏਸੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੇਨ ਗੁਣਾ''ਤਿ। **ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਤੇਨੁਪਾਯੇਨ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯਜਾਦੀਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਇਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਪਰਿਯਿਟ੍ਠਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਮਾ ਵਾ, ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਕਾਮਨੀਯਾ। **ਮਨਾਪਾ**ਤਿ ਮਨਵਡ੍ਢਨਕਾ। **ਪਿਯਰੂਪਾ**ਤਿ ਪਿਯਜਾਤਿਕਾ। **ਕਾਮੂਪਸਞ੍ਹਿਤਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਕਾਮੇਨ ਉਪਸਞ੍ਹਿਤਾ। **ਰਜਨੀਯਾ**ਤਿ ਰਞ੍ਜਨੀਯਾ, ਰਾਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਭੂਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਗਧਿਤਾਤਿ ਗੇਧੇਨ ਅਭਿਭੂਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ। **ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ**ਤਿ ਮੁਚ੍ਛਾਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਅਧਿਮਤ੍ਤਕਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਭਿਭੂਤਾ। **ਅਜ੍ਝੋਪਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਅਧਿਓਪਨ੍ਨਾ ਓਗਾਲ੍ਹਾ ''ਇਦਂ ਸਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ। **ਅਨਾਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ**ਤਿ ਆਦੀਨਵਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ। **ਅਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਨਿਸ੍ਸਰਣਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਪਰਿਜਾਨਨਪਞ੍ਞਾਵਿਰਹਿਤਾ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਪਰਿਭੋਗਵਿਰਹਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੫੪੮. ਆਵਰਣਾਤਿਆਦੀਸੁ ਆਵਰਨ੍ਤੀਤਿ **ਆਵਰਣਾ।** ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਨੀਵਰਣਾ।** ਓਨਨ੍ਧਨ੍ਤੀਤਿ **ਓਨਾਹਨਾ।** ਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਰਿਯੋਨਾਹਨਾ।** ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ।

੫੪੯-੫੫੦. ਆਵੁਤਾ ਨਿਵੁਤਾ ਓਨਦ੍ਧਾ ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧਾਤਿ ਪਦਾਨਿ ਆਵਰਣਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਸਪਰਿਗ੍ਗਹੋ**ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਪਰਿਗ੍ਗਹੇਨ ਸਪਰਿਗ੍ਗਹੋਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਅਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਭੋ ਗੋਤਮਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਇਤ੍ਥਿਪਰਿਗ੍ਗਹੇਨ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹੋ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਕੇਨਚਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵੇਰਚਿਤ੍ਤੇਨ ਅਵੇਰੋ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਚਿਤ੍ਤਗੇਲਞ੍ਞਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੋ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਭਾਵਤੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਦੀਹਿ ਸਂਕਿਲੇਸੇਹਿ ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਮਾਨਸੋ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚਿਤ੍ਤਗਤਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਾਦਿਸੋਤਿ ਵਸਵਤ੍ਤੀ।

੫੫੨. ਇਧ ਖੋ ਪਨਾਤਿ ਇਧ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਮਗ੍ਗੇ। **ਆਸੀਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਮਗ੍ਗਮੇਵ ''ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। **ਸਂਸੀਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ''ਸਮਤਲ''ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਪਙ੍ਕਂ ਓਤਿਣ੍ਣਾ ਵਿਯ ਅਨੁਪ੍ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ। **ਸਂਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸਾਰਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਪਙ੍ਕੇ ਵਿਯ ਸਂਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸਾਰਂ ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਸਂਭਞ੍ਜਨਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। **ਸੁਕ੍ਖਤਰਂ ਮਞ੍ਞੇ ਤਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਮਰੀਚਿਕਾਯ ਵਞ੍ਚੇਤ੍ਵਾ ''ਕਾਕਪੇਯਜਾ ਨਦੀ''ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ''ਤਰਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਚ ਪਾਦੇਹਿ ਚ ਵਾਯਮਮਾਨਾ ਸੁਕ੍ਖਤਰਣਂ ਮਞ੍ਞੇ ਤਰਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦੀਨਂ ਸਂਭਞ੍ਜਨਂ ਪਰਿਭਞ੍ਜਨਂ, ਏਵਂ ਅਪਾਯੇਸੁ ਸਂਭਞ੍ਜਨਂ ਪਰਿਭਞ੍ਜਨਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। ਇਧੇਵ ਚ ਸੁਖਂ ਵਾ ਸਾਤਂ ਵਾ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ ਇਦਂ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਇਦਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸਹਬ੍ਯਤਾਯ ਮਗ੍ਗਦੀਪਕਂ ਤੇਵਿਜ੍ਜਕਂ ਪਾਵਚਨਂ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ।

ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਇਰਿਣਨ੍ਤਿ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਅਰਞ੍ਞੰ **ਇਰਿਣ**ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਅਗਾਮਕੰ ਮਹਾਅਰਞ੍ਞੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਵਿਵਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਪ੍ਫਫਲੇਹਿ ਅਪਰਿਭੋਗਰੁਕ੍ਖੇਹਿ ਸਞ੍ਛਨ੍ਨੰ ਨਿਰੁਦਕੰ ਅਰਞ੍ਞੰ। ਯਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗਤੋ ਉਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ ''ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਵਿਵਨਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ। **ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਬਜਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਨੰ ਪਞ੍ਚਵਿਧਬਜਸਨਸਦਿਸਮੇਤੰ। ਯਥਾ ਹਿ ਞਾਤਿਰੋਗਭੋਗ ਦਿਟ੍ਠਿ ਸੀਲਬਜਸਨਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਖੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵੰ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਨੰ ਤੇਵਿਜ੍ਜਕੰ ਪਾਵਚਨੰ ਆਗਮ੍ਮ ਸੁਖੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੫੫੪. **ਜਾਤਸੰਵਡ੍ਢੋ**ਤਿ ਜਾਤੋ ਚ ਵਡ੍ਢਿਤੋ ਚ, ਯੋ ਹਿ ਕੇਵਲੰ ਤਤ੍ਥ ਜਾਤੋਵ ਹੋਤਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਵਡ੍ਢਿਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਾ ਗਾਮਮਗ੍ਗਾ ਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਜਾਤਸੰਵਡ੍ਢੋਤਿ ਆਹ। ਜਾਤਸੰਵਡ੍ਢੋਪਿ ਯੋ ਚਿਰਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਤਾਵਦੇਵ ਅਵਸਟ''ਨ੍ਤਿ ਆਹ, ਤਙ੍ਖਣਮੇਵ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦਨ੍ਧਾਯਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਯੰ ਨੁ ਖੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਅਯੰ ਨ ਨੁਖੋਤਿ ਕਙ੍ਖਾਵਸੇਨ ਚਿਰਾਯਿਤਤ੍ਤੰ। **ਵਿਤ੍ਥਾਯਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਸੁਖੁਮੰ ਅਤ੍ਥਜਾਤੰ ਸਹਸਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਰੀਰੰ ਥਦ੍ਧਭਾਵੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਏਵੰ ਥਦ੍ਧਭਾਵਗ੍ਗਹਣੰ। **ਨ ਤ੍ਵੇਵ**ਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮਾਰਾਵਟ੍ਟਨਾਦਿਵਸੇਨ ਸਿਯਾ ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤੋ। ਤੇਨ ਸੋ ਦਨ੍ਧਾਯੇਯ੍ਯ ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਯੇਯ੍ਯ ਵਾ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ ਪਨ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤੰ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਤਸ੍ਸ ਕੇਨਚਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਕਾਤੁਨ੍ਤਿ ਦੀਪੇਤਿ।

੫੫੫. **ਉਲ੍ਲੁਮ੍ਪਤੁ ਭਵੰ ਗੋਤਮੋ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਰਤੁ ਭਵੰ ਗੋਤਮੋ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿੰ ਪਜ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਦਾਰਕੰ, ਭਵੰ ਗੋਤਮੋ ਮਮ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪੁਤ੍ਤੰ ਅਪਾਯਮਗ੍ਗਤੋ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਮਗ੍ਗੇ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾਯ ਮੇਤ੍ਤਾਵਿਹਾਰਾਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਗਾਮਿਮਗ੍ਗੰ ਦੇਸੇਤੁਕਾਮੋ ''ਤੇਨ ਹਿ ਵਾਸੇਟ੍ਠਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ''ਇਧ ਤਥਾਗਤੋ''ਤਿਆਦਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤੰ। ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨਾਤਿਆਦੀਸੁ ਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਕਥਾਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਵਾਸੇਟ੍ਠ ਬਲਵਾ ਸਙ੍ਖਧਮੋ**ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਇਧ ਅਪੁਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ **ਬਲਵਾ**ਤਿ ਬਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। **ਸਙ੍ਖਧਮੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਧਮਕੋ। **ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨਾ**ਤਿ ਅਕਿਚ੍ਛੇਨ ਅਦੁਕ੍ਖੇਨ। ਦੁਬ੍ਬਲੋ ਹਿ ਸਙ੍ਖਧਮੋ ਸਙ੍ਖੰ ਧਮਨ੍ਤੋਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਦਿਸਾ ਸਰੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁੰ, ਨਾਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਸਦ੍ਦੋ ਸਬ੍ਬਤੋ ਫਰਤਿ। ਬਲਵਤੋ ਪਨ ਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਬਲਵਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮੇਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਉਪਚਾਰੋਪਿ ਅਪ੍ਪਨਾਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ, ''ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ਅਪ੍ਪਨਾਵ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਯੰ ਪਮਾਣਕਤੰ ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਮਾਣਕਤੰ ਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮ ਕਾਮਾਵਚਰੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਪ੍ਪਮਾਣਕਤੰ ਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰੰ। ਤਞ੍ਹਿ ਪਮਾਣੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਓਦਿਸ੍ਸਕਅਨੋਦਿਸ੍ਸਕਦਿਸਾਫਰਣਵਸੇਨ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਕਤਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਮਾਣਕਤਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਨ ਤੰ ਤਤ੍ਰਾਵਸਿਸ੍ਸਤਿ ਨ ਤੰ ਤਤ੍ਰਾਵਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਤੰ ਕਾਮਾਵਚਰਕਮ੍ਮੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਕਮ੍ਮੇ ਨ ਓਹੀਯਤਿ, ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਕਿੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਤੰ ਕਾਮਾਵਚਰਕਮ੍ਮੰ ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾ ਲਗ੍ਗਿਤੁੰ ਵਾ ਠਾਤੁੰ ਵਾ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਕਮ੍ਮੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਓਕਾਸੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਕਮ੍ਮਮੇਵ ਕਾਮਾਵਚਰੰ ਮਹੋਘੋ ਵਿਯ ਪਰਿਤ੍ਤੰ ਉਦਕੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਓਕਾਸੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੰ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਸਯਮੇਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸਹਬ੍ਯਤੰ ਉਪਨੇਤੀਤਿ। **ਏਵੰਵਿਹਾਰੀ**ਤਿ ਏਵੰ ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਵਿਹਾਰੀ।

੫੫੯. **ਏਤੇ ਮਯੰ ਭਵਨ੍ਤੰ ਗੋਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਤੇਸੰ ਦੁਤਿਯੰ ਸਰਣਗਮਨੰ। ਪਠਮਮੇਵ ਹੇਤੇ ਮਜ੍ਝਿਮਪਣ੍ਣਾਸਕੇ ਵਾਸੇਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸਰਣੰ ਗਤਾ, ਇਮੰ ਪਨ ਤੇਵਿਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਸਰਣੰ ਗਤਾ। ਕਤਿਪਾਹਚ੍ਚਯੇਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਸੁਤ੍ਤੇ ਉਪਸਮ੍ਪਦਞ੍ਚੇਵ ਅਰਹਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਲਤ੍ਥੁੰ। ਸੇਸੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵਾਤਿ।

ਇਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯੰ

ਤੇਵਿਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਤੇਰਸਸੁਤ੍ਤਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਸ੍ਸ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗਸ੍ਸ

ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਤਿ।

ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗਟ੍ਠਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।